

JUSTINI FEBRONII Jcti
DE
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS,
AD
REUNIENDOS DISSIDENTES
IN RELIGIONE CHRISTIANOS
COMPOSITUS

TOMUS QUARTUS,
ULTERIORES OPERIS VINDICIAS CONTINENS.
PARS SECUNDA.



FRANCOFURTI ET LIPSIAE.
ANNO MDCC LXXIV.

439914 II

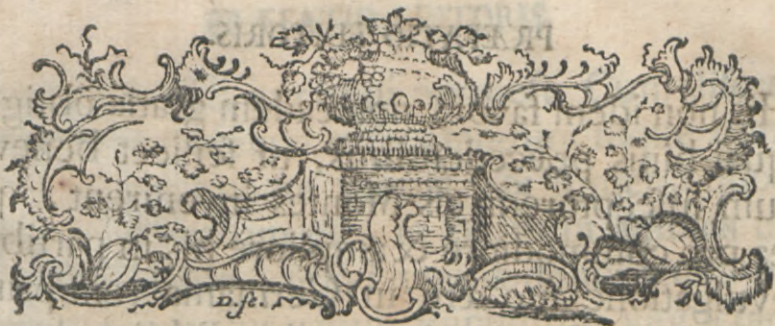
JUSTINI FEBRONII DEI
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS
AD
REUNIENTES
Prov. Cap. 1. v. 17.

Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum.

ad Ephes. Cap. 3. v. 20. 21.

*Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam
petimus, aut intelligimus, secundum virtutem, quæ ope-
ratur in nobis, ipsi gloria in Ecclesia, & in Christo
Jesu, in omnes generationes sæculi sæculorum.*





LECTORI.



Postquam Tomi quarti Febroniani
anterior Pars (qua duorum
primorum Voluminum An-
tifebronii Vindicati Auctore
Zaccariâ refutatio suscepta est) prælum reli-
querat, comparuere in Germania earundem
Zaccarianarum Vindiciarum bina subsequen-
tia Volumina, Cæsennæ in Italia typis expressa.

PRÆFATIO EDITORIS.

His non idem favor, non eadem gratia obtigit, quæ binis præcedentibus, ut scilicet benevolum susceptorem cis Montes invenirent, qui ea pro commodiore & ampliore his in partibus evulgatione suo ære in Germania reimprimi curaret. Quare cum nullus Bibliopolarum nostratium horum sumptuum periculum in se recipere voluisset, tanti Operis Cisalpina editio hætenus manca est, & imperfecta perpetuò mansura videtur.

Prodiere ergo solùm typis italicis, & anno 1773. in Germania visa sunt perpauca exemplaria Tomi III. & IV. Zaccarianarum Vindictiarum, quibus hæc Pars altera quarti nostri Voluminis respondet: quo robore, quo fructu, judicent viri docti, prudentes & æqui. Fortè postremus hic Febronii labor præstabit, ut qui Romanorum partes cum excessu hætenus tuiti sunt, aliquid ab indiscreto suo Zelo, quo Febroniana omnia diris devovere amant, imposterum remittant. Saltem quod hac in parte ratio nondum operatur, tempus & anni, uti equidem confido, aliquando perficient. Rumpere popularia opinionum præjudicia,
non

PRÆFATIO EDITORIS.

non unius diei aut anni opus est. Cum discretionē & in patientia expectandum usque dum tempus occasionem aperiat, & lumen, quod à paucis detectum est, in plurium animos effundat. Adde, quòd omnis dominatus, utcumque injustus, dum impetitur, vindictam spiret, & terrore incusso sæpe obtineat quod sana ratio non valet, imo ipsius rationis fructum disperdat. Et quis vindictam spirat magis, quàm dominantia præjudicia plebi sacra, politicis rationibus suffulta. Interim ea est prudentum & justorum consolatio, quòd talia non durent. Non desunt exempla, quibus vel unum comminatorium decretum Scriptores, qui adversus communes abusus & præjudicia vulgi generosè insurrexerant, suam publico utilem operam relinquere, quin & timidè fecit abjurare. Ipse Galilæus, genuinæ Doctrinæ Naturalis parens, ut iram sacri Officii declinaret, divina sua lumina negare coactus est.

Quod Galilæo accidit in physicis & naturalibus, idem aliis evenit in Ecclesiasticis, & multò quidem frequentius. Cùm Petri de Marca quatuor priores Libri de Concordia fa-

PRÆFATIO EDITORIS.

cerdotii & Imperii, sive de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ anno 1641. publici juris fierent, ingentes ii motus Romæ excitarunt quòd inibi contenta summæ Sedis authoritati in multis adversari judicarentur, adeo ut Cardinalis Franciscus Albicius, tum Assessor sancti Officii, dixisse feratur, Marcam esse manifestum hæreticum, nullumque unquam hæreticum fuisse magis iniquum in Ecclesiam. Omnes deinde dignissimi hujus Archipræsulis Libri de Concordia, à Baluzio editi, inter prohibitos in Indicem, jussu Innocentii XI. conscriptum, relati sunt; ipsimet Petro primum ad Conforanensem Episcopatum anno 1642. à Rege nominato propter eosdem Libros Bullæ confirmationis usque ad annum 1647. retentæ fuerunt. Diuturna hæc mora, & Romanæ Curiae in negandis Bullis obstinatio Marcam demum compulit, ut tempori ac necessitati serviens, alio in scripto animi sui sensus denuo explicaverit, ratione Ultramontanis magis acceptâ, an veriore, videant alii.

Noti sunt motus, quos Romæ causavit Declaratio Cleri Gallicani de anno 1682. & quatuor

PRÆFATIO EDITORIS.

tuor in eâ contentæ Propositiones. Has Joannes Thomas Rocaberti Archiepiscopus Valentinus amplissimo Tractatu de Romani Pontificis autoritate tribus Voluminibus in fol. impugnans, in Dedicatione Tomi I. ad Innocentium Papam XII. vocat monstra errorum, seditiosum afflatum, quo navicula Petri infernalibus fluctibus dirè agitatur, atque Ecclesia terribilibus motibus concutitur. In Dedicatione autem Tomi III. ad eundem Pontificem ait, easdem Propositiones omnibus aliis regnis horrore esse, tanquam erroneas, impias & scandalosas: auctores earundem Propositionum cum hæreticis conspirare; inde fœcundam scaturiginem ingentium malorum prodire &c. Secundi Ordinis Prælati, qui huic Declarationi subscripserant, cùm deinde ad Episcopatus à Rege nominarentur, Roma per decem integros annos Bullas negavit, usque dum illi submissas ad Papam litteras darent, incerti quidem sensûs, attamen dignitati Ecclesiæ Gallicane parum congruas, quippe quibus contestabantur, quòd si illud quod in dicto Conventu an. 1682. præstiterant, pro Decreto haberi præ-

PRÆFATIO EDITORIS.

prætendatur, posse se de contrario protestari, quandoquidem ipsis animus non fuerit dandi his de rebus decisionem.

Hi erant primi motus illius Curiae; sed hos tempus sedavit & dissipavit. Non multis annis opus erat, ut universus Orbis, & Roma ipsa, agnosceret inanitatem censuræ Copernicani Systematis, quod illa in Galilæo damnaverat. Libri de Concordia Sacerdotii & Imperii sicut ubilibet per Christianum orbem, ita & nunc Romæ plurimum æstimantur; ipse Papa Benedictus XIV. in suis Libris de Synodis ad eorum auctoritatem non rarò, nec sine laude provocat, atque hoc suo exemplo docet, vel Curiam suo errore seriùs agnito animum mutasse, vel insigne Opus celeberrimi Parisiensis Archiepiscopi temerè condemnatum esse. Quatuor à Clero Gallicano præviâ maturâ deliberatione sancitæ Propositiones non solum quotidie in omnibus Scholis ejusdem regni, verùm etiam in pluribus Academiis extra illud docentur & publicè defenduntur; sed & hodie Pontifex iis, qui ante susceptos gradus academicos in easdem propositiones jurarunt (quod omnes in
Jure

PRÆFATIO EDITORIS.

Jure Canonico vel in Theologia graduandi in Gallia facere tenentur) citra moram & difficultatem Bullas ad Abbantias & Episcopatus largitur. Hæc & similia alia in spem me erigunt, futurum, ut Libri Febroniani, tot jam Nationibus chari (quorum ipso hoc, quo hæc scribo, tempore nova iterum post tot præcedentes, ad exterorum Bibliopolarum, maximè Gallorum & Pedemontensium, instantias Francofurti paratur editio) tot & tam splendidis auctoritatibus suffulti, ipsis etiam Romanis minùs imposterum visuri sint ingrati & perniciosi.

Quidquid eveniat: ego post hæc receptum cano, omnia divinæ providentiæ committens, nil ultra de hoc argumento, quod pro gloria Dei & honore Ecclesiæ ejus tractandum suscepi, quodque modò vix non exhaustum judico, scripturus aut dicturus, atque ita liberum campum omnibus adversariis meis relicturus. Scribant illi, declament, calumnientur etiam, quantum velint; mereantur & obtineant pro suo labore census annuos, specialia Brevia Apostolica, varios favores & honores &c. omnia

PRÆFATIO EDITORIS

nîa hæc & plura alia bona illis non inuidebo; hoc volo, ut nullam à me deinceps replicam expectent. Quibus ea, quæ à nobis jam prolata sunt, non sufficiunt, eis nec plura sufficient. Ineptiis & quibuscunque aliis ad rem non facientibus vexari & detineri recuso. Fortè, quiescent alii; non quiescet Ex-Jesuita Zaccaria; etenim posterioribus litteris Romanis nuntiatum est, eum nuper, cùm post factum suæ Societatis ipsâ in urbe Romanâ scripto sustinuisset, Summum Pontificem suâ auctoritate & absque concursu Oecumenici Concilii non posse Religiosum Ordinem extinguere, atque audaci hoc facto carceres S. Angeli promeritus esset, hanc vindictam publicam non evasisse, nisi sponsione factâ, se gravem hanc noxam continuatis adversus Febronium scriptis expiaturum.

Post plura, quæ de viro hoc ventoso per decursum Operis observavimus, illud quoque memoriâ non indignum videtur, quod in Præfatione Tomi IV. sui Antefebronii Vindicati his verbis de se ipso memorat: „ Fateor, non-
„ nihil

PRÆFATIO EDITORIS.

„ nihil me pupugerant, quæ in Diario En-
 „ cyclopedico (mense Julii 1770.) in Fe-
 „ bronii commendationem legeram, illud-
 „ que præsertim, quod ad meum quoque
 „ *Antifebronium* pertinebat: *Les critiques de*
 „ *Febronius sont plus injustes que solides, &*
 „ *plus injurieuses que savantes.* Verum re-
 „ creavit animum Bartdtius, qui in hæc
 „ Bullionensis Censoris verba cit. (pag. 74.)
 „ *il ne sauroit en donner des preuves; & il*
 „ *nous conste (o præclarum librorum judi-*
 „ *cem!) qu'il n'a lu aucun de ces critiques.*
 „ Sed & illud ex Bartdtio (pag. 70.)
 „ nosse placuit: *ces prétendus applaudissemens*
 „ *(Febroniani operis) se réduisent aux Elo-*
 „ *ges de quelques nouveaux Philosophes &*
 „ *d'un Journaliste connu par son irreligion.*“
 Risum teneatis amici! Prætensus ille Lip-
 siensis Magister Bahrdt larvatus Jesuita est,
 Zaccariæ socius, qui personam Scriptoris
 Protestantici plus quàm ineptè induit. Vid.
 Tom. III. Febron. pag. 205. seqq.

PRÆFATIO EDITORIS.

Quod ad me & mea qualiaqualia scripta attinet, non sum is, qui ea omni ex parte absoluta, errore & labe vacua existimem; non ignoro, plura in iis curatius dici potuisse; hoc coram Deo judico, fundum ipsum & substantiam bona esse ac vera: scilicet modernam exteriorem faciem Ecclesiæ, seu Regiminis sacri positionem, non esse talem, qualem Concilia & Patres desiderant; eâ illam reformatione indigere, quam Synodi & gravissimi Tractatores Ecclesiastici cupiunt, quorum auctoritates, minime ambiguae, per quatuor Tomos nostros sparsæ sunt.

Cæterum etsi ad omnes Episcopos totius Ecclesiæ curam quodammodo pertinere asseramus, & licet omnes teneantur laboranti Ecclesiæ succurrere: agnoscimus tamen, id præstanti quadam ratione primæ Sedis Episcopo competere. Qui primæ huic ac maximæ Sedi præest, ad eum pertinet in illud primario incumbere, ut ab omnibus omnino Christianis fides illibata custodiatur, utque

PRÆFATIO EDITORIS.

utque Canones ubique observentur. Hoc sensu intelligendum videtur illud Gregorii Magni, cunctos Christianos, ubi peccant, Sedis Apostolicæ correctioni subiectos esse. Hoc ego Romani Episcopi privilegium, divino jure institutum, non secus ac ejus Primatum constanter teneo; & si quid adversus illud mihi in his meis scriptis exciderit (quod tamen factum esse non arbitror) illud damno, & pro non dicto haberi volo.

Equidem praeunte Carolo Card. Lotharingo voluere omnes Tridentini Patres, Galli quidem expressè, reliqui tacitè assentiendo, ut quae emendandae Ecclesiasticae Disciplinae, propter injurias temporum (adde, & proprias hujus Synodi rationes atque modos) ab ipsis nondum sat expurgatae, adhuc deerant, suppleantur ex antiquioribus & sinceris Canonibus, maximè quatuor primorum Generalium Conciliorum, hunc in finem ad usum & observantiam revocandis. Qui sint hi antiqui Canones, praefer-

PRÆFATIO EDITORIS.

tim illarum quatuor celeberrimarum Synodo-
rum; quæ in his Ecclesiæ facies, quæ respecti-
vè jura Rom. Pontificis, Episcoporum & Syno-
dorum in eis explicata, à nobis per singulas Juris
Ecclesiastici partes suis locis explanatum est.
Attamen propter mutationes, quæ in politicis
per Europam seriùs factæ sunt, evenire potest,
ut quædam puncta ex dictis Canonibus in usum
rèduci ægrè valeant: posset etiam Catholicis
Principibus & Episcopis, exemplo Patrum Sy-
nodi Sardicensis, pro bono unitatis utile videri,
ut summo Pontifici aliquid amplius authori-
tatis in Ecclesia tribuatur, quàm ejus ante-
cessores primis sex vel octo sæculis obtinue-
rant; his casibus pristinos Canones ego ad lite-
ram morosè non urgebo, sed salvo eorundem
spiritu & substantiâ dicam cum S. Hilario Lib.
contra Constant. Aug. *Neque decedendum mihi
esse de Christi confessione decrevi, neque honestam
aliquam ac probabilem ineundæ unitatis ratio-
nem statui respuendam.*

V. Kal. April. MDCCLXXIV.

DISSER-



DISSERTATIO VI. DE LEGIBUS ECCLESIAE.

Caput I.

De jure Romani Pontificis in ferendis Ecclesiæ Legibus & de Ejus excommunicandi jure.

I.

Jn quavis Republica, quovis Statu seu Regno apud eum est jus legum, quæ subditos obligent, ferendarum, qui in eodem Statu gaudet jure majestatico & monarchico. Si Status sit non absolutè & simpliciter monarchicus, sed mixtus, illorum concursus ac consensus ad legislationem desideratur, qui de jure majestatico participant. De Statu Ecclesiæ egimus Dissertatione II. Cap. 1. ex communi gravissimorum Theologorum & Canonistarum sententiâ, qui omnes eum *mixtum*, & ab aristocratia temperatum asserunt. Quamvis barbaris his & ad regimen Ecclesiæ designandum parum accommodis vocabulis nos ægrè utamur. Ipse quin imo Zaccaria idem verbis affirmat, quamvis factis neget. Etenim sibi met contrarius

Tomo III. sui Antifebronii vindicati pag. 130. contendit, *formam monarchicam, quam Isidorus Mercator ubique inculcat, à Christo ipso institutam esse.* In hujus falsæ thesæos sequelam non dubitat pag. 66. asserere, Episcopos esse Romani Pontificis subditos; proinde eis minimè concedendam facultatem seu libertatem acceptandi leges à Pontifice datas, ita ut illæ per hanc acceptationem vim ac robur nanciscantur. Etenim (sic ille pag. 194.) *Primatus, qui ex Christi institutione Petro ejusque successoribus creditus fuit, verà propriâque jurisdictione in universam Ecclesiam, etiam in Conciliis generalibus congregatam, præstat.* Ne autem aliquam Episcopis in legislatoria potestate partem noster Lojola discipulus concedere videatur, hinc pag. 247. & alibi sæpius monet, ita Christum voluisse Episcopos regere Ecclesiam Dei, ut omnis eorum potestas juri Petri esset subiecta, iisque obnoxia coërcitionibus, quas Petrus Ecclesiæ universæ utiles esse judicasset. Imo ex suo Ballerinio pag. 215. tradit S. Petrum ejusque successores Romanos Pontifices providisse, ut in singulis Provinciis singuli, & alii rursus in amplioribus regionibus constituerentur, qui majorem in ipsos Provinciæ Episcopos haberent auctoritatem, quæ soli Petro ejusque successoribus jure divino competeat. Addit denique pag. 86. leges Romæ in Campo Floræ publicatas hoc ipso totum mundum obligare. Cum verò faciliè evenire possit, imò toto die eveniat, ut leges Romæ conceptæ dissitis regionibus & aliorum moribus minimè convenient, sic hoc saltem solatii Episcopis pag. 74. relinquit, ut iis casibus illi ad Pontificem referant, qui certas provincias aut dioceses à generalium Constitutionum suarum Lege, pro re natâ, eximere sciet. Sed nec illud prætermittit Zaccaria pag. 326. quòd Consulta quidem, quæ Pontifices responsa mittebant, modesto vocabulo appellarint, nec tamen illa aut consilia aut directorium censuerint, sed semper ea pro mandato & imperio habuerint. Tam tetra sunt hæ Conclusiones, ut vix metuendum sit, ne Alpes percurrant. Et quæ demum in regimine universalis Ecclesiæ erit mixtura prætensi statûs monarchici, si ea sint exclusiva jura

Monar-

Monarchæ in potestate Legislativa, quæ in omni Statu est primaria pars imperii?

II.

Alia sanè atque veriôr prostat regiminis Ecclesiastici ratio, quàm dura illa & tantùm non despotica, Episcopos (quos tamen Christus posuit regere Ecclesiam Dei) ab omni parte & jure proprio corregiminis excludens. Eam, relativè ad potestatem legislativam, curatius descripsit Petrus de Marca *Lib. II. Cap. 16. n. 5. 6.* nempe: „ Si lex Ecclesiastica aliquo „ pacto utilitatem publicam lædat, ab ea recipienda fideles „ abstinere posse non invitus fatetur sua res: duplici ratione. „ Prima est, quia potestas Ecclesiastica conceptis verbis data „ est *in ædificationem, non autem in destructionem*, ut testatur „ Apostolus 2. Corinth. Cap. 13. Unde sequitur nihil obtru- „ dendum esse fidelibus quod eos offendere aliquo pacto pos- „ sit; atque adeo legem Ecclesiasticam minùs commodam „ pro non scripta esse habendam. Secunda verò „ ratio hæc est, quia Christus ipse discrimen utriusque pote- „ statis in præceptis dandis auctoritate suâ constituit. *Reges „ gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super „ eos, benefici vocantur, vos autem non sic*, inquit ille apud „ Matthæum 20. & Lucam 22. His verbis de legitima Re- „ gum auctoritate Christus agit, non verò de tyrannica, cum „ de iis Regibus loquatur qui *Benefici & εὐεργέται* à populis di- „ cerentur. Et si quis abuti velit voce Græca *κατακυριεύσει*, „ quæ extat apud Matthæum, reponetur illi Lucam simplici „ verbo *κυριεύει* usum. In eo autem discrimen versatur, quòd „ Regibus summo imperio multa peragere liberum sit, quam „ effusam licentiam suis Apostolis Christus adimit; ita ut ve- „ rus *dominatus* sit penes *Reges, non autem penes Sacerdotes*; „ quorum potestas non est despotica, sed temperata & ad po- „ pulorum usum accommodata; ita ut *Monarchia Ecclesiasti- „ ca ex Aristocratico regimine sit commixta*; contrà quàm ac- „ cidit

„ cedit in plerisque regnis, quæ jure optimo à Principibus
 „ possidentur. Vehemens est Bernardus de *Consid. Lib. II.*
 „ *Cap. 6.* & ferè totus in eo, ut hanc sententiam Eugenio
 „ Pontifici persuadeat. Ex quo sequitur leges Ec-
 „ clesiasticas, quæ de rebus jure naturali & divîno non vetitis
 „ *εὐταξίας* & ordinem Ecclesiæ externum tantummodo com-
 „ ponendum feruntur, non necessitate, sed voluntate, non
 „ timore corporali, sed dilectione subditorum niti debere. „

Hæc postquam veterum testimoniis de Marca firmave-
 rat, ita prosequitur *num. 8.* „ Si quis autem de quæstione pro-
 „ posita, quæ fuerit sententia veterum requirat, definiri posse
 „ videtur ex Innocentio I. & Gelasio. Etenim ille non so-
 „ lam editionem decretorum quæ complexa erat epistolâ
 „ quam dederat ad Alexandrum Antiochenum, sed etiam
 „ consensum Episcoporum provincialium requirit. *Ut quæ*
 „ *ipse tam necessario percunctatus es,* inquit, *& nos elimatè*
 „ *respondimus, communi omnium consensu studioque servantur.*
 „ In eandem sententiâ Gelasius dixit primam Sedem exequi
 „ unius cujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ
 „ probavit assensus. Imò & Hilarius à me suprâ laudatus de-
 „ creta ab Occidente in Orientem mitti consuevisse scripsit,
 „ non extorquendi assensus injuriâ, sed instruendæ omnium
 „ conscientiæ cognitione. Ad hanc disputationem illustran-
 „ dam non omitti debet insigne Anastasii Bibliothecarii te-
 „ stimonium, qui ad marginem texti Canonis Trullani Con-
 „ cillii, hæc adnotavit: *Nec te moveat si hanc definitionem nos*
 „ *minimè habeamus, cum & earum nonnullas quas inter Ca-*
 „ *nones habemus in auctoritatem non recipiamus, sicut quas-*
 „ *dam ex Conciliis.* *Aliæ* namque *apud Græcos tantum, aliæ*
 „ *verò apud certas solùm provincias in observantia Ecclesiastica*
 „ *assumuntur, sicut sunt Laodicensis Concilii 16. & 17. regu-*
 „ *laræ, quæ apud Græcos tantum servantur, nec non & Africa-*
 „ *norum Conciliorum 6. & 8. Capitula, quæ nulla provinciæ*
 „ *servare nisi Africana dignoscitur.* „

Qui soli Rom. Pontifici potestatem novarum legum condendarum tribuunt, eos *adulatores* jure vocat Card. Cusanus de Concord. Lib. II. Cap. 12. ubi *Romanus*, inquit, *Pontifex* in condendis statutis generalibus non eam habet potestatem, quam quidam adulatores ei contribuant, scilicet quod ipse tantum statuere habeat aliis consulentibus. Scilicet (uti rectè observat Christianus Lupus App. Tom. V. pag. 184.) Cusanus in eo distinguit totius Ecclesiæ universales Canones ab Apostolicæ Sedis Decretis, quod illi à sola generali Synodo possint condici; hæc autem ex illis debeant hauriri.

III.

Si jam quærat, ad quos pertineat, prævio conveniente examine, suo assensu dare vim & efficaciam legis Pontificiæ Constitutioni in materia, quæ ad externum Ecclesiæ ordinem componendum pertinet? Respondet paucis & solidè idem vir illustrissimus cit. Lib. II. Cap. 17. n. 1. id verbo explicari posse: nempe *ad eos*, quorum interest legem ferri, ideoque *ad Ecclesiam Gallicanam in Gallia*, id est, *AD EPISCOPOS ET CÆTEROS DE CLERO*, qui conventibus publicis interesse solent. Rem per se satis apertam deinde exemplis, ex Historia Ecclesiastica Galliæ desumptis, illustrat. Sic Siricii & Innocentii I. decretales Epistolas, quæ sacerdotibus & Diaconis uxorum usum ita interdixerunt, ut contumaces à communione dominica abstinerentur, Ecclesia Gallicana non statim admisit eo rigore, ut illi à communione repellerentur, sed rem totam initio ita temperavit, ut eis ab officio suspensis, communione concessâ, ad altiores gradus ascendendi spes adimeretur. Hæc probantur Canone secundo Concilii Turonici I. anno 461. apud Harduinum Tomo II. col. 794. Eodem jure usam esse Ecclesiam Gallicanam in non admittendis Canonibus Apostolicis, etiam post editam à Dionysio Exiguo Collectionem suam, probat de Marca Lib. III. Cap. 4. n. 3. Alia ejus generis mittimus, quæ apud eundem Auctorem cit. Cap.

17. legi possunt. In his omnibus nec umbra ejus praviæ particularium Ecclesiarum ad Rom. Pontificem relationis, & ab eo expectandæ resolutionis, quam desiderat Zaccaria cit. pag. 74. post Benedictum XIV. in Tract. de Synod. Dioces. Lib. IX. Cap. 2. 3. Audiendus hic potiore jure sæpe laudatus de Marca Lib. IV. Cap. 6. n. 6. ubi: „ Galli, inquit, ad Romanum „ Pontificem rescribebant, si tanti esset res controversa, ut „ illam diligentiam exigeret, ut possent *ὡφελεῖσθαι ἢ ὡφελεῖν* „ (hoc est, *sive juvari, sive juvare*) quemadmodum loquitur „ Octava Synodus (Can. XIII.) de iis quæ disceptantur cum „ Ecclesia Romana. “ Hoc respectivo adjutorio, id est, omni publica seu reciproca utilitate inter Romanam & Gallicanam Ecclesiam cessante, Galli Romam non rescribebant, contenti veniens ab urbe mandatum seu legem relinquere sine fructu & usu.

Adeo hæc vera sunt, ut Conciliorum, etiam generalium, Canones disciplinaver suum denique vigorem ac robur à particularium Ecclesiarum acceptance nanciscantur. Hoc jure expendendorum, ac dein vel recipiendorum vel repellendorum Canonum usa est Ecclesia Gallicana in Conventu Bituricensi anni 1438. à Carolo VII. Rege Francorum indicto. Etenim cum à Legatis Synodi Basileensis, quæ apud Gallos tum Concilii generalis nomine censebatur, Ecclesiæ Gallicanæ Congregatio rogaretur, ut decreta & statuta ejusdem sacri Concilii recipere, acceptare, observare, observari que facere vellet, *Prælati & ceteri viri Ecclesiastici Ecclesiam Regni & Delphinatûs repræsentantes, præhabita inter eos multimodâ diutinâque apertione, discussionem atque digestionem, memorata ipsius sacræ Basileensis Synodi decreta, ordinationes & statuta aliqua simpliciter ut jacent, alia verò cum certis modificationibus & formis, non hæsitacione potestatis & autoritatis condentis & promulgantis, ipsius scilicet sacræ Basileensis Synodi, sed quatenus commoditatibus, temporibus & moribus regionum & personarum sæpessatorum nostrorum Regni & Delphina-*

phinatus congruere, conveniréque congruè, juréque conspexerunt, prout inferius annotantur & inseruntur, illicò & indilate recipienda consenserunt, & acceptanda deliberaverunt. Vid. Commentaire de M. Dupuy sur le traité des Libertez de l'Eglise Gallicane de M. Pierre Pithou Tom. II. pag. 9. edit. an. 1715. Cum hæc quoque allegentur Tom. II. Febr. pag. 419. intercedit Zaccaria Tom. III. pag. 82. dicens, hic fraudem à Febronio commissam, quandoquidem ille dissimulaverit, Conventum Bituricensem, dum illa decreta sibi temperanda censuit, id eum fecisse sub spe, futurum ut Patres Basileenses hæc temperamenta rata haberent. Si in hoc fraus est, tam primus commisit Petrus de Marca Lib. II. Cap. 17. n. 4. ubi hoc argumento usus est. Sed depellamus injuriam à viro magno. Dixit revera Bituricensis Congregatio, se illa decreta, circa quæ fuerunt factæ prænotatæ modificationes, acceptare sub spe scilicet, quòd istæ modificationes per sacrum Concilium Basileense admittentur. Sub spe inquam: id est, eâ fiduciâ; neque enim Ecclesia Gallicana per hoc memoratas modificationes a subsequente Synodi decreto seu consensu suspensas voluit, sed magis eas citra moram effectui tradi. Verba Conventus hæc sunt: Conclussit prælibata Congregatio, ut similiter illa decreta, circa quæ fuerunt factæ prænotatæ modificationes EX NUNC, cum ipsis scilicet modificationibus acceptentur, prout etiam acceptantur, sub spe scilicet &c. ut suprâ. Pergunt deinde Patres: Et postremò visum fuit prædictæ Congregationi instandum fore omnino apud Regem, ut ipse EX NUNC decreta eadem juxta modos prænotatos acceptet & approbet, mandando districtè EX NUNC Curiaæ Parliamenti & aliis Justitiariis ac aliorum Dominorum Regni, quatenus de puncto in punctum præmissa inviolabiliter & in perpetuum observent, & observari faciant.

IV.

Usus etiam est hunc in finem Febronius l. cit. argumento eorum, quæ occasione receptionis Concilii Tridentini, tum

tum alibi, tum præcipuè in Gallia, acta sunt. Referamus primum quæ eâ de re memorat Ill. de Marca *cit. Cap. 17. n. 6.*
 „ Frequentissimè ait, totius Cleri Gallicani Conventus Con-
 „ cillii Tridentini promulgationem, à Regibus nostris supplici-
 „ bus libellis postulavit, eâ lege, ut imperio suo ea capita
 „ exciperent, quæ moribus regni, id est, libertatibus Eccle-
 „ siæ Gallicanæ adversarentur. Quorum desideriis Principes,
 „ toto hoc negotio sæpe in consilium prudentissimorum vi-
 „ rorum relato, se accommodare non potuerunt. Quod non
 „ ita interpretari oportet, ac si contumaci animo ejus Con-
 „ cillii communionem respuerent, quam in negotio fidei san-
 „ ctissimè colunt. Quin potius eam sententiam amplexi sunt
 „ Studio tuendæ libertatis Ecclesiæ Gallicanæ, quæ in quam
 „ plurimis capitibus hujus Concilii decretis pessumdatur.
 „ Eam perniciem non admittis Synodi constitutis amoliri tu-
 „ tius esse duxerant, quàm receptæ semel auctoritati, quæ
 „ pondere suo delicata ingenia premere posset, exceptioni-
 „ bus quibusdam jura Gallici imperii subducere. “

At monet Zaccaria *pag. 83.* debuisse Febronium meminisse, se eo loco de *Episcoporum* juribus egisse, ut leges expendant, veteri disciplinæ consuetudinique contrarias rejiciant, eisdemque exceptiones & modos adhibeant, quos opportunos judicaverint: verùm nihil in hunc finem conferri potuisse hoc Gallorum Tridentinæ Synodi acceptioni obstitentium exemplo; ex quo Gallicani Præsules se ad recipiendum Tridentinum Concilium conscientia officio teneri declarassent, Regiis tantum Ministris effectum impredientibus. Non immemorem nec inattentum Jesuita monet; sed non debebat ille ignorare primò quod monuit de Marca *Lib. II. Cap. 1. n. 3.* scilicet: *longè aberrant qui Ecclesiam Gallicanam Clero coercerent: latior est illius significatio, quæ laicos, ipsūque Regem comprehendit.* Non debebat ignorare secundò, Episcopos Galliæ, cum, non ipsum quidem Concilium Tridentinum, sed ejusdem Concilii Canones (& id quidem adhuc reser-
 vato

vato Regis beneplacito, quod dein secutum non est) acceptarent, id non simpliciter, sed cum judicio, cum cautelis, cum exceptionibus & limitationibus egisse. Facta est hæc eventualis acceptatio in Conventu Melodunensi anno 1579. Prostat ejus documentum in Historia Receptionis Concilii Trid. an. 1756. edita *Tom. II. sub init.* In eo ita Episcopi ad Regem Henricum III. „ Après s'être mis tous ensemble „ en dévotion, & avoir invoqué le Saint-Esprit, ils ont „ senti qu'il leur avoit vivement touché au cœur, pour con- „ noître qu'il étoit meshui temps que pour remettre la crain- „ te & service de Dieu en ce Royaume, ils procédaient sin- „ cerement & sans feintise à la réformation d'eux mêmes & „ du reste de l'Etat Ecclesiastique; & comme ils se sont pro- „ mis que cette sainte intention vous seroit bien agréable, „ aussi ils nous ont envoyé exprès vers V. M. pour la supplier „ très-humblement d'en vouloir agréer, recevoir, & au- „ toriser les moyens, desquels, s'il vous plait, nous vous „ faisons dès présentement ouverture. . . . *Dein post plu-* „ *ra:* Pour ces raisons, & après les avoir bien pesées avec „ plusieurs autres, le Clergé vous supplie très-humblement, „ que par votre autorité il lui soit permis de remettre la dis- „ cipline Ecclesiastique & se réformer à son escient, à l'hon- „ neur de Dieu, gloire & réputation de votre nom & di- „ gnité. *Il a choisi* de toutes les règles de réformation & dis- „ cipline, celles qui ont été par le Saint-Esprit dictées & „ écrites au Saint & universel Concile de Trente; *parce qu'il* „ ne s'en trouve point qui soient plus austères & rigoureuses, „ ni plus propres à l'indisposition & maladie présente de tous „ les Membres du Corps Ecclesiastique &c. “ Vides hic ex parte Episcoporum libertatem, deliberationem, optionem, denique consensum; nullam econtra ab auctoritate coactionem. Verum ne sic quidem Episcopi à Rege veniam obtinuerunt adoptandorum & publicandorum Decretorum hujus universalis Concilii: quinimò jam ante Melodunensem Conventum à Clero secundi ordinis adversus hanc receptionem

protestationem injectam fuisse legimus in jam memorata Historia *Tom. I. pag. 359. seqq.* Summatim Gallicanos Episcopos non recipere Canones Conciliorum oecumenicorum absque prævio examine, tradit & probat de Marca *Lib. II. Cap. 17. per tot.*

V.

Sanè plures exque gravissimæ fuere rationes, quæ non dicam Ministrorum Regis, sed Episcoporum consilia & assensum in admittendis indistinctè Tridentinis Canonibus debuissent retardare. Ut alia Ecclesiæ Gallicanæ minùs idonea hic non memorem, numerat Durandus Parisiensis Parlamenti Advocatus in suo Dictionario Juris Canonici anno 1761. Parisiis edito *Tom. II. pag. 822.* duodecim articulos, in quibus auctoritas, qua Episcopi Galliæ ab antiquo fruuntur, multò amplior est eà, quæ ipsis in Tridentino relinquitur. Vicissim alios decem articulos idem auctor annuntiat, quibus ex usu regni restrictior est eorundem Episcoporum potestas, quàm ea sit illis in partibus ubi ex legibus Concilii Tridentini vivitur. Hæc quo plus incommodi & confusionis in Ecclesiasticis parere apta sunt, eò amplius deliberationis (cui facultas assentiendi vel dissentendi cohæreat) ab eis præsertim desiderant, quibus cura & regimen Ecclesiæ à Deo commissum noscitur. Rectè eà occasione monet jam laudatus Durandus, acceptance utcumque extensâ cujuscunque demum Concilii, non posse in rebus disciplinæ unam Provinciam obligari ad dimittendum suos haud illaudabiles casus, & sequendum aliarum Ecclesiarum mores.

Vis plura & his antiquiora? Episcopi Hispaniæ non astiterant sexto Concilio Generali, imò ad illud ne vocati quidem fuerant. Acta hujus Concilii sub Pontificatu Agathonis publicata, & ab eodem *suo modo* confirmata, cùm Episcopis Hispaniæ præsentarentur, hi ea approbârunt, sed non antè quam illa

illa pro jure suo Synodaliter iteratò examinassent in Synodo Toletana XIV. an. 684. apud Harduinum Tom. III. col. 1753. ubi Cap. 4. Patres inquirunt: *Placuit adunato per singulas quasque provincias regni ejus conciliorum conventu, Synodica iterum examinare decocta, vel communi omnium conciliorum judicio comprobata, per singula Hispanice provinciarum concilia præmemorata Synodi (VI.) gesta, seu etiam eadem partis nostræ responsa omnium notionem attingant, salubri etiam divulgatione in agnitionem plebium transeant.* Dein Cap. 6. *Et ideo supradicti acta Concilii in tantum à nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantum à præmissis Conciliis non discedunt; immo in quantum cum illis concordare videntur.*

„ Aliquis fortasse existimare posset (sic de Marca cit.
 „ Cap. 17. n. 7.) tria illa capita, quæ hucusque variis proba-
 „ tionibus & testimoniis vera esse ostendimus 1) de necessita-
 „ te promulgandarum & 2) usu recipiendarum legum Ec-
 „ clesiasticarum, deque 3) regii consensûs adstipulatione,
 „ apud nos quidem haberi indubitata, sed hanc sententiam à
 „ Romanis Pontificibus nunquam fuisse approbatam, & in
 „ earum opinionum censum redigi debere, quæ inter ambas
 „ potestates sunt controversæ. Sed præterquam quòd excipe-
 „ re possum de gravium auctorum numero, tam Theologiæ
 „ quàm Juris peritorum, qui constanter horum axiomatum
 „ veritatem profitentur, saltem quod attinet ad necessitatem
 „ edendæ & recipiendæ legis, qui nullâ censurâ hac in parte
 „ perstricti sunt, id unum observasse sufficiet ad Ecclesiæ
 „ Gallicanæ rationes constituendæ, hanc sententiam, quam
 „ asserimus, Concordatis esse confirmatam. Invaluerat ante
 „ pacta illa publica, hæc opinio in regno, decreta Conci-
 „ liorum vel Pontificum legis vim per Gallias non obtinere
 „ donec 1) discussa & recepta fuissent ab Ecclesia Gallicana,
 „ & 2) regii consensûs auctoritate munita, quemadmodum
 „ docent Conventus Bituricensis & Pragmaticæ Sanctionis
 „ verba, pluribusque probant Guillelmus Benedictus in Cap.

„ Raynutius in verbo *Et uxorem* §. 233. & seqq. & Anfrerius „ in Rep. Clem. Notab. X. de Offic. ord. qui Commentarios „ suos ante Concordatorum pactionem ediderunt. “ His adde doctrinam Magnifici Rectoris Greg. Zallwein Tom. III. Febr. pag. 92.

Sanis his principiis innititur quod eod. Tomo III. pag. 291. ex principiis juris communis & præcipuè Gallicani à nobis traditum est, Casuum reservationes, licèt à summo Pontifice vel à generali Concilio statutas, vigore destitui, nisi Episcoporum consensu firmentur.

VL

Adversum hæc Zaccaria pag. 9. 12. 16. 19. 20. 21. 24. 25. *Et* 28. varia antiquorum enuntiata in medium proponit, quibus quæ hæcenus, præsertim contra RR. Pontificum absolutam, & concursum Episcopalis auctoritatis non desiderantem, leges ferendi potestatem, ex usu & observantiâ SS. Canonibus conformi prolata & probata sunt, debellari posse existimat. Sic 1) Coelestinus Papa Epist. IV. in speculis, inquit, à Deo constituti, ut vigilantia nostræ diligentiam comprobantes, *Et* quæ coercenda sunt, rescemus, *Et* quæ observanda sanciamus. 2) Innocentius I. Epist. VI. ubi: Si ad aliquos forma illa Ecclesiasticæ vitæ pariter *Et* disciplinæ, quæ ab Episcopo Siricio ad provincias commeavit, non probabitur pervenisse, his ignorationis venia remittetur, ita ut de cetero penitus incipiant abstinere. Et ita gradus suos, in quibus inventi fuerint, sic retentent, ut eis non liceat ad potiora conscendere. Quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam vivendi missam à Siricio detegentur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse; illi sunt modis omnibus submovendi. 3) S. Leo M. Epist. III. Cap. 5. Ne quid verò sit, quod prætermisum à nobis fortè credatur, omnia decretalia Constituta, tam beatæ recordationis Innocentii, quam

quàm omnium decessorum nostrorum, quæ de Ecclesiasticis ordinibus, & Canonum promulgata sunt disciplinis, ita à vestra dilectione custodiri debere mandamus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari. 4) Idem S. Doctor & Pontifex Epist. XII. Cap. II. Magnâ ordinatione provisum est, ne omnes (Episcopi) sibi omnia vindicarent: sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia: & rursus quidam in majoribus urbibus constituti, sollicitudinem susciperent ampliores, per quos ad unam Petri Sedem universalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil usquam à suo Capite dissideret. Qui ergo scit se quibusdam esse præpositum, non moleste ferat aliquem sibi esse prælatum: sed obedientiam quam exigit; etiam ipse dependat. 5) Sed & idem S. Leo Epist. XI. Cap. I. Quod ergo, ait, à patribus nostris propensiore curâ novimus esse servatum, à vobis (Orientalibus scilicet) hoc volumus custodiri, ut non passim diebus omnibus Sacerdotalis vel Levitica ordinatio, sed post diem Sabbati ejus noctis, quæ in prima Sabbati lucescit &c. Hec Sanctus Papa mandat Dioscoro Alexandrino: alia Maximo Antiocheno Epist. XCII. Cap. 6. quæ ferè repetit Epistola sequente ad Theodoritum Episcopum Cap. 6. Denique 6) Zaccaria in rem suam citat quædam loca è Gelasio Papa, & imprimis quidem ex ejusdem Tomo de Schismatis vinculo, apud Harduinum Tomo II. col. 937. quæ sequuntur: Quod Sedes Apostolica non consensit, nec Imperator imposuit, nec Anatolius usurpavit; totumque ut dictum est, in Sedis Apostolicæ est positum potestate: ita quod in Synodo Sedes Apostolica firmavit, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem: & sola rescindit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat usurpandum: non promulgatrix iteratæ sententiæ, sed cum Sede Apostolica veteris executrix. Deinde ex ejusdem Epist. V. Cap. 9. (Zaccaria hæc perperam citat Epistolam VII.) hæc: Cum Sedes Apostolica super his omnibus, favente Domino, quæ paternis Canonibus sunt præfixa, pio devotoque studeat tenere præposito; satis indignum est, quinquam vel Pontificum vel ordinum subse-

quentium hanc observantiam refutare, quam beati Petri Sedem vel sequi videat vel docere: satisque conveniens sit, ut totum corpus Ecclesiæ in hac sibiinet observatione concordet, quam illic vigere conspiciat, ubi Dominus Ecclesiæ totius posuit principatum, dicente Scriptura: Ordinate in me caritatem. Et item: Omnia cum ordine fiant.

Hæc speciosa magis sunt quàm solida, ad præstitutum adversario finem, id est, ad asserendam Rom. Pontifici legislatariam in universa Ecclesia potestatem à necessitate Episcopalis consensûs liberam. Etenim ad 1) Cælestinus Papa edoctus in Viennensi ac Narbonensi provinciis quosdam vigere abusus, Apostolicis Canonibus contrarios, circa gradus Ecclesiasticæ Ordinationis, circa ornatum Sacerdotalem in ministerio Ecclesiæ, circa negationem ultimæ poenitentiae &c. officii sui provocatus instinctu, in specula à Deo constitutus, ut vigilantiae suæ diligentiam comprobans, & quæ coercenda sunt reseret, & quæ observanda sunt sanciat Cùm plerique vestrum (inquit ejusd. Epistolæ Cap. 5.) sint qui Apostolicæ Sedis statuta cognoverint, nobiscum tempore aliquanto conversati, ad discipline normam, nostris convента ADHORTATIONIBUS, omnia Fraternitas vestra revocare festinet. Quantum hæc distant à stylo legislativo, tantum sunt conformia muneri Primatis Ecclesiæ, cui cura & executio Canonum commissa est, unà cum sollicitudine, ut uniformitas rituum in substantialibus servetur. 2) Innocentii I. Epistola VI. continet revera Constitutionem, uti dicimus, Apostolicam, sed insimul argumentum adversario contrarium; siquidem (utì suprà num. 3. post Petrum de Marca observavimus) ea teste Can. 3. Concilii Turonici ab Ecclesia Gallicana non fuerit simpliciter acceptata, sed cum notabili moderamine. Nec minùs 3) Epistolam Leonis M. tertiam absolutæ potestati legislatoriæ Romanorum Pontificum adversam, & ex contrario desideratæ ad valorem Constitutionis Ecclesiarum receptioni faventem esse, Tomo III. Febron, pag. 94. probatum fuit. 4) In allegatis ex adverso verbis Epistolæ

Epistolæ XII. ejusd. S. Leonis nihil video expressum præter gradus Ordinum, scilicet Episcoporum, Metropolitanorum, Patriarcharum & demum Romanorum Pontificum; in quibus alteri alteris debent obedientiam SS. Canonibus conformem. In Petri quidem Sede hic quoque cernimus universalem Primatum & Centrum Ecclesiæ; sed nihil quod ad eam, quam modò tractamus, quæstionem pertineat. 5) Non possum non mirari, quòd Jesuita Epistolam Leonis ad Episcopum Alexandrinum datam ejusque contenta pro Pontificia *Legge*, seu etiam *Jussu* accipiat. Sanè quod S. Papa in Orientem sic perscripsit, putavit ille partem esse Ecclesiastici ritus, non ex Apostolica solum traditione provenienti, sed in ipsa etiam sacra Scriptura fundati. Sic etenim ait: *Nam præter auctoritatem consuetudinis, quam ex Apostolica novimus venire doctrina, etiam sacra Scriptura manifestat, quòd cum Apostoli Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus sancti ad Evangelium gentibus mitterent prædicandum, jejunantes & orantes imposuerunt eis manus &c.* Attamen Orientalibus non imperavit, sed eos monuit, ut hunc Occidentalium ritum sequerentur. Studiosè ergo, inquit, dilectionem tuam & *FAMILIARITER ADMONEMUS*; ut quod nostræ consuetudini ex forma paternæ traditionis insedit, tua quoque cura non negligat: ut per omnia nobis & fide & actibus congruamus. Neque aliter capi possunt aut debent verba illa Epistolæ 92. ad Maximum Antiochenum: *Illud quoque dilectionem tuam convenit præcavere &c.* Quæ sequenti Epistola 93. Cap. 6. ad Theodorum Cyri Episcopum scripsit Leo, scilicet ad avertenda ea, quæ illicitè contra venerabiles Nicanos Canones præsumptione tentata sunt. . . - hoc specialiter *STATUENS*, ut præter Dominos Sacerdotes nullus audeat prædicare, seu monachus, sive sit laicus, qui cujuslibet scientiæ nomine gloriatur: non multò majoris roboris sunt, tanquam connexa cum iis quibus idem Caput incipit, scilicet: *Quod superest, EXHORTAMUR*, ut quia illic nonnullas Euty-chiani ac Nestoriani erroris reliquias cognovimus remansisse, nunc etiam Sedi Apostolicæ collabores. Caterùm non prætermitten-

mittendam, hanc ipsam esse Epistolam, in qua S. Leo ait: *Gloriamur in Domino, qui nullum nos in nostris fratribus detrimentum sustinere permisit, sed quæ nostro prius ministerio (alii nostrum ministerium) definierat, universæ fraternitatis irretractabilis firmavit assensus: ut verè à se prodisse ostenderet, quod prius à prima omnium Sede formatum, totius Christiani orbis iudicium recepisset: ut in hoc quoque Capite membra concordent.* His nempe verbis indicat, qua ratione primæ Sedis iudicia firmentur & irretractabilia fiant: scilicet per occumenici Concilii assensum. Adde Tom. II. Febr. pag. 424. Equidem P. Zaccaria pag. 26. nobis persuadere conatur, Pontifices, etsi legem facerent, attamen cum eam ad Orientis Patriarchas darent, familiariori stylo ac temperatiore usos esse. Sed hoc ariolari est, & legem falsò supponere, ubi verba Pontificiarum Epistolarum aliud omne quàm legem loquuntur. 6) Quod hîc ex Gelasii Tomo de Schismatis vinculo refertur, pariter ad rem non attinet. Sanè in quod Apostolica Sedes (de cuius jure & præiudicio in Sess. XV. Concilii Chalcedonensis, Can. 28. agebatur) non consensit; quoddam Imperator non imposuit; quod nec ipse Anatolius Archiepiscopus Constantinopolitanus (cujus Sedi indebitus honor attribui credebatur) usurpavit; quod demum præter ordinem (id est, contra Canonem VI. Concilii Nicani) Congregatio Synodica putaverat usurpandum: hoc sine dubio Sedes Apostolica, veteris statuti executrix, poterat, etiam sola, multò magis cum ipsa Synodo rescindere. Addit Zaccaria, sub finem ejusdem Tomi à Gelasio dici: *Quapropter non veremur, ne Apostolica sententia resolvatur, quam & vox Christi, & majorum traditio, & Canonum fulcit auctoritas: ut totam potius Ecclesiam semper ipsa dijudicet.* Ego Gelasianum opusculum lego & relego, neque tamen illa verba in eo conspicio; & si illa ibidem exstarent, me minimè moverent. Quæ ex ejusdem S. Pontificis Epistola V. ab adversario referuntur, ea nominatim respiciunt paternos Canones ab Ecclesia receptos, & tam in Ecclesia Romana quàm in aliis communiter vigentes. Porro hæc Epistola non

non ad Orientales, sed ad Episcopos per Lucaniam & Brutios & Siciliam constitutos scripta est. Plures ejus generis imaginarias leges Pontificias referemus & examinabimus *Dissert. VIII, Cap. I.* Adde his *Tom. III. Febr. à pag. 96. ad pag. 114.*

VII.

Post hæc in duobus Zaccaria jubilat, putans se Febronii Fidem omnino confixurum. Scilicet dederat ille primum *Tom. II. Febr. pag. 426.* Epistolæ tertiæ S. Leonis M. hunc titulum: *Leo Episcopus Urbis Romæ universis Episcopis per Campaniam, Picenum, Tusciam & per universas ITALIÆ provincias constitutis.* Adversus hanc inscriptionem sic exclamat Jesuita pag. 24. „ Proh scelus! addidit Febronius de suo *Italia* nomen, „ quod Codices tum manu Exarati, tum impressi ignorant. „ Non dicam modò cujus culpâ acciderit, ut verbum *Italia* non fuerit distincto caractere impressum: an Auctoris, an Librarii, an Typographi; hoc dico, illud subintelligi, & commentarii loco adjectum censerì. Interim, ajunt, additur in Rubro: *& per universas provincias constitutis*; idque eo fine (quemadmodum arguit Petrus Constantius in *Prefatione ad Epistolas RR. Pontificum pag. LI.*) ut ex mente Leonis hæc Epistola per Episcopos Campaniæ, Piceni & Tusciæ ad omnes per orbem terrarum provincias mitterentur. Hoc ego neque puto credibile, neque usui ejus ævi conforme; proinde de provinciis quæ nominatis *propinquiores* & in eodem cum illis speciali nexu erga Romanam Sedem sunt, intelligendum esse. Confer huc *Cap. seq. num. 4.* Non fuit sanè Episcopis suburbicariis commodum neque ferè possibile, quas ipsi a Romano Pontifice accipiebant Epistolas, eas communicare cum Ecclesiis longo marium terrarumque tractu distitis, in Oriente, Ægypto, Africâ, Hispaniâ, Galliâ, Dalmatiâ &c. Expeditissima & magis usitata via promulgandi Pontificum Decreta ad omnes Ecclesias pertinentia, ea erat, quam descripsit laudatus Constantius *l. cit. pag. LIII.* ubi: „ Erat, inquit, sanè
Tom. IV, P. II. C „ expedi-

„ expeditissima promulgationis via: Frequentes celebrari Synos
 „ dos moris erat, ubi Pontificibus facile fuit tum *sua CUM*
 „ *EPISCOPIS CONDERE, ADEOQUE PROMULGARE*
 „ *Decreta*, tum etiam ea publicare quæ ad externos data fue-
 „ rant. Si verò, ut sit, aberant à Synodis nonnulli, aut
 „ nec Synodos ipsas cogi licebat, *proclive itidem fuit mille*
 „ *exempla Decretorum* ad præcipuos provinciarum Antislites,
 „ qui eo ipsi deinde ceteris illa distribuebant eò facilius, quo
 „ viciniore erant. Decretis porro sic publicatis, & *EPI-*
 „ *SCOPORUM JUDICIO ATQUE CONSENSU FIRMA-*
 „ *TIS*, tanta accedebat auctoritas, ut illis sic tamquam legi-
 „ bus adstringi putarent eos, quorum ad notitiam pervene-
 „ rant: “ Duo in his observari cupiam: *Primum*, quòd Pon-
 „ tificibus proclive fuerit exempla Decretorum ad præcipuos
 „ Provinciarum Antislites mittere, quod non aque facile esse
 „ potuit Episcopis Campaniæ, Piceni & Tusciæ: Alterum, quod
 „ Episcoporum judicio atque consensu firmentur imò condantur
 „ Apostolicæ Constitutiones, & hoc est quod toto hoc Capite
 „ asserimus & probamus.

Dixit insuper cit. pag. 426. Febronius Decreta Concilii
 Romani de anno 494. (è quibus desumptus est Canon 3. Dist.
 XV.) non esse extra omnem crisin; intelligo illam, quæ ge-
 nuinam examinat literam atque sensum. Hoc assertum noller
 Jesuita pag. 30. familiari suo declamatorio stylo utens, ait *Ca-*
tholico Scriptore indignum esse. Ego interim asserti mei bonos
 vades constituo, Antonium Augustinum *de Emendot. Gratia-*
ni Lib. I. Dial. 20. pag. 231. edit. Pari. an. 1760. Clar. Be-
 rardum in *Canones Gratiani Part. II. Tom. I. pag. 383. seq.*
 ipsos quinimo Romanos Correctores *ad cit. Can. 3. Dist. XV.*
 Hi posteriores in prima mox Nota; „ Certè in toto hoc Ca-
 „ pite tot modis discrepant collectiones ab originali, ut satis
 „ certò statui non possit, quæ vera & pura sit Gelassii lectio:
 „ nec magnopere sit mirandum, si nonnulla sint, quæ diffi-
 „ cultatem faciunt; “ in specie §. 16. ubi: *item decretales episto-*
la,

la, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Romana pro diversorum patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas. Sciscitor ex Zaccaria, an hic locus constantelectione gaudeat? Nōne alii pro diversorum patrum consultatione habent diversorum fratrum consolationem; alii pro diversarum partium consultatione? Quid hinc ad finem suum concludet Jesuita? Nihil hic de latrone novarum legum, nihil hic de necessitate eas à Papa, tanquam solitario legislatore, recipiendi. Et nihilominus ausus est ille justam Febronii crīsim carpere tanquam Catholico scriptore indignam. Digna tali Jesuita censura hæc est, indigna meliore viro. In dicto Febronii nihil est minus catholicum. Audi Van-Espenium in Brevis Commentario ad I. partem Gratiani Dist. XV. in fin. „ Cæ-
 „ terum in hoc decreto, quod vulgò Gelasio adscribitur, tot
 „ variantes lectiones & inscriptiones, tum in antiquioribus,
 „ tum in recentioribus Decreti codicibus, editis & manu-
 „ scriptis, tum apud alios Canonum collectores occurrunt,
 „ ut vix sciri queat, quid ipsum originale contineat, ut & notā-
 „ runt Correctores Romani ad verbum *Mandamus*
 „ Ac certè in toto hoc capite tot modis discrepant Collectio-
 „ nes ab Originali, ut satis certò statui non possit, quæ vera
 „ & pura sit Gelasii lectio, nec magnopere sit curandum, si
 „ nonnulla sint, quæ difficultatem faciunt. “ De eodem Canone 3. breviter notavit Hericourt in *Analysi Decret. Grat.* p. 4. *Ce Canon a fort exercé les Critiques depuis plus d'un Siecle.* Potius ergo censebit catholicus arbiter, indignum esse anti-grapho catholico, aliquid incertæ scripturæ atque lecturæ pro certo, omnique crīsi superiore documento obtrudere, sicque fidei obligationem affectare, ubi non est aliqua,

VIII.

Quæ hactenus relata fuere, ea sunt genuina principia & certæ regulæ, quibus illustrari possunt ac debent omnes illæ RR. Pontificum prætensæ. Leges inde à Victore I. usque ad

Gregorium II. in Antifebronio Italico relatæ, quibus Jesuita in suo Antifebronio Vindicato *Tom. III. p. 8.* gloriatur; quarum proinde Singulæ Speciali responso seu commentario non egent. Nicolii I. PP. Epistola ad Episcopos Galliæ (de qua ille *pag. 15. & seqq.*) se potissimum fundat in Epistolis præcedentium Pontificum Innocentii I. Leonis M. & Gelasii I, de quibus jam actum est. His adde *Tom. I. Febr. Cap. V, §. 8. Tom. II. pag. 425.* Illud singulare est & Theologo Jesuita dignum ratiocinium, quod *pag. 33.* de Nicolao Papa, qui jam Isidorianas Decretales plenè imbiberat, depromit, nempe: „Febro-
 „ nius malæ se causæ patrocinari fatetur Zaccaria qui Nicolaum I.
 „ plenam leges ferendi potestatem Romanis Pontificibus adscri-
 „ bere conatum esse pronuntiat. Usus ad id sit (Nicolaus)
 „ inanibus argumentis, ut jactat Febronius; quid Romani Pon-
 „ tifices definiant, ab orthodoxo homine considerandum est,
 „ non quibus suas definitiones argumentis confirment. Si
 „ ergo Nicolaus plenam leges ferendi potestatem Romanis
 „ Pontificibus adserit, quid contrà mutire ausit Febronius?
 „ Nam Ecclesiasticæ leges plerumque ad *disciplinam* pertinent;
 „ sed earum potestatem in summo Pontifice venerari *dogmatis*
 „ est, quod certò definire ad ejusdem Pontificis spectat au-
 „ thoritatem. “

Sed quid hanc in rem, inquit Zaccaria *pag. 33.* luculen-
 tius edicere de Petri Sede potuissent Romani ipsi Pontifices,
 quàm quod à Theodosio juniore et Valentiniano III. Augustis
 an. 445. sancitum novimus in ea quæ inter S. Leonem M. &
 Arelatensem Hilarium agebatur, causa? Augustorum, ait,
 lex hîc repetenda, & Febronio ad fremitum usque inculcan-
 da. Audivit jam diu hanc legem Febronius, nec ad eam in-
 fremuit. Quæ de illa ejus sententia fuerit, & etiamnum sit,
 videri potest *Tom. I. Febr. Cap. IV. §. 11. n. 2.* Patietur tamen
 vir Jesuita, ut ad eorum, quæ ibi dicta sunt, ampliorem lu-
 cem ex Paschasii Quesnelli Dissertatione Apologetica pro S.
 Hilario *Cap. XVI, & ult. in fin.* huc transcribam, quæ ad
 hanc

hanc causam merè disciplinarem finaliter pertinent, quæque talia sunt, ut nullum prudentem Gallum eis (saltem quoad jus) hodie reflagaturum opiner. Sic autem ille: „ S. Leo „ Ecclesiastici moris non nihil oblitus videtur, cùm per Imperatoriam sanctionem Gallicanæ Ecclesiæ consuetudini derogare primus tentavit, illudque à Valentiniano III. editum elicuit: *Ne quid tam Episcopis Gallicanis, quàm aliarum provinciarum liceat sine vivi venerabilis Papæ urbis auctoritate tentare: sed illis omnibusque pro lege sit quicquid sanxit vel sanxerit Apostolicæ Sedis auctoritas.* “

„ Quis non videat, Leonem ita agentem Gallicanarum; „ immo omnium Ecclesiarum statum aliter quàm more solito „ ordinasse, ut querebatur Hilarius: Dum, inquam, communionem suam Episcopo canonicè deposito irretractatâ „ causâ ultrò impertit; dum iudicii synodalis sententiam, in „ Episcopum legitimè accusatum & convictum pronuntiatam, „ infringit; dum causam extra provinciam iterato examini subjicit; dum denique seculares potestates adversus Hilarium totâque Ecclesiam Gallicanam commovit. E contra verò planum est, S. Hilarium cùm Pontificis consilio contradixit, cùm non expectatâ ejus sententiâ, gregem suum bonus pastor quantocujus revisurus abcessit; cùm communioni „ Celidonii, *quem cum tantis viris damnaverat, conjungi nullatenus acquievit*, ut scribit vitæ ejus Autor, *etiam cum vitæ discrimine*; non novis præsumptionibus Ecclesiarum Statum & concordiam sacerdotum turbasse, sed religiosè servasse, nec eum deseruisse tramitem, semper inter majores & bene tentum & salubriter custoditum (quod objicit „ sanctus Leo) sed eum potius ab aliis desertum vigore apostolico vindicasse. “

Infirmum itaque argumentum est, quod ex memorato AA. edicto adversus legalem Ecclesiæ Gallicanæ libertatem, & constantem ejusdem usum Jesuita deducere intendit. Mul-

tò magis incongruum est, quod ille pag. 35. asserit, *Febro-*
nium inclitæ illi Ecclesiæ injurium esse, qui tantam illi columniam
impingere audeat, insimul solemnè duorum Augustorum legi in-
juriam irrogans, quippe qui Apostolicæ Sedi in eadem Ecclesia
nihil non licere profiteantur. Si Ecclesiæ Gallicanæ injuriosum
 est sustinere, quod Rom. Pontifex non sine Episcoporum con-
 sensu legem illi dare valeat; si insuper falsa est hæc assertio,
 nec usui ejusdem Ecclesiæ accommoda: ergo ad utrumque
 hunc lapidem graviter offenderunt Gallorum doctissimi, Pe-
 trus de Marca Archiep. Parisiensis & Petrus Constantius, qua-
 rum sententias hoc capite excussimus, nec non Claudius
 Fleury, cujus de hac materia assertiones prostant *Tomo II. Fe-*
bron. pag. 531. & ante hos celeb. Gersonius de *Potest Eccles.*
Confid. IV. Opp. Tom. II. col. 232. Neque ego quidem opi-
 nor, Senonensem Archiep. Languetium in Epistola ad quem-
 dam à Parisiensi Senatu scriptâ (cujus pauca verba adver-
 sarius pag. 36. recitat) id voluisse, quod illum paulò antè di-
 centem audivimus, scilicet in materia ferendarum legum *Pon-*
tifici in Ecclesia Gallicana nihil non licere; sed potestatem legis-
lativam Rom. Pontifici circa mores & disciplinam, de quæ Lan-
 guetius loquitur, juxta leges & usus regni à nobis explicatos,
 juribus aliarum etiam Ecclesiarum conformes, intelligendam
 & moderandam esse; etenim putarem me injurium in Præsu-
 lem Galliæ futurum, si contra notoriam regni observantiam
 ejus Epistolæ tribuerem sententiam jam dictis, id est, juribus
 Episcoporum & regni, directè oppositum.

IX.

Alia tam inepta & inutilia prioribus miscet Zaccaria, ut
 ea memorare & ad ea respondere ferè pigeat. Sic pag. 10.
 „ Quid quæso, ait, est, nisi opinionum conflictus, *Episcopis*
 „ legum in suis diocæsisbus condendis jus adserere, negare
 „ *Romano Pontifici*? Illi, inquit *Febronius*, successores sunt
 „ Apostolorum, quibus legum ferendarum tradita potestas
 „ fuit.

„ fuit. At nonne Romanus Pontifex Petri successor est? An
 „ autem Petrus leges sicut ceteri Apostoli edere non poterat?
 „ Potuisse dices ut Apostolum, non ut Primum Ecclesiæ;
 „ summum verò Pontificem Petro ut Apostolo tanquam Ro-
 „ manum Episcopum, Petro ut Primati tanquam universæ Ec-
 „ clesiæ Primum succedere; posse proinde suæ Romanæ Ec-
 „ clesiæ, non posse universæ leges dare. Sed hæc novis,
 „ iisque maximè secum pugnantibus sunt implicata commen-
 „ tis. Apostolis enim promissam eam potestatem scimus,
 „ quum Christus his verbis alloquebatur: *Quæcunque adliga-*
 „ *veritis super terram &c.* Sed etiam Petro ut Primati Chri-
 „ stus dixit: *Quodcunque ligaveris super terram.* Si ergo in ea
 „ promissione facta potestas quoque condendarum legum con-
 „ tinebatur, cur non eadem in promissis Petro factis fuerit
 „ comprehensa? “

Nos non tam in verbis, *Quæcunque alligaveris super ter-*
ram &c. quàm in illis, *Spiritus Sanctus posuit Episcopos RE-*
GERE Ecclesiam Dei; nec non in his, *PASCITE qui INVO-*
BIS est gregem Dei, Episcoporum pro suis respectivè Ecclesiis
 leges ferendi jus & potestatem quærimus. Sed nec tali modo,
 quo acceptâ immediatè à Christo potestate Episcopi suas re-
 gunt Ecclesias, Papa universæ præsidet Ecclesiæ. Alia sunt
 jura, aliæ Functiones *Primatis* in universa Ecclesia, alia Sin-
 gulorum Episcoporum respectu suorum diocæsanorum. Ju-
 vat ad horum eleuterationem repetere quæ jam dicta sunt in
 Præfatione Tomi II. scilicet: „ Ab *Episcopatu*, utcunque
 „ universali & uno, distinctus est, & seorsim à Christo insti-
 „ tutus fuit *Primatus*, nihil in & per se commune habens
 „ cum institutione Episcoporum; & quamvis ille non consi-
 „ stat in curâ Pastoralis omnium Ecclesiarum *Episcopali* analo-
 „ gâ, habet tamen certam præminentiam potestatis, respi-
 „ cientem ad integritatem, unitatem, perfectum Statum, &
 „ uniformem in substantialibus gubernationem universæ Ec-
 „ clesiæ Et deinde: Certum est, naturam *Primatus*,
 „ jus

„ jus & officium *Primatis*, non complecti potestatem, sin-
 „ gulas oves *per se*, & *immediate* regendi, & ad fines suos
 „ *proximè* dirigendi omnes partes Ecclesiæ; ad hoc Ministe-
 „ rium Christus instituit *Episcopatum*, à Primatu, ut dixi,
 „ distinctum. Alios Salvator noster præter Petrum *Primates*,
 „ & cum Petro *Episcopo*, instituit Pastores, quos convenien-
 „ te ad id, hoc est, ad regimen Ecclesiæ & ad curam anima-
 „ rum, munivit auctoritate, ad eos dicens: *Sicut me misit*
 „ *Pater, & ego mitto vos*; nec non S. Paulus: *Pro Christo*
 „ *legatione fungimur*; dein: *Attendite vobis, & universo gre-*
 „ *gi, in quo Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam*
 „ *Dei.* “

Quamdiu Apostoli simul erant, negotium Ecclesiæ unà gerebant, præside Petro, & leges Ecclesiæ communes dabant. *Act. Cap. I. §. 15. seqq. Cap. VI. §. 2. seqq. Cap. VIII. §. 14. Cap. XV. §. 6. seqq.* Post eorum separationem, cum jam Jacobus Hierosolymæ, Titus Cretæ, Timotheus Ephesi &c. Episcopum agerent, nihil ordinavit Petrus Hierosolymis, Cretæ, Ephesi, nisi de consensu Jacobi, Titi, Timothei, & sic de aliis.

Interim (Sic P. Zaccaria pag. 10.) S. Leo. M. Episcopos per Siciliam constitutos redarguens, quòd in die Epiphaniæ baptismum conferrent, ait: *in quam culpam nullo modo potuissetis incidere. Si unde consecrationem honoris accipistis, inde legem totius observantiæ sumeretis: & beati Petri Apostoli Sedes, quæ vobis Sacerdotalis mater est dignitatis, esset Ecclesiastica magistra rationis.* Neque enim, addit Jesuita, quis sanæ mentis dixerit, Leonem ut singularis Urbis Romæ Episcopum exigere à Sicularum Episcopis potuisse, ut à sua Sede *LEGEM totius observantiæ* sumerent, eamque veluti *Ecclesiastica Magistram rationis* susciperent. Verùm imprimis adversarius malè & ineptè triumphat in verbo *legis*, quæ hic nihil est aliud quàm *norma* seu *exemplar*, quod ab Ecclesiâ *Matre* & *Magistra* (in
his

his duobus titulis suam Leo fundat censuram) in ea re disciplinari & cæremoniaria sumeret filia. Deinde si non habuisset Zaccaria in animo lectorem circumducere, debuisset eum monere, agi in ea Epistola de negotio *Apostolicæ institutionis*, in quo Primatis universalis erat non tantum monere Ecclesias particulares, sed eis etiam mandare, ut se illi conforment. Sic etenim ibidem S. Leo: *Cum mihi de caritatis vestræ actionibus fraternâ affectione sollicito certis indiciis innotuerit, vos in eo quod inter sacramenta Ecclesiæ principale est, ab APOSTOLICÆ INSTITUTIONIS consuetudine discrepare, ita ut baptismi sacramentum numerosius in die Epiphanice, quàm in Paschali tempore celebretis &c.*

Axioma, quod ille pag. 11. Febronio falsò imputat (neque enim illius vestigium in eius Operibus me deprehendisse memini) nimirum: *Quod Papa in Ecclesia potest, idem Episcopus in suis diocæsibus posse, & vicissim, omnino incongruum est; neque enim in tam disparatis ab uno valet argumentum ad aliud; cuiusque natura & fines ex se ipsis indagandi sunt.*

X.

„ *Febronius ex ipsâ Primatûs à Christo constituti naturâ*
 „ *potestatem repetit, quam Romano Pontifici concedit, pro-*
 „ *ponendarum Ecclesiæ legum. Simul de nobis queritur, qui*
 „ *unum Primatum meri directorii ab eo admissum dicamus;*
 „ *negat id, pernegatque, atque auctoritatis præterea Primatum*
 „ *se agnoscere prædicat. Verùm Primatus, qui vi cogente*
 „ *sit destitutus, eritne unquam supremæ auctoritatis, qualem*
 „ *hoc nomine Tridentina Synodus designavit? „ Ita finaliter*
 „ *Zaccaria pag. 9. Novæ cavillationes! Dixit revera Febronius*
 „ *Tom. I. Cap. 2. §. 8. a) Summum Pontificem habere jus,*
 „ *universalis Ecclesiæ nomine leges aliaque observanda propo-*
 „ *uendi; sed tantum abest, ut hoc propositionis jure totum*
 „ *Tom. IV. P. II. D Pon-*

Pontificis Primatiale munus absolvi & terminari prætenderit, ut ex contrario *b*) ibidem expressè asserat, Petri successorem subortâ quæstione veritatem depromere ab alto; hanc si omnes aut fere omnes recognoscant, tum in Petri decreto communem omnium totiùsque Ecclesiæ eos sententiam venerari. Si autem graves oriantur seditiones, fratresque inter se (maximè vero Episcopi aut integræ Ecclesiæ) collidantur, unicum illud superesse, ut *ad communem Synodum* recurratur; quo in coetu sit princeps ipse Petrus; cæterum communi sententiâ iudicium proferatur. Ad horum eleuterationum *c*) additur *Tom. III. pag. 110.* verum certumque manere, primam sententiam & suffragii prærogativam in rebus communem Ecclesiæ statum contingentibus Romanæ Ecclesiæ, quâ omnium primæ, deberi. Quod *d*) Papa sit *executor Canonum* ab ipso, approbante Ecclesia, sancitorum, quodque refractarios ad eorundem observationem *etiam excommunicationis pœnâ* compellere possit, satis dictum est *cit Cap. 2. §. 7. & alibi.* Hæc cunctæ (ut complura alia Pontificio Primatui per decursum asserita nunc prætermittam) *merum directorium* significant? Vide frontem hominis! Imperator in Imperio capita legum ferendarum proponit; sine deliberatione & consensu Comitiali nullam legem sancit; insuper nullum Statum Imperii in banum (quæ est species civilis excommunicationis) declarare ipse solus potest; & quæ sunt ejus generis plura in Casarea Capitulatione expressa: An propterea Imperator non habet nisi Primatum seu Majestatem *directionis*? *Suprema* semper Caesaris in Imperio, Romani Pontificis in Ecclesia, erit *auctoritas*, licèt neuter novam legem ferre solus valeat.

XI.

Cùm de eo nunc paucis locuti simus, quod in Pontificia potestate & pro legum executione extremum est, nempe de *Excommunicatione*; necesse est, ut etiam videamus, num aliquid & quantum fundamenti in eo sit, quod adversarius
pag.

pag. 140. affirmat, & sequentibus probare nititur, scilicet *jus excommunicandi*, quod *Febronius Pontifici adserit*, planè nullum esse, atque à catholica veritate perquam alienum. Ad convincendum falsi nostrum Jesuitam, juvat huc in unum colligere dispersas in Febroniano Opere de *Excommunicatione*, præsertim *Papali*, doctrinas. I. Negationes communionis, quæ sunt excommunicationis species, sapè fiunt ab æqualibus ad æquales, imo ab inferioribus respectu superiorum, citra omnem jurisdictionem, ejusve usum. *Tom. I. Cap. III. §. 4. Tom. II. pag. 574. Tom. III. pag. 35.* II. Altera, eaque magis propria excommunicationis species est, cum superior inferiorem causâ cognitâ communione Ecclesiæ privat. *cit. §. 4. n. 3. Tom. III. pag. 188.* III. Vetant Canones, ne ille, qui à suo superiore excommunicatus est, ab alio recipiatur; iidemque Canones ipsum etiam Romanum Pontificem ligant. *cit. §. 4. n. 3.* IV. Fundamentum hujus canonicæ ordinationis est, quodd legitime excommunicans, id nomine & auctoritate totius Ecclesiæ agere censeatur. *ibid.* V. Attamen si Ecclesia aut magna ejus pars excommunicationi, etiam à Papa latæ, resistat, excommunicatus pro tali habendus non est. *Tom. I. Cap. IX. §. 7. Tom. III. pag. 573. seqq.* VI. Excommunicatio, à quovis superiore non servato juris ordine lata, ipso jure nulla est. *Tom. II. pag. 575. Tom. III. pag. 188. §. 216.* VII. Excommunicatio *Juris* ejusque effectus dependet ab efficacia & obligatione legis *Tom. I. Cap. III. §. 4. n. 2.*

Initium faciamus ab ea ex his nostri Auctoris positionibus, quæ ejus adversario maximè displicet. Eam ille *Temo I. Cap. III. §. 4. n. 2.* his verbis enuntiat: *Si Romanus Pontifex sine legitima causa excommunicationem ferret, totique Ecclesia aut magna ejus pars judicaret, eam decerni non debuisset, tunc excommunicatus ab Illo pro schismatico habendus minime esset, dummodo animum retineret servandæ cum eodem Pontifice, tanquam Primatæ, unitatis, & ad recuperandam ejus communionem totis viribus allaboraret.* In hujus theses

confirmationem, & ad probandum, quòd non omnes RR. Pontificum excommunicationes fuerint ab Ecclesia probatæ & pro legitimis agnitæ, adduxit ex Historia Ecclesiastica illas *Asiaticorum* per Victorem Papam, *Firmiliani & Cypriani* per Stephanum. *Meletii & Flaviani* Antiochenſium per Sedem & Eccleſiam Romanam, *Herotis Arelatenſis & Lazari Aquenſis* per Zoſimum, *Mamerti Viennenſis* per Hilarum, *Euphemii & Macedonii Aep.* Conſtantinopolitanorum per alios RR. Pontifices; demum nonnullorum recentiorum, de quibus paulò pòſt. Adverſum antiquiora illa illegitimarum & ab Eccleſia pro genuinis non agnita Papalium excommunicationum exempla multis Zaccaria inde à *pag. 157. uſque ad 178.* diſputat & indagat, quid in quovis horum caſuum facti ſit. Nos illum patienter feremus diſputantem adverſus Tillemontium, Fleurium & alios primæ notæ Hiſtoricos, maximè Gallos; quando nobis potiffimùm curæ eſt & eſſe debet, quid *juris* ſit, ſive Pontifex *actu* excommunicationem tulerit, ſive eam *minatus ſolum* ſit. Ad hujus quæſtionis præviam elucidationem juvat huc referre, quæ P. de Marca *Lib. IV. Cap. 6. n. 1. & ſeqq.* „ memorat, nempe: Caterùm, ut fieri ſolet „ in his contentionibus quæ de jurisdictione oriuntur, ſupremæ illius auctoritatis Apoſtolica pondere ſæpiſſimè premebantur Epifcopi Gallicani; adeo ut, ſi ſe acriores vindices antiquorum Canonum præſtarent, & rerum à Romana Curia decretarum executioni intercederent, frequentibus excommunicationum minis urgerentur. Quod Hincmaro accidit; qui cùm peritiâ Juris Canonici centeretur, & ordinationis tempore ceteris Metropolitanis potior eſſet, rerum in Gallicanis Synodis conſtitutarum adverſus Romanam reſcripta invidiam in ſe unum convertit; ideòque à Nicolao I. comminatione excommunicationum objurgatus eſt. *Mihi* „ *verò*, inquit in Epiftoła ad Nicolaum apud Flodoardum *Lib. III. Hiſt. Remen. Cap. 13. neceſſe erit me taliter gerere, ne* „ *totiens auctoritatis veſtræ Epiftołas excommunicationis inter-* „ *tantes & objurgationes (quas ræpò & magnâ neceſſitate fieri* „ *das*

„ das in apostolicorum virorum literis legimus) ferentes de re
 „ liquo accipiam, sicut istis temporibus peccatis meis merenti-
 „ bus frequenter accepi. Quod si sanctitati vestrae placuerit,
 „ non vobis opus agere in postmodum erit, donec Apostolica ve-
 „ stra jussio me inobedientem in aliquo contra regulas sacras per
 „ contemptum, quod absit, invenerit. Non potuit modestius
 „ Nicolaum monere, excommunicationi non esse locum, nisi
 „ cum per contemptum Canones violantur. Quare Episcopi
 „ Gallicani, ut se ab excommunicationibus tutos praeferant,
 „ Reges custodiam Canonum & Clericorum à Christo prae-
 „ fectos interpellabant, ut auctoritate suam novorum decretorum
 „ executionem impedirent, à qua ipsi Episcopi interim absti-
 „ nebant“ Dein num. 3. „ Eleganti autem locutione
 „ utitur Carolus (Calvus) ut doceat Apostolicae Sedis judi-
 „ cia, quae per obreptionem Canones infringunt, non esse
 „ servanda; quia, ut inquit ille, ex privilegio beati Petri lata
 „ non sunt, “ Denique num. 5. „ Sanè dubitan-
 „ dum non est quin eo saeculo persuasum esset, omnia judi-
 „ cia, quae Canonibus contraria essent, nullius esse mo-
 „ menti, “

Ex his amborum Archiepiscoporum, Remensis & Parisien-
 sis, assertionibus sequentia colligimus: a) Episcopos Galliae
 auctoritatis Apostolicae pondere saepissimè premi: b) Illos se
 antiquorum (id est, genuinorum) Canonum acriores Indi-
 ces praestare: c) atque eam de causam rerum à Romana Curia de-
 cretarum executionem impedire: d) & per hoc frequentibus
 Romanarum excommunicationum minis contra jura urgeri: e)
 siquidem non possit esse locus excommunicationi nisi raro, in
 magna necessitate, & quando per contemptum Canones vio-
 lantur: f) Adversus tales novitates & eis adnexas excommu-
 nicationes auctoritatem Regis implorari: g) interim neminem
 se illis submittere: h) eò quod omnia judicia Canonibus con-
 traria nullius sint momenti. Ex his imprimis generatim pro-
 batur primaria nostra conclusio, scilicet excommunicationem,

quæ à magna parte Ecclesiæ non probatur ut legitima (uti hic in exemplo ab Ecclesia Gallicana) suis viribus & effectu destitui.

XII.

Sed eamus ad casus & causas particulares, & quidem, ut dixi, recentiores, in quibus sanæ hæ doctrinæ amplius emicuerunt. I. De dissidio quod fuit anno 1606. inter Paulum Papam V. & serenissimam Remp. Venetam, occasione cujus ille Statum Venetum interdicto subjecit & Senatum excommunicavit, sermo fuit *Tom. I. Febr. Cap. IX. §. 7.* Hanc excommunicationem magna, imò maxima Ecclesiæ pars non agnovit, ideòque vigore destituta fuit. Ipse Rex Galliæ, qui suis officiis Paulum ex eo, in quod se imprudenter conjecerat, labyrintho eduxit, cum suis Regno & Ecclesia (ut de aliis nihil memorem) easdem centuras pro inefficacibus habuit. II. Scripsit anno 1708. Clemens PP. XI. occasione belli pro Hispanica successione, quod eo tempore tum in aliis regionibus, tum vel maximè in Italia vigeat, & speciatim ratione Ducatus Parmæ & Placentiæ, ad Imperatorem Josephum I. se, si ille in tanta intemperantia consilii perstabit, patris clementiam abiectionem, & in eum, tanquam in rebellem filium, excommunicatione animadversurum. His respondit Cæsar sequenti tenore: Excommunicationem in illis expressam omnino pro invalida reputandam esse, eoque minus subsistere, quo evidentius patet, ejusdem requisita (nimirum peccatum mortale, contumaciam in notabili errore, præviam personarum citationem &c.) defecisse ac deficere; scriptum Romanæ Curie non ad defendendam hereditatem Domini, sed ad jura Imperialia super Ducatibus Parmæ & Placentiæ porro usurpanda tendere: juxta SS. Patrum Conciliorumque mentem non illis, quibus, sed his, à quibus injustè infliguntur, timendas esse censuras &c. Utriusque Epistolæ amplior sit memoria *Tom. II. Febr. pag. 575.* Equidem ad ipsam excommunicationis fulminationem Clemens non

non pervenit; attamen si ad eam actu devenisset, duo hæc sunt moraliter certa: *primum*, Cæsarem eandem tanquam illegalem prout ab antè, ita & ex post, consideraturum: *alterum*, majorem Ecclesiæ partem (si fortè ejus temporis augustæ domus Austriacæ hostes excipias) talem excommunicationem æque parùm probaturam, sed pro nulla habituram fuisse: unde illa ex hoc quoque capite nullum sortiri potuisset effectum. Idem nempe hic evenisset quod in causa Victoris respectu Asiaticorum, & Stephani respectu S. Cypriani fuisset futurum, si illi à minarum intimatione ad actualem excommunicationem progressi essent; si tamen verum est quod Zaccaria pag. 157. & 159. contra doctiorum sententiam affirmat, scilicet in nuda excommunicationis comminatione à Victore & Stephano situm fuisse. III. Non minas sed actualem excommunicationem Papa Clemens XIII. Parmensi Ministerio an. 1768. intentavit. Hujus documentum prostat *Tomo II. Febr. pag. 450.* Ab hac illud neque dictus Pontifex neque ejus Successor absolvit, neque etiam absolutione eget; etenim cum ne Italiæ quidem Ecclesiæ (quid dicam de cisalpinis?) eandem excommunicationem ratam habuerint; ita illa uti ab initio nulla fecit, sic & talis permanet.

XIII.

His multa objicit Zaccaria, & imprimis quidem pag. 140. & seqq. primus, ait, Febronii error est, Rom. Pontificis excommunicationem non esse *actum jurisdictionis*. Secundus, addit, isque gravissimus ejusdem error est, Pontificis excommunicationem nullius esse roboris, nisi Ecclesiæ consensu firmetur. Videamus, an aliquid & quantum veri atque roboris sit in utraque adversarii imputatione. Imprimis non negabit ille (si quidem nomen & officium *Theologi* tueri affectet) Papam, si quem actu *jurisdictionis* propriè dictæ excommunicare prætendat, essentialia *judicii* observare debere. Nunc ex illo quaero, quæ & quot exempla mihi producturus sit, quibus Pontifices

fices præviâ citatione, partium auditione, testium examine &c. aliquos excommunicaverint. Si mihi ille vel nulla vel pauca similia judicia Papalia proferre potis sit; dicam ego, vel omnes, vel saltem reliquas omnes Papæ excommunicationes pertinere ad primam classem excommunicationum à nobis *num. 11. descriptarum*; scilicet ad nudam communionis negationem, omni jurisdictionis usu vacuam. Sic me concludere cogit veritas, honestas, atque reverentia erga Sanctam Sedem.

Non dixit Febronius, Pontificis excommunicationem nullius esse roboris, nisi Ecclesiæ consensu firmetur; hoc dixit, illum pro excommunicato habendum non esse, *quem Papa sine legitima causa excommunicasset, quemque tota Ecclesia vel magna ejus pars judicaret non debuisse excommunicari*. Exemplum simul & probatio hujus assertionis prostat in ambabus causis Veneta & Parmensi à nobis *num. præced. productis*. Sed inquit ille, qui cum Rom. Pontifice tanquam Centro non communicat, extra unitatem Ecclesiæ est. Fateor: si penes eum stet, quin cum illo communicet; at penes eum stare censendus non est, si violenter & injustè ab hac communionem de-
truditur.

Quod Canonibus cautum est, ut excommunicatus ab uno ab alio non recipiatur, hoc regulariter verum est, & ad utramque excommunicationis speciem pertinet. Sed fallit regula, ubi illegitima deprehenditur censura; quemadmodum centum ex antiquitate exemplis probatur, maxime in Orientalibus ab Occidentalibus in communionem admissis.

Petit adversarius *pag. 153*, quid hic intelligatur nomine Ecclesiæ? An Episcopi dispensi, an in Concilium coacti; an ille consensus excommunicationem debeat præcedere, an ad ejusdem valorem sufficiat si subsequatur; si rata fuerit ab initio Pontificis sententia & Ecclesiæ consensus non subsequatur,
num

num irrita reddatur? Respondemus excommunicationem sive à Papa sive ab Episcopo contra juris ordinem latam non solum utcumque *injustam* sed & prorsus esse *invalidam*. Ita Suarez *Tract. de Censuris Disp. IV. Sect. 7. n. 2.* item *Disp. VII. Sect. 7. n. 4.* & cum eo Theologi omnes. Qualiter qui injustè & nulliter excommunicatus est, se interim, donec de injustitia satis appareat, gerere debeat, tradunt plures Theologi, & nos paucis *Tom. I. Cap. IX. §. 7. n. 10. & 11.* Sic per se resolvuntur & concidunt pleraque ex imaginariis illis dubiis, quæ Jesuita captiosè fingit & proponit. Suspendio illa (si qua est) circa excommunicationis efficaciam, non attinet ad ejus intrinsecam validitatem; sicut enim, quæ ab initio nulla est, per aliarum Ecclesiarum erroneam sine nova legitima cognitione acceptionem non validatur, ita nec ea, quæ primum valida fuit, non invalidatur per aliorum non-agnitionem: sed ea omnia *ad executionem* pertinent, cui aliæ Ecclesie tunc non tenebuntur apud se locum dare, cum eis sufficienter persuasum fuerit, excommunicationem ab aliis Ecclesiis, quin & ab ipsamet Romana latam, non esse legitimam. Hunc in Finem non est opus neque Concilio generali, neque unanimi omnium Ecclesiarum consensu; sufficit si notabilis Ecclesiarum pars in id concordet. Justa in his pro praxi & usu applicatio ac regula desumi potest ex actis excommunicationis Veneratæ & Patmensis, de quibus paulò antè; nec non ex pluribus antiquioribus *Tomo III. Febr. pag. 35.* & alibi relatis. Quis autem præcisè Ecclesiarum negantium seu contradicentium numerus requiratur ad hoc, ut unius excommunicatio evacuetur, tam imprudens est quærere, quàm temerarium determinare; argumento eorum, quæ de indefinito numero Episcoporum extra Concilium Papæ adhaerentium in ordine ad constituendam certam Fidei definitionem ex S. Augustino *Tom. I. Cap. VI. §. 9.* relata sunt.

XIV,

Ex eo quòd à suo Episcopo excommunicatus ab alio recipi prohibeatur, atque ita *ex Canonum dispositione* effectus excommunicationis se ad universam Ecclesiam extendat, memorat Febronius Tom. I. Cap. III. §. 4. n. 3. sumplisse viros eruditos, nominatim Jacobum Almainum, celebrem Collegii Navarrai Theologum anno 1515. vitâ sanctum, ansam sustinendi, quòd Papa & quilibet Episcopus legitimè excommunicans, id nomine & vice totius Ecclesiæ agat. Vix credibile quas *Richerianas*, suo more, *Fabulas* ex his Zaccaria struat. Etenim pag. 147. „ Richerius, inquit, ut Papam atque Episcopos excommunicandi potestate, atque adeo omni jurisdictione spoliaret, commentus est, totam jurisdictionem Ecclesiasticam *essentialiter Ecclesiæ* convenire, *ministerialiter* & *instrumentaliter Pontifici & Episcopis*, quoad executionem tantum &c. Ulteriùs (ait pag. 149.) progressus est Dupinius, quòdque Richerius de solo Hierarchico ordine docuit, ille disertè ad universam Fidelium omnium congregationem transtulit. Porro (sic addit pag. 151.) exploratissimum est, non aliam à *Richerio* cæterisque illum secutis esse *Febronii* sententiam; etenim Tom. I. pag. 32. docet, potestatem clavium *universitati Ecclesiæ* à Christo datam esse, per ministros suos exercendam; inter quos Romanus Pontifex primarius quidem est, nihilo tamen minùs *universitati subordinatus*. Item pag. 37. Ecclesia ipsa *principaliter* & *radicaliter* obtinet potestatem clavium, quæ ab illa in omnes ejus ministros, ipsùmque summum Pontificem derivatur, & singulis quibusque pro sua portione communicatur. “

Doctrinæ de Clavium potestate universæ Ecclesiæ à Christo traditæ, per Ministros exercendæ, auctorem non esse *Richerium*, sed illam sicut diu ante, ita & constanter post *Richerium* à viris præstantissimis omnium Nationum traditam fuisse, tum

tum alibi, tum Noræ hujus Defensionis *Dissert. II. Cap. 2.* monstratum est. Hæc doctrina ne in minimo præjudicat jurisdictioni Episcoporum; sed neque hos neque Papam jure ac potestate excommunicandi privat. Reliquis Zaccariæ cavillationibus jam obviam itum fuit *cit. Cap. 2. à num. 8. ad finem.*

Caput II.

Uteriora de Legibus Papalibus; de earum publicatione. De Dispensationibus. Variæ eæque graves in his Patris Zaccaria aberrationes.

I.

Necdum exhaustus ea quæ ad materiam Pontificiarum Constitutionum pertinent, quæque nobis de hoc argumento Zaccaria objicit, præsertim circa necessitatem receptionis earundem Constitutionum. Fatetur ille *pag. 70.* esse Auctores non paucos eòsque magni nominis, qui Ecclesiasticas leges non obligare, nisi admittantur, contendunt; illos tamen à Febronii sententia multum distare; id enim eos non *potestatis* defectui, quemadmodum Febronius, tribuere, sed *voluntatis*. Etenim illi sumunt in Romano Pontifice *generalem quandam voluntatem*, ut leges à se latæ vim non habeant in Provinciis, nisi recipiantur. Addit Jesuita, neque id tamen si generatim dicatur, à se unquam probandum esse. Tractaverat ille hoc jam argumentum in suo Antifebronio Italico *Dissert. II. Cap. 9.* ibique ad confutandum nostrum Auctorem usus est testimonio & auctoritate binorum celebriorum Jctorum Galliæ, Petri de Marca de *C. S. & J. Lib. III. Cap. 6. n. 5.* & Caroli Feyret de *Abusu Lib. I. Cap. 4. n. 11. 24. 25.* Videamus, quâ fide ille hos Auctores pro se citet, & an non ii magis nostram sententiam confirment.

Verba Ill. de Marca *l. cit.* sunt sequentia: „ In Gallia, „ quod ad *disciplinam* attinet, Decretalium constitutis locum „ damus *cum bona Romanorum Pontificum venia*, quæ nostris „ rebus & utilitati publicæ accommodatæ sunt. “ Verba illa: *Cum bona Romanorum Pontificum venia*, duplicem possunt habere sensum: vel ut indicent, Pontifices ex libera sua voluntate concedere, ut eorum Decretales in Gallia non receptæ, in ea legis vigorem non obtineant: vel quod Pontifices huic Gallorum juri se non opponant. In quam ex duabus illis significationibus de Marca intenderit, ex pluribus ejus verbis præcedente Capite, præsertim *num. 5. recitatis*, colligi potest. Quid? ille hoc Gallorum jus à libera Pontificiis voluntate & consensu provenire & dependere existimabit, qui Lib. III. Cap. 1. n. 8, expressè tradit, *Libertates Ecclesiæ Gallicanæ IPSO JURE huic Ecclesiæ competere, & non debere QUASI PRECARIO concessas videri*; qui Lib. II. Cap. 17. n. 3. docet, à Gallicanis Episcopis ne œcumenicorum quidem Conciliorum Canones absque examine recipi. Adde Tom. I. Febr. Cap. VIII, §. 9.

Non minùs sinistrè adversarius Fevretum in rem & causam suam advocat. Eodem quem ille citat *num. 24.* ita egregius ille Galliæ Jurisconsultus: „ On recevoit ces Decretales „ avec grand honneur & respect, qui se trouvoient conformes aux anciennes Constitutions Apostoliques: que si elles „ s'en éloignoient *tant soit peu*, elles étoient rejetées. Non „ multò post: Si l'Eglise Gallicane n'a pas reçu d'un premier „ abord tous les Canons Apostoliques, que Dionysius Exiguus avoit compris en sa compilation en nombre de 50. „ *Cùm ex iis*, dit Hincmarus, *quædam receptibilia, quædam verò non esse servanda dignoscantur*, pourquoi les saints Pères auroient t-ils trouvé mauvais, que leurs Decretales & Constitutions Apostoliques, fussent ou *suspendues*, ou *rejetées*, si par le sentiment de l'Eglise Gallicane elles se trouvent contraires ou trop prejudiciables aux immunités de „ l'Egli.

„ l'Eglise. Dein *num. 26.* Les Espagnols approuvent & autho-
 „ risent cette doctrine, car entre les Casuistes Megala *Part.*
 „ *II. Lib. 20. Cap. 17.* Homobonus de *Casibus reservatis.* Vi-
 „ ctorellus in *Notis ad manuale Navar. Cap. 18. n. 105.* Azor
 „ *Instit. Part. I. Lib. 5. Cap. 4. Quæst. I.* Sanchez in *Summa,*
 „ & autres tiennent ex communi sententia leges & Constitu-
 „ tiones Pontificias non obligare NISI RECIPIANTURET
 „ APPROBENTUR “ Quibus ita ex communi Theologo-
 rum sententiâ competit verum jus prævio examine Canonem
 aut *recipiendi* aut *rejiciendi*, eis non potest negari jus concur-
 rendi ad legislatariam potestatem; illud dum Papa particula-
 ribus Ecclesiis fatetur, non potest non agnoscere, jus feren-
 di leges pro universa Ecclesia penes se solum non residere.

Ex Stephano Pasquierio refertur *Tom. I. Febr. Cap. V. §. 2. n. 6.* & aliunde notum est, aulicos Romanæ Curix pro publicatione Concilii Tridentini in Gallia sæpius opportunè & importunè insistisse, nec tamen eam obtinuisse; unde sequitur, Romam quæ suam hac in parte voluntatem nunquam mutavit, huic Gallorum renitentix minimè assensisse; neque tamen ea propter minus verum est disciplinares Tridentini Canones propter defectum receptionis ibidem vim legis non obtinere. Hic intercedit Zaccaria *cit. Dissert. II. Cap. 9. n. 1.* dicens, memoratas Romanorum instantias eò solum pertinere, ut monstretur ingens Pontificis desiderium pro obtinenda dicta publicatione, sed eas non esse concludentia signa, quasi Papa contrariam Gallorum voluntatem pro majore bono liberè non toleraverit. Verùm hic non est quæstio, quid vel summus Pontifex iis in circumstantiis, quibus particulares Ecclesiæ ejus Decretalibus assensum negant, in mente gerat, vel quid ejus Curialistæ eum cogitare faciant; sed de eo quæritur, *an non ab Ecclesiarum prudente arbitrio seu voluntate dependeat, ut Pontificiæ Constitutiones legis vigorem obtineant, nec ne,*

II.

Tam absurdum est argumentum, quo noster Jesuita pag. 66, utitur ad evincendum, quòd Episcopis minimè libera sit de Pontificiis Constitutionibus deliberatio, earundemque acceptatio, ut nesciam an Lectorum aures atque oculos illo liceat fatigare. Si subditis, inquit, negatur ea legum adcipiendarum facultas, ut nisi ii adsentiantur, nulla sit earundem vis, quomodo ad Romani Pontificis leges vi cogente donandas necessaria Episcoporum adeptio prædicatur? cùm Episcopi cum Romano Pontifice, cui obedientiam præstito Sacramento obligantur, collati sint *ejus subditi*. Itane? An Romani Pontificis *meri subditi* sunt, quos ille omni jure *Fratres* appellat, & à quibus ipse eodem titulo olim compellatus fuit; quibus Christus ipse per os Pauli dixit: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos REGERE Ecclesiam Dei*. An quis unquam hos sermones locutus est subditis ejuscunque demum sæcularis Principis?

Absurda ille absurdis cumulans, dicit pag. 76. Febronium Tom. I. Cap. II. §. 8. n. 5. Falsum commisisse, quando Innocentii I. verba ad Alexandrum Antiochenum sic reddit: *Quæ ipse tam necessario percunctatus es, & nos elimatè respondimus, communi omnium consensu studioque FIRMENTUR, loco servantur*, ut in omnibus exemplaribus legiasset; cùmque Auctor noster Tomo II. pag. 418. eodem Innocentii loco in rem suam usus admisit verbum *serventur*, Jesuita Familiari sibi Stylo insolente utens, cit. pag. 76. „ Gratulor, inquit, „ Febronio, quòd à me castigatus (Antifeb. Tom. II. Lib. II. „ Cap. 3. n. 6.) Innocentii sententiam nunc verè reddiderit, „ non falsà, ut in priore libro, lectione fixdarit. “ Sanè varia est verborum Innocentii lectio: Illa cum voce *firmantur* est viri doctissimi Petri Constant in pererudita Præfatione ad Epistolas RR. Pontificum pag. XLIX. n. 47. Altera cum voce *serventur*, est ejusdem eodem Opere col. 854. Quæso, ne sibi imagi-

imagineetur Jesuita, suæ Febronium auctoritati assurrexisse, dum aliter scribebat Tomo II, quàm scripserat I. Id ille præcessore Constantio egit, quia in illâ occurrentiâ indifferens erat quæ lectio servaretur, cum non tam in verbo *Firmentur*, quàm in illo *Communi omnium consensu* vis tota resideret. Obgannit in Antifebronio *l. cit.* Jesuita, in Præfatione Constantii residere errorem typi. Hoc credat quisquis volet; confecit eruditissimus ille S. Mauri Sodalis accuratam tabulam errorum hujus Præfationis, neque tamen hunc præsum in ea notavit errorem. Quid? per errorem typographi aut librarii eo loco positum dicemus verbum *Firmentur*, quando Auctor ipse *ibid.* illico subjungit. „ Innocentio magis arridet facta „ in synodali coetu promulgatio, eamque, *Si fieri potest*, præ- „ ferri vult; haud dubiè quia magis authentica est, magisque „ ad *omnium consensum*, quo decreta sua *FIRMARI* cupit, pa- „ refaciendum accommodata. “ Anne hoc est Innocentii sententiam *falsa lectione sedare*; uti Jesuita, non nisi honestatem & justitiam undique crepans, Febronio objicit?

Eâdem urbanitate ille scribit *cit. pag. 76.* se dolere, quòd Febronius ad consuetas artes hic quoque reversus, verba Gelasii in Epistola ad Dardanos (quibus Papa ait, *nullum veraciter Christianum ignorare, uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exequi Sedem oportere præ cæteris, quàm primam*) insigni fraude corruperit, sustinens, Gelasium voluisse, ut ei *tantum* deferretur Decreto, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus. Si noster Auctor verbis Gelasii vocem *tantum* immiscuisset, fraudem utique commisisset; nunc cum nihil egerit minus, sed eâ solum in explicatione Gelasiani dicti usus sit; sic non modò nullam commisit fraudem, sed scripsit verum: ex quo Pontifex non de unius determinatæ Synodi Decreto, sed de *uniuscujusque*, quam non solius Papæ, sed *universalis Ecclesiæ* probavit assensus, loquatur, singularem in hoc universali assensu vim ponens; sic dici potuit, & omni jure dictum arbitror,

eis

eis verbis distinctam à Pontificio decreto, cui universalis Ecclesiæ assensus non accessit, vim inesse; idque eò magis, quòd inter plures RR. Pontificum Epistolas, quas adversarius in subsidium Papalis legislationis adducit, quasque nunc ponderaturi sumus, nulla non huic nostræ interpretationi ferat suppetias.

III.

Ex Pontificum Epistolis, quas Zaccaria pro se citat pag. 68. & seqq. occurrit 1) illa Siricii an. 385. ad Himerium Episcopum, qua illi quædam Decreta mittens, ei præcipit, ut quæ ad ejus rescripserat consulta, in omnium Cœpiscoporum perferri faceret notione; quatenus, inquit S. Pontifex, & quæ à nobis non inconsultè, sed providè sub nimia cautela & deliberatione sunt salubriter constituta, intemerata permaneant, & omnibus in posterum excusationibus aditus, qui jam nulli apud nos patere poterit, obstruatur. 2) Epistola Zosimi PP. qua Helychius Salonitano certa de Monachorum laicorumque ordinatione constituta commendat, quæ, inquit, in omnium fratrum & Cœpiscoporum nostrorum facies ire notitiam. . . . Sciet quisquis hæc, posposita Patrum & Apostolicæ Sedis auctoritate, neglexerit, à nobis districtius vindicandum; ut loci sui minimè dubitet sibi non constare rationem, si hoc putat, post tot prohibitiones, impune tentari. 3) S. Leo. M. cum Epist. 129. Nicetæ Aquileensi Episcopo quædam decreta perscripisset, eum sic monuit: Hanc autem Epistolam nostram, quam ad consultationem tuæ fraternitatis emisimus, ad omnes fratres & comprovinciales tuos Episcopos facies pervenire, ut in omnium observantia data præsit auctoritas. 4) Gelasius in Epistola ad Episcopos Piceni eos ita admonet; Nec excusationis decreto relinquetur occasio, si post præcepta, quæ per Romulum Diaconum duximus destinanda, quisquis super his omnibus aut contemptor aut negligens comprehendatur Antistes. 5) Gregorius M. Lib. IV. Epist. 5. hæc perscripsit ad Bonifacium Rhegiensem Episcopum: Nec illam definitionem

tionem nostram cujusquam finas contumaciâ, aut temeritate corrumpi, quatenus dum prædicta omnia PER TE fuerint CONSERVATA DISTRICTISSIME; NE admonitionis nostræ, sicut & credimus, TRANSGRESSOR existas, nec in quolibet reum te remissionis aduset pastoralis tibi commissus ordo regimini. 6.) His similia sunt, quibus Lib. IV. Epist. 9. aliam ad Januarium Calaritanum Episcopum claudit Epistolam: Fraternitas igitur tua ita in cunctis prædictis capitulis se solerter impendit, ut nec nostræ admonitionis seriem INVENIATUR FUISSE TRANSGRESSA, nec divini rea judicii de minori Zelo pastoralis existat officii. 7.) Felix PP. III. an. 494. omnibus Episcopis præscribens quid de illis agendum esset, qui iterum baptizati ad Catholicam Ecclesiam reverterentur, demum addit: His itaque ritè dispositis, & ad Ecclesiarum vestrarum notitiam nostrâ deliberatione perlatis PARERE VOS CONVENIT: Quibus licet ad animarum reparationem nihil desse videatur, tamen si cui novi aliquid & quod præterire non potuit, fuerit revelatum fidenter insinuet nec nos pigebit audire, & SI QUÆ SUNT OMISSA, non arroganter abnuere; sed rationabiliter ordinare. 8.) Apud Gratianum Dist. IV. C. Denique. S. Gregorius. M. ad Augustinum Anglorum Episcopum de Dominicis diebus, qui in Quadragesima occurrunt, hæc perscripsit: De ipsa verò die Dominica hæsitamus quidnam dicendum sit; quum omnes laici & sæculares illâ die plus solito cæteris diebus accuratius cibos carniū appetant: & nisi novâ quadam aviditate usque ad medias noctes se ingurgitant, non aliter se hujus sacri temporis observationem suscipere putant: quod utique non rationi, sed voluptati, immo cuidam mentis cæcitati adscribendum est; unde nec à tali consuetudine averti possunt. Et ideo cum venia suo ingenio relinquendi sunt, ne FORTE PEJORES EXISTANT, si à tali consuetudine prohibeantur. At quomodo peiores? Quia fontis consuetudinis peccato aliud superaddidissent, nimirum violatæ Pontificiæ legis. His 9.) Zaccaria pag. 67. addit quod Galliani Episcopi in eo, quem illorum nomine S. Cæsarius Are-

latensis. anno 502. Symmacho obtulerunt, libello aiebant, nempe: *Sicut à persona beati Petri Apostoli Episcopatus sumit initium, ita necesse est, ut disciplinis competentibus Sanctitas vestra singulis Ecclesiis quid observare debeant, evidenter ostendat.* Apud Harduinum Tom. II. col. 956.

IV.

Facile est non solum demonstrare, quod omnia hæc nihil officiant veritati de necessitate acceptationis Ecclesiarum ad hoc ut Pontificiæ Constitutiones legis vigorem obtineant; sed etiam ostendere, quod pluribus harum Epistolarum hæc ipsa sententia nostra roboretur. Itaque quod (I.) ad Siricii Epistolam attinet, eam jam nobis objecerat Viator à Corales, eique pro condigno responsum fuit *Tomo III. Febr. pag. 97.* Sed pluribus eandem Epistolam ponderavit Ill. de Marca *Lib. II. Cap. 15. n. 7.* cujus quæ hic sequuntur verba legisse non pigebit. „ Siricius, qui ad Himerii Tarraconensis Episcopi consultationes cum graviter respondisset, illi dat in „ mandatis, ut quinque provinciarum Hispaniæ Episcopis, id „ est, Tarraconensis, Carthaginensis, quæ deinde Toletana vocata est, Bæticæ, Lusitaniæ & Galliciæ, vicinis hinc „ & inde provinciis, id est, Narbonensi & Elusanæ, decreta sua insinuet, ne scilicet in posterum se ignorantia juris „ tueri possint. *Quamquam nulli Episcoporum statuta Sedis „ Apostolicæ vel Canonum definita ignorare sit liberum, ut ait „ ille, scilicet ea quæ semel edita sunt, qualia erant pleraque „ quæ tantum Siricius decretis suis renovabat, & hæc ad tua „ consulta rescripsimus, inquit in Decretis Cap. 15. ut in omnium Coepiscoporum nostrorum perferri facias rationem, & „ non solum eorum qui in tua sunt diœcesi (id est, provincia) „ constituti, sed etiam ad universos Carthaginenses, Bæticos, „ Lusitanos atque Callaicos, vel eos qui vicinis collimant hinc „ inde provinciis, hæc quæ à nobis sunt salubri ordinatione disposita, sub literarum tuarum prosecutione mittantur. Et „ quam-*

„ quamquam statuta Sedis Apostolicæ vel Canonum venerabilia
 „ definita nulli sacerdotum Domini ignorare sit liberum, utilius
 „ tamen & pro antiquitate sacerdotii tui dilectioni tuæ admo-
 „ dum poterit esse gloriosum, si ea quæ ad te speciali nomine ge-
 „ neraliter scripta sunt, per unanimittatis tuæ sollicitudinem in
 „ universorum fratrum nostrorum notitiam perferantur; quate-
 „ nus & quæ à nobis non inconsulte, sed provide, & sub ni-
 „ mia cautela & deliberatione sunt salubriter constituta, inte-
 „ merata permaneant, & omnibus in posterum excusationibus
 „ aditus, qui apud nos nulli patere poterit, obstruatur.

„ Sanè (sic prosequitur de Marca) adeo erat necessaria
 „ Decretorum Siricii per provincias promulgatio, in eo saltem
 „ jure quod novum condebat, nempe de sacerdotum defectione
 „ qui ab uxoribus non abstinebant, ut Innocentius de hoc ca-
 „ pite ab Exuperio Episcopo Tolosano consultus rescripserit
 „ disparem esse conditionem illorum ad quos non pervenit
 „ forma Ecclesiasticæ disciplinæ quæ ab Episcopo Siricio per
 „ provincias commeaivit, & eorum qui formam vivendi à Si-
 „ ricio missam scivisse deteguntur. Illis enim juxta Inno-
 „ centium in Decret. Cap. 21. ignorationis venia remittetur, ita ut
 „ de cetero penitus incipiant abstinere; hi autem sunt omnibus
 „ modis submovendi. Idem Innocentius cum relationi Antio-
 „ cheni Episcopi respondisset, Gravitas itaque tua, inquit
 „ ibid. Cap. 47. hæc ad notitiam Coëpiscoporum vel per Syno-
 „ dum, si potest, vel per harum recitationem faciat pervenire;
 „ ut quæ ipse tam necessario percunctatus es, & nos elimatè
 „ respondimus, communi omnium consensu studioque serventur.“
 Ex his intelligimus, à RR. Pontificibus frequenter statuta
 Canonum jam antè publicata & recepta, renovari, atque il-
 lis nemini liberum esse se non submittere; in iis autem, quæ
 noviter Pontificia auctoritate constituuntur, non solum desi-
 derari promulgationem, sed etiam communem Episcoporum
 consensum.

Si hinc (II.) transeamus ad Epistolam nonam Papæ Zosimi, in ipso mox ingressu legentibus apparet, in ea non agi nisi de talibus disciplinæ punctis, quæ anterioribus Patrum decretis jam constituta fuerant; sic enim incipit Epistola: *Exigit Dilectio tua præceptum Apostolicæ Sedis in quo Patrum Decreta consentiunt.* Scilicet repetuntur anteriora Canonum statuta de qualitatibus ordinandorum, de servandis interstitiis, de non promovendo per saltum. In decursu Epistolæ Pontifex bis inculpat Episcopos, qui in jam memoratis agunt *contra præcepta Patrum*, Hesychium econtra laudat, dicens, quod *cum eo faciant præcepta Patrum.* Quod demum Zosimus addit, eum qui postpositâ Patrum & Apostolicæ Sedis auctoritate his mandatis contraierit, à se districtius vindicandum, ut loci sui minimè dubitet sibi non constare rationem: circa id notat Constantius in *Præfat. ad Epistolas RR. PP.* pag. 54. seq. ejusmodi minis plenas esse & aliorum Pontificum Decretales litteras, in quibus ait esse observandum, eos non quamlibet minari poenam, sed ut aiebat Siricius Epist. 1. n. 19. *congruam.* Quo verbo quid sibi velit Papa, liquidius explicat Cælestinus Epist. 4. in hunc modum: *Quæ enim solâ admonitionis auctoritate non corrigimus, necesse est per severitatem CONGRUENTEM REGULIS vindicemus.*

V.

Quando ad consulta unius vel plurium Episcoporum suis Decretalibus Pontifices quædam præter antiquos Canones constituebant, quæ aliis etiam Ecclesiis, imò generatim omnibus convenire arbitrabantur, curæ eis fuit, ut illæ in provincias mitterentur, ibique inter Canones reciperentur; quo facto legis vigorem obtinebant in iis Ecclesiis, in quibus admittæ & publicatæ essent. Hoc contigit quando (III.) S. Leo M. Epist. 129, Nicetæ Episcopo Aquileæ varia Decreta disciplinaria nova perscripsit, & hoc mandato Epistolam suam clausit: *Hanc autem Epistolam nostram, quam ad consultationem*
tue

tuae fraternitatis emisimus &c. ut *suprà*. Occasione huius Epistolæ observat de Marca *Lib. II. Cap. 15. n. 8.* non solum in iis quæ *fidem* respiciunt, sed etiam in iis quæ ad *disciplinam* pertinent, hunc ordinem secutum esse Leonem in Galliarum provinciis, signanter in conclusione Epistolæ 83. ad Theodorum Episcopum Forojuliensem. Post hæc ita de Marca: „Ecclesiæ Gallicanæ Episcopi decreta Romanorum Pontificum in Synodis suis edebant, & Canonibus inferebant, ut Clerum iis servandis obligarent. Elegans est Concilii Agathensis Canon nonus: *Placuit etiam, ut si Diacones aut Presbyteri conjugati ad thorum uxorum suarum redire voluerint, Papæ Innocentii ordinatio & Siricii Episcopi auctoritas, QUÆ EST HIS CANONIBUS INSERTA, conservetur.* Qua in re Africanorum exemplum sequebantur, qui juxta Siricii Papæ Epistolam decreverunt in Concilio Zellenfi, ne viduæ maritus admittatur ad Clerum, néve abjectum Clericum alia Ecclesia suscipiat, ne unus Episcopus Episcopum ordinet, exceptâ Ecclesia Romana. Eodem sensu accipiendi sunt hæc verba Concilii Africani Cap. 61. *Recitatae sunt literæ Papæ Innocentii, ut Episcopi ad transmarinam pergere facile non debeant. QUOD HOC IPSUM EPISCOPORUM SENTENTIIS CONFIRMATUR.*“

Epistola Gelasii PP. ad Episcopos Piceni, quæ (IV.) opponitur, tres habet partes. In prima, quæ principalior est, S. Pontifex tria præcipua Pelagianæ hæresis capita refellit: 1) scilicet parvulos sine originali peccato nasci. 2) Hos pro solo originali peccato non damnari. 3) Gratiam ad salutem non esse necessariam, illamque secundum hominum merita conferri. Dum Gelasius Episcopos & populos per Picenum circa has materias instruit, fungitur officio suæ Sedis, quæ est omnium Ecclesiarum *Magistra*. In altera parte pro sua Primatis debito graviter reprehendit quosdam Episcopos, qui omnia contra Canones gerunt, non servatis regulis ordinant, licetque non solum monachos, sed etiam ministros

Ecclesiæ cum feminis ad peregrina migrantes remeare rursus, & ab aliis Episcopis ad militiam provehi clericalem permittunt. Quæ cum singula, inquit, toleranda non sint, quis sustineat tot & talia facinora perpetrari? Sicuti in hoc ita & in priore capite nihil quod ad legislatariam potestatem pertineat. Ad tertiam partem refero illam excusationis præclusionem, quæ juxta adversarium nostrum indicat, non fuisse Episcopis liberum leges Papales ad eos missas non recipere. Sanè non est in voluntate seu libertate Episcoporum positum, an talibus monitionibus pro *antiquorum Canonum* observantia aurem velint accommodare; sed hæc minimè confundenda cum receptione *novarum legum*, de qua hic agitur.

VI.

Æque parum subsidii eruetur (V.) ex S. Gregorii M. Epistola ad Bonifacium Episcopum Rhegiensem. Continet ea primo paternam Pontifici admonitionem, ne quid in cultu divino à Rheginensi Clero negligatur; deinde ordinationem circa celibatum Subdiaconorum, quæ nihil minùs erat quàm lex nova. Etenim ejus disciplinæ, quæ Subdiaconus carnale connubium non concedit, centum & quinquaginta annis ante Gregorium M. testis & assertor est S. Leo M. tam in Epistola XII. ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum Cap. 4. quàm in Epistola II. ad Rusticum Narbonensem Cap. 3., ubi certò & indubitanter de hoc continentia præcepto quasi passim & ubique Subdiaconis præscripto loquitur; quanquam Gregorii M. tempore lex illa, Romæ observata, nondum plenè obtinisset saltem in Sicilia provincia ad Romani Episcopi Synodum pertinente; uti videre est in ejusdem Sancti Pontificis Epistolâ 44. Lib. I. ad Petrum Subdiaconum Siciliae datâ.

Epistola nona Libri IV. ejusdem Gregorii M. ad Januarium, Ep. cujus finalem clausulam nobis (VI.) Zaccaria opponit, nihil minùs agit quàm ut novam condant legem. Talis est

est ejus ingressus: Satis quidem te ipse pastoralis Zelus instigare debuerat, ut gregem, quem suscepas, etiam sine nostro solatio salubriter ac providè tuereris, & à callidis inimicorum sur-reptionibus eum diligenti circumspectione servares. Sed quia Caritatem tuam pro suæ firmitatis augmento, nostræ quoque paginæ auctoritatis indigere comperimus, necessarium nobis fuit titubantes animos tuos ad religiosi vigoris studium fraternæ dilectionis exhortatione firmare. Hæc minimè sapiunt stylum legislatoris, sed patris, magistri & consolatoris. In Corpore Epistolæ Januarium paterne, imò fraternè instruit, qualiter singulis ancillarum Dei monasteriis probatus de Clero vir deputandus sit, à quo sic monasterii procurentur negotia, ut Monialibus exinde vagari non liceat. Illarum deinde lapsibus congruentes poenas decernit. Concilia provincialia ad normam Canonum Antiochenorum & Chalcedonensium bis in anno celebrari præcipit. Judæorum servos ad Ecclesiam fidei causâ fugientes, vi constitutionum Imperialium, in libertatem vindicandos ait. In baptizatorum frontibus prohibet iterari chrismationem, declarans solum pectus à Presbyteris ungendum, frontem deinde ab Episcopis. In fundandis monasteriis dicit sequendam esse fundatorum voluntatem, dummodo congrua adsit reddituum quantitas. Posthæc S. Pontifex his verbis concludit: *Fraternitas igitur tua ita in cunctis prædictis capitulis se jolerter impendat, ut nec NOSTRÆ ADMONITIONIS* seriem inveniatur fuisse transgressa, nec divini rea judicii, de minori Zelo pastoralis existat officii. Quid hæc omnia ad legislatariam potestatem?

Parilis indolis est Epistola nona Felicis PP. III. ad universos Episcopos, quam nobis pro (VII.) Zaccaria opponit. In ea Pontifex declarat, & instruit, qua ratione ad normam Nicænorum Canonum, qui rebaptizati sunt, ad Ecclesiam catholicam admittendi sint. Finis Epistolæ talis est: *His itaque ritè dispositis, & ad Ecclesiarum vestrarum notitiam nostrâ de liberatione perlatis, parere vos convenit: quibus, licet ad ani-*
marum

marum reparationem nihil deesse videatur, tamen si cui novi aliquid, & quod præterire nos potuit, fuerit revelatum, SECUNDUM BEATUM APOSTOLUM PAULUM, TACENTE PRIORE *) fidenter insinuet: QUIA SPIRITUS SANCTUS, UBI VULT, SPIRAT, **) MAXIME CUM SUA CAUSA TRACTATUR: nec nos pigebit audire; & si quæ sunt omissa, non arroganter abnuere, sed rationabiliter ordinare. Quæ hic majusculis expressimus, Jesuita (homo sinceritatem spirans) prætermisit, nuda puncta substituens; quo id ille consilio fecerit, prudens Lector facile conjiciet.

VII.

Dum (VIII.) nobis Zaccaria præsentat ex Gratiano Canonem Denique 6. Dist. IV. miramur viri Sagacissimi tarditatem, qui non advertit, quod adverterunt Eruditi omnes, scilicet hunc Canonem apocryphum esse. Ut breviores simus, describemus, probationis loco, verba clar. Berardi in *Gratianæ Canones Part. II. Tom. 2. pag. 123.* ubi: „ Quod, inquit, „ ad Canonem b. Dist. IV. attinet, Eruditi omnes jure ac merito „ rito arbitrantur, illum apocryphum esse, quod vel unum „ *Quinquagesimæ* celebrandæ argumentum evincit. Etenim „ in Ecclesia *Quinquagesima* demum observari coepit post editas „ Isidori Mercatoris pseudoepistolas decretales, præsertim „ verò epistolam Telesphori, cujus fragmentum est in Can. „ 4. Dist. IV. imò in Concilio Aurelionensi I. & IV. prope „ tempora Gregorii M. celebrato *Quinquagesimæ* usus, quem „ tum nonnulli novitatis amatores adversus generalem Ecclesiæ „ disciplinam inducere sategerant, interdictus est; ac tum „ demum receptum fuisse suo tempore agnovit Alcuinus, octavi „ vi Sæculi Scriptor, in Libro de Ecclesiasticis officiis. Ceterum „ nuper memoratum Gregorii nomine fragmentum in „ nullis

*) I Cor. 5, 14.

**) Joan. 3.

„ nullis veteribus Gregorii Codicibus sive editis, sive MSS.
 „ reperitur, eò autem minùs in Epistola ad Augustinum An-
 „ glorum Episcopum, quemadmodum tradit Gratianus. Hinc
 „ Maurini Monachi hoc ipsum monumentum ad calcem Gre-
 „ gorianorum operum rejecerunt, professi, se nullibi illud
 „ reperisse. &c. “ Taceo, si etiam genuinum esset Grego-
 rianæ Epistolæ fragmentum, necdum justam esse conclusionem
 quam ex ea deducit Jesuita.

Denique (IX.) nemo Symachi Decreta ad Cæsarium Are-
 latensem legens primo intuitu non observat, in eis de *nudz*
instructione agi, nullatenus de *lege* condenda, aut de quoquam
 quod ad hanc referri queat. Hoc etenim est ipsorummet De-
 cretorum initium: *Hortatur nos equitas postulationis, diside-*
rio Fraternitatis tuæ gratanter annuere de Singulis quæ ab Apo-
stolica sede concedi supplicas, quod à Patrum cautela Et provi-
sione non discrepat. Et quamvis Ecclesiastica regulæ panè omnia
comprehendant, tamen superfluum esse non credimus, denuò quæ
sunt sæpius interdicta repetere Et.

His omnibus adhuc illud addendum quod ritè monet
 Magnificus Zallwein *Princip. Juris Eccles. Tom. II. pag. 292.* Sci-
 licet: „ Epistolæ Decretales originem trahunt ab illis relationi-
 „ bus & consultationibus jam in primitiva Ecclesia ad Roma-
 „ nam Ecclesiam factis, utpote quam omnes totius orbis ca-
 „ tholici Præsules velut Matrem omnium Ecclesiarum, & in
 „ ea Episcopum Romanum tanquam Primatem totius Eccle-
 „ siæ suspexerunt. Ad hunc igitur in causis dubiis ad eccle-
 „ siasticam disciplinam pertinentibus confugiebant, ut suam
 „ sententiam ediceret, & *instar ARBITRI supremi* decerne-
 „ ret, quo jure, quâ lege esset vivendum. “

Postquam omnia, quæ pro absoluta Summi Pontificis po-
 testate universales leges ferendi ab adversario prolata sunt,
 exhausta putaveram, occurrit adhuc singulare hoc argumen-
 Tom, IV, P. II, G tum.

tum, quo ille pag. 66. utitur, ajens, juxta Apostolum omnem animam potestatibus *sublimioribus* subditam esse. „ Sublimis, „ addit, sit Episcopi in suam Ecclesiam potestas; *sublimior* „ tamen Romani Pontificis in Episcopum potestas est, atque „ adeo illi subdita. Neque verò usquam invenias, à Christo „ vim ligandi fuisse Petro ejusque successoribus traditam eâ „ conditione, ut Episcopi adsentirentur. “ Ex hoc inferimus, quòd omnis superior, quacunque potestate, sit inferioris *Legislator*, Pater filii, Tutor pupilli, Magister discipuli, Centurio militis, denique Rector in suo Collegio. Ut in tam absurdos non prolabamur errores, cujusvis superioritatis natura indaganda est: illa Romani Pontificis Canonibus & concurrente Episcoporum auctoritate temperatur.

Cæterum haud ægrè amplectimur quod ex Charlasio adversarius pag. 48. insinuat his verbis: „ Quum omnia, quæ „ in condendis antiquis legibus intercesserunt, ad substituen- „ das novas consentiunt, scilicet *auctoritas conditoris*, utilitas subditi, Facultas parendi, *aliæque conditiones*, cur robore carebit quod de novo præcipitur? “ At enim ex hactenus dictis claret, penes quos jam ab antiquo fuerit & etiamnum sit illa leges condendi auctoritas, & quænam sint illarum conditiones.

VIII.

Inter alias legum humanarum conditiones etiam illa est, *ut debitè publicentur*, non in sola urbe capitali, sed etiam in provinciis. De hac publicationis necessitate ita Cabassutius in *Juris Canonici Theoria & Praxi Lib. I. Cap. 4. n. 4. Et seqq.* „ Secunda legis tam Ecclesiasticæ quàm civilis conditio est, „ ut promulgetur, alioqui non obligatura, utpote non sufficienter populis notificata. L. *Leges Sacratissimæ*. Cod. de „ Legib. Item Authent. *Ut novæ factæ Constitutiones* &c. Insuper Canon *In istis*, §. *Leges*, Dist. IV. *Leges*, inquit, *insti-*
tuuntur

„ tuuntur cum promulgantur; firmanur autem, cum moribus
 „ utentiam comprobantur. His suffragatur S. Thomas 1. 2.
 „ Quæst. 90. Art. 4. Ambigitur verò, ubinam promulgandæ
 „ sint novæ leges; sufficiatne in civitate primaria amplissimæ
 „ alicujus ditionis, an verò publicari quoque necesse sit in
 „ singulis provinciis? In omnibus quidem Sæcularibus regnis
 „ receptum videmus, ut in remotis provinciis leges neminem
 „ adstringant, nisi ex quo in eisdem publicatæ fuerint. Multò
 „ magis idem requiri videtur circa sacra Decreta universo Chri-
 „ stiano orbi præcepta, ut remotas provincias non ligent hac
 „ solâ ratione, quia Romæ palam fuere proposita: Etenim
 „ talis promulgatio poterit fortasse sufficere ad notificandum
 „ populis Italiæ, sed non Galliæ, non Hispaniæ, non Ger-
 „ mania, non Poloniæ, non aliis remotioribus regionibus;
 „ cum ne in singulis quidem his regnis sufficiat promulgatio E-
 „ dicti Regii intra regiam solam civitatem facta. Cum enim ideo
 „ lex feratur, ut populi universitatem obliget, necesse est eam
 „ ita publicari, ut universo populo innotescat: nec satis est,
 „ si uni aut alteri nota sit. Quæ ratio allegatur in lege *Leges*
 „ *Sacratissimæ*. Cod. de Legibus: Quo, inquit, *ab universis*,
 „ *quos constringunt, leges intelligantur*. Hæc est sententia An-
 „ geli verb. Lex. Quæst. 12. Medinæ ad 1. 2. Quæst. 90. art.
 „ 4. Lessii Lib. 2. Cap. 22. Dub. 13. in princip. ubi consequen-
 „ ter affirmat diploma Pii V. de Censibus nullatenus obligare
 „ in Belgio, Gallia & Germania, quia non fuit in his regio-
 „ nibus publicatum. Non me latet plerosque graves Scripto-
 „ res, præsertim Italos, favere unicæ, quæ sit Romæ, pro-
 „ mulgationi, *ed quòd aliqua Pontificia diplomata id præ se fe-*
 „ *rant*. Nec verò sufficit competens promulgatio, si non se-
 „ quitur legis apud populum receptio, ut habetur apud Gra-
 „ tianum Can. *In istis s. Leges* Dist. IV. “

„ At verò prorsus aliter judicandum est circa *Decreta Fi-*
 „ *dei*, quibus ligantur quicumque privatim illorum habent
 „ sufficientem notitiam, quamvis neque in Provinciis pro-

„ mulgata, neque publicè recepta fuerint. Ratio est, quia
 „ reliqua decreta sunt humani vel Ecclesiastici juris, neque
 „ ad jus divinum pertinent nisi mediâtè & remotè, ideòque
 „ non obligant nisi juxta modum civilem & humanum: nimi-
 „ rum primariò quidem populum, secundariò autem singulos
 „ particulares, quatenus sub obligatione publica comprehen-
 „ duntur. At verò divinæ leges seorsim singulos adstringunt
 „ quibus plenè innotuerint, tametsi modo civili non fuerint
 „ promulgatæ vel receptæ; quippe quæ suum omnem vigo-
 „ rem immediâtè à Deo ipso habent, & non ab hominibus.
 „ Sic infidelis astringitur obligatione fidei, si ei sufficienter,
 „ quamvis per privata colloquia proponatur, ut contigit in
 „ Eunuchò Reginæ Candacis cum Philippo Diacono, *Act.*
 „ *VIII. &c.* “

Reges & Principes, qui subditos reos transgressæ legis;
 ducentis millibus leucarum & ultrà ab illorum domicilio, nec
 propiùs, publicatæ, haberent, omni jure inter tyrannos &
 barbaros censèrentur. Ast Deo sint laudes, tales inter Prin-
 cipes Sæculi in Europa non dantur; sed nec fortè in aliis hu-
 jus nostri orbis partibus. Quod ergo judicium feremus de
 nostro Jesuita, qui *pag. 87. & seqq.* tantam barbariem com-
 muni animarum Pastori & omnium Fidelium Patri attribuit.
 Scio, quòd non sit solus qui hanc absurditatem defendat; su-
 flinent eam plures, præsertim Itali & Jesuitæ: sed quo Funda-
 mento? *eo quòd Pontificia diplomata id præ se ferant*, uti pau-
 lò antè monuit Cabassutius. Aliud suæ sententiæ Fundamen-
 tum, quod prudens, æquum & solidum sit, illi non dabunt.
 Aperio primum qui sub manum cadit, Canonistam Jesuitam,
 eumque inter illos non incelebrem, Franciscum Schmalzgrue-
 ber. Is ad *Tit. 2. Libri I. Decretalium num. 28.* de hoc the-
 mate Sequentia, & nihil ultrà: „ Sed adhuc tenendum, suf-
 „ ficere publicationem Romæ factam, ut lex Pontificia omnes
 „ Christi fideles liget, neque opus esse expectare bimestre à
 „ facta promulgatione. Ratio est, quia cùm Pontifex non
 „ arctetur

„ arctetur Juris Civilis legibus, non tenetur in publicatione
 „ Decretorum suorum servare modum ab his præscriptum;
 „ igitur nihil impedit, quo minus obligare possit statim uni-
 „ versam Ecclesiam, quando lex aliqua promulgata est Romæ:
 „ & hoc meritò præsumitur, quòd ita obligare velit, quando
 „ intentionem suam non aliter explicat; solet enim hoc ex-
 „ primere in Bulla sua, quando ob causam legem suam vult
 „ non obligare statim, aut eandem promulgari alibi. Quia
 „ multa Decreta Juris Canonici, non paucæ Constitutiones
 „ Pontificiæ, Regulæ Cancellariæ, & ipsa Bulla Cœnæ tan-
 „ tùm promulgata sunt Romæ, & tamen Ecclesiam universam
 „ obligant. “

Si Pontifex non arctetur legibus civilibus, saltem arcta-
 bitur regulis prudentiæ, humanitatis, æquitatis & justitiæ,
 quibus hac in parte nulli non Sæculares Principes ei prælu-
 cent; tenebitur ipsiusmet Juris Naturalis principiis. Non fuit
 illa RR. Pontificum agendi ratio in Sæculis ante-Isidorianis.
 Quàm studiosè illi suas Decretales, ad Episcoporum consulta
 datas, quas aliis etiam Ecclesiis utiles futuras & ab iis accep-
 tum iri sperabant, in eisdem publicari fecerint, pluribus ex-
 plicat Petrus Constant in Præfatione ad Epistolas RR. Ponti-
 ficum pag. 49. & seqq. Cùm autem serius Romæ illud princi-
 pium invaluisset, Papam esse sine medio & absolutum in uni-
 versa Ecclesia legislatorem, neque tamen illud aliæ Ecclesiæ
 agnoscerent, inventus fuit ille Curix Stylus, quo per fictio-
 nem juri & naturæ contrariam publicationi Bullarum Romæ
 factæ prætendebatur eadem vis tribui, quam haberet promul-
 gatio in omnibus Provinciis sine oppositione facta.

IX.

Interim exhibet Zaccaria in confirmationem falsæ suæ &
 suorum sententiæ quædam nova: sed qualia! Ait nempe pag.
 87. hac publicationis forma jam usum fuisse Martinum IV. in

Processibus adversus Michaellem Palæologum anno 1281. 18. Novembris ex Urbe veteri datis. Concilium Constantiense, inquit, in pluribus divulgandis edictis eandem normam secutum fuit: etenim Joannem XXIII. ut se Concilio sisteret evocavit, Monitorium adversus Austriæ Ducem dedit, Constitutionem sessione XV. *contra invasores & spoliatores accedentium & recedentium à Concilio* valvis solum cathedralis Ecclesiæ Constantiensis affigi iussit. Basileenses in Decretis Sess. VIII. Sess. XII. & Sess. XXIX. Constantiensium vestigiis inhæserunt. Ipsum Concilium Tridentinum nullâ lege diserte cavit, ne Pontifex Romanâ promulgatione contentus esset. Bulla Leonis X. contra Lutherum non aliter divulgata fuit, quàm quòd iussu Pontificis basilicæ S. Petri & Cancellariæ Apostolicæ Romæ, nec non valvis cathedralium Ecclesiarum Brandeburgensis, Misnensis & Merspurgensis affixa sit, quam etiam publicationem Imperator ratam habuit.

Egregium Herclè JCtus qui non scit distinguere inter *Citationem edictalem & Legem communem!* De illa agebatur in omnibus illis, quæ ex Bulla Martini IV. nec non Conciliis Constantiensi & Basileensi adversarius allegat; similiter & in Bulla Leonis X. quantum ad personam Lutheri attinet; quantum autem ad ejus doctrinam, non debet è memoria dimitti distinctio inter ea quæ sunt *Fidei* & quæ *Discipline*, de qua paulò antè ex Cabassutio loquebamur.

Non minùs indoctum & ineptum est quod sequitur. Dixerat Febronius inhumanum esse, quòd Romæ judicaretur juxta Pontificias Constitutiones, nec receptas nec publicatas in illis regnis & provinciis, è quibus causæ ad Romana tribunaia deferuntur; usus fuerat exemplo Constitutionis Pii V. circa formam resignationis beneficiorum neque in Germania & Belgio, neque in Gallia & Hispania receptæ, juxta quam nihilominus Romæ judicatur, rejectâ exceptione *Bulle publicè ignoratæ aut non receptæ*. Quid ad hæc Zaccaria? Ille pag. 91.

„ Ego

„ Ego nihil hic paradoxo video. Aliud enim est, Pontifices
 „ eâ uti humanitate, ut siquæ eorum leges justis de causis in
 „ Provinciis receptæ non sint, aut dissimulent, aut etiam in-
 „ dulgeant, quod unum in *Antifebronio* adserui; aliud, ne
 „ inhumani videantur, debere illos, si qui *Romam* judicio-
 „ rum causa accedunt, ex Constitutionibus apud illorum Pro-
 „ vincias non acceptis Sententiam ferre. Illud fortassis inhu-
 „ manum esset, sæpè etiam periculis obnoxium, si à Roma-
 „ nis Pontificibus negligeretur. In hoc autem altero quid
 „ inhumani est? Quum enim *Romanæ Curia in causis dijudi-*
 „ *candis Stylum omnes norint*, an ulli injuria fiat, si Romæ
 „ judicari quum aut ipsi velint, aut cogantur, ad formam ju-
 „ dicatorum in ea Curia præscriptam sententiæ edantur? Num
 „ quia Pontifices *caritatis causâ* suas aliquando Constitutiones
 „ in quapiam Provincia non accipi patiuntur, debent prop-
 „ terea causas, quæ illa ex Provincia Romæ deferantur, ad
 „ aliam quàm quæ Romæ viget, formam judicare? ut quod
 „ ferri *una caritas & indulgentia suadet*, suâ quoque auctori-
 „ tate confirment? Hæc qui cum Febronio à Romanis Pon-
 „ tificibus exigit, ne ille paradoxa & inhumana postulare po-
 „ tius videatur, “

Advertent in his eruditi, etiam sine monitore, novam
 Jesuitæ fallaciam, aut novum specimen ignorantia in primis
 Jurisprudentiæ viis. Quæ nos affirmamus de *recentioribus* Pa-
 palibus Constitutionibus, quibus varia in Provinciis & Eccle-
 siis aut agenda, aut omittenda, aut variis Formis ibidem tra-
 ctanda præscribuntur (est autem earum in Bullariis & alibi
 prostantium pene infinitus numerus,) ea ille transfert ad *For-*
mam judiciarii processûs in Romana Curia ventilandi; ex quo,
 ut ait, *Stylum Romanæ Curia in causis dijudicandis omnes nô-*
rint. Repetit etiam hic: Quodd si aliquando NB. *ex sola cari-*
tate & indulgentia (non ex justitia) patiatur suas Constitutio-
 nes in Provinciis non recipi, id tamen cesset, quando ex eis-
 dem locis super dictis Constitutionibus aut earundem execu-
 tione

tione lis Romam defertur, quæ tum ibidem conformiter ad easdem Constitutiones deciditur. Vide hominem sibi constantem! sed ne illud quidem absolutè verum est, quod hic de *Styli judicarii Romani* in præjudicium Libertatum aliarum Nationum usu atque auctoritate Zaccaria profert. Vid. Tom. II. *Febron.* pag. 444.

X.

Cum potestate ferendi leges conjuncta est Facultas in eis dispensandi; atque ex hujus jure & legitimo usu jus legislatoris æstimamus. Facultate in legibus Ecclesiasticis dispensandi utuntur Episcopi & Papa; sed jure diverso: Scilicet illi jure divino & proprio, hic jure ab Ecclesia delegato. Vid. Tom. I. *Febron. Cap. V. §. 5. n. 3. seqq.* Tom. II. pag. 259. 431. Tom. III. pag. 105. 133. 291. Adversum hæc ita P. Zaccaria pag. 58. „ Quum Episcopi suam omnem auctoritatem à Rom. Pontifice immediatè accipiant, uti Dissertatione alterâ comprobavimus, dispensandi quoque potestatem à Summo Pontifice mutuentur necesse est. “ Quàm hoc principium falsum, imò asserente clar. Zallweinio absurdum, & humani intellectus vires transcendens, proinde quidquid eidem superstruitur vile & ruinolum sit, Tomo nostro primo *Cap. VII. §. 1. 2. 3.* Tom. II. pag. 240. *seqq.* Tom. III. pag. 150. *seqq.* abundè demonstratum est.

Ut tamen cariosum suum Fundamentum Jesuita aliquo colore illiniat, mox addit: *Non equidem hanc* (dispensandi potestatem) *ab illo* (R. Pontifice) *habent, ut ejus nomine veluti ipsius Vicarii illam* (corrige illâ) *utantur; hoc enim Monarchie esset nullâ Aristocratiam temperata; ita tamen habent, ut Romano Pontifici subsit, ab eoque postulante Ecclesie utilitate, ac multo magis necessitate certis cohiberi finibus, imò & auferri possit.* Conferamus hæc cum iis quæ de Statu Ecclesiæ tradit idem Auctor Tomo I. pag. 354. ubi: *Neque verò, ait, quod Ecclesiasticum*

siasticum regimen Aristocratia temperari dixerimus, quidquam officit. Quum enim Monarchicum regimen ita Aristocratia temperatur, ut Princeps, qui solus, quidquid regnum, & subditorum omnium ac singulorum cura postulat, gerere per se se non potest, Optimates quidem creet, quibus in solidum, rerum, quarum eis curam eommittit, administratio competat; sed hi non aliunde, quàm à Principe, hanc habeant potestatem, & ab eo, si quando muneri suo desint, corrigi & in ordinem redigi possint, Aristocratia, quemadmodum secundo hujus Dissertationis Capite diximus, non ad ipsam regiminis potestatem seu Statum pertinet, ut in Statu mixto, sed ad solam gubernandi rationem. His rerum inopibus vocibus iustum, qui potest, det sensum; salvet, qui valet, contrarietates. Ad talia declinare coguntur qui solidis destituuntur principiis. Nostra & omnium non absurde sentientium, in mox allegatis locis (uti quidem arbitramur) sat probata sententia est, Episcopos à Deo, sicuti ligandi atque solvendi, ita & dispensandi accepisse potestatem. In hanc, sicut & in reliqua Episcoporum jura, Papa non aliam habet potestatem, quàm Canonibus conformem. Hi non volunt, ut summus Pontifex illam generatim vel certas ejus partes per omnes Ecclesias sibi appropriet, vel eo titulo ampliorem in Ecclesia auctoritatem nanciscatur: vel quia quidam Episcopi hac facultate abutuntur, quam deinde Papalis Curia non melius, sed multò deterius exercet.

Ut aliquid contra nos Jesuita egisse videatur, allegat pag. 59. illud ex Gersonis Tractatu de Statibus Ecclesiast. Consider. III. Opp. Tom. II. col. 532. *Papa habet plenitudinem FONTALEM Episcopalis auctoritatis.* At quàm sinistrè ille inde inferat, omnem Episcopalem auctoritatem à Papa tanquam à Fonte derivari, videre poterit eodem loco, Consideratione I. II. IV. V. & IX. quarum verba descripta prostant Tom. II. Febron. pag. 281. Has Parisiensis Cancellarii justas Considerationes ab adversario & Romanis omnibus maturè ponderari rogamus.

Atque ita jure proprio, non ab homine, sed à Deo ipso in eos immediatè derivato dispensant Episcopi, quoties justa ratio & Canones suadent dispensari. Non ita Rom. Pontifex. Nolumus hic repetere quæ *Tom. I. Febr. Cap. V. §. 5. n. 3. 4.* ex Thomassino jam dicta sunt: Scilicet primis sæculis soli Episcopi in & pro suis respectivè dioccesibus dispensabant; & id quidem perrarè. Dein cùm gravioris momenti res videretur Canonici per dispensationem aliquale vulnus infligere, dispensationum concessionem ad Synodos, quæ jam frequentari cœperant, delatæ sunt. Demum ut earundem impetrationes adhuc difficiliore redderentur, in causis gravioribus de consensu Episcoporum ad Sedem Apostolicam persæpe fuerunt remissæ; non tamen cum omnimoda illorum exclusionem, quippe qui usque ad Sæculum XII. suo nativo jure dispensandi uti perrexerunt. His nequidquam officiunt binæ Pontificum Epistolæ ab adversario *pag. 56.* allegatæ, una Gelasii I. altera Symmachi, quippe quibus solum exponuntur regulæ justarum dispensationum. *Uso ergo & tacito Ecclesiæ consensu* tandem obtinuit, ut Pontifices per omnes Ecclesias (saltem in Occidente *Vid. de Marca Lib. III. Cap. 14. n. 2.*) jure dispensandi, & quidem quibusdam in casibus exclusivè utantur. In clausula Tridentini: *Ut salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ & sit, & esse intelligatur* (in qua Zaccaria & Socii ejus ultimum quarunt refugium) non agnosco divinam hujus juris Romani originem, nec necessariam ejusdem cum Primatu coherentiam. *Vid. Tom. III. pag. 105. 133. & 290.*

XI.

Cum Febronius *Tom. II. pag. 222. & alibi* non immeritò improbasset dispensationes, quæ quotidie Romæ ex Stylo Curiae sine legitima causa conceduntur, intercedit Zaccaria *pag. 64.* dicens, Theologos Romanos cum Febronianis in eo convenire, quòd Papa sine causa dispensans peccet; proinde prudentes facilè adversuros, hoc eò solum spectare, ut Romani Pontifi-

Pontifices Christiani orbis odio & ludibrio exponantur, ac Protestantes in suis adversus eum præjudicatis erroribus confirmantur. In his duo observanda sunt, quorum unum ad *Jus* pertinet, alterum ad *Factum*. Quod ad posterius attinet, confidenter provocho ad ea quæ toto die Romæ in dispensationibus matrimonialibus & beneficalibus practicantur, & quorum ignorantiam illorum nemo habet quibus vel minimum in Curia negotii est. Si horum memoria pudorem parit, opto ut ille sit ad emendationem; neque enim alio fine ea scripta sunt.

Quantum ad *Jus*, seu ad robur causalium in dispensationibus, in eo non adeo convenit inter Theologos Febronianos & Romanos quantum sibi Jesuita imaginatur: atque utinam Curia in praxi sequeretur quod vel hi posteriores in suis libris Theologicis docent! Illi cum Jñ. de Marca & gravissimis Theologis ab eodem *Lib. III. Cap. 14. n. 10.* relatis sic sentiunt:
 „ Gratianus variis in locis, signanter *Can. 2. Q. VII. & Can. 7. Dist. XXXIV.* ob necessitatem vel utilitatem Ecclesiæ
 „ dispensationi esse locum docuit; ita ut illi cum cæteris (id
 „ est cum Ivone Carnotensi, Anselmo Cantuariensi, Goffrido Vindocinensi &c.) conveniat. A qua regula jure Decretalium recessum non est. *Cap. in causis de Sent. Cap. Licet canon. §. super. de Elect. in 6.* Quamvis privatorum major sit habita ratio, quàm haberetur antiquis Canonibus.
 „ Etenim scientia, morum honestas, bona fama, meritum prærogativa, nobilitas petentis, censentur justæ causæ dispensandi; ut probari potest ex variis locis Decretalium. *Cap. Innotuit. de Elect. Cap. de Multa de Prabendis.* Quod
 „ deinde placuit Concilio Tridentino *Sess. XXIV. C. 5. Sess. XXV. C. 18.* Itaque venia Canonum, quæ olim ob publicam tantum causam privatis post violatos Canones concedebatur, indulgeri coepit ante omnem actum, propter privatum petentium commodum, si meritis aliunde juvantur, & eorum opera bono publico inservire posset. Unde
 „ profecta

„ profecta est dispensationum frequentia in votis, in benefi-
 „ ciis, irregularitatibus, & matrimoniis; quæ gravissimorum
 „ virorum querelas provocarunt. Ut enim de B. Bernardo ta-
 „ ceam, Hildebertus Cenomanensis, Joannes Salisberienfis,
 „ Mathæus Paris, Guillelmus Durandus, Nicolaus de Cle-
 „ mangiis, Joannes Gerson, multis hac de re conquesti sunt,

Caput III.

*Plura de Corpore Juris Canonici. Quædam de Roma-
 na librorum censura. De Legatis Apostolicis non-
 nulla recentiora.*

I.

A singularibus Legibus Ecclesiasticis; atque eas ferendi
 potestate transimus cum nostro adversario ad illarum Col-
 lectiones, quæ Ecclesia hodie utitur; ad ipsum scilicet
Corpus Juris Canonici. Sed procedamus justo ordine, inci-
 piendo à *Decreto Gratiani*, quod primum in illo locum tenet.
 Damus ejus notitiam non nostro Stylo, sed verbis Franc. Xa-
 verii Zech S. J. qui duplici titulo Patris Zaccariæ collega est.
 Sic autem ille in *Præcognitis Juris Can. Tit. XIV. §. 287. Et*
seq. „ Magna quidem est auctoritas Gratiani; nunquam ta-
 „ men Pontificia auctoritas, ut in foro legem faceret, ne-
 „ quidem post Romanam correctionem à Gregorio XIII. illi
 „ fuit accommodata. Eam igitur vim & auctoritatem singuli
 „ Canones habent quam merentur, ex suo fonte, si illi accu-
 „ ratè respondere deprehendantur. . . . Quamquam igitur
 „ Gratianus in hoc Opere adeò superiores Collectiones Cano-
 „ num superasse temper visus sit, ut abolitis aliis, sola ipsius
 „ Collectio ubique in Scholis & Foro recepta fuerit; multi
 „ nihilominus nævi in ea deprehenduntur, quorum duæ ge-
 „ nerales & præcipuæ causæ assignari solent. Prima, quòd
 „ vete.

„ veteris Historiæ omnisque exquisitæ literaturæ non ea, quam
 „ habere par fuisset, notitiâ præditus fuerit; unde Patrum,
 „ Pontificum, & Conciliorum plurima opera spuria pro ge-
 „ nuinis supponit. Causa secunda est quod pleraque non ex
 „ ipsis fontibus Conciliorum, Epistolarum Decretalium &
 „ Patrum; sed ex anteriorum fermè Collectorum rivis hause-
 „ rit. Menda hæc à variis deprehensa, emendare conati sunt
 „ viri doctissimi ad id à Summis Pontificibus Pio IV. Pio V.
 „ & Gregorio XIII. constituti, Quorum operâ demum sub
 „ dicto Gregorio anno 1580. Decretum Gratiani longè
 „ emendatius prodiit, relicto quidem sæpe mendoso textu
 „ Gratiani, adjectis tamen Notis, ex quibus error faciliè cor-
 „ rigatur. Non pauca tamen superesse judicantur, quæ ca-
 „ stigationem desiderent. “ In his summam conspicimus Se-
 „ quentia: a) Decretum Gratiani nunquam accepit auctori-
 „ tatem legis; sed b) singuli Canones eam auctoritatem habent,
 „ quam merentur *ex suo fonte*; si tamen illi accuratè respondere
 „ deprehendantur. Etenim c) multi navi in eo deprehendun-
 „ tur; siquidem d) Gratianus plurima Patrum, Pontificum &
 „ Conciliorum opera spuria pro genuinis supponit. e) Hæc men-
 „ da viri à Pontificibus pro hujus Decreti correctione deputati
 „ emendare conati sunt; attamen non pauca supersunt qua casti-
 „ gationem desiderent.

Ut ut autem illud viri privati opus sit, nunquam auctori-
 „ tate publicâ pro lege datum, duplici tamen ex capite putâ-
 „ runt Pontifices illud suâ cura non indignum esse: Primò, quod
 „ nosset; illo (maximè per Epistolas primorum RR. Pontificum
 „ à Clemente I. ad Siricium usque ei insperfas) suam apprimè
 „ Monarchiam sustineri: secundò, quod non ignorarent, illud
 „ non modicam in scholis & judiciis auctoritatem obtinere.
 „ Itaque cum communis esset de gravibus ejus defectibus que-
 „ rela, fecerunt illud expurgari; at non ultrâ quam eis commo-
 „ dum visum est; etenim nimia & plenaria expurgatio ingens
 „ haud dubiè eorum auctoritati præjudicium creatura fuisset.
 „ Itaque retinentur Isidorianæ Decretales omnes, & omni ulte-
 „ riori

reriori expurgationi à Gregorio XIII. per Præfationem correcti Corporis Juris Canonici præcluditur via; etenim in ea Pontifex præcipit, ne ulli hominum per totum terrarum orbem liceat sic correcto Juris Corpori *aliquid addere, detrachere, vel immutare aut invertere, nullâve interpretamenta adjungere, sed, prout opus illud Romæ impressum fuit, semper & perpetuò integrum & incorruptum conservetur.*

Hæc sequentibus illustrat & confirmat magnificus Zallwein *Princip. Juris Eccles. Tom. II. pag. 287.* „ Si unquam Decretum istud vim legalem universalem habuisset, eam non sris temporibus, magnâ saltem ex parte, deperdidisset, quibus ope Critices tot notantur spuria, adulterina, falsa, novioribus juribus: hodiernæ disciplinæ contraria, juribus etiam Pontificis præjudiciosa, imò aliqua non benè cum doctrinis catholicis cohærentia. Et fortassis hæc ipsa fuit ratio, cur Pontifices prudenti uti œconomia, atque Decretum istud ex integro approbare approbatione publicâ non voluerint; cæterum verò illius usum tacitè promovere in judiciis non desierint: cum enim plurima ex Epistolis Isidorianis de prompta ad promovendam & amplificandam auctoritatem Pontificiam perquam opportuna ex una; ex altera verò parte non pauca juribus antiquis Metropolitanorum & Episcoporum vindicandis aptissima in hoc Decreto legerent, consultius duxerunt ab approbatione publica prudentis œconomix causâ abstinere. “

Tria in his observo, quæ cum Zechianis paulò antè memoratis conferri & pro eorum illustratione conjungi cupio: scilicet a) auctoritatem Decreti, propter falsa & spuria maxime Isidoriana in exaltationem jurium Papalium ei inserta, non sris temporibus ope Critices decidisse: b) Aliqua in eo reperiri cum doctrinis catholicis non bene cohærentia. Hoc dedit ansam Theologis & Jctis de grege Protestantium, signanter Samueli Strickio, Joanni Feusking, Matthæo Pfaffio & Spene

Spenero, ex eodem Decreto extrahendi quæ doctrinam Protestantium videantur sapere: c) Non pauca juribus antiquis Metropolitanorum & Episcoporum *VINDICANDIS* aptissima in eo contineri. Paulò antè dixerat Vir clarissimus, „ Qui „ suo usu & receptione auctoritatem Decreto conciliasse & „ ejus Canones homologasse creduntur, aut sciverunt, quòd „ illud scateat mendis, defectibus, canonibus adulterinis, „ epistolis spuris; aut non sciverunt? Scientiam supponere „ vix possumus: si autem non sciverunt, consensus in recep- „ tionem, & talem quidem, quæ vim legis universalis ha- „ beat, supponi non potest; cùm nihil magis obstitit consen- „ sui, quàm error.“

Interim Isidorianæ ille Decretales, quæ jam à duobus sæculis Criticorum studia exercent, & nunc tandem omnem fidem amiserunt; quæque ope Gratiani Decreti non solum jus civitatis sed & magnam auctoritatem in Ecclesia antè obtinuerant, juxta gravissimos Scriptores, *Tom. II. Febr. pag. 104. & seqq.* nominatos, hos produxere effectus, ut juri veteri Ecclesiastico abolendo, ac dominatui Monarchico invehendo certissima fundamenta ponerent, atque ita Evangelicam à Christo institutam, & ab Apostolis observatam Disciplinam eradicarent; Episcoporum jura conturbarent &c. Hæc sunt illajura, de quibus *vind. candis* mox innuebat *clar. Zallweinius*, ille ipse, qui *Tom. I. pag. 415.* collectioni Pseudo-Isidorianæ in acceptis fert integram ferè cessationem Synodorum, frequentissimas ad Romanam Sedem provocationes, Legatorum ingenti cum auctoritate & Episcoporum præjudicio frequentes missiones judicialium legum turbationes, & similia. Eò lubentius utor testimonio eruditissimi hujus Benedicini, quòd Jesuita adversarius *pag. 120. & seqq.* ex eo locum sat longum descripserit, quo probetur, non in Italia solum, sed etiam in Gallia & Germania, hujus Decreti (sicuti & Decretalium Gregorii IX.)

IX.) usum auctoritatēque fuisse, tum in scholis, tum in judiciis. Ista, inquit, Zaccaria, si Febronius pacatiore animo consideret, intelliget universam Ecclesiam in Decreti & Gregorianarum Decretalium disciplinam conspirasse, licet interdum nonnulli (hoc nomine intelligit *Hincmarum Remensem*, *Guillelmum Majorem Ep. Andegarensē*, *S. Ivonem Carnotensem*, *Joannem Sarisberiensem*, *Arnoldum Lexoviensem*, *Hilbertum Cenomanensem*, *Robertum Lincolnensem*, *Matthæum Parisium*) ob tua privata incommoda de abusibus conqueſti fuerint. Tum enim verò, addit, tot contumeliis hanc disciplinam onerasse eum poenitebit, quæ demum in ipsam Ecclesiam per summum nefas derivantur. Sed de postremo hoc paulò post nobis erit sermo. Prius agamus de altera parte Corporis Juris Canonici, id est de Decretalibus Gregorii IX.

III.

Quantumcunque defectuosum sit Gratiani Decretum, plures nihilominus in hac compilatione undelibet, atque adeo etiam ex Conciliis & scriptis Patrum, corrasa continentur juris Episcoporum reliquiæ, plura documenta! quare illo *Jus Episcopale* adhuc defendi dicitur; quando ex contrario in Decretalibus *Jus Papale* potissimum contineri & ferè solum dominari constat. Imperium illud absolutè monarchicum, quod Isidorianæ Epistolæ in Romanam Sedem invexerant, tantum abest, ut sub Alexandro III. & Innocentio III. atque aliis Pontificibus, quorum scripta Gregorianas Decretales constituunt, evanuerit, ut ex contrario illud auctum magis firmatumque intelligatur. Quòd hi Pontifices Gratiano usi fuerint, vel ex ipsis erroribus probatur, in quos illi ab hoc inducti fuerunt. Exemplum primum est in *Cap. II. X. de Renunt.* desumpto ex *Can. 45. Caus. 7. 2. 1.* ubi Concilium Constantinopolitanum, sub Photio celebratum, allegatur, quod non agnoscit Ecclesia Romana, & tamen tanquam legitimum ab Innocentio III. addu-

adducitur, non aliâ quàm Gratiani auctoritate. In similem errorem Gratianus eundem Pontificem induxit in *Cap. 13. X. de Judic.* ubi allegat legem Theodosii, quam etiam Gratianus Theodosio adscribit in *Can. 35. Caus. XI. Qu. 1.* quæ tamen Constantino debetur, uti apparet ex *L. 1. Cod. Theod. de Episc. judic.* Hæc Observatio est clar. Boehmeri in *Jure Eccles. Protest. Lib. I. Tit. 2. §. 24.* nec non Gregorii Zallwein in *Princip. Juris Eccles. Tom. II. pag. 287.* Posterioris hæc verba sunt:
 „ Non tantum plures textus spurii, supposititii, vel certè su-
 „ specti ex Decreto hoc desumpti in Decretales Gregorii IX.
 „ fuerunt relati, verum etiam in praxi in vim legis assumpti,
 „ atque ad hujusmodi Canones haud secus, quàm ad genui-
 „ nos, sinceros & authenticos provocari solet: cujus exem-
 „ plum præbet *Cap. 3. Caus. 3. Q. 1.* quod ex consarcinatis
 „ epistolis antiquorum Pontificum est desumptum, & Joanni
 „ Pontifici fallò adscribitur, & tamen ex receptione & usu vim
 „ remedii possessorii obtinuit. “ Plura & graviora vitia in De-
 „ cretalibus exstantia, & talia quidem, quibus Romani Corre-
 „ ctiores; uti & Antonius Contius atque Franciscus Pegna con-
 „ gruum remedium haud tulerunt, monstrant Van Espen *Dif-
 „ fert. I. in V. Lib. Decretal. §. 3. 4.* Zallwein *cit. Tom. II. p.*
296. Nos ea infrà designabimus *Dissert. IX. Cap. I. n. 11.*
seqq.

Itaque quando cum supercilio quærit Zaccaria pag. 102,
*Quinam sunt hi tam capitales per universum Juris Canonici Cor-
 pus diffusi, totam massam adficientes seriùs agniti errores? &*
Febronius Tom. pag. 206. & pag. 641. seqq. Tom. II. pag. 104.
nec non 308. ipsissimis verbis Natalis Alexandri, Petri de Mar-
 ca, Stephani Baluzii, Auctorum Historiæ litterar. Gall. Clau-
 dii Fleurii, Petri Constant, Zegeri Van Espen, Gregorii Zall-
 wein, Petri Gibert & Sebastiani Berardi ei respondet; habet
 ille in promptu regerere: *Hæc Francofurti & Lipsiæ edi po-
 tuisse non miror, potuisse à Catholico scriptore scribi, & miror,*
& doleo. Non, Reverende Pater! quæ verba ab egregiis his
Tom. IV. p. II. I scripto.

scriptoribus primùm edita, ex eis in libros Febronii translata sunt, ea prostant in Libris non *Francofurti & Lipsiæ*, sed *Parisiis, Lovanii, Colonia, Salisburgi Augustæ Taurinorum* editis, & quidem sub legalibus censuris & approbationibus. Capitalis Isidorianorum Canonum in totum Corpus Juris Canonici prolapsus error est, quodd statum absolute monarchicum in Ecclesiam contra nativum ejus institutum inducens, omnia (ut- que déque verterit. Præter hoc capitale & generale vitium, sinceris Canonibus contrarium, plures adhuc per Corpus Juris inveniuntur sparsi Canones singulâres in Spiritum Dei & Ecclesiæ offendentes. Atque ut horum aliquos recenseam: offendunt *a)* in *GRATIANI DECRETO* Canones 5. 6. 7. 8. & 9. Dist. XX., deprompti ex Epistola Nicolai I. ad Michaellem Imp., quatenus hæc vult, *primam Sedem à nemine judicari*, non etiam à Concilio generali, Papam judicaturus; quod etiam pertinent Can. 6. Dist. XL. item Can. 13. 14. 15. 16. 17. Caus. IX. Quæst. 3. Offendit *b)* Can. 3. 4. 5. Caus. XV. Q. 6, ubi de Regis Chilperici Zacharia Papa factâ depositione, nec non Fidelitate excommunicatis Principibus denegandâ. Offendit *c)* Can. 1. & 2. Dist. XVII. cum similibus de non habenda Synodo Episcoporum, nec robur habitura, sine autoritate Papæ, vel interventu Legati Apostolici. Offendit *d)* dictum Can. 11. & 12. Caus. II. Quæst. 6. *Romana Ecclesia vices suas ita aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem sint vocata sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis.* Quasi verò omnes Ecclesiæ essent in personis Episcoporum suorum vicariæ Romanorum Ecclesiæ, &c. In *DECRETALIBUS GREGORII XI.* offendunt Cap. 4. de Elect. Cap. 34. eod. Cap. 6. de Majorit & Obed. Cap. 13. de Judic. Cap. 10. de Foro comp. Cap. 4. de Jurejur. Cap. 6. de Voto & voti redempt. Cap. 13. Qui Filii sint legit. In *SEXTO DECRETALIUM* Cap. 16. de Elect. Cap. 6. de supplenda neglig. Prælat. Cap. 2. de Jurejur. Cap. 2. de Sentent. & re judic. Cap. 2. de Præb. in princ. In *CLEMENTINIS* Clem. 1. de Jurejur. Clem. 2. de Sent. & re judic. Inter *EXTRAVAGANTES COMMUNES* Extrav. 1. de

1. de Consuet. Joannis XXII. Extrav. 1. de Majorit. & obed. Bonifacii VIII. Hæc pauca è multis.

IV.

Redeamus modò ad ignominiam Gratiano per Febronium prætensè illatam, quæ demum per summum nefas in ipsam Ecclesiam derivari dicitur. Imprimis laudatus ex adverso Universitatis Salisburgensis Rector *Tom. II. p. 286.* cum communi Canonistarum docet; Decretum Gratiani *nec ab usu Et receptione*, consequenter nullo modo, *authentiam obtinuisse*; ita ut juxta Card. de Luca & aliorum doctrinam Canones in eodem contenti nullâ aliâ polleant authoritate, præter eam, qua per se gaudent Concilia & Patres, quorum scripta in hanc compilationem privato studio illata sunt. Inde sequitur, quòd abjecto etiam penitus vel dissoluto hoc Decreto, *Ecclesia non privetur aliquâ SUARUM LEGUM COLLECTIONE*; etenim hanc pro sua nunquam agnovit. Quòd si citra omnem authentiam hoc Opus christiani *Populi* olim, cum nulla artis criticæ laus vigeret, receperunt; iisdem *Populis*, nunc cognititis gravibus ejus vitiis, fas esse debet illud seponere, aut saltem ex antiquioribus & sinceris scriptis emendare, non solum in usum Scholæ, sed etiam Nationum. Hoc agendo non modò nullum Ecclesiæ damnum, nullam ignominiam irrogant, sed ex contrario magnò hanc opprobrio liberant. Quinimò Gratiani Decretum jam à Sæculo XIII. & XIV. per Gregorinas Decretales è possessione suæ qualis qualis authoritatis in scholis (quæ suum deinde in forum habent influxum) deturbatum esse, tradit Zallwein *l. cit. pag. 297.* Ex his concludo, quòd Ecclesiæ parum aut nihil interfit, an Gratiana Collectio retineatur, an non; cum fontes ipsos, eosque limpidiore, habeamus, è quibus illa coaluit, qui pro opportunitate adiri possunt; nisi fortè quis per summam impietatem prætendat, bono Ecclesiæ magis convenire, ut spuria & falsa retineamus, neglectis veris.

V.

Aliter quodammodo differendum est de Collectionibus *Decretalium Gregorii IX. Sexti Decretalium*, de *Clementinis & Extravagantibus*. Hæ Collectiones auctoritate Romanorum Pontificum factæ & publicatæ sunt, ut earum tam in judiciis quàm in scholis locus esset, quemadmodum apparet ex Epistolis Gregorii IX. Bonifacii VIII. & Joanni XXII. quæ iisdem Collectionibus præfixæ sunt, atque Doctoribus & Scholaribus Bononiæ commorantibus inscriptæ. Neque hæ Pontificum Declarationes suo frustratæ sunt effectu: non quasi una eorum autoritas suffecisset ad hanc novam legem universo orbi Christiano imponendam; sed quòd hæ Collectiones ita à gentibus receptæ fuerint, ut causæ Ecclesiasticæ ac exterior Ecclesiæ politia ex hoc Jure Canonico, tanquam Communi, dirigantur ac resolvantur. Interim (ut commodè observat Zallwein l. cit. pag. 382.) hæc acceptatio non influit spiritum legalem in Canones eorūque Collectiones; sed unicè facit, ut spiritus ille suos effectus in publicum producat. Proinde tota vis legislativa reedit in auctoritatem Papæ statuentis; at hanc ei soli per universam Ecclesiam non competere in præcedentibus hujus Dissertationis Capitibus declaratum & probatum est.

Observat inter alios plerosque celebriores Canonistas sæpe laudatus Zallwein pag. 294. Gregorium IX. non integras Decretales, ex more antecedentium compilatorum, sed tantum præcipua earum capita, vel ipsas decisiones referre, atque ad statum sui temporis dirigere componereque. Ex hac relatione frustilatis factâ, ex omissione plurium circumstantiarum, quæ ipsam decisionem non rarò ingrediuntur, ac causam mirum in modum mutant, novæ difficultates, novæ (ut minimum dicam) incertitudines. Exempla Decretalium vel tali modo truncatarum, ut ea, quæ ad sensum Epistolæ ritè intelligendum omnino forent necessaria, rescissa sint: vel quibus

bus Compiler, dum eas suo tempori accommodare vellet, nonnulla de proprio admiscuit, & hac ratione alienum omnino sentum Canonum vel Decretali Epistolæ affinxit; notavit Zallwein in *Cap. 9. de Consuet.* in *Cap. 3. de Appell.* in *Cap. 2. de Judic.* in *Cap. 6. de Probat.* in *Cap. 3. de Constit.* in *Cap. 5. de Foro compet.* in *Cap. 2. de Elect.* in *Cap. 1. de Jud.* Inter Capitula, quæ certis seu Conciliis, seu Pontificibus, seu Patribus factò adscribuntur, observavit Van Espen *Capitula 3. 4. & 5. de Constit.* *Cap. 1. de Sponsa duorum.* *Cap. 1. de Accusat.* *Cap. 1. de Hæreticis.* *Cap. 3. de Adulter.* *Cap. 2. de Clerico excommun.* &c. Atque hoc primum in Decretalibus peccatum (ut de infidelitate nihil dicam) contra conditiones justæ & æquæ legis, quæ debet esse clara, non modificatis, artificiosis, ambiguis verbis tradita.

Sed dicent qui Romanarum partium sunt: sicut Justinianus licentiam tribuit sui novi Codicis confectoribus, ut anterioribus Constitutionibus ea quæ opportuna & utilia viderentur, adderent vel demerent; atque ita immutatis plenam legum vim impartitus est, *L. un. Cod. de Justiniano Cod. confirm.* Ita quoque Gregorius voluit per S. Raymundum prædecessorum suorum Decretales per diversa sparsas volumina in unum colligi, *resecatis*, inquit, *superfluis*; atque Collectionem factam & sibi oblatam approbavit; *Volens, ut hac tantum compilatione universi utantur in Judiciis & Scholis, districtius prohibent, ne quis præsumat aliam facere absque auctoritate Sedis Apostolicæ.* Verùm imprimis longè ab eo absumus, ut Rom. Pontifici in legibus ferendis eam concedamus potestatem quæ Imperatoribus competebat in Imperio, cum ejus Status esset omnino Monarchicus. Deinde in Jure Canonico multum interest, num, Disciplina aliqua recenter duntaxat sit introducta, an verò à temporibus Patrum fuerit usitata: an in melioribus Ecclesiæ temporibus, in plenariis Conciliis probata: an Disciplinae declinantibus jam Ecclesiæ sæculis sensim toleratæ magis quàm approbatæ similior sit, quàm illi,

I 3

quæ

quæ eâ ætate vigeat, ex qua truncata illa fragmenta exhibentur? Ipsa illa Contii, Francisci Pegnæ & illorum, qui Romanæ editioni intenderunt opera, sanè incompleta, in supplendis quodammodo in eadem editione, diverso caractere, quæ Raymundus ex antiquioribus detraxerat, satis indicat Gregorianæ legis defectum & obscuritatem.

VI.

His omnibus gravius est illud radicale vitium, quod Gregorius IX. suam mancâ compilationem genio Gratiano, Gratianus Isidoriano accommodaverit; uti per decursum Febroniani Operis satis demonstratum est. Quod præterea Gregorius quæ à Gratiano ex antiqua & sana Disciplina in usum ac favorem Episcopalis jurisdictionis ordinariæ adhuc servata sunt, tum prætermisserit tum everterit. „ Ex quo Collectio „ Pseudo-Isidoriana, cui insertæ erant epistolæ spurix anti- „ quorum Pontificum usque ad Siricium, promanavit in lucem publicam, ea disciplinæ Ecclesiasticæ mutatio facta „ fuit, ut Scriptores celeberrimi scribere non dubitent, ab „ eo tempore *Novum Jus Ecclesiasticum* invaluisse in Ecclesia: „ quum enim in illis epistolis quam plurima jura quondam ab Episcopis & Metropolitibus liberè exercita Pontificibus adscribantur, „ hi nihil antiquius habuerunt, quàm ut receptionem hujus „ Collectionis Episcopis persuaderent &c. “ Ita Gregorius Zallwein *Tom. III. pag. 205.* Hoc ille tum probat exemplis: a) in frequentia appellationum ad Sedem Romanam cum dispendio jurisdictionis Episcopalis & Metropoliticæ: b) in frequentibus jurisdictionum delegationibus cum simili eorundem præjudicio: c) in reservationibus Causarum: d) in privilegiis exemptionum Monasteriorum, Congregationum, & Ordinum Regularium: e) in frequentiore missione Legatorum cum exorbitantibus Facultatibus, & pluribus aliis, quæ idem Magnificus Auctor recenset; quæque per quandam propagationem

nem inde à falsis Isidori Epistolis usque ad noviores Decretalium Collectiones traducta sunt.

Verum hic intercedit Zaccaria, pag. 125. cum Ballerinio susinens, non idcirco falsum jus illud esse dicendum, quod ex falsis fontibus originem, seu incrementum aut propagationem faciliorem habuit. Hanc recentiorum disciplinam quicumque damnaret tanquam falsum jus & corruptelam, eum damnare debere ipsa Concilia non solum particularia, sed etiam oecumenica temporum posteriorum, ac præsertim *Tridentinum*. Quod „multæ Epistolæ Pontificum falso inscriptæ non „mini diu *illuserint* credulitati Christiani orbis, ipsisque „Juri Ecclesiastici Compilatoribus, quin etiam Nicolao I. ejus- „que deinceps successoribus, nec non Conciliis tam *GENE- „RALIBUS* quàm *particularibus*,“ inquit eruditus Jesuita Papebrochius *Tom. I. Febron. pag. 660*. Cessent igitur mirari Zaccaria & Ballerinius, quòd hæc illusio etiam tetigerit Patres Concilii Tridentini, maxime Italos. Audiant potius iterum adversus præsumptum illud Ecclesiæ præjudicium, & Conciliorum honorem ita differentem Greg. Zallwein *Tom. II. pag. 252*. „Miramur, quòd unus alterve studio excessivo defendendæ „authoritatis Pontificiæ illectus propter authoritatem unius „alteriusve Doctoris purpurâ Cardinalitia rubentis pro episto- „larum harum (Isidorianarum) authenticâ quasi pro aris & „focis dimicare audeat. Neque licebit hisce authoribus ad „possessionem continuam, ad præscriptionem, usucapionem „completam, immemoriam, sexcentenariam provocare: „hæc enim quantum valeat in quæstionibus purè historicis, „tunc potissimum quando vitiolum initium, mala fides & „possessio injusta ostendi valet, nemo sanè ignorat. Impo- „storem enim fuisse harum epistolarum confarcatorem, & „hoc ipso malâ fide, dolo, fraude egisse hætenus demon- „stratum est. Vehementer & constanter illarum receptioni „se se opposuerunt Galli: sed tandem authoritati Nicolai I. „illisque successoribus acceptionem urgentibus cedendum „fuit:

„ fuit: & hoc modo possessionem ab initio turbulentam, postea
 „ verò & successu temporis quietam obtinuerunt. Nullam
 „ sanè valere possessionem, nullam præscriptionem, nullam
 „ usucapionem ex communibus Juris regulis scimus, si de il-
 „ lius pessimo initio constet. Quot non habemus opiniones
 „ antiquatas, quæ olim ingenti cum applausu defentæ, nunc
 „ verò temporis è folio suæ authoritatis jure optimo dejectæ,
 „ detrusæ sunt & exauthoratæ? Neque existiment Doctores
 „ ex harum epistolarum proscriptione Ecclesiæ generari præ-
 „ judicium: quantum enim præjudicium illæ attulerint Eccle-
 „ siæ, ex suprà citato Petro Constantio discant, cujus verba
 „ referre operæ pretium duximus. “ Verba Petri Constant.
 quæ huc pertinent, jam relata sunt *Tom. I. Febr. Cap. III. §. 9. n. 11.* Sicut autem ex eisdem Constantii verbis manifestum
 sit, malum illud Isidorianarum epistolarum germen ad præ-
 sens usque Sæculum propagatum esse; ita quoque ex Zallwei-
 nii Sententia claret, non agi solum de malo & de errore spe-
 culativo, seu historico, sed de veris & realibus morbis per
 sæpèfatas epistolas in Ecclesiam inductis, quorum proinde nul-
 la unquam fuit neque hætenus est legalis possessio non obstan-
 tibus omnibus in hunc usque diem habitis Conciliis, atque
 ipso etiam Tridentino; quippe quæ hæc mala potius tolerarunt
 quàm approbarunt.

VII.

Ex hoc diverticulo redeamus ad viam, scilicet ad *Decre-
 tales Gregorii IX.* & subsequentium Pontificum. Ex *Decreta-
 listarum* principiis, eò quòd avidè à multis, præsertim à Cu-
 rialistis reciperentur, successivè tanquam ex equo Trojano,
 præter insignes illos, à congregatis novem illis à Paulo III.
 Prælatiis satis perstrictos, in hunc usque diem non emendatos
 abusus, innumera alia in Ecclesiam mala dilapsa esse, hoc sæ-
 culo docuit Universitatis Wirceburgensis Procancellarius Bar-
 thel *Dissert. III. in concordata Germ. Præfat. num 18. & 20.*
 Occa-

Occasione *Decreti & Decretalium* multa in Sacerdotio & Imperio succrevisse Schismata; *Sextum Decretalium*, & *Clementinas* esse partum arrogantiae; per eas juri Ordinariorum detrahi, aliorum potestatem suppressi, & aliae multa in spiritualis & saecularis Reip. laesionem fabricari, dixit Gerson *Tract. de Modo reformandi Ecclesiam Cap. V.* Uterque scriptor christianissimus & suo aeo doctissimus; neque tamen ille sic scribendo putavit se injuriam facere Concilio Tridentino, neque hic, se laedere auctoritatem aut famam omnium Synodorum, quae Constantiensem praecesserant. Quando S. Augustinus Lib. II. de Baptism. contra Donatistas Cap. 3. scribit: *Quis nesciat, ipsa Concilia, quae per singulas regiones vel provincias fiunt, plenariorum Conciliorum auctoritati, quae fiunt ex universo orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedere, IPSAEQUE PLENARIA SAepe PRIORA POSTERIORIBUS EMENDARI;* cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat: quando, inquam, haec S. Pater docet, en tum praeferat damnari Concilia Provincialia ab Universalibus, Oecumenica ab Oecumenicis?

VIII.

Post haec parum abest ut Zaccaria Decretales, Decretum Gratiani & nominatim Isidorianas in eo servatas Epistolae tanquam res fidei nobis proponat, & secus sentientes haereos damnet. „ Fierine posse quis credat (sic ait ille pag. 113.) „ & impunè asserat, ut Christus Ecclesiae suae Caput, quin & „ Ecclesiam ipsam per tot saecula à recta fide bonorumque „ institutorum disciplina aberrare permiserit? cum nihil explosius sit, quam universam Ecclesiam non solum tacito, sed „ expresso consensu disciplinam à Pontificibus propositam adcepisse. Addit deinde pag. 119. Fac omnes, quos Febrorius indicat, in Jus Canonicum Isidorianum & Gregorianum insurrexisse; quid quæso hi sunt cum cæteris totius orbis Christiani Episcopis, qui illud omnes disertè approbaverunt, „ runt,

Tom. IV. P. II.

K

„ runt, vel tacito tantum consensu confirmarunt? “ Pergit ille pag. 122. eodem ingenio scribens. „ Quod si nihil in *Grogianorum* Decretalium disciplina est (NB. hic Gratianum „ Decretum studio omittit) quod cum naturali & positivo di- „ vino jure confligat, idque si quis pervicaciter negaret, hæ- „ reseos notam haud diffugeret, quid causæ esse potest, cur „ Febronius novum Juris Canonici Corpus optet componi? “ Denique sic concludit pag. 130. „ Isidori porro Spiritus, „ qui ne supersit in reliquo Corpore Juris Canonici, caveri „ maximè Febronius jubet, est Reipublicæ Christiano-Eccle- „ siasticæ forma Monarchica. At dum Christi oraculum sta- „ bit (stabit autem usque ad consummationem sæculi) Febro- „ nio edico Spiritus ille Isidorianarum Decretalium in Jure „ Canonico semper supererit; formam enim Monarchicam, „ quam Isidorus ubique inculcat, Christus ipse instituit, quem- „ admodum suo loco docuimus. “

Imprimis adversus hæc illustrissimi fratres Walenburgici post Veroniam in Regula Fidei §. 4. tradiderunt, *nullas Decretales Romanorum Pontificum contentas in Corpore Juris Canonici, sive in sex Libris Decretalium, sive in Clementinis, sive in Extravagantibus esse sufficientes fundando articulo fidei, Si hinc ad Disciplinam Decreti & Decretalium nos convertamus, apparet illicò quàm scabrum sit illud absolutæ Monarchiæ fundamentum, quod noster Jesuita ex fictis Isidori Epistolis deduxit & adhuc sustinet. Nos econtra Dissert. II. Cap. I. & seqq. item hac Dissert. Cap. 1. & 2. adversus Zaccariam probasse putamus, quod Ecclesiæ talem, qualem ipse fingit, Monarchiam in Papa nunquam agnoverit; minime attento Gratiani Decreto & Gregorii Decretalibus ab illa in usum receptis. Spiritus Ecclesiæ, à Spiritu Isidoriano toto cœlo distans, postulat, ut quidquid informe aut distortum est, serius aut citius, etiam post mille annos, reformetur & emendetur. Eo animo sub exitum Concilii Tridentini Carolus Cardinalis à Lotharingia suo omniumque Gallicorum Episcoporum nomine decla-*

declaravit, reformationem in hac Synodo se tanquam levio-
 rem considerare; Rempublicam Christianam gravioribus purgationi-
 bus indigere, conformiter ad antiquos Canones, præsertim qua-
 tuor primarum Synodorum. Pallavicinus *Lib. XXIII. Cap. 12.*
n. 8. Hanc declarationem à piissimo Cardinale, nemine con-
 tradicente, generatim de Decretis Reformationis hujus Syno-
 di factam, Zaccaria pag. 138. fide pessimâ, contra apertam de-
 clarantis mentem, restringit & applicat ad sola decreta, quæ
 Sess. XXIV. edenda proponebantur super generali reformatio-
 ne ad Episcopos præsertim forûmque ecclesiastici um pertinen-
 tia. De falso eum convincit, præter ipsa Cardinalis verba,
 Nota ab ipsomet adversario suæ paginæ 169. subjecta, ubi ex
 Pallavicino refert, Lotharingum hanc fecisse reservationem
 ac protestationem ut satisfaceret mandato sui Regis, quod & diu
 antè conceptum, & generale erat, his scilicet verbis: *Pri-*
imum id videri, ut ad Ecclesiæ initia redeatur, ut Ecclesiæ sta-
tus ad originis suæ puritatem quàm maximè accedat. *Memoire*
pour le Concile de Trente pag. 173. Adde Tom. III. Febr. à
pag. 254. usque 264.

Sanè aliò non tendit Ecclesiasticæ reformationis studium,
 nisi ut pristina Patrum disciplina labefactata reformetur, ac
 suo restituatur vigori. „ Suffecerant quidem *pristorum Pa-*
 „ *trum Regulæ Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, rectissimæque nor-*
 „ *me ad mortaliū correctionem prolata* (inquit Synodus
 „ Vernensis an. 755. in *Præfatione* apud Harduinum *Tom. III.*
 „ *col. 1994.*) si earum sanctissima jura perseverassent illæsa:
 „ sed quia emergentibus causis quibusdam (non) congruis,
 „ temporèque inquieto superveniente, contigit nonnulla ex
 „ hac re, negligentia faciente, fuisse intermissa, ideòque gla-
 „ riosissimus atque Deo religiosus, illustrer Vir Pipinus Rex
 „ Francorum universos penè Galliarum Episcopos aggregari
 „ fecit ad Concilium Verno palatio publico recuperare ali-
 „ quantisper cupiens instituta Canonica. Et quia facultas mo-
 „ dò non suppetit ad integrum, tamen aliqua ex parte vult esse

„ correctum, quod Ecclesiæ Dei valde cognoscitur esse con-
 „ trarium. Et si tempora serena spatiæque tranquilla divini-
 „ tûs fuerint ei collata, cupit *ad plenum* secundum sanctos
 „ Canones, plenius opitulante divinâ gratiâ, melius, perfe-
 „ ctius integræque in antea conservare. “

Neque aliud actum sæculo sequente, cum Zelo religio-
 sissimorum Principum Caroli M. Ludovici Pii eorûmq; suc-
 cessorum reformatio adeo urgebatur, tótque non alium in fi-
 nem Synodi cogebantur, nisi ut pristini Patrum Canones in
 usum revocarentur. In Synodo Moguntina anno 813. iussu
 Caroli M. Imperatoris coacta, „ confederunt Episcopi cum
 „ quibusdam Notariis, legentes atque tractantes sanctum Evan-
 „ gelium, nec non Epistolas & Actus Apostolorum, *Canones*
 „ quoque ac diversa sanctorum Patrum Opuscula, Pastoralém-
 „ que librum Gregorii, cum cæteris sacris Dogmatibus: dili-
 „ genti studio perquirentes, quibus modis statum Ecclesiæ
 „ Dei, & Christianæ plebis profectum sanâ doctrinâ & exem-
 „ plis iustitiæ inconvulsum, largiente gratiâ Dei perficere &
 „ conservare potuissent. “ Apud Hartzheimium *Concil. Ger-
 man. Tom. I. col. 405.* Plura mittimus.

IX.

Hactenus vidimus eos, qui servatum in Gratiani Decreto
 & Decretalibus systema Isidorianum damnant, in sensu Zac-
 carix *ad hæresin proximè accedere;* nunc videamus illos in
 nostri Jesuitæ sententia *planè hæreticos.* Hoc conatur ille pro-
 bare & variis exemplis demonstrare à pag. 105. usque ad pag.
 113. citat inter alia illud S. Augustini: *Ecclesia inter multam*
paleam & Zizania multa tolerat; & tamen quæ sunt contra
fidem & bonam vitam nec tolerat nec approbat, nec tacet, nec
facit. „ Non dubito, inquit, quin saltem si quis aut sentiat
 „ affirmetque, quampiam Ecclesiæ consuetudinem legemque
 „ non solum esse per se malam atque injustam, sed etiam à
 „ Romano

„ Romano Pontifice Ecclesiâque *ut malam injustamque propo-*
 „ *ni*, aut illam eâ notâ configat, quæ adeo nefariam de sum-
 „ mo Pontifice atque Ecclesia sententiam contineat, sumâtve,
 „ ab hæresi excusari nequeat. Id enim quid demum esset,
 „ nisi de Romano Pontifice Ecclesiâque illud opinari, quod
 „ ab Ecclesiæ sanctitate atque infallibilitate prorsus abhor-
 „ ret, posse scilicet Pontificem Ecclesiâque ea studiose præ-
 „ cipere, unde fideles in errorem ac scelera pertrahantur. .
 „ Quid ergo de Febronio statuemus, qui non unam
 „ alterâve disciplinæ legem, sed generalem à tot sæculis
 „ per Romanos Pontifices, Ecclesiâ saltem non dissentiente,
 „ atque adeo tacitè assentiente, inductam disciplinam gra-
 „ vissimis censuris adficit atque condemnat? “

Mihi primum hac occasione in mentem venit ille Ferre-
 rii Regis Christianissimi ad Tridentinum Concilium Legati di-
 seursus, qui die 22. Septembris an. 1563. adeoque sub finem
 Synodi ad dicendum in ea admissus ita fatus est apud Pallavi-
 cinum *Lib. XXIII. Cap. 1. n. 5.* „ Quinquagesimum supra
 „ centesimum annum esse, ex quo Gallia reparationem Ec-
 „ clesiasticæ Disciplinæ collapsæ postulabat, quemadmodum
 „ testabantur in primis doctissimus Gerson, Parisiensis Can-
 „ cellarius, in Synodo Constantiensi, & postea tot Orationes
 „ auditæ in Tridentina. Hac tantummodo de causâ missas
 „ fuisse à Rege Christianissimo legationes suas ad Concilia Con-
 „ stantiense, Basileense, Lateranense, ad primum & hoc se-
 „ cundum Tridentinum (Concilium sub Julio III. non con-
 „ numerabat, quippe cui restiterant Galli) & adhuc tamen
 „ fructum expectari. Huic negotio à Patribus haud satisfac-
 „ tum per ante actam dogmatum decisionem, cum debitori
 „ minimè tas sit unum pro alio solvere creditoribus etiam in-
 „ vitis: à Gallis huiusmodi definitiones numquam fuisse po-
 „ stulatas. Quod si alii postularant (indicabantur Hispani)
 „ oportere Patres reminisci in iudicio appellato *Familia erci-*
 „ *scunda*, sive de patrimonii divisione, primam partem debe-

„ ri primogenito, qualis erat in Ecclesia Rex Christianissimus.
 „ Num. 7. Tum perrexit vituperare pensiones re-
 „ servatas ex alio titulo, quàm si Episcopus inutilis effectus,
 „ eas sibi ad alimenta retineat, Adjutore ad Episcopatum al-
 „ sumpto; sacerdotia multiplicia; eadem pro certo capite re-
 „ signata; communem usum regressum; expectativas; an-
 „ natas; praeventiones. Num. 9. Cùm egrederetur
 „ è confessu, primus Legatorum (Pontificiorum) Ferrerio di-
 „ xit, Ipsum imitatum fuisse veteres Tribunos plebis, qui ad-
 „ versus Consulum leges intercedebant. Ad ea Gallus: Non
 „ nisi proba à se deposci. “

X.

Verè non nisi proba in his deposcebat Ferrerius, nempe
 sublationem disciplinarium abusu, à saeculis toleratum,
 & à Romana potissimum Curia procedentium, quorum emen-
 dationem viri docti & pii, imò integræ Nationes & Ecclesiæ
 persæpe, sed frustra, postulaverant. Interim hac occasione
Ferrerio contigit quod in animo *Zaccariæ* evenit *Febronio*. Re-
 fert *Pallavicinus ibid. n. 10.* incredibile esse, quoniam odio ex-
 cepta fuerit à Conventu illius concio; in quorundam animis
 auctam ex ea suspicionem fuisse p̄us de Ferrerio conceptam
insinceræ religionis. Equidem addit *Pallavicinus num. 6.* po-
 tuisse fortasse ad discursum Ferrerii responderi, jam eò deven-
 tum esse, ut per longum emendationum syllabum negotio tandem
 confuleretur: Attamen, posito etiam a Tridentinis Patribus
 ecclesiasticorum abusu, qui & multo tempore & magno
 numero vigerant, emendationem mea latitudine, quàm Cardi-
 nalis Historiographus hoc loco venditat, procuratam fuisse;
 non puto tamen ab iisdem Patribus *Gersonem*, *Durandum*
Mimatensem, & alios eis similes Zelatores pro hæreticis habi-
 tos fuisse, etiamsi suis frequentibus & seriis incutationibus ad-
 didissent, Papam hos abusus non ignorare & ad minus tolera-
 re, neque hactenus ab Ecclesia medium efficax produisse ad
 ea

ea auferenda. „ Si Adrianus summus Pontifex, hujus nominis postremus, & divus ipse Maximilianus in Principum comitiis Ecclesiæ maculas depingunt; nemini mirum videbitur, si quæ ab illis ante annos aliquot publicè sunt tradita, ab aliis etiam longè lateque divulgentur. . . . Vide, quo animo, qua intentione quo affectu illustrissimi nostri Principes Germanicæ nationis gravamina summo obtulerunt Pontifici, & publicæ eorum editioni contradices nunquam. „ Ita Orthvinius Gratius in *Fasciculo rerum expetend. & fugien.* fol. m. 242.

Si quid circa rem præsentem in scriptis adversarii video, debet ad hoc ut quis hæreseos compellari valeat, affirmare, aliquam consuetudinem vel legem, quam Pontifex & Ecclesia proposuerunt ut bonam & æquam, per se esse malam & iniquam. At ubi hoc fecit Febronius? Multos designavit abusus, & hoc etiam nomine compellavit, quos Curia Romana fovet, Ecclesia tolerat, sed non ut regulam actionum proponit. *Concilia in dogmatibus fidei non possunt errare: circa leges ad Ecclesiam componendam latas possunt errare, & non semper salubriora statuunt*, inquit unus ex celebrioribus Theologis Tridentinis Didacus Payva in Defens. Trid. fidei. Lib. I. de Concil. general. auctoritate. Principalis & præjudicialis inter nos quaestio est, an status Ecclesiæ sit monarchicus, an Episcopi suam ab eo habeant auctoritatem &c. Ubi id definivit Ecclesia? Nos negamus a) Pontificem esse supra Ecclesiam & Concilium; b) eum posse leges ferre sine Episcoporum concursu & consensu; c) in exercitio functionum Episcopatum & exercitio jurisdictionis ordinariæ concurrere cum Episcopis; d) esse collatorem omnium beneficiorum; e) in omnibus causis ad ejus Curiam appellari; f) posse Collegia & Ordines Religiosos eximere absque consensu Ordinariorum; g) dispensare aliter quàm gratis, ex causâ canonica & raro; h) reservare casus Episcopis invitis; & plura alia. Quæro autem ubi & quando Ecclesia his contraria declaraverit? scio, quòd Romani for-

forma verint & respectivè adhuc forment prætensiones his Episcoporum & Nationum negationibus & contrariis juribus adversas; sed his prætensionibus, & si fas est dicere usurpationibus, quæ Decreto Gratiani & Decretalibus, fundamentis multum infirmis, innituntur, jam maxima ex parte fines positi sunt per Conciliorum œcumenicorum declarationes, atque in his etiam per Tridentini definitiones, per Nationum conclusa, per Concordata, per salubria Principum constituta. Quæ ex jam dictis adhuc supersunt, cum genuinis juribus & sinceris Canonibus pugnantia, ea haud dubiè datâ opportunitate pariter levabuntur.

XI.

Post hæc comparet quantum velit adversarius noster (ut pag. 96. facit) Febronii propositionem de emendando aut etiam planè abjiciendo nostro Corpore Juris Canonici; atque compilando novo & sinceriore, à falsis et inutilibus vacuo, cum factò Lutheri, qui illud in opprobrium Romani Pontificis & spiritum Ecclesiæ Romano Catholicæ publicè combussit; prudentiores faciliè intelligent, hoc Lutheri factum à voto & consilio nostri Auctoris (qui id emolumentum ac obsequium nostræ sanctæ Ecclesiæ & Religionis proponit) toto cœlo distare. Caterùm non arbitratur Jesuita, censilium de abdicando Corpore Legum tam informi, Professoribus & Scholaribus admodum gravi, Episcoporum juribus multum detrahente, Apostolorum instituto & bono Ecclesiasticæ Disciplinæ & Regiminis sacri in pluribus contrario, debito & naturali justitiæ cursui haud rarè obistente, finaliter cum bono sanctæ Religionis nostræ persæpe pugnante, tam novum, exoticum & parum Catholicum esse: jam Sæculo XV. & diu ante motus Religionis in Germania de eradicando Jure utroque Canonico & Civili (quod posterius tanquam peregrinum ad Germaniam nostram æque parum accommodum est) actum fuisse, manifestum est ex Reformatione Friderici III. de anno 1443. apud Golda-

Goldastum, *Part. I. Constit. Imp. Art. 5. & 7.* Quid? quòd vel ipse Gregorius Zallwein, quem Jesuita in Febronium, tanquam hac in parte cum Luthero conspirantem, animosè excitat, jam simili consilio Ecclesiam juvare conatus sit. Accipe ejus verba *Tom. II. pag. 309.* „ A tempore quo Sedes „ Pontificia Avenionem translata fuit, plures Synodi Generales fuerunt celebratæ, innumera emanaverunt Pontificum „ Decreta, schismata plura turbaverunt Ecclesiam, hæreses „ diversæ intoxicaverunt Religionem, varita inita fuerunt „ pæta inter Ecclesiam Romanam & alias inferiores Ecclesias, „ inter Pontificem & Episcopos, inter Ecclesiam & Imperium, „ inter Principes Ecclesiasticos & Politicos, totusquantus status ecclesiasticus & politicus mirum in modum immutatus „ fuit, novamque faciem induit; attamen nulla ampliùs emanavit Collectio Canonum & Decretalium autoritate Pontificis suffulta: quanquam, si unquam, certè nostris temporibus talis foret summè necessària, ut, quæ adhuc ex antiquis Canonibus obtinent, vel per noviores subierunt mutationem, alterationem & reformationem, aut quæ sint jura particularia Pontificum & Episcoporum, Ecclesiarum particularium & Ecclesiæ universális, eò luculentius constaret, ne „ toties de regundis finibus agendum foret. “

Sano nostro consilio video adhuc tria à nostro adversario objici. Primum *pag. 130.* nunquam fieri posse, ut purum habeamus Canonum Corpus, si ab eo excludatur forma monarchica, quippe quam Christus in sua Ecclesia instituit. Deinde *pag. 127.* non posse renovari antiquam Canonum Disciplinam, quin ex tali restitutione in integrum majora scandala & gravissimæ scissuræ prudenter timeantur. Demum *pag. 126.* dum Febronius de reducenda antiqua Disciplina laborat, tantum sollicitus est, ut Pontifex suis juribus spoliatur, cætera parum curat. Ad singula facilis est & adæquata responsio. Et quidem *ad primum*: Cum principium illud ac totius disciplinaris machinæ fundamentum de absoluta Papæ monarchia

falsum & ruinosum sit, uti abundè demonstratum est; sic, & eò magis superstructum illi Corpus Juris Canonici ruere necesse est, nisi perpetuò in avia & deviamemus deduci. Quàm panicus sit timor, qui nobis *secundo loco* objicitur, docet experientia. Jam dictum fuit in Præfatione hujus Tomi IV. inde à paucis annis diversis in regionibus factas esse sine omni motu & tumultu graviores ex iis mutationibus in Corpore Canonum quas optamus & suademus, in beneficalibus, in appellationibus, in exemptionibus & aliis; neque major perturbatio metuenda erit in reliquis quæ supersunt. Quantum *ad tertium*: quisquis dixit: *Reformetur Curia Romana, & Ecclesia se ipsam reformabit*, ille meo judicio rectè locutus est. Hoc circa tempus synodi Basileensis quidam optimo animo scripsit his verbis: „ Certè si Dominus Apostolicus & sua curia se reformaret, vel per Concilium generale fieret reformatio generalis, facilè membrum Ecclesiæ unumquodque „ in suo statu reformaretur. “ *Concord Germ. integra Tom. III. pag. 164.* Cæterùm hac nostrâ operâ id agimus, ut nobis Protestantes reuniantur; porro hujus Tomi IV. Dissert. I. Cap. 4. satis demonstratum est, excessum potestatis in Romana, seu Curia, seu Ecclesia, fuisse primariam causam dispositivam sive ansam separationis Protestantium à Catholicis, & adhuc esse perpetuum impedimentum Reunionis; quare nunc de eo potissimùm laborandum fuit, ut hæc causâ odii auferretur; reliqua ordinare ad alium Tractatum pertinet.

Demus, inquit *pag. 131.*, omnia reduci ad terminos quatuor primorum Conciliorum; numquid per hoc omnia salva erunt? Nihil tamen, ait, in illis continetur quod repugnet statui Monarchico. Addit *ibid.* Jesuita malitiosè, velle Febroonium ad quatuor illa Concilia rem redigi, ut Tridentinum Concilium, cujus se maximè hostem ubique Vigorii sui exemplo patefacit, tandem amoveatur. In utroque egregiè peccat adversarius. Tempore primorum quatuor Conciliorum generalium Episcopi provinciarum particulares suas Ecclesias inconsulto

consulto Romano Pontifice regebant. Hoc colligitur ex Canone IV. V. & VI. Concilii Nicæni, juncto Canone XIII. & XIV. Concilii Antiocheni an. 341. Concilia singulis annis habebant inconsulto summo Pontifice, & in eis definitivè statuebant jure suo. Can. V. Nicæno. In his Synodis imò & extra eas Episcopi cognoscebant & statuebant de rebus fidei. Unde in Actis Concilii Chalcedonensis Act. III. Leonis PP. Legati ad Synodum referebant, *Eutychem regulariter à proprio damnatum Episcopo*. Confirmatio, approbatio & consecratio neo-electorum Episcoporum non ad Romanum Pontificem, sed ad Metropolitanum & Suffraganeos pertinebat. Can. IV. Nicænus. Translatio Episcoporum fiebat per Episcopos Provinciae. Can. 37. Caus. VIII. Quæst. 1. qui Canon desumptus est ex Canone 27. Concilii Carthaginensis IV. anni 398. Cui addi potest Canon XIII. Apostolorum, quorum collectio ad sæculum IV. pertinere creditur. Episcoporum depositio Synodo Provinciali reservata est per Canones XIV. & XV. Concilii Antiocheni, Canonem VI. Concilii Constantinopolitani, Can. VI. Concil. Chalcedonensis. Appellationibus ad Romanam Sedem à judiciis synodorum Episcopatum se objiciunt Concilii Nicæni Canon V. Antiocheni Can. XIV. XV. Chalcedonensis Can. IX. & XVII. Add. Tom. III. Febr. pag. 296. &c. Quis sanus judicet hæc cum statu monarchico posse concordari, quando ea omnia (quæ Romani *Majorum Causarum* titulo honorant) illi Canones, ad quos Card. Lotharingus in fine Concilii Tridentini cum aliqua specie reservationis & protestationis provocavit, Episcopis & eorum Synodis tribuunt, citra omne prævium mandatum, concurrentem auctoritatem aut subsequenter ratihabitionem seu confirmationem Rom. Pontificis. Canones omnes Concilii Tridentini ex corde veneror, doleo in Reformatione non esse plures, eò que desiderio optimi Card. Lotharingi eique consentientium Patrum conformes. Vigorium nec consului, nec secutus sum.

Antequam ad ulteriora progrediar, observo Zaccariam pag. 127. asserentem, auctoritati Episcoporum & Metropolitanorum ob abusum, qui sub ipsis irreperuerunt, & invalescebant, aliquot facultatum (sic vocat nativa illorum jura) aut limitationes, aut restrictiones utiles & necessarias habitas, proinde à Pontificibus factas esse. Dein pag. 191. sic fatur: Horret animus ea recolens, quæ de Episcopalis auctoritatis abusibus passim in Ecclesiasticis referuntur Annalibus. Quis, nisi desipiat, hinc licere sibi existimet Episcopos à suis legitimis jurebus deturbare? Hæc qui potest conciliet; postremum omnino verum est: prius in jure & applicatione absolutè falsum.

XII.

Ad leges & legislatoriam potestatem relationem habet prohibitio maiorum librorum. De hac actum est Tom. I. Febr. Cap. IX. §. 2. Tom. II. pag. 564. seqq. Tom. III. p. 181. seqq. Ubi & in specie tractatum fuit de Opere Febroniano ejusque damnatione Romæ facta. Hic Zaccaria pag. 179. seqq. quæ de iustâ perditissimorum librorum de materialismo tractantium censurâ meritò dicuntur, ea Febronio applicat Febronium ait, putare, impunè se posse libros edere, quibus sacratissima Ecclesiastici regiminis forma à Christo instituta evertatur; reverentia erga Petri successores à majoribus tradita abjiciatur, inviolabilis cum Apostolica sede communio nihil fiat; data à Christi Vicario sapientissimæ leges proterantur; denique formidandæ Romanæ Sedis censuræ irrideantur. Accusatio gravis est; restat, ut videatur an vera sit & iusta. Imprimis præfenti Dissertatione satis à Theoria & Praxi probatum arbitror, leges novas a Pontificibus datas universale robur non accipere sine Episcoporum & Principum in disciplinæ his & politicis adfensu. Porro quid circa Romanam Febronii damnationem (sive illam legem dixeris, sive iudicium) à pluribus iisque summis Principibus atque à Catholicis Nationibus actum fuerit, tum in Præfatione hujus Tomi IV, tum alibi abundè enarratum

ratum est. An per Febronium sacratissima Ecclesiastici regiminis forma evertatur, an econtra à Jesuitis & Antifebronianis talis forma effingatur, quam neque Christus instituit, neque Apostoli secuti sunt, neque sequentium sæculorum usus usque ad falsas Isidori Decretales earumque receptionem probavit, & contra cujus usurpationem Ecclesia in Conciliis, Principes & Nationes in Actis publicis, Viri probi & doctissimi in suis scriptis identidem reclamârunt; de hoc inspectis tabulis judicent prudentiores. Reverentiâ, Petri successoribus ex Christi instituto, & sacrorum Canonum præscripto debitâ, ita abusi sunt Romani Curialistæ, ut eam integræ gentes abjecerint; nos de hoc damno sarciendo agimus, eâdem reverentiâ simul & obedientiâ, ad suos nativos terminos reductâ. Communio cum Apostolica Sede, quantum in nobis est, inviolabiliter servanda est, & seria hæc voluntas perdurare debet, etiamsi Romani iniquè nobiscum agerent. Neque tamen propterea debemus probare (ut hoc pro exemplo ponam) quod Clemens XIII. anno 1768. egit cum Duce Parmensi & ejus Ministerio, dum eos à communione Sedis Apostolicæ alienos declararet. Datâ à primo Christi Vicario leges, si *sapientissimæ* sint, ab Episcopis & Nationibus haud dubiè acceptabuntur; hoc si non eveniat, censentur deficere tum ex parte *potestatis* in ferente legem, tum ex capite *communis utilitatis*. Denique Romanæ Sedis censuræ nunquam irridendæ, attamen nullæ sunt, si contra juris ordinem ferantur.

Post hæc, felicia, exclamat Zaccaria pag. 181., tempora, quibus juxta Canonem Concilii Triburiensis, vix ferendum Sanctæ Sedis jugum tamen supportabatur cum mansuetudine! Felicia utique, *in sensu mundano*, si Româ suâ fortunâ prudenter & sobriè uti scivisset; felici ra *in sensu spirituali*, si ne tum quidem Roma jugum suum ita cœpisset aggravare, ut populi ejus duritiem jam sentirent, quod deinde, cum adhuc excretceret, ne ferendum quidem amplius eis visum est.

XIII.

Qualiter Romani Pontifices postquam falsæ Isidori Decretales receptæ essent, ope & officio *Legatorum* ad amplianda sua jura usi sint; qualiter econtra Principes & Episcopi, cum sua per illos jura in aliquo læderentur, se se eis opposuerint, pluribus traditum fuit *Tomo I. Febr. Cap. II. §. 10. Tom. II. pag. 376. seqq.* & demum *Tom. III. pag. 38. seqq.* Nostreis assertis & probationibus P. Zaccaria, ut etiam hac in parte aliquid præstiterit se videatur, contraponit suæ Dissertationis sextæ Caput VI. His, ut cum Practicis loquar, priora & generalia opposuisse nobis sufficiet, & causam prudentum judicio committere; hi, uti quidem reor, facile intelligent, Jesuitam verba dedisse, prætereaque nihil. Ne tamen planè vacuum dimittamus materiam de Legatis, non erit inutile hic quædam addere de ea *Nuntiorum* Specie, qui certis in urbibus & pro certis districtibus auctoritate Sedis Apostolicæ ordinarij atque consians Tribunal exercent. Hæ Nuntiaturæ ante Tridentinum cis Alpes incognitæ, post illud introductæ sunt, prætextu & causâ utilitatis atque necessitatis, ad Decreta Concilii Trid. executioni mandanda. Equidem Helvetia huic innovationi adhuc anno 1571. fortiter resistit; attamen Sixto V. successit, ut anno 1586. suum hac in parte intentum obtineret. Prosper hic successus Romanis spem fecit & fiduciam ingessit, futurum, ut aliis quoque in locis hæ Nuntiaturæ admitterentur; quemadmodum & anno 1588. ea Bruxellis in Brabantia certis sub conditionibus inducta fuit. Vix autem eæ variis locis stabilitæ fuerant, cum vicinæ regiones experimento discerent, quibus difficultatibus & incommodis se submisissent. Dispensationes, absolutiones, & similia ab illis procedebant, perinde ac si eis in partibus omnis cessaret Episcopalis auctoritas; admittebantur appellationes à judiciis Episcoporum, præterito Metropolitano; quin et in prima instantia Nuntii præsumebant judicare; delegabant causas Germanorum italicis iudicibus, quos in suo comitatu habebant; & quod plus est,

est, sæculares persæpe causas ad suum tribunal trahebant. Graves hæ inconvenientiæ plurimis ciebant querelas. Unde adversus illas inde ab anno 1593. Cameræ Imperialis continuo implorabatur auctoritas, à qua frequentissimè emanabant *Mandata cassatoria* & *inhibitoria processuum ad Nuntiaturam incompetentè delatorum*.

Cùm autem Nuntii Apostolici his nequidquam moti, censuris Ecclesiasticis & excommunicationibus sua prætensa jura tueri & populos terrere præsumerent, atque hinc continuæ perturbationes in re judiciaria Germaniæ nascerentur; Imperialis Camera, tunc in urbe spirensi fixa, his meritò commota, tantum gravamen an. 1643. ad Deputationem Imperii pro reformatione justitiæ ordinatam detulit, suo etiam voto superaddito. Hoc votum cùm primum à jam memoratis Deputatis, ac dein ab ipsis etiam Imperii Comitibus probaretur; nata inde fuit notabilis illa Imperialis Constitutio, Recessui Imperii novissimo de an. 1653. §. 164. inserta. His addi possunt quæ circa idem tempus in Conventu Electorali acta memorat Puffendorf *de Rebus gestis Friderici Wilhelmi, Electoris Brandenburgici Lib. IV. §. 40.* nempe: „Ecclesiastici Electores graves querelas super Pontifice & Curia Romana movebant, „qui non in ecclesiasticis solum, sed et civilibus causis adversus Imperii leges ipsorum jura ulurpet, eoque separatim „articulum Legi Regiæ inferi cupiebant, ut futurus Rex istas „usurpationes reprobet, & adversus eas ipsos tueatur. “

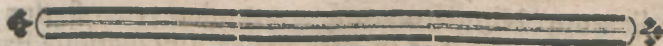
XIV.

Hæc non obstabant, quominus perdurarent gravamina inclytæ Nationi per Nuntiaturas illata; ita ut Imperialis Camera inde ab anno 1655. se se ad adhuc indefinenter videret occupatam in decernendis Mandatis cassatoriis & inhibitoriis, quorum cumplura typis expressa prostant. Inter alias autem adversus Nuntiaturas & Romanam Curiam querelas & illa erat
non

non minima, quòd ex sibi arrogarent cognitionem & iudicium de Nobilitate Germanicâ ad ingressum in Capitula Cathedralia requisitâ. Plura singularia de Coloniensi Nuntiatura non memorabo, quæ multiplicatis recursibus ad suprema Germaniæ Dicasteria, quin & ad ipsa Imperii Comitata ansam dederunt; unum tamen non prætermittam, quod spem dederat magnam, futurum, ut illæ Rhæni inferioris Provinciæ, quæ jugo Nuntiaturæ se submiserant (non enim omnes illud amplexæ sunt) ab ea molestia deinceps liberarentur. Pertinet illud ad annum 1714. & recensetur in *Elèctis Juris Publici Tom. VII. pag. 469. seqq.* Scilicet Doctores Juris Ecclesiastici Coloniæ prætendebant contra morem eòsque servatum Doctoribus Juris Civilis in omnibus, atque in ipsa etiam Decanali electione, exæquari. Obtinuerant jam in sui favorem à Nuntiatura decreta Decanatûs sequestratoria sub pœna 500. florenorum auri contra electum à Facultate Decanum. Adversus hæc Decanus & Professores ordinarii Constitutionibus Imperii suffulti, in hac causâ merè civili, implorant protectionem Vicariorum Imperii & Consilii Imperialis aulici. Inde emanant Cæsarea adversus Ecclesiasticos mandata, eorûmque temporalia arresto subduntur. Datur insuper Ministro Cæsareo & Decano Metropolitani Coloniensis in mandatis, ut Nuntio significant, quatenus à coëptis absteineat, siquidem ille porro intra fines Imperii tolerari desideret. Perstabat equidem in suo proposito Nuntius; attamen Romam discessit, relicto Coloniæ Administratore Nuntiaturæ. Hic eidem, qua Nuntius ipse, intemperantiæ insistens, Ministro Cæsareo per Nuntiaturæ Abbreviatorem Romanum Breve fuit insinuari, quo in censuras incidisse, & sacris ei interdictum esse declarabatur. Cæsarea Majestas hisce offensâ & meritò indignata, fato Administratori jussit, ut intra octiduum Coloniâ, & intra quatuor septimanas è Germania excederet; quod & ille fecit antequam hoc ei mandatum significaretur. Tunc, ut dixi, maxima spes affulgebat Nuntiaturæ deinceps non amplius recipiendæ. Pluribus hæc & similia alia, etiam recentiora, Aposto.

Apostolicarum Nuntiaturarum gravamina recensentur & ex Actis publicis illustrantur in Pragmaticâ Elucidatione Paragraphi 164. novissimi Recessûs Imp. insertâ Concordatis Germaniæ integris *Tom. III. à pag. 116. ad 153.*





DISSERTATIO VII.

De juribus Primatûs, quæ à Conciliis
& Episcopis Romano concessa sunt.

Caput I.

Generatim de iis quæ Rom. Pontifici seriùs per consensum Ecclesiarum obveniant; speciatim de jure terminandorum finium Diœcesium & de erectione novorum Episcopatum; de reservatione peccatorum & dispensationibus.

I.

Si Zaccariæ credimus, quidquid Rom. Pontifex unquam habuit, quidquid modò tenet, quidquid aliquando pro auctoritate exercuit, hoc non ex alio fonte obtinuit quàm jure divino, nihil ex humano: Canones, inquit pag. 195., Conciliorum hanc auctoritatem solùm *declarârunt* & *asseruerunt*. Quàm hæc sint paradoxa, per decursum hujus Dissertationis monstrabitur. Priùs tamen hæc boni viri pia fraus notanda est, qua *ibid.* Epistolis R. R. P. P. Bonifacii I. 14. & Gelasii 31. rem & causam suam solidare nititur, quippe quarum primâ asseritur, *Nicanæ synodi non aliud præcepta testari: adeo ut non aliquid super eum (beatum Petrum) ausa sit constituere, quum videret nihil supra meritum suum posse conferri: omnia denique huic noverat Domini sermone concessa: Alterà dicitur, Romanam Ecclesiam nullis synodicis constitutis ceteris Ecclesiis prælatam esse, sed Evangelicâ voce Domini & salvatoris nostri Primatum*

matum obtinuisse. Quid sibi hæc volunt aliud, quàm Primatum in Ecclesia Petro & ejus successoribus à Christo, non originariè à Conciliis, datum esse? Quousque autem ejusdem se extendat auctoritas, hoc nemo prudens ex his Epistolis resolvat; omnium autem minimè ad omnes hodiernas Romanæ Curia prætensiones illas spectare asseret. Ad quid utraque Epistola intendat potuisset Jesuita intelligere ex Petri Constant. Not. B. in illam Bonifacii Verb. *Nicænæ synodi constituere:* „ Scilicet Can. 6. ubi in veteribus codicibus legitur, „ *Ecclesia Romana semper habuit primatum.* Quo respiciens „ Nicolaus I. Epist. 8. ait: *Si instituta Nicænæ Synodi diligenter „ inspiciantur, inveniatur profectò, quia Romanæ Ecclesiæ nulum eadem Synodus contulit incrementum, sed potius ex ejus „ forma, quod Alexandrinæ Ecclesiæ tribueret particulariter, „ sumpsit exemplum.* Eòdem pertinet etiam quod Gelasius „ Epist. 33. n. 1. scripsit: *Romana Ecclesia nullis synodicis constitutis ceteris Ecclesiis prælata est: sed Evangelicâ voce Domini & Salvatoris nostri primatum obtinuit. Ista igitur privilegia,* inquit Nicolaus I. aliquantò ante mox citata verba, „ *huic Ecclesiæ Christi à Christo donata, à synodis non donata, „ sed jam solummodo celebrata & venerata.* “ Pone tamen Bonifacium & Gelasium in suis litteris ad effectus & particularia jura Primatus attendissè; non poterant sanè in alia suum intendere obtutum, quàm ea, quæ ipsorum ævo à Conciliis, Episcopis & Principibus agnoscebantur. Porro cùm illorum Pontificatus pertineat ad ea sæcula, ad quorum normam & Disciplinam Patres Concilii Tridentini præeunte Card. Lotharingo (uti præced. Dissertatione Cap. ultimo vidimus) res Ecclesiæ componi cupiebant; sic perlibenter assentimur, ut jura, quæ ad Primatum pertinere putantur, & de quibus inter nos agitur, iisdem limitibus definiantur, in quos cum quatuor primis Conciliis Generalibus, cum Bonifacio I. & Gelasio conspirabant, saltem in voto, laudatissimi Patres Tridentini.

II.

Ad probandum, quòd plura Sedis Apostolicæ jura libero Ecclesiarum consensui ac delationi debeantur, allegavit inter alia unus ex Febronii Defensoribus *Tom. II. pag. 313.* illud ex Zosimi Epist. II. ad Episcopos per Africam constitutos, quod hic Pontifex, pro more, ad suæ sedis commendationem memorat, scilicet; *Apostolicæ Sedis auctoritas, cui in honorem beatissimi Petri Patrum decreta peculiarem quamdam sanxere reverentiam.* Hac occasione monet, & rectè monet Zaccaria *pag. 197.* cum hac Epistola & his illius verbis componendum esse ingressum Epistolæ XII. ejusdem Pontificis, scriptæ ad Aurelium & cæteros Episcopos, qui concilio Carthaginensi (de qua mox) adfuerunt. In hac Pontifex innuere videtur, eam, quam Patrum traditio & Canonica antiquitas Sedi Apostolicæ tribuit auctoritatem, ex Christi promissione *Matth. XVI. v. 19.* derivari, quæ sequentia majorum statuta (NB. *statuta*; sic legi in MS. Vaticano observat Constantius) firnaverint. Notandum, utramque hanc Epistolam scriptam esse in causa Cælestii, quæ gravi contentioni inter Romanam Pontificem & Episcopos Africæ locum dedit, ubi quidquid valuit, Zosimus in favorem Romanarum appellationem produxit. Disputationis summa jam relata fuit *Tom. III. Febr. pag. 25.* Ejus seriem hic breviter repetimus ex Natali Alexandro *Tom. IV. pag. 354.* „ Cum celebranda esset synodus Carthagine, ad quam ex cunctis Africanæ Ecclesiæ Provinciis convenire deberent Episcopi; Zosimus Pontifex Legatos Apostolicos misit in Africam cum mandatis ad illius regionis synodum perferendis. Hi erant Faustinus Episcopus Potentinus in Piceno, Philippus & Afellus Presbyteri. Quatuor acceperant in mandatis, cum Africanis Episcopis agenda. Primum de appellationibus Episcoporum ad Romanum Pontificem. . . . Quoad primum caput, scilicet appellationes Episcoporum ad sedem Apostolicam, Zosimus eas auctoritate Nicænorum Canonum inniti profitebatur, ut patet „ ex

„ ex Commonitorio, quod suis tradidit Legatis, & quod Cap.
 „ 3. Concilii Carthaginensis VI. refertur. *Ita dixerunt*, in-
 „ quit, *in Concilio Nicæno, cum de Episcoporum appellatione*
 „ *decernerent: Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit*
 „ *&c.* - Recitat integrum Canonem septimum Concilii Sardi-
 „ census, Sardicenses Canones appellans Nicænos, ob ratio-
 „ nes aliàs adductas. Interim Africani Episcopi, qui Cano-
 „ nem illum non reperiebant in exemplaribus Nicæni Conci-
 „ lii à Cæciliano Carthaginensi Episcopo, qui Nicænae syno-
 „ do interfuerat, in Africam delatis, responderunt. dubios
 „ esse Canones à Faustino prolatos; decreverunt autem mitten-
 „ dos esse Legatos ad Episcopos Alexandrinum & Constanti-
 „ nopolitanum, quorum in Ecclesiis authentica Nicæni Con-
 „ cilio exemplaria esse dicebantur, ut agnosci posset an revera
 „ hi Canones ad Nicænam Synodum pertinerent. Tum etiam
 „ decreverunt monendum de hoc esse Bonifacium Zosimi
 „ successorem, ut et ipse curam quoque suam in conquiren-
 „ dis veris exemplaribus Nicæni Concilii adhiberet. Polliti-
 „ ci sunt tamen, se obedituros huic Canoni, si constaret à
 „ Nicæna synodo esse sancitum; sin minus, de hoc negotio
 „ in sequenti Concilio acturos. Interim statuerunt, juxta
 „ quod censuerat S. Augustinus, ut Canon de Appellationi-
 „ bus Episcoporum executioni mandaretur, donec de Cano-
 „ nibus Nicænis constitisset. Hæc omnia patent tum ex Actis
 „ Concilii VI. Carthaginensis, tum ex Epistola Synodica ad
 „ Bonifacium. . . . “

„ Africani Patres Bonifacium Zosimi successorem mo-
 „ nent, intelligere etiam Sanctitatem ejus, prorsus iniquum
 „ esse, ut Afri typhum istum patiantur, si constiterit Ca-
 „ nones illos abesse à Nicæna synodo: tametsi, ut ajunt, in
 „ Italia custodiatur, Quod Canonibus prolatis statutum est.
 „ Interim Cyrillus Episcopus Alexandri-
 „ nus, & Atticus Constantinopolitanus miserunt ad Africanos
 „ nos Episcopos exemplaria Canonum XX. Concilii Nicæni,
 M 3 „ inter

„ inter quos non extabat ille quem Zosimi jussu Faustinus pro-
 „ tulerat: parum tamen id profuit. Nam Cœlestinus Ponti-
 „ fex, qui Bonifacio successerat, non multò pòst admisit ap-
 „ pellationem Appiarii Presbyteri, ob nova crimina iterum ab
 „ Episcopo suo depositi, eúmque restituens, Legatum in Afri-
 „ cam, pro executione restitutionis, Faustinum misit; atque
 „ hoc agendi modo violasse visus est Canones non tantum Ni-
 „ cœnos, sed & Sardicenses, qui Presbyterorum appellatio-
 „ nem prohibebant. Congregato Concilio Africano, nihil
 „ non egit Faustinus, ut Apiarius communioni graduque suo
 „ restitueretur, asserens Ecclesiæ Romanæ privilegia; sed in-
 „ cassum laboravit, Rogant subinde Cœlestinum
 „ I. ne deinceps appellationes hujusmodi Presbyterorum, imò
 „ nec Episcoporum recipiat, quia Concilii Nicæni Canonibus
 „ adversantur: tantum abest, ut quæ pro istarum appellatio-
 „ num tuitione laudaverat Faustinus, in germanis exemplaribus
 „ reperiri potuerint. “ Hæc omnia constant ex Epistola Afri-
 „ canorum Patrum ad Cœlestinum Pont. Max. apud Constan-
 „ tium in *Collect. Epist. RR. PP. col. 1058.*

In hac historica facti serie sistens, observo imprimis, Afri-
 canos Episcopos prætensum illud appellationis ad Sedem Ro-
 manam jus, seu tale ejusdem sedis privilegium, tanquam illi
divinâ institutione inhærens, nullatenus agnovisse; sed admit-
 tere illud voluisse, etiamsi per Concilium Sardicensè (quod
 non erat) ei esset assertum: Declarant tamen, in unius Nicæ-
 næ synodi reverentiam, si in illa (quod Romani prætendebant)
 Rom. Pontifici collatum esse, se se ei submissuros, tanquam
 venienti ex *Statuto* seu *Decreto Patrum*, quod *Apostolicæ Sedi*
adeo peculiarem sanxisset reverentiam. Ex sua parte Zosimus,
 cui firmiter persuasum erat, hoc privilegium suæ Sedi à Con-
 cilio Nicæno, consequenter *Decreto Patrum*, sancitum esse,
 ad illud cum fiducia provocat, bene gnarus in Matthæi Evan-
 gelio hoc negotium non confici, & ex verbis, *Quodcunque*
ligaveris super terram &c. jus Pontificis appellationes ex alie-
 nis

nis provinciis recipiendi æque parùm probari, quàm si ex eisdem hodie omnes articuli Bullæ Coenæ, & singula puncta Regularum Cancellariæ vellent deduci. Igitur præsidium quærere conatus est in *Patrum Nicænorum Decreto*, quo tantam suæ Sedi auctoritatem collatam credidit. Et hoc est, quod voluit & in Zosimi Epistolis vidit Febronius.

Atque ut in terminis Appellationum, & in circulo *Sardicensis* Concilii, quod Zosimus perperam *Nicænum* vocavit, hætenus maneamus, satis probatum arbitror *Tom. I. Febr. Cap. V. §. 6. Tom. II. pag. 234. Tom. III. pag. 296.* per Sardicenses Canonem III. & VII. additum fuisse juribus RR. Pontificum. Idem tradunt Viri clarissimi Petrus de Marca *Lib. VII. Cap. 3. Van Espen Comment. in Canones & Decreta Juris veteris ac novi pag. 267. seqq. edit. Colon. an. 1755. Oberhauser in Prælect. Canon. Lib. II. Tit. 28. §. 8. seqq. & complures alii.* Quòd si ex contrario cum nostro Jesuita sustineas, jus appellationum in quibuscunque causis, maximè Episcoporum, Pontificibus jam antè, & quidem *jure divino* competiisse, non poteris diffiteri, illud iidem Canonibus Sardicensibus egregiè fuisse arctatum atque imminutum, & id quidem eo tempore ac loco, quo de *memoria Petri honoranda* præcipuè agebatur.

III.

Verum quidem esse ait Zaccaria *pag. 199. & seqq.* quòd aliquando à Synodis & Patribus aucta fuerit R. Pontificis dignitas; sed hoc dicit pertinere ad *Patriarchalem* auctoritatem per partes *Occidentis*, quippe quæ non est *juris Divini*, sed humano-Ecclesiastici. Huc refert Canonem XXVIII. Chalcedonensis synodi. *Throno antiquæ Romæ, quòd urbs illa imperaret, jure Patres privilegia tribuerunt.* Ideo autem de hoc Canone fusiùs tractat, quòd eodem Febronius *Tom. II. pag. 313.* in rem suam usus esset. Plura scilicet illi vitia, ex Christiani Lupi Annotationibus collecta, objicit; nempe 1.) quòd
Constan-

Constantinopolitano Episcopo secundum inter Patriarchas locum assignet, adversus Canonem Nicænum VI. qui secundi honoris privilegium Alexandrinæ Sedi, tertiæ autem dignitatis Antiochenæ tribuit. 2.) Agi quidem tantum eo loco de juri-
bus Patriarcharum, nihilominus & illud Romanæ Sedi injuriosum esse, quod Patriarchalia illi jura concessa dicantur, *quia imperaret*; Id juris ei accersitum fuisse à Petro, cui propter universalem Primatum hæc præferentia debebatur. 3) In Chalcedonenſi Canone 28. privilegia Romanæ & CPolitane Ecclesiæ concessa perperam *æqualia* prædicari: æqualia non posse dici Romanæ Sedis & Orientalium jura, licet utraque Patriarchalia sint, cum illa quæ Romæ competunt, à juri-
bus Primatus quasi absorbeantur. Atque ideo ait 4.) hunc Canonem se-
rius à Græcis, à Latinis nunquam fuisse probatum.

Ab extremo ordiens observo, quod quamvis in gratiam Leonis PP, huic Canoni se se opponentis, & ad concordiam inter Ecclesias sanciendam, sæpe memorato Chalcedonenſi Canone Græci aliquo tempore *expressè* usi non fuerint, attamen Constantinopolitana Ecclesia honorem & dignitatem secundæ Sedis abinde semper obtinuerit. Hunc ei confirmavit eodem Sæculo Zeno Imperator in *Legē 16. Cod. de SS. Ecclesiis*. Sequentē Sæculo VI. Justinianus Imp. *Novellā 131. Cap. 1.* declaravit, ut vicem legum obtineant Ecclesiasticæ regulæ, quæ in sanctis quatuor Conciliis, nimirum in *Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino & Chalcedonenſi*, expositæ sunt; atque hinc *Cap. 2.* sic infert: „ Ideo sancimus secundum earum definitiones sanctissimum senioris Romæ Papam primum esse omnium sacerdotum; beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Romæ secundum habere locum cum post sanctam Apostolicam senioris Romæ Sedem. “ Hoc Justiniani decreto suffulti Orientales non dubitarunt Canonem Chalcedonenſem disertè renovare. Hoc illi fecere anno 706. in Synodo Trullano *Cun. 36.* atque ab eo tempore ille à Græcis inter Canones numeratus est; quin & tandem à Latinis quo.

quoque agnitus fuit, & à Gratiano in suum Decretum Dist. XII. Can. 6. illatus, quamvis planè in alienum sensum detortus, uti observant Antonius Augustinus & Zegerus van Espen. Doctissimus P. Qüien in suo Opere quod inscribitur *Oriens Christianus* Tom. I. col. 66. & seqq. observat, qualiter Innocentius PP. III. in Concilio Lateranensi an. 1215. ab illa suorum decessorum adversus Chalcedonensem Canonem renitentia desciverit.

IV.

Quod ad reliquas Jesuitæ objectiones attinet, & quidem ad primam, ei respondebimus verbis Bellarmini de Concil. Lib. II. Cap. 8. *Decretum de honore sedium Patriarchalium, sicut à Concilio Nicæno factum fuerat, ita poterat ab alio simili Concilio mutari.* Porro duplex erat ratio, ob quam Roma, Alexandria & Antiochia honorem Patriarchatus haberent; harum altera fuit, quod *Urbes illæ*, juxta expressionem Synodi Chalcedonensis, *impero-ent.* Utramque rationem sic commodè expressit de Marca Lib. VI. Cap. 1. n. 9. „ Episcopi „ trium magnarum urbium Imperii Romani, Romæ videlicet, „ Alexandriæ & Antiochiæ, jure illo singulari potiebantur in „ pleraque provincias, ut cæteris præeminerent. Episcopus „ enim Romanus Episcopos instituit in Italia, Galliis, Hispaniis, Africa, & insulis. Quam ob rem provinciarum illarum Episcopi suum caput esse Romanum fatebantur, ut scribit Innocentius I. ad Decentium Eugubinum. Ob eandem causam Ægyptus Episcopum Alexandriæ velut Patriarcham suum agnoscebat, & provinciæ Dioceseos orientalis Antiochenum. Præterea cætera Ecclesiæ Apostolicæ, tametsi ab eorum Episcoporum Patriarchatu non penderent, magis nos illis honores habebant, *contemplatione dignitatis urbium* in quibus erant instituti, & ob reverentiam Petri Episcopatus eorum institutoris. Nam Roma erat orbis domina; Alexandria secunda Romani Imperii civitas, eo quod Ægypti

Tom. IV. P. II. N tiaci

„ tiaci regni caput esset; Antiochia verò, tertia, quòd Regi-
 „ na Orientis esset, in eaque Reges Seleucidarum Sedes fixit.
 „ sent, ut testantur Strabo, Herodianus, aliique veteres. “
 Quod sic de causa, ob quam in maximis *Imperii* civitatibus
 Sedes *Patriarchales* defixæ sunt, innuit Chalcedonensis Ca.
 non, hoc proportionem servatâ de *Metropolibus* non alibi,
 quàm in Capitibus *Provinciarum* constituendis, explicat Cap.
 IX. Concilii Antiocheni, scilicet: *propter quòd ad Metropolim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrant.*
 Videntur hæc relationem habere ad celebrem illum Irenæi
 locum, de quo actum *Tom. III. Febr. pag. 47.* Erant præ-
 terea hæc quidem rationes & motiva convenientiæ, non ne-
 cessitatis & debiti, neque quidquam fuisset incongrui, si Se-
 des Primatis universalis Ecclesiæ fuisset distincta ab omnibus
 Sedibus Patriarcharum. Interim sic placuit Patribus & Eccle-
 siæ, quæ, ut ait Bellarminus, ita de honore Sedium decrevit.

Denique *æqualia* sanè sunt singulorum Patriarcharum *quæ-
 talium* jura, licet (quod minimè necessarium erat) in una ea-
 demque sede ac persona connectatur qualitas Patriarchæ cum
 illa Primatis; & tuncque parum eo casu confundi debent utrius-
 que jura, aut illa ab his absorpta censi, quàm jura Episcopi
 confunduntur aut absorbentur in eo qui simul est Archiepiscopus.
 Ut his, quæ naturalis ratio suadet & dicat, adversarius
 contradicat, utitur *pag. 206.* argumento & comparatione sanè
 admiranda, quam ob singularitatem propriis ejus verbis huc
 referimus. „ Licet, ait, Romanus Pontifex ut Patriarcha
 „ *Occidenti* æquo jure, quo cæteri Patriarchæ *Orienti*, impe-
 „ ret, universim tamen absque Apostolica Sedis injuria edici
 „ nequit, æqualia esse Romanæ Sedis atque Orientalium jura;
 „ quemadmodum etsi Ducis Comitisque jura eadem in omni-
 „ bus sunt, nec majore Rex Gallia: potestate polleat tanquam
 „ Burgundiæ Dux, aut Delphinatus Comes, quàm illarum
 „ Provinciarum Duces Comitèsve, antequam illæ in Regis po-
 „ testatem redactæ sunt; qui tamen æqualia esse jura Gallia-
 „ rum

„ rum Regi atque olim Burgundiæ Ducibus ac Comitibus
 „ Delphinatus generatim pronuntiaret, de Galliarum Rege
 „ contemptim loqui perhiberetur. Scilicet non solo Burgun-
 „ dionum Ducum aut Delphinatum Comitum jure, sed Re-
 „ gio præterea amplissimo Galliæ Rex imperat; quod genera-
 „ li illo effato elevari videretur: nec solo Patriarchali jure
 „ potitur Romana Sedes, sed longè magnificentiore *Primatis*
 „ in universam Ecclesiam, quod ea Chalcedonensium Patrum
 „ propositio saltem dissimulat obtegitque. “ Quàm eruditè
 „ quam subtiliter, quàm concludenter! Unum illud pruden-
 „ tem lectorem hic rogamus, ut judicet, quæ comparatio ju-
 „ stior sit, nostra Episcopi ad Archiepiscopum, an Zaccariana
 „ Ducis seu Comititis ad Regem. Neque tamen sibi Jesuita
 „ imaginetur, quasi Ducatum & Comitatum regno Galliæ
 „ serius incorporatorum jura per hanc unionem extincta fuerint;
 „ subsistunt ea hodiernum: ubi Status provinciales antè fuerant,
 „ ibidem ii adhuc dum perstant. &c. Hoc virorum illorum stu-
 „ dium est, ut per prætensam illam jurium confusionem ignore-
 „ tur, quæ ex Pontificiis juribus *humani*, quæ *divini* sint instituti.

Sic factum est, ut juxta sermonem Chalcedonensis syno-
 di throno antiquæ Romæ Patres plura privilegia, id est præ-
 cipua tribuerint; quod imprimis nunc de juribus Patriarchali-
 bus demonstratum est; de pluribus aliis apparebit ex hac & se-
 quenti Dissertatione. Porro jura Patriarchalia Romana sic de-
 scribit de Marca *Lib. I. Cap. 6. n. 2.* „ Jus Patriarchæ in eo
 „ versatur, ut Episcopus sibi subditos ad Concilium evocet,
 „ ordinationes Episcoporum celebret, & de majoribus causis
 „ judicium ferat. Romanus Episcopus synodum omnium Ita-
 „ liæ Episcoporum, ut proprium & ordinarium Romanæ Se-
 „ dis conventum, cogebat, & per omnes Italiæ provincias,
 „ vel saltem per Urbicariam Dioccesim, Episcoporum ordi-
 „ nandorum jure fruebatur. Ex eo autem, quòd
 „ Italiæ Episcoporum conventus ordinarius Romæ haberetur,
 „ profectum est, ut eis impensius Romanus Pontifex immine-

„ ret, curámque suam ad illos frequentiore[m] extenderet; at-
 „ que illo proinde nomine Synodus Sardicensis, relatione fa-
 „ ctâ eorum omnium, quæ gesta erant Sardicæ, ad Julium
 „ Pontificem, ab eo petierit, ut omnes Sicilia, Sardinia,
 „ & reliquæ Italiae provincias scriptis suis earum rerum certio-
 „ res redderet. Quod quidem munus ad Metropolitanos in
 „ singulis provinciis pertinebat, sed in duabus Italiae dioce-
 „ sibus ad Romanum Episcopum jure Patriarchico. *Tua au-*
 „ *tem excellens prudentia,* inquit Concilium in Epistola syno-
 „ dica, disponere debet, ut per tua scripta; qui in Sicilia, qui
 „ in Sardinia, & in Sardinia, & in Italia sunt fratres nostri,
 „ quæ acta sunt & definita, cognoscant, & ne ignorantes eorum
 „ recipient litteras communicatorias, quos extra Episcopatum
 „ iusta sententia declaravit. Liberius verò in Epistola ad Con-
 „ stantium Imperatorem se litteras Orientalium de causâ Atha-
 „ nassi legisse Concilio, id est, Episcopis Italis, profitetur.
 „ &c. “ Hic in transitu notatum velim, iudicium de Majo-
 „ ribus Causis à Marca juribus Patriarchalibus adscribi, quod In-
 „ nocentius III. ad universalem Ecclesiæ Primatum, & quidem
 „ ex jure divino retulit. Plura Patriarcharum jura ex disciplina
 „ Ecclesiæ, præsertim Orientalis recensuit Binghamius de *Origi-*
 „ *nibus & Antiquitat. Eccles. Tom. I. Lib. I. Cap. 17. nec non*
 „ unus ex Febronii Defensoribus *Tom. II. pag. 388. qui demum*
 „ pag. 430. ex Epistola Nicolai I. ad Radulfum Bituricensem Ar-
 „ chiepiscopum concludit: *Primates vel Patriarchas nihil privi-*
 „ *legii habere præ cæteris Episcopis nisi quantum sacri Canones con-*
 „ *cedunt, & prisca illis consuetudo contulit; ita ut secundum Nicæ-*
 „ *nas regulas sua privilegia servantur Ecclesiis.*

Ex his inferimus, Febronium ex Chalcedonensi Canone
 XXVIII., & Zosimi Epistola ad Episcopos Africæ, rectè intu-
 lisse, quòd Canones & Concilia RR. Pontificibus auctoritatem
 in multis contulorint, quâ proprio & originario jure carebant
 & nihil omnino ob stare, quominus hi Canones in suo vero &
 naturali sensu ac significatione accipiantur.

V.

Ab his generalioribus descendamus cum nostro adversario ad particularia. Tractat ille Cap. 2. & 3. Dissertationis VII. de iure Rom. Pontificis circa erectionem novorum Episcopatum & institutionem Metropoleon; nec non de iure determinandi diocesum fines. Docuit Febronius, nullam ex causis, quæ Majores dicuntur, Rom. Pontifici ita esse propriam, ut non sit ei cum reliquo Episcoporum ordine communis. Hoc in specie de erectione Episcopatum tradit Petrus Gibert *Corp. Jur. Canon. Tom. II. 133. seqq.*, & probat per sequentes, à vocat Regulas è Corpore Juris Canonici Concilioque Tridentino depromptas: scilicet I. Nullus est Juris Textus, qui Episcopatum erectionem Papæ expressè reservet. II. Apud Gratianum extant Textus, qui à Conciliis particularibus Episcopatus erigi posse ostendunt. III. Apud Gregorium IX. extat etiam Textus, qui XIII. sæculo Metropolitanum adhuc potuisse Episcopatus erigere evincit. IV. Nec in Corpore Juris, nec in Concilio Tridentino quidquam legitur, ex quo certò inferre liceat Episcopatus erectionem Papæ reservari. V. In Occidentali Ecclesia jam diu invaluit usus, ut à solo Pontifice Episcopatus erigantur, etiam in Gallia. &c. Ex his, uti quidem arbitror, rectè inferitur, jus exclusivum erigendi Episcopatus Romano Pontifici hodie competens, ei ex consensu & cellione Synodorum ac Episcoporum obvenisse.

Sed demus Zaccariæ Auctorem Romanis magis acceptum, pro nativo jure Episcoporum, Christianum Lupum. Synodi Sardicensis Canone VI. *Hofius Episcopus dixit . . . non licere simpliciter Episcopum constituere in aliquo pago vel parva urbe, cui vel unus Presbyter sufficit. Non necesse est enim illic Episcopum constitui, ne Episcopi nomen & auctoritas vilipendatur. Sed PROVINCIÆ EPISCOPI debent in iis urbibus Episcopos constituere, ubi etiam prius Episcopi fuerunt. Si autem inveniatur urbs aliqua t. m. populosa, ut ipsa Episcopatu digna judicetur, accipiat. An hoc omnibus placet?* Responderunt omnes, Placet. In

hunc Canonem Christianus Lupus Opp. Tom. I. pag. 299. edit. Venet. sequens ponit Scholion. „ Hólce Canones (Laodice-
 „ nos) respicit S. Leo M. in litteris ad Episcopos Mauritanix
 „ Cæsarænsis Epist. 87. Cap. 2. *Illud sanè, quod ad sacerdo-*
 „ *talem pertinet dignitatem, inter omnia volumus Canonum sta-*
 „ *tuta servari, ut non in quibuslibet locis, neque quibuslibet ca-*
 „ *stellis, & ubi antè non fuerunt, Episcopi consecrentur; cùm*
 „ *ubi minores sunt plebes, minoresque conventus, Presbyterorum*
 „ *cura sufficiat: Episcopalia autem gubernacula non nisi majori-*
 „ *bus populis, & frequentioribus civitatibus oporteat præsidere,*
 „ *ne quod sanctorum Patrum divinitus inspirata decreta vetue-*
 „ *ranti viculis, & possessionibus, vel obscuris & solitariis muni-*
 „ *cipiis tribuatur sacerdotale fastigium & honor, cui debent ex-*
 „ *cellentiora committi, ipse sui numerositate vilescat.* Hinc om-
 „ nes istie ejusmodi Episcopatus jubet extingui. “

„ Et duodecima Synodus Toletana Episcopatum, in S.
 „ Pimenii monasterio à Stephano Emeritenfi Episcopo ad vio-
 „ lentam Wambæ Regis iussionem erectum, destruit, ex-
 „ tulit, & addit: *Si quis de cætero contra hæc Apostolica jussa*
 „ *& Canonum interdicta, in locis illis eligat Episcopum fueri ubi*
 „ *Episcopus nunquam fuit, sit in conspectu omnipotentis Dei*
 „ *anathema, & insuper tam ordinans, quàm ordinatus gradum*
 „ *sui ordinis perdat, quia non solum antiquorum Patrum decre-*
 „ *ta, sed & Apostolica ausus est convellere instituta.* “

„ Verba hæc, ubi nunquam fuit Episcopus, statuunt no-
 „ vam legem. Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, aut
 „ certè eorum Synodis semper licuit in locis competentibus,
 „ præsertim jure civitatis donatis à Principe, erigere novos
 „ Episcopatus. Nam et suam diocesim, erectâ apud Fussa-
 „ lentes novâ cathedrâ, dissecuit & decurtavit sanctus Augu-
 „ stinus. Et dum Valens Augustus ex una Cappadocia fecit
 „ duas, Cæsarænsis Ecclesiæ decori primatiali providens san-
 „ ctus Basiliius erexit varias novas cathedras, plurimùmque
 „ inde

„ inde fructum provenisse scribit S. Gregorius Nazianzenus &c. “

Hactenus antiqua & genuina Ecclesiæ disciplina, quam Gregorius VII. in suo Dictatu *Can.* 7. mutavit, divisionem & unionem Episcopatum sibi reservans; quæ sanè reservatio fuisset sine effectû, nisi in eam consentissent Primates, Metropolitani, Episcopi quin & Principes Sæculi.

VI.

Adversum hæc tribus Zaccaria pag. 219. argumentis nititur: Scilicet 1.) Romanos, ait, Pontifices Orientalibus Patriarchis totum hâc constitutendorum in Oriente Episcopatum negotium dimisisse: 2.) At verò in omnem *Italiam*, *Gallias*, *Hispanias*, *Africam* atque *Siciliam* & insulas interjacentes nullum instituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus aut ejus successores constituerint Sacerdotes, ut aiebat Innocentius I. *Epist.* 25. 3.) in *Occidente* inde à Gregorio VII. ad nostra tempora Episcopatum nullum, nullam Metropolim extare cujus fundatores non fuerint Romani Pontifices; à S. verò Bonifacii Germanorum Apostoli ævo usque ad Gregorium VII. Metropoles quidem omnes eosdem RR. Pontifices veluti auctores agnoscere, idémque de Episcopatibus, si paucissimos exceperis, affirmandum: denique à S. Bonifacii temporibus si ad superiora sæcula regrediamur *Occidentis* Metropoles, præter duas in *Hispaniis* sexto Sæculo constitutas, uni Romanæ Sedis auctoritati deberi, Episcopatum contrà aut à Metropolitanis aut à Provinciarum synodis esse originem repetendas, accedente tamen *plerumque* Romanorum Præsulorum assensione.

Pergamus cum adversario nostro primum ad *Orientem*. In eo primum Hierosolymitanæ Ecclesiæ Episcopum fuisse Jacobum Domini fratrem omnes antiqui scriptores unanimiter testantur, Post ejus martyrium Apostolos ceterosque Domini

ni Discipulos, qui adhuc superstites erant, ex variis locis convenisse, & Simeonem Cleopæ filium illi successorem dedisse, ex antiqua traditione refert Eusebius *Hist. Eccles. Lib. III. Cap. 11.* Polycarpum à Joanne Apostolo *SMYRNÆ* Episcopum fuisse ordinatum testantur Irenæus *Lib. III. Cap. 3. §. 4.* Hieronimus in *Catal. Script. Cap. XXVII.* Tertulianus de *Præscript. Cap. XXXII.* A familiaribus & ministris Domini eum ordinatum esse tradit Eusebius *cit. Lib. III. Cap. 36.* Timotheum à Paulo Episcopum *EPHESI* constitutum memorant Eusebius *Lib. III. Cap. 4.* item Chrysostomus, Epiphanius, Hieronymus & alii. Titum ab eodem S. Paulo Episcopum in *CRETA* insula institutum tradunt Eusebius *cit. Cap. 4.* & alii communiter. Dionysium à Paulo Apost. in Episcopum *CORINTHI* ordinatum meminit Suidas Grammaticus in *Lexico voce Dionys. pag. 596. edit. Cantabrig. an. 1705.* Epaphroditum *PHILIPPIS* à Paulo Episcopum datum memorat Theodoretus *Comment. in 1. Tim. 1. &c.* Sic quod in Occidente circa erectionem plurimum Sedium Episcopaliū præstitit Petrus, hoc in Oriente Paulus, quamvis non fuerit Primas Ecclesiæ. Sed nec minus in aliis orbis partibus alii præstitere Apostoli, eorumque successores. Vid. *Tom. II. Febr. pag. 409.* Fecere id illi jure suo, non ex delegatione Pontificis ejusque auctoritate. Fabulam narrat Jesuita, dum Pontifices Patriarchis Orientalibus Episcopatum constituendorum negotium dimisisse asserit. An fortè & Paulum huic negotio, suo nomine & jure gerendo Petrus præfecit?

Locum Innocentii I, quo Sanctus Pontifex asserit, nullum nisi eos, quos misit S. Petrus aut ejus successores, in Gallia, Hispania &c. Sacerdotes constituisse, parum accuratum esse, jam alibi à nobis observatum fuit, & affirmant viri eruditi. Ipse Petrus Constant in memoratam Innocentii Epistolam Not. c. col. 855. ex *Ecclesiis*, inquit, *ab hoc Papa nominatis non desunt qui excipiendam censeant Lugdunensem, quam neque à Petro neque à successoribus ejus primum sacerdotem suum accepisse arbitrabantur.* De hujus Ecclesiæ exordio adhuc distin-

ctius

Alius loquuntur Auctores Galliae Christianae Tom. IV. col. 4. S. Pothinum à Policarpo Martyre editum, & Lugdunensem Episcopum designatum fuisse affirmant D. de Saussay & P. Reinaud, quod mihi probabilissimum videtur. Quòd in Hispaniis S. Paulus Ecclesiam fundaverit, ex Traditione probat Natalis Alexander Hist. Eccles. Tom. III. pag. 157.

Denique falsum est quòd in Occidente inde à Gregorio VII. ad hæc usque tempora nullus Episcopatus ab alio fundatus fuerit quàm à Rom. Pontifice. Etenim, ut alia non memorem, adhuc Sæculo XIII. Episcopatus à Metropolitanis erigi potuisse evincit textus in Cap. 16. X. de Majorit. & Obed. in quo Gregorius IX. anno 1229. refert; Archiepiscopum Collocensem in Hungaria Monasterium in Episcopatum erexisse, eamque erectionem probat. Sed nec hic ullam à Papa commissionem supponere convenit, cùm (uti l. cit. observat Gilbert) ex nullo Textu appareat, antea fuisse reservatam Papæ Episcopatum creationem.

VII.

Dum ab his progredimur ad jus determinandi fines diocesium & majorum Sedium prærogativas asserendi, miramur imprimis Zaccariae confidentiam, qua pag. 214. asserit, à se ostensum esse, quòd Episcopi non immediate à Christo sed à Romano Pontifice suam obtineat jurisdictionem, proinde mirum non esse, si diocesum definitio ad eundem R. Pontificem pertinere dicatur. Eodem ingenio addit pag. seq. ex Balerinio: „ Cùm S. Petrus ejusque successores RR. PP. nec „ ubique præstò esse, nec omnibus Episcopis per orbem dispersis, quotiescunque opus esset, possent pro suo jure æque „ & immediate prospicere, eorumque dioceses definire; Ecclesiasticâ, vel Apostolicâ institutione provisum fuit ut in singulis Provinciis singuli, & alii rursus in amplioribus regionibus majorem, quàm simplex Episcopatus fert in ipsos Provincias, Tom. IV, P. II.

O

„ cia

„ ciæ aut amplioris regionis Episcopos haberent auctoritatem
 „ quæ soli Petro ejusque successoribus jure divino compete-
 „ bat; & hac ratione, quam verissimam arbitror, jurisdictio
 „ Petri & successorum ipsius peculiaris ex institutione divina
 „ jure Primatûs, Ecclesiasticâ quodammodo delegatione aliis,
 „ qui subinde appellati sunt Patriarchæ, Exarchæ, vel Metro-
 „ politæ, communicata fuit. Huic profectò Ecclesiasticæ in-
 „ stitutioni, & quasi delegationi bono publico maximè neces-
 „ sariæ S. Petrum ac successores ejus aliquâ ratione consensit.
 „ se dubitare non licet: nemo enim alius, per se eâ jurisdic-
 „ tione expers, illam potuisset cuiquam communicare, eo in-
 „ scio vel invito, qui eandem solus non humano, sed divino
 „ jure obtineat. “

Quàm hæc sunt à sana ratione vacua, à veritate Historiæ
 & Ecclesiasticarum antiquitatum aliena! Atque ut de *PATRIARCHATIBUS* primum agamus, idque paucis; de his lo-
 quitur Concilium Nicænum *Can. 6.* statuens, ut Alexandri-
 nus Præsul habeat *Ægypti, Libiæ & Pentapoleos potestatem:*
quia & Urbis Romæ Episcopo parilis mos est; similiter autem
& apud Antiochiam, cæterâsque Provincias privilegia serven-
tur Ecclesiis. Sic & Concilium Constantinopolitanum II. sin-
gulas Orientis Dioceses seu Patriarchias distinguit Can. 2. Qui
sunt super Diocesim Episcopi nequaquam ad Ecclesias, quæ sunt
extra præfixos sibi terminos accedant, nec eas hæc præsumptione
confundant. sed juxta Canones Alexandrinus Antistes, quæ sunt
in Ægypto, regat solummodò, & Orientis Episcopi Orientem
tantum gubernent, servatis privilegiis, quæ Nicænis Canonibus
Ecclesiæ Antiochenæ tributa sunt. Asiæ quoque Dioceseos Epi-
scopi ea solum, quæ sunt in Asiana Diocesi dispensent; nec non
& Ponti Episcopi ea tantum quæ sunt in Ponto, & Thraciarum
quæ in Thraciis gubernent Ecclesias autem in
Barbaricis gentibus constitutas gubernari convenit juxta consue-
tudinem, quæ est à Patribus observata. Plura de Patriarchati-
bis modò non addo; hæc etenim sufficiunt ad dignoscendum,
 an à

an à S. Petro & ejus successoribus, an verò ab Episcoporum Synodis, atque ex more quem inter se Episcopi induxerant & observabant; illorum fines discreti fuerint, & quis suam Patriarchis auctoritatem contulerit.

METROPOLITANORUM jura horumque fines non debentur Romano Pontifici, sed sacris Canonibus, maximè Conciliaribus. Concilii Niceni *Can. 4.* Arelatensis II. *Can. 6.* & 50. Laodicensi *Can. 12.* eis tribuitur jus Episcopos comprovinciales ordinandi. Concilium Nicanum, & post illud Antiochena Synodus *Can. 20.* illis defert jus locum & tempus Synodi indicendi, & ad eam Episcopos Provinciæ convocandi. Habent Metropolitanì jus quoddam inspectionis super totam Provinciæ, ut omnia secundùm Canones rectumque ordinem fiant. Eà de causâ vetitum est Episcopis *Canone Apostolorum 3.* & Antiocheni Concilii *Can. 9.* aliquid majoris momenti sine Metropolitanorum auctoritate & consilio gerere. Vigore Concil. Chalcedonensis *Can. 9.* & 17. Carthaginensis III. *Can. 6.* & 7. Toletani III. *Cap. 20.* &c. Metropolitanus est judex Episcoporum suæ Provinciæ & dissidiorum Ecclesiasticorum, quæ sunt adversus ipsum Episcopum, non quidem solus, sed cum Synodo Provinciæ. Metropolitanus pariter cum Synodo judex est appellationum, quæ interponuntur à sententia Episcoporum. Hanc ei potestatem tribuit Concilium Nicanum *Can. 5.* Antiochenum *Can. 5.* Antiochenum *Can. 12.* & 20. Sardicense *Can. 17.* Denique ut alia prætermittam, non licet Episcopo sine Metropolitanì scientia & approbatione ab Ecclesia sua discedere. Sic statuitur in Concilio Antiocheno *Can. 11.* & 13. in Sardicensi *Can. 7.* & 96. Quantum hæc distant ab imaginaria illa communicatione divini juris penes Papam resistentis! Sanè in Archiepiscopatu æque ac Patriarchatu nihil divini est, omnia humana sunt, ex Ecclesiæ instituto suam trahentia originem; hæc per suos Canones quorumlibet jura definiunt. Papa, inquiunt, aliqua ratione consensit. Sed & Episcopi æque; imò magis, consenserunt, & se Metropolitanis ac

Patriarchis pro bono Ecclesiastici regiminis quoad certos effectus submiserunt. Neque enim vel minimum vestigium superest, quasi Patriarchæ & Metropolitæ sint ex originario *soli* Pontificis instituto; antiquæ consuetudini & Canonum sanctionibus harum Dignitatitum origines accensendas esse visum fuit *Tomo III. Febron. pag. 80.* Ex his concludendo intelligat Lector, quàm ineptum sit, quod scribit Zaccaria *pag. 217,* scilicet: „ Quidquid siue Canones siue Consuetudo circa juris-
 „ dictionem Patriarchis aut Metropolitæ attribuit, quum juris
 „ sit & institutionis meræ Ecclesiasticæ, primigenio & divino
 „ Petri ac RR. Pontificum juri præjudicare non potuit: quid-
 „ quid enim Ecclesiastici, imò & Apostolici juris est, juri di-
 „ vino ne tantillum quidem decerpere potest. Decerpisset
 „ enimvero si invito vel invito Romano Pontifice Ecclesiarum
 „ fines terminasset. “ Quasi verò Patriarchatum, Provincia-
 rum, Diocesum fines regere magis à jure divino participa-
 ret, quàm Patriarchas & Metropolitæ instituere, & illis jura
 suo ordini convenientia tribuere.

Paulò antè, nempe *pag. 215.* dixerat noster Jesuita: Si Nicænum & Constantinopolitanum I. Concilium Alexandrini Patriarchæ fines ex consuetudine & Canonibus terminarunt; nihil tamen ea in re constituerunt *inconsulto aut saltem invito* Petro ejusque successoribus. Talia proferre nihil est dicere quod ad rem faciat. Nicæno Concilio Silvester Papa per Legatos adfuit; at non hujus sed *Synodi* auctoritate atque jure fines dicti Patriarchatus definiti sunt. Constantinopolitanæ generali Synodo Papa nec per se nec per Legatos affedit; attamen illius Decreta ante omnem subsequenter Pontificis adsen- sum pro definitionibus Concilii generalis habita fuerunt. Vid. *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 5. n. 3.*

In Epistola XXIV. Innocentii I. ad Alexandrum Episcopum Cap. 2. quam adversarius *pag. 212.* allegat, ille *legem* fingit, ubi nuda est responsio ad Alexandri Antiocheni *sciscitationem.*
 Insu-

Insuper observat ad eandem Epistolam Constantius Not. 9. ab hac Innocentii sententia dissonare Chalcedonenfis Synodi Canonem XVII. De iis quæ inter Leonem M. & Hilarium Arelatensem gesta sunt (ad quæ etiam Zaccaria hic provocat pag. 210.) egimus suprâ *Dissert. VI. Cap. 1. n. 8.* Quòd S. Bernardus & Ivo Carnotensis scripserint, à RR. Pontificibus novos Episcopatus ordinari, antiquos deprimi, scindi aut dilatarî posse, nemo mirabitur, qui illorum ævo falsas Isidori Decretales jam in pleno vigore & usu fuisse non ignorat.

VIII.

Equidem Episcopis Romanis jam olim persuasumerat, neminem Patriarchatus sui in Episcopum ordinari debere citra suum consensum. Eâ ratione Xistus PP. III. in Epistola ad universos Episcopos in Synodo Thessalonica congregandos apud Constant col. 1263. Thessalonicensi Episcopo, suo per occidentale Illyricum Vicario, expressè mandat, ne his in locis ullam ordinationem inscio se vel invito fieri patiatur. Sed & idem jus sibi arrogavit Constantinopolitanus Antistes in diocesis sibi subjectis, & ad illud confirmandum Imperatoriam sanctionem obtinuit. Vid. Socrates *Hist. Eccles. Lib. VII. Cap. 28.* Sed CPolitanus Præsul postea repulsam tulit in Concilio Chalcedonensi, statutumque, ut Metropolitanî etiam sine ejus consensu Episcopos ordinarent; & meritò quidem: jus enim illud est Metropolitanorum proprium, nec Patriarchis competit, nisi cùm aliqua necessitas urget, vel cùm Metropolitanus ipse vacuas relinquit Ecclesias quo casu Patriarcharum est laborantibus suarum respectivè Diocesium Ecclesiis providere, ne quid detrimenti patiantur. Similiter & Romani Pontificis prætenso (si tamen ea generalis fuit, nec ad solum Illyricum, Romanæ Sedi specialiori nexu junctum restricta) effectu caruit. *Tom. I. Febr. Cap. IV. §. 3.* Attamen seriùs, scilicet Sæculo XIV. hoc jus de consensu Episcoporum in occidentali Patriarchatu ad Romanum Pontificem devolutum est, variis titulis &

occasionibus, quas describunt Van Espen *J. E. U. Parte I Tit. 14. Cap. 1.* Dupinius *de Antiqua Eccl. Discipl. pag. 68.*

Ex his sequentia colliges: 1.) Institutionem & divisionem Episcopatum, uti et determinationem finium Diocesium, etiam majorum, propriè pertinere ad jus Episcopale, in Synodis maximè exercendum. 2.) Hoc jus Patriarchis, Metropolitans, Episcopis & sacris coetibus nullatenus obvenisse à Rom. Pontifice: 3.) Idem jus à Papa in defectum aliorum, fortè etiam concurrenter, tanquam à Primate; subinde exercitum fuisse, ut necessitatibus Ecclesiæ provideretur: 4.) Quòd autem nunc Papa solus his facultatibus utatur, ex mero Ecclesiæ facto, & liberà provenire Episcoporum cessione: 5.) Institutionem seu, ut vocamus Confirmationem Episcoporum à Nicæno, Laodicensi & aliis venerandis Conciliis, non Romano Antistiti, sed Metropolitanis assertam, seriùs ex liberrimo Ecclesiarum assensu Pontifici transcriptam esse.

IX.

Quòd Papales peccatorum reservationes consensui Episcoporum non solum originem sed & omne jus suum debeant, satis monstratum est *Tom. I. Febr. Cap. V. §. 4. n. 6. Cap. VII. §. 6. Tom. II pag. 283. Tom. III. pag. 290.* Quare quæ jam prolata sunt, hoc loco minimè repetenda veniunt; nonnullis tantùm adversarii objectiunculis erit occurrendum. Assentitur ille *pag. 234.* asserenti Febronio, quòd quidam Episcopi tuos poenitentes Romam mittentes his reservationibus ansam dederint & initium; sed hac, ait, Episcoporum observantià non probari consentum omnium: Petrum, addit, habuisse potestatem omnia ligandi atque solvendi. Plures, inquit *pag. 210.* fuisse earundem reservationum causas; potissimam consistere in cessatione publicarum poenitentiarum: subinde etiam dubium, in quo fuere Episcopi, qualis poenitentia certis criminibus condigna & proportionata esset, eos movit ad rem judicio Pontificis deferen-

ferendam. Addit *pag. 231.* tales reservationes esse quondam speciem excommunicationis ad ejus veluti partem; at excommunicandi jus atque potestatem Papa à Christo immediatè, obtinuit, non ab Episcopis; excommunicatus autem à Papa non potest absolvi ab Episcopo. Denique ait *pag. 233.*, non debere quidem Papam temerè jura Episcoporum limitare, sibi que ea attribuere; verùm ubi justa occurrit causa & publica suadet utilitas, hoc jus Pontifici negandum haud esse.

Respondemus ad singula: utique Petrus potestatem omnia ligandi atque solvendi; sed et eandem potestatem reliqui Apostoli & eorum successores obtinere. *Joan. XX. v. 22. 23. Actor. XX. v. 28. Petri I. Cap. 5. v. 2.* At post *diocesum* divisionem non licuit ulli Episcopo, etiam primo, ea quæ ordinariæ jurisdictionis sunt, in aliena diocesi exercere. Vid. *Feron. Tom. II. Cap. VII. pag. 550.* Equidem ex plurium Episcoporum, qui suos diocesanos, graviorum criminum reos, absque ullo prævio Pontificis mandato, pro accipienda absolutione Romam sponte miserunt, factò non potest inferri expressus *omnium* consensus, attamen illud ex eo colligitur, quòd obscurioribus Sæculis (in his enim demum Pontificiæ reservationes coeperunt) Pontifices à nonnullorum Episcoporum spontanea delatione & cessione ex una, & prætenso tunc à Pontificibus universali Episcopatu ex altera parte, illi occasionem arripuerint varia peccata suo tribunali reservandi, & quòd Episcopi huic Pontificio factò acquieverint, sine qua acquiescentia reservatio nulla fuisset; absque tamen quòd per hoc, & eo ipso, Collegium Episcoporum prætensum illum universalem Episcopatum in reliquis partibus & per totum agnoverit.

Pluralitas causarum, quas potuerunt habere Episcopi ad deferendum Papalibus reservationibus, non mutat earundem fontem, jus atque naturam. Sed nec dubium illud, in quo circa qualitatem & quantitatem poenæ irrogandæ subinde fuere
Episco-

Episcopi, eos privavit jure quosunque dioecesanos suos verè poenitentes absolvendi, nisi huic maluissent sponte cedere.

Si reservationes peccatorum sunt quædam species excommunicationis (quod tamen non nisi valde improprie dici potest) tunc equidem obtinet, quòd excommunicatus à Papa non possit absolvi ab Episcopo; sed nec vicissim minùs juris est, quòd excommunicatus ab Episcopo non possit absolvi à Papa. *Tom. I. Febr. Cap. III. §. 4. n. 3. Cap. VII. §. 3. n. 3. 4. pag. 553. seqq.*

Pontificem sine consensu Ecclesiæ aut Episcoporum, horum potestatem ex quacunque, demum causa limitare posse, æque parum concedemus, ac jus eis invitis novam legem imponendi; de quo egimus *Dissert. VI. Cap. 1. 2.* Ut autem modò maneamus in terminis reservationis peccatorum: fac Papam hodie vel unum peccatum hætenus non reservatum suo tribunali reservare, an id ferent Episcopi Galliæ, imò & aliarum gentium, nisi ipsis videatur hanc reservationem suo assensu firmandum esse? Vid. *Tom. III. Febr. pag. 291.*

Ad textum Tridentini *Sess. XIV. Cap. 7.* quem adversarii, quoties de reservatione peccatorum agitur, identidem in ore habent, abunde respondit Febronius locis sub initium hujus num. indicatis.

X.

Themati de Pontificia peccatorum reservatione juvat subnectere illud de Apostolicis dispensationibus, tum propter utriusque affinitatem, tum quòd adversarius utrumque eodem Capite non immeritò conjunxerit. Ac primùm quidem hic pro utriusque fundamento ponimus, quæ Antonius Pereria in *Defensione Tentaminis Theologici de Auctoritate Episcoporum in Dedicatione ad Episcopos regni Lusitanici* memorat; scili-

scilicet: „ Summa doctrinarum mearum hæc est auctoritatem
 „ sive jurisdictionem Episcoporum, in divina sua institutione
 „ spectatam, seclufque proinde humana lege omni, vel con-
 „ suetudine, vel reservatione in contrarium; auctoritatem si-
 „ ve jurisdictionem quandam esse absolutam, & nullis limitibus
 „ circumscriptam, respectu singularum Diocesium. Abso-
 „ lutâ hac & illimitatâ potestate sibi à Christo concessâ cesos
 „ esse in iis Provinciis, quas singuli regendas susceperant,
 „ omnes Apostolos: usos esse per octo priora Sæcula intra quam-
 „ libet Diocesim omnes Episcopos, tanquam Apostolorum
 „ successores. Nihil hac amplitudine & generalitate potesta-
 „ tis demi de Primatu Petri: qui Primatus cum eo potissimum
 „ sine institutus à Christo fuerit, ut sub uno Capite seu Prin-
 „ cipe sicut unum Episcopatum tam multi Episcopi, ita unam
 „ Ecclesiam tam multæ Ecclesiæ constituerent: consistere ille
 „ quidem optimè potest cum eo quod quilibet Episcopus in-
 „ tra suam Paraciam eâdem & tantâ auctoritate jure divino
 „ gaudeat, quâ & quantâ jure divino pro toto orbe gavisos
 „ esse omnes Apostolos, fatetur idem ille Bellarminus, ad cu-
 „ jus Theologiam omnia exigi à nobis Romani volunt. “

Solidis his principiis Zaccaria directè contraria, sed futi-
 tia opponit, pag. 237. scribens: *Neque quòd antiquioribus Sæ-*
culis eas (dispensationes) Romani Pontifices Episcoporum ar-
bitrio reliquerint, Primæ Sedis potestati quidquam officit. Sanè
non ex RR. Pontificum beneficio Episcopi olim pleno Dispens-
sationum jure gaudebant, sed jure proprio ex divinâ institu-
tionem orto. Rectiùs idem qui suprà Ant. Pereria pag. 237.
 „ Cum per multa Sæcula Episcopalem auctoritatem tantam
 „ exercuissent Episcopi, quantam Christus Apostolis contule-
 „ rat, cum omnibus & singulis dixit: *Sicut misit me Pater, &*
 „ *ego mitto vos: Ite, prædicate, baptizate, docete, Quæcun-*
 „ *que alligaveritis &c. tractu temporum de communi omnium*
 „ consilio totiusque Ecclesiæ consensu, portiones quasdam
 „ Episcopalis administrationis sibi cum Romano Episcopo com-
 Tom. IV. P. II. P. „ munes,

„ *munes*, ad Ecclesiæ utilitatem Romano Episcopo reservârunt
 „ cœteri Coëpiscopi. Atque hinc ortum habuit peccatorum
 „ & dispensationum reservatio; quam si quis ab unius Rom. Pon-
 „ tificis voluntate & arbitrio originem duxissè contendat, pro-
 „ fectò illum in summa Ecclesiasticorum monumentorum ig-
 „ noratione versari oportet. “ Rectè hic Lusitanus noster
 Theologus de quibusdam portionibus Episcopalis administra-
 tionis, reliquis Episcopis *cum Romano EPISCOPO communi-*
bus loquens, ad eas refert dispensationes ex legitimis causis
 concessas; has in Romana diœcesi, saltem primis octo sæcu-
 lis, à Romano Episcopo quâ tali, non ut Primatè Ecclesiæ,
 datas fuisse, nemo harum rerum gnarus dubitabit.

Porro, si verum est quod *pag. 240.* Zaccaria scribit, sci-
 licet: „ Quum Provincialia Concilia, ad quæ Episcopi inenn-
 „ te quarto sæculo jus dispensationum traduci passî non illi-
 „ benter fuerant, quòd in illis aliquid ampliùs quàm in singulis
 „ Episcopis, inessè vigoris, sapientiæ constantiæque animadver-
 „ terent; quum, inquam, Provincialia Concilia paullatim, exole-
 „ cere coepissent, aut non eâ saltem, quâ antea, celebrari frequen-
 „ tiâ, nec consultum esset, singulorum Episcoporum arbitrio
 „ gravissimas dispensationum causas dimittere; Ro-
 „ mani Pontifices præter eas, quæ à Lateranensi IV. Conci-
 „ lio ipsis adjunctæ fuerant, plerasque alias dispensationes sibi
 „ servarunt, ne aut nimia indulgentiâ Canonum disciplina
 „ penitus tandem infringeretur, aut nimia severitate fideles
 „ in præceps abducerentur: “ Hæc, inquam, si vera sunt,
 satis apparet, dispensandi facultatem non à Papa ad Episcopos,
 sed ab his ad illum transissè; idque, uti nos quidem dicimus,
 volentibus Episcopis: uti Jesuita prætendit, invitis, & per
 violentiam.

Sed, inquit Zaccaria *pag. 243. seq.* olim etiam, & ante
 falsas Decretales, RR. Pontifices in Episcoporum dispensatio-
 nes auctoritatem exercuerunt. Sic, cùm nonnulli Hispania-
 rum

ram Episcopi cum poenitentibus, bigamis, aliisque dispensarent, eos ad sacros Ordines promovendo Siricius Papa *Epist.* 1. id illis *soli pietatis intuitu* ignovit; addens, si ultra ad SS. Ordines quemquam talibus impedimentis laborantem contra Canones crediderint adsumendum, *congruam noverint ab Apostolica Sede promendam esse sententiam.* Similiter Innocentius I. *Epist.* 17. cum Macedonibus exposulavit, quod ii qui à Catholica ad hæresim (Bonosi) transferant, apud eos non solum poenitentiam non agerent, sed etiam honore (Clericatus) cumularentur. Denique S. Leo M. *Epist.* 12. Africanorum dispensationes improbavit. Interdum etiam, ait, quas Episcopi petissent dispensationes à RR. Pontificibus, negatas reperimus. S. Bonifacius suum sibi successorem ordinare percubiebat, idque à Zaccaria Papa postularat; verum Pontifex illi rescribens *Epist.* 1. abnuvit: *ut te vivente, inquit, in loco tuo eligatur Episcopus, hoc nullâ ratione concedi patimur.*

Verum sine ullâ ratione ac fundamento hæc ad classem Dispensationum referuntur. Pontifices pro Primatialis officii sui debito, & obligatione curandi observationem & executionem Canonum, ea, quæ jam memorata sunt, ad diversos Episcopos rescripserunt. Dispensationes dantur singulis & rariùs; at Hispani, Macedones & Afri, de quibus hic queruntur Pontifices, communiter & indistinctè talibus impedimentis laborantes ad SS. Ordines admisisse videntur. Ex iis, quæ de memorata ad Himerium Siricii Epistola à nobis *Dissert. VI. Cap.* 2. n. 4. & alibi explanata sunt, applicatio ad reliqua, & eorum interpretatio haurienda est.

Caput II.

De Beneficiorum reservatione & de Annatis. Variæ circa hæc Zaccariæ aberrationes.

I.

Adversarius noster Dissertatione VII. Cap. 5. Romano Pontifici non minùs *jure divino* omnium beneficiorum collatio;

lationem & quorumcunque bonorum ecclesiasticorum administrationem attribuit, sic scribens pag. 271. „ Quo jure sum-
 „ mus Pontifex universæ Ecclesiæ statui præest, eodem, *divi-*
 „ *no* scilicet, omnibus ejus bonis datus est administrator. Nec
 „ ille beneficia servare sibi poterit prout è re Ecclesiæ sibi vi-
 „ sum fuerit conferenda? Rem dicam ferè incredibilem. Quum
 „ superiore Sæculo magna illa Innocentium XI. inter & Gal-
 „ liarum Regem de Regaliæ jure controversia excitata est, Na-
 „ talis Alexander aliique, qui à Rege stabant, prætexebant,
 „ hancque ejusmodi esse affirmabant, ut ad conferenda abs-
 „ que ullo Ecclesiæ consensu vacantium Ecclesiarum benefi-
 „ cia omnimodam Regi potestatem facerent. . . . Id unum
 „ velim mihi explicari, quei fieri possit, ut quum Gallicanæ
 „ Ecclesiæ advocatia tantum juris in Reges transferre crede-
 „ tur; haud absimile tamen jus si Romano Pontifici, cui non
 „ solum universæ Ecclesiæ defensio, sed suprema illius gu-
 „ bernatio, ab ipso Christo concredita fuerit, à nobis adse-
 „ ratur, ridendi simus, aut etiam veluti Ecclesiæ hostes sug-
 „ gilandi. “ Nos equidem homines qui ita ratiocinantur,
 non veluti hostes Ecclesiæ, sed veluti jurium Ecclesiæ igno-
 rantes meritò suggillamus: homines non scientes distinguere
 inter sacrum & profanum, inter jus nominationis & collatio-
 nis, inter statum Ecclesiæ ante & post dioecesium divisionem;
 ne dicam tanquam homines sinistram omnino ideam sibi figu-
 rantes de Ecclesiæ Primatu.

Non repetam hic quæ à Febronio *Cap. VII. §. 4.* tradita
 sunt de proprio atque primitivo Episcoporum jure in conferen-
 dis Sacerdotiis, & de lentis passibus, quibus RR. Pontifices
 Ordinariorum juribus primùm clanculè insidiati sunt, dein
 ea illis aperto Marte auferre conati fuerunt, & plenum etiam
 suorum moliminum successum obtinuissent, nisi per vigoroſam
 nonnullarum Nationum resistantiam parte saltem suorum desi-
 deriorum frustrati essent. Optaremus huc referri posse ex clar.
 Barthelii Dissertatione I. de Concordatis Germ. integrum Ca-
 put

put secundum, quod est de Collatione beneficiorum, Ejusdem Capituli Sectio I. hanc habet Rubricam: *Episcopi veluti Apostolorum successores & universales beneficiorum collatores in suis diocæsis potestatem conferendi beneficia per XI. priora sæcula exercuerunt.*

II.

Agnoscit Zaccaria pag. 278. & 281., ante sæculum XII. necdum extitisse beneficia, quæ à suis Collatoribus, cum vacarent, distribuerentur, proinde nec à Papa ea conferri valuisse. Neque tamen idéo, ait pag. 276. prout antiquorum temporum disciplina ferebat, in veterum Pontificum monumentis mandatorum & reservationum exempla desiderari. Ad hoc demonstrandum plures ex Thomassino S. Gregorii M. Epistolas congeffit. Sic inquit I. *Lib. I. Epist. 38.* hodie 40. „ Paulus „ linus Episcopus Civitatis permodicæ in Provincia Brutiorum „ sive in Calabria, post civitatis suæ Ecclesiæque & Monasterii „ eversionem à Barbaris factam, in Siciliam secessit, donatus „ que est à Gregorio M. Abbatia & regimine Monasterii S. „ Theodori in Civitate Messinensi. Collator hujus beneficii „ erat Episcopus Messinensis, ideo & illum certiore rei totius „ fecit Gregorius, ut ne affligeret sese, quasi se inscio „ aliquid in Episcopatu suo novaretur. *Quam rem, inquit, „ venerationi tuæ innotescendam prævidimus, ne te omisso, aliquid „ quid ordinatum in tua diocæsi ordinari.* “ II. *Epist. 14. Lib. IV.* ad Maximilianum Episcopum Syracusanum. „ Quia (Felix „ Diaconus) non in hæresim incidit, sed à sacris generalibus „ Ecclesiæ mysteriis, quasi rectæ studio intentionis erravit, „ imbecillitati ejus atque necessitatibus consulentes, maxime „ que sustentationi ejus pietatis intuitu providentes, in tua „ Ecclesia Syracusana eum prævidimus incardinandum: sive „ ut officium Diaconatus expleat, sed certè ut sola ejusdem „ officii pro sustentanda paupertate sua commoda consequatur, in tuæ Fraternitatis volumus hoc pendere judicio. Quod „ hortatur

„ hortamur, ut tua Fraternitas implere festinet quia
 „ & nos ei annum quid de nostra Ecclesia dari fecimus, ut
 „ ejusdem operis, quod te hortamur exhibere, participes es-
 „ se possimus.

Ejusdem III. *Epist.* 47. *Lib.* VI. ad Leonem Episcopum Fanen-
 „ sem: Quia Joannes religiosus præsentium lator, receptâ ratione
 „ ad unitatem sanctæ Ecclesiæ ab errore Hæreticorum Deo mi-
 „ serante conversus est: ea propter Fraternitatem vestram hor-
 „ tari prævidimus, ut eum salvâ ratione habere debeat in om-
 „ nibus commendatum, atque suo favore protegere. Cui
 „ etiam ne possit post conversionem alicui necessitati succum-
 „ bere, aliquid de Ecclesia illi prævidimus annis singulis con-
 „ sulendum. “ Denique IV. *Epist.* 10. *Lib.* IV. ad universos
 Episcopos Dalmatiæ, è qua Zaccaria pag. 280. sequentia refert:
 „ Oportuerat quidem Fraternitatem vestram divini respectu
 „ judicii clausis carnalibus oculis, nihil quod ad Deum per-
 „ tinet & rectam mentis intentionem, omittere, nec cujusli-
 „ bet hominis faciem rectitudini justitiæ præponere. Sed post-
 „ quam mores vestri ita sunt secularibus traducti negotiis, ut
 „ obliviscentes omnem sacerdotalis in vobis honoris trami-
 „ tem, cunctumque supremi metûs intuitum, non quid Deo,
 „ sed quid vobis placeat, studeatis explere; necesse habui-
 „ mus hæc ad vos districtiora specialiter scripta transmittere:
 „ quibus ex B. Petri Principis auctoritate præcipimus, ut nul-
 „ li penitus extra consensum permissionemque nostram, quan-
 „ tum ad Episcopatûs ordinationem pertinet, in *Salonitana*
 „ civitate manus præsumatis imponere, nec quemquam in ci-
 „ vitate ipsa, aliter quàm diximus, ordinare, “

III.

Quantum ad binas priores harum Gregorianarum Episto-
 larum, datæ illæ imprimis fuere ad Episcopos Siciliæ *Messinen-*
sem & Syracusanum; at iis qui in rebus Siciliæ tempore Gre-
 gorii

gorii M. & in hujus sancti Pontificis Epistolis vel modicè versati sunt, non est ignotum, Siciliam eo ævo alium à Romano Pontifice Metropolitam non habuisse, atque eo quidem titulo ac jure Gregorium in ea Insula Subdiacono suas vices commisisse; Episcopos Siciliæ primùm singulis annis ad Natalem Papæ celebrandum Romæ convenire debuisse, deinde singulis saltem trienniis, demum quinquenniis.

Si post hæc utriusque Epistolæ contenta singulatim perpendimus, invenimus in illa ad *Messanensem* Antistitem tales expressiones, quæ suum Episcopo jus intactum relinquunt; genuinus & integer Epistolæ tenor, quem Jesuita mirè desfiguravit, hic est: Et tibi gratum confidimus, si fratris tui venerabilis Episcopi Paulini peregrinationis onera releventur, ut ejus regimine communi mercede beati Theodori monasterium in civitate tua fundatum studiosius omnipotenti Deo deserviat. Quod etiam te voluisse facere, jam ejus relatione didicimus. Ideoque Rectori patrimonii nostri præcipimus, ut monachos monasterii in morati Episcopi perquisitos ad unum congreget, & in eodem monasterio cum iis, qui nunc ibi sunt collocare non differat: quatenus eo Rectore dignius animarum suarum curam exerceant. Quam rem venerationi tuæ innotescendam prævidimus, ne te omisso aliquid in tua contristeris diœcesi ordinari. Ad posteriora Epistolæ verba hæc notat Guassanvillæus: „ Sic suum cuique jus asseritur, nec in aliorum possessiones ullus involat, conformiter „ ad Synodi Gangrensis Can. 6. 7. 8. Antioch. Can. 9. Concilium CPolitanum I. Can. 2. loquitur de Metropolitæ, qui „ amant dilatare simbrias suas. . . . Accurrit Chalcedonensis Synodus Cap. 4, ad quod respexisse videtur hæc in Epistola S. Gregorius siquidem mira ejus erat erga sanctissimos „ Canones reverentia & veteris disciplinæ sollicitudo. “ Litteræ Gregorii ad Syracusanum Episcopum favore Felicis Diaconi erant meræ Commendatitiæ, uti apparet tum ex iterato illo verbo *Hortamur*, tum ex sequentibus, quæ præmittere viro nostro commodum visum est: *Commendants* etiam personam

sonam ejus quatenus nullis eum patiari molestiis aut necessitatibus subiacere: ne vel nostræ commendationis inveniaris tramitem n' glexisse, vel minus exhibuisse, quàm tuus exigit ordo pauperibus; quia & nos &c. ut supra.

Epistola 47. Libri VI. ad *Fanensem* Episcopum data est; at *Fanum*, seu *Fanum fortunæ*, vulgò *Fano*, urbs olim *Umbriæ*, nunc Ducatus *Urbinate*nsis, in ora maris *Hadriatici*, *Ariminum* inter & *Senogalliam*, adhuc *Episcopalis*, immediatè subjecta *Romano Pontifici*, in cujus dominio est. Sed ne huic quidem sibi immediatè subjecto Episcopo mandavit Pontifex, verùm ei *Joannem* commendavit tantum. Sic enī terminatur Epistola: *Quia ergo vestræ Sanctitati se summopere petiit commendari, providendum vobis pro vestra mercede est, ut sicut diximus, vestris in omnibus solatis fulciatur.*

Quod denique ad *Gregorianam* Epistolam universis *Dalmatiæ* Episcopis inscriptam attinet, ad justum ejus intellectum sufficit ex ea hic supplere, quæ adversario *Jesuitæ* incommo-
dabant; sunt autem sequentia: Nos namque nullum, cujus vita reprehendi potest, ordinari temerè volumus. Quòd si *Honoratus Diaconus indignus*, ostenditur, de vita moribusque ejus, qui electus fuerit, nobis renuntiari volumus, ut quidquid in hac re agendum est, cum consensu nostro salubriter permittamus impleri. Confidimus enim in omnipotentem Dominum, quia quantum ad intentionem nostram pertinet, nunquam quod nostram gravare possit animam, nunquam sinimus fieri quod vestram gravare possit Ecclesiam. Sin verò in qualibet persona ita voluntarius omnium consensus accesserit, ut auctore Deo digna sit, & non sit qui ab ejus ordinatione dissentiat, hanc à vobis in eadem *Salonitana Ecclesia* ex præsentis Epistolæ nostræ concessâ licentiâ volumus consecrari: exceptâ duntaxat personâ *Maximi*, de qua ad nos multa mala perlata sunt. Hæc prioribus juncta manifestum faciunt, *Dalmatiæ* Episcopos, eorum, quæ hominum sunt magis quàm quæ Dei studiosos, in *Salonitana Ecclesia* vi-
rum

rum eâ Sede indignum collocare voluisse. Hoc intelligens sanctus Pontifex, iis in circumstantiis, cautelis utendum ratus, tanquam Canonum custos illis mandat a) ut si in *cujuslibet* personam omnium consensus accesserit, eum in Episcopum ordinent: b) Maximum tanquam malè famatum planè non eligant: c) Si quid contra personam Honorati Diaconi habeant, quo eum ad Salonitanam cathedram minùs idoneum judicent, de eo prævie ad sanctam Sedem referant. Quid hæc ad collationem seu reservationem beneficiorum atque dignitatum?

IV.

Si Zaccariæ animus fuisset suos Lectores de genuino sensu Gregorianarum Epistolarum circa jus Pontificis ad collationem præbendarum in aliorum diœcesibus instruendi, non debuisset silentio premere sequentem doctissimi Guassanvillæi Notam in Gregorii Epistolam olim decimam nunc decimam tertiam Libri II, quæ huic materiæ ingens lumen affundit : „ Ex eo loco concludit Binius ad marginem Epistolæ, Papam „ in aliena diœcesi conferre beneficia, quo diplomate, quo „ jure, an invito Episcopo, quibus in locis, non explicat. Et „ verò constat jure Canonico antiquo, Clericos cujusque diœ- „ cesis à suo Episcopo cum Cleri & Plebis assensu ordinatos „ esse, atque adeo illis beneficia, qualia tunc erant, sive jus „ stipendiorum Ecclesiasticorum concessum. Laudo Concil. „ Antioch. Can. 9. & 22. Ordinationes à Metropolitanis in „ Episcoporum subditorum diœcesibus aliquoties tentatas & „ factas legimus; sed ista seu tentamina seu facta secundum „ Canones expendimus, ut non sint in destructionem, sed „ in ædificationem. Crediderim sanctissimum Pontificem, „ juris ut erat communis vindex acerrimus, iusta quadam & „ peculiari ratione motum, illi Ecclesiæ, fortasse diutiùs quàm „ par erat vacanti & neglectæ, Presbyterum destinasse, depu- „ tasse, & quidem, ut ait, *providè*, cùm certus esset Episco-
Tom. IV. P. II. Q „ pum

„ pum non repugnaturum, populum non reclamaturum, Clericos non iri offensum. “ Porro observandum, eandem hanc de qua modò agimus Epistolam 13. inscriptam esse Importuno Romanæ Sedis *Suffraganeo*, Episcopo urbis Attelanæ, quæ est civitas Campaniæ. Observant insuper ad eandem Epistolam eruditissimi Editores San - Mauritanii ex Alteserra, *Collationi beneficiorum injectam esse manum à Rom. Pontifice, ex quo pronuntiatum est Ordinarius Ordinariorum in Concilio generali Lateranensi Cap. 5.* Hæc minimè concordant cum ævo S. Gregorii M.

V.

Videtur omninò prætensum illud jus Rom. Pontificis, omnia per universam Ecclesiam beneficia conferendi originem sumpsisse à certis occasionibus, quibus Clerici à suis Ecclesiis, in quibus ordinati essent, vel ex causa recedentes, vel expulsi, Romanam Ecclesiam tanquam omnium Primam & Matrem adirent, ejus auxilium poscentes, ut autoritate illius vel suis vel aliis Episcopis commendarentur, atque his commendationibus vel proprium in sua Ecclesia recuperarent locum, vel novum in aliena consequerentur. Cùm verò Papa non posset omnibus, præsertim exteris, cùm præjudicio priorum Clericorum in sua Romana Ecclesia providere, libenter eos & frequenter Episcopis per varias provincias initio commendabat, ut eos in numerum suorum Clericorum reciperent, & receptos de more sustentarent.

Interim à simplici commendatione, quam vidimus in Gregorio M. paulatim factus est transitus ad commendationem & preces cum adjuncto præcepto, & irritatione contrarii, interdum etiam ad liberam collationem; quæ tamen admodum rara fuit, & quia rara, ideo etiam tolerata; inde demum ad præceptum seu mandatum de providendo in vacaturis. Harum gratiarum expectativarum plenæ sunt Decretales in Titulis de
Rescrip-

Rescriptis. de Concess. præb. & aliis. In his porro Expectativarum mandatis ipsi Pontifices non erant collatores, sed potius precatores & commendantes, sub præcepto tamen: Collatores verò erant Ordinarii; attamen non absque præjudicio & gravamine: nam ipsimet etiam Pontifices fatentur se hujusmodi mandatis de providendo *gravare* Ecclesias & ordinarios Collatores, uti videmus in *Cap. 38. 39. & 40. X. de Rescriptis.* Unde & sapissimè hujusmodi mandata ab ordinariis Collatoribus satis renitentibus & tergiversantibus sunt elusa. Vid. *Cap. 7. & 13. de Renunc. Cap. 4. de Concess. præb. non vacantis. Cap. 3. de His quæ fiunt à maj. parte Capit.* Atque ideo denique à precibus, commendationibus & mandatis ad vim apertam devotum est, datis executionibus, quicogerent, & finaliter ipsi conferrent.

VI.

Qui adversus Papales beneficiorum reservationes, cum primum illæ sæculis XII. & XIII. orirentur: motus undique & oppositiones mox eruperunt, iis sat probatur rei novitas, & ignoratum eò usque prætentum illud jus summi Pontificis beneficia in alienis diocesium conferendi. Quid eà occasione in Gallia & aliis regnis actum sit, referemus verbis illustrissimi de Marca, quæ quamvis aliquandò diffusiora sint, nihil tamen continent superflui. Ita autem ille de *C. S. & J. Lib. IV. Cap. 9. n. 1.* „ Perstabat adhuc usus in Gallia an. 1226. „ per solum dissentum Regis, Episcoporum & Procerum libertates suas tuendi. Cùm enim Romanus Cardinalis Concilium illius Ecclesiæ Biturigibus coëgisset, ut Albigensum „ & Comitum Tolosani negotiis prospiceretur, re illâ confectâ „ de reservatione duarum præbendarum in unaquaque Ecclesia vel Monasterio arbitrio summi Pontificis Romanis Clericis conferendarum cum Episcopis & Abbatibus agere voluit. „ Sed procuratores Capitulum Legatum rogant, „ ut ab ea re persequenda temperet, quæ absque gravi scan-

„ dalo & omnium offensione effectui tradi non posset, & cui re-
 „ nitantur non solum Episcopi sed & Rex ipse & Proceres reg-
 „ ni. Aliam esse rationem Galliarum & longè diversam à cæ-
 „ teris regnis. In illis enim mandatis Papæ decretam fuisse
 „ præbendarum reservationem; sed in Gallicana Ecclesia rem
 „ istam adeo insolitam totius regni consensu indigere. Retulit
 „ Matthæus Paris in Henrico III. pag 317. seq. procuratorum
 „ suggestionem his verbis: *Unde rogamus in Dominio, ne*
 „ *istud scandalum oriatur per vos in Ecclesia Gallicana, scientes*
 „ *quodd sine maximo scandalo & inestimabili damno non posset hoc*
 „ *ad effectum perducī. Quia esto quodd aliquis assentiret, nullus*
 „ *esset ejus assensus in rebus quæ omnes tangunt, cum ferè om-*
 „ *nes majores, & generaliter omnes subditi, nec non & ipse Rex*
 „ *& omnes Principes parati sint contradicere & resistere usque*
 „ *ad capitis expositionem & omnis honoris privationem; præser-*
 „ *tim cum videatur imminere propter hoc scandalum subversio reg-*
 „ *ni & Ecclesiæ generalis. Ratio autem nostri timoris est, quodd*
 „ *cum cæteris regnis non habuistis rationem, & quibusdam Epi-*
 „ *scopis præcepistis & Abbatibus, ut cum præbendæ vacaverint,*
 „ *ad opus Domini Papæ reservent. Litteris Pontificis palam*
 „ *lectis, quibus duarum præbendarum collatio retinebatur,*
 „ *Legatus præceptis exhaustis, persuadere conatus est Con-*
 „ *cilio, ut consensus huic mandato præberet. Sed cum ni-*
 „ *hil obtinere posset, imò verò procuratores Capitulorum sa-*
 „ *pienter his verbis monerent: Domine, moveat vos Zelus uni-*
 „ *versæ Ecclesiæ & sanctæ Sedis Romanæ; quia si omnium esset*
 „ *universalis oppressio, posset timeri ne imminerent generalis dis-*
 „ *sensio; quod Deus avertat; subjunxit Legatus: super hac quid-*
 „ *quid præcepit, tali conditione licet tacitè intellexisse, si Impæ-*
 „ *rium & alia regna consentirent. Adjunxit se nihil ampliùs*
 „ *super hac re attentaturum, donec per regna alia Prælati con-*
 „ *senferint; quod credidit provenire non posse. Unde patet in*
 „ *in re nova constituenda per Gallias consensum Regis, Epi-*
 „ *scoporum & Procerum exquisitum fuisse à Legato, eumque*
 „ *à rescripto exequendo abstinuisse ob Clericorum totiusque*
 „ regni

„ regni dissensum, & ob scandali imminentis & secessionis
 „ periculum. “

Refert post hæc de Marca *num. 2.* ex Matthæo Parisio ad annum 1753. qualiter Robertus Lincolniensis Episcopus in Anglia (quem ille *virum singulari pietate conspicuum* prædicat) non expectato Synodali decreto sibi liberum putaverit præcepto cui-dam Innocentii IV. de conferenda præbenda in sua Ecclesia reniti, eò quòd juri contrarium esset. Tum sic prosequitur *num. 3.*

„ Gallis etiam nostris ea mens erat, ut non admissis Ro-
 „ manæ Curia rescriptis, quæ Collatoribus jura per Canones
 „ quæsitæ auferebant, se ab iis novitatibus expedirent. Sed
 „ tandem Romanis Pontificibus æquum visum est ut suæ com-
 „ mendationis ratio haberetur. *Commendationem* vocavi, quia
 „ olim Episcopis Clericos aliquando Sedes Apostolica commen-
 „ dabat tantum, ut concessio Diaconi & Presbyteri gradu,
 „ eorum inopiam sublevarent, exemplo Gregori M. qui Lib.
 „ III. (*hodie Lib. IV.*) Epist. 14. Lib. V. (*hodie Lib. VI.*) Epist.
 „ 47. Syracusano & Fanensi Episcopis duos Clericos commen-
 „ davit. Sed posteri commendationes & preces in præcepta
 „ verterunt; & præceptis, quæ, ut vidimus, à Collatoribus
 „ repudiabantur, executores adjunxerunt, qui Episcopos ad
 „ collationem cogerent, ut rectè explicuit Duarenus Lib. V,
 „ de sacris Ecclesiæ Ministris Cap. 8. Coactionis illius initia re-
 „ ferri possunt ad tempora Lucii III. ad quam invitatus fuit à
 „ Stephano Tornacensi, cujus hæc sunt verba de Herveo Cle-
 „ rico commutato Canonicis S. Aniani Aurelianensis Epist.
 „ 109. *Scripti pro eo felicitis recordationis Pater Alexander (III.)*
 „ *Decano & Canonicis S. Aniani Aurelianensis. Scripsisti & vos*
 „ *primò & secundò. Sed neque preces, neque præceptum vestrum,*
 „ *quamvis tres præbende vacarent, voluerunt audire. Absit, Pater*
 „ *ut inanes sint preces vestrae, contemptibilis auctoritas, eluso-*
 „ *rium præceptum; & nunc demum tanta, si placet, virtute in-*

„ tonet super eos Majestas vestra. ut qui blanditiis juvari non
 „ potuerunt, imperio discant vinci. “

„ Num. 4 Cùm ergo collationes beneficiorum, imò &
 „ Episcopatum & Monasteriorum, ad se traherent Romani
 „ Pontifices, rescindentes si quid contra eorum rescripta age-
 „ retur additis excommunicationibus in contumaces, nihil
 „ reliqui erat penes Episcopos Gallicanos, quin adeo severis
 „ præceptis parerent & collationum jure caderent. Quare
 „ ad remedium extraordinarium confugerunt, scilicet ad tui-
 „ tionis regiae præsidium, pietate Regis Ludovici IX. inter-
 „ pellatâ, quæ his morbis edicto suo consuluit Num.
 „ 7. Licet autem edicto B. Ludovici prospectum esset nascenti
 „ morbo, quo jura collationum laborant, paulatim tamen
 „ auctoritate summorum Pontificum effectum est, ut omnium
 „ beneficiorum, imò & Episcopatum collationes ad se tra-
 „ xerint, quin etiam ad vacatura per gratias expectativas,
 „ contra Concilii Lateranensis præscripta, jus dederint. His
 „ reservationibus & gratiis aliisque similibus machinationibus,
 „ in pernitiem Canonum inductis, Ecclesia Gallicana Parisiis
 „ congregata remedium parans, electiones, collationes & præ-
 „ sentationes secundum constituta generalium Conciliorum,
 „ nullâ habitâ reservationum & gratiarum ratione, fieri decre-
 „ vit. Sed quia impar erat Romanæ Curiae auctoritati, tui-
 „ tionem regiam adhiberi procuravit. . . . “

VII.

Sed repetamus rem altius & ab ipsa origine, ad demon-
 strandum apertius, quòd in beneficiorum collatione RR. Pon-
 tifices sæculis XII. revera induxerint novitatem populis odio-
 sam, Canonibus & Disciplina Ecclesiasticæ adversam; quòd
 illi antiquioris Ecclesiæ jura nulla pro se habeant, nullos Con-
 ciliorum Canones proferant; quòd denique Pontifices priores
 posteriobus in hoc adversentur.

Sub

Sub Apostolis fuere solùm Episcopatus & Diaconatus, ipsis Episcopis Curionis seu Parochi munere fungentibus: exiguo enim gregi unus Pastor sufficiebat, adjuvantibus in ministerio Diaconis; quibus cùm postea pluribus ministris opus esset, Subdiaconi Lectores, Cantores, Acolyti, Exorcistæ & Ostiarii additi sunt. Quòd omnes hi Ministri suam Episcopis institutionem debeant, minimè dubitandum est. Porro supremus in Ecclesia gradus erat Presbyteratus, isque in duas classes divisus. Primi ordinis erant Episcopi, Archiepiscopi, Primates: secundi simplices Sacerdotes. Presbyteros autem, uti & ceteros Ecclesiæ Ministros ordinare fuit uniuscujusque & solius in sua diocesi Episcopi; etenim Concilia prohibuerunt, ne quis ordinaretur Clericus sine consensu sui Episcopi. Inter Presbyteros ab Episcopo ordinatos alii penes Ecclesiam Matricem retinebantur, alii ad Titulos, qui deinde Parochiæ dicti sunt, mittebantur; quanquam generali nomine omnes intitulati dicerentur. Horum sive Titulorum, sive Graduum, sive Dignitatum, sive Præbendarum ac Beneficiorum dispositio erat penes Episcopum; præsumendum tamen est, eam fuisse præscorum Episcoporum qua erant sanctitate, modestiam, ut neminem ordinarent nisi de Consilio & consensu sui Cleri, eoque præsentem examinatum; id quod bonâ ratione introductum meruit deinde Constitutione sanciri quibusdam in Provincialibus Synodis; adeo ut non solùm Clericorum suorum consilium, sed etiam civium assensum & testimonium quæreret Episcopus in ordinatione Clerici. Non hic latius exponam, quibus viis & modis Capitulo pars in Collationibus obveniret, ita ut cum suo Capite, Episcopo scilicet, in electione ad certas dignitates, præsertim majores, concurreret: qualiter deinde pluribus in Ecclesiis pristinum Collationis jus ad Episcopos ex integro redierit: qualiter denique parochiales Ecclesiæ semper collationi Episcoporum subjectæ manserint, etiam ubi patronatus introductus est, scilicet Patronus præsentat, Episcopus confert. Illud certum est, per plura sæcula Romanum Antistitem se his non ingessisse, atque ea in re adeo religiosum fuisse S. Gregorium

gorium M. ut de incardinandis in aliqua Ecclesia ad Episcopum loci non raro rescriberet, & solidum arbitrium ei relinqueret. *Lib. I. Epist. 83. Lib. XI. Epist. 15. &c.* Is nempe fuit sanctus Pontifex, cujus digna hæc vox refertur: Si sua unicuique Episcopo jurisdictio non servatur, quid aliud agitur, nisi ut per nos, per quos Ecclesiasticus ille ordo custodiri debet, confundatur. *Sed tandem*, inquit Michael Roussel in Historiâ Pontificiæ Jurisdictionis anno 1625. Parisiis editâ *Lib. II. Cap. 11. n. 14. insolitæ hucusque voces Mandatorum, Reservationum & Expectativarum cœperunt in palatio Romano audiri, & earum materia foveri, quod expertum sit habere illam in selac, lanam, & pellem carnes, id est, abundantiam temporalem; & ubi Causidici Romani perceperunt plus lucri ex illa quæri quàm ex qualibet alia, studium longè majus posuerunt in ea addiscenda, quàm in materia de pœnitentiis & similibus. Qualiter insolitæ illæ voces seriùs prolatae à populis ægerrimè audita fuerint, & adversus easdem tanquam illegales novitates, diu multumque luctatum fuerit, dictum est tum num. præced. tum Tom. I. Febr. Cap. VII. §. 4.*

VIII.

Hæc tam vera & perspicua sunt; ut ne ab ipso quidem Adversario negari valeant. Verùm intercedit ille, pag. 281. seqq. describens illegalites, quæ in electionibus & aliis Ordinariorum provisionibus obveniebant; hæc, inquit ille, cùm Romani Pontifices animadverterent, sibi electiones & collationes reservârunt. Audiamus eâ de re primùm pro Pontifice, postremò adversus eum differentem laudatum Rousselium *l. cit. n. 18. pag. 269.* ubi „ Sic ergo, ait, reservationibus uti „ cœperunt summi Pontifices, origine à Mandatis sumptâ, „ quorum authorem Rebuffus ait Alexandrum III. idque in „ odium Ordinariorum, qui admissis indignis vires moribus „ & scientiâ præstantes procul habebant. Unde ab Innocentio III. reprehensi in Concilio generali Lateranensi, ac suff „ penſi

„ penſi à collationis jure ſi eo ampliùs abutantur. *Cap. 29. de*
 „ *Præb.* Atque ea Mandata tunc neceſſaria erant, non ambi-
 „ tiola, ſed in gratiam pauperum Clericorum, qui poſtquam
 „ in ſtadio litterarum & Theologiæ defudaſſent, merebantur
 „ aliquod beneficium: nec tamen eorum recordabantur Epi-
 „ ſcopi, ut nec hodie faciunt nimis addiſti nimis ad-
 „ diſti familiaribus & miniſtris ſuis. *Cap. 27. de Reſcript. Cap.*
 „ *13. de Aetat. ordin.* Pro his itaque benemeritis meritò re-
 „ ſcribebant Pontifices Romani, atque ita ſobriè, ut nollent
 „ quemquam collatorem duobus gravari mandatis. 38. & 39.
 „ *de Reſcript.* “

„ Sed ut neſcio qua hominum improbitate ſolent optimæ
 „ leges ad iniquitatem abutentium deſlecti, & ut ex malis mo-
 „ ribus optimas leges, ita ex optimis legibus malos mores pro-
 „ dire, poſteriores ſummi Pontifices eandem culpam vene-
 „ runt, qua Ordinarii peccaverant: cœperunt quippe non
 „ ampliùs pro pauperibus & ingenuitate morum ac doctrinâ
 „ præſtantibus reſcribere, ſed pro ſuis familiaribus & paraſitis.
 „ Quapropter Romana palatia teri cœperunt, ut D. Bernar-
 „ dus notavit; indéque amplitudo Romani Pontificis excrevit
 „ in poteſtatem prophanam potiùs quàm religioſam; & ut Re-
 „ buſſus ait, divitibus tantùm afferentibus aurum & argentum
 „ diſtributa fuere Mandata: eâque cùm initio *monitoria* ſolum-
 „ modo eſſent, precibus utentes ſummi Pontifices, putave-
 „ runt deinde ſuæ Majeſtis eſſe *præceptorii* quoque uti, qui-
 „ bus jubebantur Ordinarii parere: ac denique *executorii*, ut
 „ compellerentur. Inde verò promanaverunt omnes reſerva-
 „ tionum ſpecies, quibus noſter Ludovicus Sanctus obſeſſeſſe
 „ videbatur edicto non ſolum de electivis beneficiis & dignita-
 „ tibus, ſed etiam collativis, ut his provideretur ſecundùm
 „ diſpoſitionem Juris communis, ſacrorum Eccleſiæ Dei Con-
 „ cilioꝝ, & inſtitutorum ſanctorum Patrum, ut unicuique
 „ ſua jurisdictio ſervaretur. “

Rectè inter alia mala, quæ ex Romana Collationum usurpatione nata sunt, illud hic Roussélius refert, quòd *per hoc amplitudo Romani Pontificis excreverit in potestatem profanam potius quàm religiosam*. Profanè igitur cogitat & loquitur Zaccaria, dum pag. 269. sustinet, hoc beneficiorum conferendorum jure per universum orbem Papæ ad sustinendum suum Primatum opus esse; quando nos ex adverso existimamus cum Bossueto & aliis primæ notæ Theologis ac Canonistis, Apostolicæ Sedis dignitatem & genuina jura nullâ melius veriùsque ratione sustineri, quàm Canonum defensione atque executione. Reliqua Romanarum Provisionum incommoda, ab ipsâ suâ spuria origine ut plurimum participantia, pluribus locis in Febroniano Opere indicata sunt, scilicet Tom. I. pag. 325. 469. 473. 480. & seq. 492. 566. Tom. II. pag. 61. seqq. 68. 119. 303. 406. seq. 479. 495. 549. 585. 601. 603. &c. His, si vacaret, plura addi possent; unum saltem non prætermittam de clausula *Non obstante* litteris Apostolicarum provisionum inseri solita, circa quam Petrus de Marca *Lib. IV. Cap. 9. n. 2.* ita differit: „ Non omittendum est, clausulam illam so- „ lemnem, quæ in omnibus rescriptis hodie inseritur, *Non „ obstante constitutione hac vel illa*, jam tum usurpari coepisse „ tempore Innocentii IV. quod ægrè ferebat Robertus Lincol- „ niensis, eò quòd in statuentibus inconstantiam designaret, „ cum tamen leges constantia quadam & perpetuitate quadam „ vigere debeant, nisi necessitate cogente aliquando remit- „ tendæ sint. *De illius Litteræ*, inquit Matthæus Paris pag. „ 871. & 875. *Et ei consimilium longè latèque dispersarum su- „ per accumulato NON OBSTANTE, nec ex legis naturalis ob- „ servandæ necessitate inducto, sciet cataclysmus inconstantie.* „ Si quis immodestæ cuidam petulantie verba Roberti adscri- „ benda putet, is ante omnia Theoderici Regis Italiae senten- „ tiam perpendat apud Cassiodorum: *Pro æquitate servanda „ Et nobis patimur contradici.* Et eodem sensu Regis Atha- „ larici: *Rarum confidentie genus est interdum resistere contra „ vota Principis.* “

IX.

Adversus sacratissima Collationum jura, in originario statu atque forma Ecclesiæ radicata, Canonibus spiritu Dei conditis firmata, prævaluit spiritus, non Ecclesiæ sed mundi, artes politicæ Canonum pestes. Has describit Michael Roussel *l. cit. n. 19.* ubi: „ Nostri tamen Reges, inquit, aliquando „ his reservationibus & expeditivis paruerunt: ac forsitan „ plurima ipsi causa, quod per orbem Christianum authorita- „ tem sumerent. Namque non mediocri gestientes lætitiâ, „ ac amplitudini majestatis suæ non parum addi ducentes, quod „ Episcopum Romanum intra regni sui provincias allexisent, „ Avenioni nempe, relicta Româ, offensionum materiam fugiendam censuerunt, quibus ille de repetenda illa urbe cogitaret. Hinc non ausi horum jurium novitati resistere, „ etiam ad eorum partem vocati, quanquam moderatè primum, nec nisi pro magno munere & lætitiæ signo, ac per „ tres dies duntaxat, per quos, nec ultra, dicitur Clemens „ VI. cùm ad illum Joannes Rex se officii causâ & visitationis contulisset, expectativas in forma pauperum ei concessisse, ut ait Camperus Bononiensis *Tit. de Reservat.* Sed „ confestim, nescio quâ dulcedine vel utilitatis spe, Pontifices & Reges titillati, coeperunt collationes usurpare, illos „ Regibus indulgentes ut conferrent, ne collatori aliquando „ ab illis impedirentur. Sic Innocentius VI. Clementis successor eidem Joanni facultatem fecit nominandi ad præbendas super triginta tam Metropolitanis quàm Cathedralibus „ & Collegiatis Ecclesiis regni sui. Clemens VII. in schismate sedens contra Urbanum (quod schisma non minima quoque fuit labes electionum & collationum) Carolo VI. attribuit, ut duas præbendas uniuscujusque Collegii conferre „ posset: ac sui non oblitus legem tulit de vacaturis Ecclesiis „ quam expectativam gratiam appellavit, ex qua solis Cardinalibus & potentioribus viris beneficia contingebant. Unde „ Scholasticorum plurima pars scholam Parisiensem deferuit. “

„ Sed cùm tot abusuū & excessuū, quæ Ecclesia patiebatur in pessimo illo schismate, toderet & poeniteret „ Principes Ecclesiasticos & prophanos, Comitia regni convocata fuerunt anno 1398. quibus statutum est, ne deinceps „ expectativæ & reservationes vim haberent in Gallia, sed ab „ Ordinariis collationes omnes fierent, atque Benedicto XIII. „ tunc sedenti denegaretur obedientia. Sed Benedictus his „ sibi cedendum non esse ratus, in hoc laboravit, ut Regis, „ Parlamenti Parisiensis & Universitatis, quæ tria sibi contraria sentiebat, aucuparetur favorem. Quapropter Regi jus „ decimæ colligendæ concessit: Universitatis Magistros nec „ non Parlamenti Officiales assignavit super Ordinariis, ut ab „ illis præbendas & dignitates obtinerent, &c. “ Hæc pronunc sufficiunt ad noscendum, quibus in manibus præstet esse beneficiorum collationes, Romanorum an Ordinariorum? ut de jure nihil memorem, quo Episcopalem ordinem perpetuò exuere profectò non est in in potestate Rom. Pontificis.

X.

Sed nec est hujus loci ultrà prosequi, quibus modis quibusque mediis ac viis jam memoratis atque aliis collationum abusus & Romanorum prætensionibus in Gallia primùm per Pragmaticam Sanctionem, deinde tum in eodem regno, tum in Germania per *Concordata*, limites sed in hac parum firmi, positi sint. Verùm hic intercedit Zaccaria pag. 294. ineptissimè Febronio insultans, quòd ille Tomo II. pag. 484. ex præmio Concordati Gallici (quod modò relegi cupio) *indignitatem & deformitatem* (sunt ipsa proëmiu verba) Papalium reservationum & usûs earundem non nihil denudaverit; quòdque (sic ille loquitur) *reservationes in celeberrimis Concordatis à Germanicâ Natione receptas, atque à tot sæculis servatas tant inclementer traducere atque exagitare non timuerit.*

Quoniam

Quoniam ipse nobis *Concordata Germaniæ* objicit, juvat hic paucis de eorum vi & auctoritate differere. Sunt autem duplicia: alia quæ vulgò & in Actis publicis dicuntur *Concordata Principum*, alia *Concordata Aschaffenburgensia*. De utrisque nonnulla dicta sunt in Præfatione Tomi II. Febroniani *Nota* 7. nec non *Tom. III. pag. 138. seqq.* *CONCORDATA PRINCIPUM* Francofurti an. 1446. primâ Septembris cœpta, ac Romæ 1447. quintâ & septima Februarii ab Eugenio IV. perfecta, Cæsaris, Papæ, omnium Electorum ac Principum, tam Ecclesiasticorum quàm Sacularium, ac cuncti Cleri, atque ita totius Nationis assensu nituntur. Hinc ista Concordata sibi servanda esse urget Imperium in Instructione anno 1500. à Regimento Imperii pro Legatione Romam mittenda, apud Müllerum in *statu Comitiorum Imp. pag. 117.* Similiter & eademdem Concordata Nationi facta tecta servanda esse, à sacra Cæsarea Majestate anno 1519. stipulatur Collegium Electorale, atque eadem in omnibus subsecutis Capitulationibus firmantur. Idem fit in Unione Electorali anni 1558., nec non singulis ejusdem deinde factis renovationibus. His Concordatis nondum omnibus inclytæ Nationis gravaminibus satisfactum esse, sed ulterius per Conciliorum generalium frequentiam, & aliis modis satisfactum iri, post instrumentum acceptationis Decretorum Basileensium, fatetur Breve anno 1446., Nuntiis ad diætam Francofordiensem ablegatis ab Eugenio IV. datum; hoc ipsum loquuntur Gravamina Nationis variis temporibus mota, & non semel (præcipuè annis 1521. 1522. 1530. nec non 1653.) multis ex capitibus compilata; quod ipsum etiam novissimè præstant Electorum Litteræ collegiales de anno 1764. Ex hoc consequitur, quòd intentio Imperii continuò fuerit & etiamnum sit, lenimenta gravaminum per Concordata Principum obtenta firmiter tenere, simul verò pro ulterioribus medelis consequendis, sive per viam Conciliorum aut ulteriorum Concordatorum sive per viam Constitutionum Imperii ac Territorialium, aut alio modo identidem adniti, quo morbus diuturnus per pharmaca successivè propinata radicaliter corrigatur.

CONCORDATUM ASCHAFFENBURGENSE, quod paulò post Concordata Principum secutum est, simili unanimitate ac firmitate sicut Concordata præmemorata, non gaudet. Illius articuli tantummodo Imperatoris Friderici III. & Nuntii Papalis nomine expediti sunt; nec Comitum Imperii, nec Collegium Electorale, multò minus omnes Archi- & Episcopi, ac Capitula & Monasteria Germaniæ ad illud concurrunt. Electores Ecclesiastici haud ignorabant tale Concordatum ab ipsis non aliter, quàm sub spe ac conditione consentus aliorum Electorum subsequuturi, admitti posse, cum jam antecederet per Unionem Electoralem, in præsens usque ævum continuatam, se se adstrinxissent, quòd ab illis Coelectoribus suis se separare nolint. Sciebant insuper, sua ordinariis Collatoribus eorumque successoribus atque singulis Ecclesiis competentia jura his ne auditis nec consentientibus, non posse tolli aut minui per eos, in quibus & per quos Imperium & Ecclesia Germaniæ minimè repræsentabatur. Denique non poterant pauci illi, à quibus posteriora illa Concordata pacta sunt, prudenter dubitare, quin onera per Aschaffenburgense Concordatum, tanquam merè provisionale & interimisticum, parata in promisso Concilio mox celebrando tollerentur. Vix documentum hoc è Consilio Cæsareo sibi obtinuerant Curialistæ Romani, cum mox palam facerent, quantopere deluserint illos, qui eis assensum utcumque præbuerant: nam Concilium generale, quod tam sanctè promiserant, stipulato tempore convocare nequidem cogitabant; & hoc ipso, contra intentionem ipsius Imperatoris & paucorum assistentium, ea quæ tantum usque ad hoc determinatum celebrandi Concilii tempus indulta fuerant, perpetua reddere moliebantur.

Germani cum viderent tempus in Concordatis Principum (quorum vigor vel in ipsa Conventione Aschaffenburgensi art. *In aliis*. integer servatus est) pro habendo Concilio generali per Decretum *Frequens* stabilitum esse lapsum, palam faciebant, quod hanc Conventionem, mox ab initio à pluribus spre-

ſpretam, nullatenus pro futuro tempore agnoſcant. Ipiſi Ele-
 ctiores Eccleſiaſtici anno 1455. mortuo Nicolao V., ſed mul-
 tō apertius anno 1457., hæc declarabant, varios eā de re tum
 inter ſe: tum cum aliis Archi- & Epiſcopis G. rmanix Conven-
 tus celebrantes, & de Conſtitutione Pragmatica in Imperio
 condenda conferentes; quod propoſitum dum impedire quæ-
 rit Æneas Sylvius in Episto-
 lā ad Martinum Mayer Cancellarium Moguntinum datā Romæ 8. Auguſti an. 1457. *Opp. Æneæ Sylvii pag. 836. edit. Baſileen.* ſummam gravaminum ipſe refert:
 ſcilicet a) quōd generatim non ſerventur Concordata: b) quōd
 electiones canonicæ non confirmentur: c) quōd beneficia con-
 ferantur exteris: d) quōd magna vis pecuniarum ab iis extor-
 queatur, qui beneficia conſequuntur: e) quōd ſub colore in-
 dulgentiarum, decimarum, atque aliis titulis ingentes ſummæ
 extra Germaniam deportentur. Illud ſingulare & ſerè lepi-
 dum eſt quod in eadem Episto-
 la ad declinandum penultimi
 gravaminis odium regerit Æneas his verbis: „ Quod deinde
 „ ſubjungis, extorqueri multum auri ab his qui dignitates vel
 „ alia beneficia aſſequuntur, non eſt cur de hac Sede conquera-
 „ mini, ſed potiùs de cupiditate & ambitione veſtrorum ho-
 „ minum, qui currentes pro Epiſcopatibus, invenientes compe-
 „ titores, his quibus palatium patet, certatim pecunias offe-
 „ runt. Illi verò qui alloqui Pontificem poſſunt, non ſunt
 „ omnes ſimiles Angelis, ſed quales in Almania Galliaque
 „ multos reperias; recipiunt enim quod offertur, non extor-
 „ quent: Romanus autem Præſul ſolus in ſtallo ſuo nunc hos
 „ nunc illos audit, & illos promovere ſolet, qui magis com-
 „ mendantur, nec ſciit, nec etiam arbitrat, pecuniæ cauſā
 „ hos aut illos commendatione præferri, &c. “ Quæ dein-
 cept in Comitibus & aliis Imperii Conventibus non ſolū adver-
 ſum hæc & ejuſdem generis alia, ſed & adverſus ipſum Aſchaf-
 ſenburgenſe Concordatum deliberata & concluſa ſunt, legi
 poſſunt in eruditis Obſervationibus, quæ Tomo II. Concordato-
 rum Germaniæ integrorum *pag. 72. ſeqq.* inſerta ſunt; è quibus
 etiam

etiam quæ de his Concordatis modò retulimus, magna ex parte descripta fuerunt, & plura ejus generis decerpi possent, præsertim ex *Tom. III. pag. 164. seqq.*, ubi varii mox ac obitu Nicolai V. à Germanica Natione adversus idem Concordatum excitati motus & factæ reclamaciones ex coævis scriptoribus & monumentis referuntur: scilicet ex Gobellini *Comment. de Gestis Pii II. Lib. I. pag. 25.* Platinà in *Vita Pii II. pag. 296.* Epistolâ Majeri Cancellarii Moguntini ad Æneam Sylvium de 31. *Aug. 1457. &c.* Ex quibus Auctor hujus Lucubrationis cit. *pag. 164.* rectè infert, eos etiam è Germaniæ Principibus, qui in Aschaffenburgensè Concordatum consenserant, post lapsum decennii, & nullo interim ad celebrandum Concilium facto apparatu, se illo amplius non teneri existimasse. Postremo illud rectè exoptat idem Observationum auctor *pag. 89.* ut omnibus gravaminibus tandem aliquando occurratur, sicque positiva aliqua declaratio Nationis ac Pragmatica Constitutio Imperii (ceu anno 1457. jam inter Principes Imperii convenerat, atque etiam deinceps Imp. Maximilianus I. sibi proposuerat) condatur, quæ justis desideriis Nationis consulatur, simulque sufficienter prospiciatur, ne Germanis singulis identidem cum integra Curia sit conficiendum. Dum hic de Concordatis tractamus, illud etiam addidisse juvabit: Quòd si (uti Romani prætendunt) collatio quorumvis beneficiorum ac dignitatum ratione Primatûs ad Romanam Sedem spectaret, nunquam illi juri cedere Papa debuisset: & si vis ei fuisset illata, nec valuisset se adversus eam ullo facto d. tendere, potuisset quidem factum tolerare, attamen jus integrum retinere modis omnibus debuisset. Verùm sapienter atque ex debito fecit, quòd usurpata restituerit, saltem pro parte.

XI.

Quæ circa beneficiorum, præcipuè majorum dignitatum collationes, nec non circa *ANNATAS* ea occasione eòve titulo solvendas, in Imperio Romano-Germanico contingere mutatio-

mutationes, eas sic expressit Olisiponenſis Theologus Antonius Pereria in *Dissert. Historia & Theol. de Gestis ac scriptis Gregorii P. VII. adversus Henricum IV. Imp. pag. 40. seqq. edit. Vindobon. an. 1773.* „ Cum per quingentes annos Imperatores fuerint, qui Romanos Pontifices facerent; nunc & ab annis sexcentis Romani Pontifices sunt, qui Imperatores faciunt. Olim in unius Cæsaris potestate erat creatio novi Pontificis: nunc pro maxima prærogativa habet Cæsar, si in Romanis Comitibus hunc vel illum ex Purpuratis Patribus Pontificem fieri vetet. Olim Episcopatus & Abbatias omnes, quibus vellent, regio quodam jure conferebant Imperatores Germani; nunc de privilegio sibi ab Apostolica Sede de concessio gloriantur, quo possint Episcopos & Abbates nonnullos designare, & *Primarias preces* nescio quas adhibere. Sed cur designandis Episcopis & Abbatibus Henrico interdixerit Gregorius, admodum iusta, inquires, causa erat sacrorum nundinatio, qua Henricus ipse non sine manifesta simonia iis, qui plus ei offerebant, majora minoræque dabat Sacerdotia. Turpissimum & maxime abominandum crimen, fateor, præsertim in Principe, simonia. At Henrico tot maximis bellis implicito, tot subditorum Principum rebellionibus oppugnato, illud condonari posse videbatur, quod bello atque alieno ære oppressus aliquam auri summam postulare ab iis, quos Ecclesiasticis dignitatibus ornabat. Imò si illorum temporum mores nostris moribus metiri licet, non magis simonia videtur, quod ab Episcopatum candidatis postulabat Cæsar, quam quod hodie à novis Episcopis *Annatarum* nomine exigit Pontifex. “

„ Vidit hoc Theodoricus Niemus Episcopus Verdenſis & Cameracenſis, tempore Constantienſis Concilii: qui in Scholiis ad Senatus-Consultum Romanum sub Leone VIII. de Investituris Ecclesiarum *absque omni pecunia* à Cæsare exercendis sequentia adnotat apud Goldastum in Constitutionibus Imperialibus Tom. I. pag. 222. *Nota quod* Tom. IV, P. II,

„ semper excipitur simonia in concessionibus Episcopatum &
 „ etiam majorum Sedium. Et cum ita sit, cur igitur ita intro-
 „ ductum sit per Ecclesiam & Ecclesiasticos, qui Romance Ec-
 „ clesie præfuerunt, quod per eos promovendi in Archiepiscopos,
 „ Episcopos & Abbates concordarent cum Camera Apostolica,
 „ & pro communi servitio Dominorum Cardinalium: & alias
 „ nullus creabatur Antistes, nisi hæc solveret? “

Jus Spolii seu Regaliæ, quod circa hæreditatem Episcoporum, ac circa redditus vacantis beneficii Imperatores usque ad tempora Ottonis IV. & Friderici II. exercuerant, inde verò in favorem Ecclesiarum abdicaverant, Pontifices Romani sub nomine Annatarum & Spolii noviter pro se introducere præsumpserunt; sed sicut hoc Concilium generale Constantiense Sess. XXXIX. ita illud Concilium generale Basileense Sess. XXI. tanquam non ferenda onera Ecclesiarum cassaverunt. In Concordato Aschaffenburgensi hoc onus Annatarum inveni præsumebatur, non quidem eâ intentione, ut redditus mensuales unius anni, Episcopo vel Archiepiscopo erepta nepotibus summi Pontificis vel Curialistis lucro cedant, sed potissimum, ut iisdem Romæ instruat Cassa Christianitatis contra potentiam Turcicam. Haud difficulter ad iis, qui dictum Concordatum pacti sunt, prævideri poterat, tantum onus à Natione Germanica, quæ nulli extraneo se tributariam reddi patitur, non admissum iri. Verùm eapropter illi, qui ex parte Germanorum Concordatum conceperunt, rei sat prospectum esse arbitrantur, si expressè reservaretur, quod Nationi integrum maneat, in mox subsequente Concilio, seu promissum erat, istum de annatis articulum immutare.

XII.

Quod de Annatis in subsidium belli Turcici destinatis jam memoravimus, illud adversario nostro non aridet, qui eas pag. 331. in Nota simpliciter promissas contendit cum Thomafino.

sino. Convincendus igitur de contrario uterque est ex Actis publicis.

Vidimus suprà Num. X. Ænea Sylvio, qualiter post obitum Nicolai V. anno 1457. Ecclesiastici Electores, tum inter se tum cum aliis Archi- & Episcopis Germani conventus celebraverint, in quibus agebatur de Constitutione Imperii Pragmatica, qua inter alia statueretur, *Ne quid pecuniarum ad Romanam Curiam deferatur.* Quod præter Annatas graves adhuc aliæ pecuniarum summæ Romam deferri consueverint, eadem Æneæ Epistola de 8. Aug. an. 1457. indicat in verbis: „ De pecuniis indulgentiarum miramur fieri querelam: nam illæ postquam collectæ fuerant, profectò Romani Pontificis arbitrio non alterius, erant distribuendæ. De decimis quoque credimus non esse indignum quod refers; nam si aliæ Nationes pro expeditione contra Turcos habenda decimas exhibent, non videmus, curetiam Teutones non contribuant.“ Equidem hæc Statuum intentio per negatam à Friderico III. Imp. ratificationem vim legis non obtinuit, & alium effectum non habuit, quàm ut hac ratione palam fieret, Electores & reliquos Status Imperii omnem Concordato Aschaffenburgensi vim obligandi ab eo tempore contradicere, ubi Nicolaus V. mortuus, & tempus præfinitum futuri Concilii sine hujus convocatione erat præterlapsum. Hoc est quod ad suum in Germania Nuntium 25. Octob. 1457. scripsit Callixtus PP. III. apud Raynaldum ad h. an. num. 42. „ Ex multiplici fama litteris, que & relatu fide dignorum intelleximus, per Electores Imperii & quosdam eorum sequaces, non cogitantes, quantum Sedi Apostolicæ, à qua gratias & beneficia susceperunt debeant, nonnulla tractata fuisse in præjudicium & læsionem auctoritatis nostræ, & Sedis Apostolicæ; in eis tamen neque assensum, neque auctoritatem Imperatoris intervenisse.“

Interim (uti refert laudatus Auctor Observationum in Concord. Nat. Germ. pag. 73.) sub eodem Calixto III. noviter ad quatuor annos in Annatas consentiebant Electores ac Principes, ita quidem, ut pecunia ex annatis redacta in bellum Turcicum impenderetur; et enim cum bella hæc Turcica deinceps maximè ferverent, incongruum videbatur hæc subsidia in Cassam Christianitatis influentia diminueret. Quare solutione Annatarum continuabatur, simul verò ut pecuniæ ex illis provenientes in expeditiones Turcicas impenderentur, exigebatur. Hinc sub Maximiliano I. an. 1500. in Comitibus Tit. 45. concludebatur: *Ut Pontifex Annatas Germanicæ Nationis ad expeditionem Turcicam, ad quam præcipuè destinatæ sunt, extradi faciat.* Conferatur Instructio pro Legatione Romanam mittendâ à Regimento Imperii anno 1500. confecta in Mülleri Theatro Comitiorum Lib. I. Cap. 10. pag. 117.

Anno 1522. Comitibus Imperii ad Instructionem Pontificiam Legato hæc responderunt: „ Cum Ordines S. Rom. Imperii
 „ nihil dubitent Beatitudinem Pontificis pro comperto habere,
 „ Principes Germaniæ in solutionem Annatarum ad aliquot
 „ annos Sedi Apostolicæ solvendarum eâ lege ac conditione
 „ consensisse, ut illæ in oppugnationem perfidissimi Turcæ &
 „ defensionem fidei Catholicæ converterentur: Ex quo autem
 „ numerus annorum, intra quos annatæ illæ solvi debeant,
 „ nunc longo intervallo transactus sit, neque annatæ illæ à
 „ Beatitudinis suæ prædecessoribus Pontificibus Romanis in
 „ hunc usum, in quem decretæ, sint conversæ. Ob id, si
 „ modò necessitate exigente communia auxilia in oppugnationem
 „ Turcæ per Germaniam esset decernenda & colligenda,
 „ inde Populus Germanicus, quare annatæ prius jam multis
 „ annis in hunc usum reservatæ ad hoc opus non applicen-
 „ tur, averseturque alia in se ob hanc causam gravamina re-
 „ cipere. Ex quo Prælati Ecclesiastici pro annatis Sedi Apo-
 „ stolicæ solvendis ut plurimum suis subditis superindicta &
 „ collectas imponere, & talia ab eisdem recuperare causave-
 „ runt,

„ runt. Quare illustrissimus Princeps Dominus Locum-tenens alique Principes & Imperii Romani Ordines vehementer orant, ut Beatitudo Pontificis velit hæc et alia paterno affectu considerare, & illas annatas, quæ post obitum Episcoporum aliorumque Prælatorum seu Ecclesiasticorum ad Curiam Romanam solvendæ fuerint in futurum non exigere, sed illas fisco S. R. Imperii applicandas relinquere &c. “ Vid. *Tom. I. Febr. pag. 578. seq.* Simili tenore Imperator Carolus V. die 31. Octobris an. 1522. scripsit ad Pontificem Adrianum VI. scilicet: *Annatas, quas novi Antistites Rom. Pontifici solvere consu verunt, AB ORIGINE eâ maximè ratione concessas esse, ut hujusmodi pecuniis Christi fidei hostes arcerentur. sed & eadem ratione exprimantur gravamina Nationis annorum 1522. & 1530. Hoc ipsum gravamen expressè etiam comprehensum est sub iis, de quibus Recessus Imperii an. 1530. §. 32. mentionem facit, & quorum curam Capitulationes Cæsareæ inde ab anno 1558. Imperatori enixè commendant. Denique Ferdinandus I. Imp. anno 1563. sanctissimæ Sedi potiora Nationis gravamina exponens, & illud inter ea retulit, quòd Annatæ in subsidium Turcicum olim concessæ adhuc exigantur & Romam exportentur. Miratur, nec immerito, Auctor Concordatorum Germaniæ integrorum *Tom. III. pag. 178.* privatos hodie scripores sustinere, Annatas non fuisse ad expeditiones Turcicas Concordato destinatas; quasi verò, inquit, novelli hi Doctores meliùs noverint quid in acta Imperii publica anno 1448. & 1457. relatum sit, quàm omnes Imperii Status an. 1500. quorum plures de visu & audita eorum testari poterant quæ ante 50. annos acta erant.*

Ex his concludimus, quòd etsi conceptis verbis in Aschaffenburgensi Concordato non exprimatur, quos in fines Annatæ, à Germanis additæ, verti debeant; nihilominus inclinata Natio (à cujus libera voluntate pendebat eas vel addicere vel negare) ut primum malam Romanorum fidem experta est, ne ab illis porro luderetur, mentem suam apertius declaraverit,

rit, eidémque sine interruptione inhæserit. Debet hæc declaratio suum robur & effectum habere, siue Nationi placitum sit sæpe memorato Concordato hætenus stare, siue non. Neque enim credi potest, adunatum in Comitibus Imperium si ea apertè & perseveranter hanc suam mentem declarasse, tam inde à sua origine alia fuisset; neque Romanam Curiam ad tot declarationes etiam in faciem ei factas siluisse, si earum veritatem & iustitiam ipsa non agnovisset.

XIII.

Pone tamen contra omnem veri similitudinem, Germanos tempore Aschaffenburgenſis Concordati de Annatis in Turcicam expeditionem vertendis minùs cogitaſſe, atque poſt initos demum cum Romana Sede Tractatus animum mutaſſe in illius præjudicium: ſuſtineo, ſuſtineo, id eos bono jure feciſſe, nec contra fidem Concordatorum. Hoc ut demonſtrem, per gradus incedo. 1.) Concilium Conſtantiènſe anno 1414. Decreto *FREQUENS* ediſto perpetuo ſancivit, decrevit & ordinavit, ut Concilia generalia d. inſeps de decennio indecennium perpetuò celebrentur in locis, quæ ſummus Pontifex per menſem ante finem cujuſlibet Concilii deputare vel aſſignare *TENEATUR*: quem terminum liceat ſummo Pontifici de Cardinalium Conſilio ob emergentes fortè caſus al breviate, ſed nullatenus prorogetur. Notandum quod Pontifex præmiſſo modo teneatur locum ſequenti Concilio deputare; quòd proinde ſic à jure interpellatus, non ab homine interpellandus, debeat quàm Præſes omnia ad celebrandum Concilium neceſſaria, quantum in ipſo eſt, ordinare. 2.) Anno 1447. Nonis Februarii Eugenius PP. IV. vigore Concordati Principum declaravit atque erga Germanicam Nationem ſeſe obligavit: *Se generale Concilium Conſtantiènſe, Decretum FREQUENS, ac alia ejus Decreta, ſicut cætera alia Concilia Catholicam militantem Eccleſiam repræſentantia, ipſorum poteſtatem, authoritatem, honorem & reverentiam amplecti & venerari.* Atque

Atque ita Pontifex ex solemnī conventionē inīta cum Natione Germanica sese ad convocandum generale Concilium obligavit. Sed ne in his quidem stetit vinculum & obligatio Eugenii. Promisit nominatim, se curaturum, ut novam quoddam generale Concilium in Alemannicæ partibus, in uno de quinque locis, videlicet Constantia, Argantina, Moguntia, Wormatia, Treviris, propter Ecclesiæ necessitates convocaretur. 3.) Tantum abest, ut defuncto Eugenio hæ obligationes, nomine Sedis Apostolicæ contractæ, extinctæ fuerint, ut ex contrario eadem in Aschaffenburgensi Concordato cum Eugenii successore Nicolao V. an. 1448. renovatæ conspiciantur; quandoquidem posterius hoc Concordatum non solum nihil contineat, quod circa præmissa priori detrahat, sed è contrario expressis verbis statuatur: *In aliis autem, quæ per felicis recordationis Dominum Eugenium Papam quartum, pro Natione præfata, USQUE AD TEMPUS FUTURI GENERALIS CONCILII* permissa, concessa, indulta, atque decreta, & per memoratum sanctissimum Dominum nostrum Papam Nicolaum confirmata fuere, in quantum illa Concordiæ præsentī non obviant, ista vice nihil extitit immutatum. Notentur in his verba, *Usque ad tempus futuri generalis Concilii*; eò enim usque solum duraturum erat vinculum hujus Concordati respectu Germanicæ Nationis. Nec quenquam hic terreant verba *permissionis, concessionis, indulti &c.* quæ primâ fronte Styli Romani imperitis gratiam Pontificiam significare videri possunt, sunt autem reipsa statuta, à partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa acceptata & concordata: sunt ipsa Concordati verba. 4.) Porro in eodem Concordato ratione Annatarum ita conventum fuit: *ſolvantur annuatæ, ſe mediū fructus juxta taxam ſolitam, à tempore poſſeſſionis infra annum.* duratque hæc observantia deinceps, nisi eam similiter in futuro Concilio, de ipsius Nationis consensu, contingat immutari. Si jam quæ- ratur, de quo Concilio, stabilem huic negotio normam daturum, fuerit inter partes contrahentes sermo: an de tali quod post integrum sæculum & ultra, ex novis tunc minimè prævi-
sis

sis causis, celebrari fortè posset: an de eo quod Eugenius & Nicolaus PP. se intra decennium habituros promiserant? nemo arbitror, tam erit hebes, qui non primâ fronte iudicet, ad hoc, non ad illud pacifcentium animos intendisse. Hoc sanè omnes præcedentes Tractatus manifestum faciunt. 5.) Interim Nicolaus V. anno 1455. moritur; abierant jam ab ultimo Concilio, Florentino scilicet, anni plus quam decem, absque quod interea Romæ de celebrando Concilio vel cogitatum quidem fuerit. Quid faciunt Germani, bonam suam fidem ludi videntes? Quid his in circumstantiis egerint, refert Gobellinus in *Comment. de Gestis Pii II. Lib. II. pag. 25.* nempe: „Fuere non pauci, qui Cæsari suaserint, nunc tem-
 „ pus esse coërcendi Apostolicam Sedem, ne tantum in Ger-
 „ mania posset. *Conventiones*, quæ cum Eugenio factæ fue-
 „ rant, *diminutas* esse; nec prius obediendum summo Ponti-
 „ fici, quàm concederet, quæ Natio Germanica optaret, an-
 „ cillam eam videri, libertatem aliquando mereri. “ Quare autem illæ *Conventiones* post mortem Nicolai V. *diminutæ erant?* non quasi personales fuissent: etenim erant initæ *Romanæ Ecclesiæ & Germanicæ Nationis nominibus*; sed quòd *ad tempus tantùm* initæ essent, & tempore elapso concidat obligatio. 6.) Equidem in hanc propositionem; qualis à Gobellino & aliis enuntiatur, Imperator non consensit; sed neque expressâ publicâque Imperii lege opus fuit, ut Germani à vinculo conventionali, uti omni jure poterant; seliberos haberent; sufficiebat id monstrasse Actis publicis, sive in toto sive parte eorum quæ Pontifici in Concordato addicta fuerant. Porro ex iis, quæ Num. XII. relata sunt, apertum est, Germanos post decessum Nicolai V. ab obligatione Concordati solutos, non uno Comitali actu, sed pluribus, voluisse, ut annatæ non in Pontificis & Curialistarum emolumentum, sed in Turcicas expeditiones verterentur; quidquid demum ea de re exprimant vel respectivè sileant verba expirantis Concordati.

Refert

Refert clar. Barthelius de *Concord. Germ. Dissert. I. Cap. III. Sect. 3. n. 4.* & aliunde notum est, Henricum II. & Carolum IX. Galliae Reges suis ad Tridentinam Synodum Oratoribus in mandatis dedisse, ut ejusdem auctoritate Annatæ abolerentur. Sed noluisse iis de rebus in Synodo tractari Legati Pontificii, tanquam non pertinentibus ad fidem morumve correctionem. Vide Pallavicinum *Lib. XIX. Cap. 1. n. 4.* Utriusque facti subsistentiam non evertet suâ contorsione Zaccaria pag. 298. Germani, uti ex præmissis patet non indigebant nova & legali annatarum abolitione.

Caput III.

De Relationibus ad summum Pontificem faciendis, & de hujus jure generalia Concilia convocandi eisdemque præsidendi. Zaccaria falsi & injuriarum accusatur & vincitur.

I.

Relationum jus Pontificium, inquit Zaccaria in Rubrica Capituli 7. Dissert. VII. Febronius ab Episcoporum Ecclesiæque consensione repetit, quod absurdissimum esse demonstratur. Procedamus etiam in hac materia justo ordine, quem adversarius studiosè turbat.

Imprimis Febronius Tom. I. toto §. 6. Capituli 11. operose probat, *Ea QUÆ AD ECCLESIAE STATUM ATTINENT*, ubivis gerantur, ad Romanum Pontificem referenda esse, ut sollicitudinem suo Ministerio convenientem expleat. Ideo autem, inquit noster Auctor cit. §. 6. n. 5. ad Papam referenda sunt quæ ad statum Ecclesiæ pertinent, quia servandæ unitatis in fide, & incorruptæ in substantialibus disciplinæ, primaria sollicitudo ei incumbit. Adde Cap. III. §. 7. n. 7. Hæc de divinis Pontifici

Tom. IV. P. II.

T.

ficiū

ficti Primatûs juribus intelligi & dici atque ad ea referri nemo
 prudens dubitabit. Ad hanc Relationum classem (ut alia
 non repetamus) referimus Epistolam Africanorum Patrum ad
 Theodorum Pontificem apud Harduinum *Tom. III. col. 734.*
 hoc tenore : „ Humillimum vestro Apostolico culmini per-
 „ solventes obsequium cum lacrymis suggerimus quod sine
 „ cordis gemitu reticere non valemus : Ante hoc
 „ temporis spatium exosum apud Constantinopolitanam Civi-
 „ tatem novitatis commentum ad nos usque opinanter fuisse
 „ delatum. Et ut hæcenus siluissimus, putavimus serenissimo
 „ examine vestræ Apostolicæ Sedis fuisse defectum. Quod ubi
 „ pertinaciter cognovimus invalescere , relegendes videlicet
 „ libellum Pyrrhi nostri fratris & Coëpiscopi dudum ejusdem
 „ Constantinopolitanæ Civitatis, apud venerabilem vestram
 „ Sedem prolati, relationem, qualem necessitas exegit, fratri
 „ Paulo, nunc CPolitanæ Civitatis Ecclesiam occupanti, emi-
 „ simus: exhortantes cum nimio fletu jam dictum novitatis
 „ commentum, non quidem suis temporibus adinventum,
 „ à suo videlicet auctore confutatum, à se quoque vel ab om-
 „ ni Ecclesia, cui præsidet, repellere: & chartas omnes, præ
 „ foribus ipsius sanctæ Ecclesiæ ad scandalum populorum sus-
 „ pensas, projicere: qualiter fides, quæ nunc usque perman-
 „ sit integra, & Apostolica eruditio illibata servetur. Certum
 „ est enim quòd tales sermonum novitates de malo gloriæ aino-
 „ re nascuntur. . . . Quia verò in quandam suspicionem
 „ nostra Africana à malignis hominibus apud memoratam re-
 „ giam Civitatem recitata est provincia; antedictam relatio-
 „ nem memorato fratri Paulo CPolitano Antistiti transmissam
 „ vestræ Deo amabili Beatitudini direximus: quam rogamus
 „ humiliter per vestræ sacratissimæ Sedis responsales transmit-
 „ tere: qualiter prospere cognoscamus, si memoratus supe-
 „ rius frater à nefanda se novitatis adinventione ad integram
 „ reformaverit orthodoxæ fidei prædicationem. Quòd si dis-
 „ simulaverit, auctoritas almæ Sedis vestræ juxta Patrum san-
 „ ctiones salubri consilio pertractabit à sano corpore separare
 „ vulnus

„ vulnus insanum: remotóque morbi sævientis flatu, cautiùs
 „ quæ sunt sincera perdurent, & grex purior ab hac mali con-
 „ tagione spiritali vestri culminis ferramento purgetur. “

Hæc latiùs describere visum est, ut intimè noscatur, de quo hac in Epistola agitur. Scilicet Africæ Episcopi in suspitionem venerant consensùs in hæresim, quam Pyrrhus Constantinopolitanus Antislites affixo publico libello professus fuisset dicebatur. Hanc suspitionem ut Africani à se declinent, petunt à Rom. Pontifice, ut Epistolam, quam ad Paulum Pyrrhi successorem eà de re ipsi dederant, iterum per suos Responsales Constantinopolim pervenire faciat, ad nòtendum, an Pyrrhus, adhuc superstes, in suo errore perseveret, quòd si dissimulaverit, rogant Pontificem, ut suæ Sedis auctoritate juxta Patrum sanctiones eum tanquam vulnus insanum à sano corpore separari faciat. *Juxta Patrum sanctiones*, inquit Africani: hoc est, *per legitimum Concilium*, conformiter ad Canones Antiochenos, Chalcedonenses, Africanos &c. aliter enim Pyrrhum judicari non posse, assererat ipse & alii cum eo Episcopi. Vid. Michaël Le Quien *Oriens Christian. Tom. I. pag. 229.*

Atque hæc una fuit ex causis, ob quas Africanæ Provinciæ Præsules hanc ad Theodorum Papam Epistolam dederunt: scilicet, ut omnem suspitionem hæresis à se declinent, nec videantur communicare hæretico; alteram, & fortè principaliorem in ingressu Epistolæ his verbis exprimunt.: *Antiquis regulis sancitum est, ut quidquid quamvis in remotis vel in longinquo positis ageretur provinciis, non priùs tractandum vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum.* Hæc extraxit in rem suam Jesuita pag. 324; sed prætermisit quæ sequuntur: *ut hujus auctoritate, juxta quæ fuisset pronuntiatio firmaretur.* Totam hanc phrasin ex Epistola Innocentii I. ad Concilium Carthaginense descriptam esse, ad marginem notavit Harduinus. Posteriora utriusque Epistolæ verba concordant

dant cū iis, quæ de Pyrrho non aliter quàm per legitimum suæ Orientalis Provinciæ Concilium damnando, paulò antè affirmavimus. Erat sanè hæc causa talis, quæ ad statum Ecclesiæ pertineret; etenim agebatur de hæresi, cujus virus ab Oriente in Africam propagatum dicebatur, quo casu negotium ad Primatem Ecclesiæ utique deferendum fuit, ut *juxta Patrum sanctiones salubri consilio de legitimo remedio provideatur*. Itaque non incongruè cum hac Africanorum Epistola Zaccaria *cit. pag. 324.* conjungit sequentia verba ex Aviti Epist. 36. *Synodaliū legum esse, ut in rebus, QUÆ AD ECCLESIAE STATUM PERTINENT, siquid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Ecclesiæ maximæ Sacerdotum quasi ad Caput nostrum, membra sequentia recurramus.* Eò quoque pertinet illud Justiniani Imp. ad Joannem PP. II. *Nec enim patimur quidquam, QUOD AD ECCLESiarUM STATUM PERTINET, quamvis manifestum & indubitatum sit quod movetur, ut non etiam vestræ innotescat Sanctitati: quia Caput est omnium sanctarum Ecclesiarum: apud Harduinum Tom. II. col. 1146.* Agebatur autem in eadem Epistola de hæresi adversus divinitatem Filii à nonnullis sparsa.

Citat ulteriùs eādem qua diximus *pag. 324.* Innocentii I. Epistolam 2. ad Victricium, quæ de *Majorum Causarum Relationibus* agens *Synodum*, quæ eas stituerit, & *veterem*, quæ eas exigat, *consuetudinem* appellavit. Quod de Synodo hic dicit Innocentius, id de Sardicensi ejusque Canonibus intelligit. Hincmarus *Opp. Tom. II. pag. 774.* Nos de eadem Epistola pluribus egimus *Tom. I. pag. 225. & Tom. III. pag. 303.* Equidem idem S. Pontifex Epist. 30. ad Concilium M. Ilevitanum num. 2. *diligenter*, ait, *& congruè Apostolicæ Sedis consultis honoris arcana super anxiiis rebus quæ sit tenenda sententia: antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab orbe mecum nostis esse servatam.* Verùm agebatur de hæresi, quæ inter alia vult, hominem sibi sine Dei gratia posse sufficere. Atque ideo *eod. num.* addit Innocentius: *præ-*
fertim

sertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & Coepiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est sui nominis & honoris auctorem, referre debere, veluti nunc retulit vestra dilectio, QUOD PER TOTUM MUNDUM POSSIT ECCLESIIIS OMNIBUS IN COMMUNE PRODESSE. Adde P. de Marca Lib. I. Cap. 10. n. 3.

II.

Atque hæc prima species Relationum, quæ ad summum Pontificem quin facienda sint, nemo rectè de Catholico Primatu sentiens dubabit. Altera species earum rerum & causarum est, quæ ad tutelam & executionem Canonum pertinent; idque ex iis argumentis, quæ à Febronio Tom. I. Cap. II. §. 7. prolata & exemplis illustrata sunt ad probandum, quod Papa sit Tutor, Vindex & Executor Canonum per universam Ecclesiam. Exemplis, quæ ibidem ex RR. Pontificum Epistolis & aliunde relata sunt, addemus alia, quæ Zaccaria cit. Cap. 7. in rem suam, aut potius nostram, adducit,

Equidem Patres Concilii Sardicensis in Epistola ad Julium Papam falli sunt, non valde optimum & congruentissimum esse, si ad Caput, id est, ad Petri Apostoli Sedem, de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes. At quare, & de quo ad Pontificem referri volunt Patres Sardicenses? Hoc sub finem Epistolæ ipsimet exprimunt, scilicet: „Tua autem præcellens prudentia disponere debet, ut per tua scripta, „qui in Sicilia, qui in Sardinia & Italia sunt fratres nostri, „quæ acta sunt & quæ definita cognoscant; & ne ignorantur eorum accipiant Litteras Communicatorias, id est „Epistolias, quos iusta sententia degradavit. Per everent autem Marcellus, Athanasius, & Aselepius in nostra communicatione: quia obesse eis non poterit iniquum iudicium, & fuga, & tergiversatio eorum, qui ad iudicium omnium Episcoporum, qui convenimus, venire noluerunt, “ Scilicet Patres

Patres Sardicenses in sua Synodo, postquam universa de integro discussissent, fidem Nicænam iterum asseruerunt, Athanasium & quosdam suâ communione dignos declararunt, alios ut hæreticos damnârunt, ne verbo eorum, quæ egerant confirmationem à Pontifice petentes. Hoc à Julio tanquam Canonum executore flagitant, ut per nonnullas partes Occidentis notum faciat, qui in legitima Synodo excommunicati fuerint, quibus ex contrario decreta communicatio; hæc quippe novisse omnium intererat, ne ritè excommunicatis ignorantes communica-
rent.

In eundem censum referenda est Innocentii I. Epistola 29. ad Episcopos Carthaginensis Concilii, qua eorum adversus Pelagianos hæreticos doctrina atque sententia laudatur ac probatur. In ea ita Sanctus Pontifex: *Quod Patres non humanâ, sed divinâ decrevere sententiâ ut quidquid, quamvis de disjunctis remotisque provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad hujus Sedis notitiam perveniret: ut totâ hujus auctoritate quæ iusta fuerit pronuntiatio firmaretur, indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ quid præcipere, quid ablucere, quos veluti cæno inmundabili sorditatos, mundis digna corporibus unda vitaret.* Quo sensu, quo fine Carthaginenses Pontifici scripserint accipe ex Epistolæ num. 2. „ Cum illis, ait S. Innocentius, curam geritis quibus præsidetis Ecclesiis, sollicitudinem vestram pro omnium utilitate monstratis: & per cunctas totius orbis Ecclesias omnibus unâ quod profit, decernendum esse depositis: ut suis constabilita regulis Ecclesiis, & hoc, quo illos caveat, pronuntiationis iustæ firmata decreto, talibus patere non possit, qui perversis instructi, imò destructi, verborum argutiis totam veri dogmatis quærunt evertere disciplinam. Sanandum ergo celerius, ne longius execrandus animis morbus irrepat. “ Et postea in fine num. 9. „ Nec quidquam superesse duximus quod dicamus. cum nihil prætermisum à vobis, nihil constet esse suppressum, quo illi refutati & penitus cognoscantur.
“ tur

„ tur esse convicti. Ideoque à nobis testimonia nulla ponuntur, quia in his plena relatio est, & satis constat tot doctissimos Sacerdotes cuncta dixisse: ne decet credere, vos aliquid, quod ad causam possit proficere, prætermisisse. “

Ex his intelligitur, Patres Carthaginensis Concili in causa Pelagianorum talia sanxisse, quæ non solum ipsorum respectivè Ecclesiis, sed reliquis in commune omnibus prodesse. Hos fines ut Synodus plenè adipiscatur, sua Synodalia Decreta, sæcris Canonibus per totum conformia, Innocentio Papæ submittit, tum ut ille ea (juxta sensum Declarationis Cleri Gallicani de anno 1682.) ad omnes Ecclesias *pertinere* faciat: tum ut nulla Ecclesiarum ignoret, quibus juxta justissima placita Cartaginensiam communio danda, quibus neganda esset.

III.

Tertia Relationum species ea est, quæ ad Romanam Ecclesiam deferuntur, tanquam ad *aliarum Ecclesiarum Magistrum*. De hac Sanctæ Sedis qualitate actum est *Tom. I. Cap. III. §. 6.* Hoc titulo assèrit Innocentius PP. I. Epist. 30. n. 1. inter varias Apostolicæ Sedis occupationes hanc præcipuam esse, quod *diversorum consulta fidei ac medicæ (al. modicæ) disceptatione*, sive ut loquitur Epist. 6. n. 1. *collatione, tractare* cogatur. Quæ ex Innocentii & aliorum Epistolis ad hanc præcipuè classem pertinent, eas quoque hic memorâsse non poenitebit. Dionysius Alexandrinus quodam de re Xylitum II. Papam consulturus, sic Epistolam inchoat apud Constantium col. 266. *Verè etenim, frater, consilio opus habeo, & sententiam tuam expecto, ne fortè halluciner.*

In ingressu Epistolæ Innocentii I. 37. quæ est ad Nucerinum Episcopum, hæc quidem occurrunt, *Mirari non possumus, dilationem tuam sequi instituta Majorum, omniâque quæ possunt aliquam recipere dubitationem, ad nos quasi ad Caput atque*

atque ag apicem Episcopatus referre, ut consulta videlicet Sedes Apostolica ex ipsis rebus dubiis certum aliquid facientiumque pronuntiet. Verum in ipsa hac relatione vel interrogatione abusus seu excessum observat sanctus Pontifex, hæc interroganti num. 2. reponens: „ Scripsisti Clericos, quos con-
 „ stituas (te) non habere, aliquos verò mutilos, aliquos di-
 „ gamos esse. Ad quod stupuimus, prudentem virum de his
 „ voluisse consulere, quæ omnibus sunt certâ ratione com-
 „ perta. Ergo non quasi ignorantibus dicimus, sed in aliis
 „ forsitan occupatos, illud oblitos vos esse dicimus. “

Non semper habebant Pontifices in promptu, quæ inter-
 rogantibus responderent, sed id quandoque inter responden-
 dum debebant ipsi addiscere. Hoc fatetur Innocentius Episto-
 la 6. ad Exuperium Episcopum Tolosanum. Epistolæ hoc ini-
 tium: „ Consulenti tibi, frater carissime, quid de proposita
 „ specie unaquaque sentirem, pro captu intelligentiæ meæ,
 „ quæ sunt visâ respondi, quid sequendum vel docilis ratio
 „ persuaderet, vel auctoritas lectionis ostenderet, vel custo-
 „ dita series temporum demonstraret. Et quidem Dilectio tua,
 „ institutum secuta prudentum, ad Sedem Apostolicam refer-
 „ re maluit, quid deberet in rebus dubiis custodire, potius
 „ quam usurpatione præsumptâ, quæ sibi viderentur de sin-
 „ gulis obtinere. Cur enim magis pudendum putemus disce-
 „ re aliquid, quàm omnino nescire? Mihi quoque ipsi de colla-
 „ tione docilitas accedit, dum perscrutatis rationibus ad pro-
 „ posita respondere compellor: eoque fit, ut aliquid semper
 „ addiscat, qui postulatur ut respondeat. Proponam igitur sin-
 „ gula, subjiciamque responsum &c. “ Hæc sanè in nullo
 egrediuntur fines Magisterii, multumque absunt à præcepto
 interrogandi, magisque à lege universim omnibus datâ.

Interim non ad solam Ecclesiam Romanam consilii causa
 recurrebatur; alæ quoque Ecclesiæ, etiam remotissimæ, mu-
 tuis sese Consiliis juvabant, Sic Lugdunenses Viennensesque
 ab

ab Ecclesiis Asiæ & Phrygiæ, quid de Cataphrygibus sentirent, requisitæ peculiaribus litteris responderunt apud Eusebium *Lib. V. Cap. 1. edit. Cantabrig. an. 1720.* Consulti sæpe sunt Metropolitani ab Episcopis Suffraganeis, & ab ipsis Metropolitanis Apostolicæ Sedis Vicarii. Consulti etiam aliquando & Episcopi, qui præ cæteris doctrinæ famâ eminebant. Verum equidem est quod Romani Episcopi consulerentur frequentius & universalius; sed si de *authoritate* quæritur, agnoscimus haud difficulter, quod in duabus prioribus Relationum speciebus, scilicet in iis, quæ ad universalis Ecclesiæ statum attinent, nec non in illis quæ pertinent ad tutelam & executionem Canonum, major sit Romanæ Sedis & responsum seu juris responso, ejus autoritas; at ubi de *nudo consilio*, quod olim Episcopi sæpius à Romano postulabant Antislite, quodque hic nec alio titulo dabat, agitur, non puto, quod (cæteris paribus) *per se* major sit vis *Responsi*, seu, ut loquitur Innocentius, *Disceptationis*, seu *Collationis* Pontificiæ, quam aliorum Præsulum, qui etiam munus docendi acceperunt. Dixi per se: quod enim hæc Responsa propter reverentiam Sedis Apostolicæ aliàsque causas promptius obsequium obtinuerint, imò vim juris deinde acceperint, aliud est; de quo agemus postea.

VI.

Quod præter binas priores, quas diximus, Relationum species: quasque jure divino Primatui annexas non diffitemur, alia adhuc species existat, etiam à tertiâ, quæ in nudâ consilii ejusque liberrimâ petitione consistit, distincta; discimus ex Epistolis Leonis M, Gelasii & Innocentii I, RR. PP. S. Leo Epistola V. ad Episcopos Metropolitanos per Illyricum constitutos; Cap. 6. ita scribit: *Si quæ verò causæ graviores vel appellationes emerferint, eas sub ipsius* (Vicarii à Leone per Illyricum constituti) *relatione ad nos mitti debere decrevimus, ut nostrâ secundum Ecclesiasticum morem sententiâ finiantur.* Hæc

Tom. IV. P. II.

U

verba

verba Epistolæ nobis Adversarius objicit pag. 328. Cùm illis meritò conjunguntur, quæ Innocentius I. Epist. 2. scripsit ad Victorium Rotomagensem Cap. 3. ibi: *Si verò majores cause in medio fuerint devolutæ, ad Apostolicam Sedem, sicut Synodus statuit, & vetus consuetudo exigit, post judicium Episcopale referatur.* Gelasius item Papa in Commonitorio ad Faustum: *Ipsi sunt, inquit, Canones qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus Sedis examen deferri voluere.*

Porro in memoratam Leonis Epistolam V. notat Quesnelus Opp. S. Leonis Tom. II. pag. 430. „ Jus illud Relationis, „ quod Sedi Apostolicæ compete-
 „ bat, sanctorum Conciliorum „ auctoritate pro reverentia Principis Apostolorum illi esse col-
 „ latum. Quod disertè Innocentius asserit in Epistola ad Vi-
 „ tricum Cap. 3. qui jus illud ex veteri quoque consuetudi-
 „ ne repetit. *Addit deinde:* Quin eandem Synodum, eosdè-
 „ que Canones, Gelasius, Leo, Innocentius Pontifices Ro-
 „ mani in mente hebuerint, dubitari vix posse existimo. Sed
 „ quinam Canones illi fuerint, disceptatur ab eruditissimis. To-
 „ tus ille Innocentii textus ad Nicænos Canones referendus
 „ videtur Jll. de Marca Lib. I. 10. Aliter olim intellexit Hinc-
 „ marus Remensis Epist. 9. Cap. 12, & duo priora Capita ad
 „ Synodum Nicænam pertinere, postremum verò ad Sardi-
 „ censensem existimavit. Diversam ab utroque sententiam inire
 „ me cogunt rationes infrà exponendæ, & totum illud Sardi-
 „ censi Synodo tribuere, cujus Canones sub Nicænæ Synodi
 „ nomine priscis illis temporibus à Romanis Episcopis lauda-
 „ tos fuisse, testes sunt Innocentius ipse, Zosimus, & noster
 „ Leo Epist. 40. In quem errorem qua ratione inciderint,
 „ Codex Romanus, quo publicum beamus, manifestum facit.
 „ Non, inquam, Nicænos, sed sub Nicæni Concilii nomine
 „ Sardicenses adducere mihi videtur Innocentius I; quia agit
 „ de Clericis tam superioris quàm inferioris Ordinis inter se
 „ litigantibus, de quibus Synodus Nicæna sermonem non ha-
 „ bet Can. 5. quem ab Innocentio notatum putant; sed tan-
 „ tum

„ tùm de iis, qui à proprio Episcopo sunt excommunicati, si-
 „ ve sint ex laico Ordine, sive ex Clero; quod ad Clericos
 „ superioris Ordinis, qui depositioni, non excommunicationi,
 „ subiacebant, minimè pertinet, cùm nec iurgiis eorundem
 „ inter se, de quibus loquitur Innocentius, ullatenus conve-
 „ nit. Conveniunt verò quàm maximè ejudem Pontificis ver-
 „ ba cum Can. 3. Sardicensi, cujus hic titulus apud Diony-
 „ sium Exiguum: *Ut inter discordes Episcopos comprovinciales*
 „ *Antistites audiant: quod si damnatus appellaverit Romanum*
 „ *Pontificem, id observandum, quod ipse censuerit.* Deinde
 „ de his, qui relictis Provinciæ suæ Sacerdotibus ad alias ju-
 „ dicandi convolant, ne verbum quidem in Nicæno; in Sar-
 „ dicensi autem plura reperiuntur. Denique de *Relatione* ad
 „ Apostolicam Sedem *post Episcopale judicium* facienda in cau-
 „ sis Majoribus, prorsus tacent Nicæni Patres; ex professio-
 „ nem Sardicenses agunt Can. 3. 4. & 7. Quare argumen-
 „ tum illustrissimi Petri de Marca assumens, sententiam oppo-
 „ sitam sic confirmo: De eadem Synodo hic intelligendus est
 „ Innocentii textus quantuscunque est: at in posteriori loco
 „ Sardicensis intelligenda, non Nicæna: in prioribus ergo pa-
 „ riter ad Sardicenses animum advertebat Innocentius. “

Ex his concludimus, tam *Relationis* jus in *gravioribus*
Causis, quàm *Appellationis* ad Ramanam Sedem potissimum
 niti *Canonibus Sardicensis Concilii & Consuetudine*, proinde
 (quod Febronius contendit, Zaccaria negat) consensu seu de-
 latione Ecclesiarum. Quibus *Quesnelli* nomen hoc loco dis-
 plicet, illi eo prætermisso, ad argumenta solum, quibus uti-
 tur, animum adjiciant.

Quod ad *Illyricum* in hac Relationum materia specialiùs
 attinet, cujus etiam occasione Epistolarum S. Leonis quartæ
 & quintæ adversarius pag. 328. meminit, illud solum nunc ad-
 dimus, quod præter alios observavit Quesnellus *cit. Tom. II.*
 pag. 429. scilicet: „ Ratio exceptionis est, quod Illyricianæ

„ Provinciarum, ut *Occidentalium* partium quædam portio ad Romanam Pontificem *jure peculiari* pertinebant. Cæterum quod hic de Appellationibus scribit S. Leo, id ex Sardicensibus Canonibus asserit, ut veteris instituti & reverentiæ Sedis Apostolicæ mentio testatur: qui Canones Orientalibus ignoti erant tunc temporis. “ Singularia hæc Illyricianarum & aliarum Provinciarum jura in hac Relationum specie per se sufficiunt ad excludendum ab ea omnem *juris divini* dispositionem. Plura de his dicta sunt *Tom. I. Febr. Cap. IV. §. 1. n. 2.*

V.

Paucæ, quæ post quadripartitam hanc Relationum divisionem, & distincta singularum jura supersunt, difficultates, ab adversario injectæ, tales sunt, ut vix recenseri mereantur. Ac primò quidem *pag. 326.* ait: „ Cùm ad Romanam Ecclesiam propter potentioris principalitatem necesse sit omnem convenire Ecclesiam, uti ex Irenæo sæpius monuimus, oportet, ut quæ in Ecclesiis geruntur negotia cum Rom. Pontifici potissimum communicentur. “ Nos Irenæi locum *Adversus hæreses Lib. III. Cap. 3.* ad præsentem materiam nequidquam facientem, tum alibi, tum præcipuè *Tom. III. pag. 47. seqq.* explicavimus. Pone tamen, eum ad præsens thema trahi posse: sufficiet dixisse, eundem ad duas priores, non ad posteriores Relationum species pertinere.

Grave post hæc, imò duplex falsi crimen Auctori nostro Jesuita *pag. 330.* impingit. Duxerat Febronius *Tom. I. Cap. III. §. 7.* argumentum à Lege 45. Cod. Theodos. & lege 6. Cod. Justin. de SS. Ecclesiis, ad probandum, non omne jus Relationis Rom. Pontifici competens *ex divino jure* promanare. Scilicet Impp. Honorius & Theodosius, cùm Illyrici provincias, ab Occidentis Patriarchatu divulsas, *Romæ novæ*, id est, Constantinopolitanæ Ecclesiæ, subjecissent, dederunt huic *prærogativam* in easdem provincias similem illi, quæ *Romæ veteris*

tur per Occidentem latatur, & qua hæc ante avulsionem in Illyrico gaudebat. Quænam autem est hæc prærogativa? Eam expressere Augusti, nempe: Ut, si quid dubietatis concesserit, id oporteat non absque scientia viri reverendissimi sacrosanctæ legis Urbis Constantinopolitanæ (quæ Romæ veteris prærogativâ latatur) conventui Sacerdotali sanctoque judicio reservari. Inde Febronius *l. cit.* intulit a) hac lege jus Romani Pontificis ad Relationes per indirectum confirmari: b) illud, tanquam verum & perfectum jus, suâ origine & absque speciali concessione nulli Sedi proprium esse.

Hæc nunc confirmabimus auctoritate viri clarissimi Jacobi Gothofredi in Commentariis ad Codicem Theodosianum *Tom. VI. Part. 1. ad dictam Legem 45. p. m. 101.* ubi: „ Ex hoc „ principio, ex hac exauratione (*Romæ novæ & veteris*) arbitrà æquitate (ut locutus Valens *leg. un. de jure Italio Urb. Constant.*) quam & hic Theodosius Junior inculcat, illud „ discerelicet, Episcopum Romanum in Orbe suo (Occidentali „ videlicet) auctoritate ita potiore liquidò jamtum fuisse; „ ut si de Canonibus Ecclesiasticis dubietas in Provincia aliqua emergeret, quamlibet res ad Synodum diœceseos referretur, & *Judicio* ejus sancto reservaretur, attamen non „ absque Episcopi Romani scientia judicium factum. Fuit „ hæc scilicet prærogativa, hoc privilegium, *πρεσβετον*, ut „ etsi statuendi jus & judicium penes Synodum esset; consilium „ tamen & sententiam suam expromere Episcopus Romanus „ rogaretur. Id verò, etsi honorificum maximè, tantum abest „ tamen, ut dominandi definiendique jus astruat, ut idem „ jus Episcopo Constantinopolitano in Orbe suo (Orientali scilicet) extra diœcesin suam Patriarchalem *hac lege* delatum videamus. Atque ab eadem mente procul dubio fuit *Ca.* „ non ille Ecclesiasticus, quo caveri Julius olim Episcopus „ Romanus dixerat, *ne absque consensu Romani Pontificis quicquam in Ecclesia decernatur*, ut apud Socratem videre est non „ uno loco. *Lib. II. Cap. 8. & Lib. II. Cap. 15.* Vel, ut pro

„ *irritis habeantur, quæ præter sententiam Romani Episcopi fuerint gesta*, ut apud Sozomenum *Lib. III. Cap. 10.* exprimitur. Denique absque scientia Episcopi Romani vel Constantinopolitani, seu *παρὰ γνώμην* significat, non explorata super eo ejus sententiâ: nam etsi poterat Synodus decernere aliter, quàm quod his Episcopis videretur, non tamen potuit, priusquam super eo eorum sententia esset audita. Itaque & Theodoretus *Lib. II. Cap. 17.* id ita explicat, *„ jus sententiam expectare ante omnium sententias oportebat.* “ Ex his videtur Cardinalium Congregatio pro interpretatione Concilii Tridentini hanc suam anno 1594. formasse Declarationem: *Decreta, quæ in Conciliis Provincialibus conduntur, publicari non debent inconsulto Romano Pontifice.* Attamen hanc Declarationem non probat de Marca *Lib. VI. Cap. 14. n. 13.*

Interim nemo pristini Statûs Ecclesiæ gnarus dubitabit, firma hæc esse ad evincendum id ad quod occasione Legis Theodosianæ Febronius paucis intendit: scilicet *Jus illud Relationis*, sic ex antiquitate declaratum, juris esse merè humani, sicut in Oriente; ita in Occidente. Porro ita prosequitur *seq. pag. 102.* Gothofredus: „ At enim ex alio fonte (Theodosius) hoc Episcopi Constantinopolitani privilegium derivat, nempe de *imitatione*, ut loquitur Ausonius, *in Gratiarum actione*, id est *generali exæquatione* veteris Romæ & novæ, ut in sæcularibus ita in Ecclesiasticis, tum expressis Patrum Constantinopolitanorum Canonibus super hac *ἑσότης*, tum Imperatorum Constitutionibus. Quam exæquationem Chalcedonenses quoque postea confirmarunt. Qua parte neque illud leviter transmittendum est, ab *Urbe ad Urbem* exemplum privilegiumque derivari, *Antistitis*, inquit, *URBIS Constantinopolitanae, QUÆ Romæ veteris prærogativâ lata-* „ *tur.* Nempe à sæculari Urbium dignitate Ecclesiarum quo- „ que auctoritas propagata, “

His denique addit pag. 103. „ In hac tandem constitu-
 „ tione egregium exemplum habemus, Principalis auctorita-
 „ tis & P. testatis in *Canonica Disciplina* tuenda, fanciendâque.
 „ Item habemus rationem, qua paci Ecclesiarum consulatur.
 „ &c. “

Hanc, si vis, pro quintâ *Relationum* specie, nunc ut plurimum obliteratâ, accipe.

Verum, inquit Zaccaria, hic de solo *Illyrico* per Imperatorem disponitur, non de universo Oriente. Quid inde? Tribuit Theodosius Constantinopolitano Præsuli in Illyricianis provinciis idem *Jur Relationis* respectu *Synodali* *Conventionum*, quo & ipse per universum Orientem, & Romanus Antistes gaudet per Occidentem. Interim (sic pergit Jesuita) Theodosius ipse, perspectâ rei veritate edictum suum revocavit, & jam nominatas provincias juri Romani Pontificis restituit. Non ignoro: lego etenim revocatorium hujus Imperatoris rescriptum ad Honorium Aug. apud Constantium in *Epist. RR. PP. col. 1030*. At per hoc neque revocatur, neque mutatur jus, quod binis Episcopis *antiquæ & novæ Romæ* in certis & agnitis suis districtibus hac Lege peræque asseritur competere. Atque hæc sunt bina illa falsa, quibus Adversarius fidem & nomen nostri Auctoris minuere improbè nititur.

VI.

Ut nihil prætermittamus eorum, quæ Zaccaria in rem suam, adversus nostram ingerit, addimus, eum pag. 326. prætere, quod Responsa, quæ ad Relationes à Pontificibus mittebantur, ab his modesto quidem vocabulo *Consulta* appellata sint, neque tamen illa aut *consilia* aut *directorium*, sed semper tanquam *mandata* & *imperium* habita fuerint. Generaliorem hanc assertionem deinde quodammodo restringens, pag. 328. ait: licet leviorum causarum relationibus concederemus, ea quæ darent RR, Pontifices responsa, fortassis non fuisse mandata

mandata, sed consilia; id ubi graviorum causarum relationes ad Apostolicam Sedem mitterentur, se largiri non posse, quin universa negligatur antiquitas.

Nos de singulis Relationum speciebus, quos hoc Capite recensuimus, & relativis ad ea Responsis, horumque vi atque auctoritate, nostram sententiam non in globo, sed distinctè promemus. a) In iis quæ ad *Statum Ecclesiæ pertinent*, provinciis *Occidentis* ea necessitas incumberebat, ut in capitibus tam Disciplinæ quàm Fidei suo Capiti consentire deberent. Itaque Responsa ad has materias relativa non ita accipienda sunt, ac si *simplicis tantum consilii* vicem subirent, sed veluti decisiones ex Canonibus aut ex Traditione petitiæ, ad quarum observationem Episcopi erant adstricti. b) Idem tenendum de Responsis & Decretis pro *Canonum executione*; si tamen genuini sint Canones, de quorum tutela & executione agitur. c) Cùm de *Magistralibus* Responsis, ad Episcoporum aliorumque interrogata datis, quæritur, ipsimet agnoscunt, & exemplis, quæ num. 3. attulimus, comprobant Pontifices, consilia tantum & instructiones à se dari, quæ per se non ligant, ultrà quam Canon & Ratio convincunt. d) Relationes *graviorum Causarum* (si tamen illæ ab eis, de quibus num. 1. & 2. actum est, nihil participant) & *Appellationes* ad summum Pontificem non sunt pars substantiæ Primatûs; utrumque variantis disciplinæ est, atque ex usu determinandum. e) Quæ in *Provincialibus & aliis majoribus Conciliis* concludebantur, ea quidem antequam executioni mandarentur, ex Canonum præscripto & antiqua observantia ad Rom. Pontificem referebantur; attamen poterat Synodus aliter statuere quàm Pontifici visum esset; uti paulò antè cum viro clar. Jac. Gothofredo observavimus. Ex his prudens Lector statuet, an & quousque verum sit, quod Adversarius pag. 328. indoctis narrat, nempe: quæ ex innumeris: quas summi Pontifices ad orbis Episcopos scripsere, consultationibus, veluti ex naufragio tabulæ supersunt, eas ubique legislatoris auctoritatem præferre. Nihilominus, quòd, & qua

qua ratione, plures Epistolæ & Responsa Pontificum vim legis postea obtinuerint, scilicet per relationem in Corpus seu Collectionem Canonum, & hujus sive in particulari aliqua sive etiam in universali Ecclesia receptionem, dictum est *Tom. III. Febron. pag. 109. seqq.*

VII.

Themati de Jure Relationum Adversarius eod. Cap. 7. Disfert. VII. conjungit illud de *Jure convocandarum Generalium Synodorum*; atque hoc quidem egregiâ calumniâ auspicatur. Febronius *Cap. VI. §. 2. Tom. I.* ex ipsis octo priorum generalium Conciliorum Actis aliisque cœvis monumentis demonstraverat, ea solorum Imperatorum auctoritate indicta fuisse. Quid Zaccaria? Illas, ait *pag. 334.* quisquillias à Febronio ex Hæreticis compilatas esse. Itane? soli Hæretici docent quod ille probandum suscepit? Quotquot mihi modò sub manibus sunt felicioris Minervæ Canonistæ, Galli præsertim, omnes Febronio assentiuntur: J. B. Lavocatus Sorbonæ Doctor & Bibliothecæ Præfectus in *Tractatu de Conciliis an. 1769. edito. pag. 74. seq.* Durandus *Dictionar. Juris Can. Tom. I. pag. 339.* De la Combe *Recueil de la Jurisprudence Canonique & Beneficiale pag. 141.* Greg. Zallwein *Princip. Juris Ecclesiast. Tom. I. pag. 242. & 244.* Gibert *Corp. Juris Can. Tom. I. pag. 77.* Inter hos ambo posteriores iisdem ferè, quibus noster Auctor, probationibus utuntur. Sed amplior & curatior his omnibus est Natalis Alexander in sua *Historia Ecclesiastica*, in qua per seriem temporum, & pro singularum œcumenicarum Synodorum occurrence, sequentes Propositiones sibi ex veritate historica sumit propugnandas: scilicet a) *Tom. IV. pag. 210.* Nicæna Synodus convocata est à Constantino Imperatore. b) *Tom. IV. pag. 384.* Secunda Synodus œcumenica à Theodosio M. Imperatore, inconsulto Damaso Pontifice Romano convocata est. c) *Tom. V. pag. 67.* Œcumenicam Synodum (tertiam) quam Cyrillus congregari postulabat, quam Basilius & Archimandrite *Tom. IV. P. II.*

ac Monachi rogabant, Theodosius indixit Ephesum. d) Tom. V. pag. 245. Marcianus Imperator Synodum quartam œcumenicam Nicœam primùm convocavit, deinde Chalcedonem transtulit, consentiente S. Leone Rom. Pontifice. e) Tom. V. pag. 502. Synodum quintam œcumenicam Justinianus Imperator convocavit, non repugnante Vigilio Rom. Pontifice. f) Tom. V. pag. 599. Constantinus Pogonatus Synodum œcumenicam sextam convocavit, re cum Romano Pontifice communicatâ. g) Tom. V. pag. 746. Septima Synodus à Constantino & Irene Augustis convocata est, Adriano I. Rom. Pontifice consentiente. h) Tom. IV. pag. 248. Adrianus II. Pont. Max. octavam Synodum œcumenicam celebrari jussit, quam convocavit Basilius Augustus. Ex his Natalis Alexandri Dissertationibus, non ex Hæreticorum Commentariis, sua potissimùm Febronius hausit, quanquam non serviliter, uti ex amborum collatione scriptorum quisque facîle intelliget. Quod ad VIII. Synodum, quàm tanquam à R. Pontifice convocata Jesuita pag. 339. speciali hic mentione dignam credidit, attinet; rogavit sanè Adrianus Papa à Basilio Imperatore, ut per suæ pietatis industriam Synodus Constantinopoli convocetur, cui nostri, inquit, quoque Missi præsidentes, & culparum personarumque differentias liquidò cognoscentes, juxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretionem exercent; attamen eam Synodum nullatenus convocavit Papa; hoc solus præstitit Synodumque direxit Imperator. Vid. Acta hujus Synodi apud Harduinum Tom. V. col. 768. 776. 815. 818. 898. 918. seqq.

Has Synodorum convocationes Imperatores fecere partim motu proprio, partim ad instantiam RR. Pontificum, partim aliorum; partim Consentientibus partim dissentientibus Pontificibus. Supponere hic cum Adversario pag. 337. duas convocationes, unam politicam, quæ Imperatorum, alteram Ecclesiasticam, quæ Pontificum esset, est fingere rem omni Historiæ primorum novem sæculorum adversam. Etenim tunc quoque per Imperatores fiebat convocatio, cum illud rogarent, vel

vel in illud præviè Pontifices consentirent, veluti factum in Synodis VI. VII. & VIII. Atque ita penitus concidit, quod Adversarius *pag.* 336. ingerit, nempe in convocatione primorum Conciliorum jus à facto secernendum, & videndum esse, an Imperatores ea jure convocaverint. Inani huic scrupulo ità respondet Lavocatus *cit. Tract.* *pag.* 63. „ Nisi Principes „ jus convocandorum illorum Conciliorum habuissent, professe- „ rêt Ecclesia reclamasset. Quis enim dicat in tanta Sæculo- „ rum serie, *ne unum quidem* fuisse reclamantem Episcopum „ adversus tam immanem jurium Episcopatus (Papatûs) usur- „ pationem? Dein *pag.* 75. Conciliorum convocationes à Princi- „ pibus factas Ecclesia approbavit, & sæpissimè petiit, & cùm „ hæ convocationes, ad praxin pertinerent, non ad meram „ speculationem, fieri nequaquam poterat, ut Episcopi igno- „ rarent, an essent legitimæ & contra institutionem, nec ne „ &c. “

VIII.

Sed hæc non arrident nostro Jesuitæ, qui *pag.* 332. *seqq.* hoc jus ad *unum* Summum Pontificem, *ex summa ejus in Ecclesiam potestate* & *jure clavium* spectare contendit. Liceat viro illi & sociis ejus in faciem dicere, quòd non justam de Conciliis, de potestate Romani Pontificis, & respectiva sæcularium Principum auctoritate sibi ideam forment. Si Galliæ Monarchæ & alteri cuivis Regi liberum licitumque est, quoties ei bonum visum fuerit, in suo Regno aut statu, Synodos seu magnas seu parvas congregare (de quo jure ejusque usu vide latius tractantem Petrum de Marca *Lib. VI. à Cap.* 17. *ad 23.*) Quare non licuit Romanis Imperatoribus, quoad integrum stetit Imperium, omnes Orientis & Occidentis Episcopos in unam eamque universalem congregare Synodum?

Cura pacis & tranquillitatis publicæ, quæ à Deo Principibus commissæ est, postulat, ut Synodos quandoque con-
X 2
gregent.

gregent. Etenim Conciliorum est hæreses eradicare, schismata profligare, scandala & vitia tollere, mores reformare, disciplinam Ecclesiasticam instituere. Hæc omnia gravissimi momenti esse ad pacem & tranquillitatem Reipublicæ servandam, constat tum ex tot dissensionibus & bellis propter religionem & negotia Ecclesiasticæ disciplinæ susceptis, tum ex innumeris Conciliis ad hæc omnia extinguenda celebratis. Hanc ob causam Imperatores, Reges & Principes sæpissimè Concilia indixerunt, eo, ut dixi, fine, ut turbæ & contentiones in Rep. consopirentur; relinquentes nihilominus Episcopis & Ecclesiæ Pastoribus liberam et omnimodam facultatem de rebus fidei & morum tractandi ac statuendi.

Hoc sensu Theodosius Junior in Epistola ad S. Cyrillum Alexandrinum, de Ephesinæ Synodi indictione verba faciens, loquitur: *De indicta autem sanctissima Synodo nostra Serenitas ad omnes omnino Deo dilectos Episcopos Metropolitanos litteras scripsit, quod nimirum hac tandem ratione turbæ, quæ ex multis dissidiis & concertationibus hinc inde exortæ sunt, ritè secundum Ecclesiasticos Canones consopiantur.* Ita ex veteri versione: quæ à recentiore apud Harduinum Tom. I. col. 1343. verbis solum, non sensu discrebat. Idem in sua ad Valentinianum Epistola sic ait: *Propter hanc igitur causam, quia quosdam cognovimus sanctissimas Ecclesias notabili novitate turbare, Synodum decrevimus Ephesi fieri.* Huc quoque spectat Epistola 69. S. Leonis M. ad Marcianum Imperatorem, qua factæ ab eo convocationi Synodi generalis consentit his verbis: *Credebamus Clementiam vestram id desiderio nostro posse præstare, ut præsentī necessitate respectā, differri ad opportunius tempus sacerdotalem Synodum juberetis: ut evocatis de cunctis provinciis Sacerdotibus verè posset esse universale Concilium.* Sed quia vos amore Catholice fidei congregationum nunc fieri voluistis, ne devoto viderer obviare arbitrio, fratrem & Coëpiscopum meum Paschasium, qui vicem præferticæ meæ possit implere, direxi. Ita & Theoricus Rex ad Patres Concilii Romæ anno 503. in causa Symmachi

machi Papæ congregati apud Harduinum Tom. II. col. 973. vos, inquit, *noveritis, & Deus, quid in ipsa causa judicare debeatis, pacem modis omnibus Clero, Senatui & Romano populo post judicium reddituri: ne qua turbatio, nulla discordia in civitate remaneat. &c.*

Errant, qui putant convocationem Conciliorum esse remmerè Ecclesiasticam. Præter id quod jam dixi de Synodorum in pacem & tranquillitatem publicam influxu, illud etiam quod in Synodis Ecclesiasticum est, pro parte ad curam Principum, tanquam fidei & religionis defensorum, pertinet; quanquam per se non influat in judicia Ecclesiastica & rerum spiritualium administrationem. Quomodocunque enim Conciliorum convocatio facta fuerit, modò Episcopi omnimodâ libertate fruuntur, eorum judicium minimè impeditur, econtra bonorum Principum auctoritate sustinetur; & aliunde convocatio Concilii non est de illius substantia. Taceo, quòd Episcopi ipsi ab Imperatoribus & Principibus Conciliorum convocationem sæpissime petierint. Liberius Papa multoties ab Imperatore Constantio Concilii convocationem efflagitavit, ut constat ex Theodoretii *Hist. Eccles. Lib. II. Cap. 16.* & ex Epistola hujus Pontificis ad Constantium apud Constant in *Epistolis RR. PP. col. 423.* S. Leo sæpissime à Theodosio Concilii indictionem postulavit, ut constat ex ejus Epistolis. S. Chrysostomus in Epistola ad Innocentium I. *Obsecramus, inquit, religiosissimum Imperatorem, ut Concilium, quo facta hæc punirentur . . . cogeret* Constant col. 779. &c. Quæ adversum hæc Bellarminus & Charlasius objiciunt, eis abunde satisfacit Exim. Lavocatus cit. *Tract. pag. 65. seqq.*

IX.

Febronio, inquit Zaccaria pag. 340. fat est *venenatum illud* de Synodis invito Pontifice celebrandis dogma inspirare, idne jure atque aptè fiat, non curat; desperet tamen (sic addit)

dit) se fidem impetraturum, dum aliqua in sacram antiquitatem reverentia supererit. Quæ in his enuntiationibus petulantia, quanta iniquitas! Quæstio & tractatus fuit à nostro Auctore institutus de prætenso jure *exclusivo* Rom. Pontificis universalis Concilia indicendi. Vid. *Tom. III. Febr. pag. 119. seqq.* Hoc ille negavit; nullubi autem dixit, quòd *in regula* debeant Imperatores & Reges generale convocare Concilium, prætermittâ aut non præviè habitâ desuper cum Papa relatione & deliberatione. Hoc dixit, hoc probavit Febronius, posse illud & debere prioribus casibus (quos *l. cit.* recensuit) pro bono Ecclesiæ & Statûs convocari, dum Papâ in ejus indictio- nem irrationabiliter & cum manifesto detrimento publico, si- ve spirituali, si ve temporali consentire & in eo comparere re- cusat. Dicat tunc Adversarius suo more & Stylo, congregatam tali ratione Ecclesiam *truncum* futuram, Capite destitutam; respondebimus ei, summum Pontificem esse & manere Caput Ecclesiæ, cui membra *regulariter* debeant adhærere, non ta- men si schismaticus sit aut hæreticus, si sit everfor Canonum & Ecclesiasticæ Disciplinæ; si se ex causis canonicis ad cele- brandum generale concilium obligavit & datam fidem non ser- vat &c. Vid. *cit. Tom. III. pag. 283. & 352.*



DISSERTATIO VIII.

De aliis juribus, quæ sibi RR. Pontifices cum præjudicio Ordinis Episcopalis appropriarunt.

Caput I.

De Episcoporum Electione, Confirmatione & Consecratione. Miræ circa eas Zaccariæ ab antiquitate & à SS. Canonibus aberrationes.

I.

Diximus, & nisi multa me fallant, Dissert. VIII. Cap. 2. probavimus, nullum, quamdiu sinceris Canonibus suis stetit vigor, summo Pontifici jus fuisse conferendi *beneficia* extra fines Romanæ diœceseos. Nunc ostendemus, nullum paritet ei jus fuisse in collatione *Episcopatum*, postquam hi legitimè erecti essent. Probabimus hoc adversus Zaccariam, Dissert. VIII. Cap. 1. pag. 358. asserentem, *Romanos Pontifices, dum Episcoporum electiones sibi adscripserunt, nil demum fecisse, quàm ut eas ad primæva jura Sedis revocarent.*

Quis in primitivâ eâque universali Ecclesia fuerit modus ad Episcopatum perveniend., & is quidem ex *Apostolica traditione* servatus, eum ita describit S. Cyprianus Epist. LXVIII. ad Clerum & Plebes in Hispania consistentes pag. 119. „ Propter quod (nimirum, mirum ne indignus promoveatur) diligenter de traditione „ divinâ & *Apostolica observatione* observandum est & tenendum, „ dum,

„ dum, quod apud nos quoque, & ferè per provincias univer-
 „ sas tenetur, ut ad Ordinationes ritè celebrandas, ad eam
 „ plebem, cui Præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem Pro-
 „ vinciæ proximi quique convenient, & Episcopus eligatur,
 „ plebe præsentē, quæ singulorum vitam plenissimè novit, &
 „ uniuscujusque actum de ejus conversatione perspexit. Quod
 „ & apud vos factum videmus in Sabini Collegæ nostræ Ordi-
 „ natione; ut de universæ Fraternitatis suffragio, & de Epi-
 „ scoporum, qui in præsentia convenerant, quique de eo ad
 „ vos litteras fecerant, judicio, Episcopatus ei deferretur,
 „ & manus ei in locum Basilidis imponeretur. “ Paulò antè
 in eadem Epistola divus Cyprianus hanc disciplinam ex anti-
 quo Testamento descendisse probat, citans textum Numero-
 rum Cap. XX. v. 25. seqq. Conformiter ad eandem disciplinam,
 Cornelium Romæ Clericorum plebisque suffragio Episcopum or-
 dinatum esse testatur idem Cyprianus Epist. 41. & 42.

Scilicet circa tempus ordinationi Episcopi constitutum,
 Metropolitanus epistolam circularem mittere solebat, qua om-
 nes ejus Provinciæ Episcopos ad eam plebem, cui Episcopus
 ordinandus erat, invitabat, ut ejus ordinationi assisterent. Eo-
 rum omnium præsentia desiderabatur, si commodè poterant
 expectari; sin minus, consensus suum per litteras declara-
 bant. Hoc casu tres Episcopi assistente vel consentiente Me-
 tropolitano, ad peragendum ordinationis officium sufficere
 credebantur,

Dixi Provinciæ Episcopos ad eam plebem, cui Episcopus
 ordinandus erat, fuisse invitatos. Etenim tam in Ecclesia Græ-
 ca quàm Latina per plura sæcula illibata fuit disciplina, qua
 Plebis & Cleri vota ad electionem Episcopi concurrebant; &
 Novella Justiniani CXXIII. Cap. 1. expressè vult in electione
 Episcopi unà cum Clero *Primates Civitatis*, cui Episcopus or-
 dinandus est, intervenire.

Porro plebis ad hunc actum concursus non erat merè testimonialis, sed vim *veræ Electionis* obtinebat. Hoc probat Binghamus de *Originibus Ecclesiast. Lib. IV. Cap. 2.* argumentis petitis à quibusdam vetustis regulis ac consuetudinibus Ecclesiæ: scilicet a) ex eo, quod nullus Episcopus ulli plebi orthodoxæ invita debuerit obtrudi: b) ab exemplis eorum, qui contra ipsam animi sui propensionem ad suffragia plebis se conformarunt: c) ex ratione suffragandi & eligendi quam populus inibat: d) ex usu & officio interventorum: e) ex consuetudine illa, qua populus homines correptos vi Episcopo ordinandos exhibuit: f) ex appellatione *parentum*, qua nonnulli Episcopi ex quodam urbanitatis officio populum suum hoc intuitu salutarunt: g) ex potestate, quam populus in designatione Presbyterorum habuit. Idem confirmant varix RR. Pontificum Epistolæ. Sic Coelestinus Epist. IV. Cap. 5. nullum invitis Episcopum dari volens, ut *Cleri, plebis & Ordinis CONSENSUS ac desiderium requiratur*, præcipit. Decernit & S. Leo Epist. IX. Cap. 6. *Teneatur subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, Ordinis CONSENSUS & PLEBIS: qui præfaturus est omnibus ELIGATUR.* Et Epist. XII. Cap. 5. *Ille omnibus præponatur, quem Cleri plebi, que CONSENSUS postularit Tantum ut nullus invitis & non petentibus detur.*

II.

Vacante quodam Episcopatu moris erat, ut Metropolitana provincialium suorum Episcoporum cuidam daret negotium ut ad vacantem Ecclesiam se conferret, Clerique ac populi animos ad concordiam in novi Episcopi electione præpararet. Hujus Commissarii, seu ut vocabatur *Visitatoris*, & qualiter ille in suo se officio gerere debeat, meminit Decretum Symmachi Papæ ad Cæsarium Arelatensem Cap. VI. apud Harduinum Tom. II. col. 958. ubi *Decretum*, inquit, *sine Visitatoris præsentia nemo conficiat, cujus testimonio Clericorum ac Civium possit unanimitas declarari.* Ejusdem & frequens mentio
Tom. IV. P. II, Y tio

tio occurrit in Epistolis S. Gregorii M. signanter *Epist. 13. Lib. XIII.* in qua Barbaeo Episcopo Beneventano & Visitatori Ecclesiae Panormitanae ita praecipit: *Dilectio tua ad praedictam Ecclesiam properabit, & assiduis adhortationibus Clerum plebemque ejusmodi Ecclesiae admonere festinet; ut remoto studio uno eodemque consensu talem sibi praeficiendum expetant Sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & à venerandis Canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate Decreti omnium subscriptionibus roborati, & Dilectionis tuae testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat.* Ne quem fortè fallat quod de Ordinatione eligendi Episcopi Panormitani per Romanum Pontificem faciendâ hic legitur; notandum est, tempore Gregorii M. nullum Metropolitam in Sicilia fuisse. Vid. Tom. II. Opp. S. Gregorii M. edit. *Benedict. col. 486. b. 487. d. 467. f. 898. f.*

Rationem hujus disciplinae circa Episcoporum electiones discimus ex citata S. Cypriani Epistola 68. nempe, *ut plebe, presente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicentur.* Aliam rationem dat Coelestinus I. *Epist. 2. Cap. 5.* apud Gratianum Dist. LXI. Can. 13. ubi: *Nullis invitis detur Episcopus: Cleri, Plebis & Ordinis consensus & desiderium requiratur.* Dum verò his rationibus permota Ecclesia, plebem ac Clerum totum in sui Pastoris electione intervenire atque audiri jussit, praecipuas tamen in hoc momentoso negotio partes esse voluit Metropolitani ac Comprovincialium Episcoporum. Hinc Synodus Nicæna Can. IV. statuit: *Episcopum convenit ab omnibus, qui sunt in Provincia, constitui. Si autem sit hoc difficile, vel propter urgentem necessitatem, vel viâ longitudinem; tres omnino eundem in locum congregatos, absentibus quoque suffragium ferentibus, scriptisque assentientibus, tunc electionem fieri.* Canonem hunc non tantum de Consecratione, sed etiam de Electione loqui ostendunt Christianus Lupus in Scholio ad eundem Canonem Opp. Tom. I. pag. 240. edit. Venet. Van Elpea Comment. in Canones pag. 89. edit. Colon. an. 1755. Hæc

Cano-

Canonis explanatio conformis est temporis illius disciplinæ, juxta quam Electio & Ordinatio Episcoporum simultaneè peragi solebant.

Facillimum mihi foret monstrare, quòd hæc per Clerum & populum Episcopos eligendi ratio etiam post Concilium Nicænum usque in sæculum XII. duraverit, tanquam sacris Canonibus conformis. Carolus M. & Ludovicus Pius in suis Capitularibus, quæ *Dist. LXIII. Can. 34.* repetuntur, circa has electiones sic sanxere: „ Sacrorum Canonum non ignari, ut „ in Dei nomine sancta Ecclesia suo liberiùs potiretur honore, assensum Ordini Ecclesiastico præbuimus, ut scilicet „ Episcopi *per electionem Cleri & populi SECUNDUM STATUTA CANONUM* de propria diocesi, remotâ personarum & munerum acceptione, ob vitæ meritum & sapientiæ donum, eligantur. “ Qualiter post hæc Sæculo XII. jus Electionis ad Capitula Cathedralia transire cœperit; sequenti autem sæculo penes ea totum fuerit, exclusis etiam Suffraganeis; denique per Reservationes Apostolicas (attamen non ubique receptas) Capitulis quoque adimi voluerit, tradunt Barbosa *Lib. 1. Juris Eccles. Cap. 8.* Van Espen *J. E. U. Part. I. Tit. 13. Cap. 2.*

III.

Ex his jam intelligitur, quàm verè, aut potius quàm falsè statuerit Zaccaria, RR. Pontifices; dum Episcoporum electiones sibi adscripserunt, *nihil demum fecisse, quàm ut eas ad primavæ suæ Sedis jura revocarent.* Apparebit illud ampliùs ex solutione inanum fundamentorum, quibus spurium adversarii systema innititur.

Primo ait, universam electionum normam, qualis *saltem in Occidente* servata est, ad Romanorum Pontificum leges prorsus exactam fuisse. Hunc in finem pag. 353. summatim recen-

fet Epistolas decretales *SIRICII* ad *Himerium*, & ad *Orthodoxos*; *INNOCENTII*. I. ad *Vitricium*, ad & Synodum *Toletanam*; *ZOSIMI* ad *Patroclum*, itémque ad *Clerum*, *Ordinem*, *Plebémque Massiliensem*; *COELESTINI* ad Episcopos per *Vienensem* & *Narbonensem Provincias*; *S. Leonis* ad *Anastasium Thessalonicensem*, *SYMMACHI* ad *Casarium Arelatensem*; *S. GRÉGORII*. M. *Lib. II. Epist. 19. vet. edit.* Nudas tot Pontificiarum Epistolarum indicationes Jesuita sic in chartam projicit, confidens futurum, ut nemo operam in se suscipiat ad eas perlustrandum, & examinandum, an revera *novas leges* statuunt, an tantum *anteriorum Canonum* & probatæ per *Eccllesias Disciplinæ* observantiam inculcent atque mandent. Nos hac in parte Adversarii vel oscitantiam sublevabimus, vel malitiam denudabimus.

Epistola *SIRICII* ad *Himerium*, nec non ambæ *ZOSIMI* Epistolæ una ad *Patroclum*, altera ad *Clerum*, *Ordinem plebémque Massiliensem*, aliud, quod ad rem præsentem faciat, non continent, quàm quod diu antè universali sanctoque usu in Ecclesia servatum fuit, ut nemo *per saltum* ad Episcopatum promoveatur. Add. *Tom. III. Febr. pag. 96. seq. item pag. 104.* Idem *SIRICIUS* in Epistola ad *Orthodoxos* mandat, ut nullus *indignus* efficiatur Episcopus. Qua autem ratione id mandat? Accipe: „ Perlatum est ad conscientiam Apostolicæ Sedis, contra *Ecclesiasticum Canonem* præsumi, & quæ ita sunt „ à *Majoribus ordinata*, ut ne vel levi susurro debeant violari, proprias quasdam observationes inducere, & prætermissis „ *fundamento super arenam velle construere &c.* “ *INNOCENTII* I. Epistola ad *Vitricium* circa Electiones Episcoporum sic statuit *Cap. 1.* „ Ut extra conscientiam *Metropolitani* Episcopi nullus audeat ordinare (Episcopum) integrum „ enim est iudicium, quod plurimorum sententiis confirmatur: nec unus Episcopus ordinare præsumat, ne furtivum „ beneficium præstitum videatur. Hoc enim & in *Synodo Nicæna* constitutum est atque definitum, “ Ex his elucet duo;

duo: primum, quod Innocentius nihil statuatur novi; alterum, quod illibata maneat generalis Concilii Nicæni constitutio, vigore cuius novi Episcopi electio non pertinet ad Papam, sed ad Clerum & populum cum Metropolitano & Episcopis provincialibus. Conf. *Tom. III. Febr. pag. 103.* Eiusdem *INNOCENTII I.* verba in Epistola ad Toletanam Synodum *Cap. IV.* circa Episcoporum electiones hæc sunt: „ De Ordinationibus, quas pravæ consuetudinis vitio Hispanienses Episcopos celebrare cognoscimus, fuerat aliquid *secundum Majorum traditionem* statuendum, nisi perpenderemus, ne perturbationes quàm plurimas Ecclesiis moveremus Sed ne deinceps similia committantur, dilectionis vestræ maturitas providere debet, ut tantæ usurpationi saltem nunc finis necessarius imponatur: eo videlicet constituto, ut si qui post hæc *adversus formas Canonum* vel ad Ecclesiasticum Ordinem, vel ad ipsum Sacerdotium venire tentaverit, unà cum creatoribus suis ipso, in quo inventi fuerint, ordine & honore priventur. “ Vide, nova sint an vetera, quæ non fundantur nisi in Traditione Majorum & formis Canonum!

In Epistola ad Episcopos per Viennensem & Narbonensem Provincias *COELESTINUS* Papa sequentia constituit: a) per gradus Ecclesiasticos ad Episcopatus officium perveniendum esse; qui secùs faxit, *contra Patrum decreta* usurpat. b) Unamquamque Provinciam *juxta decreta Canonum* suo Metropolitano contentam esse debere. c) Nullum invitis dandum esse Episcopum; *Cleri, plebis & Ordinis consensum* ac desiderium requiri. Omnia hæc & singula adversario obsunt magis quàm profunt. De *S. LEONIS* Epistola ad Anastasium Thessalonicensem egimus *Dissert. VI. Cap. 1. n. 6.* *SYMMACHI* Decretum ad Cæsarium Arelatensem, agens de Visitatore à Metropolitano præparanda electione ad viduatam Ecclesiam mittendo, ponderavimus num. præced. Eò quoque pertinet *GREGORII M.* Epistola olim 19. modò 25. *Lib. II.* Utraque electionis libertati

favet, volens, ut ea fiat *per Clerum & populum*. Porro Gregorius in dicta Epistola Visitatorem dabat, *qua Archiepiscopus Ecclesiæ Cumanae*, in Campania sitæ, Sedi Apostolicæ immediatè subjectæ. Erat autem illa de mittendis Visitoribus disciplina tam vetusti moris & universalis usus, ut ejusdem ignoretur origo. Tantum itaque abest, ut hæc Epistolæ libertati electio in aliquo officiant, ut ex contrario illam tueantur, atque ab ea Romanum Pontificem penitus excludant. De cætero quicquid in his ad privatos scripserunt Pontifices, id fecere in tutelam Canonum & pro eorum observatione, quæ illorum Tutores & Vindices, imò & quæ Magistri. Quod *pag. 353.* Jesuita addit, nempe controversias, si quæ circa electionem oriebantur, ad Pontificem pro decisione mittendas fuisse, id omnino falsum est, & sacris Canonibus, præsertim Antiochenis & Sardicensibus, adversum; ad cognitionem & decisionem Provincialis Synodi ea pertinuerunt.

IV.

Dixerat Febronius, *S. Gregii M.* frequenter in suis Epistolis monuisse, ut vacantibus Ecclesiis per Canonicas Cleri populi electionis citra morem provideretur, ipsum verò suâ auctoritate ad Episcopatus non nominasse. Quid ad hæc Zaccaria? Febronium *modestissimi* Pontificis *mansuetudine* sic abuti *pag. 354.* Sic hoc non est nugari, nescio, quid sit. Itaque Sanctus Pontifex suæ Sedis jura ex *mansuetudine* seu *modestia* communiter neglexit, imò abiecit? Videamus quid dicat ipse *Lib. III. Epistolâ 29.*, quæ est ad Presbyteros & Clerum Mediolanensem. „ Quia antiquæ meæ, inquit, deliberationis intentio „ est, ad suscipienda pastoralis curæ onera, pro nullius um. „ quam misceri persona, orationibus prosequor electionem vestram, ut omnipotens Deus, qui futurorum actuum nostrorum semper est præsciens, talem vobis Pastorem præbeat, in „ cujus lingua & moribus exhortationi divinæ pascua valeatis invenire Sed quia juxta meritum plebium so-
lent

„ lent ſuperno iudicio. perſonæ provideri Paſtorum, vos ſpiri-
 „ tualia quærite, cœleſtia amate, temporalia & fugitiva
 „ deſpicite: & certiffimum tenete, quia placentem Deo Pa-
 „ ſtorem habebitis, ſi vos in veſtris actibus Deo placetis . . .
 „ . . Latorem verò præſentium Joannem Subdiaconum no-
 „ ſtrum ad hoc, Deo favente, tranſmiſimus, ut electum ve-
 „ ſtrum ſua imminentia cum Dei omnipotentis ſolatio ſecun-
 „ dùm morem deceſſoris ejus faciat Episcopum conſecrari.
 „ *Nam ſicut ab aliis noſtra exigimus, ita ſingulis ſua jura ſerva-*
 „ *mus.*“ Hanc Epiſtolam totam auream vocat Guſſanvillæus
 in ſubjecta Nota, & revera talis eſt, quippe quæ ab aliis quàm
 à proprio Clero & populo ſuis dari Episcopos Eccleſiis nolens,
 ſua ſingulis jura ſervat: jura inquam, non manſuetas ſeu negli-
 gentes tolerantias. Quam alienum fuerit Gregorii pectus, con-
 ſtansque ratio & voluntas, ut ne ſe unquam ipſe electionibus
 Episcoporum interponeret, non eas in ſuum torqueret uſum,
 non ex qualicunque parte ſibi vindicaret, non antiquius deni-
 que aut dulcius haberet quidquam quam Eccleſiarum ſingula-
 rum jura & libertates tueri, latiùs exponit & probat Tho-
 maſſinus *Part. II. Lib. 2. Cap. 10. n. 4. ſ.*

Alexander III. erectâ tunc primùm Eccleſiâ Alexandrinâ
 Cîſalpinâ in Cathedralem, ipſe primum ei Episcopum dedit:
 quia tamen ſenſit, ſe id contra Canones feciſſe, factum excu-
 ſat, & remedio occurrit hoc pacto apud Ughellium in *Italia*
Sacra Tom. IV. pag. 314. Epiſtolâ Clericis Alexandrinis ſcrip-
 tâ Anganiæ III. kal. Febr. 1175. tali tenore. „ De novitate &
 „ neceſſitate proceſſit, quòd præſene Nuntio Mediolanenſis Ec-
 „ cleſiæ nullâ præcedente electione, auctoritate noſtrâ, vobis
 „ & Eccleſiæ veſtræ electum prævidimus; & ideo ne poſſit
 „ ex hoc vobis vel ſucceſſoribus veſtris præjudicium fieri, au-
 „ toritate vobis Apoſtolicâ duximus providendum. Eaprop-
 „ ter dilecti in Domino filii, præſenti ſcripto ſtatuímus, ut
 „ ex hoc vobis non præjudicetur impoſterum, quòd minùs, obeun-
 „ te electo qui nunc eſt, & ſuorum quolibet ſucceſſorum, vos
 „ &

„ & successores vestri de Episcopis vestris electionem liberam
 „ habeatis; sicut Canonici Ecclesiarum Cathedralium, quæ
 „ Mediolanensi Ecclesiæ subjacent, habere noscuntur. “ Jam
 incipiebat populus ab electionibus excludi.

Quid quòd pleni sunt libri Decretalium Decretis in quibus electio tota Episcoporum ad Clerum Ecclesiarum spectare agnoscitur. Sanè Innocentius III. cujus in iisdem Libris primaria laus est & autoritas, in suis Epistolis sæpissime inculcat, ut electiones fiant juxta statuta Canonum & antiquam consuetudinem à Clero & Capitulis Ecclesiarum; imò ne populum quidem adhuc ab eis penitus exclusit. Vid. Innocentii III. *Lib. I. Epist.* 157. 194. *Lib. II. Epist.* 1. 76. 79. 89. 97. 122. 134. *Lib. III. Epist.* 35. 43. 49. 110. 202. 204. *Lib. IV. Epist.* 4. 51. 91. & 155. edit. Tolosanæ an. 1634.

V.

Hactenus de primæva & legali via ad Episcopatum perveniendi, nihil favente Romanis provisionibus, si de his universim quæstio proponitur. Duravit hæc eligendi ratio usque ad Sæculum XII quando cœpere paulatim laici ab electionibus repelli; qui & deinde ab illis penitus exclusi sunt. Sequenti Sæculo XIII. cœpere sola Capitula Cathedralia, remoto reliquo Clero diocesano, frui jure eligendi novi Episcopi: *Secundùm statuta canonica electiones Episcoporum ad Cathedralium Ecclesiarum Clericos regulariter pertinere noscuntur, nisi alicubi secùs obtineat de speciali consuetudine*, inquit Innocentius III. in Cap. 3. X. de Causa possess. & propriet. Attamen hucusque nihil de jure aut possessione summi Pontificis in Episcoporum electionibus.

At paulò post scena mutata est. Primus Clemens Papa V. in Extravagante *Et si in temporalium.* 3. de Præbendis inter Communes, cœpit suæ dispositioni reservare eas solum Cathedraliales

drales Ecclesias, quas apud Romanam Curiam vacare contigisset. Idem Pontifex in Clementina *In plerisque* 5. de Elect. earum quoque Ecclesiarum provisionem, quæ vulgò in partibus dictæ, Clero & populo Christiano carerent, Romani Pontificis dispositioni reservavit. Joannes XXII. in Extravagante *Ex debito*. 4. de Elect. inter Communes, provisioni suæ reservavit, Episcopales & iis superiores Sedes, quæ illo vivente apud Sedem vacarent. Benedictus XII. in Extravagante *Ad regimen* 13. de Præb. inter Communes, dispositioni Sedis Apostolicæ reservavit omnes Patriarchales, Archiepiscopales & Episcopales Ecclesias, tunc aqud Sedem Apostolicam vacantes, & imposteorum vacanturas. Denique per sequentes RR. Pontifices reservatio facta fuit simpliciter & generaliter in toto Christiano orbe omnium Ecclesiarum Episcopaliū, & earum, quæ his superiores sunt, ubicunque vacaverint, etiam extra Curiam; idque vigore secundæ ex Regulis Cancellariæ. Per has reservationes jus eligendi Capitulorum Cathedralium ad nihilum redactum esse, post alios Canonistas observavit Fagnanus ad ad Cap. *Nullus*, 1. de Elect. n. 7. & 10. Hanc disciplinæ juriūque mutationem minùs mirabitur quisquis animadvertit, quòd Clemens V. circa cujus tempus hæ reservationes invaluerunt, in Clementina I. *Ut lite pendente* &c. anno 1312. publicari fecerit Constitutionem, quam excepit increbrescens Canonistarum doctrina, in qua sub generali clausula statuitur, ad Romanum, Pontificem Ecclesiarum, personatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum plenam & liberam dispositionem ex suæ potestatis plenitudine pertinere. Cui aliam similem Clemens III. in Cap. *Licet*. 2. de Præb. in 6. circa annum 1190. præmiserat. Verùm illud nulli, sacrorum Canonum & pristini statûs Ecclesiarum prudenti, persuadebitur, per generales has reservationes, & olim incognitas Pontificiæ potestatis assertiones, antiquæ disciplinæ & primordialibus Ecclesiarum juribus atque libertatibus vim non fuisse factam: Et hoc est, de quo inter nos & Adversarium nostrum contendebarur; quòdque ampliùs comprobarunt subsequenti Nationum commo-

tiones adversum has novitates graviâque præjudicia. Etenim amplæ hæ reservationes non facilè ubique receptæ fuerunt, aut probatæ ac stabilitæ remanserunt, renitentibus & conquirentibus tum Episcopis, Capitalis, Patronis Germaniæ, & Galliæ, quibus jus conferendi, eligendi & præsentandi per easdem adimebatur; tum etiam Imperatoribus, Regibus & Principibus, vasallorum atque subditorum suorum jura tuentibus. Hinc primùm quidem in *Constantiensi* Concilio instanter petatum fuit, ut jus electionis, per reservationes quodammodo extinctum, restitueretur iis, quibus de jure communi competit; quod denique per Concilium *Basileense*, per *Concordata* in Germania, per *Sanctionem Pragmaticam* in Gallia &c. effectum est. Non sunt indigna, quæ hîc legantur verba, quibus clar. Barthelius Caput primum Dissertationis I. de Concordatis Germaniæ claudit: „ Splendescit modo canonica „ sacrarum electionum in Germania libertas, primordiis Ecclesiæ coæva, per tot sæculorum decursum continuata, decretis Conciliorum munita, constitutionibus summorum „ Pontificum confirmata, Imperatorum privilegiis ornata, „ inter tot discrimina immensis prope laboribus vindicata, „ tandemque amænæ luci restituta. “

VI.

Post hæc asylum, seu veriùs prætextum, Pontificiarum reservationum quærit Zaccaria pag. 359. 361. & 375. in abusu Episcopatum electionum, cui Papa, quæ Custos & Vindex Canonum, hoc medio obviare voluerit & debuerit. Equidem ex constituto Concilii Laodicensis relato in Decreto Gratiani Dist. LXIII. Can. 6. *Non est permittendum turbis, electionem eorum facere, qui sunt ad Sacerdotium promovendi.* Hoc est, non esse permittendum, ut plebs absolutè semper suam voluntatem expleat circa personas eligendas: ubi videlicet adversum Canones personas etiam inhabiles vellet ad Sacerdotium promoveri; neque enim solus populus eligit, sed Cle-

rus

rus cum eo; & demum in iudicio Metropolitanis & Episcoporum Comprovincialium est, ut ipsi electum probent, si in sermone, in fide & in vita spiritali edoctus est. Sic hunc Canonem, & rectè, explicant viri eruditi. Sed ànne propter talem populi errorem, de quo ille in hoc Capitulo incusatur, & pures alios (non enim dissiteor, ex plebis levitate Electiones haud rarò fuisse turbatas, & in Ecclesia adversus illas interdum esse reclamatum) suo jure voti vel qualiscunque demum interventionis in Electione privandus est? minimè gentium: sanius & justius est iudicium Cœlestini Papæ in Can. 2. Dist. LXII. nempe: *Docendus est populus, non sequendus, nosque si nesciunt, eos, quid liceat, commonere, non his consensum præbere debemus.* Sicut in sacris Ordinationibus consistit tota potestas missiva Sacerdotum; ita in Consecratione seu missione tota consistit Episcoporum institutio. Ab his ergo Ordinatoribus docenda plebs est, non sequenda, uti monet Cœlestinus: & conandum his est, ut pro idonei viri legitima Ordinatione consensum plebis habeant, saltem tacitum, si non expressum, ut quantum fieri potest, Pastor invitæ non obtrudatur.

Sicuti huic, ita & aliis casibus, qui his in electionibus evenire possunt, Canones providerunt. Contradictiones, si quæ in electionibus oriantur, eas ab ipsis Episcopis ordinatoribus certo modo examinandas & terminandas statuit Concilium Carthaginense III. Dist. XXIII. Can. 5. ubi: *illud, inquit, statuendum est, ut quando ad eligendum Episcopum convenierimus: si qua contradictio fuerit oborta (quia sæpe talia facta sunt apud nos) non præsumant ad purgandum eum, qui ordinandus est, tres tantum. Sed in eadem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primò personæ contradicentium: postremò illa etiam quæ obijciuntur, pertractentur, & cum purgatus fuerit, sub conspectu publico, ita demum ordinatur.* Hæc, si adversus electum crimen aut aliquis defectus obijciatur. Quòd si vota eligentium in partes essent divisæ, & quæreretur, quis præ-

ferendus sit, de eo casu ita disponit Cap. fin. Dist. LXIII. qui est Leonis Magni: *Si fortè (quod nec reprehensibile nec irreligiosum judicamus) vota eligentium in duas se dividerent partes, Metropolitani judicio is alteri preferatur, qui majoribus & studiis juvatur & meritis: tantum ut nullus invitis, & non petentibus ordinetur, ne civitas Episcopum non optatum aut contemnat, aut oderit.* Hæc omnia sic ritè in Ecclesia ordinata sunt in conformitatem & sequelam Canonis VI. Concilii Nicæni, cujus hic tenor est: *Illud autem generaliter clarum est, quod si quis præter sententiam Metropolitani fuerit factus Episcopus, hunc Magna Synodus definivit Episcopum esse non oportere. Sin autem communi cunctorum decreto rationabili, & secundum Ecclesiasticam regulam comprobato, duo aut tres propter contentiones proprias contradicant, obtineat sententia plurimorum.*

Sic ab Episcopis Provinciæ electio discutitur, & pro re nata habetur rata vel secus. Attamen Metropolitani specialius jus & officium est, electi personam propius novisse, & ex causa legitimæ approbare vel reprobare; ita ut ad ipsum propriè spectet electi confirmatio. Habet enim & præceptum Pauli (*Nemini citò manus imposueris*) & divinum naturale, ne inhabilibus, ne indignis divina mysteria & ministeria, ac lupis pascua committat. Quare si talis vel notoriè vel juridicè convictus ei offeratur consecrandus, debet ab impositione manuum super talem omnino abstinere, & electores monere ut alium eligant; ubi autem Princeps jus designationis exercet, suppliciter rogare, ut alium eumque dignum proponat. Ita S. Leo Epist. IV. ad Anastasium Thessalonicensem Cap. 3. 4.

Saluberrimis his Constitutionibus legalitati & firmitati electionum sat noscitur esse provisum; unde facile intelligitur, allegatas ex adverso reservationum causas vanos reputari debere prætextus. Sed nec ipsi quidem Pontifices, cum easdem reservationes inducerent, electionum abulus obtenderunt. In Extravagante 3. de Præb. Clemens Papa aliam, quàm hanc, ratio-

rationem non allgat: ut juxta personarum conditiones & status, ad divini nominis laudem, & ipsarum utilitatem provideatur ex merito Ecclesiasticis personis. Joannes XXII. in Extrav. 4. de Elect. eâ sem occasione adfert sequentia: ut periculis animarum, & Ecclesiarum dispendiis, quæ ob ipsarum vacationes diutinas ipsis solent frequentius provenire, congruis remediis occurratur, & ut Romanæ Ecclesiæ, quæ super ipsas Ecclesias ex divina provisione obtinere dignoscitur principatum, honor debitus impendatur. Denique Benedictus XII. in Extravagante Ad regimen. de Præb. ut ad regimina, ait, quarumlibet Ecclesiarum & Monasteriorum viri assumantur idonei, qui præsent & prosint committendis eis Ecclesiis, & suadentibus aliis rationabilibus causis: causis, inquit, quas silet. Si Electionum inordinationes potuissent dare ansam & jus Romanis Pontificibus Ecclesias nativâ sua eligendi libertate exuendi, & illud effectivè dedissent; hanc profectò causam illi in suis Epistolis decretalibus non siluissent. Vera & genuina causa harum reservationum seriùs excogitarum fuit spiritus & ingenium Isidorianarum Decretalium, expressum ab harum promotore Nicolao PP. I. in Cap. 1. Dist. XXII.

Haftenus de via & modo canonico *originario* pervenienti ad Episcopatum. Ideo autem, materiam suppeditante Zaccariâ, in re aliunde certa & nota pluribus versandum fuit, ut omnibus innotescat, quàm nova, quàm illegitima fuerit illa Romanæ Cancellariæ Regula (veram eâ de re *Legem* non habemus) quæ Ecclesiis suorum Præfulum electionem adimit, ut Papam etiam hoc titulo talem universalis Ecclesiæ Monarcham statuât, qualis in regno est supremus Princeps, qui primarios in eo Officiales ipse constituit. Non disputabo Rom. Pontifici hujus juris possessionem, quam haftenus in Italia & alibi servavit; hoc volo, illud qualecunque est, non à Deo, sed ab hominibus proficisci: Et hoc est quod fuit probandum.

VII.

Cum *Electiōibus* Episcoporum magnam habebant earundem *Confirmationes* affinitatem; quippe quæ primis Sæculis conjungi & ferè eodem tempore fieri solebant à Metropolitano & Episcopis Provinciæ. Canone IV. Nicæno sic decernitur: *Episcopum oportet maximè quidem AB OMNIBUS, qui sunt in Provincia CONSTITUI; Si autem sit hoc difficile, vel propter cogentem necessitatem, vel viâ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, ABSENTIBUSQUOQUE SUFRAGIUM FERENTIBUS, scriptisque assentientibus, tunc electionem fieri, eorum autem quæfiunt, CONFIRMATIONEM in unaquaque Provincia à METROPOLITANO fieri.* Hoc Canone non de sola Ordinatione sive Consecratione agi, sat innuit ipse consensus absentium in scriptis requisitus, qui ad *Confirmationem* sive approbationem electionis aliquid conferre potest, ad ipsam formalem Ordinationem sive Consecrationem non potest. Unde & Canone XII. Synodi Laodicensæ an. circiter 372. edicitur, ut *Episcopi Metropolitanorum & eorum qui circumcirca sunt Episcoporum, PROVEHANTUR ad Ecclesiasticam Dignitatem; ii videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quàm rectæ conversationis exemplo.* Tam hoc Canone Laodicensi, quam præcedente Nicæno, non de Consecratione, sed de approbatione & Confirmatione electionis agi, rectè tradit Van Espen *J. E. U. Part. I. Tit. 14. Cap. 1. n. 2.*

Ex his apparet, quàm frivole Adversarius pag. 391. duplicem in antiquis constituendam putaverit eligendorum Episcoporum formam: primam, quæ à solis Provinciæ Episcopis in Synodum coactis Episcopi deligebantur; tum enim, ait, cum iidem essent Episcopi, qui Episcopum eligebant & consecrabant, à Consecratione Confirmatio minimè separabatur. Aliiter, inquit, constitutæ sunt res, quo tempore à Provinciæ Synodo ad Clerum populūque fuit electio translata; tunc enim, dicit, ad Metropolitanum deferenda fuisse Cleri suffragia

gia populique postulationes, ut ejus auctoritate Ordinatio perageretur.

Fabulam novam Jesuita inventat, ut antiquas suas contegit. Non fuit translata Episcoporum electio ab Episcopis Provinciae ad Clerum & populum. Diu ante Synodos Nicænam & Laodiceam S. Cyprianus, qui anno 258. sanguinem pro Christo fudit, testatus est, *per universas ferè Provincias Episcopos à Clero & populo eligi*, ut vidimus suprà num. 1. Et hæc disciplina per plura, ut diximus, sæcula perduravit sine alteratione.

Concilium Arelatense II. circiter annum Christi 452. celebratum circa Episcoporum *Confirmationem*, & præcipuum in ea jus *Metropolitani* ita statuit: „Episcopum sine Metropolitano, vel tribus comprovincialibus Episcopis, non liceat ordinare: ita ut alii comprovinciales epistolis admoneantur, ut se suo responso consensisse significant. Quod si inter partes aliqua nata fuerit dubitatio, majori numero *Metropolitani* in electione consentiat. “ Quod suprà de Canone IV. Nicæno monuimus, illud & hic repetimus, scilicet in utroque de *Confirmatione* agi, illudque satis probari per hoc, quod de absentis *Metropolitani epistolâ* memoratur.

Quoniam autem inter Episcopos comprovinciales primus & præses esset *Metropolitanus*; neque semper omnibus commodum esset ad singulas Episcoporum assumptiones convenire, sensim ex quodam saltem tacito Ecclesiæ consensu ad Metropolitanum integrum penè devolutum est jus discutiendarum, electionum easque vel ut canonicas probandi, vel ut minus canonicas reprobandi. Hanc Metropolitanam auctoritatem Nicæna Synodus in relato Canone IV. non obscure expressit, ex versione Isidori, his verbis: *Potestas sanè vel CONFIRMATIO pertinebit per singulas Provincias ad Metropolitanum Episcopum.* Eundem Canonem tanquam adhuc

huc suo ævo subsistentem adoptavit Gratianus *Dist. LXIV. Can. 1.* Eâdem Distinctione *Can. 8.* Gratianus: „ Illud, ait, generaliter clarum est, quòd si quis *præter sententiam Metropolitani* fuerit factus Episcopus, hunc magna Synodus definit, Episcopum esse non oportere. “

VIII.

Equidem non semel adversum hoc Metropolitanorum jus attentatum legitur, præsertim à Romana Curia; attamen illos his attentatis se se fortiter opposuisse, & suum confirmandi jus strenuè tuitos fuisse comprobatur. Utriusque facti nonnulla exempla referemus ex Michaëlis Roussel Historia Pontificiæ Jurisdictionis *Lib. II. Cap. 2. n. 3. 4. pag. 97. edit. an. 1625.*
 „ Cum apud Gallias Arelatensis Episcopus Metropolitanus jus
 „ haberet, declarantur nullæ ordinationes, quas absque illius consensu Massiliensis Episcopus fecerat. . . . Idque
 „ ità mordicè retinuerunt plurimi Metropolitanus, ut nec permitterent ab ipso Episcopi Romani plenissimo jure suum hoc
 „ lædi, “

„ Quapropter cùm circa annum 707. tunc sedente Constantino (Rom. Pont.) Ticinensis recens electus Episcopus directè consecrationem & confirmationem ab ipso peteret, Benedictus Archiep. Mediolanensis se opposuit, nec causâ cecidit, nisi quia constitit Ticinenses Episcopos à Romano semper fuisse consecratos. Warnafrius *Lib. I. de Gestis Longobard. Cap. 29.* “

„ Ausus est etiam Arnulphus ejusdem Ecclesiæ Mediolanensis Archiepiscopus, cùm Ardoinus, qui se Regem Italiæ venditabat, Ardericum Hastensibus Episcopum dedisset, Romamque consecrandum misisset, non ferens ille, ad quem ea consecratio pertinebat, hanc autoritatis suæ jacturam, Hastam obsidione circumvallare, atque Episcopum
 „ & fra-

„ & fratrem ejus Marchionem eò redigere, ut ad se venirent,
 „ errorisque sui veniam postularent. Sigonius *de Regno Ita-*
 „ *liae Lib. VIII. ad an. 1015. “*

„ Sic prodit Joannes VIII. Epist. 281. 292. 295. & queri-
 „ tur, Optandum Genuentem Episcopum, à se consecratum,
 „ licet salvo deinceps Ecclesiæ Metropolis privilegio, à Vien-
 „ nensi Archiepiscopo in carcerem ob id esse datum. “

„ Et an. 1082. cùm Hugo Diensis Episcopus, Romanæ
 „ Ecclesiæ Legatus, congregato Concilio subrogasset Melden-
 „ si Ecclesiæ Robertum Abbatem Ecclesiæ Rebacensis, Ri-
 „ cherius Archiepiscopus Senonensis & Coëpiscopi ejus illum
 „ excommunicaverunt, quoniam sine assensu eorum id factum
 „ esset. Hoc ex Annalibus Monasterii D. Petri refert Dom.
 „ Servinus in *Quæst. de Regalia præb. Theologal, Vol. IV. pag.*
 „ 29. Neque Ivo Carnotensis omisit scribere, cùm ab Urbano
 „ II. consecrationem & confirmationem accepisset (is autem se-
 „ debat ab anno 1088. ad annum 1099.) Senonensem Archie-
 „ piscopum cum suis Suffraganeis, Parisiense, Meldense, &
 „ Trecaßino id ægrè tulisse, adeo ut vellent in eum senten-
 „ tiam depositionis pronuntiare, nisi Sedem Apostolicam ap-
 „ pellasset. Ivo *Epist. 12. “*

„ Quin etiam Adrianus III. Geroldum Aldenburghensi
 „ Ecclesiæ Præfatum consecrare primùm recusavit, licet ro-
 „ gatus ab Henrico Leone Saxonix Duce: dicens se libenter
 „ id facturum, *si sine injuria Metropolitanì posset.* Is autem
 „ Bremensis erat, qui consecrationem recusabat, quòd se inscio
 „ electus esset. Deinde tamen cum in ea seditione, quam ad-
 „ versus Pontificem & Imperatorem excitaverunt Romani, se
 „ Dux fortiter gessisset, Adrianus in gratiam navatæ operæ
 „ Geroldum consecravìt. Helmold. *Lib. I. Cap. 81. “*

Addit deinde Rousselius *num. 6. pag. 98.* negligentiam
 propriorum Primatum & Metropolitanorum potuisse excusare,
Tom. IV. P. II. Aa quæ

quæ hac in parte contra Nicænum Canonem subinde facta sunt. Præter hunc similisque casus constat assertio & regula, Confirmationem electionis pertinere ad jura Metropolitanæ, atque his annumeratam fuisse, jure antiquissimo Originibus Ecclesiasticis cœvo, jure intermedio in Decreto Gratiani servato, uti jam monstratum est, denique in noviore jure Decretalium. Vid. Cap. 1. & 2. X. de Translat. Epif. Cap. unic de Scrutinio in ord. fac. Cap. 25. de Appellat. Cap. 5. 20. 32. & 44. de Elect. Per tredecim omnino Sæcula hoc confirmandi jus apud Metropolitanos permansisse tradunt Van Espen Part. I. Tit. 14. Cap. 1. n. 4. Gibert Corp. Juris Canon. Tom. II. pag. 123.

Sed quid pluribus fatigamus & nos & Lectores in probanda re tam certa & clara, quam turbare Adversarius studuit. Audiat Ludovicum Thomassinum Part. II. Lib. 2. Cap. 8. n. 11. ita differentem: „ Quantumcumque desudatum sit à nobis, ut exploremus, num vestigia aut monumenta aliqua suppedicaret antiquitas ejus, quæ nunc viget, consuetudinis, ut omnium ferè per orbem Episcoporum electio vel ordinatio soli Pontifici reservetur: ex adverso enituit, omnes ferè Episcopos, maximè Orientalium Patriarchatum, Sedes suas administrasse inconsulto Papa. Quanquam enim post ordinationem suam literas ad eum darent, ut vertici se conglutinaient unitatis & communionis Catholicæ; nihil id attinebat ad confirmationem novæ dignitatis suæ ab eo flagitandam. Quin immo nonnisi Patriarchæ, Exarchi & Primates hanc Epistolarum ultrò citròque commeantium alternatione alere tenebantur eam Sedis suæ cum Sede Petri societatem, reliquis Episcopis ei coherentibus medio hoc Primatum suorum nexu. “

Idem Vir doctissimus jura Confirmationum per legitimas periodos decurrens, cit. Lib. II. Cap. 7. ex Canonibus Apostolicis, ex Conciliis Laodiceno, Nicæno & Antiochæno probat,

bat, electiones Episcoporum per quinque priora Sæcula à Metropolitanis confirmandas fuisse. Eandem disciplinam eodem avo in Occidente obtinuisse comprobatur tum ex Carthaginensibus Conciliis, tum ex Pontificum Decretalibus. Pergit dein Thomassinus *eod. Lib. II. Cap. 18.* ex Conciliis Gallix demonstrare, qualiter eadem Confirmationum disciplina sæculis VI. VII. & VIII. viguerit; insimul ex Canone VI. Concilii Toletani XII. observans, quòd hæc Synodus omne jus confirmandi Episcopos Hispaniæ in unum Tolatanæ Ecclesiæ Metropolitanum transfulerit. Quòd eisdem jura Metropolitanorum sub imperio Caroli M. salva steterint, evincit *Cap. 29.* ex Conciliis Gallix, quòdque idem eodem tempore in Oriente obtinuerit, apparet ex Concilio VII. œcumenico. Demum *Cap. 42.* adhucdum post annum Christi millesimum Episcoporum electiones à Metropolitanis confirmatas esse, rectè colligit ex *Cap. 20. 32. & 44. X. de Elect.*

IX.

Ne quem fortè in errorem inducat, quod circa *Romanas* electionum *Confirmationes* in *Italia & Suburbicanis regionibus* olim actum legitur; observamus, inter viros eruditos equidem controverti, utrum illis in partibus singulæ Provinciæ suos habuerint Metropolitæ, à quibus ipsæ regerentur, consecrarentur provinciales Episcopi, congregarentur Synodi, & alia Metropolitana munia implerentur. Plurimi affirmant, negant nonnulli. Metropolitanos quidem, si qui fuerint, titulum sine re habuisse, saltem Leonis Magni tempore, pro certo habendum puto; omnes enim Metropolitana dignitatis prærogativas atque officia ad se traxerant Romani Pontifices, annitentibus Augustis, Provincialibus Episcopis conniventibus, qui magno honori ducebant à primæ Sedis Episcopo, omnium Episcoporum apice, Pontificiam dignitatem sumere, non reluctantibus etiam Metropolitæ, qui à Pontificibus Urbis Sacerdotii honorem adepti, ab iisdem toti pendebant.

Scribunt Patres Benedictini Congregationis S. Mauri, Editores Operum Gregorii M. ad hujus Sancti Pontificis Epistolam 24. Lib. II. eo ævo Episcopos Italiæ, Siciliæ & aliarum vicinarum Provinciarum non esse consecratos nisi à Romano Pontifice *tanquam Patriarchâ Occidentis*, vel de ejus licentiâ.

Quo id sensu accipiendum sit, distinctiùs explicat illorum Collega Petrus Constant ad Siricii Papæ Epistolam V, quæ est ad Episcopos Africæ Not. a. col. 653. *Romanus Antistes in Suburbicariis Ecclesiis, & Primas in unaque Africæ Provincia, id erant, quod in aliis orbis Christiani regionibus Metropolitanus.* Tantum abest, ut hæc contradicant aut derogent dispositioni Canonis IV. Nicæni, & Canonis XII. Synodi Laodicæniæ circa jura Metropolitanorum, ut eandem firment potius. Si enim *Primas Africæ* in unaque Provincia idem erat, quod in aliis Christiani orbis partibus *Metropolitanus*: si in Suburbicariis Ecclesiis (quæ distinctis Metropolitanis carebant) idem respectu Romani Antistitis obtinebat; sequitur, quòd uterque in ordinatione Episcoporum, suorum respectivè districtum, jus & officium *Metropolitani* exercuerit, conformiter ad jam laudatos Canones. Scripsit laudatus Papa Siricius Epistolâ suâ VI. ad diversos Episcopos: *Etiam de longinquo veniant ordinandi Episcopi, ut digni possint & Plebis & nostro judicio comprobari.* His Constantius sequentem Notam subjungit, jam dictis conformem: „Hoc est, ni fallor, è Sicilia, Sardinia, aliisque regionibus, quæ ad Romani Pontificis diocesim seu Synodum pertinent, quas *Suburbicarias* vocant. Si cui verò veniret in mentem, Siricium hoc sibi voluisse, ut quotquot ordinandi essent Episcopi, undecunque Romam venirent, ipsismet confutarentur Siricii verbis. In hac quippe Epistola fundatissimam permanere jubet Ecclesiastici Canonis constitutionem, quæ apud Nicæam tractata est. Ex Nicæni autem Concilii dispositione ac præscripto Can. 4. & 6. Episcopos ordinandi potestas per unamque quamque Provinciam ad Metropolitanum pertinet, “

Insistamus paululum eidem argumento pro ampliore ejusdem elucidatione. Scripsit in antememorata Epistola quinta ad Episcopos Africæ Siricius Papa: *Hæc sunt, quæ deinceps intuitu divini judicii omnes Catholicos Episcopos expedit custodire, I. Ut extra conscientiam Sedis Apostolicæ, hoc est Primatis, nemo audeat ordinare; integrum enim judicium est, quod plurimorum sententiâ confirmatur. II. Ne unus Episcopus Episcopum ordinare præsumat propter arrogantiam, ut furtivum beneficium præstitum videatur. Hoc enim in Synodo Nicæna constitutum est & definitum. Ne, quod hic de Primatu & de Apostolica Sede refertur, aliquem in errorem inducat, addendus est iterum doctissimi viri Petri Constant eum in locum commentarius. Ecce illum: „ Meâ sententiâ primum Ro-*
„ mano in Concilio Episcoporum Italicorum causâ scriptum
„ erat, Ut extra conscientiam Sedis Apostolicæ nemo audeat or-
„ dinare, subauditâ voce Episcopum. At ubi ad Afros perla-
„ ta est hæc Epistola, illi decretum idem ad usum Ecclesiæ
„ suæ accommodantes, verbis Apostolicæ Sedis interpretatio-
„ nem adiecerunt, hoc est Primatis, Neque hac in re ullo
„ modo recesserunt à Siricii mente. Dubium enim non est,
„ quin si is Papa propter Afros hanc Epistolam proximè
„ scripsisset, ipse hoc decretum aliter concinnasset in hu-
„ modum, Primum, ut extra conscientiam Primatis nemo au-
„ deat ordinare; quomodo postea idomeus Syricii interpres
„ Innocentius in Epistola II. ad Victricium Rotomagensem sic
„ illud ad Gallicanam Disciplinam aptatum temperavit: Pri-
„ mum, ut extra conscientiam Metropolitanæ Episcopi nullus au-
„ deat ordinare. Et id quidem Romani Pontificis jus, quo
„ in Italia, seu in Ecclesiis ipsius Synodo subiectis, Episco-
„ pos ordinari citra ipsius conscientiam non liceret, notari ac
„ firmari videtur Nicæni Concilii Canone VI. ubi Synodus
„ Alexandrinæ Præsuli de more tribui vult per Aegyptum,
„ Libyam atque Pentapolim jus ei simile, quo Romanus An-
„ tistes in Suburbicariis, ut loquitur Rufinus, Ecclesias po-
„ tiebatur. Proprium autem Africæ morem circa Episco-

„ rum ordinationem Afri in Concilio Carthaginensi explicant,
 „ atque Canone XII. stabiliunt Quocirca Siricius,
 „ qui Episcopis, Synodo suæ subiectis, scripsit, *Ut extra con-*
 „ *scientiam Sedis Apostolicæ nemo audeat ordinare*, si propter
 „ Afros primariò decretum hoc edidisset, scripsisset procul
 „ dubio, ut diximus, *Ut extra conscientiam Primatis nemo*
 „ *audeat ordinare*. Non enim nova præcepta imperare, sed
 „ vetera constituta restaurare se velle ab initio profitetur. Et
 „ quidem triplex mos prædictus in eundem redit. Nam &
 „ *Romanus Antistes* in Suburbicariis Ecclesiis, & *Primas* in
 „ unaquaque Africæ Provincia id erant, quod in aliis orbis
 „ Christiani regionibus *Metropolitanus*. “

X.

A Suburbicariis regionibus transeamus ad universum Occidentem, cujus Rom. Pontifex Patriarcha est. Hoc ei titulo Zaccaria pag. 385. omnium Occidentalium Episcoporum Ordinationem vindicat; idque hoc præcipuè argumento. Innocentius I., inquit; *Epist. 24. ad Alexandrum Antiochenum* sic scripsit: *Itaque frater carissime, ut sicut Metropolitanos auctoritate ordinas singulari, sic & ceteros non sine permisso conscientiaque tua sinas Episcopos procreari. In quibus hunc modum rectè servabis, ut longè positos litteris datis ordinari censeas ab his, qui nunc eos suo tantùm ordinant arbitratu: vicinos autem si æstimas, ad manus impositionem tuæ gratiæ statuas pervenire.* Unde sic arguit: Quis sibi persuadeat, minorem fuisse Romani Pontificis in Occidentales Ecclesias auctoritatem, quàm Orientalium Patriarcharum in Orientales? Benè est: fundat hanc suam Epistolam Innocentius in Nicæna Synodo, ad quam nominatim provocat. Porro magnum hoc Concilium Canone VI. magnarum Sedium jura ita explicat: *Antiqua consuetudo servetur per Aegyptum, Libyam & Pentapolim, ita ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quia & urbis Romæ Episcopo parilis mos est. Similiter autem & apud Antiochiam,*
 cæte-

cæterâsque Provincias, suis privilegia servantur Ecclesiis. Observat Thomasinus *Parte II. Lib. 2. Cap. 8. n. 1.* inter doctos & Ecclesiasticæ Disciplinæ peritos nunc convenire, agi hoc Canone de Ordinationibus Episcoporum, eoque juberi, ut sicut Papa ordinat Episcopos omnes plurium, totâ maximè Italiâ, Provinciarum: ita & Episcopos Alexandrino facta testâque servetur potestas ordinandi Episcopos trium illarum Provinciarum: pariter, ut Episcopo Antiocheno adferatur jus pristinum ordinandi Episcopos omnium Orientis stricte sumpti Provinciarum: ut omnes denique Metropolitani alii similiter Episcopos ordinent prisco more in sua sibi provincia obnoxios.

Hæc abundè probant, in hoc sive confirmandi sive ordinandi jure, omnibus Patriarchis æquali, imò & Metropolitanis suo modo cum illis communi, nihil ex Jure Divino, omnia (quantum ad personas ordinantes) ex humano, scilicet ab Ecclesia per consuetudinem, Canones & Concilia declarato, Episcopis, Romano, Alexandrino & Antiocheno peræque obvenisse. Afferuerat Febronius *Tom I. toto Cap. IV.*, nullam ex causis, quæ *Majores* vulgò dicuntur, *jura divino* ad Romanum Pontificem privativè seu exclusivè pertinere; illud in specie de jure Confirmandi probavit *eod. Cap. IV. §. 3.* Hoc impugnat Zaccaria suo ipsius telo confixus. Scilicet non ex alio hæc procedunt fonte, quàm ex quo Archiep. Toletanus suum hausit prærogativam omnium Episcoporum Hispaniæ electiones confirmandi, de qua paulò antè.

Interim licèt in Nicæna Synodo universus Occidens Romano Episcopo pro Patriarchatu & cum juribus huic propriis, idque (interprete Innocentio I.) nominatim *cum jure confirmandi Episcopos* assignatus fuerit; attamen hanc Innocentianam interpretationem extra *Suburbicarias* regiones receptam non fuisse manifestum est; de *GALLIA* id per singulas periodos demonstrat Thomasinus *Parte II. Lib. 2. Cap. 10. n. 8.*
seqq.

seqq. *Cap. 11. n. 3. Cap. 18. n. 1. 2. Cap. 19. n. 9. 10. De HISPANIA idem eod. Lib. II. Cap. 18. n. 6. & 8. Cap. 19. n. 13. De Anglia Cap. 11. n. 6. Cap. 24. n. 2. Cap. 43. n. 10. De GERMANIA clar. Barthel de Concord. Germ. Dissert. I. Cap. 1. Sect. 6. n. 6. Sect. 9. n. 4. Sect. 10. n. 10. De AFRICA egimus ipsi nos pactò antè num. 9. Universim de TOTO OCCIDENTE Thomassinus cit. Lib. II. Cap. 7. 18. & 29.*

Hæc non impediunt, quominus Adversarius noster pag. 357. perfictâ fronte adhuc sustineat, ordinandorum quorumcumque Episcoporum potestate usos fuisse Romanos Antistites. Ut verò huic asserto colorem illiniat, provocat ad Librum Pontificalem, quo refertur, Sylvestrum intra annos viginti duos fecisse per diversâ loca Episcopos LXXV, Damasum annis octodecim LXXII, Innocentium I. annis non nisi sedecim LIV, quos omnes in Suburbicariis regionibus quarere ridiculum foret. Tota hæc qualiscunque difficultas evanescit, si animadvertamus Romanos Pontifices, præter eos, qui se illis ex Suburbicariis partibus ordinandos offerebant, pro barbaris nationibus, & incultis adhuc in vera religione populis, plures creasse Episcopos; quod non potuit non ordinarum Ordinationum numerum insigniter angere. His insuper casibus præscriptas per Canones pro Ordinationibus regulas servare non adeo erat necessarium. Vid. Bingham *de Orig. Eccles. Lib. IV. Cap. 2. §. 13. Add. Febron, Tom. I. Cap. IV. §. 9.* Sed & si quis præter hos casus in Ordinationem Episcopi, extra fines Suburbicanos à Rom. Pontifice factam fortè incidat, is eam non continuò singulari aut præcipuo juri Romanæ Sedis attribuat; etenim & alibi specialibus de causis similes Ordinationes extra proprias provincias impensas fuisse novimus. Sic Vilfridum à Rege Angliæ Alfredo à Gallicanis Episcopis ordinandum trans mare missum esse, ex Beda refert Thomassinus *l. cit. Cap. 16. n. 14.*

Causas & anfas, quibus Episcopatum electionum *Confirmationes*, primùm quidem lentè & per gradus, pòst universim & ple-

& plenariè à Metropolitanis ad Papam delatæ sunt, recenset Thomassinus *cit. Lib. II. Cap. 43.* Inter priores potissimum refert 1.) cessionem Provincialium Synodorum, 2.) Appellationes ad Romanam Curiam: Inter posteriores, 3) Pontificum reservationes, & 4.) Regum nominationes. At singula hæc ab Urbe Roma quàm maximè prodissè, constat I. Conciliorum Provincialium neglectum ex facto RR. Pontificum primariò ortum esse probavit post alios Febronius *Tom. I. Cap. 3. §. 9. n. 4. §. Cap. 4. §. 8. n. 6. seqq. Tom. II. pag. 261. § 50. II. Romanas appellationes falsis Decretalibus maximè deberi, ab eodem demonstratum vidimus Tom. I. Cap. 3. §. 9. n. 7. Cap. 5. §. 6. Tom. II. pag. 234. 289. 310. Tom. III. pag. 295. seqq. III. Pontificiæ reservationes per se loquuntur. Quibus ex prætextibus palliatæ fuerint, narrat Thomassinus *cit. Lib. II. Cap. 33. n. 5. IV. Regum nominationes à favore & conniventia Pontificum plurimum participasse idem testatur eod. Cap. 33. n. 7.* Porro licèt in Germania reservationes quoad Episcopatus & Prælaturas per Concordata sublata fuerint, restitutis electionibus Canonorum Capitulis; queritur nihilominus clar. Barthelii *Dissert. I. de Concord. Germ. Cap. 1. Sect. 10. n. 10.* nec immeritò, quòd Metropolitanis suum confirmandi jus nondum restitutum sit.*

XI.

Haftenus de Confirmatione electionum maximè per Occidentem. Juvat nunc paucis disquirere, num veritate & solido fundamento nitatur quod Zaccaria *pag. 383. seqq.* præten-
dit, Patriarchas Orientis à Romanis Pontificibus suæ dignitatis Confirmationem expectasse. Hoc ut probet, nonnulla talium prætenfarum Confirmationum exempla profert inde ab anno 382. ad annum 536. sanè vidimus nos, & suprà num, 8. ex viri doctissimi Ludovici Thomassini Libris de Disciplina Ecclesiæ retulimus, qualiter Orientis Patriarchæ suas Sedes inconsulto Papa administraverint; quis igitur eos pro suæ

dignitatis susceptione consensu & confirmatione papali eguisse suspicetur?

Anno, inquit Adversarius, 382. Theodosius Legatos ad Damasum mittit, ut Nestarii Constantinopolitani Episcopi ab eo confirmationem obtineant; teste Bonifacio I. Epistolâ XV. ad Rufum aliósque Illirici Episcopos, ubi, *clementissima*, ait, *recordationis Princeps Theodosius Nestarii ordinationem propterea, quia in nostra notione non esset, habere non existimans firmitatem, missis è latere suo aulicis cum Episcopis FIRMITATEM huic à Sede Romana dirigi regulariter depoposcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret.* Epistolam apertè Jesuita corrumpit, dum *FIRMITATEM* substituit loco *formatam*, quod in omnibus exemplaribus, nominatim apud Constantium, quem ipse allegat, legitur. Ad hoc *Formatæ* verbum idem Constantius col. 1044. sequentem ponit Notam: „ De hac legatione nihil apud „ Ecclesiasticos Scriptores legimus memoriæ mandatum. Tamen habemus suprâ pag. 567. Synodi Constantinopolitanæ „ Epistolam Theodosio Imp. præsentem conscriptam, qua Damasus & Socii de Nestarii ordinatione certiores fiunt, ac „ de illa gratulari rogantur. Fortè cum id differret Damasus, „ existimavit Imperator *formatam*, quam expetebat, solemnem „ legationem postulandam. Hic *Formatæ* nomine intelliguntur „ *litteræ communionis indices.* “ Sed juvat ipsam illam, quæ nunc citata est, Epistolam Constantinopolitani Concilii ad Damasum, Ambrosium, Brittonem, Valerianum, Ascholium, Anemium, Basilium & reliquos Episcopos, qui in magna urbe Roma collecti sunt, intueri; ejus verba cit. pag. 567. hæc sunt: *Reverendissimum ac religiosissimum Nestarium ORDINAVIMUS Episcopum in universalis Concilio, communi omnium consensu, coram religiosissimo Imperatore Theodosio, adstipulante omni Clero & universâ Civitate. Antiquissimæ verò verèque Apostolicæ Antiochenæ in Syria Ecclesiæ, in qua venerandum Christianorum nomen primum auditum est, reverendissimum & religiosissimum Episcopum Flavianum tum illius Provinciæ, tum Orientalis diæcesis Episcopi in*

unum congregati *CANONICE ORDINARUNT*, totâ Ecclesiâ consentiente & quasi uno ore virum collaudante. Quam quidem legitimam ordinationem etiam Synodus universa suscepit. *Ierosolimitana* autem Ecclesiâ, quæ mater est omnium Ecclesiarum, reverendissimum ac religiosissimum *Cyrillum* Episcopum indicavimus qui & *canonicè* ab Episcopis *Provincia OLIM FUIT ORDINATUS*, & plurima variis in locis contra *Arianos* certamina subiit.

Quibus tanquam *LEGITIME ETCANONICE CONSTITUTIS* vestram quoque reverentiam gratulari hortamur, intercedente spiritali caritate; & Domini timore omnem quidem humanum affectum comprimente, Ecclesiarum autem adificationem privatâ erga singulos benevolentia vel gratia præponere &c. Anne hæc sunt verba petentium à Romano Antistite Confirmationem Episcoporum nondum ordinatorum? Sunt certè petitiones mutuaë communionis Orientalium ab Occidentalibus pro Episcopis dudum & legitimè ordinatis. Et hic quidem ea petitur, non à solo Pontifice Romano, sed etiam ab Episcopis *Mediolanensi; Aquileiæ, Thessalonicæ, Sirmii &c.*

Alterum exemplum ex adverso allegatum, est illud *Anatolii* CPolitani Episcopi à *S. Leone M.*, ut illi quidem ajunt, confirmati. Hoc probant ex Epistola *S. Leonis 78. Cap. 2.*, ubi ad *Marcianum Imp.* ita scribit *S. Pater*: Nos enim vestrae fidei intervenientis habentes intuitum, quum secundum suæ consecrationis auctores ejus initia titubarent, benigniores circa ipsum quàm justiores esse volumus, quo perturbationes omnes, quæ operante diabolo fuerunt excitatae, adhibitis remediis lenivemus. . . . Satis sit prædicto *Anatolio*, quod vestrae pietatis auxilio, & mei favoris adsensu, Episcopatum tantæ urbis obtinuit. Quæ eadem verba reperuntur in sequente Epistola ad *Pulcheriam Augustam*. Verùm & in his de nuda Communione agi jam observavit *Michael Le Quien in Oriente Christiano Tom. I. col. 217.* de *Anatolio* hæc scribens: „ *Dioscorus, Constantino-*

„ polim Epheso profectus, non prius Alexandriam iter arri-
 „ puit, quàm urbi Regiæ pro Flaviano Episcopum præfecit.
 „ set, *Anatolium* scilicet, qui apud Imperatorem Apocrisarii
 „ ipsius munere fungebatur. Id quod illo eodem anno
 „ 440. patratum est: quo verò mense vel die incertum.
 „ *Anatolius* prava hæc initia emendare statim studuit, datis
 „ ad Leonem Papam literis, quibus *Communione* ejus ambie-
 „ bat: quas tamen ut scriberet, auctorem Marcianum Augu-
 „ stum fuisse licet augurari. Rescripsit ad *Anatolium* Leo Idi-
 „ bus Aprilis *Adelfio V. C. Cos. Indict IV.* “ Responsor-
 hæc Epistola est Leonis LX. edit Quesnel. In ea nihil quod
 umbram gerat *Confirmationis*; econtrà *Communione* *Anatolio*
 concessam apertè loquitur, his verbis: *Per totum mundum una*
nobis sit unius castæ communionis integritas, in qua societatem
tua dilectionis amplectimur; & gestorum, quæ sumimus, seriem
necessariis, sicut oportuit, munitam subscriptionibus approbamus.
Ut ergo invicem dilectionis tuæ animus nostris confirmaretur allo-
quiis, filios nostros Casterium Presbyterum, Patricium & Ascle-
piadem Diaconos, qui ad nos tua scripta detulerunt, cum episto-
lis nostris post venerabilem diem festi Paschalis remisimus, indi-
cantes nos, ut supra diximus, de Constantinopolitanæ Ecclesiæ pa-
cæ gaudere.

De Maximo Antiochenæ Ecclesiæ Episcopo hæc memorat
 Le Quien *Tom. II. col. 723.* „ Domno destituto, & *Anatolio*
 „ in Flaviani Constantinop. locum ordinato, Dioscorus apud
 „ Imperatorem Theodosium egit, ut ex urbe regia Episcopus
 „ Antiochenis daretur; quòd nempe Orientales suspectos ha-
 „ beret. Quamobrem *Anatolius* eis Maximum ordinavit an.
 „ 449, quæ tamen ordinatio, utpote præter Canones, nullo
 „ Cleri populique Antiocheni decreto facta, jure vitiosa ha-
 „ bita est; subinde verò Synodi Chalcedonensis assensu con-
 „ firmata, sed etiam Leonis Papæ qui ejus integram sanamque
 „ fidem comperit, “

Finaliter has aliásque Orientalium Patriarcharum ab Occidentali Confirmationes, ex adverso assertas, uno ictu dissoluturus, observo, per illas nihil aliud intelligi quàm *Admissionem in communionem*: tunc enim plenè quis, ex Patriarchis potissimum, sua in Sede sedebat, cùm illum reliqui Patriarchæ in suam communionem recepissent: eratque ea *aliqualis*, sed *post factum, confirmatio*; ut sicut in propria Ecclesia jam sufficienter esset factus Episcopus, ita pro tali ac legitimo ab aliis etiam Ecclesiis unione Catholicâ agnosceretur & teneretur. Cùm autem per Patriarchas Ecclesiæ maximè inter se communicarent, sic horum inter se agnitio & communio præcipuè desiderabatur, ut quis pro Compatriarcha ab aliis haberetur; licèt independentè ab ea verus esset Episcopus, Archiepiscopus & Patriarcha in sua Ecclesia seu districtu.

Sic non nostris solùm probationibus, sed illis etiam monumentis, quæ in contrarium proferre Zaccariæ visum est, plenè confectum arbitror, quòd in Episcoporum Electionibus, Confirmationibus atque Ordinationibus Papæ autoritas non fuerit amplior, quàm alterius cujuslibet respectivè Episcopi, Metropolitanæ & Patriarchæ: Summatim ex jure divino, specialis nulla, omnes ex Conciliis & Canonibus: quòdque eadem Disciplina pluribus adhuc sæculis post receptas falsas Decretales duraverit, tandem eversa per Pontificias Reservationes, quibus sincera antiquitas nullum solidum fundamentum agnovit.

XII.

Ex his facillè intelligitur, quid sentiendum de sequenti discursu Benedicti XIV. Pont. Max. *Bullarii magni Rom. Tom. XIX, pag. 259, edit. Luxemb.* „ Sublatis Electionibus olim „ celebrari solitis à Canonicis vacantis Ecclesiæ, ob gravia „ inde profluentia incommoda, restitutâque veteri disciplinâ, „ providendi Episcopatus per Apostolicam Sedem; salvis ta-

„ men Concordatis initis cum aliquibus Nationibus, in qui-
 „ bus retentis Electionibus, earum Confirmatio reservatur
 „ summo Pontifici; in eundem quoque recidit jus consecran-
 „ di Episcopos, vel constituendi delegatos ad consecrationem
 „ peragendam; etsi superioribus sæculis Suffraganeorum con-
 „ secratio esset Metropolitano reservata, nec manus in ea ap-
 „ poneret summus Pontifex, præterquam si quandoque Me-
 „ tropolita injustè Suffraganeum consecrare abnueret
 „ Munificus nobis Pontifex Benedictus XIII. curavit pro viri-
 „ bus intactum servare jus Pontificium, salvo, vel certè quo-
 „ minùs fieri potuit imminuto, veteri jure Metropolitico, ex-
 „ presso in Cap. *Si Archiepiscopus*, & in Cap. *Nec Episcopus*,
 „ de Tempor. ordinand. quoad consecrationem Suffraganeo-
 „ rum. Itaque jussit mandatum *de Consecrando*, quod Suffra-
 „ ganeo Episcopo concederetur, impofterum dirigi ad Metro-
 „ politanum, tributâ simul ipsi facultate, si aliquo detinere,
 „ tur impedimento, subdelegandi alium sibi benevisum Epi-
 „ scopum &c. “

An & quousque hæc Juri & Ecclesiæ Disciplinæ conve-
 niant, facilè dignoscet quisquis ea comparaverit cum iis, quæ
 de eodem argumento scripsit Canonista, Prospero Lambertino
 major Petrus de Marca *Lib. VI. Cap. 3. n. 12.* scilicet: „ Duo-
 „ decimum sæculum conservavit Metropolitanis auctoritatem
 „ examinandi electiones, eas confirmandi, & controversias
 „ circa hæc obortas judicandi; ut patet ex variis Decretalium
 „ locis. Appellatio tamen ad Sedem Apostolicam introducta
 „ est. In quo magna vis illata est vetustis Canonibus. Con-
 „ secratio tamen Metropolitano & duobus Episcopis compro-
 „ vincialibus (modò consensu absentium non destituerentur)
 „ relicta est à Leone IX. *Epist. 3. 4.* & Gregorio VII. *Lib. VI.*
 „ *post. Ep. 50. Lib. IX. Epist. 24.* qui Episcopos, qui perti-
 „ nent ad consecrationem Papæ, distinguit ab iis, qui perti-
 „ nent ad consecrationem aliorum Metropolitanorum; in
 „ qua re adeo religiosum se præbuit, ut Episcopum quendam
 „ con-

„ consecrare recusaverit, donec sibi constaret, eum à juris-
 „ dictione Metropolitanì sui esse exemptum. Constantissimum
 „ est hoc Metropolitanorum jus; neque aliquid in Decreto
 „ Gratiani aut in Decretalibus invenitur ei adversum, nisi ob
 „ negligentiam Metropolitanì, aut si canonicis censuris te-
 „ neatur. “

Caput II.

De Episcoporum Translatione & Depositione.

I.

Non potuit Jesuita adversarius, cùm tertium Volumen sui Antifebronii vindicati anno 1771. imprimi curaret, vidisse tertium Tomum Febroniani Operis circa idem tempus prælo datum, & in eo legisse, quæ à pag. 72. de *Translatione Episcoporum* ulterius tractata sunt; aliàs novo labori, saltem in pluribus, circa eandem materiam probabilius pepercisset, suam in illo refutationem præviè lecturus. Nunc itaque eâ de re pauca solum relegemus, ad plenariam ejus damnationem, & Jesuiticorum sophismatum denudationem.

Primaria ejus, generalior, atque insimul falsa thesis pag. 400. hæc est: *Non posse Synodos absque Sedis Apostolicæ auctoritate rigorem Canonum Translationes prohibentium mitigare.* Cùm tamen ipse adverteret, hanc positionem in sua generalitate minimè substituram, supperaddit pag. 402. ignotam hæcenus eruditis distinctiunculam inter Translationes, quæ olim suscipiebantur ex motivo *Fidei* ad arcendos hæreticos; & eas quas sola Ecclesiæ suasit *utilitas* aut *necessitas*: illas fatetur sine Romani Pontificis auctoritate, & quidem frequenter, factas; non has. Igitur resumamus pleraque à Febronio summarie relatarum Translationum, auctoritate Synodorum perfectarum, exempla, & indagemus in causas, ex quibus ex susceptæ sunt.

Primam

Primam suppeditat Eusebius *Hist. Eccles. Lib. VI. Cap. 11.* scilicet *ALEXANDRI* ab Ecclesia Cappadociæ ad Hierosolymitanam. Ex parte Narcissi prædecessoris causa fuit, quod propter extremam senectutem ministerium suum obire amplius non posset; habebat autem annos ferè sexdecim supra centum: Ex parte ipsius Alexandri: cum Hierosolimam profectus fuisset, tum orandi tum locorum visendorum gratiâ, fratres illius Ecclesiæ humanissimè eum exeiptiones, reverti in patriam non siverunt, sed tanquam destinatum sibi à Deo Episcopum susceperunt. Hæc ex Eusebio; nequidquam in his de motivo Fidei; omnia ex utilitate Ecclesiæ; penitus nihil de auctoritate summi Pontificis; totum negotium perfecerunt fratres illius Ecclesiæ.

Alterum Translationis exemplum est illud *ANATOLII* à Cæsariensi Sede ad Laodicensem. Hanc ita exponit Eusebius cit. Lib. II. Cap. 32. Huic Anatolio Theocœnus Cæsareæ Palæstine Episcopus primus manus imposuit, eumque Episcopum ordinavit; successorem illum Ecclesiæ suæ despondens. Ambo certò aliquantisper eandem Ecclesiam simul gubernarunt. Postea verò cum eum Synodus adpersus Paulum congregata Antiochiam evocasset, per urbem Laodicenam iter faciens, à fratribus illius loci, mortuo tunc Eusebio, detentus est. Nulla in Anatolii vocatione specialis causa Fidei, nullum huius periculum; a defuncto illius a tecestore in Laodicensi Ecclesia pacata erant omnia. Eusebio substitutus est Anatolius, bonus, quod ajunt, boni viri successor, inquit Eusebius Historicus. Laodicensibus in Anatolio placuit non solum, quod tum in liberalibus disciplinis, tum in Philosophia principem inter doctissimos illius temporis viros locum sine controversia tenuerit; sed etiam quod ob res plurimas præclare gestas Alexandriæ, inter illius civitatis Procures præcipuam honoris prærogativam omnium consensu adeptus esset: sunt verba ejusdem antiquissimi Historiographi.

II.

Ulterius Translationis exemplum à Cyziceno Episcopatu ad Constantinopolitanum in persona PROCLI factæ legitur apud Socratem *Hist. Eccles. Lib. VII. Cap. 35. 36. & 40.* Ut autem, qua auctoritate ad hanc Translationem perficiendam opus fuerit, intelligatur, provocat Socrates *cit. Cap. 36.* ad Antiochenum Canonem XVIII. & hæc quidem ejus verba: *Excipere autem debet, quidquid Provinciæ Synodus de causa ipsius judicans constituerit.* Quæ verba teste Valerio in Annotationibus vetus interpret hoc vertit modo: *Sed spectare eum oportere, quousque Provinciæ Synodus de eo, quæ eis videntur, ordinet.* Ex versione Dionysii Exigui: *Quem etiam observare conveniet, quidquid Synodus perfecta Provinciæ, quod visum fuerit, judicandum decreverit.* Demum ex illa Isidori Mercatoris: *Exspectare autem eum oportere Provinciæ plenariam Synodum, donec de eo, quod competit, statuatur.* Porro casus, de quo hoc Canone disponitur hic est: Si quis Episcopus ad certam Ecclesiam ordinatus, ad eam non accesserit, non suo vitio, sed plebis forsitam contradictione: an ille ad aliam Ecclesiam transferri possit? Et hic erat casus Procli, profectò à Synodo Provinciæ juxta Antiochenum Canonem decidendus. Obstitit hic Canon Proclo quominus immediatè post Nestorii depositionem eligeretur Episcopus Constantinopolitanus, Maximiano tunc hanc cathedram assumpto. Cum verò hic in eadem non nisi duobus annis & quinque mensibus vixisset, Theodosius Imperator EPISCOPIS, QUI ADERANT, mandavit, ut Proclum in Episcopali Solio collocarent. Id enim Cælestini quoque Episcopi Romani literæ tunc exhibitæ confirmabant, quas ille Cyrillo Alexandriæ Episcopo & Joanni Antiocheno & Rufo Thessalonicensi in eam rem miserat: *DOCENS, nihil ob stare, quominus is, qui alicujus Ecclesiæ nominatus sit, aut re ipsa existat Episcopus, ad aliam Ecclesiam transferatur.* Itaque Proclus in Sede Episcopali collocatus corpus Maximiani sepulturæ tradidit. Ita Socrates *cit. Cap. 40.* Itaque qui in

Byzantina urbe tunc aderant *Episcopi* illam tunc Synodaliter peregerant Translationem, non *Cœlestinus Pontifex*. At Imperator exhibitis Cœlestini adficientis litteris omnem difficultatem amovit; eam ergo cùm Imperator, tum Constantinopolitana Ecclesia esse Romani Pontificis auctoritatem agnovit, ut Canonum super Translationibus jus laxare posset, inquit Zaccaria pag. 400. Perperam utique: non hîc actum *auctoritatis* seu *juris dispensandi* Cœlestinus exercuit, sed *Magistri docuit*, inquit Socrates; consultus haud dubiè super casu Procli, postquam primâ vice suâ spe concidisset, & ei Maximianus tunc prælatus esset.

Taceo quòd hæc de Cœlestini Epistola Socratis narratio Petro Constant *Tom. I. Epist. RR. PP. col. 1225.* meritò suspecta videatur. „ Ultro, inquit vir doctissimus, largiar, hoc „ Cœlestinum scribere tum potuisse, nihil scilicet vetare, „ quo minùs Proclus Zysicensis ordinatus, sed ab his num- „ quam admissus, Ecclesiæ Constantinopolitanæ præficeretur. „ At in animum numquam inducam meum, ut Romanus „ Pontifex, cujus scripta summum paternorum statutorum intemeratè servandorum studium ubique spirant, præter disciplinam, à decessoribus suis studiosè commendatam, & à „ successoribus per multa sæcula constanter custoditam, nullâ exigente necessitate scripserit, ut non solùm *is, qui nominatus sit* (nec admissus) *sed etiam, qui re ipsâ existat Episcopus, ad aliam Ecclesiam transferatûr*. Non ignorabat Cœlestinus, hoc postremum conceptis verbis vetitum esse, non modò à Nicæna Synodo Can. XVI., Sardicensi Can. k & ll., Capuanâ in Concilio Carthaginensi III. Can. 38. laudatâ, verùm etiam à decessoribus suis Julio I. Epist. I. n. 5. Damaso Epist. V. n. 4. & Epist. VI. n. 3. Siricio Epist. X. n. 16. Neque is erat; ut istud callens, aliud vel præciperet, vel permetteret. “ Vero igitur simillimum cum Constantio arbitramur, Socratem posterius hoc de suo addidisse, quo præconceptæ in gratiam Translationis Episcoporum opinioni, quam

quam datâ operâ tuetur, magis faveret; antèrius sumpſiſſe ex Epiſtola Bonifacii XV. in negotio Perigenis, de quo paulò pòſt.

Sic tota Procli cauſa iudicio & operâ Epiſcoporum terminata eſt. Sed neque hic fabuloſa illa adverſarii diſtinctio inter Translationis cauſas, quarum aliæ Rom. Pontifici reſervatæ, aliæ Synodali Epiſcoporum iudicio relictæ ſint, locum inveniet; quandoquidem, cùm Proclus Maximiano in Conſtanti-nopolitana Sede ſuccederet, nulla ſpecialis fidei ratio, ſed una perſonæ eminens dignitas, atque adeo Eccleſiæ utilitas, ejus electionem poſtulare videretur.

III.

Socrates, ut Procli electionem ad Byzantinam cathedram quovis modo ſuſtineat, plura cit, Cap. 36. decurrit exempla Translationum ſive Synodali Provinciæ auctoritate, ſive Patriarchali perfectarum, non modò eorum Antiltitum, qui ad certam Eccleſiam ordinati quidem, attamen in ea admiſſi non-dum erant, verùm illorum etiam Epiſcoporum, qui ſuis Ec-cleſiis, ut ita dicam, incardinati ſunt. Equidem ſingularum, quarum meminit, Translationum circumſtantias & cauſas non exprimit, ità ut facile non ſit de illarum motivis judicare; te-merarium nihilominus foret arbitrari ſine probatione, vel ſal-tem indiciis, quòd omnes illæ ſive à Synodis particularibus abſque Apoſtolicæ auctoritate propter imminens fidei periculum ſuſceptæ fuerint. In una tamen Translatione Socrates diffuſior eſt, nimirum in illa *SILVANI*, de qua Cap. 37. ſequentia memorat: *Silvanus primùm in Troili Sophiſtæ ſchola rhetor fuit. Sed cùm ad Chriſtianæ religionis perfectionem tenderet, & Mo-nasticum vivendi genus conſectaretur, pallium rhetoricum geſtare recusavit. Poſtea verò Atticus Epiſcopus eum comprehendens, Philippopolis Epiſcopum ordinavit. Qui cùm tres annos in Thra-cia tranſegieſſet, nec frigus tolerare poſſet: erat enim corpore ad-*

modum tenui & imbecillo: Atticum rogavit, ut loco suo alterum ordinaret, nullam aliam ob causam domicilium Thraciæ detrectare se affirmans, quàm ob frigus. Altero igitur eâ de causâ in ejus locum suffecto, Silvanus Constantinopoli permansit, Monasticam disciplinam illic sedulò excolens Aliquanto post temporis spatio Episcopus Troadis ex hac luce migravit. Qua de causa Troadenses Constantinopolim venerunt, Episcopum postulant. Cumque Atticus deliberaret, quænam illis ordinaret Episcopum, fortè Silvanus ejus visendi gratiâ ingressus est. Quem Atticus simulatque aspexit, omnem sollicitudinem objecit ex animo; & Silvanum alloquens: Non habes, inquit, ampliùs excusationem ullam, qua Ecclesiæ administrationem refugas. Troas enim caret algore. Ecce jam locus infirmitati corporis tui commodus, à Deo paratus est. Noli igitur cunctari, frater, sed Troadem proficiscere. Itaque Silvanus eò migravit &c.

Pro ampliore hujus facti, nec non juris transferendi Episcopos elucidatione, juvat hic subnectere eruditam Valesii Notam. „ Est Philippopolis, Metropolis Thraciæ propriè dictæ.
 „ Sciendum porro est, ordinationem Metropolitanorum Thraciæ pertinuisse tunc ad Episcopum urbis Constantinopolitanæ. Nam Patriarchæ jure quodam singulari ordinabant Metropolitanos, ut pluribus observavi in Dissertatione ad Canonem sextum Concilii Nicæni. Hinc est quod idem Atticus Patriarcha Constantinopolitanus, Troadensibus postulantes eundem Silvanum ordinavit Episcopum. Alexandria enim Troas, Metropolis erat Phrygiæ. Idque disertè cautum est Canone 28. Concilii Chalcedonensis, qui est de privilegiis Sedis CPolitanæ: ut scilicet Thraciæ, Ponticæ, & Asianæ dioceses Metropolitanis soli à sanctissima Sede CPolitana ordinentur; factis priùs ex more decretis, communi consensu Cleri & populi, & ad Patriarcham CPolitanum directis. Sic enim statuit prædictus Canon: *Convenientibus de more factis electionibus, & ad ipsum relatis.* In-

„ telli-

„ telligit decretum postulationis, cujusmodi Corinthii ad In-
 „ nocentium Papam miserunt, *Perigenem* sibi Episcopum dari
 „ postulantes, ut suprà notavi. “ De *Perigene* mox nobis ser-
 mo erit. Interim occasione Ordinationis & Translationis Silva-
 ni, utque ex additis in eam à Valesio annotationibus, observa-
 mus, ad Patriarchas non solum pertinuisse ex decreto Conci-
 lii Chalcedonensis jus omnes sui amplissimi districtus Metro-
 politanos *ordinandi*, sed & pro re nata, id est ex causis cano-
 nicis, *transferendi*, sicut hic cum Silvano fecit Atticus.

IV.

Eodem jure circa *PERIGENEM* usus est Bonifacius I.
quò Patriarcha Occidentis. *Perigenes* Corinthi, quæ Metro-
 polis est Achaia, natus ac baptizatus fuerat: deinde in Cle-
 rum allectus, Presbyter ejusdem Ecclesiæ summâ cum inte-
 gritate diu permanfit. Postea cum à Corinthiorum Episcopo
 ad Patrensem Episcopatum promotus fuisset, & Patrenses eum
 suscipere recusassent, Corinthum reverti coactus est; ubi cum
 Episcopus civitatis non multò post abiisset è vita, Corinthii eum
 sibi postularunt Episcopum, missâ supplicatione ad Bonifacium
 Romanæ urbis Antistitem. Porro hunc nobis *Perigenem Zaccaria*
pag. 401. objicit, dicens: si Synodi id per se poterant
 inconsulto Romano Præsule, cur Corinthii, ut *Perigenes*,
 quem in Synodo Patrensis antea præsecerant, sibi Episcopus
 concederetur, à Bonifacio I. flagitarunt? uti revera efflagitasse
 refert *Socrates cit. Cap. 36*, & comprobant Epistolæ Bonifacii
 IV. & XV. Hæc ille. Responsum dabit eruditissimus *Constan-*
tius ad Epistolam Bonifacii PP. I. not. f. col. 1020., ubi „ So-
 „ crates, inquit, aliquot prolaturus exempla, quibus Episco-
 „ pos aliquando transferri licere approbet, hoc primum po-
 „ nit: *Perigenes Patris ordinatus fuerat Episcopus: sed quoniam*
ejus civitatis incolæ illum admittere recusabant, Romanæ ur-
bis Episcopus eum in Metropolitana Sede Corinthi constitui jus-
sit, mortuo illius Episcopo. Sed ex Occidente nullum aliud

„ in medium affert. Anno 341. Concilium Antiochenum Can.
 „ 16. vetuerat, ne vacans Episcopus in vacantem Ecclesiam
 „ profliret *absque integro perfectoque Concilio*, simulque per-
 „ fectum esse definierat illud Concilium, *cui interfuerat Me-*
 „ *tropolitanus Antistes*. Si autem Metropolitanus Antistes cum
 „ sua Synodo vacantem Ecclesiam vacanti Episcopo tribuere
 „ jure potuit, idipsum sanè licuit & Romano Pontifici *in ea*
 „ *Provincia, quæ ad specialem illius curam pertinebat*. Eodem
 „ jure postea usus est Felix II. Papa, cum Johanni Talaix Ale-
 „ xandrina civitate per Petrum Mongum pulso, Nolanam Ec-
 „ clesiam vacantem, uti testis est Liberatus Diac. Cap. 18. re-
 „ gendam dedit. “

Quod antè in Translatione Silvani ad Ecclesiam Troadis,
 factâ per Patriarcham Constantinopolitanum vidimus *in Oriente*,
 hoc modò in illa Perigenis ad Sedem Archiepiscopalem Corin-
 thi per Romanum Patriarcham cernimus *in Occidente*. Etenim
 Achaiam, cujus Corinthus metropolis est, occidentalis Patriar-
 chatûs partem non solùm fuisse, sed cum cæteris quoque Illy-
 rici provinciis speciali nexu ad Rom. Pontificis curam, Rufo
 Thessalonicensium Archiepiscopo ab anno 412. demandatam,
 pertinuisse constat. Vid. de Marca de *Concord. Sac. & Imp. Lib.*
V. Cap. 19. & seqq. Idem illustrissimus Præsul, aut potius
 ejus Continuator Baluzius *cit. Lib. V. Cap. 24. n. 2.* appositè
 ad hanc materiam: „ Constat, inquit, ex Innocentii Epi-
 „ stola ad Rufum, eâ tantùm delegatione effectum, ut causæ
 „ quæ secundùm morem referri debebant ad Romanum Ponti-
 „ ficem, *VELUT AD PATRIARCHAM OCCIDENTIS*,
 „ ad curam pertinerent Thessalonicensis Antistitis. “

Si nunc Synodorum Provincialium, si Patriarcharum in
 Oriente & in Occidente fuit in lege universali de non trans-
 eundo ab uno Episcopatu ad alium, ex causis necessitatis aut
 utilitatis Ecclesiarum dispensare; persistit quod Febronius do-
 cuit, quòdque ejus advertarius totis suis viribus, quamvis ina-
 nibus,

nibus, impugnare conatus est: nempe jus illud suâ origine neque esse reservatum Primatis universalis Ecclesiæ, neque argumentum juris majestatici *divinam* hujus in illo probans originem.

V.

Ut nihil eorum, quæ in rem suam Jesuita producit, præter misisse videamur, illud etiam hic addimus quod *cit. pag. 401.* ulterius profert de *IRENÆO* quem Patres Tarraconenses in Hispania ad Barcinonensem Ecclesiam à municipali quodam Episcopatu transferre synodaliter decreverant; quemque *Hilarus* Papa, cum res ad eum ab ipsismet Tarraconensibus delata esset, ab Ecclesia Barcinonensi statim removeri, suæque restitui jussit. De duobus eâ occasione agebatur: 1.) de Irenæo ab una Ecclesia ad aliam transferendo, 2.) de probanda designatione, quam Nundinarius Barcinonensis Antistes ante suum decessum fecerat sui Successoris, memorati Irenæi. Utamque juri communi adversantem circumstantiam Tarraconensis provinciæ Episcopi ad *Hilarum* Papam referunt. Eorum hac de re Epistola prostat apud Harduinum *Tom. II. col. 801.* Erant tum fortè (anno 465.) occasione diei anniversariæ electionis Hilari plures Episcopi Romæ congregati, quibus cum Pontifex Synodum habuit. Acta hujus Synodi, cui Hispanorum præfata Epistola subjuncta est, edidit Harduinus *l. cit. col. 799.* Serium in ea de negotio deliberatur; attamen de *Translatione* nihil statuitur; quippe cujus judicium Romana Synodus non ad se, sed ad Tarraconenses ipsos pertinere noverat, qui eam ob allegatam in sua Epistola evidentem Ecclesiæ Barcinonensis utilitatem suo jure poterant decernere. Aliud erat de nullatenus per Canones permissa nec admittenda *Successoris designatione*; hæc ad Custodem & Vindicem Canonum magis respiciebat. Igitur hanc *Hilarus* cum sua Synodo in sessionem sumit deliberationem his ille præfatus verbis: „ Fratres „ nova & inaudita (sicut ad nos missis de Hispaniis epistolis, „ sub

„ sub certa relatione pervenit) in quibusdam locis perversita-
 „ tum semina subinde nascuntur. Denique nonnulli Episcopa-
 „ tum, qui nonnisi meritis præcedentibus datur: non divi-
 „ num munus, sed hereditarium putant esse compendium:
 „ & credunt, sicut res caducas atque mortales, ita Sacerdo-
 „ tium, velut legati aut testamenti jure, posse dimitti. Nam
 „ plerique Sacerdotes in mortis confinio constituti, in locum
 „ suum feruntur alios designatis nominibus subrogare: ut sci-
 „ licet non legitima exspectetur electio, sed defuncti gratifi-
 „ catio pro populi habeatur assensu. Quod quàm grave sit,
 „ æstimate. Atque ideo, si placet, etiam hanc licentiam ge-
 „ neraliter de Ecclesia auferamus, ne (quod turpe dictum est)
 „ homini quisquam putet deberi, quod Dei est *Ab*
 „ *universis Episcopis & Presbyteris acclamatum est: Exaudi*
 „ *Christe. Hilaro vita: dictum est decies. Hæc præsumptio*
 „ *nunquam fiat: Quæ Dei sunt, ab hominibus dari non possunt.*
 „ *. Acclamatum est, ut hæc emendentur: ut hæc recidan-*
 „ *tur: ut Disciplina servetur: ut antiquitas servetur: ut Cano-*
 „ *nes custodiantur &c.* “ Adde Thomassinum *Part. II. Lib.*
II. Cap. 60. n. 1.

Atque ita hic iterum, quod Adversarius pro se & favore
 sui systematis proferre conatus est, adversus eum omni jure
 vertitur; jussque transferendi ad Romanum Præsulem, quæ uni-
 versalis Ecclesiæ Primatem, non spectare, pluribus argumen-
 tis & documentis (quorum inopiam ille pag. 403. pro sua par-
 te non immeritò inculcat, quando nos talibus minimè care-
 mus) ex antiquitate evincitur.

Cùm non sit neque hujus loci neque nostri propositi, in-
 tegrum de *Translationibus* tractatum instituere, ac plura illa-
 rum exempla, quæ citra auctoritatem summi Pontificis tum in
 Oriente tum in Occidente factæ sunt, recensere; sic brevitatis
 amore Lectorem ad doctissimum simul ac laboriosissimum
 Thomassinum remittimus, qui cit. *Lib. II, Cap. 60. 61. 62.*

63. & 64. hujus Juris & Disciplinæ historiam atque fata egregiè pertractat. Atque hæc sufficiunt ad noscendum (de quo inter nos primario agitur) *an Ecclesia semper crediderit, Translationes Episcoporum originariè & quasi naturaliter, imò divinâ institutione*, ad propria Papatûs jura pertinere: an non potius in potestate Ecclesiæ sit semperque fuerit, pro variantibus circumstantiis & Disciplinæ ratione, hoc jus hancque potestatem in communi & generali lege Canonica, Translationes prohibente, ex legitimis causis dispensandi, primùm Synodis Provinciæ; dein Patriarchis; post Synodis & Pontifici divisim vel conjunctim, demum Romano Pontifici soli, committendi. Omnibus his ponderatis quisque facilè intelliget, jus illud, quo hac in parte Papa nunc gaudet; & *solus* quidem in Occidente, ex unius esse Ecclesiæ provisione, per consensum saltem tacitum & acceptionem Episcoporum, Synodorum, imò & Principum. Durat perdurabitque hic consensus, quoad Ecclesiæ è re sua esse videbitur.

VI.

A *Translatione* Episcoporum progrediamur cum nostro Adversario ad eorum *Judicia*. Hic ille præstat, quod alibi plerumque: Scilicet exemplis undequaque corrafis, & eis quidem præposterè applicatis, dimicat; nulla ei de sacris Canonibus cura. Allegavimus ei pro Provincialibus Synodis, tanquam genuinis Episcoporum judicibus, evidentes Sanctiones Conciliorum, Antiocheni, Sardicensis, Constantinopolitani I., Chalcedonensis &c. Quid ad hæc ille? Nihil. Nempe illud genus hominum *factis* certare mavult quàm *jure*. Videamus tamen exstantiora ex *factis*, quibus innitur, & pondere-
mus ea, initium facientes à *PATRIARCHIS Orientis*, quorum dejectiones è RR. Pontificibus definitivè judicatas asserit.

Primùm provocat ad Epistolam, quam ad Eusebianos in
causa S. ATHANASII ab illis depositi scripsit Julius I. In ea
Tom. IV, P. II. Dd ita

ita S. Pontifex : *Oportuit omnibus nobis (in Romana Synodo congregatis) scripsisse, ut ita ab omnibus, quod justum esset, decerneretur. Episcopi enim erant, qui patiebantur, nec vulgares Ecclesiæ, quæ vexabantur, sed quas Apostoli per se gubernarunt. (Alexandrina cum primis, cui Athanasius Episcopus præerat) An ignoratis hanc esse consuetudinem, ut primum nobis scribatur, & hinc, quod justum est, decernatis.* Hæc ille pag. 420. addens, quam Julius consuetudinem appellat, eam à Socrate Ecclesiasticam legem, à Sozomeno legem Sacerdotalem vocari. His subjungit, tertio jam Sæculo Alexandrinos, cum S. Dionysius eorum Præsul in hæreseos suspicionem ipsis venisset, non antea quidquam in illum statuisse, quàm ad S. Dionysium Romanæ Ecclesiæ Pontificem de tota re litteras dedissent &c.

Si Zaccaria sinceri Scriptoris partes explere voluisset, non prætermisisset Lectorem de sequente in jam memoratam Julii Epistolam Constantii observatione, ei minimè ignotâ, mone-
re, quippe quæ totam Jesuitici argumenti vim dejicit. No-
strum igitur est hunc supplere defectum, & infidelitatem cor-
rigere. Sic itaque eruditissimus S. Benedicti Sodalis col. 386.
„ Ad hunc locum haud dubiè respexit Socrates Lib. II. Cap.
„ 17., ubi scribit Julium, litteris ad eos, qui Antiochiæ con-
„ venerant, missis, in primis conquestum esse, *quod contra*
„ *Canones ipsum ad Synodum non vocassent: cum Ecclesiastica re-*
„ *gulâ interdictum sit, ne præter sententiam Romani Pontificis,*
„ *quidquam ab Ecclesia decernatur.* Socrati Sozomenus Lib.
„ III. Cap. 10. concinens, tradit *pro irritis habenda esse: quæ*
„ *præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta.* Utriusque ver-
„ bis nonnihil mutatis Epiphanius Hist. Tripart. Lib. IV. Cap.
„ 9. innuit, irritam esse Synodum Antiochenam, quia *neque*
„ *Julius ei interfuit, neque in locum suum aliquem destinavit;*
„ *cum utique regula Ecclesiastica jubeat, non oportere præter sen-*
„ *tentiam Romani Pontificis concilia celebrari.* Hinc Isidorus
„ Mercator in scripto Julii nomine conficito ad Orientales n.
„ 9. af-

„ 3. affirmat, *Canonibus in Nicæna Synodo jubentibus, non de-*
 „ *bere præter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari,*
 „ *nec Episcopos damnari.* Addit & in altera æque falsa Julii ad
 „ eosdem Orientales Epistola n. 4. *dudum à sanctis Apostolis*
 „ *successoribusque eorum in præfatis antiquis decretum statutis,*
 „ *quæ hætenus sancta & universalis apostolica tenet Ecclesia, non*
 „ *oportere præter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari,*
 „ *nec Episcopum damnari.* Sententiam Julii, dum à diversis
 „ tractatur, qui eadem verba interpolare amant, quis crede-
 „ ret tam diversa rerum facie exhiberi potuisse? Inficiandum
 „ tamen non est, eo pacto, quo res tum erant, cum scilicet
 „ Eusebianorum legati Synodum à Julio petiissent, cum Ju-
 „ lius eorum petitioni annuens Episcopos Romam vocasset,
 „ cum plurimi jam venissent, Eusebianis præter Romani Pon-
 „ tificis sententiam nec concilia celebrare, nec de contro-
 „ versis rebus decreta sancire, nec accusatos Episcopos dam-
 „ nare licuisse. At in eo falsi sunt Socrates & Sozomenus,
 „ quod hæc Julii verba, *An ignoratis hanc esse consuetudinem,*
 „ *ut primum nobis scribatur; & hinc, quod justum est, decerna-*
 „ *tur, de una Alexandrina Ecclesia ab eo dicta, de universa*
 „ *interpretati sint.* Ei autem consuetudini, quam Julius hic
 „ vindicat, suffragantur gesta Dionysii Alexandrini, qui cum
 „ in suspicionem venisset hæreseos, ad Dionysium Romanum
 „ delatus, se se purgare non distulit. Et id quidem Romani
 „ Pontificis in Alexandrinam Ecclesiam speciale jus ad hujus
 „ Ecclesiæ originem referre licet, quippe quæ Petrum jam
 „ Romæ constitutum, Marci ipsius discipuli operâ, seu, si
 „ mavis cum Leone, Marcum in omnibus Doctoris sui Petri
 „ magisterio in omnibus consonantem, fundatorem habuit. “
 „ Sic illud, quod ex errore referunt Socrates & Sozomenus,
 „ quod ex falso Isidorus Mercator, quod de particulari *Alexan-*
 „ *drina Ecclesia, quin & de singulari facto tradit Julius Pontifex,*
 „ hoc contra manifestum tot sacratissimorum Canonum tenorem
 „ Jesuita in universale Constitutum erigit. Porro quàm remo-
 „ tus fuerit Papa Julius ab eo, ut *solus* de causis omnium Epi-

scoporum cognoscere velle videretur, apparet non ex uno huius Epistolæ loco. Etenim num. 2. postulatam memorat Synodum, *ut coram OMNIBUS justum posset proferri iudicium*: & num. 18. narrat: qui ex plurimis partibus Episcopi vexati *coram OMNIBUS Episcopis congregatis* expostulationes suas in medium protulerint: atque num. 21. ad eosdem rursus vocandos se paratum significat, *ut presentibus OMNIBUS, qui rei sunt, convincantur*: demum num. 22. oportuit, inquit, *OMNIBUS nobis scripsisse, ut ita AB OMNIBUS QUOD JUSTUM EST, DECERNERETUR.* „ Quocirca (sic rectè concludit Constantius) quemvis Episcopum sine Romani Pontificis consensu judicari non posse hinc minimè conficitur. Ali-
 „ ter verò de *Alexandrini* Episcopi iudicio sentiendum. Ubi enim
 „ de illo nominatim loquitur Julius, ait, *hanc esse consuetudinem, ut primum scribatur nobis, nec addit omnibus*; & mox:
 „ *Ad hanc Ecclesiam scribendum fuit,* “

VII.

Alterum exemplum depositi (ut ille quidem præ tendit) a Rom. Pontifice Patriarchæ Orientis, est illud *NESTORII* Constantinopolitani. Nos illum non à *Cœlestino* Papa, sed ab Ephesina Synodo damnatum & exautoratum fuisse probavimus *Tom. I. Cap. V. §. 4. n. 2.* Idem sentiunt Michaël Lè Quien in *Oriente Christian.* *Tom. I. pag. 216.* & alii. Equidem adversum hæc Zaccaria in suo Antifebronio italico *Tom. II. Lib. I. Cap. 6. n. 5.* præ tendit, Ephesinos Patres nudos fuisse Pontificiæ sententiæ executores, ex quo ejusdem Synodi Act. I. ipsi-
 „ met asserant, se *coactos per sacros Canones & Epistolam sanctissimi Patris sui & comministri Cœlestini Romanæ Ecclesiæ Episcopi, lacrymis subinde perfusos, ad lugubrem hanc contra eum (Nestorium) sententiam necessariò venisse.* „ Magni, inquit de Mar-
 „ ca *Lib. V. Cap. 11. n. 2.* momenti sunt illa verba, quibus
 „ se *coactos* dicunt, id est, *ex officio adstrictos*, ut Canonibus,
 „ qui contumaciam plectebant, & rebus à *Cœlestino* adver-
 „ sus

„ sùs impietatem decretis, morem gererent. Ea est enim au-
 „ ctoritas Epistolæ Pontificis, ut parendi necessitas incumbat,
 „ postquam DISCUSSIONE FACTA, sacris Scripturis & tra-
 „ ditioni majorum congruere invenitur. Quo examine defuncta
 „ erat Synodus Ephesina antequam judicium ferret adversùs
 „ Nestorium.

Paulò antè idem Vir illustrissimus scripserat: „ Cyrillus Ale-
 „ xandrinus ex sententia Cœlestini atque sua totiùsque Synodi
 „ Ægyptiacæ Synodicam Epistolam ad Nestorium dedit; qua
 „ eum hortatus est, ut à stolidis Dogmatibus, quæ publicè
 „ docebat, desisteret; quod nisi intra tempus in litteris Cœ-
 „ lestini præfinitum præstaret, certò sciret, se à communione
 „ totius Ecclesiæ excidisse. Cogitur Ephesina Synodus: ubi
 „ recitatis Cœlestini & Cyrilli epistolis & Nestorium, atque
 „ prolatis, è Patrum antiquorum operibus excerptis aliquot
 „ sententiis, Nestorii impietas convicta & Cœlestini atque Cy-
 „ rilli sincera fides omnium consensu approbata est. Quare
 „ sententia depositionis in Nestorium ter evocatum & contuma-
 „ cem fertur à Synodo; ita tamen, ut ejus condemnandi au-
 „ ctoritas in Cœlestinum quoque referatur. Etenim apertè
 „ profitentur Patres Synodi, se & à Sacris Canonibus & è
 „ Cœlestini epistola coactos ad eam sententiam ferendam.
 „ Quasi dicerent, Cœlestinum epistolâ suâ Synodo auctorem fuisse
 „ se damnandi Nestorii. “

Pro firmando Pontificis jure Episcopos deponendi provo-
 eat insuper Adventarius l. cit. n. 6. ad Relationem, quam
 Ephesina Synodus misit ad Cœlestinum Papam apud Constan-
 tium col. 1175., in qua Patres num. 6. *lectis*, inquirunt, in
 sancta Synodo gestis, quæ celebrata sunt in depositionem irreligi-
 oforum Pelagionorum & Cœlestianorum, Cœlestii, Pelagii, Ju-
 liani, Præsidii, Flori, Marcelliani, Orontii, & similia eis sa-
 pientibus, censemus & nos valida & firma perdurare, quæ de-
 finita fuerunt à tua reverentia, & consentanei sumus in sententia

omnes, depositos eos habentes. Pro solutione huius ænigmatis Lectorem simpliciter remittimus ad Constantii *Not. e. cit. col. 1173.*, & ad eam, ad quam ipse se refert, Cœlestini Epistolam XIII. Cum quibus denique conferenda, quæ ex Petro de Marca mox relata sunt.

Ad alias deinde Jesuita procedens Orientalium Patriarcharum, à RR. Pontificibus prætenfè depositorum causas, refert illam in suo Antifebronio italico *cit. Cap. 6. n. 7. DIOSCORI Alexandrini*, qui revera in *Chalcedonenſi Synodo* ex auctoratus fuit. In Antifebronio Vindicato *Tom. III. pag. 423.* recitat verba Gelasii in Commonitorio ad Faustum, nec non in Epistola ad Episcopos Dardaniæ, quibus asseritur, Apostolicam Sedem more majorum, etiam sine ullâ Synodo præcedente, exsolvendi, quos Synodus iniqua damnaverat, & damnandi, nullâ existente Synodo, quos oportuit, habuisse facultatem: allegando exempla Athanasii, Joannis Chrysostomi, Flaviani. Utrumque crambe recocta est. Primo abunde satisfiet iis, quæ de negotio Flaviani & Dioscori tradidere Bossuetus *Lib. XIV. Cap. 15.* de Marca *Lib VII. Cap. 7. 8.* Le Quien *Orien. Christ. Tom. II. col. 409. seqq.* Alterum prævenit Febronius *Tom. I, Cap. 5. §. 8. 9.*

Demum ex septimo sæculo adducit *PAULUM CONSTANTINOPOLITARUM* Episcopum, à Theodoro Papa ob hæresim Monothelitarum depositum. Equidem Paulum ab *Apostolica Sede* exauctoratum, scribit Anastasius Bibliothecarius, quod Baronius ad Papam *Theodorum* refert. Baronium refellit Combesius in *Historia Monothelitarum*, ex rationibus, quas memorat Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. V. pag. 541.* Inter has una est, quod Benedictus Episcopus Aja-censis, aliique Episcopi in Concilio Lateranensi anni 649. Pauli damnationem urgentes, satis indicent, nullum hucusque anathema illi inflictum; siquæ enim lata fuisset à Theodoro in Paulum sententia, ea in dicto Concilio laudata esset
ut

ut gravissimum adversus ipsum præjudicium. Quidquid sit, dixit in memorata Synodo Martinus PP. I., Theodori successor, apud Harduinum *Tom. III. col. 699.* Paulum *justa ab Apostolica Sede depositionis ultione percussum esse*; attamen mox subjungit, Paulum pro sua sui que erroris defensione adversum hæc ad Imperatoris solium confugisse. Ab his licet inferre cum laudato de Marca, Theodori quidem censuram, sicuti ab ipso Paulo, ita nec à Patribus Lateranensis Synodi pro vera & definitiva depositionis sententia habitam fuisse; hanc ipsa demum Synodus in Paulum ejusque doctrinam tulit, *discussione facta*; auctor tamen, & quidem justus, totius processus fuit Papa Theodorus. Quinimo observat Ludovicus Dupin *de Antiqua Ecclesiæ Disciplina Dissert. II. pag. 236.* causam Monothelitarum in Lateranensi plurium Episcoporum Concilio quidem discussam, & eorum dogma reprobatum fuisse, attamen illam non esse finitam ante judicium Synodi universalis Constantinopolitanæ, ubi omnia de integro tractata sunt.

VIII.

A Patriarcharum depositione progreditur Zaccaria ad illam *METROPOLITANORUM*, initium scilicet infelicitè faciens *pag. 428.* ab illa *MARCIANI* Arelatensis, quam inani prorsus dilemmate à Stephano Papa ejusque auctoritate perfectam frustra prætendit. Nos genuinam facti enarratione totam adversantis argumenti vim facillè evacuabimus. Marcianus Episcopus Arelatensis se factioni Novatiani adjunxerat. Episcopus Lugdunensis Faustinus & Collegæ ejus, cum intelligerent suæ jurisdictioni non subiacere Marcianum, eò quod in aliena Provincia, Narbonensi nimirum, Episcopus esset, Stephanum Papam & Cyprianum per epistolas convenerunt ut laboranti Ecclesiæ consulerent. Agebatur de hæresi jam damnata. Ideoque Cyprianus *Epist. 67.* ad Stephanum Papam ait, communem causam esse omnium Episcoporum, neque opponi posse discretionem Provinciarum: *Idcirco enim, inquit, copio-*
sum

sum est Corpus Sacerdotum concordie mutue glutino atque unitatis vinculo copulatum, ut si quis ex collegio nostro hæcism facere vel gregem Christi lacerare & vastare tentaret, subveniant cæteri, & quasi Pastores utiles & misericordes, qui oves dominicas in greges colligant. Unde concludit, deponendum esse Marcianum, qui jam ab universis Episcopis damnatus erat, nimirum in persona Novatiani. Ex quibus cum Martianus effectus cepit (sic addit Cyprianus) & se Novatiano conjungens, adversarius misericordie & pietatis extiterit, sententiam non dicat, sed accipiat; nec sic agat, quasi ipse judicaverit de collegio Sacerdotum, cum ipse sit ab universis Sacerdotibus judicatus.

Convenerunt, inquam, Stephanum per litteras suas Cyprianus, & per Cyprianum Episcopi Galliæ, non ut Marcianum (qui jam ab universis Sacerdotibus judicatus erat) ad se evocatum tribunali suo præsentem sistat: Non ut aliquem à latere suo deleget in Provinciam, qui perduellem Episcopum Vicariâ sui potestate judicet: Non ut à Sede sua sententiam ferat, quam Gallicanis postmodum Episcopis tanquam executoribus effectui mandandam communicet; sed ut Gallicanos Episcopos plebèmq; Arelatensem moneat, ne ultra Marciano communicent, sed ut, eo absente, alter in ejus locum eligatur.

Porro vero simillimum est, totum hoc Marciani negotium in Gallicana Synodo terminatum fuisse. Imprimis enim alius Episcopus Arelatensis in locum Marciani constitui & consecrari non potuit sine aliquot Episcopis in unum congregatis ad impositionem manuum celebrandam; & ipse hic conventus erat species Synodi. Deinde in eadem Synodo abstentionem Marciani prius esse declaratam indicant verba Cypriani, qui utrumque negotium connectit: *Dirigantur, inquit, in Provinciam* (id est, ad Coepiscopos in Galliis constitutos, ut prius dixerat) *& ad plebem Arelate consistentem à te literæ, quibus, absente Marciano, alius in locum ejus substituitur, & grex Christi, qui in hodiernum ab illo dissipatus & vulneratus con-*
tem-

temnitur, colligatur. Hæc omnia Synodi materies erant, sive Abſtentio in proprio ſignificatu ſumatur, ſcilicet pro *negatione communionis*, ſive in extraneo, pro *depoſitione*; utrumque Synodi negotium eſt.

IX.

Rem penè confeciſſe ſibi videtur noſter Lojolæ filius, quando pag. 430. hæc Romani Concilii ſub Damaſo an. 374. ad Gratianum & Valentinianum Impp. verba apud Conſtantium col. 527. deſcribit, & ipſe quidem ſat incompletè; *Jubere pietas veſtra dignetur, quicumque vel ejus, vel noſtro judicio, qui Catholici ſumus, fuerit condemnatus, atque injuſtè voluerit Eccleſiam retinere . . . ſi in longinquioribus partibus hujusmodi emerſerit quæſtio, ad Metropolitanum per locorum judicia deducatur examen: vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos quos Romanus Episcopus judices dederit, contendere ſine dilatione jubeatur.* Quod ſic petitum eſt, id iisdem, quibus rogatum fuerat, verbis ab Auguſtis conceſſum legitur col. 532. Triplex & adæquata eſt ad hoc reſcriptum reſponſio: Prima Petri de Marca *Lib. VII. Cap. 11. n. 3.* ubi. „ Confuſio, in-

„ quit, quæ in his ſynodis occurrebat, & lentitudo negotio-

„ rum quas invehebant reſcripta Principum, novæ Conſtitutioni

„ occaſionem præbuerunt, quæ ab Imperatore Gratiano edita

„ eſt juxta poſtulata cujuſdam Synodi Romanæ. Gratianus

„ ergo jurisdiſtinctionem Eccleſiaſticam ordinavit quoad judicia

„ Episcoporum de hæreſi ſuſceptorum; & in ea lege magna ratio

„ habetur ſummi Pontificis, ſed alio prorsus modo quàm

„ eo qui fuerat præſcriptus in Synodo Sardicenſi. „ Itaque

universalis non fuit hæc Conſtitutio, ſed tantùm pro caſibus, quibus Episcopi de hæreſi erant ſuſpecti, imò convicti & damnati: quod eo tempore non infrequens fuiſſe, atque adeo promptum remedium deſideraſſe ipſa docet Romanæ Synodi ad A. A. Epistoſa. Alterum reſponſum, neque illud minùs ſolidum, ſuppeditat Gerbaſius *Differt. de Cauſis majoribus* pag. 182. nem-

pe, quòd lex ad supplicationem ejusmodi lata *temporaria tantum* fuerit, atque ad id unum comparata, ut pax Ecclesiæ redderetur, quam turbabat Ursinus: utque Episcopi, qui legitimis obtemperare judiciis recusabant, ad obsequium cogerentur. Tertia observatio est Ludovici Du Pin *de Antiqua Ecclesiæ Discipl. Diff. II. Cap. 1. §. 3. pag. 122.* asserentis, Gratiani Decretum nunquam fuisse usu receptum; addit *ibid.* non dubitari quidem, quin Episcopi Ecclesiarum illarum, quarum Metropolitanus era Pontifex, fuerint ab ipso dejecti in Synodo Provinciæ; attamen extra Italiam & Suburbicarias Ecclesias, præsertim in Gallia nunquam Metropolitanos omisso medio subiectos fuisse Romani Episcopi judicio, ut Gratiani lex sancire videtur. Sanè Innocentius I. in Epist. ad Victricium Rotomagen. disertè ait, omnes omnino causas Galliæ non ante judicium Synodi Provinciæ ad Sedem Apostolicam referri debere: *Si autem, inquit, majores causæ in medium fuerint devolutæ ad Sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, post Episcopale judicium, referantur.* Haud dubiè Metropolitanorum excepisset causas, si hæ sine medio ad Sedem Apostolicam devolutæ fuissent. Uno verbo Pontifices Romani, post legem Gratiani, id unum tantum petierunt, ut detur appellatio ad Romanam Sedem à judicio Synodi Provinciæ, non ut ulla causa ad se primum deferatur; ex quo perspicuum est, eos legem Gratiani non magni fecisse. His demum idem Parisiensis Theologiæ Doctor pag. 123. subjungit, *innumeris exemplis constare Metropolitanos à Synodis Provinciæ dejectos fuisse.*

Quare æque falsa ac temeraria est Zaccariæ assertio pag. 431. nempe, *post Gratiani legem Metropolitanum non inveniri in Occidente dejectum, nisi causâ à Romano Pontifice judicatâ.* Tom III. Febroniano pag. 65. seqq. recensentur plures Antistites per solas Synodos, nihil cooperante Rom. Pontifice depositi; inter hos post annum 374. proinde post Constitutionem Gratiani, ex Metropolitanis sunt Salonius Ebredunensis an. 567. Prætexatus Rotomagensis an. 577. Ægidius Remensis an. 590. Ebbo pariter Remensis an. 835.

X.

Dum à Patriarchis ad Metropolitanos, ab his ad *Ampliores* EPISCOPOS viam facit Zaccaria, non diffitetur horum plures à Metropolitanis & horum Synodis, inconsulto Romano Pontifice, esse dejectos; sed addit pag. 449. eam fuisse horum Metropolitanarum Febronianis fortasse doctrinis imbutorum temerariam præsumptionem. Quæ miseræ! An temeraria est præsumptio sequi sacratissimas leges? Intueamur breviter Canonem quintum Concilii generalis Nicæni. Sic ille fert primò: *de iis qui communione privantur, vel ex Clero seu ex laico ordine, ab Episcopis uniuscujusque Provinciæ servetur hæc sententia secundum Canonem, qui pronuntiat, ut hi qui ab aliis abjiciuntur, ab aliis non recipiantur.* Loquitur Canon indefinitè de illis ex Clero, qui non à suo Episcopo, & in sua Dioccesi, sed ab Episcopis Provinciæ, consequenter Synodali decreto, cui omnes, *etiam Episcopi*, subsunt, judicantur & excommunicantur. Mentem hujus primæ Generalis Synodi distinctius explicat Canon II. Concilii generalis secundi, omnem administrationem rerum Ecclesiasticarum Synodo Provinciæ ex Concilii Nicæni decreto (perinde est, siue Canon ille quintus sit, siue sextus) transcriptam asserens: *Servatâ, inquit Canon ille II. quæ præscripta est de gubernationibus regulâ, manifestum, quòd illa quæ sunt per unamquamque Provinciâ ipsius Synodus Provinciæ administret, sicut Nicæno constat decretum esse Concilio.* Eodem modo Canonem Nicænum intellexerunt Episcopi Africæ in Epistola ad Cœlestinum apud Constantium col. 1060. ubi præfato, ajunt, *debitæ salutationis officio impendit deprecamur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes non facilius admittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem ultrâ velitis excipere: quia hoc etiam Nicæno Concilio definitum facilè advertat Venerabilitas tua. Nam & si de inferioribus Clericis vel de laicis videtur ibi præcaveri, quantò magis hoc de Episcopis voluit observari? ne in sua Provinciâ à communionem suspensî, à tua Sanctitate præproperè vel indebitè videantur communioni restitui.*

Notat Constantius à margine, hæc ad Canonem Nicænum quintum referri. Sed quia solos Afros hujus controversiæ judices Romani fortè non admittent, addimus Innocentium PP. I. in Epistola II. ad Victricium Rotomagensem Cap. 3. scribentem: *Si quæ autem causæ vel contentiones inter Clericos, tam superioris ordinis, quàm etiam inferioris, fuerint exortæ, ut, secundum Synodum Nicænam, congregatis ejusdem Provinciæ Episcopis jurgium terminetur.* Hæc iterum ad Canonem V. Nicænum respicere observat cum aliis Petrus Constant col. 749. Eundem verbis jam relatis illicò subjungit Innocentius: *sine præjudicio tamen Romanæ Ecclesiæ, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri.* Sed id de suo addit Pontifex, idque ex Sardicensi Canone; nobis pro nunc satis est, quòd agnoscat Canonem V. Concilii Nicæni intelligendum esse de majoribus Episcoporum causis.

Distinctius Episcopaliū judiciorum ratio expressa est in Concilio Antiocheno anni 341. cujus quidem Canones cum Nicænis antiquo Ecclesiæ Codici inserti, atque ita in Concilio Chalcedonenſi approbati, & deinceps in Ecclesia universa in auctoritatem admissi sunt. Illius Concilii Can. XV. edicitur: *Si quis Episcopus de certis criminibus accusatus condemnatur, ab omnibus Episcopis ejusdem Provinciæ, cunctique consonantes eandem contra eum formam decreti protulerint, hunc apud alios minimè judicari, sed firmam concordantium Episcoporum Provinciæ manere auctoritatem.* Sic si in unum conveniant Episcoporum sententiæ, tunc, quod definiverant, ratum erat, nec à quoquam poterat dissolvi. Si verò inter Episcopos judices non conveniret, pro eo casu statuit eadem Synodus Can. XIV., ut tunc *Metropolitanus Episcopus à vicina Provincia judices alios convocet, qui controversiam tollant, ut per eos simul & Comprovinciales Episcopos, quod justum fuerit, approbetur.* Duabus hisce legibus, quæ per se apertæ sunt, judicandorum Episcoporum forma sic traditur, ut nec in una nec in altera Apostolicæ Sedis aut Romani Pontificis nomen prolatum sit. De Canone

XII.

XII. Synodi Antiochenæ, quo Imperatores per sua rescripta Episcoporum judicia subinde retractari permittunt, uti factum in causis Athanasii, Joannis Chrysostomi & aliorum, de hoc inquam Canone & qualiter cum ordinaria Synodali judicio- rum indissolubilitate non pugnet, latius differunt Van Espen *Comment. in Canones. edit Colon. an. 1755. pag. 147.* Du Pin *de Antiqua Eccles. Discipl. Dissert. II, Cap. 1. §. 2, pag. 103.* de Marca *Lib. IV. Cap. 2.*

Hujus Synodi Canonibus opponit Zaccaria pag. 439. seqq. primum: duplex fuisse Antiochenum Concilium: alterum ab Eusebianis habitum in Encæniis an. 341. alterum ab Orthodoxis ante annum 335. Priori horum Conciliorum tribuit Canones, qui in omnibus Collectionibus inter Antiochenos sunt, II. IV. V. XII. XIII. XIV. XV. Reliquos Catholicorum Synodo assignat. Verius est, omnes illos Canones primo horum Conciliorum, id est Eusebiano, (quod juxta Sozomenum erat 96. Patrum) deberi. Sed quid inde? Quis nescit, etiam ab hominibus hæresis fermento infectis nonnunquam sanctissimam, optimamque regendæ Ecclesiæ disciplinam præscribi; maximè dum ipsi orthodoxi videri amant. Quidquid sit, illud apud omnes in confesso est, in his Canonibus puriorem ac pristinam Patrum disciplinam elucere. Quin & hos Canones jam pridem in Codicem Canonum relatos fuisse evincitur ex Actis Concilii Chalcedonensis. Post hæc Dionysius Exiguus eosdem ex græco in latinum vertit, atque in suum Codicem retulit eodem ordine, quo in græco Codice prius extabant; quem Codicem Dionysianum pro suo Codice Canonum Ecclesia Romana recepit. Quare & Hadrianus I. non dubitavit integram Antiochenæ Canonum seriem illi Codici inferre, quem pro norma Occidentalium Ecclesiarum Carolo M. Romæ tradidit apud Harzheimium *Concil. Germ. Tom. I. à pag 131.* Quod sæculo IX. Romana Ecclesia his Canonibus uteretur, & tanquam SS. Patrum regulas veneraretur, probat Synodus Romana sub Leone IV. apud Harduinum *Tom. V, col. 78.* Quin &

ad Episcopos Britanniae scribens idem Pontifex, Canones Antiochenes recitat inter illos, „ per quos judicant Episcopi, „ & per quos Episcopi judicantur & Clerici. “ *Dist. XX. Can. 1.*

Illud planè cavillosum est, quod post fratres Ballerinos Zaccaria injicit, scilicet Canone XV. Antiocheno *non omnem* provocationem seu retractationem Synodalis sententiae expungi; *sed solum in casu consensûs omnium Episcoporum* in idem iudicium. At enim iidem Antiocheni Patres Canone XIV. paulò antè recitato providerunt de casu, quo Comprovinciales Episcopi in eandem sententiam non convenirent: providerunt inquam, non per appellationem ad Romanum Pontificem, sed per ad-
vocationem Episcoporum ex vicina Provinciae.

Haecenus servatam iudiciorum Ecclesiasticorum disciplinam Concilium Sardicense immutare, novamque illorum formam inducere visum est, quando Can. 3. 4. & 7. sequentia statuit: 1.) Ut Episcopi accusati judicentur priùs in Synodo Provinciarum: imò, si res ita postulet, etiam deponantur. 2.) Ut, si Episcopus in Synodo Provinciae depositus putat se bonam causam habere, vel ipsius iudices ad Episcopum Romanum scribant, si fortè placeat ipsi renovare iudicium: vel certè dejecto ipsi Episcopo liberum sit appellare summum Pontificem ad eumque confugere. 3.) Ut interposità semel appellatione Episcopi depositi ad Sedem Romanam, alter in ejus locum non substituatur, quousque Romani Pontificis iudicio causa determinata non fuerit. 4.) Ut, si Romanus Pontifex renovandum iudicium censuerit, vel scribat ipse ad Episcopos finitimae Provinciae, qui rem juxta veritatis fidem definiant: vel Episcopi dejecti precibus fortè commotus, Presbyterum & latere suo mittat, imò & plures, si lubet, qui cum Episcopis rem totam in Provincia judicent ac definiant.

In comparatione harum Sardicensium Constitutionum cum iis Canonibus, quos tum ex Nicæno, tum ex Antiocheno
Conci-

Concilio retulimus, liquet, Episcopo Romano in aliorum Episcoporum judiciis privilegii aliquid collatum esse, quod ipsi antea, saltem ex positivis Ecclesiæ legibus, non compete-
 bat. De hujus privilegii novitate plura non adjiciam cum de ea satis dictum fuerit *Tom. I. Febr. Cap. 5. §. 6. 7. Tom. II. pag. 235. seqq. Tom. III. pag. 295. seqq.* Sed neque de eo hic disputabo, de quo *cit. Tom. I. Cap. 5. §. 6. n. 2. 3. Tom. II. pag. 235.* actum est: an Sardicenis Canonibus *veræ Appellationis* lex sancita sit, an iisdem *Revisionis quoddam jus* solummodo decretum, quale Imperatoribus olim compete-
 bat: hæc, inquam, & similia in præsens latius non discutiam; hic sufficit, quod nemo negat, vigore ipsorummet Sardicensium Canonum *primam cognitionem* causarum Episcopali-
 um, etiam depositionis, Provincialibus Synodis ex integro, & sine ulla Romani Pontificis accessione, esse reservatam; proinde Zaccariam *pag. 449.* valde imperitè (ne quid amplius dicam) scripsisse, *Metropolitanas, qui Episcopis depositionis pœnam non consulto Romano Pontifice irrogarunt, Febronianis fortasse doctrinis fuisse imbutos*, addens, *at hanc temerariam fuisse præsumptionem.* Hæc verba *temerariæ præsumptionis* noster Jesuita mutuatus est ex Epistolâ Tricassinæ Synodi an. 867. scripta ad Nicolaum I. Papam in particulari & tumultuaria causa Ebbonis, primùm dejecti, post restituti, demum resignati seu translati Archiepiscopi Remensis, calamum ducente ejus successore Hincmaro, viro ambidextero, qui sibi suæque electionis legalitati ac stabilitati metuebat.

Sint post hæc (non refragabor) casus, quæ Patriarchæ, Metropolitanis, aut Episcopis à RR. Pontificibus depositi, aut saltem illorum dejectio per hos procurata videatur: in plerisque his causis actum est *de fide*; hæc si in periculum adducatur, è cunctis Ecclesiæ Episcopis, maximè à Romano, modis omnibus vindicanda est. Ad hujus etiam sublime officium pertinet toties per se subvenire, quoties insolentes fortè casus occurrunt, qui Provinciales Conventus, sancitumque sacris
 Canoni-

Canonibus judiciorum Episcopaliū ordinem turbant vel impediunt. Imò & concurrere tum debent, quantum possunt, aliarum Ecclesiarum Episcopi, ne, deficientibus ordinariis illis remediis, malum latius serpat, atque ita vel fides vel disciplinæ vigor detrimentum patiatur.

Scio, quòd non desint qui cum adversario nostro ex eo, quòd ad *insolitos ejusmodi casus* accedere interdum visa sit Romanæ Ecclesiæ autoritas, illicò concludant, *ipsius unius esse de majoribus Episcoporum causis cognoscere & definire*: quasi verò quæ extra ordinem contingunt, communem legem tollant, liceátque ex necessitate ipsa, quæ legem nescit, legem aliquam componere.

Caput III.

De Appellationibus ad Romanam Curiam.

I.

Ex iis, quæ præcedente Capite tradita sunt, illud elucere arbitror, evenisse equidem *subinde & extra ordinem*, ut Romani Pontifices causis Episcoporum, maximè *dejectionis*, se se immiscerent: sive quòd eæ (utì nonnunquam contingebat) imminens periculum fidei annexam haberent; sive quòd amplissima universalis Primatis autoritas desideraretur ad asserendam aut restituendam particularibus Ecclesiis, præsertim majoribus, tranquillitatem; sive demum ad avertendum grave & generalibus disciplinæ damnum, aut SS. Canonum eversionem. Attamen hæc non impediabant, quominus illis spiritu Dei conditis Canonibus suis staret vigor, quæis generatim omnes cujuscunque generis causæ Episcoporum Provincialibus Synodis, inde ab harum origine, quæ antiquissima est, *ab Ecclesia commissæ sunt*.

Stetit

Stetit adhuc sæculo VIII. Provincialium Conciliorum auctoritas, qualis ab antiquo ordinata erat. Hoc inter alia probant Capitularia Regum, Pippini, Caroli M. Ludovici Pii. De horum Conciliorum usu & frequentia tractant Capitulare Pipini de an. 755. Cap. 4. Caroli M. de anno 789. Cap. 8. & 13. De eorum auctoritate Capitulare Caroli M. de an. 794. Cap. 4. & 8. Capitularium ab Ansegiso Abbate & Benedicto Levita Collectorum Lib. VI. Cap. 381. Et signanter, quod Episcoporum causæ in his Synodis definiendæ sint, declaratur in Capitulari Caroli M. an. 789. Cap. 27. nec non Lib. VII. Capitularium Cap. 320. in Paluzii *Tomo I. Capitularium Regum Franc.*

At circa idem tempus supposititiæ Isidori Decretales cœperunt grave illud in hunc usque diem perdurans vulnus Provincialibus Synodis & earum auctoritati infligere. Inter monumenta hujus juris novi, quo vetus destructum est, unum è primis sunt illa LXXX. Capitula, quæ vel Hadrianus Papa Ingilramno Metensi Episcopo, vel (quod verius apparet) ille Hadriano anno 785. tradidit; de quibus Febronius *Tom. I. Cap. 4. §. 8. n. 6.* Edidit hæc Capitula post Binium & Sirmondum Harzhamius *Tom. I. Concil. Germ. pag. 249. seqq.* In eis sequentia prostant, libertati & juribus Provincialium Synodorum inimica: scilicet *Cap. 3.* Episcopum accusari non posse, nisi coram Synodo *Apostolicâ auctoritate* convocatâ: *Cap. 20. & 23.* Episcopis integrum esse *appellare* ad Rom. Pontificem: *Cap. 32. 34. 36. & 37.* quemlibet *etiam in criminalibus* appellare posse: *Cap. 42.* ad Vicarios Romani Pontificis (si ipse sic decreverit) pertinere, ut Provinciales Synodi retractentur. Hæc Capitula falsis Isidori Mercatoris Epistolis, quæ eodem tempore prodierunt, suffulta, non solum hunc effectum produxere, ut intentatæ Ingilgramno coram Synodo accusationi superfederetur; sed & universim gravem, ut dixi, ictum primævo Ecclesiæ statui incusserunt, dum omnem ferè iudiciorum potestatem in manu Romani Pontificis ponerent, Interim

rimad primam illam impetitionem nondum planè concedit Provincialium Synodorum autoritas. Idem ille, de quo jam loquebamur, Hadrianus Papa in Celebri Canonum Codice, quem Carolo M. Imperatori anno, ut Pagius arbitratur, 795. tanquam futuram in Ecclesiasticis regulam Occidentis tradidit, in memoriam & usum revocat omnes illos sinceros ex antiquitate Canones, Nicænos, Antiochenos Chalcedonenses, Sardicenses, Africanos, quamvis appellationem extra provinciam, signanter ad Romanam Curiam prohibentes. Vid. *Tom. III. Febron. pag. 296.*

II.

Gliscibat tamen identidem virus falsarum Decretalium. Lentos, neque tamen minùs exploratos earum progressus variis locis Febronius exposuit. Juvat hùc quoque illarum iter, præsertim in materia *Appellationum*, denuò explorare. Faciemus hoc verbis viri clarissimi Consilarii Moguntini, qui anno 1771. edidit eruditam *Tractionem de Appellationibus & Evocationibus ad Curiam Romanam*. Is ita §. 18. *Et seqq.*

„ Primò omninm in libello Episcoporum Italiæ contra Elipandum de anno 794. à Concilio Francofordiensi in Hispaniam misso clausula Isidorianis Epistolis admodum usitata occurrat in verbis *Elipandum & Felicem, nisi resipiscant, à consortio Catholicorum eliminare decernimus; eos etiam, qui post hæc tam saluberrimam definitionem, quam plenaria Synodus, sancto afflata Spiritu, concorditer subtili sinceritate terminavit: falsissimis eorum assertionibus præbuerint assensum, simili modo eos sententiæ vindictâ sancimus esse plectendos, RESERVATO PER OMNIA JURIS PRIVILEGIO SUMMI PONTIFICIS, DOMINI ET PATRIS NOSTRI HADRIANI PRIMÆ SEDIS BEATISSIMI PAPÆ.*

„ Harzhheim Concil. Germ. Tom. 1. pag. 303. “

„ Quoad materiam *judiciorum Ecclesiasticorum* usus anterior permanebat, ceu è Cap. VI. Eiusdem Concilii Francofordiensis, „ cofor-

„ cofordienſis apparet, ubi dicitur: *Statutum eſt à Domino*
 „ *Rege & Synodo, ut Epifcopi juſtitias faciant in ſuis Paro-*
 „ *chiis, ſi non obedierit aliqua perſona Epifcopo ſuo, veniant ad*
 „ *Metropolitanum ſuum, & ille judicet cauſam cum ſuis ſuffra-*
 „ *ganeis. Comites quoque noſtri veniant ad judicium Epifcopo-*
 „ *rum; & ſi aliquid eſt, quod Epifcopus Metropolitanus non*
 „ *poſſit corrigere vel pacificare, tunc tandem veniant accuſatores*
 „ *cum accuſato cum litteris Metropolitanis, ut ſciamus veritatem*
 „ *rei.* In Cap. VIII. ibid. controverſia Viennenſis & Arela-
 „ tenſis Eccleſiæ autoritate Concilii Provincialis deciditur,
 „ ſed alia ad deciſionem Papalem ablegatur, his verbis: *de*
 „ *Taranteſia verò & Ebroduno ſive Aquis, legatio facta eſt*
 „ *ad Sedem Apoſtolicam, & quidquid per Pontificem Romanæ*
 „ *Eccleſiæ definitum fuerit, hoc teneatur.* De cætero verò hoc
 „ Concilium Francofordienſe praxi hucusque uſitata, poſtha-
 „ bitis principiis Iſidorianis inſiſtebat, dum Cap. X. autori-
 „ tate Metropolitanis & Comprovincialium ſententiam depoli-
 „ tionis contra Epifcopum tulit; dum Cap. XXXIX. Presbyte-
 „ ros criminoſos ab Epifcopo, & finaliter à Concilio Provin-
 „ ciali eſſe judicandos ſtatuit; & denique dum Cap. LX. ipſe
 „ Rex Concilium deprecatus eſt, quatenus diſpenſationem
 „ Pontificiam, ratione reſidentix novo Archi-Capellano Hil-
 „ deboldo datam, confirmaret, cui & Concilium conſenſit,
 „ additâ clauſula: *Placuit eum in palatio eſſe debere, propter*
 „ *utilitates Eccleſiaſticas.* “

„ Initio ſæculi IX. magis ſe ſe exſerebant ſuppoſitix De-
 „ cretales Iſidori: locutiones earundem non tantum in Ger-
 „ mania & Gallia ſæpius adhiberi, ſed & recurſus ad Roma-
 „ nam urbem frequentari incipiebant; fortè etiam per Decre-
 „ tales has effectum eſt, quòd proceſſus contra criminoſos Ec-
 „ cleſiaſticos in majorem incertitudinem pervenerit. Anno
 „ 799. Legatus Romam mittebatur Leonis Papæ determinatio-
 „ nem circa modum procedendi contra criminoſos Eccleſia-
 „ ſticos rogaturus *Lib. V. Cap. 35.* Anno 801. Patres Tribu-

„ rientes contra Clericos, frequentissimè Româ epistolas, vel
 „ aliud quid, quod inde non convenerat, afferentes, & his
 „ præcepta Præfulum enervare volentes, insurgere necesse pu-
 „ tabant, simul loquendi formulam antea non consuetam ad-
 „ hibentes. Legi ea potest in *Dist. XIX. Can. 3.* In Capitu-
 „ lari Aquisgranensi de an. 803. *Cap. 4. sive Lib. VII. Capitu-*
 „ *lar. Cap. 260.* interpolatâ authoritate usus fiebat, dum de
 „ controversia circa Chorepiscopos dicitur: *quod iurgium cum*
 „ *enucleatius discutere voluissemus, placuit nobis ex hoc Aposto-*
 „ *licam Sedem consulere, jubente canonica authoritate atque di-*
 „ *cente: SIMAJORES CAUSÆ IN MEDIUM FUERINT*
 „ *DEVOLUTÆ AD SEDEM APOSTOLICAM, UT S.*
 „ *SPNODUS STATUIT, ET BEATA CONSUETUDO*
 „ *EXIGIT, INCUNCTANTER REFERANTUR.* In Ca-
 „ pitulari secundo de an. 805. *Cap. 17. & tertio Cap. 9.* clau-
 „ sula Isidorianaprehenditur. In Capitulari sexto de anno
 „ 806. *Cap. ult. sive Lib. I. Capitular. Cap. 133.* dispositiones
 „ supposititiæ circa accusationes Ecclesiasticorum è Capitulo
 „ Hadriani 72. inferuntur. In Concilio Curiensi de anno 820.
 „ apud Harzhemium *Tom. II. pag. 414. seqq.* Capitula Angil-
 „ gramni & Decretales Isidori frequentissimè adducuntur;
 „ manifesto indicio, merces Isidorianas lentè quidem, sed
 „ indies tamen magis magisque in usum fori transisse. “

„ Dum hoc modo Isidorianæ merces magis magisque
 „ propalabantur, pristina quidem rei judicariæ Ecclesiasticæ
 „ forma simul ac semel non poterat everti: Episcopi, sicut
 „ antè, suâ authoritate utebantur; similiter Concilia Provin-
 „ cialia continuabant; si quis Clericus obtentu Romanarum
 „ Epistolarum Episcopo vel Metropolitano resistere præsume-
 „ bat, ad ductum Canonis Triburiensis *Dist. XIX. Can. 3.* mox in
 „ carcerem detrudebatur: verùm ubi Episcopus Concilio Provin-
 „ ciali se se volebat opponere, ibi jam per Capitula Angilgram-
 „ ni & Decretales Isidorianas scena pristina in immensum al-
 „ terabatur. Aldricus Coenomanensis Episcopus anno 835.

„ in Concilio Provinciali accusabatur; mox fundamentis ab
 „ Angilramno suppeditatis utebatur, provocando ad summum
 „ Pontificem: Gregorius IV. nixus hisce mercibus spuris
 „ provocationi facilè assistebat; rescribendo, quòd si quis
 „ Episcopum vellet accusare, sententia à nemine, quàm Ro-
 „ mano Episcopo, foret expectanda. *Caus. II. Quæst. 6.*
 „ *Can. 11.* “

„ Post hæc tempora adum ferè erat de autoritate Con-
 „ ciliorum Provincialium: ut ut enim eadem anno 844. con-
 „ tra Drogonem, & anno 716. contra Ansegisum Vicarios
 „ Apostolicos fuerit conservata (vid. Thomassin, Part. I. Lib. I.
 „ Cap. 33.) ; tamen in Episcoporum causis vix non penitus
 „ annihilabatur; nam Capitula Angilgramni, sive sic dicta
 „ Hadriani Papæ, unà cum Decretalibus Isidorianis ulterio-
 „ res quotidie progressus faciebant: Benedictus Levita Mo-
 „ guntinus circa annum 845. sub rubro, *Capitularium libri*
 „ *tres Posteriores*, Collectionem confecerat, revera nihil aliud
 „ continentem, quàm Capitula sic dicta Hadriani decies repe-
 „ tita, & lacinias Isidorianas Capitularibus quædam regiis im-
 „ mixtas, ita quidem, ut integrum hujus Benedicti opus nil
 „ aliud pro scopo habuisse videatur, quàm fundamenta sistere,
 „ & eadem per repetitiones iteratas sedulò inculcare, quæ
 „ accusationes Episcoporum difficultari, judicata Conciliorum
 „ Provincialium everti, & appellationes Romæ possent susti-
 „ neri. Hæc Collectio, jura illius ævi continens, undique
 „ mox dispergebatur, sicque novum invalescentiæ Isidorianæ
 „ præstabat subsidium. Paucis: Principia Angilgramni post
 „ medium sæculi IX. in tantum jam invalescebant, ut contra
 „ torrentem niti videretur is, qui autoritatem Conciliorum
 „ Provincialium contra eadem salvare quæreret; ceu expertus
 „ est Hincmarus Remensis: hic Archiepiscopus in Concilio
 „ Provinciali an. 861. habito deposuerat Rothardum Sueffio-
 „ nensem, & aliâ vice Hincmarum Laudunensem Episcopos;
 „ Ille ad Nicolaum I. an. 862., hic ad Hadrianum II. Pontifi-

„ des Romanos appellant: Summi Pontifices pro appellatio-
 „ nem admittebant Episcopos jubebant interim restitui, &
 „ causas avocabant Romam. Concilium Provinciale Rhemen-
 „ se, & Rex Carolus Calvus talibus Appellationibus & Evoca-
 „ tionibus Romam susceptis se opponerebant. Vid. Epist. Con-
 „ cilio Rhemensis ad Hadrianum II. circa an. 865. in Labbe
 „ Tom. VIII. Concil. pag. 1656. Verum Nicolaus & Hadria-
 „ nus ad Decretales Isidori Mercatoris provocabant, ubi non
 „ tantum Appellatio quævis suum reperiebat fundamentum,
 „ sed & depositio Episcopi *pro causa Major* summo Pontifici
 „ reservata venditabatur; unde & nihil erat reliqui, quam ha-
 „ rum Decretalium authoritati cedere, & sic reformatariam
 „ Nicolai I. ac confirmatoriam Nicolai I. ac confirmatoriam
 „ Hadriani II. sententiam pro definitiva suscipere (Conf. Na-
 „ tal. Alexandr. Hist. Eccles. Tom. VI. Diff. 6. & 8.); imò
 „ an. 868. Archiepiscopos Trevirenses & Coloniensem, à Pa-
 „ pa depositos, agnoscere. Caus. XI. Quest. 3. Can. 10. Quid
 „ quodd, iisdem nixus summus Pontifex contra Ludovicum
 „ Germanicum urgebat, sibi competere jus, in locum depo-
 „ siti novum Archiepiscopum Coloniensem constituendi, in
 „ Heumann de R. diplom. Imper. ac Reg. Germ. Tom. II. pag.
 „ 29. “

III.

Postquam non solum hoc & precedente Capite, sed etiam
 Tomo I. Cap. 5. §. 6. pag. 328. Tom. II. pag. 320. Tom. III.
 pag. 395. monstravimus, tum variis & apertis Juris textibus,
 tum extantioribus factorum exemplis, firmam & inappellabi-
 lem Provincialium Conciliorum in judiciis, etiam causarum
 Episcopaliū authoritatem, tandem per falsas Decretales alte-
 ratam & minutam; juvat, antequam ad ulteriora progredia-
 mur, cum adversario nostro redire ad originaria & generalio-
 ra juris hac in re principia atque fundamenta. Hoc intuitu
 nos ille pag. 452. deducit ad Gregorii Zallwein Principia Juris
 Ecclesia.

Ecclesiastici *Tom. II. pag. 201.* ubi ita clarissimus Benedictinus: „ Quæstio juris nostræ opinione facillimæ est decisionis: „ nam si semel in Pontifice vereamur quemdam Primatum jurisdictionis, sanè jus appellandi inde velut appendix necessaria consequitur: quid enim aliud est jus appellandi, quàm jus provocandi ad judicem superiorem velut ex ipso jure naturali fluens? in quantum nempe sapit speciem necessariæ defensionis, eum in finem, ut appellanti fiat justitia, in qua se per judicem inferiorem læsum esse queritur. Si ergo Pontifex vi Primatus vicem legitimi judicis sustinet, quo ausu ipsi admissionem vel exactionem appellationum abnegare sinemus? “ Addit Zaccaria, hoc ipsum argumentum esse, quo Benedictus XIV. *Tract. de Synodo Lib. IV. Cap. 5. n. 1.* hac in re utitur, quòdque Febronius ausus fuit præconceptæ Monarchiæ tribuere. Verùm ex ipso Zallweinio Zallweinium refutabimus. Jura Rom Pontificis non noscuntur veriùs, de iis non judicatur saniùs, quàm ex notione priorum temporum, ex sensu illius ævi, de quo nec suspicio est quidquam à juribus Papalibus detractum, aut in iis ex consensu Ecclesiarum alteratum fuisse.

Celebris ille O. S. Benedicti Canonista & Universitatis Salisburgensis Rector *pag. 202. seqq.* quæstionem & materiam Appellationum ad Rom. Pontificem in tres periodos partitur. Primam harum statuit in tribus primis Ecclesiæ Sæculis. In hac, ait, periodo penes Synodos Provinciales supremam judicandi & decidendi potestatem resedisse, quamplurimis exemplis demonstrari potest, quin vel ullum authenticum legalis appellationis ad Romanos Pontifices exemplum afferri valeat, aut si quis appellationem tentaverit, Episcopi non contradixerint, eamque veluti inanem, *Et juribus suis, vel Ecclesiasticæ discipline contrariam* non agnoverint. Probat hæc deinde auctoritate S. Cypriani & aliorum, atque exemplis illustrat. Notetur hic quòd juxta Zallweinium Episcopi has appellationes, si quæ attentatæ fuerint, tanquam suis juribus adversas, minime

mè agnoverint, eis contradixerint. Ubi nunc in his vel umbra juris Pontificii? ubi vestigium renuntiationis seu liberæ seu coactæ ex parte Rom. Pontificis, aut factæ ab eo in Provinciales Synodos translationis supremæ & inappellabilis potestatis judicandi? Fundat hoc jus Episcopaliū Synodorum exclusivum Cyprianus in illo Episcoporum, quo eis *portio gregis commissa est*. Atqui, inquiunt Benedictus XIV. Zallwein & Zaccaria, habet Pontifex *quendam Primatum jurisdictionis*. Viderint ipsi, quid per hæc verba significant, aut intelligi velint: Certè non habuit, juxta jam dicta, Pontifex ab origine & post Ecclesiarum divisionem *supremam* in omnibus Provinciis *judicandi* potestatem, minùs *concurrentem*; neutram ei Ecclesiæ primis sæculis agnovère.

Alteram periodum Benedictinus noster defigit in sæculo IV. ubi ex Synodis, Nicænâ, Constantinopolitanâ I. & Antiochenâ *inappellabilitatem à Provinciali Synodo ad Rom. Pontificem* pariter demonstrat, addens, Orientales & Occidentales, maximè Afros, huic disciplinæ mordicùs instituisse. Dum Afri nominantur, intercedit Jesuita adversarius pag. 474. dicens: Quomodo *Afri* supremam Synodorum Provincialium auctoritatem potuerunt agnoscere, cùm ad Universale Concilium à Provinciali appellationes sibi asseruerint apud Febronium *Tom. II. pag. 289. seq.* Ast plana est responsio: Dabatur eo tempore recursus ad *majorem Synodum*, tum scilicet, cùm quis re-scripta ab Imperatore obtinuit, quibus causa, in supremâ aliàs instantiâ decisa, *retractari* jubebatur. Hujus remedii varia exempla antiquitas subministrat, signanter in Athanasio, Photino, Chrysostomo &c. Vid. Petrum de Marca *Lib. VII. Cap. 3. n. 6.* Itaque in casibus ordinariis, ubi non intercedit Imperatoris auctoritas, neque Afri neque alii ullam provocationem cuiquam concedunt; sed volunt judicium finiri à Provinciæ Episcopis, si conveniant, ad aut revisionem junctis vicinioribus, si inter Episcopos Provinciæ sit dissensio. Quidquid sit: iidem Canones Afro-rum, qui à memoratis iudicibus ordinariis provocationem ad
Con-

Concilium universalius subinde concedunt, eandem ad Romanam Curiam fieri disertè negant. Tertia periodus est illa Sardicensis Synodi, de qua ita Zallwein *cit. pag. 206.* „ Si „ structuram & œconomiam primitivæ Ecclesiæ, si observan- „ tiam & praxin Ecclesiarum, si temporum, aliarumque rerum „ circumstantias ad sublimiorem trutinam revocemus, si ea „ quæ suprà retulimus, vera sint, *difficillimè sanè jus appel-* „ *landi ad Romanum Pontificem vindicabimus.* Iterum roga- „ mus, ut, si quod tale exemplum appellationis legitimæ & „ legalis in omnibus documentis historicis proftet, illud in „ medium producat; quòd si aliqua hujusmodi exempla re- „ periri possint, illa certè sunt rarissima, quæ sanè observan- „ tiam communioem elidere nequeunt. “

Ad ea, quæ nunc sequuntur, attendant nostri Jesuitæ, exemplorum appellationis laudatores: „ Afferunt quidem Do- „ ctiores contrarii plura, quæ tamen si accuratius examinentur, „ nihil vel parum authoritatis habere videntur: Nam ut hu- „ jusmodi exempla convincenter probent, probandum in- „ cumbit parti adversæ, quòd illi, qui ad Sedem Pontificiam „ provocaverunt, vel simpliciter confugerunt, vel illius assi- „ stentiam implorârunt, non tantum Pontificem tanquam le- „ gitimum Superiorem imploraverint, ut causam contra se de- „ cisam de novo suo examini subiciat, acta revideat, senten- „ tiam à judice inferiore latam corrigat, emendet, vel con- „ firmet; verum etiam quòd ipsi Pontifices causam contro- „ versam judicialiter & legitimè de novo resumpserint, & mo- „ do à legibus præscripto ultimato suo judicio, anteriorem „ sententiam judicis inferioris vel confirmando vel infirman- „ do, deciderint. Huic opinioni robur addit ipsa Synodus „ Nicæna, dum statuit, ut pro terminandis *controversiis ma-* „ *ioribus* singulis annis duæ Synodi Provinciales celebrentur. „ Ulterius si jam antea appellationes ad Pontificem usu obti- „ nuerunt, ad quid Synodus Sardicensis Can. III. singulariter „ statuit, ut à Synodo particulari ad Romanum Pontificem „ Tom. IV. P. II. Gg „ possit

„ possit provocari? Et quare in hoc ipso Canone verbis adeo
 „ demissis, & ad excessum usque humilibus usi sunt Patres
 „ Sardicenses: *Honoremus S. Petri memoriam, & si vobis vi-*
 „ *sum fuerit, scribatur Julio Episcopo Romano?* Num œcono-
 „ miæ causâ id factum esse credimus? Imò ita factum esse non
 „ ex vano suspicamur, ut Orientales eò facilius se in senten-
 „ tiam Occidentalium flecti sinerent. “ Tangit post hæc Au-
 „ ctor quæstionem, An hoc Sardicensi Canone Romano Præ-
 „ suli datum fuerit verum jus *appellandi, an retractandi* tantum?
 „ & se pro posteriore resolvit, illud rittè collocans in jure sen-
 „ tentiam prioris judicis, si eam justam invenerit, confirmandi;
 „ neutiquam verò in contrario casu eam infirmandi, sed tantum
 „ judices dandi, non quoscunque sed *vicinos & regionarios*,
 „ quibus ipse possit, si velit, unum de suis Legatis addere. Fi-
 „ naliter in id redit Salisburgensis Rector, verba Canonis, *Pe-*
 „ *tri memoriam honoremus*, satis indicare, quòd antea jus ap-
 „ pellandi ad Pontificem non obtinuerit; secus, ait, Canon di-
 „ ceret: *Jus antiquum conservemus.*

Convertamus nunc telum in utrumque adversarium. Di-
 „ xit Zallwein *cit. pag. 206.* & rectè dixit, potuisse *derogari juri*
 „ *Primatus per contrariam consuetudinem, traditionem & obser-*
 „ *vantiam Ecclesiæ.* Sed numquid his modis non potuere etiam
 „ *declarari jura Primatus?* An non ponderatis omnibus, quæ à
 „ nostro celebri Benedictino hætenus relata sunt, multò est si-
 „ milius vero, inde ab origine & divisione Ecclesiarum usque
 „ ad Sardicense Concilium, nullam quoad hoc factam esse mu-
 „ tationem seu derogationem juris Pontificii? Est jus appellatio-
 „ nis res disciplinæ, est pars supremæ potestatis jus inter partes
 „ dicendi; hoc jus contra apertam primorum sæculorum obser-
 „ vantiam non supponendum, sed probandum est; at illud ad-
 „ versus tam concludentes *ex Traditione* probationes non evin-
 „ citur notis illis sacrae Scripturae locis, toties, & egregiè qui-
 „ dem ab ipso Zallweinio discussis. Idem ipse Auctor, dum
 „ *Tom. I. pag. 312.* statum Ecclesiæ ponderat: „ Si Traditio-
 „ „ nem,

„ nem, inquit, Ecclesiæ consulamus, vix ullum, saltem in
 „ antiquiori Traditione, reperimus vestigium indubitatum Re-
 „ giminis Monarchici, usque dum post sæculum VIII. autho-
 „ ritas Pontificis majora in dies accepit incrementa, & suc-
 „ cessivè ad eum Dominatûs apicem, quem hodie possidet,
 „ ascendit. Antiquitus enim fermè omnes hæreses, saltem
 „ famosiores, confixæ sunt in Conciliis tam particularibus,
 „ quàm postea universalibus: pleraque capita disciplinæ Eccle-
 „ siasticæ vel ab ipsis Episcopis, vel Synodis particularibus de-
 „ finita: causæ omnes vel ab Episcopis, vel, si majores fue-
 „ rint, à Synodis particularibus decisæ; recursus ad Sedem
 „ Romanam rariores; appellationes fermè nullæ; reservatio-
 „ nes ignotæ &c. “ Hæc si illi apta videntur ad probandum
 ex Traditione primorum sæculorum, quòd Status Ecclesiæ in-
 de à sua origine atque institutione non sit absolutè *Monarchi-*
cus; quare quæ ex eodem Scriptore, & validioribus quidem à
 prima ætate monumentis, adversùs universalitatem *Jurisdic-*
tionis, id est, originariam seu nativam authoritatem juris
 pæt universam Ecclesiam in suprema instantia dicendi, non-
 nunquam prætensi, semper contradicti, adferuntur, non suf-
 ficient? Nisi suppositionibus agi velit, non probationibus,
 imò ne verosimilitudinibus quidem. Afferit autem ille (& rectè)
 jus appellandi esse velut *appendicem NECESSARIAM* Prima-
 tûs Jurisdictionis.

Ex his prudens Lector intelliget & concludet, quantum
 fidei & roboris tribuendum illis assertionibus, quas ex nudo,
 nullatenus probato, quinimo validis argumentis dejecto suppo-
 sito, & ex eo quod maximè in quæstione est, deducit, vel
 potius ex Balleriniis fratribus, Operum S. Leonis M. novissi-
 mis ad gustum Romanum Editoribus supponit & describit Je-
 suitæ adversarius: scilicet primò pag. 497. nullam consuetudinem
 nec Canones præferri posse divino Rom. Pontificis juri; proin-
 de si per consuetudinem in certis diffitis à Roma locis intro-
 ductum est, ut à finitimis Episcopis vel pleniore Synodo cau-

sæ definiantur, id intelligi non debere, quasi jurisdictio summi Pontificis eapropter vocaretur in dubium. Secundò pag. 499. & 501. Si Sardicenses Canones voluerunt causas appellationum Episcoporum per delegatos in finitimis provinciis à Papa Commissarios judicari, non illos eapropter jus Pontificis circumscriptum voluisse. Tertiò pag. 503. & seqq. Cùm Pontificibus leges non ferantur, sic eos etiam in prima instantia, & Romæ quidem, judicasse causas Nestorii, Basilidis & Martialis, Athanasii, Joannis Chrysostomi &c. Sed de his jam singillatim actum est.

IV.

Dum sic constat, neque ante Sardicense Concilium Romano Pontifici verum jus appellationis competisse, neque illud ei eadem Synodo concessum esse, perstat nihilominus, quod Febronius *Tom. II. pag. 540.* & alibi asserit, scilicet Canones Sardicenses genuinum sæpescularum appellationum fundamentum, seu verius occasionem fuisse: *Ubi hæc legeris*, inquit pro sua humanitate noster Lojolæ discipulus pag. 466. *redivivum in Febronio Quesnellum RIDEBIS.* Quasivero Quesnellus autor & inventor esset veræ hujus assertionis, quam ante illum docuerant de Marca *Lib. VII. Cap. 3. n. 6.* & alii, teste Gerbasio *de Causis Majoribus pag. 135.* Quid hic in Jesuita mirandum magis, imperitia an malitia, judicet Lector.

Non recusassent Ecclesiæ Gallicana & Germanica (quæ sensum & vim Sardicensium Canonum probè intellexerant, nec distortè cum Zaccaria explicabant) se eorum dispositioni accommodare, si Roma intra fines, quos illi præscribunt se se continuisset; sed hæc, illecebris Isidorianarum Epistolarum abrepta, & in earundem sequelam absolutum jus appellationis pretendens, non potuit non Cisalpinarum Nationum contradictionem experiri, & ab his vera doceri. Celebre hujus rei exemplum habemus in Epistolâ Episcoporum Gallæ circa annum

num 870. ad Hadrianum PP. II. scriptâ Tom. VIII. Concil.
 Labb. p. 1656. hoc tenore: „ Si fortè, quod non putamus,
 „ visum vobis necessariò fuerit, ut secundùm Sardicenses Ca-
 „ nones renovetis iudicium & detis iudices, scribendo Epi-
 „ scopis, qui in finitimis Provinciis, ut & ipsi diligenter om-
 „ nia requirant, & juxta fidem veritatis definiant; vel si de-
 „ creveritis mittere à latere vestro habentes auctoritatem ve-
 „ stram, qui cum Episcopis judicent, eo (*Hincmaro*) in gra-
 „ du adhuc non restituto, sicut sacri Sardicenses Canones
 „ præcipiunt; non abnuimus: Scriptum est etiam in præfatis
 „ litteris nobis ex nomine vestro directis de *Hincmaro* hoc
 „ modo: *Volumus & auctoritate Apostolicâ jubemus, ipsum*
 „ *Hincmarum Laudunensem Episcopum vestrâ fretum potentia ad*
 „ *limina sanctorum nostrâque venire clementiam; quo sanè ve-*
 „ *niente veniat pariter accusator idoneus, qui nullâ possit autho-*
 „ *ritate legitima respui: & tunc in præsentia nostra & totius Se-*
 „ *dis Romanæ synodali collegio causa illius prudenti ventilata exa-*
 „ *mine, ac diligenter inquisita, secundùm Deum & sacrorum*
 „ *Canonum constitutiones Spiritu Dei prolatas sine protelatione*
 „ *aliqua finiatur.* Quæ relegentes, licèt contra morem *Decef-*
 „ *orum ac Prædecessorum vestrorum hoc dictum inveniremus, id*
 „ *est umbrosum sæculi Typum inducere in Ecclesiam suam, quæ*
 „ *lucem simplicitatis & humilitatis diem Domini videre de-*
 „ *siderantibus præfert; tamen de voluntate non dubitavimus:*
 „ *quia humano animo facile est subripi, quod ex deliberatio-*
 „ *ne conveniat immutari.* Sed & valde mirati sumus
 „ de eo quod in litteris ex nomine vestro directis habetur, ut
 „ veniente *Hincmaro* Romam veniat accusator idoneus, re-
 „ scribimus: quia licèt hæc commendatio sit ratione atque
 „ auctoritate suffulta, si fortè apud vos vel solus *Hincmarus*
 „ *novâ lege priscis tam publicis quàm ecclesiasticis contrariâ, imò*
 „ *ordine, novâque more habetur, ut non nisi à vobis, & Ro-*
 „ *mæ, valeat judicari pro his excessibus &c.* “ Videmus
 hic a) Sardicenses Canones sine fūco explicatos, idque eo ip-
 so temporis articulo, quo de eorum everlione & novi juris in-

ductione agebatur. *b)* Videmus Hadriani Papæ attentatum tanquam moribus prædecessorum ejus repugnans; taxari. *c)* Videmus jus illud appellandi ordinarium & civili simile, quale Romani prætendebant, veluti *umbrosum sæculi typhum* (quem in pari casu Cyprianus cum tota Ecclesia Africæ illis olim objecerat) exhibens, proinde à Deo non veniens, ab Episcopis Galliæ refutari. Hæc manifesta sunt, & in genuino jure fundata; sed prævaluerat Isidorus Mercator, & fortuna Romæ: adeo, ut jam anno 863. Nicolaus I. Trevirensē & Coloniensem Archiepiscopos, Theutgaudum & Gantharium, sine ullo in partibus instituto processu, exauctoraret. Vid. Harzhemii *Concil. Germ. Tom. II. à pag. 287. ad pag. 299.*

Ab hoc tempore turbata sunt omnia: adeo, ut non multò pòst etiam *causæ graviores saculares* ad tribunal summi Pontificis Romam traherentur. Hoc potissimum Germania sub Henrico IV. experta fuit, dum Saxones, instigatore Ottone Duce, ipsum Henricum Imp. coram Alexandro II. Rom. Pontifice accusarent: dum Thuringi à Synodo Erfordensi ad Sedem Apostolicam provocarent, dum Imperator simoniæ aliorumque criminum causâ Romam citaretur: dum ipse Saxones Romæ conveniret, tandēque Romæ exauctoraretur. Vid. Urspergensē & Lambertum Schaffnaburgensē *ad an. 1072. & 1074. &c.* Adde Natalem Alexandrum *Hist. Eccles. Tom. VI. pag. 682. 689. 690. seqq.*

Hoc de *Romanis Appellationibus* thema modò ultrà non prosequor, neque quæ adversus illas à Nationibus, maximè Germanica, per singula ferè sæcula oggesta fuere, hic repetam; tum quòd de iis varia legi possint *Tom. II. Febr. pag. 440. Tom. III. pag. 190. 276. & 196.*, tum quòd ea recenter & latius collecta conspiciantur in laudata Moguntina Tractatione de Appellationibus & Evocationibus ad Curiam Romanam §. 25. & *seqq.*, quæ etiam Tractatio Tomo II. Concordatorum Germaniæ integrorum Francofurti nuper editorum inserta conspici-

spicitur; tum denique quòd eadem materia ex Actis Imperii Publicis, præsertim recentioribus, pluribus & accuratè ponderata fuerit in alio scripto Tomis III. & IV. dictæ Francofurtensis Collectionis illato, sub Rubrica: *Historisch-pragmatische Erläuterung der Kayserl. Wahl-Capitulation in so fern dieselbe die Concordaten berühret*, aus den Actis publicis.

V.

Capite VI. & ultimò Dissertationis suæ octavæ Zaccaria examinat quæstionem, *An* Papa causas Appellationum in provinciis per Commissarios judicare teneatur; an verò illi pro supremo suo jure liberum sit easdem ad Romanum suum tribunal evocare? Resolvit autem quæstionem pro affirmativa secundæ partis. Quinimo pag. 503. præcedentibus Fratribus Balleriniis Opp. S. Leonis Tom. II. col. 983. præten- dit, posse Pontifices, si id opportunum duxerint, in quibuscunque, etiam *primæ instantiæ, causis* Romæ judicare, idque non obstantibus quibuscunque difficultatibus viarum probationum &c. quanquam id rariùs faciant. Advertit equidem Jesuita, ad hoc, ut ejusmodi Theses sustineri valeant, omnem Canonibus, etiam Tridentinis (*Sess. XXIV. Cap. 20.*) vim adimendam esse; verùm hoc eum nequidquam moratur, quandoquidem cit. pag. 503. hoc, inquit, *contendo, nulli illos (Pontifices) appellatione intercedente, se legi obnoxios agnovisse, ut in Provinciis potius, quàm Romæ Episcoporum causis extremam manum imponerent.* Eodem spiritu ille cum suis Balleriniis dixerat pag. 496. „ Si in quibusdam regionibus, præsertim à Romana „ Sedè remotis antiquo usu receptum fuit, ut hæc quoque cau- „ sæ à finitimis Episcopis, vel à pleniori Synodo cognoscan- „ tur, ac terminentur; id Ecclesiasticâ institutione fuisse in- „ ductum, non aliquo peculiari jure, quod sive finitimis Epi- „ scopis, sive pleniori Concilio divinâ institutione compete- „ ret, sed ob expediendum faciliùs & celerius negotium . . „ . . non verò quòd jurisdictio Pontificibus desit. Et siqui- „ dem

„ dem hæc jurisdictio in ejusmodi causis vocaretur in dubium
 „ prætextu consuetudinis aut Canonum; consuetudo & Ca-
 „ nones per summum abusum præferrentur *divino ac certo juri*
 „ Romanorum Pontificum, cui omne humanum jus cedat ne-
 „ cesse est. “ Eodem spiritu iidem Fratres *col. 979.* tractantes
 de jure, ut ipsi quidem prætendunt, *originariè exclusivè* Rom.
 Pontificis judicandi Episcopos, *etiam in prima instantia*, non
 dubitant asserere, *ex jure divino unum* Petrum & successores
 ejus de causis Episcoporum cognoscere potuisse: hanc Petri &
 successorum ejus ex divina institutione jurisdictionem *ecclesia-*
sticâ quodammodo delegatione aliis communicatam fuisse; tali-
 bus scilicet, qui postea Patriarchæ, Metropolitani &c. appel-
 lati sunt: in hanc institutionem ecclesiasticam, quæ proprium
 Petri successorum jus aliis Episcopis communicavit, ipsum pro-
 cul dubio Petrum aut ejus successores, saltem interpretativè,
 consensisse: siquidem nullus alius per se eâ jurisdictione ex-
 pers illam potuerit in quempiam transferre, eo inscio vel invi-
 to, *qui eandem solus, non humano, sed divino jure obtinebat*:
 Quidquid autem sive Canones sive consuetudo circa hanc ju-
 risdictionem Patriarchis aut Metropolitibus attribuit, cum juris
 sit & institutionis merè Ecclesiasticæ, *primogenio & divino Pe-*
tri ac RR. Pontificum juri præjudicare non potuisse; cum quid-
 quid Ecclesiastici, imò Apostolici juris est, juri divino ne
 tantillum quidem decerpere valeat: salvam semper in his in-
 telligendam esse Romanorum Pontificum divini juris auctori-
 tatem; adeo, ut sicut ante eam institutionem Ecclesiasticam
 isti ex jure divino poterant de causis Episcoporum cognoscere
 ipsâ cognitione primâ, ita post eam institutionem æque pro suo
 jure possint.

Hæc tota adversarii vis argumenti, suum identidem pe-
 tentis principium; principium infirmum. Omnis rei cardo
 vertitur in præjudiciali illa quæstione, *Cui Claves Ecclesiæ pri-*
mariò, immediatius & perseveranter credita sint. Nos hanc
 quæstionem iterum examinavimus præsentis Tractatûs *Dissert.*
 II. Cap.

II. Cap. 2. seqq. atque cum tota præstantissimorum Theologorum ac Canonistarum caterva pro ipso *Corpore Ecclesiæ* resolvimus. Si penes hanc primario & radicaliter residet omnis ligandi, solvendi, statuendi atque judicandi potestas, cum jure ejusdem usum & exercitium cuivis, juxta eum, quem in Ecclesia tenet gradum, committendi, & pro rerum ac circumstantiarum exigentia ampliandi, restringendi, imò transferendi; sic Tota concidit Romanorum prætensio, quâ volunt, *Soli Petro & successoribus ejus* immediatè à Christo datum esse & adhucdum *in actu*, ut ajunt, *primo* competere jus & potestatem Episcopos & quosvis alios de Clero judicandi; atque illud non nisi auctoritate & quadam summorum Pontificum delegatione aliis concessum esse. Quòd vigore Conciliorum Nicæni, Constantinopolitani I. Antiocheni & aliorum Provinciales Synodi supremam Episcopos judicandi potestatem obtinuerint, non tam RR. Pontificum quàm Ecclesiæ factum est; quòd occasionem præbentibus Episcopis Arianorum hæresi addictis, Sardicensis Synodus Romano Episcopo, præter anterioris juris disciplinam quandam speciem juris retractandæ sententiæ (quod aliàs per Imperatores exercebatur) indulserit, majoris partis Ecclesiæ, Canones hujus Synodi acceptantis, gratia & favor fuit, non actus authoritatis Papæ Julii I.

Atque ut hinc ad primordia Ecclesiæ regrediamur: Quamdiu Apostoli simul vivebant & conjuncti, negotia Ecclesiæ ab iis collegialiter tractabantur, sub Petri Primatu, non Imperio. Post illorum divisionem, quisque Apostolorum haud dubiè quandam auctoritatem exercebat super Episcopos, quos ipse in suo districtu constituerat; fortè etiam in Synodum vocatis reliquis, cum de uno judicando ageretur. Crescente numero Ecclesiarum & Episcoporum, plures certorum districtuum seu Provinciarum quandam Collegii speciem inter se constituerunt, per quod res communes definiebantur. Inde natæ Synodi Provinciales, quarum autoritas jam ex usu Ecclesiæ invaluerat, antequam ea expressâ lege primi universalis Concilii firmaretur.

VI.

A necessario hoc diverticulo redeamus ad viam, scilicet ad jus Pontificis in causis appellationum *in sua Curia* cognoscendi, de quo ille in Capite V. suæ Dissertationis octavæ ex professo tractat. Ad asserendum hoc jus ejusque usum provocat ad causas Athanasii, Maximi Salonitani, Contumeliosi, Maximi Valentiniæ civitatis Episcopi, Nestorii, Basilidis & Martialis, Joannis Chrysostomi, Proculi Massiliensis, Acacii Constantinopolitani &c. Si non omnes hæ causæ, saltem pleræque earum per quatuor Tomos Febronianos, datâ occasione, ponderatæ & parum aut nihil roboris Romanæ prætensionis, etiam quoad eam, de qua nunc agimus, quæstionem, adjicere inventæ sunt. Hic illud solùm repetendum, quòd suprâ ex Zallweinio monitum fuit, scilicet in omnibus illis & quibuscunque aliis ante-Isidorianis causis examinandum esse, an ipsi Pontifices causam controversam *judicialiter & legitimè Romæ de novo resumpserint, & ordine à legibus præscripto, anteriorem judicis inferioris sententiam ultimato suo judicio, confirmando vel infirmando, deciderint.*

Quando tot Canoibus statuitur, ne quis extra suam Provinciam judicetur, ne omnia turbarentur, reponit Zaccaria pag. 497. vulgarem illum locum ex S. Gregorii M. Epist. 59. Lib. IX. *Si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio quis Episcopus Sedis Apostolicæ subiectus non sit.* Sic amant viri illi agere: dum sua asserta fulciunt ratione, de cujus firmitate ipsi meritò dubitant, illico subjiunt verba cujusdam Canonis aut Sancti Patris, tanquam ad eam rem pertinentia, quæ dum separatim expenduntur, diversam omnino habent significationem ab ea, quam illi eis tribuunt. Genuinus Sensus Gregoriani asserti hic est: Et si ad omnes Episcopos totius Ecclesiæ cura quodammodo pertinet: licet omnes teneantur laboranti Ecclesiæ succurrere: agnoscendum tamen est id præstanti quadam ratione primæ Sedis Episcopo competere. Nam si in qualibet societate, qui in
ca

ea Princeps est, maximè teneatur invigilare, ne quid illa detrimenti capiat, negari non potest, quin præ cæteris ad Rom. Episcopum, qui primæ ac maximæ Sedi præest, pertineat, in illud sedulò incumbere, ut ab omnibus omnino Christianis, maximè ab Episcopis, fides illibata custodiatur, utque Canones ubique observentur. Hoc sensu intelligendum illud: cunctos Christianos, ubi peccant, Sedis Apostolicæ correctioni subiectos esse: attamen servato juris ordine.

Non hic nostrum Jesuitam morantur gravissimæ difficultates & verè tremenda universæ plebis Christianæ incommoda, cum hoc asserto Romanæ Sedis privilegio ejusque usu *inseparabiliter* conjuncta: nimirum longinquitas itinerum, præsertim maritimorum, difficilis traductio testium, moræ longiores, perduratio scandalorum, facilitas sub-et obreptionum &c. *Milleni*, inquit ille pag. 493., *per me licet, in hæc appellatio- nes abusus irrepserint; num propterea jus ipsum nullum est, at- que per summam Episcoporum Synodorumque injuriam usurpa- tum? Paulò post addit: Nobis hoc satis sit, Christum, quum suas Petri successoribus vices detulit, quæ humanâ nunc ipsorum Pontificum, nunc Administrorum, sive imbecillitate sive nequitia, Ecclesiæ impendebant, mala omnia perspexisse; neque tamen illis Primatûs jura, quæ tot abusus vitanda prænocebat, denegasse.* Vir ille semper peccat in principio. Non quaeritur, *an Christus Petro & successoribus ejus Primatum in Ecclesia detulerit; sed quænam jura eidem Primatui sint jure divino annexa; an jus vel primæ vel ultimæ cognitionis de litibus seu causis ex omnibus mundi partibus de illorum sit numero.* Ad præcluden- dam hanc prætentam Romani Primatûs prærogativam valet omnino argumentum à gravissimis jam enarratis incommodis tum à jure ipso, tum à facto, tali privilegio, si revera existeret, inseparabiliter an - et connexis. Non dissimilibus argu- mentis & rationibus, desumptis à sinistris effectibus ac seque- lis, quæ in Ecclesiam provenirent ex statu absolutè Monarchi- co, ex Aristocratico, demum ex Democratico, Theologi rectè

arguunt, Christum nullum horum statuum in suam Ecclesiam induxisse. Quare cum non minus hic videamus & experiamur gravissima incommoda, quæ *per se* fluunt ex attractione omnium ex toto *terrarum orbe* causerum ad Curiam summi Pontificis, rectè inferimus, quòd æterna Dei sapientiæ repugnet illi tale dedisse privilegium.

Non hic repetam, quæ de gravibus Romanarum Appellationum inconvenientiis S. Bernardus, Conradus Urspergensis, Hildebertus Turonensis & alii scripserunt & planxerunt, cum hæc jam relata sint *Tom. I. Cap. V. §. 7. Tom. II. pag. 443. seq.* His modò hoc addi placet ex Card. Cusani *de Cathol. Concord. Lib. III. Cap. 40.* „ Scimus, quòd ad Romanam Curiam „ etiam minimæ causæ beneficiorum ita crebriter deferuntur, „ ubi maximæ solum tractari deberent. Sic enim propter gratias expectativas, aut usurpatas collationes beneficiorum & „ propter lites, omnis sudor etiam parentum per filios ad Curiam desertur, & nihil reportatur, nisi quod prius in provinciis habebatur, puta beneficiolum fortè à propriis parentibus dotatum. . . . Et quia Canones Sanctorum Patrum „ non ita ordinârunt, ac etiam quoniam experientia docuit, „ quantum malum Reip. ex hoc advenit, modis omnibus re- „ formanda hæc sunt. “

Iusti Card. Cusani planctus & Nationum querelæ id in Basileensi Synodo effecere, ut Sessione XXXI. sanciretur, ut in locis ultra quatuor diastas à Romana Curia distantibus omnes causæ (exceptis Majoribus in Corpore Juris expressis) per delegatos in partibus Iudices terminentur; quod & deinde Concordatis Germaniæ firmatum est. Vid. *Tom. I. Febron. Cap. V. §. 10.* Quot modis & quàm frequenter hoc in puncto Concordatis contraveniatur, maxime per Nuntiaturas, circa finem sæculi XVI. in Germaniam invecas (quarum institutum, analogiæ juris, & in specie *Cap. I. de Offic. jud. ord. in Sexto* repugnaans, non ubiis, etiam in Germania, receptum est)

est) memorat suprà laudatus Consiliarius Moguntinus *cit. Tract. de Appellat. §. 46. seqq.* Quæ autem adversus has infractiones vigore Constitutionum Imperii remedia suppetant, traditur *ibid. §. 52. seqq.* Quæ de Coloniensi Nuntiatura propter eosdem abusus penitus abolenda anno 1774. acta sunt, legi possunt *Tomo III. Concord. Germ. integr. pag. 139.*



 DISSERTATIO IX.

 De variis in Romana Curia abusibus,
 & legitimis adversus eos remediis.

Caput I.

De veris abusibus qui in Rom. Curia vigent, & de falsis qui Ecclesie Gallicanæ affinguntur.

Zaccaria Antifebronii sui vindicati Dissertatione nonâ disputat adversus plures causas seu causas extensorum ultra primævos fines jurium Primatûs, à Febronio speciatim memoratas. Harum præcipuæ sunt, Variæ Collectiones Canonum, earundemque receptiones, non factâ discretione, à qua auctoritate singuli hi Canones primum emanarint, & ad quos fuèrint directi: Confusio jurium *Primatûs* cum Occidentali *Patriarchatu*, post sublatos omnes *Orientis Patriarchatus*: Varii *tituli honorum*: *Jus Relationis*, quo summus Pontifex, tanquam fidei Custos & Canonum Vindex, per totum orbem Christianum fruebatur: denique, quod maximum est, *Isidorianarum Decretalium receptio*. Pugnat adversum hæc Zaccaria, sed ita & tam debiliter pugnat, ut foret cartam & tempus inutiliter terere, si hac in parte pugnam luberet instaurare. Quare cum fiducia victoriæ, in tribunali idoneorum judicum reportandæ, provocamus ad ea, quæ tum à pluribus viris primariæ eruditionis, quos Febronius suis respectivè locis laudavit, tum Febronius ipse, non solum duobus prioribus Tomis, sed & notanter tertio, quem noster adversarius nondum viderat, dicta & probata sunt, & ad alia progredimur.

I. Dum

I.

Dum de abusibus, qui in Ecclesiam irrepserunt, tractamus, duo nobis proponimus; primum; ne ex iis judicetur *de Statu Ecclesiæ*: alterum, ut iidem, quantum Deo & iis, ad quos pertinet, visum fuerit, opportuno tempore emendentur. Hanc materiam abusuum (quorum nullum aut ferè nullum in Romana Curia adversarius noster agnoscit, singulos suo more excusans) ille Dissertatione sua X. inchoatur ab iis, quæ noster Author, non de suo, sed ex probatissimis Scriptoribus, *de Statu Cardinalium* sparsim monuit; consistent autem ea in sequentibus: a) Ex Bellarmino observavit, omnes olim Episcopos Cardinalibus fuisse prælatos. Ex Bartholomæo de Martyribus, imò è Tridentinis Patribus, Cardinalium dignitatem *humani*, Episcoporum *divini* instituti esse; hanc præ illis præferentiam sapere *dominatum in Clero*. b) Ex Durando Mimatenfi Episcopo, qui sub initium sæculi XIV. scripsit: Cardinales Presbyteros ab initio assumptos fuisse ad ministrandum & serviendum in parochialibus Ecclesiis, & ut Papæ assistant in Missarum solemnitatibus: Diaconos Cardinales ad induendum Papam & ei inserviendum circa altare: Episcopis, qui sunt successores Apostolorum, secundum suum statum præferentiam præ eis deberi: hoc videri indecentius, quòd Camerarius Papæ, Vicecancellarius, Auditor contradictoriarum, Referendarius & Notarii Archiepiscopis & Episcopis in sedibus præferantur. c) Iterum ex Bellarmino: Episcopos, non Cardinales, fuisse primarios Pontificis Consiliarios; tempore Pipini & Caroli M. accedente Principatu temporali, Pontificem loco Episcoporum cœpisse Cardinales vocare in consilium, & eis dare præ Episcopis præcedentiam. d) Natio Gallica tempore Concilii Constantiensis dixit, falsum esse quòd Cardinales sint Papæ *Coadjutores*; hoc Episcoporum esse officium: & quidem jure divino, eodémque jure hos illis esse superiores; Cardinales solum esse *Consultores* Papæ. e) Ex Gregorio Zallwein, mirandam esse hanc mutationem: interim crescente autoritate Pontificis

tificis etiam incrementa sumpsisse illam Cardinalium; etenim intererat Pontificis pro stabilienda sua autoritate, ut suis Cardinalibus novos honorum cumulos affunderet, Metropolitānos deprimendō. Cui ex Nicolao de Clemangis addi potest, quōd ab eo tempore Episcopi à Cardinalibus velut multō inferiores despiciantur, & hi ab illis supplicibus se quodammodo adorari faciant. *f)* Ex Pallavicino: quōd in Tridentina Synodo Episcopi Hispaniæ Cardinalium præcellentem gradum ægrè tulerint, putantes summum futurum Ecclesiæ emolumentum, si Cardinalium celsitas minueretur, simulque attolerentur antiqua Episcoporum jura. *g)* Ex Petro de Alliaco Cardinale Cameracensi, qui in Synodo Constantiensi auctor fuit, ut circa statum Cardinalium provideatur, ne deinceps teneant monstrosam illam & multipliciter scandalosam beneficiorum multitudinem, quam Nicolaus de Clemangis quandoque ad centena & ducentena excurrere asserit, eaque non modica solum, sed etiam pingvia. *h)* Ex ejusdem Cardinalis Cameracensis voto: ut in generali Concilio provideatur, ut juxta personarum merita ex diversis provinciis & nationibus indistinctè assumantur Cardinales, non plurimi ex una, ita ut diversitas morum & statuum quarumvis Christiani orbis partium Romæ innotescat ad utilitatem & provisionem omnium nationum. *i)* Ex Didaco de Alaba Granatensi Archiepiscopo, uno ex Tridentinis Patribus: ut certus determinetur Cardinalium numerus e. gr. XXX. ex quibusvis nationibus proportionatim assumendus, qui omnes Romæ resideant, & non (ut hodie fit) de Senatu Papæ nullus sit præter Italos. Hæc sunt vota & consilia eorum, quos laudavit Febronius *Tom. I. pag. 629. 632. & seq. Tom. II. pag. 523. seq. Tom. III. pag. 165. 270.* Ea an ex odio (quod etiam hac in parte nostro Auctori Zaccaria *Tom. IV. pag. 56.* imputat) an econtra ex filiali erga matrem nostram Ecclesiam affectu ex præcipuis quatuor posteriorum sæculorum Scriptoribus & Conciliorum Patribus decerpta fuerint, judicent æquiores,

II.

Videamus modò quid adversarius Jesuita, nunc Ex-Jesuita (etenim dum hæc scribo, Breve Clementis XIV, quo Jesuitarum Ordo abrogatur, per totum ferè Christianum orbem publicatum & receptum est) jam dictis opponat. 1.) In Concilio, ait *Tom. IV. pag. 57.* Lugdunensi I. an. 1244. Cardinales Presbyteri, deinde in Concilio Lugdunensi II. an. 1274. uti & in Florentino ante Archiepiscopos & Episcopos sederunt. Hæc prærogativa 2.) eis concessa fuit ex illa primùm ratione, quòd in Romano Concilio anni 1059. à Nicolao II. omne jus eligendi summi Pontificis in Cardinales translatum, atque adeo in solemni hoc actu Præsulorum, Principum, & omnis populi vices obire jussi sint. 3.) Quòd electi Pontificis in decernendis curandisque totius Ecclesiæ negotiis collaterales & coadjutores sint, illique adsint cum eo orbem judicaturi. 4.) Quod ad copiam beneficiorum attinet, quibus Cardinales frui solent, plerique horum suos redditus non illibenter commutabunt cum non paucis Germaniæ Canonicis, qui pluribus simul iisque pingvissimis Canonicatibus, ac præterea opulentissimâ quapiam Præpositurâ ditantur. 5.) Febronius ex una parte cupit ut ex omnibus nationibus æquo, servatâ proportionem, numero Cardinales assumantur: ex altera parte ait, Regem Galliæ minùs prudenter egisse, quòd permiserit suos subditos ad Cardinalatum elevari, & per hoc Rom. Pontifici obnoxios fieri; quando interim omnibus notum est, quàm parùm circa hæc Papa liberas manus habeat propter amulationem, quæ inter Catholicos Monarchas est in nominandis ad Purpuram subjectis. 6) Anno 1378. Urbanus VI. prohibuit, ne pensionibus Cardinales vel Regi vel Reipublicæ ulli constringerentur. Martinus V. vetuit, ne Cardinales adgrederentur vel pergerent exercere protectionem Regnorum; ut affectibus vacui & liberiores Pontificiis se consiliis & causis dedant. Concilio Basileensi an. 1436. prohibiti sunt Cardinales in partes scindi, aut Principibus aliis adversus alios se devovere; permissi tamen

sunt gratuitas gerere Principum protectiones. Synodus Lateranensis sub Leone X. 1514. patrocinia hæc probavit, nec prorsus gratuita ut essent, *Sess. 9.* expressit. Clemens VIII. vehementer cupiebat, ut omnes Cardinales abstinerent à quibuscunque Principum pensionibus. Idem Pontifex sedulo cavet, ne quem collegio Cardinalium adjungeret, nisi qui absolutus esset & liber ab obsequiis Principum. Ex his Zaccaria concludit, nunquam RR. Pontifices, ne Cardinales ejusmodi muneribus vel apud Principes vel Romæ pro Principibus fungerentur, sollicitos futuros fuisse, si tantum præsidii à Cardinalibus, Regum negotia administrantibus, in Pontificiam Monarchiam derivaretur.

III.

Facilis & adæquata est ad singula responsio. Ad I. & II. Quæ hic allegantur, minimè fugiebant in Viennensi Concilio Durandum Mimatensem Episcopum, & in Tridentino Bartholomæum de Martyribus Archiepiscopum Pragensem; & nihilominus viri hi egregii improbârunt Cardinalium præsentiam ante Episcopos, ex decisiva ratione, quòd Episcoporum ordo ex divina institutione sit in Ecclesia absolutè primus, cui nullæ humanæ ordinationes aut debent aut possunt prævalere. Quare durum visum est Henrico Archiepiscopo Cantuariensi, Regni Primati, atque Apostolicæ Sedis Legato nato (Vid. *Cap. 1. X. de Offic. Legati*) sibi anteponi Joannem Kemp Archiepiscopum Eboracensem, ab Eugenio IV. purpura decoratum, cui propterea cedere recusavit. Pontifex, ut rescivit quæstionem inter eos de præcedentia motam, litteris ad Henricum datis, Cardinali præferentiam adjudicavit ex rationibus, quæ non nisi Romanas valent titillare aures. Primaria ratio hæc est: *Quòd hæc dignitas (Cardinalitia) tanto honore præfulgeat, nec tuæ fraternitati, nec cuicumque alteri molestum esse debet, quoniam ut Sancti attestantur Patres, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, Cathedrales aliàsque dignitates Romana*

mana fundavit Ecclesia; sicutque licuit uni Ecclesiæ amplam, alii amplior. m, & alii amplissimam, prout expedire iudicavit, tradidit potestatem: omnes enim tanquam unius arboris rami ab una eademque radice, & ut diversi aquarum rivuli ab eodem fonte prodierunt, licet unus alio copiosior. Post hæc Pontifex concludit his ex Evangelio verbis: *Amice non facio tibi injuriam. Nunquid mihi non licet de meo facere quod volo?* Epistolam edidit Raynaldus *ad an. 1439. n. 40.* In ea Cardinalitiæ dignitatis eminentiam summopere celebrari dicit Benedictus XIV. *Tract. de Synodo Lib. III. Cap. 10. n. 1.*

Ad III. Qui Cardinales dicunt in curanda universali Ecclesia summi Pontificis *Coadjutores*, & in iudicando Christiano orbe *Coniudices*, non loquuntur ex spiritu Ecclesiæ; rectius dixere Galli tempore Constantiensis Concili *Tom. III. Febr. pag. 166.* scilicet: „ Quod Cardinales sint *Papæ Coadjutores*, sicut dicit, qui ex adverso appellat, nihil est: super „ falso se fundat: quia Episcopi sunt *Papæ Coadjutores*, & su „ pra Cardinales jure divino; Cardinales verò sunt tantum „ modo *Papæ Consultores*. “ Ad IV. Si comparatio Cardinalium cum pluribus Canonicis Germaniæ justa est quoad pluralitatem beneficiorum est ecclesiasticorum reddituum, culpâ id accidit Romanæ Curiæ sine legitima causa dispensantis; quâ de re tot in ipsa Germania publicæ querelæ sæculi XV. & XVI. vidend *Tom. I. Febr. pag. 326. 467. 469. 473. 479. 481. 492. 494.* Quod autem Curia importunitati supplicantium hac in parte non resistat, ejus culpam non minuit. Vid. *Tom. II. pag. 585.*

Ad V. Dum quæstio movetur de Cardinalibus Romæ residentibus, & *Papæ Senat* constituentibus, nemo dubitabit, quin justa sit querela Granatensis Archiepiscopi Didaci de Alaba, quod soli Itali eundem senatum constituent: justitiam, æquitatem & bonum Christianitatis postulare, ut illi ex omnibus nationibus æquali præter propter numero assumantur.

Quod autem ad eos Cardinales attinet, qui in ministeriis & aulis Regum sunt, aut etiam in provinciis resident, nemo rerum, quæ in publico geruntur, gnarus negabit, eos non solum ex officio suæ Purpuræ se se Romanæ Sedi addictiores exhibere, sed etiam ex conditione sui statûs, in quem ex elatione primæ Sedis semper aliquid splendoris defluit. Exemplar hujus rei antiquiora jam allegata sunt, recentiora memorare odiosum est. Similium præjudiciorum non æque facilis, imò nulla foret occasio, si juxta votum illustrissimi Didaci omnes ex singulis nationibus indifferenter assumpti Cardinales Romæ residerent, nec plures crearentur, quàm ad constituendum Papæ Senatum desiderantur. Nunc cum res eo, quo scimus & videmus, loco sunt, & quousque in eodem situ perstabunt, minimè mirandum, quòd nullus Monarcha Catholicus patiatur præferri aliorum recommendationes, habentes speciem nominationis, ad Purpuram Cardinalium non residentium, tum quòd hæc sit species prærogativæ Regibus ex usu debitæ, tum quòd hi Cardinales saltem ad electiones summorum Pontificum valeant convenire, & quidem instructi mandatis magnorum Principum, à quibus nominati sunt.

IV.

Capite secunde Dissertationis X. adversarius in eo occupatur, ut à Romana Curia omnem suspicionem aut inculpationem humanæ cupiditatis, quam illi à Febronio impingi quæritur, averruncet. Hunc in finem illud maximè agit, ut computum ineat illarum pecuniæ summarum, quæ in singulos annos Datarie Apostolicæ obveniunt primum ex Dispensationibus matrimonialibus, deinde ex Annatis Ecclesiarum Metropolitanarum, Cathedralium & aliarum Consistorialium Germaniæ; & qualiter demum eadem pecuniæ in pios Ecclesiæ usus vertantur. Quod ad primum attinet, unum habeo quod huic calculo opponam, illud scilicet quod Pius V. suo Datario, pro simili dispensatione magnam pecuniæ summam in pios usus ver-

vertendam offerenti ex Tridentino reposuit: *Rarò, ex causa, & GRATIS Tom. I. Febr. pag. 325.* Noverat quippe Sanctus Pontifex, nullum esse pium usum pecuniæ, non legali titulo acquisitæ.

De titulo, quo Annatæ ex majoribus Ecclesiis Germaniæ solvuntur, diximus, quantum statis, *Dissert. VII. Cap. 2. à num. 11.* nunc paucis agemus de modo seu rigore quo illæ exiguntur, ut mininum dicam, ultra terminos aequitatis. Faciem hic nobis præferet clarissimus Zallwein *Tom. IV. pag. 413.*
 „ Primò quidem, inquit ille, existimo, Romanam Curiam
 „ omnino vi Concordatorum, adeoque *ex pacto strictè obli-*
 „ *gatorio*, esse devinctam ut pro casu, quo ipsæ Ecclesiæ va-
 „ riis calamitatibus sunt attritæ & conquassatæ, Annatarum vel
 „ remissionem, vel moderationem admittat, ita tamen, ut
 „ Pontifici hæc necessitates decenter, & pro majori reverentiâ
 „ summæ Sedi exhibendâ supplicando exponantur; atque adeo
 „ remissionem Annatarum *non meræ Gratie sed juri stricto,*
 „ *ac Justitiæ commutativæ ex pacto resultanti*, inniti: cum
 „ utique Germani obligationem satis certè gravem solvendi
 „ Annatas aliter in se suscipere noluerint, quàm sub conditio-
 „ ne, si etiam Curia Romana conditiones, quas *sibi* Germani
 „ fuere stipulati, observaverint. “ Porro iter conditiones in
 Concordato expressas etiam illa est: *Ne Ecclesiæ secundum qua-*
litatem rerum, temporum & regionum nimiam prægraventur.
 Per hanc rerum, temporum & regionum qualitatem, graves
 belli aliàsque similes calamitates intelligi, quisque facile per-
 spicit, & Acta Imperii publica loquuntur.

Pergit Zallweinius: „ Secundò idem dicendum esse
 „ existimo in casu necessitatis publicæ totius Imperii Romano-
 „ Germanici, si hæc necessitas redundet in Ecclesias particu-
 „ lares. E. gr. si Germania aut Imperator invadatur ab hoste
 „ vicino Germaniæ infesto ac infenso, & status etiam Eccle-
 „ siastici ingentem pecuniarum vim atque copiosum militem

„ suppeditare, aut se ipsos defendere debeant, atque ad vim
 „ hostium à finibus Ecclesiarum propulsandam pecuniis egeant,
 „ ita ut persolutio Annatarum ipsis accideret aut impossibilis,
 „ aut certè difficillima. Nam similes casus, si non literæ
 „ Concordatorum, certè menti Concordantium & paciscen-
 „ tium esse conformes, vix dubitare licet, dummodo, ut
 „ dixi, Annatæ à Pontifice remissæ in necessitates Ecclesiæ
 „ rum impendantur. “

Celebrem hunc Salisburgensis Universitatis Rectorem in
 his prævit clarissimus Academia Wirceburgensis Pro-Cancel-
 larius Barthelius *Differt. III. de Concord. Germ. Cap. V. n. 38.*
 Quis post hæc ignorat, quoties hoc & superioribus sæculis
 Germania in-et externis bellis aliisque calamitatibus tum uni-
 versim pressa, tum plures diœceses pecuniis exhaustæ & ære
 alieno gravatæ fuerint; attamen quàm rarò, aut ferè nun-
 quam, gravium Annatarum etiam petita remissio aut minutio
 à Rom. Curia obtenta fuerit. Unam tantum habuit, quam
 laudaret, sub Innocentio XI. vir multæ lectionis & plurium
 gravium negotiorum ecclesiasticorum gestione notus, laudatus
 Barthelius *l. cit. n. 42.* Cavet suâ ex parte Zaccaria, ne de
 hac specie minutionis jurium Dataria mentionem faciat; de
 eo tamen non prætermisit *pag. 80.* lectorem monere, quòd in
 amplissimis Germaniæ diœcesibus Moguntina, Treverensi,
 Coloniensi, Monasteriensi, Constantiensi, Wormatiensi, Au-
 gustana, Salisburgensi & Herbipolensi, nulla eorum benefi-
 ciorum, quæ vigore Concordatorum alternativæ mensium
 subjecta sunt à RR. Pontificibus nunc conferantur; sed illa
 quoque, quæ mensibus Apostolicis vacant, ab earum Archi-
 episcopis atque Episcopis tribui: quo deinceps privilegio cæ-
 teri quoque gavisuri sunt Germaniæ Episcopi, quos ad Cardin-
 alatum evehi contigerit. Verum debuisset addere quòd hic
 ad rem maximè facit (etenim hoc Capite de *cupiditate auri* R.
 C. agebatur) scilicet, quòd omnibus horum Archiepiscopo-
 rum & Episcoporum indultis inserta sit clausula, vigore cuius
 ii,

ii, quibus sic ex indulto in Germania providetur, tenentur Romæ eorundem beneficiorum novam provisionem intra novem menses petere & obtinere, idque sub pœna nullitatis. Quare hoc? Ne per talia indulta vel in obolo Curia defraudetur; siquidem pro nova hac provisione eadem expensæ Romæ faciendæ sint, acsi beneficium ibidem ex integro conferretur, & nulla ab Indultario provisio præcessisset.

V.

Adversariæ Dissertationis X. Capite 3. expenditur thema de *Libertate Ecclesiastica*, circa quod varia Febronii asserta taxantur. Ponderemus strictim Ex-Jesuitæ censuras, sæpe verborum captationes. Primum, ait 104. Libertatis Ecclesiasticæ nomen per se sanctum est ac venerabile; at postquam Protestantes & Jansenistæ eo abuti cœperunt, id nominis Romanæ Ecclesiæ suspectum atque adeo invisum evasit. Sicut qui Ecclesiasticæ Libertatis nomine & re ad privatum in causis fidei judicium, proinde ad occasionem hæreseos & alias corruptelas abutitur tolerandus minimè est; ita nec illi assentiendum, qui Libertatem Ecclesiasticam eo fine prosequitur, ut sibi superioritatem ultra leges asserat, & aliis indebitam servitutem imponat. In medio virtus est: Ex Canonibus & legibus æstimanda autoritas & respectiva servitus. Frustra quis hîc voce *Libertatis*, qua ipsa Scriptura utitur, terretur, aut alios in suum commodum terrere studet. Dum dixi Canonibus æstimandam libertatem, studio ab illis exclusi Decretales Isidori.

Ut hoc jus Isidorianum Febronius efficaciter è solio deturbet, usus est gravissimorum Auctorum ineluctabili Præsidio & inter hos *Tom. I. pag. 638.* viri celeberrimi Stephani Baluzii in Præfatione ad Antonii Augustini Libros de Emendatione Gratiani: ubi „ sæculo, ait, Caroli M. quasi aliqua fatali ne- „ cessitate, cùm mutarentur regna, mutatum quoque est Jus „ Ecclesiasticum, id est, antiquo Juri, quod per septingentos „ & am-

„ & amplius annos valuerat, successit Jus novum ex supposi-
 „ titiis sanctissimorum Romanæ Urbis Episcoporum epistolis,
 „ ab IMPUDENTISSIMO illo NEBULONE Pseudo-Isidoro
 „ prolatis, compactum. “ Dum hanc Baluzii expressionem
 Febronius imitatur, mirum quantum Zaccariæ bilem, aut po-
 tius fallacem ejus animum commovet. Sic enim ille pag. 108.
 „ O rem incredibilem! hæc scribi à Catholico homine potuif-
 „ se. Num *Nebulones*, iique *impudentissimi*, omnes à nono
 „ sæculo Romani Pontifices, qui ad Isidoriani Juris normam
 „ Constitutiones ediderunt? *Nebulones* Episcopi omnes, qui
 „ turpibus legibus se se subjecerunt? *Nebulones* Tridentini Patres,
 „ qui plurima ex Isidoriano jure intacta voluerunt? Etenim
 „ Pseudo-Isidoro jus certè non fuit, Ecclesiam ignoratarum
 „ eò usque turpium legum dictaturâ gravare; jus tamen cer-
 „ tè fuit recenti Ecclesiæ, ejus Pontificibus, ejus Conciliis
 „ antiquo juri in rebus ad variam disciplinam spectantibus no-
 „ vum sufficere. “ Si exclamationibus hic locus foret, di-
 cerem ego potiore jure: O puerilem & ineptum declamato-
 rem! An non ex communi, imò communissimo Doctorum
 decreto *Isidorus Mercator* criminis falsi convictus & damnatus
 est? An non ex primariorum Canonistarum & Theologorum,
 Petri Coustant, Gregorii Zallwein, Zegeri van Espen, Petri
 Gibert, Stephani Baluzii, Sebastiani Berardi, Claudii Fleury
 & aliorum (Vid. Tom. II. Febr. pag. 105.) sententiâ, falso Isi-
 dori occasionem & ansam præbente, à Pontificibus, Episcopis
 & Conciliis bonâ quidem fide, attamen ex errore, jus vetus
 in novum, primæva Ecclesiæ disciplina in aliam mutata est?
 Qui ob insuperabilem ignorantiam artis criticæ instrumentum
 à falsario confectum pro vero habens, illud bonâ fide in judi-
 cio tanquam legitimum pro se producit, non ideo falsarius aut
 nebulo est. Verùm de eo semper quæstio remanet, an &
 quousque ille error jus pariat. Non de eo agitur inter nos,
 aut verius non dubitatur, quin Pontifici, Episcopis, Conci-
 liis, Ecclesiæ sit potestas novum jus condendi, disciplinam
 veterem pro bono Ecclesiæ mutandi; sed quæritur, an teneat
 quod

quod sic ex errore non in melius mutatum fuit: an disciplina recens, an verò antiqua & primæva, sit lapis lydicis, ad quem probari debeat autoritas Romani Pontificis.

VI.

Febronius *Tom. I. Cap. 8. §. 9.* asseruerat cum Petro de Marca, Benigno Bossuetio, Claudio Fleury & Ludovico de Hericourt, Libertates Ecclesiæ Gallicanæ non niti speciali aliqua concessione, sed esse portiones pristinæ & universalis libertatis ac disciplinæ Ecclesiasticæ, in qua Galli firmitus steterent adversus novitates & impetitiones Romanæ Curia; inde ille intulit, hanc Gallorum in servanda adversus olancularias Romanorum invasiones originaria & naturali Ecclesiæ libertate genuinis Canonibus conformi, vigilantiam & solertiam aliis quoque Ecclesiis prodesse posse & debere. Ut verò probè noiscatur, in quo hæ Libertates consistant, & quòd revera genuinis Canonibus atque ita spiritui Dei & Ecclesiæ conformes sint, proinde omnibus Ecclesiis convenient, recitabimus eas ex Fleurii *Instit. Jur. Eccles. Part. III. Cap. 25.*, & quidem ex autographo, non ex informi traductione. Sic autem ille:

„ Toutes les Libertés Gallicanes roulent sur ces deux maximes: Que la puissance donnée par Jesus-Christ à son Eglise, est purement spirituelle; & ne s'étend ni directement, ni indirectement, sur les choses temporelles. Que la plénitude de puissance qu'a le Pape, comme Chef de l'Eglise, doit être exercée conformément aux Canons reçus de toute l'Eglise: & que lui même est soumis au jugement du Concile universel, dans les cas marqués par le Concile de Constance. Ces maximes ont été déclarées solennellement par le Clergé de France, assemblé à Paris en 1682, comme étant l'ancienne doctrine de l'Eglise Gallicane. On en tire plusieurs conclusions, qui sont autant d'articles de nos Libertés. “

Ex primo horum principiorum Galli deducunt sequentia
 suarum Libertatum Capita apud Fleuryum *l. cit.* “ Le Roi ne
 „ tient sa puissance temporelle que de Dieu seul. Il ne peut
 „ avoir d’autres juges de ses droits que ceux, qu’il établit lui-
 „ même. Personne n’a droit de lui demander compte du
 „ gouvernement de son Royaume. Et quoiqu’il soit soumis
 „ à la puissance des clefs spirituelles, comme pécheur: il ne
 „ peut en souffrir aucune diminution de sa puissance com-
 „ me Roi De la distinction des Puissances
 „ suit la distinction des juridictions: & delà vient qu’en
 „ France on ne souffre point, que les Ecclesiastiques en-
 „ treprennent sur la juridiction temporelle. Si on ne le
 „ souffre pas aux Ecclesiastiques François, encore moins
 „ aux Etrangers; & au Pape, dont les prétensions sont plus
 „ grandes sur le temporel des Princes. Nous n’en recon-
 „ noissons point non plus dans les Nonces, que le Pa-
 „ pe envoie au Roi, & nous ne les regardons que comme les
 „ Ambassadeurs des Princes étrangers Nous ne re-
 „ connoissons point, que le Pape puisse accorder aucune grace
 „ concerne les droits temporels. Comme de legitimer les
 „ bâtards, ou restituer contre l’infamie, afin de rendre les
 „ impetrans capables de succession, de charges publiques, ou
 „ d’autres effets civils. Par la même raison on n’a point
 „ d’égard aux Provisions de la Cour de Rome, en ce qui est
 „ contraire aux droits des Patrons laïques. Nous ne souf-
 „ frons point, que le Pape fasse aucune levée de deniers en
 „ France ni sur le Peuple, comme aumône pour des Indul-
 „ gences; ni sur le Clergé, emprunte, ou autrement: si ce
 „ n’est de l’autorité du Roi & du consentement du Cler-
 „ gé. . . . ”

„ De même les personnes consacrées à Dieu ne laissent
 „ pas d’être des hommes & des citoyens, soumis comme les
 „ autres, au Roi & à la Puissance séculière, en tout ce qui re-
 „ garde le temporel: non obstant les Privilèges qu’il a plus
 „ aux

„ aux Souverains de leur accorder. De-la vient, que
 „ les Ecclesiastiques, qui sont Officiers du Roi, ne peuvent
 „ alleguer leur privilège pour pretendre être exempts de sa
 „ juridiction, quant à l'exercice de leur charges. De là
 „ vient encore, que le Clergé ne s'assembler que par la per-
 „ mission du Roi: & que les Evêques, quoiqu'ils fussent man-
 „ dés par le Pape, ne peuvent sortir du Royaume sans congé.
 „ Car les Evêques par le credit, que donne leur dignité, &
 „ pas les biens temporels, qui y sont attachés, tiennent dans
 „ l'Etat un grand rang, même temporel. & le Pape, comme
 „ Souverain d'une partie d'Italie, est un Prince étranger, dont
 „ les intérêts d'Etat peuvent être opposés à ceux de la Fran-
 „ ce. “

VII.

Atque hæc de primo Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ prin-
 cipio. De altero idem Auctor ita proseguitur: „ L'autre ma-
 „ xime, que la Puissance suprême du Pape doit être exercée
 „ suivant les Canons; est fondée sur ce que dit Jesus Christ:
 „ Les Rois des nations les dominant, & ceux qui ont la puis- Luc. XXII.
 „ sance sur eux, sont appellez bienfaiteurs. Et saint Pierre 25.
 „ parlant aux Pasteurs: Conduisez le troupeau de Dieu, non I. Pet. 5.
 „ en dominant sur votre partage, mais vous rendant l'exem- 3.
 „ ple du troupeau du fond du cœur. Par ou nous appre-
 „ nons, que le gouvernement de l'Eglise n'est pas un *Empire*
 „ despotique, qui n'a pour loi que la volonté du Souverain;
 „ mais un gouvernement de charité, ou la puissance n'est em-
 „ ployée qu'à faire regner la raison; où l'autorité du Chef ne
 „ paroît point, tant que les inferieurs font leur devoir; mais
 „ éclate et s'élève au-dessus de tout, pour les y faire rentrer;
 „ & leur faire observer les regles. Il doit, comme dit saint Gregor. Pa-
 „ Gregoire, dominer sur les vices, plutôt que sur les per- storal. Part.
 „ sonnes. “ II. C. 6. Lib.
I. Epist. 24.
Lib. II. Ep.

„ Nous ne tenons donc en France pour Droit Canonique, que les Canons reçus d'un consentement universel par toute l'Eglise Catholique: ou bien les Canons des Conciles de France, & les anciennes coutumes de l'Eglise Gallicane. Ainsi nous recevons premièrement tout l'ancien Corps des Canons de l'Eglise Romaine, apporté par Charlemagne, mais depuis oublié pendant long-tems. Les Canons recueillis par Gratien, entant qu'ils ont autorité par eux-mêmes; car on convient que la compilation ne leur en donne aucune. Les Decretales, non seulement des cinq livres de Gregoire IX. mais plusieurs du Sexte & des Clementines, qui ne sont contraires ni à nos Libertés, ni aux Ordonnances des Rois, ni aux Ordonnances des Rois, ni aux usages du Royaume: Ce qui en retranche au moins la moitié. Les Constitutions plus nouvelles ont bien moins d'autorité parmi nous. “

„ Quant aux Conciles œcumeniques, il faut distinguer les matières de Discipline, & les matières de Foi. Pour la Foi, quiconque ne s'y soumet pas, est hérétique; pour la Discipline, les Reglemens des Conciles ne sont pas également reçus. On a laissé de tout tems à chaque Eglise une grande liberté de garder ses anciens usages. Ainsi il ne faut pas s'étonner, si ayant reconnu le Concile de Trente pour legitime & œcumenique, nous n'avons pas encore accepté ses Decrets de discipline: quoi qu'à vrai dire, il n'a pas tenu au Clergé de France; il a temoigné le désirer par plusieurs Actes solennels. “

„ Nous ne croyons dont point, que les nouvelles Constitutions des Papes, faites depuis trois cens ans, nous obligent, sinon entant que notre usage les a approuvées. De là vient que nous ne recevons que trois ou quatre des Règles de la Chancellerie de Rome. Que les Bulles qui sont apportées en France, hors celle du stile ordinaire, comme les
„ provi-

„ provisions des Benefices, ne peuvent être publiées ni ex-
 „ cutées qu'en vertu des Lettres du Roi, & après avoir été
 „ examinées au Parlement. Que nous ne croyons pas être
 „ sujets aux censures de la Bulle *in Cæna Domini*; ni aux De-
 „ crets de la Congregation du *saint Office*, c'est à dire, de l'*In-*
 „ *quisition de Rome*; ni à ceux de la Congregation de *Indice*
 „ des livres défendus: ou des autres Congregations, erigées
 „ par les Papes depuis un siècle, pour leur servir de conseils
 „ dans les affaires de l'Eglise ou de leur Etat temporel: Nous
 „ honorons les Decrets de ces Congregations, *comme des con-*
 „ *sultations de Docteurs graves*: mais nous n'y reconnoissons
 „ aucune juridiction sur l'Eglise de France. „

„ De-là vient encore que nous ne recevons point de
 „ dispenses, ni contre le droit naturel & divin, ni contre la
 „ disposition expresse des Canons, quand ils défendent de
 „ dispenser: ni contre les louables Coutumes & Statuts parti-
 „ culiers des Eglises, confirmés par le saint Siège. De-là
 „ vient encore que nous ne souffrons point que le Pape trou-
 „ ble l'ordre des juridictions: en recevant des appels sans
 „ moyens, ou évokant les causes en premiere instance; ni
 „ qu'il tire les parties de leur Pays, pour poursuivre les cau-
 „ ses dévoluës au saint Siège. Il est vrai que dans la Colla-
 „ tion des Benefices, nous nous sommes plus conformés au
 „ droit nouveau; accordant au Pape la prévention & tout ce
 „ qui est compris dans le Concordat; dont toutefois plusieurs
 „ articles favorables au Pape ne sont pas observés, comme
 „ les Reserves ôtées par le Concile de Trente. Mais nous
 „ avons résisté à plusieurs nouveautés, que le Concile a ré-
 „ tranchées: & nous apportons plusieurs restrictions à ce
 „ droit de Collation, qui n'ont pas lieu dans les autres Pays.
 „ Car nous ne souffrons point, que le Pape donne aux étran-
 „ gers ni Benefice en France, ni Pensions: comme il fait sur
 „ les Bénéfices d'Espagne nonobstant les Loix du Pays. Il ne
 „ peut augmenter les taxes des Benefices en France sans le

„ consentement du Roi & du Clergé. Nous ne prenons
 „ point de *Bulles* pour les petits Bénéfices, mais des *simples*
 „ *signatures*, dont les fraix sont beaucoup moindres. “

Hæc sunt quæ Galli *Libertates* suæ Ecclesiæ appellant. Zallwein Tom. IV. pag. 344. seqq. & post eum Zaccaria Tom. IV. pag. 110. seqq. eas ex Fleurio mutilas transcripserunt, non animo illas *probandi*, sed earum usum *carpendi*. Inter ea, quæ à Benedictino & Jesuita prætermisæ sunt, illud primum est, quod uterque siluerit *fontes & principia*, è quibus hæc Libertates emanant: scilicet 1.) quod omnis Ecclesiastica potestas sit *merè spiritualis*: 2.) quod usus autoritatis Rom. Pontificis, tanquam Capitis Ecclesiæ, debeat *regulari ex Canonibus* ab universa Ecclesia receptis. Tam hæc principia sunt solida & convincentia, ut nullius non præoccupati aciem valeant effugere & assensum declinare. Quod ad corollaria & sequelas attinet, quas ex eisdem Gallicana Ecclesia deducit, ex omnium in sana Theologia & Jure Canonico prudentum approbationem haud difficulter merebuntur; quia ex memoratis principiis naturaliter desunt. His stantibus rectè à Febronio conclusum fuit, eadem principia, easdemque illationes, tanquam primævis Canonibus & vero spiritui Ecclesiæ (antequam ejus disciplina per falsa Isidori obnubilata esset) conformes, omnibus peræque Ecclesiis pro norma servire posse imò debere.

VIII.

Quæ bini memorati Scriptores Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ opponunt, ad duas classes reducuntur: Alia concernunt *Clerum* respectivè ad Statum & Magistratum civilem, à quo illum haud rarò gravari, & Ecclesiasticam Libertatem multis modis infringi queruntur: Alia ad illud genus *domestica libertatis* pertinent, quæ Gallia se respectu Romanæ Curia gaudere gloriatur. Prima harum classium propriè hujus loci & præsen:

præsentis Tractatus non est; attamen aliqua de ea etiam deinde ponderabimus: altera objectum & materiam præsentis disquisitionis constituit; & de ea perstat gravissimorum Galliarum scriptorum, *Tom. I. Febr. pag. 679. seq.* relatorum assertio, in antiquis & sinceris Canonibus genuinum ejus fundamentum subsistere.

Verum postulant imprimis bini viri adversarii *in compendio* sibi exhiberi antiquos illos Canones, quibus se inhærere Galli gloriantur; Recipiunt, inquit illi, Canones Synodorum *pro suo arbitrio*, rejiciunt Decreta Pontificum *pro libitu*. Si Fleurius, quem impugnare velle videntur, probè inspexisset, vidisset Gallos minimè incerto jure vagari. Enarrat ille justo ordine Canonum Collectiones, quibus utuntur. Et primo quidem loco recenset Codicem Canonum ab Hadriano I. Carolo M. traditum, & ab hoc in Gallias apportatum, quem ex egregio Mstio Bibliothecæ Ecclesiæ Metropolitanæ Colonienfis iterum edidit Harzhemius *Concil. Germ. Tom. I. à pag. 131. ad pag. 235.* Eundem Codicem tribus antè sæculis à se in Colonienfi Ecclesiavivum memorat Card. Cusanus *Lib. II. Cathol. Concord. Cap. 3.*

Canones à Gratiano collectos Galli recipiunt pro eâ auctoritate, quam illorum quisque pro se obtinet; in quo illi quidem ab aliis Ecclesiis vix differunt. Quantum ad Libros Decretalium, etiam hos in auctoritatem admittunt: sed quatenus principiis Ecclesiæ Gallicanæ non repugnant; qua exceptione eorum ferè medietatem extra usum poni Fleurius testatur. Sed hic, inquit adversarii, verificatur, quod supra dictum est: Canones à Gallis *pro arbitrio* recipi. Verum hoc arbitrium regulatur à præmemoratis duobus generalioribus solidisque principiis, quibus omnes Gallicanæ Ecclesiæ Libertates inniti, & ex iis justas illas, quas innuimus, conclusiones quasi prono alveo profluere vidimus; à quibus inclyta Natio se non finit deturbari per ullas Pontificum Epistolas. Quod Gallicana Ecclesia recentiores Pontificum constitutiones
citra

citra suum beneplacitum & acceptationem, pro legibus minimè habeat, vetus & nova est hujus & aliarum Ecclesiarum disciplina Vid. suprà *Dissert. VI. Cap. 1. n. 3. 4.* Si post hæc Adversarii per repetitionem urgeant, necdum sibi, prout postulabant, *in compendio* eos exhiberi Canones, quibus se vivere Galli prætendunt; respondemus, culpam, si quæ est, eorum esse, qui novam regiminis formam in Ecclesiam invehere volentes, eam integris Decretalium Collectionibus, quæ magno delectu & expurgatione egent, obruerunt: *omnes & singulas* illas *Decretales* à nulla Natione recipi: nullam teneri suas honestas consuetudines dimittere, ut *absolutæ Monarchiæ Romanæ*, quam pleræque dictarum Decretalium spirant, locum faciat: à Gallis eas omnes, & meritò sequestrari, quæ hanc Monarchiam sapiant: Suarum Libertatum probationes domesticis monumentis servari, consignatis magnâ parte in variis editionibus notissimi libri *Traité des Libertés de l'Eglise Gallicane*, in Collectionibus Edictorum Regionum &c.

Zaccaria Libertates Ecclesiæ Gallicanæ porro explosurus, ut eis quandam speciem servitutis adfricet, amissam per suum Concordatum cum Romana Sede libertatem electionis pag. 124. in medium producit, quam Capitula & Ecclesiæ per integri sæculi & amplius laborem non potuerunt recuperare, quæque hodiernum carent. Sed non advertit vir coeteroquin acutus, eam non esse servitutem Ecclesiarum respectu Sedis Romanæ, sed respectivè ad Regem; hancque servitutem à Clero Gallicano deberi Leoni X., qui ut Regem Franciscum I. à Pragmatica sanctione avocaret, & Annatas per Basileense Concilium abrogatas reciperet, jus nominandi ad Episcopatus & Abbatis ei obtulit: obtulit, inquam, rem non suam; atque hac esca Ecclesias Galliæ contra nativam suam libertatem Regi in novam servitutem addixit per privationem canonicæ electionis: addixit autem & sibi quoad annatas, in Basileensi Synodo & Pragmatica Sanctione meritò sublatas. Hujus servitutis impatiens Gallia, adversus eam per integrum sæculum & ultra

ultrà totis viribus reluctata, tandem vi majori cedere coacta fuit. Vid. van Espen *ſ. E. U. Part. I. Tit. 13. Cap. 3. n. 10.* Zallwein *Opp. Tom. III. pag. 265. ſeqq.* Natal. Alexander *Hiſt. Eccleſ. Tom. VIII. pag. 613. ſeq.*

Statuunt quidem etiam Zallwein & Zaccaria Libertatis Eccleſiæ Gallicanæ impedimenta & præjudicia in jure *Placiti*, & appellatione ab *Abuſu*; ſed in his potiùs præſidium Libertatis quærendum eſſe, dicemus *Cap. ſeq.*

IX.

Iidem duo Scriptores, volentes omni modo Cleri Galliani immunitatem attenuare, prætendunt illum minùs, quàm alibi, *in perſonalibus* à ſæcularium poteſtate ac jurisdictione exemptum, *in realibus* contra Canones & priſtinum morem gravatum eſſe. Liceat dicere, has adverſarias aſſertiones ut plurimum procedere ex defectu ſufficientis notitiæ eorum, quæ olim in Gallia non invitis ſacris Canonibus geſta ſunt: & quæ modò in ea aguntur: Vidimus ſuprà *num. 6.* perſonas Deo ſacratas in iis, quæ *temporalia* reſpiciunt, Regi ac poteſtati ſæculari, æque ac alios homines atque cives, ſubjectas, non obſtantibus privilegiis, quæ eis indulgere Principibus placuit.

Quod ad Clericorum *perſonalia* attinet: quæ purè Eccleſiaſtica ſunt, etiam in criminalibus, uti ſimonia, culpa in adminiſtratione Sacramentorum admiſſa &c. ea ad ſolius judicis Eccleſiaſtici cognitionem in Gallia referuntur. In delictis, quæ ordinem ſocietatis civilis turbant, & poenam corporis afflictivam promerentur, judex Eccleſiaſticus & Civilis conjunctim cognoscunt, relictâ nihilominus Eccleſiaſtico præferentiâ. Vid. Fleury *Part. III. Cap. 14.* Hericourt *Part. I. Cap. 19. n. 20. ſeqq.* Ducaſſè *Pratique de la Jurisd. Eccleſ. Part. II. Cap. 11.* Nihil in his quo Libertati Eccleſiæ detractum dici queat.

In realibus, non videntur qui modernos Galliaë mores carpunt, & de laesa immunitate Ecclesiastica queruntur, pristinum & originarium rerum ac bonorum Ecclesiæ statum sat habere perspectum. Explicans S. Joan. Chrysostomus naturam & causam propter quam tributa solvuntur, ita fatur *Homil. XXIII. in Cap. 12. Rom.* „ In maximis tibi benefacit „ Magistratus, dum & pacem & administrationem politicam „ procurat. Nam innumera bona civitatibus per Magistratus „ proveniunt, quæ si tuleris, omnia pessum ibunt, ita ut „ neque urbes, neque agri, neque domus, neque forum, „ aut aliquid aliud consistere queant, potentioribus imbecilliores devorantibus omnis quæ singulatim recenseri poterant beneficiis per Magistratum urbibus exhibitis, „ utpote ordinatâ disciplina, pacifico convictu, reliquisque „ ministeriis, ut sunt militum, eorumque quæ ad Remp. continent, ministrant, ex uno probat universum, quasi dicat: „ Quod bene Magistratus tibi faciat, tu ipse testaris mercedem illi solvens Cur enim vectigalia Regi damus? „ Numquid tanquam prospicienti? Numquid tanquam præstidenti curæ tuitionisque mercedem persolventes? Atqui nihil illi solvissemus, nisi ab initio utilem nobis talem fuisse „ præfecturam cognovissemus. Verum propterea ab antiquis „ temporibus communi omnium sententiâ Principes à nobis sustentari visum est, ob id quod sui ipsorum negligentes, communes res curant, universumque suum otium ad ea impendunt quibus non solum ipsi, sed & quæ nostra sunt, salvantur. “ Ex hac vectigalium ac tributorum destinatione idem S. Pater infert, illa ab Ecclesia & Clericis, ne Episcopis quidem exceptis, pendere debere, neque in eo quidquam esse, quod aut Religioni præjudicium ferat, aut Statum Ecclesiasticum dedecet; sic enim loquitur *cit. Homil. XXIII. in Cap. 13. Rom.* „ Facit autem hoc ideo (Apostolus) ut ostendat Christum leges suas non ad hoc induxisse, ut politias „ evertat, sed ut ad melius instituat Ostendens quod „ ista imperentur omnibus, & Sacerdotibus & Monachis, non „ solum

„ solum ſæcularibus, id quod ſtatim in ipſo exordio declarat,
 „ cùm dicit: Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſub-
 „ dita ſit, etiamſi Apoſtolus ſis, ſi Evangeliſta, ſi Propheta,
 „ ſive quiſquis tandem fueris. Neque enim pietatem ſubver-
 „ tit illa ſubjectio Noli itaque talem ſubjectionem tur-
 „ pem tibi putare. “ Non mutant prædia & alia bona natu-
 ram ac conditionem, cùm à laicis ad Eccleſias tranſeunt.
Si tu vis obnoxius non eſſe Caſari, inquit S. Ambroſius in Ex-
 poſitione Evangelii ſecundùm Lucam Lib. IX. n. 35. *noli ha-*
bere quæ mundi ſunt; ſi habes divitias, obnoxius es Caſari. Si
vis nihil Regi debere terreno, relinque omnia & ſequere Chriſtum.

Sanè Eccleſias ſub Chriſtianis Imperatoribus publicas
 præſtationes exactè ſolviſſe compertum eſt. Teſtatur Valen-
 tinianus Imp. in Epiſtolâ ante annum 367. ad Eccleſias Aſiæ
 exaratâ de fidelitate Epiſcoporum Illyrici in exſolvendis his
 oneribus, apud Theodoretum *Hiſt. Eccleſ. Lib. IV. Cap. 8.* ubi:
 „ Qui cùm noxios omnes dæmonas per orationem abigere ſtu-
 „ deant, & *publicas præſtationes juxta leges inferre norunt,* &
 „ Imperatoriæ poteſtati neſtquam contradicunt; ſed ſincere
 „ tum ſummi Regis ac Dei mandatum cuſtodiant, tum no-
 „ ſtris legibus obſequuntur. “ Theodoſius Imperator Cleri-
 cos equidem à nonnullis *personalibus* præſtationibus libera-
 vit; attamen tum *Lib. XVI. ſui Codicis Tit. 2. Leg. 15.* tum
 alibi à *prædiis Eccleſiarum* census & veſtigalia ad ærarium pu-
 blicum deportari omnino voluit. Juſſit etiam *Lib. XV. Tit.*
3. Leg. 6. ut Clerici & Eccleſiæ ad ſumptus viarum & pontium
 contribuant.

Eundem uſum ſub prima & ſecunda ſtirpe Regum Fran-
 ciæ continuatum cernimus, niſi ubi una ſubinde vel altera
 Eccleſia ex ſpeciali Principis gratia à publicis oneribus exime-
 batur. Sic legimus apud Flodoardum *Hiſt. Eccl. Remen. Lib.*
II. Cap. 11. Suggestens, qualiter ipſa Eccleſia à tem-
pore Domni Remigii & Clodovæi Regis ab omni fun-

tionum publicarum jugo liberrima semper extiterit. Deinde: Præceptum etiam immunitatis à Childeberto Rege super teloneis & quibusdam tributis Ecclesiæ Remensi obtinuit. Hæc ad exceptionem pertinent: etenim in regula, cum de manu laica prædium ad Ecclesiam transiret, tributum ei inhærens simul ad Ecclesiam transferebatur. Ita Capitularium Tomo I. pag. 611. n. 2. „ Quicumque terram tributariam, unde tributum „ ad partem nostram exire solebat, vel ad Ecclesiam vel cuili- „ bet alteri tradiderit, is qui eam susceperit, tributum, quod „ inde solvebatur, omnimodò ad partem nostram persolvat, „ nisi fortè talem firmitatem de parte Dominica habeat, per „ quam ipsum tributum sibi perdonatum possit ostendere. “ Statutum est Capitularium Tom I. pag. 457. n. 1. ut quicumque beneficium habere videntur, omnes in hostem veniant. Tam hoc est generale, ut etiam Ecclesiæ & Clerici in hunc censum veniant. Siceod. Tom. I. pag. 498. n. 7. Ut non solum beneficia Episcoporum, Abbatum Abbatissarum atque Comitum, sive Vassallorum nostrorum, sed etiam nostri Fiscii describantur, ut scire possimus quantum etiam de nostra in uniuscujusque legatione habeamus. Item Tom II. pag. 199. n. 13. Ut si Infideles se adunaverint ad devastationem regni nostri, Fideles nostri tam Episcopi, quàm Abbates & Comites, & Abbatissarum homines, sed & ipsi Comites, & Vassi nostri, seu ceteri quique Fideles Dei ac nostri id uno Missatico se in unum adunare procurent, ut Missi nostri de ipso Missatico providentiam habeant, qualiter unusquisque Episcopus vel Abbas, seu Abbatissa cum omni plenitudine & necessario hostili apparatu, & ad tempus suos homines illuc transmiserit. Add. eod. Tom. II. pag. 17. n. 8. Quæ extraordinariè Regi offerebantur, ea æqua proportionem prædiis imponebantur, ita ut & Ecclesiæ suam ad illa ratam conferrent. cit. Tom. II. pag. 11. Cap. 4. Add. Tom. I. pag. 257. Ad operas publicas Clerum eo tempore contribuisse, minimè dubitandum; sic etenim Capitul. Tom. II. pag. 338. n. 32. dispositum legimus: De Pontibus verò vel reliquis his similibus operibus, quæ per antiquam consuetudinem Ecclesiastici homines & per justitiam
cum

cum reliquo populo facere debent, hoc præcipimus, ut Ecclesiæ Rectores eos interpellent, & eis, secundum quod possibile fuerit, portio deputetur, & per alium exactorem Ecclesiastici homines ad opera non compellantur. Si verò opus suum constitutâ die adimpletum non habuerint, liceat Comiti pro pœna postpositi operis eos pignorare juxta æstimationem, vel qualitatem imperfecti operis, quousque perficiatur; Comes autem, si neglexerit, à Rege vel à Misso est judicandus.

Qualiter sub tertia quoque stirpe Reges Franciæ, Philippus I, Ludovicus VI, Philippus Augustus, & Philippus Pulcher, Clerum pro rata bonorum ad publica servitia contribuere fecerint, videri potest in noto Opere *Libertés de l'Eglise Gallicane Chap. 39. Mezèrai Abregé de l'Histoire de France Tom. I. pag. 364. &c.* Possem hæc ulterius prosequi, & monstrare ad hæc usque tempora, qualiter Clerus regni pro rata suarum facultatum (quanquam seriùs sub molliore titulo *Doni gratuiti*) tam pacis quàm belli tempore concurrerit, nisi longior esse metuerem in materia, quæ hic incidenter solum tractatur. Quare Lectorem remitto ad Opus anno 1765. iteratis typis in Gallia editum hoc titulo: *Traité des droits de l'Etat & du Prince sur les Biens possédés par le Clergé.*

X.

Aliam eamque graviolem Ecclesiæ Gallicanæ servitutem è proprio illius sinu prodeuntem ex Zallweinio depromit Zaccaria pag. 129. dicens, eòsque in Gallia prævaluisse excessivum Parliamentorum dominatum, ut contra Canones Ecclesiæ, contra tot Regum edicta, præcipuè illud Ludovici XIV. de anno 1695. suas manus sacramentorum administrationi ingerere minimè erubuerint; nihil minas, nihil exilia curando, adeo ut tandem ipsi Regi cedendum fuerit.

Non probabo omnia, quæ hac in parte novissimis temporibus in causis *Jansenii & Quersnelli*, nec non circa Bullam *Unigenitus* à Parliamentis gesta sunt; hoc dico: haberi in Gal-

lia circa Sacramenta, & jus exclusivum Ecclesiæ de eorum administratione, de Votis solemnibus, de Officio divino, de Ecclesiastica Disciplina, & rebus aliis purè spiritibus cognoscendi; jura aperta & sat distincta, signanter Articulum XXX V. memorati Ediæti horum omnium declarativum. Enimverò ad probum horum jurium intellectum duo distinguenda sunt: Debent quæ ad *substantiam* Sacramenti referuntur, distingui ab iis, quæ ad *externam & publicam* eorundem *administrationem* pertinent. Cùm de iis agitur, quæ essentiam Sacramenti, ejus materiam & formam constituunt: dum certis in casibus examinandum venit, an hic & nunc adsit Sacramentum, nec ne: si statuendum sit de dispositionibus ad Sacramentum dignè suscipiendum requisitis; omnibus illis casibus cognitio ad Ecclesiam & ad Episcopos privativè pertinet. Quando contra exoriuntur casus, quibus convenit impedire, ne Pastores suo ministerio in damnum & præjudicium Statûs publici abutantur, exigendo e gr. ad receptionem Sacramentorum certas condiciones seu dispositiones inusitatas, communi tranquillitati adversas, non poterit ab horum cognitione potestas & autoritas civilis penitus excludi.

Talium causarum nonnullas Parisiense Parlamentum expressit in sua ad Regem Monitione (*Remontrance*) de 24. Julii 1731, his verbis: „ S'il étoit quelques Ecclésiastiques „ dans le Royaume, qui voulussent entreprendre d'introdui- „ re l'infallibilité du Pape, & les autres maximes Ultramon- „ taines, qui n'ont jamais été admises en France; s'ils se prê- „ toient la main pour autoriser toutes les Bulles qui n'ont point „ été reçues comme contraires aux maximes du Royaume; „ si nous avons la douleur de voir renaître de nos jours ces „ tems malheureux où on osoit attaquer de front l'indépen- „ dance absoluë de nos Rois de toute autre Puissance de la „ terre, ou les Papes se croyoient permis de délier les Peu- „ ples du serment de fidélité qui les attache inviolablement „ à leur Souverain, de les affranchir, sous des vains prétextes „ de

„ de Religion , ou d'obéissance qu'ils lui doivent indistincte-
 „ ment & à toute épreuve; s'ils osoient se servir de la voie
 „ publique de la Prédication, ou de la voie secrète & impé-
 „ nétrable de la Confession, pour séduire les Peuples, pour
 „ exclure de toute participation aux Sacremens ceux des ci-
 „ toyens qui ne voudroient pas adopter des maximes si perni-
 „ cieuses, se flatteroit-on d'arrêter les plaintes, d'étouffer
 „ la voix des Magistrat, de rendre leur zèle inutile, & l'au-
 „ torité Royale impuissante pour remédier à des si grands
 „ maux? Et seroit-il des Evêques François qui ośassent le pré-
 „ tendre sous le prétexte si frivole, qu'il s'agiroit de matieres
 „ spirituelles dont il n'appartient jamais qu'à eux de connoi-
 „ tre. “

Repeto, à me non probari singula, quæ circa præmissa à Parliamentis acta fuerunt; hoc assero, dari in Gallicana Ecclesia genuina principia, quibus ea omnia ad normam Canonum ex una parte, & ad libram sanæ Politices ex altera regantur. Cæterum Rex novissimis his temporibus luculenter & efficaciter monstravit, non sibi sed Parliamentis cedendum esse, cum de illius aut horum respectiva autoritate agitur.

X I.

Ab hoc diverticulo revertamur ad Canones, quos à Gal-
 lis dicunt adversarii admitti & respectivè repudiari *pro arbitrio*;
 nos, *cum sano judicio*. Queruntur imprimis Galli, nec sine
 ratione, quòd Raymundus à Pennafort, Hispanus, Collector
 quinque Librorum Decretalium, in Pontificum rescriptis ea
 studio & in odium nationis prætermiserit, quæ ad illius regni
 decus & gloriam pertineant. Horum nonnulla, in anteriori-
 bus Collectionibus expressa, in illa Gregorii IX. neglecta enun-
 tiant *Memoires du Clergé* Tom. IX. pag. 36. In hac etiam Col-
 lectione plures Decretales ex Isidoro Mercatore desumptæ nos-
 cuntur. Eò pertinet illa Lucii I. in *Cap. 1. de Elect.* alia Ani-
 ceti

ceti in *Cap. 6. de Temp. ordin. &c. Capitulum 1. de His quæ fiunt à Præl.* adscribitur Concilio ad Valentiam. Attamen Antonius Augustinus, Petrus Crabbe, & alii non minoris nomini Critici observant, illius tenorem in nulla ad Valentiam Synodo, siue Gallix siue Hispanix inveniri; & ipse Innocentius III. in *Cap. 8. eod. tit.* illius tenorem adducit tanquam procedentis à Lesne M. In *Cap. 13. de Judiciis* (de quo inferius plura) Innocentius III. ex *Can. 35. Caus. XI. Quæst. 1.* refert legem quæ si *Theodosii*, quæ tamen, si genuina est, potius *Constantino* debetur; at plures viri primariæ eruditionis eam non immeritò habent pro supposititia. Vide Jac. Godeffredum in suis Annotationibus ad hanc Legem *Tom. VI. pag. 304.* Baluzium in Notis ad Capitular. *Tom. II. pag. 1232.* Sed hæc & plura similia quibusdam minutiora videri poterunt. Gravioris momenti sunt, quæ in hac Decretalium Collectione adversus *temporalem Principum potestatem*, nec non adversus jura Episcoporum sancuntur, quæque eapropter à Gallicana non solum Ecclesia, pro præclara sua libertate & eminentioribus ejusdem luminibus, repelluntur, sed & digna sunt, quæ ab omnibus Christianis nationibus sequestrentur.

In *Cap. 13. Qui filii sint legitimi* Innocentius III. probare nititur, quòd Roma ex divina institutione sit universi Christiani orbis Metropolis, hoc utens argumento: „Locus, quem „elegit Dominus, Apostolica Sedes esse cognoscitur: cum „enim Petrus urbem fugiens exivisset, volens eum Dominus „ad locum, quem elegerat, revocare, interrogatus ab eo, „quo vadis? respondit: venio Romam iterum crucifigi: quod „intelligens pro se dictum, ad locum ipsum protinus est reversus.“ Hanc historiam (verius dicam fabulam) Soto *Lib. IV. Sentent. Art. 5.* meritò indignam reputavit, quâ doctrina fundaretur. Sed nec unum illum in eodem Capitulo carpendum. Hoc pejus, quòd sibi Pontifex adscribat jus legitimandi spurios, etiam *quoad effectus civiles*, sic ajens: *Cum in spiritualibus dispensetur, consequenter intelligitur in temporalibus* dis-

dispensatum. Et postea: Paulus enim, ut plenitudinem potestatis exponeret, ad Corinth. scribens ait: Nescitis quoniam Angelos judicabitis? quanto magis sæcularia?

Idem Pontifex in *Cap. 6. de Majorit. & obed. longum* instituit discursum, quo superioritatem Presbyteratus præ sæculari potestate stabilire nititur; inter alia utens argumento ex Libro Genesis, ubi Deus *duo luminaria* fecisse dicitur, luminare majus, ut præesset diei, & luminare minus, ut præesset nocti: Sic dicit; *Deus duas instituit dignitates, quæ sunt Pontificalis auctoritas, & Regalis potestas, sed illa quæ præest diebus, id est spiritualibus major est: quæ verò carnalibus, minor: ut quanta est inter solem & lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur.* Quasiverò doctrinæ Religionis ex allegoriis probandæ essent. Absurdas sequelas, quas ex hoc Capitulo deducunt quidam Decretalists, sic castigat Theologus Hispanus Franciscus de Victoria *Relat. 1. Sess. 5. Quæst. 1.*

„ Patet error multorum JCtorum & Archiepiscopi Panormi-
 „ tani, Angeli qui putant, quòd Papa est Dominus
 „ orbis propriè, dominio temporali, & quòd habet autorita-
 „ tem & jurisdictionem temporalem in toto orbe supra omnes
 „ Principes. Hoc ego non dubito esse manifestè falsum. Ego
 „ puto esse merum commentum in adulationem & assentatio-
 „ nem Pontificum. Unde & cordatiores JCti contrarium te-
 „ nent Nec divus Thomas hoc dominum, qui ta-
 „ men studiosissimus fuit auctoritatis Pontificiæ, unquam tri-
 „ buit summo Pontifici. Neque solùm falsum est hoc, sed
 „ ludibrio dignum Sed hæc tamen propositio non
 „ omnino est eadem cum prima, quia fieri posset, ut ad Pa-
 „ pam spectaret constituere Reges, licèt non esset ipse Domi-
 „ nus, sicut Imperator facit Duces, etiam si non sit dominus
 „ illorum. Sed dico, quòd nec hoc modo institutio Regum
 „ vel fuerit vel esse possit à summo Pontifice. Et planè hoc
 „ est fictitium. Sed Glossatores Juris hoc dederunt Pontifici,
 „ cùm ipsi essent pauperes rebus & doctrinâ. .

In *Cap. 13. de Judiciis* idem Papa Innocentius declarat, quòd licèt sibi non competat jus cognoscendi in *causa feudali*, præsertim inter Reges, qui superiorem non recognoscunt, attamen valeat judicare de peccato; etenim inquit, nullus, qui sit sanæ mentis, ignorat, quin ad officium nostrum spectet de quocunque mortali peccato corripere quemlibet Christianum: & si correctionem contempserit, per distractionem Ecclesiasticam coercere. Hoc deinde ait multò magis ad Reges pertinere & ad pacta per eos pacis fœdera juramento firmata, attamen non servata, ex quo dubium non sit, quin possit ipse de juramenti religione cognoscere, ut rupta pacis fœdera reformentur. Hic est ille Achilles indirectæ potestatis Pontificiæ in temporalia Regum; hoc medio sibi viam Papa aperit omnia jura sæcularium Principum invadendi. Romanorum Theologorum ea de re mentem adcuratissimè expositurus Zaccaria Tom. IV. pag. 213. sic fatur: „Spiritualis potestas non se miscet temporalibus negotiis, sed sinit omnia procedere, sicut antequam essent conjunctæ, dummodo non obstat fini spirituali, aut non sint necessaria ad eum consequendum. Si autem tale quid accadat, Spiritualis potestas potest & debet coercere omni ratione, ac viâ, quæ ad id necessaria esse videbitur. . . . Quantum ad personas, non potest Papa, ut Papa, ordinariè temporales Principes deponere, etiam justâ de causâ, eo modo quo deponit Episcopos, id est, tanquam ordinarius judex: tamen potest mutare regna, & uni auferre, atque alteri conferre, tanquam summus Princeps spiritualis, si id necessarium sit ad animarum salutem. Quantum ad leges, non potest Papa, ut Papa, ordinariè condere legem civilem, vel confirmare aut infirmare leges Principum, quia non est ipse Princeps Ecclesiæ politicus: tamen potest omnia illa facere, si aliqua lex civilis sit necessaria ad salutem animarum, & tamen Reges non velint eam condere; aut si aliò sit noxia animarum saluti, & tamen Reges non velint eam abrogare Quantum ad judicia, non potest Papa, ut Papa, ordinariè judicare de rebus tem-
 „ pora-

„ poralibus At nihilominus in casu, quo id anima-
 „ rum salutem necessarium est, potest Pontifex adsumere etiam
 „ temporalia judicia, quando nimirum non est ullus, qui pos-
 „ sit judicare; ut quum duo Reges supremi contendunt, vel
 „ quando qui possunt & debent judicare, non volunt senten-
 „ tiam ferre. “ Non hic tempus & cartam insulam refel-
 „ lendæ huic *indirectæ* Pontificum potestati in personas & tem-
 „ poralia Regum, quod centum fecere ex primariis, Galliæ Theo-
 „ logis atque Jctis; unum dicam cum Ill. Bossueto *Lib. VI. Cap.*
 „ 2. scilicet, *indirectæ* potestatis nomine idem juris contineri
 „ quod *directæ*, ut nempe Pontifices de omnibus regnis sive
 „ Christianorum sive infidelium, suo jure decernant, cum è re
 „ Ecclesiæ esse judicaverint.

Postulat quidem cum suis Romanis Zaccaria *pag. 215.* ad
 depositionem Principis à Papa faciendam, ut per eum Religio
evidentissimo periculo exponatur; at paulò post, nempe *pag.*
217. addit: *Judicare autem, an Rex subditos pertrahat ad hæ-*
resim, atque adeo an corrigi possit, nec ne, non ad populos illi
subjectos pertinet, sed ad Pontificem. Denique *pag. 220.* sub-
 jungit, consultius Principum rebus vitæque esse, si eorum fa-
 lus à Pontificis potius, quàm à populorum sententia depen-
 deat. Post hæc quærat *pag. 209.* noster Ex-Jesuita, quænam
 sint illa periculosa principia, quæ Religiosi, in Congregatio-
 nes collecti, Romano Pontifici immediatè subjecti, in Con-
 cionibus & Confessionali populis instillare valeant. Adde su-
 præ *num. 10.*

Parcior ero in recensendis reliquis Decretalibus, quibus
 temporalia Principum invaduntur. In *Cap. 34. de Elect.* post-
 quam Innocentius III. dixisset (falsò sanè, quod nullus moder-
 norum Publicistarum Germaniæ ignorat) Electores Germaniæ
 jus suum eligendi Imperatorem à summo Pontifice obtinuisse;
 addit, huic competere jus electum Regem Romanorum exami-
 nandi, approbandi, inungendi, consecrandi; si tamen dig-
 nus

nus ab eo inveniatur: Electoribus negligentibus eligere, Papam supplere: datâ paritate vocum, Papam posse gratificari cui vult. Idem Innocentius in *Cap. 10. de Foro compet.* docet, vacante Imperio posse appellari à iudicibus civilibus ad Episcopos & ad Papam; quod idem est ac si diceretur, post mortem Imperatoribus Imperium ad Papam reverti; id quod deinde Clemens V. & Joannes XXII. apertè declarârunt. Mitto Commentatores in has aliásque Decretales, qui conclusiones adhuc magis absurdas ex eisdem collegerunt, ita ut non immeritò dixerit magnus Cujacius ad *Cap. 10. de Sent. & re judic. nullo* Doctores ineptiores esse, quàm qui in *jus Pontificium scripsere*. Huic concordat quod ante trecentos & amplius annos nonnemo scripsit apud Petrum de Marca *Lib. III. Cap. 6. n. 4. In Ecclesia Græca multi sunt Canonistæ, hoc est scientes Canones generalium Conciliorum, in Latina nulli sunt Canonistæ, sed multi Decretalistæ.*

XII.

Si sic Decretales Gregorii IX. in multis *seculari Potestati* præjudicant, atque eo titulo primo *Capiti Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ* repugnareprehenduntur; inveniuntur illæ non minùs variis aliis titulis genuinis *Episcoporum juribus* graves. Sic vult sæpe laudatus Innocentius III. in *Capitulis 17. & 18. de Elect.* controversias, quæ super Episcoporum Electionibus moventur, apud suam Curiam ventilari; quando constat eas antè ad Metropolitanam cognitionem pertinuisse. Idem Papa in *Cap. 2. de Translat. Episcopi.* prætendit causas Translationis, Depositionis & Resignationis Episcoporum, quæ olim in Provincialibus Synodis fiebantur, non nisi apud se agi debere. In *Cap. 28. de Præb.* Innocentius suæ Sedi reservat dispensationes super pluralitate beneficiorum: in *Cap. pen. de Filiis Presb.* Honorius III. dispensationem super irregularitate ex defectu natalium &c. Omnes hæ sunt innovationes in præjudicium originariorum jurium Episcopalium, Plures alios

Canq.

Canones in Corpore juris multum offendentes indicavimus
suprà *Dissert. VI. Cap. 3. n. 3. 4.*

Lugendum sanè & non immeritò aspernandum opus est
Corpus Legum, in quo harum multæ apocryphæ; non paucae
corruptæ; plures dubiæ & obscuræ; extra genuinum Consti-
tuentium sensum redditæ, sive quorundam subtractione ver-
borum, sive talium additione; falsis fontibus adscriptæ; ge-
nuino statui Ecclesiæ parum aut nihil accomodæ &c. Nullus
in Europa status Civilis est, qui ex parte legislativa tantâ con-
fusionem laboret; una Civitas Dei, in qua omnia ad supremam
Majestatis cultum & animarum salutem comparata esse debent;
caret Corpore Legum fixarum & utilium.

Parisiensis Parlamenti Advocatus de la Combe in Colle-
ctione Jurisprudentiæ Canon. & Benef. *Præfat. pag. XI. edit. an.*
1755. inter Decretales Gregorii IX. omissionibus & verborum
mutationibus corruptas recenset *Cap. 9. de Consuetud. Cap. 3.*
de Appellat. Cap. 2. de Judiciis Capitulum 6. de Probat. com-
paratum Capitulo 26. de Testibus: Inter obscuras: per omisso-
nem earum, quæ in anterioribus Collectionibus immediate
præcedebant aut sequebantur, *Cap. 3. & 4. de Constitut:* In-
ter falsas per sectionem unius in plures, & hoc medio illas
extra genuinum suum sensum ponendo, *Cap. 1. de Constitut.*
Cap. 3. & 4. Ut lite pendente; per additionem verborum sen-
sum mutantium, *Cap. 2. de Elect. Cap. 2. de Judiciis,* per al-
terationem primitivorum fontium, è quibus desumptæ præ-
tenduntur, *Cap. 5. & 13. de Testamentis;* per designationem
falsorum fontium, *Cap. 5. de Adulter Cap. 2. de Clerico excom-*
municato: Denique inter planè apocryphas, *Cap. 1. de Elect.*
Cap. 3. de Pecul. Cleric. Cap. 1. 2. & 7. de Accusat. Cap. 3. 4.
5. 6. & 7. de Simonia, Cap. 1. de Heretic. Cap. 1. de Cleric.
excomm. Cap. 7. de Regular. Cap. 5. de Jurejurando.

Hæc & ea, quæ mox referemus, debuerunt meritò Ec-
clesiam Gallicanam circumspiciam reddere, ne omnia pro-

miscuè Decreta & Constitutiones Romanæ Sedis & earum Collectiones acceptaret, sed pristinæ suæ disciplinæ non immemor cum maturitate & iudicio procederet, aliqua suo systemati non incongrua adoptando, alia respuendo. Si per hoc evenit quod Gallis Zaccaria objeit, scilicet eos incerto & arbitrario jure vagari (quod generatim dictum minimè verum est, respectu certarum partium Juris Romani admitti posset) fuit ea non Gallorum, sed Romanorum culpa, qui multis legibus novis, ad elationem suæ Sedis adinventis, Ecclesiam obruerunt, in quarum acceptatione multo delectu opus fuit.

Radicem & ansas illius juris novi, per quod primævum suâ sede ut plurimum deturbatum, & politicum Ecclesiæ Systema tantum non eversum fuit, ita ut vetera novis, nova antiquis vix convenient, sic expressit de Marca *Lib. III. Cap. 6. n. 4.* „ Summum caput, in quo jus novum ab antiquo differt, in eo jam constitui, quod suprema potestas, quam in „ plerisque causis judicandis Synodi Provinciales obtinebant, „ penitus extincta sit, & ad solum summum Pontificem revocata, & ea quæ in Canonibus condendis versatur, sit „ adeo imminuta, ut Pontifici soli Constitutionum condendarum onus incubuerit, quibus earum rerum formam præscribebat, de quibus apud illum erat disceptandum. Hinc „ secutus est novus judiciorum Ecclesiasticorum ordo ad cognitiones per rescripta in provinciis. Unde tot Constitutiones „ emanarunt de Rescriptis, de Judicibus delegatis, de Officio „ Judicis ordinarii, de Dilationibus, Exceptionibus, Sententiis & Appellationibus & de toto, ut generaliter loquar, Judiciorum ordine Ex alio deinde capite nova Ecclesiasticæ „ Politicæ facies suborta est, scilicet ex beneficiorum ab ordinationibus discretionem Constitutum quidem fuit in Concilio Lateranensi, ne Clerici ordinarentur absque titulo, „ saltem patrimonii; scilicet ne in opprobrium Cleri mendicare cogerentur. Sed hoc decreto non est restituta vetus „ disciplina, quæ Clericos per manuum impositionem suis Ecclesiis „

„ clesiis addicebat. Separatio ista & discretio ordinationis ab
 „ Ecclesiæ seu beneficii collatione, & pinguissimorum redi-
 „ tuum copia, novas in jus Canonium regulas invexit, anti-
 „ quo Juri prorsus incognitas, de beneficiis acquirendis, con-
 „ servandis, & amittendis, quæ ferè utramque paginam novi
 „ juris faciunt. “

„ Matrimoniorum impedimenta novis interdictis ad tuen-
 „ dam honestatem publicam introducta, & revocata ad solam
 „ Ecclesiam earum causarum cognitiones, & cognitionum,
 „ quæ hac de re habentur, adstrictus forensibus formulis or-
 „ do, novam Juri Canonico materiam subministrarunt. Ex-
 „ communicationum infligendarum & pœnitentiarum publi-
 „ carum, quæ antiquo jure vigeant temperatus jure novo vi-
 „ gor novis Constitutionibus explicandus erat. Non omitten-
 „ dæ sunt multiplices Monachorum species, & Religiosarum
 „ domuum diffusa per Europam multitudo, quæ novis regulis
 „ & institutis Pontificum curam ad se traxerunt. Quin & indultæ
 „ Monasteriis & Canonicorum Capitulis exemptiones ab Episco-
 „ porum jurisdictione, & privilegia varia illis concessa varias
 „ causarum figuras à Pontificibus disceptandas præbuerunt. “

Ex his apparet, quam in omnis Juris Canonici partibus
 Ordini Episcoporum exitiales sint Decretalium Libri: scilicet
 in introducto novo Judiciorum Ecclesiasticorum ordine; in
 Appellationibus à Synodis Provincialibus ad Romanam Cu-
 riam; in discretionem beneficiorum à sacris Ordinationibus, &
 subsequenter illorum reservatione; in exemptione & privilegiis
 Monachorum; in adinventis novis matrimonii impedimentis,
 eorumque reservatione; in novis excommunicationum formu-
 lis, pœnitentiarum & absolutionum modis &c.

XIII.

Sunt, fateor, hodie Decretales, postquam Ecclesiæ Oc-
 cidentis earum Systema generatim adoptarunt, malum quo-
 dammo-

dammodo necessarium; at minimè culpanda majores ex illis Ecclesiæ, quæ sub tutela Catholicorum Principum *a)* quod ex pristina libertate, id est ex juribus Principum ac Episcoporum, reliquum est, cautè servant; *b)* studiosè cavent, ne per novas Romanas Constitutiones novæ illis servitutes imponantur; imò *c)* illata antiquæ disciplinæ (ne quid dicam de sæcularibus Principum juribus) & per hoc Canonice libertati damna reparent e. gr. Exemptionem Regularium, Reservationes beneficiorum, Appellationes extra regnum vel provinciam vel moderando vel penitus abrogando. Eò tendere videtur apud P. de Marca *l. cit. n. 5*, Leschasserii sententia, *qui veram libertatem Ecclesiæ Gallicanæ antiquo jure metitur, quod Curiarum decretis in usum PAULATIM revocari debere contendit*. Enimverò (sic ibid. addit de Marca) *quod ad disciplinam attinet, Decretalium constitutis locum damus cum bona Romanorum Pontificum venia, quæ nostris rebus & utilitati publicæ accommodatæ sunt*. Tandem sic concludit Illustrissimus Præsul *n. 6.* “
 „ Sanè dissimulandum non est, eam, quæ jure divino Epi-
 „ scopis quæsitæ est Ecclesiæ administrationem, nullis De-
 „ cretalibus ablatam fuisse; quamvis potestatis illius exercen-
 „ dæ modus variis Constitutionibus variè pro temporum ratio-
 „ ne præscriptus fuerit. Itaque si ea tempora incidant, ut
 „ regendæ Ecclesiæ necessitas Episcopos à regulis recentiori-
 „ bus discedere cogat, nihil vetat quo minus jus naturale &
 „ divinum, omissis formulis, quæ novo jure præscriptæ sunt,
 „ locum habeat, “

Quæ nunc de Gallis memoravimus, ea tanquam ex Jure Communi desumpta, omnibus Ecclesiis communia sunt. De Germania Adversarius *Dissert. X. Cap. 3.* quædam repetit, sed quæ vix digna sunt, ut referantur, minus, ut refutentur. Sic ait *pag. 132. seqq.* “
 „ Gravaminibus Germanorum tum in Con-
 „ ciliis, tum in Concordatis plurima ex parte fuisse subven-
 „ tum; & licèt multa Papæ fuerint reservata, quæ Germaniæ
 „ debent accidere difficillima, id tamen ab ea ægrè ferri non
 „ debere

debere *propter reverentiam Primatûs*: Si quandoque Papæ querentibus aut gravatis medelam non tulerunt, id ex sublimioribus causis credi oportere; interim suâ ex parte Pontifices ægrè non ferre, quòd Episcopi Germaniæ passim illorum bullas non recipiant: Querelam Germanorum de excommunicationum frequentia sublatam esse à Martino V. in Concordato sub finem Constantiensis Concilii cum illis inito: Abusus Congregationis Indicis inde à Constitutione Benedicti XIV. cessare &c.

Qui Gravamina Nationis Germanicæ per Concilia & Concordata exhausta asserunt, ii Acta Imperii publica non legunt. Non modò repetam quæ ex iisdem Actis de perdurantibus his Gravaminibus retulit Febronius *Tom. I. Cap. 6. §. 13.*, hic tantum Lectorem remitto ad novissimam lucubrationem *Tom. III. Concordatorum Germaniæ integrorum insertam sub rubrica: Historisch-Pragmatische Erläuterung der Kayserlichen Wahl-Capitulation, in so ferne dieselbe Gegenstände deren Concordaten berüret, aus denen Actis publicis.* Ex ea cognoscet, qualiter inde ab ipso Concordatorum ævo ad hæc usque tempora neque fuerit; neque adhucdum in Germania sit finis omnis generis querelarum de abusibus Curix Romanæ & infractionibus Concordati. Quæ ex adverso dicuntur de rebus *difficillimis* in reverentiam *Primatûs* supportandis, & de gravaminibus *ex sublimioribus causis* non tollendis, ea mundum sapiunt; quasi unâ eadèmq; ratione Rempublicam & Ecclesiam Christus voluisset constituere, qui in Evangelio apertè dicit: *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sit.* Equidem non destituitur Germania suis adversus illa remediis; sed promptiora & certiora sunt ea, quibus Gallia utitur. Verùm de his alibi. De Romanâ Librorum censurâ egimus *suprà Dissert. VI. Cap. 3. n. 12.* de Excommunicationum frequentia *Tom. III. Febr. pag. 184. seqq.*

XIV.

Occasione veterum abusuum Romanæ Curix, quos Nuntius Apostolicus in Comitibus Electoralibus anno 1742. Francofurti pro electione Caroli VII. Imp. celebratis solemniter renovavit, imò & auxit, non dubitat noster Ex - Jesuita pag. 135. *seqq.* rursus in medium proferre & tueri fabulam de Collegio Electorali per Romanum Pontificem instituto; „ Quando ho-
 „ die ex historia singularum Electionum *clarissimum* est, om-
 „ nes Imperatores ab Arnulpho I. ad Fridericum II. vel adhuc
 „ ab omnibus Germaniæ populis, vel saltem non à solis Pala-
 „ tinis, aut Archiepiscopis & Ducibus, sed etiam cæteris
 „ Principibus Ecclesiasticis & læcularibus, Episcopis & Ab-
 „ batibus, Landgraviis, Marchionibus, & Comitibus electos
 „ fuisse; electos fuisse; ita ut non nudus assensus, sed ipsa
 „ *Electionis* vox atque *Suffragium* ipsis æque ac Archiofficia-
 „ libus tribuatur. Sed postea non nisi à paucis Principibus;
 „ ac speciatim tandem à solis *Septemviris* istis, sive *Archi-Of-*
 „ *ficialibus Palatinis*, qui *ELECTORES* ab eo tempore salu-
 „ tantur, electiones Imperatorum peragi suevere: qui *mos tan-*
 „ *dem in jus abiit*, cujus *fundamenta* quidem circa *magni In-*
 „ *terregni* tempora quærenda, *ocasio* verò & vestigia jam ab
 „ antiquioribus temporibus repetenda sunt. “

„ Scilicet id ferè ex historia & cœvis monumentis colli-
 „ gendum videtur: etsi jus eligendi omnibus Principibus us-
 „ que ad Interregnum commune fuit, tamen *Procerum non-*
 „ *nullorum* majorem præ cæteris in eligendo auctoritatem fuis-
 „ se aut prærogativam; ita ut nonnunquam, *præviâ* cum cæ-
 „ *teris deliberatione*, ex ipsorum *prætaxatione* & consensu, *so-*
 „ *li electionem* perficerent ab omnibus dein approbatam; non-
 „ nunquam verò *seorsim* inter se *præconsultarent*; atque dein-
 „ ceptas certas personas omnibus Principibus ad eligendum pro-
 „ ponerent: unde occasio tandem ipsis nata, jus eligendi si-
 „ bi solis vindicandi. Atque hi sunt, qui *primi* electione,
 „ & vel

„ & vel *sex* vel *septem* numero fuisse dicuntur, imò specialius
 „ per *Officiales Palatinos*, tres nimirum *Archi-Cancellarios*,
 „ *MOGUNTINUM*, *TREVIRENSEM* & *COLONIEN-*
 „ *SEM*, trësque vel quatuor sæculares, *COMITEM PALA-*
 „ *TINUM*, qui *Dapifer*, *DUCEM SAXONIÆ*, qui *Ma-*
 „ *res allus*, *MARCHIONEM BRANDENBURGICUM*, qui
 „ *Camerarius*, &, qui his tandem accessit, *REGEM BOHE-*
 „ *MIAE*, qui *Pincerna*, explicantur. “

„ *Causa* verò & *occasio* devoluti tandem ad *SEP-*
 „ *TEMVIROS* hosce solos juris eligendi non alia fuisse vi-
 „ detur, nisi *Officia* tum *Sacra* tum *Palatina*; quorum vir-
 „ tute certi *Proceres* jam olim non solum *inauguratione* *Re-*
 „ *gum* & *Imperatorum* fungebantur, sed etiam in aliis *Aulæ*
 „ & *Imperii* negotiis regendis præcipuâ quadam auctoritate
 „ ac præ eminentiâ gaudebant: Unde & in *Electionibus* ple-
 „ runque primas partes habebant, tandemque nonnunquam
 „ ex consensu cæterorum ferè soli perficiebant. “

„ Quòd autém circa *Interregni* potissimùm tempora Col-
 „ legii *Electoralis* jura invaluerint, causa fuisse videtur turbi-
 „ dus *Imperii* status, qui fecit, ut reliqui *Principes*, in pro-
 „ priam potiùs securitatem ac libertatem intenti, *electionibus*
 „ se subducerent, atque curam *Imperio* prospiciendi tandem
 „ solis *Archi-Officialibus* relinquerent. “ Ità *Dieter. Herm.*
Kemmerich Introd. ad Jus Publ. Imperii Rom. Germ. Lib. IV.
Cap. 5. §. 10. seqq. qui & singula hæc asserta æqualium scripto-
 rum testimoniis & genuinis monumentis firmat. Idem præ-
 stant *Struvius Syntagmate Juris Publ. Cap. VII. §. 5. 6. Cap.*
XVI. §. 7. seqq. Mascov. Princip. Jur. Publ. Lib. III. Cap. 2.
§. 3. seqq. atque omnes hodie alicujus nominis *Publicistæ* &
Historici Germaniæ.

Non conveniunt inter se *Romani*, quis *Pontificum* *Ele-*
ctores creaverit; attamen plerique hoc institutum *Gregorio V.*

tribuunt. Verum ingens adhuc iter ab hoc Pontifice usque ad *magnum Interregnum*, id est ab anno 999. ad annum 1256., intra quod spatium XIV. Imperatores non à solis tribus Archi-Cancellariis & quatuor sæcularibus Archi-Officialibus, sed à pluribus simul Principibus, Prælatibus, Comitibus &c. electos fuisse probant non modò mox nominati Publicistæ Germani, sed & ipse quem adversarius pro se laudat Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VI. pag. 375.* Illud porro notandum, quòd nemo hactenus produxerit, aut se vidisse testetur bullam seu diploma, vigore cuius Pontifex Collegium Electorale instituisse. Exstat tamen apud Goldastum *Constit. Imp. Tom. III. pag. 371.* Constitutio Ottonis seu III. seu IV. quà idem Imperator, Gregorio V. Papa consentiente, Electorum Collegium ordinasse dicitur. Verùm Goldastus ipse in *Reichs-Handlungen pag. 16.* hoc documentum pro figmento habet; atque id eo quidem iustius, quòd Bohemiæ Regis in eo fiat mentio, qui eo ævo nondum extitit. Fuerit ea in tenebris sæculi XIII. & XIV. quorundam opinio, qui etiam, licèt falsò, opinabantur, Imperium per Leonem Papam III. à Romanis ad Germanos translatum fuisse; non convenit illa ampliùs ei claritati & luci historici, in qua hæ res nostrà ætate positæ sunt. Vid. Bossuet *Lib. VI. Cap. 36. 37. 38. 40. 41.* Hahn *Teutsche Staats-Reichs und Kayser-Historie Tom. I. Cap. 1. §. 18. 19. Tom. IV. Cap. 2, §. 9. Not. c.*

XV.

Progredimur ad quartum Caput adversariæ Dissertationis X. quod est de *Religiosorum cætuum exemptione ab Episcopali auctoritate.* Hanc nos inter Romanæ Curiaæ abusus referimus, & in damnum Ecclesiasticæ disciplinæ vergere dicimus; Zaccaria in publicam universalis Ecclesiæ utilitatem multis nominibus cedere asserit. Ubi de damno aut respectivè de emolumento agitur, valet argumentum ab experientia, imò nullo eo validius est ad convincenda hominum ingenia. Utar itaque

itaque hic, & bono quidem, uti arbitror, jure, argumento
 desumpto ex Brevis Apostolico Clementis XIV. de 21. Julii
 1773. pro suppressione Ordinis Societas Jesu. In eo recensentur
 octo hujus extinctionis causæ, omnes illius, de qua agimus,
 Exemptionis filix. Verba Litterarum Apostolicarum hæc sunt:
 „ Maximo sanè animi nostri dolore observavimus,
 „ tam prædicta, quàm alia complura deinceps adhibita remedia
 „ nihil ferme virtutis præ se tulisse & auctoritatis, ad tot ac
 „ tantas evellendas dissipandasque turbas, accusationes, &
 „ querimonias in sæpeditam Societatem, frustra ad id laborasse
 „ ceteros prædecessores nostros Urbanum VIII. Clementem IX. X. XI. & XII.,
 „ Alexandrum VII. & VIII., Innocentium X. XI. XII. & XIII., & Benedictum XIV., qui
 „ tatissimam conati sunt Ecclesiæ restituere tranquillitatem,
 „ plurimis saluberrimis editis Constitutionibus tam (1.) circa
 „ secularia negotia; sive extra sacras Missiones, sive earum
 „ occasione minimè exercenda, quàm (2.) circa dissidia gravissima
 „ ac jurgia adversus locorum Ordinarios, Regulares Ordines,
 „ loca pia, atque Communitates cujusvis generis in Europa, Asia,
 „ & America, non sine ingenti animarum ruina ac populorum
 „ admiratione, à Societate acriter excitata; tum etiam (3.) super
 „ interpretatione & praxi Ethnorum quorundam rituum aliquibus
 „ in locis passim adhibitæ, ommissis iis, qui ab universali
 „ Ecclesia sunt ritè probati; vel (4.) super earum sententiarum usu
 „ & interpretatione, quas Apostolica Sedes tanquam scandalosas,
 „ optimæque morum disciplinæ manifestè noxias meritò proscripsit;
 „ vel aliis de maximis super rebus (5.) maximi equidem momenti,
 „ & ad Christianorum dogmatum puritatem sartam tectam servandam
 „ apprimè necessariis: & ex quibus nostrâ hac non minùs,
 „ quàm superiori ætate plurima dimanarunt detrimenta & incommoda;
 „ perturbationes nimirum ac tumultus in nonnullis catholicis
 „ regionibus; Ecclesiæ persecutiones in quibusdam Asia & Europæ
 „ provinciis: ingens denique allatus est mœror prædecessoribus nostris,
 „ & in his piæ mem. Inno-

„ centio Papæ XI, qui (6.) necessitate compellus eò deve-
 „ nit, ut Societati interdixerit novitios ad habitum admitte-
 „ re; tum Innocentio Papæ XIII, qui eandem pœnam coa-
 „ ctus fuit eidem comminari Petri cathedram gu-
 „ bernante Clemente XIII. Prædecesore nostro longè diffici-
 „ liora ac turbulentiora accesserunt tempora. Auctis enim
 „ quotidie magis in prædictam Societatem clamoribus & que-
 „ relis, quinimo (7.) periculosissimis alicubi exortis seditioni-
 „ bus, tumultibus, dissidiis, & scandalis, quæ Christianæ
 „ charitatis vinculo labefactato ac penitus disrupto, fidelium
 „ animos ad partium studia, odia & inimicitias vehementer
 „ inflammaverunt, eò discriminis ac periculi res perducta visa
 „ est, ut ii ipsi, quorum avita pietas ac in Societatem libera-
 „ litas hæreditario quodam velut jure à majoribus accepta om-
 „ nium ferè lingvis summopere commendatur, charissimi nem-
 „ pe in Christo filii Reges Francorum, Hispaniarum, Lusita-
 „ niæ atque utriusque Siciliæ, suis ex regnis, ditionibus at-
 „ que provinciis socios dimittere coacti omnino fuerint & ex-
 „ pellere, (8.) hoc unum putantes extremum tot malis su-
 „ peresse remedium, & penitus necessarium ad impediendum,
 „ quominus Christiani populi in ipso sanctæ Matris Ecclesiæ
 „ sinu se se invicem lacefferent, provocarent, lacerarent. “

Reducamus nunc singulas has suppressionis Jesuiticæ cau-
 sas ad suum fontem, scilicet ad Ordinis illius Exemptionem.
 Sæcularibus illis negotiis, & scandalosis commerciis, de quo-
 rum exercitio, tum in Missionibus, tum extra eas, non in
 privatum unius alteriusve Sacerdotis commodum, sed in rem
 Collegiorum, Provinciarum, imò totius Corporis, Papa Je-
 suitas inculpat, non potuisset esse locus, si quæque do-
 mus sibi & separatim vixisset sub immediata inspectione sui
 legitimi Pastoris, qui ex officio rationes cujusque Collegii
 examinasset. Multò minùs obtinuissent illa adversùs proprios
 Episcopos dissidia, de quibus sanctissimus in suo Brevi queri-
 tur; quandoquidem ipsa illa Exemptio ab Ordinariis locorum,
 & sola

& sola quidem, eis animum dedit & materiam adversus suos Episcopos cum fidelium scandalo exposulandi, eorum mandatis resistendi &c. Impios suos ritus Malabaricos & Sinenses singuli ad jussu summi Pontificis facile dimisissent, nisi sub umbra Capitis & Corporis sui Ordinis se tutos vidissent, imò ad negandam obedientiam ab illo accensos. Idem est de laxis Jesuitarum doctrinis, toties ab Ordinariis damnatis, (vide suprà *Dissert. V. Cap. 1. n. 9.*) adversus quas proscriptiones una quidem domus ne hiscere quidem ausa fuisset, nisi ab aliarum dioecesium & provinciarum Sociis excitata. Similiter tumultus illi, perturbationes ac persecutiones, in quibusdam Asiæ & Europæ Catholicis regionibus ex illorum dogmatibus orti, suum habuere à Capite influxum; quippe à cujus nutu universæ Societatis tanta moles movebatur. Seditiones, diffidia & scandala, quibus tandem Reges Galliæ, Hispaniæ, Lusitaniæ, utriusque Siciliæ moti sunt ad Jesuitas suis è regnis pellendos, ne nasci quidem, multò minùs ad eum, quo vidimus, gradum pervenire potuissent, si singulæ domus separata habuissent commoda, unicè intentæ spirituali officio & bono illius dioecesis, cujus beneficio & legibus vivebant.

Dixit Febronius ex Benedicto Oberhauser Benedictino Austriaco SS. Canonum in Fuldensi Universitate Professore, *Exemptione maxime perditam esse rem Regularem.* Hac assertionem mirè commotus noster Zaccaria: „ An id, inquit pag. „ 189. patienter feram à viro, qui nihil tot sæculorum experientiâ edoctus, nihil amplissimis in suos *Benedictinos* ab „ Apostolica Sede collatis beneficiis commotus, nihil erga „ Tridentinam Synodum reverentiâ tactus confidentissimè effutit? „ Attamen cum malum ab Exemptione Monachorum natum omnino negare non valeret, subjungit remedium ei allatum. Quod? Accipe: *Ereftas per Gallias, Germaniam, Hispaniam, Italiam Monachorum Congregationes.* Remedium, uti jam vidimus, morbo nocentius. Non defuere sanè Jesuitis Congregationes, quas *Provincias* vocabant; in has universa

versa Societas secebatur, singulas Provincias gubernabant totidem *Ministri Provinciales*, à quibus omnia ad *Generalem Romanæ* sub oculis summi Pontificis residentem & monarchicè regentem referebantur: & tamen haud potuere omni suo studio, omni autoritate non unus vel alter Pontifex, sed quotquot inde ab Urbano VIII. sederunt, malo, quod Exemptio à jurisdictione Ordinarii, & immediata totius Corporis ad Romanam Sedem subiectio peperit & nutrit, validum adferre remedium, nisi finaliter per plenariam Ordinis destructionem. Fateor, non omnia hæc omnibus Religiosis Ordinis vitia incumbere; sed nec de eo hic agitur. Illud quaeritur, quid in jure Religiosos gubernandi sit instituto Christi conformes; qui regiminis modus aptior ad Monachos in officio continendos. Hoc ex prædictis claret, tot Pontifices non potuisse intra sesqui sæculum adunatos & exemptos reformare, quos Episcopi disjunctos, & suæ jurisdictioni plenè restitutos, vel uno anno emendassent.

Reliqua, quæ in favorem exemptionum Ex-Jesuita *hoc Cap. IV.* congestit, jam occupaverat ejus in hæc arena socius P. Viator à Cocaleo; huic autem *Tomo III. Febr. à pag. 167. ad pag. 179. deinde pag. 309. seqq. demum pag. 357. omnimodè satisfactum arbitror.*

XVI.

Postremum Caput Zaccarianæ Dissertationis decimæ varium vagumque est, nulli determinatæ materiæ affixum, sed paucas colligens reliquias eorum, quæ in Febroniano Opere supersunt, adversario displicentia; reducuntur autem ferè ea ad sequentia. 1) Falsum inquit *pag. 223.* est quod Febronius de Rom. Pontifice inconsultis Episcopis statuente garrit: contrarium monstravit Benedictus XIV. in Fæstorum reductione. 2) Nullum alicujus momenti negotium Romam deferitur, cujus procurandi gratiâ non patriarcharum rerum periti viri Romam mittan-

mittantur. Sunt etiam inter Cardinales, qui fuere illarum partium Nuntii. Adsunt præterea Romæ omnium ferè Nationum viri selecti. *pag. 228.* 3) Non judicant hodie Pontifices Concilia generalia necessaria aut opportuna; neque illa post Tridentinum à Nationibus petita sunt. *pag. 224.* 4) Coadjutoria cum futura successione, ubi nullum Coadjutor præstat servitium, Leodiensibus tantum & Westphalis conceduntur ad prævia testimonia idoneitatis Episcoporum. *pag. 229.* 5) Illegalis in Germania beneficiorum pluralitas non Pontificibus, sed Germanis ipsis adscribenda est. *pag. 231.* 6) Falsum est quòd Romæ in secundo gradu facilè & frequenter dispensetur. *pag. 235.*

Prompta est & æqua ad singula responsio. *Ad I.* Verum est quod de se scribit Benedictus XIV. *de Synod. Dioces. Lib. XIII. Cap. 18. n. 12.*, se nunquam in ulla diocesi statuisse, aut indulgisse festorum dierum imminutionem, seu reductionem, nisi petentibus & instantibus Episcopis. At de eo non est quæstio; sicut nec de illis particularibus causis, quæ in Romanis Congregationibus tractantur, & in quibus vota aut saltem relationes Ordinariorum admittuntur, vel etiam postulantur; sed de *generalibus* Constitutionibus; quippe in quibus multò majus Ecclesiæ commodum vel incommodum versatur, & quæ tum hoc titulo, tum ex propria sua natura Episcoporum suffragia ampliùs desiderant. Ut extra laudati Benedicti XIV. labores Apostolicos non vagemur: habemus ejusdem Bullarium quatuor constans Voluminibus; quæ ad exemplum suorum prædecessorum Gregorii IX. Bonifacii VIII. & Joannis XXII. ad futurorum memoriam & faciliorem promulgationem Universitati Bononiensi inscripsit. In hoc Bullario continentur Bullæ decretales ferè ter centum. Edicat nunc Zaccaria an aliquæ, & quæ ex his emanaverint acceptis præviè suffragiis Episcoporum diversarum Nationum; dubito, an vel unam nobis monstraturus sit. *Ad II.* Solent equidem ex partibus Romanam ad procuranda gravioris momenti negotia mitti viri rerum

patriarum experti; at quis probabit, ut iudex se demum à sollicitatoribus faciat instrui de singularum provinciarum seu regnorum particularibus juribus, usibus, commodis, necessitatibus; finaliter de æquo & bono. Nuntii omnes *Itali* sunt, qui italica sua principia & præjudicia cis Alpes, cùm veniunt, adferunt, & dum recedunt, trans Alpes reportant. Horum suffragia, quando ad Cardinalatum assumuntur, Cisalpinis negotiis & juribus parum aut nihil prosunt. Satius est consilium Didaci de Alaba, de quo suprà *Num. I. lit. i.* Hic suavit, ut *respondente ad singulas Nationes numero*, Cardinales, ex ipsis his Nationibus assumpti, Romæ resideant, & Senatum Papæ constituent. *Ad III.* Facilitati illi & promptitudini RR. Pontificum in Convocandis Conciliis generalibus, ubi eam Christianæ Potestates concorditer potierint, quam laudat & approbavit Adversarius pag. 225., obstitunt & porro obstabunt monumenta à Febronio *Tom. I. pag. 711. 811. Tom. II. pag. 470. 477. 478.* indicata, & perdurantia identidem ejusdem Curie motiva politica, in meta reformationis principaliter fundata. Quòd autem hodie à secularibus Principibus & Curiiis minùs urgeantur generalium Synodorum celebrationes, hujus duplex est ratio: *Prima*, ille modus in postremo universali Concilio ex parte Romanorum usurpatus, de quo *Tom. III. Febr. pag. 122. seqq.* qui principibus æque ac Episcopis magnam talium Conciliorum nauseam ingessit: *Altera*, quòd in moderno rerum statu, & habito respectu ad difficultates & impedimenta res Ecclesiæ ex antiquo more restituendi, promptiora certioraque remedia tollendorum abusuum inveniantur in auctoritate Regum & Principum, quàm Defensorum Ss. Canonum, Disciplina Ecclesiasticæ, quin & propriorum subditorum & jurium his competentium. *Ad IV. & V.* Curia citra dubium adscribendæ veniunt illusoriae illæ Coadjutoria & improba beneficiorum pluralitates; utraque cessabunt negatis Romanis dispensationibus. Sequantur Pontifices monitum divi Bernardi, & omnia sana erunt & in tuto. Ita autem S. Pater Lib. IV. de Consid. Cap. 6. *Oportet Pontificem esse ingenuum, quem nulla*
deor-

*deorsum trahat indigna affectio: Oportet rectum, quem nulla seorsum avertat sinistra intentio: Oportet cautum, quem nulla subeat furtiva suspicio: Oportet vigilem, quem nulla ab se abducatur peregrina & curiosa cogitatio: Oportet firmum, quem nulla concutiat repentina turbatio: Oportet invictum, quem nulla fatiget vel continua tribulatio: Oportet amplum, quem nulla coarctet rei temporalis amissio. Ad. VI. Quotquot sunt, quorum manibus vel oculis Romanæ expeditiones in causis Matrimonialibus tractantur, eorum fidem magnâ fiduciâ attestor, an in hujus generis dispensationibus imprimis generatim observetur ille Canon Tridentini: *Raro & gratis*; deinde quoad secundum gradum speciatim: *Non nisi inter magnos Principes & ob publicam causam*!*

XVII.

Dum de Abusibus, quæ res Ecclesiæ perditæ fuerunt, nobis toties sermo est, duo monenda veniunt: Primum: non hic agi neque quæstionem esse de vitiis singulorum, privatorum, imò nonnullorum, quin & plurium Episcoporum, sed de iis nævis, qui in universalis Ecclesiæ regimen directè influunt, & à Romano Primatu, seu illius minùs canonica gestione immediatè procedunt: Alterum: adversùs eosdem abusus ab Ecclesia multoties, & ita quidem reclamatum esse, ut Pontifices plerumque de abusibus & inde secuturis Ecclesiæ infortuniis antè monerentur, quàm prænuntiata à viris sanctis; doctis, prudentibus, quin & integris Nationibus mala evenirent. Hæc probandi, se veriùs demonstrandi ratio non potest iis subjecta esse dubitationibus quibus quandoque subsunt conclusiones desumptæ ab eventu non prævisò. Probabimus has prædictiones, & ut ita loquar propheticas malorum denuntiationes, eventu heu nimium tristi firmatas, testimoniis Scriptorum & monumentorum in Operibus Febronii sparsim allegatorum.

Regebant sæculis XI. & XII. RR. Pontifices ad normam Dictatûs Gregorii VII. quem Romani etiamnum pro genuino & authentico habent. Vid. Bullarium [magnum Rom. Tom. XIX. pag. 254. edit. Luxemb. Inde Pontificum dominatus in Episcopos, Concilia, Reges. Monuit Eugenium III. S. Bernardus & prædixit, hanc esse viam ad perdendum ipsum unâ cum Dominatu Apostolatûm, hæc scribens Lib. II. de Confid. Cap. 6. „ Apostolis interdicitur Dominatus. J ergo tu, & tibi „ usurpare aude aut dominans Apostolatûm, aut Apostolicus „ Dominatûm. Si utrumque simul habere voles, perdes utrum- „ que.“ Tom. III. Febr. pag. 56. Eodem Zelo pro gloria Domûs Dei, & spiritu providentiæ animatus sæculo sequenti Durandus Episcopus Mimatenfis scripsit de Modo celebrandi Conciliûm generale pag. 69. ad Clementem Papam V. ab eo rogatus an. 1307. „ Proverbium vulgare est: Qui totum vult totum perdit, Ec- „ clesia Romana sibi vindicat universa, unde timendum est, „ ne universa perdat. “ Tom. II. Febr. pag. 303. His admonitionibus & tantorum virorum præfagiis nihil territi RR. Pontifices, ducti spiritu mundi, in suo pergentes dominatû, unâ cum eo saltem dimidium evangelici Apostolatûs, uti prædictum erat, hucusque amiserunt. Sæculo XV. quod *Synodale* vulgò nuncupatur, sperabant Principes & Episcopi, futurum ut per medium generalium Conciliorum Romana Curia reformaretur, potestas Pontificis ad justos & SS. Canonibus conformes terminos reduceretur, atque ita Ecclesia pristino splendori restitueretur; verûm sanctissima hæc consilia Pontifices quibus valebant modis & viribus eludere conati sunt. Cùm Eugenius IV. Conciliûm Basileense sub umbra translationis adversum dispositionem Canonum Constantiensium rumpere tentaret, dixit anno 1433. illius Concilii Præses Cardinalis Julianus: „ Si in viridi & in decretis ita novis existentibus Papa hoc fa- „ cit; (*sc. dissolvendo Synodum*) quid faciet hinc ad centum „ annos, si Conciliûm cederet, & Papa obtineret. Nihil „ aliud dicere possemus, nisi quòd actum esset de Christiana „ Religione. “ Papa obtinuit: Hoc malum exemplum (quod
venenum

venenum dixit Jacobus à Paradiso, scriptor coævus, Doctor Erfordienſis) diffuſum eſt in Eccleſias; & per hoc Pontifices omnem deinceps ex parte generalium Conciliorum declinarunt correctionem ac reformationem. Inde ſequenti ſæculo immanis illa Religionis ruina & fatalis Eccleſiæ ſciſſio, quæ (uti ex doctiſſimorum & omni virtute prædicatorum virorum ore & ſententia ſe ſæpe audiviſſe anno 1535. retulit Orthvinus Gratius nunquam eveniſſet, ſi juxta Juliani Chriſtianam admonitionem, Eugenius, Baſileam, uti ſpoſponderat, adveniſſet; cujus uti & ſucceſſorum ejus negata ad Concilium univerſale ſubmiſſio prædictorum à Juliano malorum unica cauſa fuit & ſeminarium. *Tom. I. Febr. pag. 513. Tom. III. pag. 225. & 354.*

Eodem tempore, anno videlicet 1437. Andreas Epico-
pus Magoreniſis in Gubernaculo Conciliorum Part. III. „ Illa,
„ inquit, fides Chriſti, illa obedientia Romanæ Eccleſiæ, quæ in
„ quibusdam parvulis angulis terræ & orbis, ſcilicet in quin-
„ que Nationibus, Italiæ, Franciæ, Teutoniæ, Hiſpaniæ &
„ Angliæ remanſit concluſa, adhuc omni die paulatim perde-
„ tur Et timendum eſt, quòd ante diem judicii, & in
„ brevi, niſi ſuper eam fiat reformatio & reparatio, deſoletur
„ & foras mittatur, & ab hominibus conculcetur. *Tom. I.*
„ *Febr. pag. 674. & ſeqq.* “ Hoc ſuum Conciliorum Guberna-
culum Andreas inſcripſit Card. Juliano Concilii Baſileenſis Præ-
ſidi. Utriusque eadem fuit ſententia, idem fatale vaticinium,
niſi Eccleſia reformetur *in CAPITE & in membris*: hoc even-
tus, proh dolor, magnâ parte probavit. Scilicet Eugenius
Concilium, reparandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtitutum,
rumpendo, ſe illius authoritati ſubtrahendo, atque ita refor-
mationem ſuæ Curix impediendo, effecit tum per ſe ipſum,
tum ſuo exemplo, ut intra centum annos Catholica Religio
in dimidia ſaltem Germaniæ parte, in regnis Magnæ Britan-
niæ, in fœderatis Belgii provinciis, in toto Septentrione de-
periret, in Gallia adhucdum ſuperſint & impoſterum manſura
ſint ubera hæreſum ſemina; & Deus ſcit, qui juxta dictum Epi-
ſcopi

scopi Magorensis ante diem judicii eventurum fuisset, nisi ipsimet Catholici Principes de consilio Episcoporum & aliorum piorum viorum reformationi Ecclesiarum suorum Regnorum & Statuum intenderent, successivâ reductione genuinorum Canonum, & abolitione Romanorum abusuum, impediendo ne illi in suis terris ac provinciis vigorem atque executionem obtineant. A sententia binorum jam laudatorum virorum parum distat illa Cardinalis de Alliaco Tract. de Necessitate reformationis Ecclesiæ Cap. 29. ubi: „ Expediret ut „ hæreses & auctores earum de Bohemia & Moravia eradica- „ rentur omni modo; sed non video quòd id unquam bono „ modo fieri possit, nisi *Romana Curia* prius ad ipsos veteres- „ mores & consuetudines laudabiles reducatur; quia lege ca- „ vetur, quòd à Capite edenda sit ratio, “ *cit. Tom. I. pag. 673.*

Progredimur ad sæculum XVI. quo jam annuntiata prædictiones infeliciter impletæ sunt. Antequam tamen vinculum unionis & Religionis effectivè rumperetur, præcessit adhuc postrema monitio ex parte Germanorum his verbis: *Mittis summus Pontifex cum filiis suis Germanicæ Nationis agat, ne PROPEDIEM instar Bohemorum plerique ab Ecclesia deficiant Romana.* Ita in Remediis, quæ decem Gravaminibus Nationis Germ. anno 1510. Maximiliano Imperatori præsentatis subjunguntur, §. 8. eod. *Tom. I. pag. 469.* Advenit tandem fatale illud *Propediem*; pergebat nihilominus Romana Curia conformiter ad sua principia populos gravare; præsertim Germanos. Quare Status Imperii *Seculares* in Comitibus Norimbergensibus anni 1525. ita sanciunt: „ Si onera & gravamina „ in *præstituto tempore* non fuerint abolita, Sanctitatem Ponti- „ ficiam latere nolunt, eos prædicta gravamina diutius neque „ perferre velle, neque tolerare posse, sed se ipsius rei iniqui- „ tate & necessitate compelli, ut pro sua industria de aliis com- „ modioribus viis & modis cogitent, quibus in pristinam li- „ bertatem afferi possint. “ *Tom. I. Febr. p. 472.* sic, inquam, deliberabant & statuebant Principes & Status *Laici*, quorum plurimi, cum neque tunc, neque *præstituto tempore* emenda-

tio sequeretur, atque ita se à Romanis ludi viderent, quod prænuntiaverant executi sunt, unà cum obedientiâ Romanæ Sedi hæcenus præstitâ etiam ejus fidem & religionem variis in articulis abjicientes: Scilicet tædio & execratione illius intolerabilis jugis quod cuncta illâ ex Urbe prodeuntia suspecta eis & invisa reddebat.

Si Chronologicam talium prædictionum seriem accuratè servare vellemus, hoc loco veniret augurium Joannis Fabri Episcopi Viennensis in in Austria, viri summis Pontificibus addicti & grati, de anno 1536. Sed servamus illud ad aliam prædictionum classem *Num. seq.* memorandam. Pauca tamen hæc ex ejus Commentario, tunc pluribus recensendo, hic describimus. *Art. 71.* „ Modis omnibus festinandum est, ne „ diutiùs differatur hoc *tandem* & feliciter institutum Conci- „ lium (Mantuanum): alioqui & reliquæ Catholicorum parvulæ „ postremò non supereunt; &, quod timendum est, seducen- „ tur etiam, si fieri potest, electi &c. “ Non minùs alii viri. Interim augebatur numerus eorum qui à Romana Ecclesia deficiebant. Probi & perspicaces augurabantur defectionem multò majorem, nisi remedia semper dilata *tandem* & *promptè* ad manum sumantur. Sic Claudius Espencæus *Opp. pag. 480.* „ Nemo non videt in quem statum adducta sit S. Sedes Apo- „ stolica, imò tota Christi Ecclesia; quam multa non multis „ ab hinc annis facta sit ab ea discessio; metuendum ne ma- „ jor fiat, ni *vel aliquando tandem* remedium adhibeat; si *tan-* „ *tis* quibus obruitur Ecclesia malis medendis allata mora fue- „ rit, hoc futura damnosior, quo longior. “ *cit. Tom. I. pag. 479.* Espencæo jungamus Gentianum Hervetum; uterque Tri- dentino interfuit; uterque eodem prophetico tono loquitur. Ita Hervetus in Oratione de reparanda Ecclesiasticorum Disci- plina *pag. 32.* „ Catholici unitem conservantes deformatæ „ Ecclesiæ vicem deplorant, & ut ea reformetur, omnibus „ votis Deum obsecrant; quæ nisi fiant (nolo malè ominari) „ sed vereor ne hic cancer in dies latius serpat, cui tollendo
nec

„ nec ferrum nec flamma satis fuerint. “ *Tom. III. Febr. pag. 256.* Ambo culpam non adhibiti convenientis remedii, & non secutæ fundamentalis & Catholicæ Reformationis aperte in RR. Pontifices conjiciunt. Quis post hæc ignorat, quæ ab egregiis his viris tam apertè prænuntiata sunt, ea ad unguem deinde impleta fuisse.

XVIII.

Hætenus illa specie Prophetarum, qui Pontificibus quasi in faciem toties prædixerunt illam Ecclesiæ scissionem & tantum non ruinam, quæ ex ipsorum facto deinde secuta est. Fuere autem & alii, qui summis Pontificibus prænuntiarunt, nisi Ecclesia, & Romana quidem ab ipsismet reformetur, alios, & eos quidem *bonos Catholicos*, futuros, qui ipsam emendent. Si dicam inter hos augures etiam Febronium numerari posse, exclamabit haud dubiè Zaccaria: *Num & Saul inter Prophetas?* ipse inquam, qui sui Antifebronii vindicati *Tom. IV. pag. 454.* Febronium *Pseudo-Prophetam* vocavit, ideo, quòd hic, Tomo II. pag. 329. insinuasset, rupta nuper inter Curiam Romanam & Regem Lusitaniæ omni relatione (vid. *eod. Tom. II. p. 580. & seqq.*) illam huic tandem cessuram; quod & effectivè contigit, dum quod sub Clemente XIII. ab ejus Curia in Regem & Regnum peccatum fuerat, domum sub moderatiore regimine Clementis XIV. reparatum est. Verùm hæc temporaria sunt.

Aliud hujusmodi Prophetiæ Specimen, sed perdurantem habens effectum, exhibet Præfatio *Tom. I. Febroniani* in allocatione ad Clementem XIII. In ea jam anno 1763. illi denuntiabatur, casu quo abusus suæ Curiae tollere Papæ renuant aut longiùs differant, sæculares Potestates, autoritate sibi ad tuendos subditos desuper datâ, eorum defectum suppleturas esse; id quod Pontificibus æque parum gratum ac honorificum accidere posset. Quod prædictum jam nonnullis in partibus effectum

effectum est. A paucis annis Rex utriusque Siciliæ & Resp. Veneta Regulas Romanæ Cancellariæ in suis Statibus abrogarunt; eadem Serenissima Respublica exemptionem Regularium à jurisdictione Ordinariorum sustulit; Infans Hispaniæ Parmæ Dux Romanis appellationibus & beneficiorum captationibus modum posuit. Plura expectamus.

Habuit in hoc vaticinationis genere Febronius præcurso-
rem verè egregium, de quo paulò antè, Joannem Fabrum
Episcopum Viennensem, fortissimum fidei Catholicæ adver-
sus Lutherum & alios hæreticos Athletam. Cum anno 1535.
Paulus III. ab Imperatore pressus, & de hujus assensu, Gene-
rale Concilium Mantuam indixisset, misit ad eum idem Epi-
scopus sua consilia suosque sensus circa ea quæ præparationi ta-
lis Synodi opportuna judicavit, Pontifici admodum accepta
apud Raynaldum *an. 1536. n. 37. & seqq.* In his inter reliqua:
„ *Art. 54.* Scit rursus sua Sanctitas, & Domini Deputati,
„ quodd contra Sedem Apostolicam Centum Gravamina Ger-
„ manicæ Nationis sunt edita ac vulgata; & cum *in hoc futu-*
„ *ro Concilio* plures abusiones, maculæ, rugæ & nævi, qui-
„ bus magnâ ex parte facies Ecclesiæ defœdata & commaculata
„ apparet, delendi, ac quasi spongiâ abstergendi sint; *alio-*
„ *qui abusus non sublatis è medio, nulla pax nulla denique*
„ *unanimitas erit.* His autem in unoquoque Statu reformatis,
„ fiet sine dubio, ut is Christus, qui in navicula Petri ventis &
„ mari sævientibus dormire videtur, surget, imperabit ventis
„ & mari, & fiet magna tranquillitas in Ecclesia Dei. Ego au-
„ tem, si dignus ac idoneus ad consulendum esse possem, ex
„ puro corde suæ Sanctitati hoc consilium darem; certè meo
„ iudicio *abusiones Romanæ Curie* (magnum enim est discrimen
„ inter Curiam Romanam & Romanam Ecclesiam) prius per
„ suam Sanctitatem essent moderandæ; non enim committere
„ debet sua Sanctitas, ut quilibet adversarius garrulus & im-
„ pudens sibi ejusmodi abusionum tollendarum vendicet oen-
„ suram ac auctoritatem. Proinde hæc omnia sunt *ante Con-*
Tom. IV. P. II. Pp „ *cilium*

„ *cilium per summum Pontificem deliberanda & facienda:*
 „ *poterit enim nunc sua Sanctitas illa Centum Gravamina Na-*
 „ *tionis Germanicæ in manus sumere, ac illa per se suâ spon-*
 „ *te moderari ac mitigare, & quæ occurrerint abusiones,*
 „ *tollere sine investigatorio: sunt enim ejusmodi, ut mitiga-*
 „ *tionem patiantur, & sunt certa moderamina in promptu,*
 „ *quibus sua Sanctitas se se gravatam conqueri jure vix pote-*
 „ *rit: est enim longè melius multoque consultius sasancæ Sedi*
 „ *Romanæ, & Cathedræ Petri, ultrò ab abusionibus, quæ*
 „ *irrepserunt, cedere, quàm tandem cadere.* “

„ *Art. 55. Si igitur sua Sanctitas Domum suam ac Cu-*
 „ *riam, ac ejus abusiones ita reformaverit, magnam apud om-*
 „ *nes Nationes consequetur laudem ac auctoritatem, eritque*
 „ *magna spes, ut etiam tota Germania, imò tota Ecclesia pos-*
 „ *sit in tranquillum & orthodoxum priorem statum redigi,*
 „ *eritque magnum documentum voluntatis ac modestiæ suæ*
 „ *Sanctitatis, non solum apud hæreticos, verum etiam ortho-*
 „ *doxos: ita enim fiet, ut facies Ecclesiæ, tot citatricibus de-*
 „ *formata, possit ad suum decus reformari.* “

„ *56. Alioquin adversarii semper, & usque ad raucedini-*
 „ *nam, Præsidenti summo Pontifici clamabunt: Medice, cu-*
 „ *ra te ipsum: qui alium doces, te ipsum non doces? qui in lege*
 „ *gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras? &*
 „ *quare assumis Testamentum meum per os tuum? Tu verò odi-*
 „ *sti disciplinam, & projecisti sermones meos retrorsum. Hæc*
 „ *summâ necessitate adductus dico bono Zelo ac animo. Ita*
 „ *me Deus amet! hac solâ ratione persuasus, ut per omnia*
 „ *cultus Dei & Apostolicæ Sedis servetur, ut mala in futu-*
 „ *rum emerfura vitari, & in tempore præcaveri possint.* “

Quot non ab eo tempore in Gallia edita à Regibus, Pontificibus minimè consultis, Edicta abusus Romanæ Curiae reformantia! Quoties non eadem Curia nolens juxta monitum
 hujus

hujus Zelosissimi Præsulis *cedere*, visa est aliis in regnis in conspectu similium Edictorum reformatiorum *cadere*! Sed insistamus parumper historiae reformationis abusu, quam Curia ipsa sperari sæpe fecit, nunquam perfecit.

XIX.

Ad præmissos tres Articulos, ex Joannis Fabri Libello de modo & ratione indicti Concilii celebrandi Paulo III. per Madurtium Cardinalem Tridentinum transmissio, Pontifex in hæc verba fecit responderi: *Hanc ob causam Sanctitas sua aliquos & doctrinâ & sanctitate vitæ insignes Prælatos ad se vocavit.* Raynaldus *l. cit. n. 38.* Fuere hunc in finem delecti & vocati viri verè egregii Caspar Contarenus, Joannes Petrus Caraffa, Jacobus Sadoletus, Reginaldus Polus &c. qui Pontificio mandato fideliter parentes dederunt insigne illud Reformationis Consilium, de quo *Tom. I. Febr. pag. 473. & 501.* Cùm in eo Romanorum nævi in Ecclesiastico regimine minimè reticerentur, non poterat non proposita ab illis reformandi ratio duplicere viris Curiae, ad alia omnia, scilicet ad mundi mores & artes politicas factae. Igitur Pontifici persuasum est, ut rem istam *commodiori tempore* servaret; instare, inquiebant, Concilium, cui hujusce rei deliberatio permittenda. Pallavicinus *Hist. Conc. Trid. Lib. IV. Cap. 5. n. 3.* At quàm hoc fuerit serium, mox videbimus. Fleurii Continuator *Hist. Eccl. Tom. XXVIII. Lib. 138. n. 32.* aliam addit rationem: Ne Romani in conspectu orbis suam culpam viderentur agnoscere, & per hoc haereticis materiam triumphi praeberent. Interim Concilium, quod Mantuam indictum fuerat, non obtinuit, propter causas seu praetextus, quos refert Raynaldus *ad an. 1537. n. 1. seqq. n. 21. 22. seqq.* Tum alia anno 1539. Synodus ad urbem Vicentinam vocatur; sed & haec antequam inchoaretur, concidit. Anno 1540. Paulus III. rursus nominat quosdam Cardinales pro reformatione suae Curiae; sed nullo iterum successu. Vid. Raynald, *h. an. n. 65.* Anno sequenti idem

Pontifex Nuntium ad Germanos mittit Cardinalem Contarenum, tum ut eos ab habendo Concilio Nationali avocaret, tum ut illis quaedam Reformationis capita proponeret. Exstant hi Reformationum articuli apud Raynaldum *ad an. 1541. n. 19.* In his ne verbum de abusibus Curiae Romanae, Germanam & alias mundi regiones assilgentibus, aut de spe emendationis eorundem, Attamen de loco habendi Concilii Generalis tandem & finaliter cum Germanis conventum est. In Recessu Imperii Spirensi an. 1542. §. 128. urbem *Tridentinam* eum in finem placitam esse declaratur. Verum antequam ad Concilium ipsum veniretur, novae iterum remorae; novus rursus in Germaniam Nuntius cum pollicitatione Concilii inchoandi ut primum pax inter Caesarem & Regem Galliae restituta fuerit. Quod ad *Gravamina* attinet, habebat idem Nuntius in mandatis quod sequitur: „ Et quia aliquis saecularis Princeps de „ *abusibus*, quos esse in Dei Ecclesia, *Et praecipue in hac Romana aula*, dicet, querelam faciet, Nuntius semper, quod „ verum est, affirmabit, suae Sanctitatis tempore non irrepressibile, nec ejus voluntatis esse, eos confirmare, quinimo, „ ut hi abusus tollantur, valde desiderare; *qua de causa Concilium semper maximopere optasse.* Sed animadvertat Nuntius & abstineat se à contentionibus circa istos abusus, & „ circa fidei Catholicae dogmata, quia in praesentia eorum „ illud non est suum negotium: & tantum de his rebus loquetur, quantum ad modestè defendendam veritatem sufficit; „ simulque hoc modo animas illorum, cum quibus de his loqui oportuerit, aedificare curabit: “ apud Raynaldum *an. 1543. n. 49.*

Germani tot morarum pertaesi, eodem anno 1543. de habendo Nationali Concilio iterum non modò deliberarunt, sed etiam in Spirensi Dieta anni sequentis de Reformatione & de negotio Religionis inter Catholicos & Protestantes varia provisionaliter statuerunt. Haec conclusa sicut Papae meritò displicuerunt, ita eum producere fructum, ut majore ardore
ad

ad aperturam Concilii Tridentini progrediretur, quae etiam mense Octobri an. 1545. secuta est. Attamen hic mox plerisque illud singulare visum, & per hoc non vulgaris dissidentiae materies data est, quod jam ante inchoationem Synodi Pontificii Legatis haec facultas concessa sit: „ Concilium praedictum de eadem civitate Tridentina ad quamcunque aliam „ commodiorem & opportuniorem ac tutiorem civitatem, de „ qua ipsis videbitur, transferendi & mutandi, ac illud in „ civitate Tridentina supprimendi & dissolvendi; nec non „ Praelatis & aliis personis Concilii hujusmodi, ne in eo ad „ ulteriora in dicta civitate Tridentina procedant, etiam sub „ censuris & poenis Ecclesiasticis inhibendi. “ Raynald. *an.* 1545. *n.* 2. Illud verò Germanis multò magis suspectum, & haëtenus tractatis adversum apparuit, quòd Paulus III. in sua ad Legatos instructione apud Raynaldum *d. an.* *n.* 47. declaraverit, se non permitturum, ut nævi suæ Curiae in Synodo & per illam emendentur. Verba mandati hæc sunt: „ de capitibus Religionis, abscisso quocunque respectu, primum tractabitis, damnantes non personas, sed doctrinam, & non „ solum generales propositiones, sed etiam particulares, quæ „ nunc vigent, & hærelum sunt fundamenta. “

„ De Reformatione nec ante dogmata, nec simul cum „ illis omnino agetur, cum hæc secundaria & minor causa „ congregandi Concilii fuerit; sed tali circumspectione in hac „ re utantur, ut occasio aliis non sit credendi, eam nos vel „ evitare, vel ad finem Concilii differre velle: imò declarent, „ quòd quando Concilium in re principali bene procedere „ cœperit, de illa, sicut convenit, tractabitur. *In rebus,* „ *quæ ad Romanam Curiam pertinent, de quibus querelas as-* „ *ferunt, consiliis Prælatorum & Provinciarum libenter aures* „ *porrigant, non quia Concilii sit illas emendare, sed quia* „ *Pontifex de illis optime instructus remedia porrigat oppor-* „ *tuna.* “

Eo autem minùs Germanica Natio sperare poterat, futurum, ut in Tridentina Synodo sua Gravamina levarentur, quando Paulus III. qui ipse per Legatos in hac Synodo comparabat, Episcopos à jure per procuratores suffragandi prohibuit. Raynald. anno 1546. n. 7. Cui accedit, quòd nollet dari vel numerari suffragia per Nationes, uti in Conciliis Constantiensi & Basileensi factum est. His duobus modis pluralitatem votorum & hoc ipso facultatem decidendi Episcopis Italiæ, utpote in multo majore numero comparentibus, pro quavis occasione asseruit. Adde, quòd in hac Synodo adversùs Cardinales (penes quos nervus Curix esse noscitur) quidquam proponere, Episcopis permissum minimè fuerit. Raynald. l. cit. n. 68. Unde haud mirum sæpefactos Curix abusus in eadem Synodo minimè sublato fuisse; de quo illi ipsi, qui Concilio interfuere, amarè queruntur.

XX.

Vidimus jam n̄vos Curix Romanæ, & gravamina inde prodeuntia, eaque tanta, ut eis integræ Nationes concuterent, & plurimorum animi ab illa alienari inciperent. Vidimus prædictiones, neque paucas neque ob̄curas, ingentium malorum inde secutorum, Ecclesiæ imminentium, & in Romanam quidem præcipuè redundaturorum. Vidimus plurimas easque urgentissimas, sed infructuosas, instantias Nationum, Principum, Episcoporum, aliorum magnorum virorum ad obtinendas eorundem gravaminum sublaciones. Vidimus prænuntiata mala evenire, interim graviora prædici, quæ pariter subsequuta sunt: neque tamen omnibus his Romanam Curiam commoveri, in ordine & ad finem dimittendi suos abusus, Christianos & hætenus cum Romana Ecclesia in nexu subsistentes populos gravantes. Vidimus (quod complementum erat malorum) inconsutilem Christi togam tandem miserè discissam, ansam & materiam præbentibus continuatis semper iisdem abusibus, qui multis intolerabiles visi sunt. Videmus etiam.

etiamnum, postquam his de causis integra regna ab Ecclesia Catholica defecissent, eos Principes, qui generotè in fide perstiterunt, cum nihilominus Romana Ecclesia, aut veritus Curia, relativè ad alias Ecclesias maneret ut antè, id est, has injustè gravans, rei manum efficacem admovere, & æquis Edictis reformatoriis suos subditos (salvis Romanæ Sedis veris juribus) adversus Romanorum injurias & violentias tueri. Dicant post hæc adversarii, non esse in ea Curia abusus, aut si qui fuerint, fuisse illos antequam res Ecclesiæ ad illa extrema devenerint, aut etiam postea, penitus sublato, dicat Zaccaria, uti facit Tom. IV. pag. 54. *Febronium pro suo in Romanam Curiam odio sæpe sæpius cum spectris digladiari, atque abusus somniantem videre, quos nemo vigil agnoscat.*

Caput II.

*De mediis & subsidiis vindicandæ Ecclesiasticæ Libertatis.
Zaccaria semper idem, semper errabundus.*

L.

Maximum Ecclesiasticæ Libertatis præsidium Febronius in eo posuit, ut Episcopi *nativa* sua jura defendant, & amissa recipiant. Primum, *defensionem* scilicet, Zaccaria Tom. IV. pag. 241. concedit; *recuperationem* negat. Præjudicialis hac in re haud dubiè quæstio est, in quo *nativa Episcoporum & respectiva eorum Primatis jura* consistant. Nos sanè putamus ex iis, quæ per omnes Tomos Febronianos hætenus disputata sunt, quid de hisce juribus sentiendum sit, satis apparere. Non sunt confundenda, inquit ille pag. 243., jura, quæ Episcopi à Christo Episcopatum institnente acceperunt, cum juribus quæ illis ab Ecclesia vel à Sede Apostolica collata sunt; de illis ait pag. 245. certum est, Romanos Pontifices ea quæ juris divini sunt, intacta relinquere. Nos imprimis negamus ordini Episcopali ab Ecclesia vel à RR. Pontificibus

ficibus quidquam attributum esse ultra id quod à Christo Episcopatum instituente acceperunt: dico *Ordini Episcopali*: aliud est de variis particularibus Episcopis seu Ecclesiis, quarum aliis data sunt jura Metropolitana, aliis Patriarchalia, & similia; idque originariè non à Pontificibus, sed à Synodis & ab Ecclesia. Verùm de his non est in præsentiarum quæstio: de veris & *originariis* juribus *omnium* Episcoporum modò tractamus, de his servandis & respectivè restituendis agimus, in ordine ad Ecclesias ab indebita servitute eximendas.

Dum de propriis & *nativis* Episcoporum juribus per Romanos Pontifices minutis inter nos sermo est, ad ea haud dubiè tempora recurrimus, quibus jam diœceses erant divisæ, ac cuivis Episcopo certus ac proprius fuit districtus & distinctus populus; antè enim Episcopatum omnibus fuisse communem nemo negat. Ante illam divisionem, *quoad Episcopale officium* & adhærentes ei functiones pastorales, tantum ubilibet terrarum poterat novissimus Apostolorum quantum Petrus, tantum quilibet Episcoporum, quantum Romanus. At post Ecclesiarum divisionem Canones sollicitè caverunt, ne alter alterius terminos ingrediatur, & sine illius consensu pastoralia inter eosdem exerceat. His præmissis, videamus, an ita certum sit, uti adversarius prætendit, RR. Pontifices eas, quæ ex institutione divina sunt, facultates Episcopis intactas relinquere. Quæro itaque primò, An non quilibet Episcopus in sua diœcesi ex institutione & concessione divina jus habeat omnes suæ Pastoralis sollicitudini subjectos poenitentes ritè dispositos à peccatis solvendi; cum iisdem in lege Ecclesiastica, V. G. in impedimentis matrimonii, ubi mens & anima legis relaxationem patitur & suadet, dispensandi; dignos ad quævis suæ Ecclesiæ munia ministros deputandi; in omnes suorum diœcesanorum actus Religionis intendendi, eos dirigendi, & pro re nata emendandi &c. Quæro deinde, an omnes & singulas has facultates Episcopis Papa intactas relinquat, quando Episcopis prohibet, & quidem sub poena nullitatis

tatis, ut certos peccatores, ut ut ad poenitentiam dispositos, absolvant, cum simili modo quasdam utcumque legitimas dispensationes, spiritui legis conformes, & ad particulare tantum animarum regimen pertinentes, neque *ad universale totius Ecclesiae gubernium* quidquam relationis habentes Episcopis invitis interdicat; si sibi per Regulas Cancellariae appropriat jus plus quam duas tertias omnium beneficiorum in aliorum dioecesebus conferendi; dum demum vetat, ne Episcopi quidquam sumant inspectionis, aut exerceant propriae auctoritatis circa ea quae intra domos Religiosorum aguntur.

Vagus in suis principiis Adversarius *pag. 242.* ex ipsa, inquit, Christi institutione Episcoporum jura Romanis praesulibus ita subjici debent: ut in horum potestate sit, quemadmodum res Christiana poscit, ea amplificare aut etiam coarctare; addit, posse illos etiam, ubi id necessitas aut certa utilitas exigat, Pontificalia in alienis dioecesebus exercere. Omnia haec sunt petitiones principiorum à nobis toties convulsum; sunt studiosae confusiones jurium *Primatus* cum juribus *Episcopatus*, quae duae qualitates, licet in eodem subjecto conjunctae inveniuntur, tamen inter se planè differunt, & diversimodè operantur. Primatis jura per se nunquam eò tendunt, ut universo Episcoporum ordini ea jura tollat, quae Christus illi attribuit. Usus jurium Episcoporum potest regere universalis Ecclesia; sed & idem potest respectu jurium Pontificatus. Vid. *Tom. II. Febr. pag. 183.* Constitutio Papalis *nova* circa usum & exercitium jurium Episcopatus citra acceptationem Ecclesiarum nulla est. Olim in saeculis ignorantiae Romani Pontifices sibi reservabant peccata tum volentibus Episcopis, tum invitis; reservabant beneficia obmurmurantibus Ecclesiis & Nationibus: tandem has inter & Curiam Romanam, ob defectum sufficientis notitiae jurium Primatus, ad Concordata ventum est, de quorum vigore hic non agitur: reservet sibi hodie Papa vel unicum haecenus non reservatum peccatum, vel unicum non reservatum beneficium, etiam extra terras Con-

cordatorum, & expectet, quid Ecclesiæ, quid Episcopi dicturi, quid acturi sint. Vide interim *Tom. III. Febr. pag. 203.*

Quòd Pontifex *ex causa necessitatis* in aliena diœcesi Pontificalia valeat exercere, eò minùs hic in sequelam trahi poterit, quia idem ex simili causa quilibet valet Episcopus; quinimo fatemur id à potiore & posse & debere primum in Ecclesia Pontificem. Vid. *Tom. I. Febr. Cap. 3. §. 2. Tom. II. pag. 284. Tom. III. pag. 18. seqq. Tom. IV. pag. 108. seqq.* Verùm hæc nihil faciunt ad minuendum aut tollendum jus Episcopi exclusivum in sua diœcesi Pontificalia exercendi, cùm ipse id agere vult & potest,

Cùm ab his ad illud demum dilabimur quod ad *recuperationem libertatis*, per Decretales Isidori contaminatæ, potissimum pertinet, audimus Zaccariam *pag. 246.* dicentem: „ Quum „ Apostolica Sedes, atque adeo Ecclesia universa Jus *Pseudo-* „ *Isidorianum* ex divini legum ferendarum sibi credita poterit „ state cooptaverit, improbare illud nequeunt Episcopi, quin „ cathedram adversus cathedram erigant, atque à cathedra „ Petri se se tandem divellant. “ Egregia Hercele ratiocinatio! Miseram omnino Ecclesiam! quæ in receptis per errorem disciplinæ navis perpetuò debet hærere, neque ex his nisi per consensum Rom. Pontificis (qui ipso nostro Ex-Jesuita fatente & probante, Jus Isidorianum semper tuebitur) extricare se poterit. Aliter cogitabant tot particulares & insignes Ecclesiæ, quæ novissimis temporibus Bullam Cœnæ & Regulas Cancellariæ abrogarunt, Romanis appellationibus fines posuerunt, exemptiones Regularium sustulerunt &c. Attamen (sic ille *ibid.* quid hoc est nisi schismati viam, eamque latissimam pandere? Vehementer iterum hic fallit aut fallitur declamator noster: Ecclesiæ, quæ ea quæ jam enarravimus bona statuerunt, nihil minùs fecerunt quam schisma cum Ecclesia Romana; si autem ipse putat hanc tale procuraturum, peræque graviter errat, neque Romam nosse videtur, qui in ipsa Roma moratur.

II.

Alterum quod pro afferenda Ecclesiarum libertate Febronius proposuit, quòdque Zaccaria *Dissert. XI. Cap. 2.* oppugnat, est jus Episcoporum, Constitutiones RR. Pontificum, antequam publicentur, examinandi, & eas pro re natâ retinendi. Ut explicatius hac de quæstione agamus, in partes eam secabimus. *PRIMA* respicit bullas & diplomata Pontificia in causis *privatorum* emanantia; hæc fatetur & agnoscit adversarius juxta Canones Concilii Provincialis Colonienfis, nec non Lugdunensis sub Gregorio X. à Febronio *Tom. II. pag. 584.* memoratos, examini, discussioni & retentioni Episcoporum subjici. *ALTERA* est de *Bullis Dogmaticis*. De his, ait ille, se alibi disseruisse: nempe quòd Episcopi de eis certâ ratione judicare possint, *attamen absque dissentendi facultate*. Quàm absona & contradictoria sit hæc assertio, nos opportuno loco monstravimus, nec opus est jam dictis plura addere; addemus tamen paucæ ex Antonii Pereria Theologi Olisiponensis Defensione Tentaminis Theologici de Auctoritate Episcoporum tempore scissuræ Olisipone ex typographia regia an. 1770. In ea ille *pag. 80.* „ S. Columbanus Bobiensis Ab-
 „ bas ad Papam Bonifacium *Tom. XII. Biblioth. Patrum pag.*
 „ 30. scripsit: *Tamdiu potestas apud vos erit, quamdiu recta*
 „ *ratio permanferit. Ille enim certus regni cælestis clavicula-*
 „ *rius est, qui dignis per veram sententiam aperit, & indignis*
 „ *claudit.* Hanc Columbani Epistolam Bossuetus *Lib. XIV.*
 „ *Cap. 25.* cæteris monumentis adjungit, quibus probaretur,
 „ *viris sanctis bonisque fraudi non fuisse, quòd Romani Ponti-*
 „ *ficus recta etiam sentientis pronuntiato non statim adhaeserint,*
 „ *antequam scilicet Catholica Ecclesiæ auctoritas accessisset.* Et
 „ Capiti ipsi *XXV.* hoc argumentum assignavit: *Bonifacius III.*
 „ *seu IV. eadem causâ sancto Columbano Presbytero suspectus.*
 „ Baluzius verò in Notis ad Cypriani Epistolam *LXXIII.* post-
 „ quam ex Columbano retulisset eandem illam sententiam,
 „ *Tamdiu potestas apud vos erit &c.* hæc continuò adjunxit:

„ *Hæc insinuanda sunt Romanis. Multi enim Romani Pontifices ab hac regula discesserunt.* “

„ Profectò si quæcunque Ecclesiastici Antistites docent, ac præcipiunt, cœco quodam impetu amplectenda & sequenda essent: non hæc, dum de tempore celebrandi Paschatis controversia moveretur, in Decretum Victoris Rom. Pontificis scriberet Polycrates Ephesinus, quæ apud Eusebium Lib V. Cap. 24. legimus: *Quinque & sexaginta annos natus, nihil moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur. Qui enim majores me sunt, dixerunt; Obedire oportet Deo magis quàm hominibus.* Non scriberet Gregorius M, quæ à Gratiano memorantur Causa II. Quæst. 7. *Admonendi sunt subditi, ne plus quàm expedit sint subiecti; ne dum student plus quàm necesse est hominibus subijci, compellantur eorum vitia venerari.* Non hæc scriberet Auxilius Presbyter sæculo X. quæ in Dialogo *Insensor & Defensor* inscripto leguntur Cap. XIV. *Quòd aliud sunt Pontificales Sedes, aliud Præsidentes: Quòd honor & dignitas uniuscujusque Sedis regulariter observanda sunt: Præsidentes autem si obviaverint, per devia sequendi non sunt; hoc est si contra fidem, vel Catholicam Religionem jubere cœperunt.* Non hæc scriberet Gratianus, quæ ad Cap. 1. Dist. XIX. satis obvia & aperta sunt in Decreto. Cùm enim multa ibi de Pontificiarum Sanctionum auctoritate, deque obedientia illis exhibenda esset locutus in hunc modum prosequitur: *Hoc autem intelligendum est de illis Sanctionibus vel Decretalibus Epistolis, in quibus non præcedentium Patrum Decretis, nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur.* “

„ Non hæc scriberet Joannes Gerson, quæ leguntur in Tractatu de Statu Prælatorum Confid. IV. Tom. II. pag. 532. *Status Episcopalis subest rationabili voluntati Papæ ad utilitatem Ecclesiæ ut dictum est. Hæc autem rationabilitas videtur attendenda seu regulanda maximè per determinationes Conciliorum*

„ liorum Generalium, præsertim jam factas de consensu & aucto-
 „ ritate summorum Pontificum. Non denique hæc scriberet
 „ Jll. Bossuetus Lib. I. Cap. 1. Quid si quis jam dixerit, eoquod
 „ Romano Pontifici jure divino ab omnibus obedientia vera debe-
 „ ri fide Catholica credatur; quidquid ille scripserit, edixerit,
 „ jusserit, quocumque in negotio, in jure, in facto, in Ecclesia,
 „ in Republica, nihil nisi obediendum esse; neque umquam obripi
 „ posse, aut mala suaderi occupatissimo licet; sed standum ubi
 „ que jubentis voluntati, in eoque veram repositam esse pietatem.
 „ Insaniet. inquis certè. Ergo illi obedientiæ tam justæ, tam
 „ necessariæ, sua quoque adhibenda cautio est. Quenam illa sit,
 „ quousque pateat, quid Concilia, quid Canones, quid ipsi Ro-
 „ mani Pontifices, quid denique Scriptura; & Scripturæ inter-
 „ pres Traditio poscat, quoniam ambigua res est, pacificè &
 „ amicè quærere; non statim omnia clamoribus miscere nos de-
 „ ceat. “

„ Et rursus Lib. III. Cap. 10. Obedire certè Rom. Pontifici
 „ dicebas necessarium cum hac cautione, nisi contra divina præ-
 „ cepta, contra Canones summè necessarios, contra publicam Ec-
 „ clesiæ tranquillitatem aliquid edixerit. At quantò æquior erit
 „ excusatio, si contra ipsam fidem? At enim id possibile non est.
 „ Assertionem tuam audio probationes requiro: volvis nos in cir-
 „ culum uno verbo, principium petis. Papa obediendum est in
 „ fidei negotio, quia est infallibilis: infallibilis est, quia obedi-
 „ dum ei est in fidei negotio. Nos clarè, Decreta ejus de fide
 „ eandem ac reliqua, habere exceptionem; nempe hanc, nisi con-
 „ tra Dei leges ac Traditionem edixerit. “

TERTIA pars quæstionis de examine & retentione Apo-
 stolicarum Litterarum eas respicit, quæ ad Disciplinam perti-
 nent. Duplici fine earundem examen ab Episcopis potest in-
 stitui: primum: an expediat in singulari aliqua Ecclesia Ponti-
 ficiam quampiam Constitutionem evulgare? Hanc, inquit
 Zaccaria pag. 267. nemo Episcopis negaverit. Alterum exa-

men; quod est circa Pontificiæ Constitutionis æquitatem & sanctitatem, ille Episcopis omnino denegat; nos illud eis vindicavimus *Dissert. VI. Cap. 1. n. 4.* Hic modò addimus seu breviter repetimus quæ ex gravissimis jam laudatis scriptoribus retulimus, ad res Disciplina non minùs quàm Fidei pertinentia, & examen Episcopale Litterarum Apostolicarum indicantia, imò postulantia. Sic S. Columbanus de durante Pontificis potestate loquens *quamdiu ait recta ratio permanferit, & veram sententiam* Papa protulerit: S. Gregorius M. de non præstanda obedientia, Superioribus *qui vitiosa imperant: Auxilius de Pontificibus in devia aberrantibus, contra fidem & Catholicam Religionem jubentibus: Gratianus de Decretalibus Epistolis, quæ Patrum Decretis & Evangelicis præceptis contrariuntur: Gerson de subiectione Episcoporum voluntati Papæ rationabili tantùm, & Canonibus Conciliorum generalium conformi: Bossuetus, in Pontificum Edictis præviè inquirendum, quid Scriptura, quid Traditio, quid Canones possint. Decreta Pontificum hanc habere exceptionem nisi contra Dei leges ac Traditionem edixerint.*

III.

His succedunt quædam Adversarii crises in ulteriora à Febronio proposita media servandæ Ecclesiasticæ Libertatis; sed quæ vix aliquas & ultiores merentur nostra ex parte animadversiones. Sic cùm noster Auctor hunc in finem etiam proposuisset *aptam instructionem populi*, Zaccaria *Dissert. XI. Cap. 3.* ei opponit Episcoporum Pastoralem, quam anno 1770. occasione publicationis Jubilæi evulgavit Episcopus *Tricastinus* adversus similem Epistolam Episcopi *Suessionensis*, in qua ille Collegas Galliarum Episcopos monuerat, ut de quatuor celeberrimæ Declarationis an. 1682. articulis fideles segniter instruendos curarent. In hoc negotio sunt duo extrema: scilicet *nimum, & non satis.* Locutus est Febronius de *apta instructione populi*; in qua hæc consistat, non definivit. Nos circa

circa illam observamus sequentia: 1.) Omnibus animarum Curatoribus cavendum esse, ne populis circa Rom. Pontificis auctoritatem insinuentur principia quæ *num. preced.* vidimus à Bossueto meritò Bossueto meritò explosa. 2.) Hunc ipsum Bossuetum Episcoporum Galliarum Sydus, vidimus suprà *Dissert. I. Cap. 4. n. 12. cum id temporum & rerum circumstantiæ postularent*, etiam è publica cathedra populos adversus nimietates Romanæ Curiae erudientem & munientem. 3.) Scimus, edito regio omnibus Galliarum Universitatibus & Academiis mandatum esse, ut in eis laudatæ IV. Propositiones, Ecclesiasticarum Libertatum vindices ac tutrices, singulis annis doceantur & publicè defendantur. 4.) Nemo ignorat, Procuratores & Advocatos regios, quotiescunque sive per Pontificias Bullas, sive per editos libros in Libertates Ecclesiæ Gallicanæ impingitur, illico insurgere, eos Curis regiis denunciare, illosque ab his non solum proscribi, sed & præclaras eorundem Advocatorum postulationes (*Requisitoirs*) debitis munitis monumentis, & his conformia Parlâmentorum arresta ad omnium notitiam publico dari; idque haud infrequenter. Talia aliis Nationibus dare pro exemplo, imò suadere, non est, uti adversarius per calumniam contendit, Apostolicam Sedem contemptui tradere, sed eam monere, ut ab infundatis suis prætensionibus absteat. Plura his non addimus; illud tamen silendum minimè: in eodem, quod ille profert & Febronianæ doctrinæ sinistrè applicat Tricastinensis Episcopi Pastoralis Mandato pag. 283. notum illud Opus *Defensio Declarationis Cleri Gallicani* Bossueto tribui, quod hætenus Ex-Jesuita perperam negaverat. Idem non multò post, scilicet pag. 300. agnoscit *Ballerinius*, unus ex præcipuis Zaccariæ heroibus.

Totum Caput quartum adversariæ Dissertationis XI. declamatorium est, nihil solidi argumenti exhibens adversus ea, quæ in prioribus tribus Febronii Voluminibus, præsertim in tertio, quæ Jesuita nondum viderat, à pag. 114. ad pag. 149. disputata, & pluribus gravissimis auctoritatibus probata sunt,

sunt, scilicet 1.) licet Papæ competat jus generale Concilium convocandi, hanc tamen regulam plures exceptiones pati. 2.) Concilium debere omni ex parte esse liberum. 3.) Casu quo Pontifex Concilio præsidere renuat, posse alium à Synodo Præsidem deputari. 4.) Tali Synodo cæterà ordinatè procedenti Papam subjici. Hic audio Adversarium pag. 289. ingentem: „ Pontifexne sibi persuadeat, non hic de juribus „ suis divinis, sed de meris prætensionibus agi? Quid si con- „ trà infringi jura divina *certus sit.*, merasque esse prætensio- „ nes, quas qui Concilium supra Pontificem extollunt, in „ medium adferunt? nec Concilium cogi velit, nisi antea se „ Pontificis potestati obnoxios fore Episcopi polliceantur? “ In admiranda hac Jesuitica certitudine quis sibi polliceatur à tali Concilio, minimè libero, reformationem Romanorum abusuum? Igitur cum illos in perpetuum tolerare Ecclesiæ haud teneantur, ad promptiora recurrendum est, quibus Catholicæ Nationes nuper usæ sunt ad abrogandas Regulas Cancellariæ, Appellationes Romanas, Exemptiones Regularium &c. Si autem hæc potuerunt sæculares Potestates quare id sub earundem Potestatum præsidio & tutela non valebunt Synodi Nationales.

Quintum & ultimum Caput Zaccarianæ Dissertationis XI. tractat de Pontificia Excommunicatione. Quæ Febronius tradidit de excommunicatione *injusta & nulla*, ea ille de *omnibus* Romanis censuris non metuendis Auctori nostro per summam calumniam affingit. Consulat interim æquior Lector ea etiam quæ adversario nondum visa, à nobis hac de materia porro notata sunt *Tom. III. pag. 185. seqq. 203. & 216. Tom. IV. Diff. VI. Cap. 1. n. 11. seqq.* Quibus unum illud addimus ex Gersonii Discussioni illius assertionis: *Sententia Pastoris etiam injusta timenda est & tenenda Opp. Tom. II. col. 425.* „ Stat, aliquas sententias Pastoris vel Papæ non esse tenendas, „ imò nec timendas, veluti errorem intolerabilem; & hoc „ multipliciter potest venire; cum Pastor . . . , imò Papa . . . „ possit

„ possit abuti suâ potestate, v. gr. si sententiet in *præjudicium*
 „ *justæ libertatis* ut si excommunicare velit illos,
 „ qui suo Regi & suis edictis rationabilibus obediunt. Nota-
 „ vit hæc Innocentius & habetur fundamentaliter ex
 „ infallibili lege divina & naturali. “

IV.

Pergit Zaccaria totâ suâ Differtatione XII. reliqua, ut ipse ait, *Febroniana adminicula* ad restituendam Ecclesiasticam Libertatem exagitare. Et quidem Capite I. de desiderata hunc in finem *secularium Principum protectione* agens; nihil, inquit, Principibus in causis Dei relictum præter obsequii gloriam: Nulla penes Principes spiritualis authoritas est, siquidem ligandi & solvendi potestatem, & pascendarum ovium curam Petro præcipuè & Apostolis Christus commiserit: Non possunt Reges judicare vel statuere de rebus Ecclesiasticis, sed tantum in executionem Ecclesiasticarum legum coercere suâ auctoritate debent eos, qui Sacerdotio minimè parent: Eis *Defensio*, non *Custodia Canonum* demandata est; itaque tueri Disciplinam Ecclesiasticam debent, non reformare; at in Custodia Canonum veros à falsis secernere Ecclesiæ est, non Principum &c.

Omnibus his postulatis bonus Jesuita aërem verberat, extra rhombum saltat. Debent certè Principes sæculi tutelam & defensionem sacris Canonibus, Ecclesiæ universali, Ecclesiæ Romanæ; debent eam non minùs particularibus suorum regnorum Ecclesiis & Clero sibi subjecto. *Manus Regia* murus est Ecclesiæ, pax Clericorum, salus populi, vita vasallorum, caput subditorum, tutor Reipublicæ, propugnaculum & præsidium Christianæ Religionis: ita Salgado de Protectione Regia. *Preludio II. n. 77.* Innumera in Historia Ecclesiastica prostant exempla, quibus apparet, ipsam Ecclesiam etiam purioribus sæculis factò ostendisse, Clericis jus esse recurrendi ad Prin-

cipes adversus Superiorum Ecclesiasticorum gravamina. Rectè jam laudatus Salgado *Prælod. III. n. 91. seqq.* „ A tem-
 „ porali jurisdictione deducta fuit exemptio Clericorum, . .
 „ . . . quæ inducta fuit ad utilitatem Cleri & Ecclesiæ, non
 „ ad ejus ruinam, damnum & detrimentum; prout contin-
 „ geret, si per violentias gravatus & vi oppressus à Judicibus
 „ (*Superioribus*) Ecclesiasticis non haberet recursum ad Re-
 „ gem & Principem temporalem, ad cujus exhibitionem te-
 „ netur jure naturali & divino, quod *inviolabile* est. “ His
 concordat quod scripsit Cævallos *de Cognitione per viam vio-*
lentiæ Tom. I. Glossa 6. n. 61. pag. 84. nempe: „ Fortior &
 „ potentior est defensio naturalis (vim vi repellendo) quàm
 „ Clericorum exemptio, de jure positivo vel divino introdu-
 „ cta: quia Jus Divinum nunquam tollit Jus Naturale: Unde
 „ si concurrat exemptio Clericorum cum defensione naturali
 „ ipsorum, & non possit utrumque servari; debet Jus Natu-
 „ rale prævalere, & defensio est faciendâ, licèt utendo ter-
 „ minis defensionis Jus Pontificium & Clericorum exemptio
 „ violetur. “ Solidas has doctrinas Hispanorum juvat firma-
 re & illustrare Gabrielis Pereiræ Lusitani *Tractatu de Manu Re-*
gia Prælod. I. num. 6. 7. ita scribentis: „ Manu regiâ duo
 „ jura universalialia dispensantur, quibus Regia Majestas præful-
 „ get: jurisdictionis & protectionis: primum in proprios sub-
 „ ditos exercetur, modò contentiosè, modò voluntariè: se-
 „ cundum etiam in non subditos dirigitur, quos tanquam
 „ Reipublicæ membra Princeps protegit, defendit, & à qua-
 „ cunque injuria tuetur, quandoq; ejus auxilium imploratur;
 „ hæc extrajudicialis est, quæ defensionis soli incumbit, &
 „ etiam non subditis convenit, prout in omnibus violentis
 „ inter Ecclesiasticos commissis. Hoc namque Reges habent
 „ magnificum, quod nulla rapiet dies, prodesse miseris, sup-
 „ plicèsque fido lare protegere Nec dum opitulatur
 „ oppressis, contra Ecclesiasticam libertatem agit, imò peo-
 „ ipsa, quia præ oculis habet noster Princeps invictissimus
 „ Ecclesiarum decorem & honorem. “

Porro

Porro violentiarum, in ordine ad impetrandam manum seu protectionem Regiam, quatuor species enumerat Cevallos *Tom. I. Gloss. §. n. r. seqq.* scilicet 1.) Violentia ablativa, quando aliquid accipitur per vim: 2.) Expulsiva, cum aliquis expellit alium e re sua, quam iusto possidet titulo: 3.) Turbativa, quando quis perturbat aliquem in sua possessione: 4.) Compulsiva, si quis compellit alterum ad relinquendam rem, quam iusto titulo possidebat. Quod & qualiter hæ violentiarum species possint & debeant applicari legitimis juribus, quibus Episcopi Occidentis à Romanis Pontificibus successivè exuti fuerunt, latius expositum est *Tom. II. Febr. pag. 98. seqq. 103. seqq.* his quæ ibidem tradita sunt, juvat modò pro exemplo addere sequentia: 1.) Episcopi de jure sunt omnium Ecclesiasticorum officiorum suæ diocesis nati collatores. Sæculo XII. cœpere RR. Pontifices illos in hujus juris possessione per varias reservationes turbare, & per successivas harum multiplicationes, duas saltem collationum tertias sibi appropriare. *Tom. I. Febr. pag. 561.* 2.) Qui olim beneficia obtinebant: ab omni Annatarum præstatione erant liberi; postquam Pontifices plurimam partem beneficiorum suæ collationi reservassent, eos, quibus providebant, per retentionem bullarum & aliis mediis coëgerunt, ut unius anni fructus illis solverent. *cit. Tom. I. pag. 571. seqq.* 3.) Ante sæculum XIII. Ordinarii erant in legitima possessione plenariæ jurisdictionis Ecclesiasticæ in Regulares; hanc eis deinde abstulere Pontifices. *eod. Tom. I. pag. 601. seqq.* 4.) Appellationes ad Romanam Curiam non fuerunt in usu ante receptionem falsarum Decretalium. *Tom. II. Febr. pag. 443.* Hanc servitutem populis contra nativam libertatem Romani ferius imposuerunt &c.

Sempérne & sine remedio Principes sui Cleri tutores & defensores has violentias tolerârunt? Minimè gentium. Recentiora quædam exempla Regiæ protectionis adversus has similésque ablativas, turbativas, compulsivas & expulsivas violentias damus sequentia: a) Ante tres quatuorve annos Rex

utriusque Siciliae & Serenissima Resp. Veneta Regulas Cancellariae abrogarunt, collationes Episcopis & aliis legitimis collatoribus restituendo. Taceo antiquiores adversus Pontificias reservationes Nationum oppositiones Hispanorum, Gallorum, Germanorum, Anglorum, de quibus videri potest clar. Barthel *Dissert. I. de Concord. Germ. Cap. 2. Sect. 5.* b) Dux Parmensis Infans Hispaniae, precibus suorum subditorum inclinat^{us} anno 1768, publico edicto prohibuit, ne ulla causa Ecclesiastica sine praevio speciali suo regio assensu & obtenta venia in appellatorio extra provincias suorum statum, signanter Romam deportetur. c) Amplissimus Senatus Sereniss. Reip. Venetae sustulit omnes Regularium exemptiones. Idem se facturam minata est Augustissima Romanorum Imperatrix Regina Hungariae Maria Theresia. d) Annatae sapius fuere prohibita, signanter in Sanctione Pragmatica; eas omni die à Principibus Saecularibus interdici posse, *Tom. III. Febr. pag. 238.* monstratum est &c.

Videor mihi hic audire nostrum Ex-Jesuitam & socios ejus opposcentes, eas, quas mox indicavimus Epochas Romanarum appellationum, reservationum & exemptionum non esse justas, cum & ante illas nonnulla harum exempla inveniantur. Bene est: eò certior erit usus nostri remedii, *Regiae* scilicet *manus*, cui propriè non datur locus ob leve, remotum aut incidens tertii praejudicium, sed tum quando damnum aliquod publicum & generale Reipublicae sive Ecclesiasticae sive saecularis enascitur, quemadmodum demum evenit per seriùs inductas *generales* illas reservationes, quibus praeviae *singulares* quasi viam paraverant. Aptè in hanc rem Salgado *cit. Tract. Part. I. Cap. 7. n. 62.* „ Praejudicium juris tertii est „ causa legitima, ut Senatus Regius queat licitè litteras Apostolicas retinere; eo scilicet casu, quando ex earum executione violentia inducitur ita tamen ut non proce- „ dat hæc litterarum retentio ex quolibet levi, remoto aut in- „ cidente tertii praejudicio, sed tantum quando ex earum exe- „ cutione,

„ cutione, contra privatum intentatâ, infertur atque consecu-
 „ tivè inducitur damnum aliquod publicum, cederéve potest
 „ in detrimentum Reip. Ecclesiasticæ aut temporalis; tunc ve-
 „ rificabitur in præjudicio juris tertii lædente jus naturale;
 „ quoniam illud omne quod in legem naturalem aut divinam
 „ committitur, violentia est. “

Gravius videri posset quod Zaccaria pag. 317. *Et seqq.* ob-
 jicit, sic à sæcularibus manum poni super altare; addens pag.
 333. pudendum esse Febronio, quod à Principibus petat, ut
 Ecclesiasticam disciplinam reforment ii, quibus non nisi illius
 tutela commissa est. Verùm non noscit vir ille vim & natu-
 ram remedii de quo hic agitur. De eo ità Cævallos *cit. Tom.*
I. Glossa 6. pag. 86. „ In cognitione per viam violentiæ nul-
 „ la est intromissio in Ecclesiam, sed defensio ipsius, charita-
 „ tivum subsidium Ecclesiasticorum & vi oppressorum: & aliàs
 „ tam ipsi, quàm tota Resp. plurima damna pateretur, prout
 „ experientia rerum magistra docet, & vetustas hujus antiquæ
 „ cognitionis suadet. “ Idem dixerat antè pag. 78. „ Judex
 „ Regius in articulo violentiæ non cognoscit de justitia causæ
 „ principalis, neque habet jurisdictionem directè neque indi-
 „ rectè, principaliter neque accessoriè, nisi in ordine ad tol-
 „ lendam vim, quæ aliter tolli non potest. “ Huic concor-
 „ dat Salgado *Præhud. V. num. 300.* ubi: „ Jura prohibentia
 „ laicis, ne de Clericis cognoscant, loquuntur de cognitio-
 „ ne judiciali & jurisdictionali, quod verissimum est, non
 „ tamen de defensione naturali & protectione vi oppressorum
 „ absque umbra jurisdictionis, cujus cognitio ex materia &
 „ forma extrajudicialis est. “

Nihil adversum hæc principia Juris naturalis possunt Bal-
 la Coenæ (etiã ea adhuc subsisteret) & quæcunque prohi-
 bitiones Pontificum; quoniam, ut notavit Cævallos *Gloss. VI.*
n. 43. pag. 75. etiãsi Pontifex expressè Regibus imperasset,
 ut non cognosceretur per viam violentiæ per Senatum regium

in casibus in quibus de jure licitè & rectè cognoscere possunt; non tenerentur dictis mandatis obtemperare. Cui addit Pereira de manu Regia Cap. X. n. 5. casu, quo recurrens ad Principem in casu violentiæ excommunicaretur, iterum & de novo usurpari Regiam jurisdictionem; addit: neque talem posse excommunicari quòd frivole videatur supplicasse, vel quòd non obtinuerit in supplicatione; dummodo causa talis qualitatis sit, ut propter violentiam ejus cognitio ad tribunal regium pertineat. Ex his principiis venit resolvenda causa Ducis Parmæ & Placentiæ & Ministerii ejus, de qua Tom. II, Febr. à pag. 446. ad. 458.

Si, inquit Zaccaria pag. 334. à tot sæculis Ecclesia Isidorianos Canones ut veros adoptavit, suæque legum condendarum potestate munivit, quo jure Principes antiquam Disciplinam revocabunt? Antè, sc. pag. 333. idem dixerat, falli Febronium, dum Principibus *Custodiam* Canonum attribuit, solam illorum *Defensionem* eis competere. Verùm 1.) fallitur Jesuita ipse, si credat Ecclesiam Isidorianos adoptasse Canones; tolerat illa pro tempore errores disciplinæ, & ipsiusmet circa hanc vitia Romanæ Curia, sed semper ad emendandum disposita, utprimùm remotis obstaculis occasionem nata fuerit. 2.) Si eadem Curia hætenus talibus innixa erroribus pergat injuriam & violentiam inferre eis, quos jure Patronatûs & Collationis spoliât, quos ex remotissimis Occidentis partibus Romam ad litigandum venire compellit; quos ibidem ingentes pecuniarum summas pro redemptione Bullarumolvere cogit; quibus nativam in proprios diocesanos jurisdictionem aufert &c. non tenetur eapropter nec potest Princeps suos subditos adversus hæc & similia gravamina genuino juri contraria indefensos relinquere. 3.) Principes sic oppressis manum Regiam porrigentes, & per hoc (uti suprâ ex Pereira vidimus) pro Ecclesiastica libertate seriò agentes, illud tandem efficient, ut genuinis Canonibus suum decus & usum restituant, Româ ipsâ volente, nolente. 4.) Si multo tempore illa tolerata sunt

sunt, non eò minùs gravare pergunt, & omni datâ occasione emendanda sunt, quia communi publicòque abusui nunquam præscribitur. 5.) Non *Defensio* solùm sed & *Custodia* Canonum ad Catholicorum Principum jus & officium pertinet. Justinianus Imp. Novellâ 137. Cap. 1. *Si leges civiles*, inquit, *quarum potestatem nobis Deus pro suâ in homines benignitate credidit, firmas ab omnibus custodiri ad obedientium securitatem studemus, quanto plus studii adhibere debemus circa sacrorum Canonum & divinarum legum CUSTODIAM, quæ super salute nostrarum animarum definitæ sunt.* Reges à Christo Custodire Canonum præfectos, tradit de Marca *Lib. IV. Cap. 6. n. 2.* Adversarius ipse pag. 370. refert & adoptat locum ex Zallweino, in quo Salisburgensis Doctor docet, „quòd provocatio-
 „ nes ad Imperatores revera in usu primitivæ Ecclesiæ fuerint,
 „ non ut ipsi forent *judices* in causis Ecclesiasticis, sed ut quâ
 „ *Executores & CUSTODES Canonum* suam auctoritatem in-
 „ terponerent. “ Plura mitto.

V.

Remedio de Regia Protectione affine est illud *Appellationis ab abusu*; imò hæc illius noscitur esse filia. Adversus hoc remedium disputat Zaccaria *Dissert. XII. Cap. 3.* vanis certè ratiociniis: Canonibus, inquit, vetitum est, ne contra Episcopale iudicium & inconsultis Sacerdotibus liceat sæcularia iudicia expetere: Ante tria adhuc sæcula has appellationes in Gallia nondum fuisse receptas: Concilium Tridentinum *Sess. XXV. Cap. 3.* eis resistere &c. Non hic ex conditio differam de hac materia, quam primarii Galliæ Jcti funditus excusserunt; pauca solùm referam ex Petri de Marca *Lib. IV. Cap. 1. n. 1.* „Quia condendæ legis auctoritas non in sola pro-
 „ mulgatione versatur, sed in rerum constitutarum executione,
 „ quæ est id quod ultimum in jurisdictione, vocant Jurisconsulti
 „ hinc fit; ut quæ pro tuitione Ecclesiasticæ Disciplinae leges fe-
 „ runtur,

„runtur, executioni mandari debeant ab Episcopis, vel etiam ali-
 „quando à Principibus, aut à Magistratibus, quibus auctoritatem
 „suam ipsi delegaverint. Id hodie apud nos in foro solenni-
 „bus quibusdam formulis expeditur, quæ *Appellationes tan-*
 „*quam abusu* vulgò dicuntur: adversus quas *imperitiores re-*
 „*rum nostrarum* de novitate præscribunt, ac si res ipsa anti-
 „quiori origine non censeretur quàm istud forense vocabu-
 „lum; cum tamen æquis rerum æstimatoribus facilè persua-
 „deri possit rem ipsam, id est, tuitionis Ecclesiasticæ execu-
 „tionem, iisdem initiis cum Regia potestate in Ecclesia Chri-
 „stiana coaluisse. Quod eo ordine à nobis demonstrabitur,
 „ut primò doceatur quibus finibus auctoritas illa apud anti-
 „quos Principes Romanos, quorum pietas commendatur,
 „olim coercita fuerit, deinde quid eo jure ad Galliarum Re-
 „ges usque ad hæc nostra tempora derivatum fuerit
 „Quare quæ à me in hoc negotio proferentur, ut fidei rei
 „gestæ narratione constabunt ita non aliò tendent, quàm
 „ut demonstretur, usum fori non omnino alienum esse à pris-
 „ca Disciplina & à majorum nostrorum sensu, si intra debi-
 „tos fines contineatur. “

Audisti, Pater Zaccaria, rerum Gallicarum *imperitiores*
 censerì qui *Appellationes ab abusu* novitatis arguunt; in ho-
 rum classe cum ipse verseris, non debebas te immiscere rei,
 cujus minimè capax æstimaris. Idem argumentum laudatus
 illustrissimus Præsul toto Libro IV. prosequitur, in quo, cui
 vacat, animum ad satietatem pascere poterit. Hic solùm,
 quod ex Trid. Sess. XXV. Cap. 3. adversarius tanquam plausi-
 bile aliquid & convincens adduxit, interpretabor ex viri do-
 ctissimi Hieronimi de Cævallos Tractatu *de Cognitione per viam*
violentie, cujus hæc sunt verba in Prologo ad Regem Catho-
 licum num. 178. „Huic resolutioni non obstat decretum S.
 „Concilii Trid. Cap. 3. Sess. 25. in his verbis: *Nefas sæcu-*
 „*lari Magistratui, prohibere Ecclesiastico judici, ne quem ex-*
 „*communicet, & ibi: cum non ad sæculares sed ad Ecclesiasticos*
 „hæc

„ *hæc cognitio pertineat.* Ubi constituitur non licere iudici
 „ sæculari prohibere, ne Ecclesiasticus iudex quemquam ex-
 „ communicet; quia huiusmodi cognitio non ad sæcularem,
 „ sed ad Ecclesiasticum iudicem spectat. Nam ut ex verbis
 „ clarè conspicitur, in eos solum fulminat, qui injustè juris-
 „ dictionem Ecclesiasticam retardant, aut Ecclesiasticos
 „ iudices ab excommunicando cohibent in casibus qui-
 „ bus de jure permittitur, ita ut sermo sit de cognitio-
 „ ne principali causæ Ecclesiasticæ, quæ directè ad ju-
 „ dicem Ecclesiasticum attinet, ex alio decreto ejusdem
 „ Concilii *Cap. 20. Sess. XXV. de Ref.* in verbis: *immu-*
 „ *nitatem & jurisdictionem impediunt.* At in his casibus nihil
 „ per te (Rex) aut per tuos Magistratus agitur, nisi solum
 „ per viam violentiæ & extraordinariæ cognitionis inta-
 „ citis causæ principalis, principaliter aut accessoriè jurisdi-
 „ ctione Ecclesiasticâ nullatenus violatâ. Sic decretum illud
 „ viri doctissimi interpretantur Quia verba illa, *Vio-*
 „ *lare jurisdictionem Ecclesiasticam,* adoptari nequeunt ad cog-
 „ nitionem per violentiam, in casibus à jure permissis. Imò &
 „ illam probare videtur præfatum Concilium *Cap. Sess. 20. XXV.*
 „ *de Immunitate Ecclesiæ,* ubi Reges ac Principes alloquens,
 „ illis facultatem hanc tollendi violentias videtur impertiri il-
 „ lis verbis: *Qui res Ecclesiæ suæ imprimis autoritate ac muni-*
 „ *ficentiâ auxerunt, nedum ab aliorum injuriâ vindicarunt &c.*“

Refert deinde idem Auctor & convenientibus auctoritatibus
 probat *l. cit. num. 186. seqq.* usum hujus remedii in Hispania, Lusita-
 nia, Ducatu Burgundiæ, regno Neapolitano, Ducatu Mile-
 vitano, Sabaudia, in Senatu Mantuano, in regno Galliæ, in
 provinciis Flandriæ, in regno Galleciæ, in Comitatu Barchi-
 nonis aliàs Cosetana Provincia, in regnis Arragoniæ & Na-
 varræ, denique in aliis Christianorum provinciis, quorum
 Principes in temporalibus superiori non subjacent. Hæc scripsit
 Toleti Cævallos anno 1617. Nos his diutiùs non immorabimur;
 aliqua tamen addemus de ejusdem remedii usu in Germania.

Universitatis Wirceburgensis Pro-Cancellarius Barthel.
 utcumque adluetus portare utroque humero, scripsit *Dissert.*
II. de Concordatis Germ. Cap. 3. Sect. 3. n. 9. „ Quandoquidem
 „ Imperatori & Regibus Christianis à Deo, Sede Apostolicâ
 „ & Romanis Pontificibus ac legibus positivis commendata
 „ est protectio Clericorum & Ecclesiâ; Imperator porro spe-
 „ ciali titulo solemnâ & juratâ Capitulationis ad Concordato-
 „ rum Germaniâ conservationem adstringitur; ne vana & inu-
 „ tilis remaneat hæc suprema protectionis potestas, nedum Ord-
 „ nariis, Capitulis & Clericis Germaniâ integrum est, eandem
 „ puncto gravaminum attentatorum & præfatorum Concordato-
 „ rum infractionis, per viam discreti recursus implorare; sed &
 „ Imperator interpellatâ hanc suam supremam protecti onem
 „ iisdem, quatenus illorum jura, privilegia & libertates in-
 „ violatè conservet, & rationabiliter provideat, ne quid ulla-
 „ tenus contra ea attentetur, & ut, si quid attentatum fuerit,
 „ revocetur, impertiri liberè potest; imò tenetur
 „ Innoxia porro hujus recursus una & altera ratio patescit ex
 „ sine: eò quòd primò tantum absit, ut immunitas Ecclesia-
 „ stica inde lædatur, aut ab Imperatore impediatur, ut ea-
 „ dem potius hac ratione egregiè juvetur & conservetur; enim-
 „ verò cum ea, quæ in favorem inducta sunt, non debeant
 „ vergere in præjudicium & damnum eorundem; evidense est,
 „ quòd hæc exceptio ipsis Clericis non auferat jus implorandi
 „ protectionem Cæsaream, quâ valeant se defendere adver-
 „ sus vim & violentiam, quam in juribus & libertatibus suis
 „ patiuntur. Accedit, quòd supremæ protectionis Cæsareæ
 „ potestati Clerici haud subducantur, quia propterea, quòd
 „ Clerici sint, cives & partes quædam reipublicæ politicæ
 „ existere non desinunt, maximè in Imperio Germanico, ubi
 „ plura bona Ecclesiastica & beneficia, quæ possident, imme-
 „ diata & mediata Imperatori & Imperio singulari temporali-
 „ tatis nexu devincta subditæque manent. Altera itidem ra-
 „ tio clara est, quòd nequaquam summi Pontificis veneranda
 „ supremæque auctoritas exinde offendatur, sed inverecundiæ
 „ impe

„ impetrantium à summo Pontifice per sub-vel obreptionem,
 „ quæ ipse bene consultus haud concederet, unicè occurrat,
 „ tur, quatenus literarum ejusmodi executio sistatur, quæ non
 „ nisi cum præjudicio jurium Imperii & Concordatorum in-
 „ fractione obtineret: neque ægrè ferendum, si Cæsarea Ma-
 „ jestas invocato supremo protectionis officio efficaciter utens,
 „ quando remonstrationes respectivè & dehortationes aliæ
 „ media leniora non proficiunt, improbos hōsce oratores &
 „ impetratores, verè indignos Imperii cives, qui adversus
 „ Concordata & clara Patriæ jura supreptitiis & commentitiis
 „ grassantur Pontificum rescriptis, quæ suâ importunitate con-
 „ tra eorundem intentionem extundere soliti sunt, mediis
 „ coërcitivis e. gr. denegatæ protectionis, Cæsareæ indigna-
 „ tionis, compescat, aut aliis & severioribus pœnis per illos,
 „ ad quos de jure petinet, pro gravitate contumaciæ compes-
 „ ci curet, “ Adde Tom. I. Febr. pag. 812. *seqq.*

Itaque in Germania contra violatores Ecclesiasticæ liber-
 tatis, & adversus eos qui huic contrariis Litteris Pontificiis
 utuntur, sequentia suppetunt & practicantur juris remedia
Appellationi tanquam ab Abusu analoga: 1.) Recurritur ad su-
 prema Imperii tribunalia, maximè ad Consilium Imperiale Au-
 licum ubi vi supremæ autoritatis judicariæ subditi Imperii
 ad sua officia compelluntur. 2.) Agunt ibidem vel pars laica,
 vel Fiscus Imperii, vel uterque simul, ad obtinenda mandata
 Cæsarea cassatoria & inhibitoria sine Clausula, de non violan-
 do Leges Imperii, de desistendo ab illicito recurso ad Curiam
 Romanam vel ad Nuntiaturam, de non evocando subditum
 Imperii, de non exequendo citationes, mandata, centuras in-
 competentes & nulliter impetratas &c. 3.) His mandatis fre-
 quentiùs adjungitur citatio ad videndum se incidisse in pœ-
 nam violatæ jurisdictionis Imperii. 4.) Si contumacia perdu-
 raverit; sequestratio & privatio omnium temporalium, imò &
 bannum Imperii succedet. 5.) Quòd si contra Curiam Roma-
 nam seu ejus Nuntios directè agendum sit, imploratus Augu-

stissimus Imperator Protectori Nationis Germanicæ, vel suis apud Pontificem Legatis in mandatis dare solet, ut se pro jurisdictione Imperii & salvandis Concordatis efficaciter interponant; simul autem ne quid sinistri possit emergere, necessariis rescriptis ac edictis prospicit. 6.) Si nec sic negotium conficiatur, nihil superest quàm ut illud ad plena Comitata Imperii deferatur, ut ibi de ulterioribus & efficacioribus mediis deliberetur, & mox statuatur quod juribus & dignitati Imperii & Concordatis Germaniæ conforme, eorùmque conservationi congruum videbitur. Hæc omnia conformia sunt Art. XIV. Capitulationis Cæsareæ.

VI.

Ut nullam partem Antifebronii vindicati prætermittamus, resumimus quod propter affinitatem materiæ inter Caput I. & III. tantisper seposueramus Caput secundum Dissertationis XII. quod est de *Placito Regio*. Quid hoc de remedio dicemus ultra id quod de eo scriptis reliquerunt primarii Jurisconsulti Hispaniæ, Galliæ, Belgii? Afferit Zaccaria pag. 344. & 346. non exstare vetustioremem illius memoriam, quàm à tempore ejus schismatis, quod inde ab Urbano IV. usque ad Constantiense Concilium Ecclesiam dilaceravit. Quid tum? Auctis gravaminibus, quæ Romana Curia Nationibus intulit, auctus est numerus remediorum, quibus visum est Principibus suis suorumque jura salva statuere.

De ejus genuina origine ac fundamento sic Differit clar. Barthelius de *Concord. Germ. Dissert. II. Cap. 3. Sect. 3. n. 6.*
 „ Pro asserendo hoc jure laborandum nequaquam de titulo
 „ consensionis Pontificem inter & Principem, aut de titulo
 „ præscriptionis, vel speciali aliquo privilegio Apostolico,
 „ quo jus illud Principibus fuisset indultum; quandoquidem
 „ supremi Principes soli Deo acceptum ferant Imperium suum,
 „ qui publicam tranquillitatem, & quæ ad eam auxilia neces-
 „ saria

„ saria sunt, in manus ipsorum collocavit; cùmque perspi-
 „ cum proinde sit, hoc jus Principi vi suæ auctoritatis & of-
 „ ficii competere, indubitata consecutio est, Imperatori quo-
 „ que in Imperio Germanico illud ipsum vi Cæsareæ potesta-
 „ tis æque ex supremo & universali Advocatiæ ac protectio-
 „ nis jure præprimis competere; ejusdem verò remissum adeo
 „ & discretissimum usum, & inde liberiolem ac expeditiolem
 „ Constitutionum ac Bullarum Pontificiarum in Germania cur-
 „ sum, non nisi summæ humanitati & venerationi, quâ Im-
 „ perator & Status Imperii Catholici Sedem Romanam & sum-
 „ mum Christi Vicarium præ reliquis nationibus colunt, ad-
 „ scribendum esse. “

Dixerat Febronius Regii hujus Placiti usum esse in *Gallia, Hispania, Lusitania, Sabaudia*, regnis *Neapolis & Sicilia*, in *Belgio*, in *Germania*, & quondam in *Anglia*, cùm esset Catholica. Zaccaria pag. 340. in Not. adversum hæc: „ Quæ
 „ de universali apud has gentes Placiti Regii jure à *Febronio*
 „ dicuntur, vel falsa sunt, vel plus æquo amplificata. “ Ut
 igitur fidem Febronii liberemus, vadibus opus est; ecce il-
 los; Pro *Germania* jam dedimus Casparum Barthel; cui addi-
 mus Zegerum van Espen Tract. de Placito Regio Part. II. Cap.
 I. §. 2. Auctorem Concordatorum Germaniæ integrorum Tom.
 III. pag. 251. seqq. Pro *Hispania* damus Didacum Covarru-
 viam Cap. 35. Practic. Quæst. n. 4. Cui adjungi possunt alii
 pene innumeri, præcipuè Franciscus Salgado speciali Tractatu
 de Supplicatione ad Sanctissimum. Pro *Lusitania* Gabrielem
 Pereira de Manu Regia Part. II. Cap. 62. n. 2. seqq. Pro *Neapoli*
 Borellum in Tract. de Præstantia regis Cath. Cap. 50. n. 19. Zerol-
 lam in Praxi Episcop. §. Litteræ Apost. Jacobum de Grassiis in
 Decisionibus aureis Princ. 18. n. 120. Pro regno *Siciliæ* Ma-
 rium Cutelli R. C. Siciliæ Senatorem in Cod. Leg. sicul. ad
 Legem Martini Nota 64. Pro *Sabaudia* Antonium Faber ad Co-
 dicem Lib. VII. Tit. 28. Def. 4. Pro ditione *Florentina* An-
 gelum Consil. 23. Pro Ducatibus *Parmæ, Placentiæ & Gu-*

stalla edictum Serenissimi Infantis de 16. Jan. 1768. Tom. II. Febr. pag. 447. Generatim pro cunctis *Italiae* ditionibus Antonium Amato Variarum Resolut. Tom. II. Resolut. 82. n. 28. seqq. Franc. Salgado de supplicat. ad Sanctiss. Part. I. Cap. 2. n. 37. Pro Ducatu *Brittaniae* Argentreum Lib. II. Hist. Cap. 14. Pro *Belgio* Austriaco Covarruviam Pract. Quæst. Cap. 35. n. 4. Guicciardinum, Van Espen, Stockmans &c. Pro *Gallia* post tot Edicta Regia Jctos hujus regni omnes, & Adversarium ipsum. Demum universim pro omnibus Christiani orbis Principibus Joannem Driedorium aliosque apud Salgado l. cit. n. 25.

Porro, inquit Barthel *cit. Sect. 3. n. 4.* iidem Pragmatici jus hoc Placiti Regii passim Juri Gentium adscribunt, utpote apud omnes ferè gentes ex juris naturalis instinctu probatum. „ Quapropter (sic rectè Van Espen in Præfatione Tractatus „ de *Promulgatione Legum Ecclesiasticarum*) sat mirari non po- „ tui stupendam hominum quorundam ignorantiam, ne dicam „ irreligiosam temeritatem, qui non verentur tanquam Liber- „ tati Ecclesiasticæ contrarias, & sacram Pontificum auctorita- „ tem evertentes vel saltem enervantes publicè traducere Le- „ ges Principum, quibus vetant, Decreta quæcunque sive „ Rescripta è Curia Romana emanantia per suas Provincias „ divulgari, vel quacunque ratione executioni mandari, nisi „ priùs ab iis, qui vice Principis per Provincias jurisdictioni præ- „ sunt, visa & examinata fuerint, & eorum publicatio, & exe- „ cutio conveniens indicata sit; quod in *Belgio* hodie *Jus placiti*, „ in aliis nonnullis regnis *Jus Pareatis* vel *Exequatur* nuncu- „ pari solet. “ Cave hic iterum Pater Zaccaria, Tu, qui pag. 351. sustines, obscura esse Placiti Regii initia, nec Principibus sæculi sat gloriosa: qui pag. 343. & seq. dixeras, illud esse purum putumque foetum Politicorum Regiæ dignitatis assentatorum, hujus quidem ampliandæ, Ecclesiasticæ verò potestatis depressandæ studio animatorum: Cave, inquam, ne *stupenda*

pendæ ignorantia & irreligiosæ temeritatis ab Espenio arguaris, ab Espenio inquam, cujus Opera quantò Romanis (à quibus tamen Benedictum XIV. excipio) magis displicent, tantò plus eruditioribus Cisalpinis probantur. Huic Doctori Lovaniensi opponis Salisburgensem, quem frequenter tibi à me objici asseris. Ego Zallweinii supra commune Canonistarum Germaniæ, præsertim Jesuitarum, emergentis, labores multum laudo probòque; neque tamen eum hac in parte tot egregiis omnium Nationum Jurisconsultis, quorum sententiam universalis gentium usus probavit, præferre valeo, futurus Romanis ipsis malus Consiliarius, si suggererem consilia, in præsens speciosa, eventu turbida, & effectu cassà futura.

Minas Adversarius pag. 361. verbis J Cti Belgæ Peckii mihi intentat, scilicet *confusionem in magno illo die cum iis, qui timorem Dei non habent, licet fortè valeant apud eos, apud quos quidquid lubet, licet, & qui Ecclesiam oderunt, eamque Principibus secularibus libenter in omnibus subjicerent; in magno illo die, quum ad judicandum eos veniet, cujus sponsam hic contempserunt & injuria affecerunt.* His ego oppono stupendam illam (de qua mox dicebamus) quorundam hominum ignorantiam, nec non *irreligiosam temeritatem*, qua non verentur conformem illum Catholicarum gentium consensum & consequentem sæcularium Curiarum praxim invidiæ & odio in Ecclesiam adscribere. Nemo nescit, ordinem publicæ disciplinæ, sive pacem & tranquillitatem temporalis Reipublicæ conservari posse, si Principi rescire non liceat quid in Rempublicam sibi commissam aliunde invehatur, quidque etiam sub velamine ac prætextu Religionis divulgetur, & populo per modum Legis imponatur. Quod si quis contendat à Principibus secularibus hanc tollere potestatem, statim, non quidem serò, comperiet experimento manifestissimo, quantum calamitatis Reipublicæ inve-xerit: ita Covarruvias cit. Quæst. 35. n. 3. p. m. 495. Cum hoc diffiteri non possit Adversarius, ideo pag. 365. pro servanda his in circumstantiis tranquillitate & salute Reip. atque hac
cum

cum authoritate Rom. Pontificis concilianda, consilium dat, suâ è penu desumptum, consilium sanè heteroclitum? „ An „ non, inquit, Reip. satis consultum; si imperantibus liceat, „ quemadmodum cerè licet, si quid discriminis jure metua- „ tur. Episcopos in consilium vocare, auditisque illorum „ sententiis Romanum Pontificem de iis, quæ timentur, in- „ commodis certiores facere atque ab illo expectare præsi- „ dium? “ Quæro ergo, an interim, dum super hoc discrimine Romæ deliberatur Pontificia Constitutio seu Bulla in regno publicari debeat, an retineri? Quæro secundo, an prudens & rationabile sit à Romana Curia expectare decisionem politicæ quæstionis de commodo vel incommodo ex tali publicatione Reip. eventuro? Ad has quæstiones quisque sapiens sine præventionem respondeat: & tum de sublimi consilio P. Zaccaria statuat. De cætero ab eo plurimum absumus, ut probeamus abusus, qui ex malignitate abutentium hoc à remedio juris oriri possent, & fortè subinde oriuntur. Interim si Reges & Magistratus possunt hoc jure abuti, poterunt id pariter suâ ex parte Superiores Ecclesiastici, publicando quæ publicari minimè deberent,

VII.

Hæc hætenus de Placito Regio & ejus usu *universim*; An autem *dogmaticæ* etiam Bullæ in Gallia & in Belgio sint sub lege & obligatione Placiti (quod Febronius sustinuerat) hoc Zaccaria absolutè negat; videamus an cum ratione & fundamento. Pro GALLIA primum loquatur Hericourt *Part. I. Cap. 15. n. 8.* „ Quoique nos Rois n'entreprennent point „ de décider les *questions de Foi*, dont ils laissent le jugement „ aux Evêques, on ne peut publier aucune Bulle dogmatique „ sans Lettres Patentes vérifiées au Parlement, 1.) parce que „ ces Bulles dogmatiques peuvent contenir des clauses contraires aux droits de la Couronne & de l'Eglise de France, „ 2.) parce que les Souverains devant travailler suivant l'éton- „ duë

„ duë de leur pouvoir à faire executer ce que l'Eglise décide
 „ par rapport à la doctrine, il est à propos que ces décisions
 „ soient confirmées par l'autorité Royale, afin qu'elles soient
 „ regardées comme des Loix de l'Etat. Il faut cependant di-
 „ stinguer deux temps, dans lesquels les Lettres Patentes
 „ pour permettre la publication des Bulles dogmatiques peu-
 „ vent être expédiées: car si les Lettres Patentes *précedent* l'ac-
 „ ceptation des Pasteurs, la permission, & même les ordres
 „ de publier les Bulles, ne sont que conditionnelles, c'est-à-
 „ dire, qu'il est permis & enjoint de les publier, en cas que
 „ ceux qui sont les Juges de la doctrine en trouvent les dé-
 „ cisions conformes à la Foi de l'Eglise; si au contraire les
 „ Lettres Patentes n'ont été expédiées qu'*après l'acceptation*
 „ du corps des Pasteurs, les ordres qu'elles contiennent de
 „ faire lire; publier & executer la Bulle, sont absolus. “

Ut longior non sim in adferendis exemplis dogmaticarum
 Bullarum, quæ in Gallia Placito Regio munita prodierunt, no-
 tum est, illas Innocentii X. & Alexandri VII. contra famosum
 Librum Jansenii huic juris formæ fuisse subjectas, uti & Bre-
 ve Apostolicum contra Librum *Maximes des Saints*. Enele-
 nus Cameracensis Archiepiscopus, posterioris hujus Operis
 Auctor, dicit ipse in sua ad Papam Epistola, quod solum ex-
 spectet veniam Regis ad publicandum illud Breve in sua diocesi.
 In alia ad Episcopum Attrebatensem eadem occasione ita se
 enuntiat: que son Mandement seroit déjà publié, s'il n'attendoit
 les ordres du Roi qu'il a demandés à M. de Barbesseux, pour ne
 pas blesser les usages du Royaume, par rapport à la réception des
 Bulles & autres actes juridiques de Rome. Phelipeaux Relation
 du Quietisme Tom. II. pag. 275. Adeo persuasum fuit Clero
 Gallicano de justitia & æquitate hujus Juris Regii, ut in sua
 Deliberatione super Bulla *Vineam Domini*, ipse Regi pro Lit-
 teris Patentibus, ad ejus publicationem requisitis, supplicave-
 rit.

Ad probandum stabilem usum & necessitatem Placiti Regii in ordine ad publicandas dogmaticas Bullas in *BELGIO*, ex pluribus hanc in rem subsidiis pauca eaque convincentia documenta producemus. Primum est Consilii Brabantiae Consulta ad Archiducem Leopoldum de 17. Decembris an. 1657. apud Van Espen *de Promulgat. Leg. Eccles. in Append. monum. Lit. R.* ubi: „Dicere quòd Bulla esset Dogmatica, & nihil contineret nisi definitionem & decisionem cujusdam Articuli fidei, non potest excusare prævium examen; nam quod Bulla continet, consistit in facto, & debet sua Majestas scire, ne sub prætectu definitionis vel interpretationis cujusdam Articuli fidei, per publicationem subintret aliquid prævudiciosum. Et quantum ad Decisiones vel Declarationes Dogmaticas, vel Fidei, in diversis sæculis non fuerunt decisiones aut interpretationes momenti majoris, quàm quæ fuerunt datæ per Concilium Tridentinum. Non obstante quòd prædecessores suæ Majestatis fuerint primi sollicitatores convocationis & congregationis dicti Concilii, tamen ejus decisiones formaliter fuerunt placitatæ antequam Concilium fuerit publicatum, executioni mandatum aut acceptatum, & Placitum non fuit concessum nisi post examen Consiliorum suæ Majestatis. “

Huic addimus Litteras circulares, quas Marchio de Prié Gubernator Belgii Austriaci 25. septembris 1724. ex mandato suæ Majestatis dedit ad omnes Belgicarum Provinciarum Episcopos hoc tenore: „Hercules Joseph Turinetti Marquis de Prié &c. Très-révérend Pere en Dieu, très cher & bien aimé. Comme il est nécessaire de prévenir, que de la part de la Cour de Rome, ne soit pratiqué aucune nouveauté contre les droits & autorité de S. M. J. & C, à qui il appartient de soutenir les libertés & franchises des Eglises & des peuples de ce pais: en faisant observer exactement à cet effet l'usage qu'il y a toujours eu à l'égard de toutes les bulles, rescrits & lettres émanées de la dite Cour de Rome,

„ me, qui ne peuvent être publiés, indiqués ou rendus pu-
 „ blics, ni être admis dans ces païs de quelque maniere que
 „ ce puisse être, sans avoir été auparavant placetés ou visés
 „ selon l'exigeance de la matiere, par le Conseil d'Etat; nous
 „ vous faisons cette pour vous en charger au nom de S. M.
 „ que toutes & quantes fois vous seront remis directement
 „ par la ditte Cour de Rome, ou par l'Internonce de sa S.
 „ des Bulles, Brefs, Decrets, ou Lettres *en matiere de dog-*
 „ *mes ou touchant les mœurs, ou la discipline Ecclesiastique*, pour
 „ être par vous publiés ou communiqués, vous n'avez pas à
 „ le faire, ou à y donner execution, de quelle maniere que
 „ ce puisse être, à moins qu'il vous conste auparavant que les
 „ dites Bulles, Brefs, Decrets ou Lettres aient été visés ou
 „ placetés en la maniere accoutumée. A tant je prie Dieu
 „ &c. Signé le Marquis de Prié. Contresigné Snellinx, “
 Add. Tom. II. Febr. pag. 70.

Plures sanè rationes concurrunt ad legitimandum *Placiti* usum in Bullis *dogmaticis* & que ac in *disciplinaribus*. Possent ea publicari tempore minimè congruo, tam ratione circumstantiarum, quàm genii popularis. Sic cùm ageretur in Gallia de publicatione Decretorum Concilii Tridentini, existimatum fuit: per eam conversionem hæreticorum retardari magis quàm procurari. Tom. I. Febr. pag. 283. Possent turbari tranquillitas publica: Possent lædi jura Episcoporum, libertates & consuetudines particularium Ecclesiarum: Possent excedi limites jurisdictionis Ecclesiasticæ: Possent præjudicari juribus Principum, uti fecit Bonifacius VIII. qui in Bulla dogmatica asseruit sibi jus deponendi Reges &c.

Si Apostolicæ Constitutiones, inquit Adversarius pag. 363, non habeant vim antequam à Principibus probentur, ubi illa gregem Christi pascendi libertas, quæ Petro data est? Debilis & sophistici ratiocinatio! Principis officium est Reipublicæ, tam Ecclesiasticæ quàm Civilis, paci & tranquillitati

consulere, eaque omnia prævenire, quæ illam turbare possent, in quantum ipsa fides & Religio Catholica sinit. Si cum hac pace & tranquillitate publicâ publicatio dogmatis non possit sociari, hæc eò minùs erit necessaria; cum ad hoc ut quis fide divina dogma aliquod revelatum credere debeat, non requiratur illud aliquâ lege positivâ fuisse ipsi propositum aut intimatum, sed sufficiat, ut quacunque ratione ipsi constet, articulum illum, sive scripto, sive sine scripto, à Deo esse revelatum, & ab Ecclesia declaratum & definitum. Igitur materia fidei illud singulare non habet ut quoad publicanditatem omnia turbentur; cum possit conservatis Nationum moribus & Principum jurebus, res tranquillè peragi, & ad notitiam populi perducì,

VIII.

Quantum Caput adversariæ Dissertationis XII. assignatur materiæ de *Appellatione à Romano Pontifice ad generale Concilium*. De ea pluribus egit Febronius *Tom. I. Cap. 6. §. 10. 11.* nec non *Tom. II. pag. 230. seqq. 465. seqq.* Quibus adde Bosfuetum *Lib. XV. Cap. 23.* Quæ ibidem dicta sunt, pace meâ conferantur cum Zaccarianis, & judicet æquus lector, an non ex continuis plurimum sæculorum & omnium Nationum hujusmodi appellationibus & earum formulis, ut ut illæ in factò consistent, omni jure concludatur ad Ecclesiarum consensum pro veritate & legalitate hujus remedii, consequenter pro universalium Conciliorum superioritate; nequidquam obstante, quòd earundem appellationum aliæ fuerint frivolæ, aliæ informes; ex quo abusus remedii Juris utcunque multiplicati non tollant ejus substantiam & legitimum usum. Fatemur nos, fatetur adversarius ipse *pag. 407.* rariorem hodie hujus remedii praxin, postquam introductum fuit brevius & commodius remedium appellationis *ab Abusu*, & implorationis *Manus Regiæ* adversus violentias cujusvis generis Ecclesiasticorum, verum per hoc non corrui illa, de qua mox loquebamur, Ecclesiarum agnitio; sed neque penitus cessat remedium ipsum.

Febro.

Febronius, inquit noster Ex-Jesuita pag. 105., & Collegæ ejus auctoritatem unam indiscretam & individuatam, Pontificis & Episcoporum, Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ Catholicæ, Papæ & Concilii, Capitis & Corporis diffecare, & sibi collidere ausi sunt. Dixerat antè pag. 397. tribunal Concilii non esse distinctum à tribunali Pontificis. Meræ in his iterum æquivocationes! Quis sapiens dicet Concilium, quamvis ei Papa præsideat, esse idem quod Papa? Non sic opinabatur S. Augustinus, quando scripsit Epist. 162. *Ecce putemus illos Episcopos, qui Romæ judicaverunt, non bonos judices fuisse; restabat adhuc plenarium Ecclesiæ Universalis Concilium, ubi etiam cum ipsis judicibus causa posset agitari, ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur: neque dum idem S. Pater Lib. II. de Bapt. Cap. 4. diceret, Neque nos tale aliquid auderemus adserere, quale Stephanus jussit, nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissimâ auctoritate firmati.*

„ Febronius vult appellari ad Concilium liberum, cui
 „ Pontifex minimè præsit, nempe ad Concilium *acephalum*,
 „ ad Concilium quod cum Capite Ecclesiæ collidatur, ad
 „ Concilium quod Ecclesiasticæ communionis juribus adver-
 „ setur. “ Ita Zaccaria pag. 406. Novæ fabulæ! Non dixit
 noster Auctor, Pontificem, si velit, non debere præfessè Con-
 cilio! hoc dixit: *casu quo NON velit ei præsidere*, attamen ne-
 cessitas aut manifesta Ecclesiæ utilitas illius celebrationem po-
 stulet, posse Synodum sibi met præsidem constituere. *Tom. III.*
Febr. pag. 119. & 289. Quid eodem casu circa Convocationem
 obtineat, eodem Tomo pag. 120. & 279. traditum est.
 Illud porro dictum *Tom. III. pag. 122. seqq.* & alibi, liberum
 non fore Concilium, in quo Papa suum judicium vult præfer-
 re judicio Patrum, aut majoris partis eorundem; in quo non
 vult ferre, ut Patres à Pontificis sententia valeant dissentire;
 in quo fieri, & necessario fieri debet, quod uni placet Natio-
 ni. Vid: *Cap. præced. num. 19.* Ubi econtra omnia ordinatè
 aguntur, & canonica viget libertas, nihil obstat, quominus

causa à Papa decisa iterum ventiletur in plenaria Synodo, cujus ipse Pontifex sit Præses.

IX.

Dum finale Caput sui *Antifebronii vindicati* adversarius *Subtractioni Obedientiæ* destinat, „ jam tandem, ait pag. 408. „ in apertum Febronius schisma erumpit, omnique pudore posito, Principes, Episcopos, populos ad subtrahendum Rom. „ Pontifici obedientiam commovet. “ Quisquis hæc legit, ei per fallaciam persuadebitur, Febronium summo Pontifici semel pro semper, & omnem quidem, ubivis obedientiam abrogatam voluisse; quando ille solum de Pontifice *extra Canones vagante* locutus est, & quamdiu hæc extravagatio duraverit. Vid. Tom. III. Febr. pag. 195. S. Gregorius M. in Homilia XXVI. in Evangelia apud Gratianum Causa XI. Quæst. 3. Can. 88. *Sæpe in ligandis atque solvendis subditis Pastor suæ voluntatis motus, non autem causarum merita sequitur. Unde fit, ut ipse hæc ligandi & solvendi potestate, se privet, qui hanc pro suis voluntatibus exercet.* Idem Sanctus Pontifex ead. Quæst. 3. Can. 60. *Ipsæ ligandi atque solvendi potestate se privat, qui hanc pro suis voluntatibus, non pro subditorum moribus exercet.* Planum est, his locis potestatis nomine non designari potestatem ipsam, sed effectum potestatis. Matthæus Parisius in Historia Anglorum ad annum 1247. pag. 482. edit. Paris. an. 1644. de Innocentio Papa IV. auctoritate Primatus sui abutente hæc scribebat eodem sæculo: „ Videbant omnes & singuli, & „ videntes sentiebant; ipsum Dominum Papam pecuniæ & pecuniarum rapinis in multorum damnum & depauperationem „ insatiabiliter inhiare. *Nec credebant jam multi, ipsum potestatem B. Petro concessam cœlitus, videlicet ligandi & „ solvendi obtinere, qui penitus B. Petro dissimilis probabatur.*

Dicet fortasse Zaccaria, aut quisquis alius Romanus, non posse cadere in Vicarium Christi & successorem Petri ejusmodi passionem,

ussiones, quibus obistere & refragari necesse sit. Sed huic sententiae contradicunt Pontificiae dignitatis acerrimi vindices relati Tom. I. Febr. Cap. 9. §. 9. scilicet Joannes de Turrecremata, Silvester Prieras, Dominicus Card. Jacobatius, Cardinalis Cajetanus, Franciscus Victoria &c. Quoniam verò, ubi de Thologicis controversiis agitur, potior ratio antiquorum Patrum & sanctorum virorum habenda est, quàm recentiorum Scriptorum; juvabit talium subtractionum, licitarum inobedientiarum & resistentiarum illustria ex antiquitate exempla hic apponere, è quibus etiam pro varietate circumstantiarum varii apparebunt earundem modi. Dabimus autem ea ex viri Eximii Antonii Pereria Theologi Olisiponensis *Defensione Tentaminis Theologici de Auctoritate Episcoporum tempore scissurae*. Edit. Olisipon. an. 1770. pag. 95. seqq.

„ Ecce tibi sæculo IV. **LIBERIUS** certus & indubitatus Pontifex, quocum ob subscriptionem formulæ Sirmienfis, & ob amotum à sua communione Athanasium Alexandrinum, tanquam cum hæretico & schismatico communicare noluerunt in ipsa urbe Roma S. *Damasus* tum Presbyter, S. *Eusebius* Martyr, & multi alij è Clero: id quod nos docens Acta S. Eusebii Martyris, à Baluzio Miscellaneorum Tomo II. pag. 141. post Mombrinium & Baronium publicata. “

„ Ecce sæculo VI. **PELAGIUS I.** certus & indubitatus Romanus Pontifex, purgans se non solum apud *universum populum Dei*, (sic enim inscribitur Epistola) verum etiam apud *Childebertum* Regem Galliae, & apud *Episcopos Tusciae*; quibus ob adprobatam à *Pelagio* Quintam Synodum suspecta erat ejus fides. Plerisque enim Occidentalibus Quintæ Synodus tunc temporis videbatur Concilii Chalcedonensis & S. *Leonis* fidem infregisse. Eas autem suspiciones ut amoliretur *Pelagius*, professionem publicam emisit, in qua à se anathematizari declaravit, quidquid S. Leonis & Chalcedonensis Concilii definitionibus esset adversum. In Epistola ad Universum populum Dei

Dei hæc scripsit Pelagius I. *Id autem est, ut fidem meam annexâ subter professione definiam, in qua Deo propitio, & recte me Apostolorum doctrinæ, & Patrum inherere vestigiis, evidenter appareat.* In Epistola autem ad Episcopos Tusciæ: *Nos secundum Apostolicam sententiam parati sumus AD SATISFACTIONEM OMNI POSCENTI AD RATIONEM DE EA, QUÆ IN NOBIS EST, FIDE; quia in nullo nos à Sanctis Patribus deviasse cognovimus.* Denique ad Childebertum Regem: *Ut deinceps nullius, quod absit, suspicionis resideret occasio, etiam aliam partem facere maturavi, scilicet propriis verbis confessionem fidei, quam tenemus, exponens.* “

„ Vexatus subditorum suspicionibus & expostulationibus, non personæ dignitatem, non Cathedræ dignitatem obtendit: nullum privilegium Romano Pontificatui annexum, quo ipse vel ab hæresi vel à schismate credatur exemptus, objicit Pelagius. Ut hic manifestè edisceremus, neque tale quidquam de successore Petri suspicatos tot Antistites, & tantum Regem; neque tam modestâ & humili ratione illorum querelis satisfacturum successorem Petri: nisi utrisque altè persuasum esset, posse in Romanum Pontificem cadere hæresim, qua ipse ab Ecclesiæ Catholicæ unitate se absunderet, sive per imprudentiam sive per malitiam. “

„ Denique sæculo XII. *PASCHALIS II.*, certus itidem & indubitatus Pontifex, ob privilegium *Investiturarum* Henrico V. Imperatori concessum seu potius permissum, non solum in discrimen adductus delerendi Pontificatus (ut discimus ex Godefridi Viterbiensis Chronico) sed etiam à Patribus Concilii Viennensis ore Guidonis Archiepiscopi Concilii Præsidis memoranda hæc: *Si verò, quod minimè credimus, nostræ parvitatis assertiones roborare nolueritis, propitius sit nobis Deus, quia nos à vestra obedientia repellitis.* Quorum verborum is sensus est: Si in concedenda laicis investitura Ecclesiarum perseverasset Paschalis II., pollutum illum eo crimine habendum esse,

esse cujus gratiâ necesse judicarent Patres Viennenses, se se à Paschalis communione separari. “

„ Aderant Concilio *Sanctus Hugo* Gratianopolitanus Episcopus, ac *Sanctus Godefridus* Episcopus Ambianensis: aderat ipse *Hugo* Viennensis Metropolita, qui postea fuit Calistus Papa II. Tales autem ac tantos Antislites suspicabimur in Romanum Pontificem aliquid proluturos aut intentaturos, quod à recta doctrina vel Ecclesiastica moderatione abhorreat? Absit. Sed cum dictante Spiritu Sancto (ut ipsi aiebant) omnem investituram rei Ecclesiasticæ de manu laica hæresim judicarent: putabant officii sui esse, hæresim foventi Pontifici non solum obistere, sed etiam initam cum eo communionem abrumperé. Non quòd auctoritate aliquâ gauderent particulares Episcopi vel Theologi ad Romanum Pontificem vel hæreticum vel schismaticum judicialiter declarandum: sed quòd posito ipsius Papæ intolerabili errore contra fidem, vel agnitâ contumaciâ in Ecclesiam, jam non Episcopi Papam, sed Papa ipse facto suo separatum se ab Catholica unitate declarat. “

„ Eâ quoque ratione in *STEPHANUM* Romanum Pontificem, Africanis & Cappadocibus iratum & aversum, scripsit *Firmilianus* Cæsariensis Metropolita apud Cyprianum pag. 326. edit. Feli. *Te ipsum excidisti, noli te fallere. Dum enim putas omnes à te abstinere posse, solum te ab omnibus abstinuisti. Eâ non minùs ratione LIBERIO* Sirmiensem formulam amplectenti, & cum Arianis amoto Athanasio communionem colenti, anathema ingeminavit *Hilarius* Episcopus Pictaviensis pag. 1335. edit. Coustant. his verbis: *Anathema tibi, Liberi, & sociis tuis. Iterum tibi ac tertio anathema prævaricator Liberi.* Neque aliâ ratione *S. Columbanus* in Epistola ad Bonifacium IV. *VIGILIUM* Papam hæreticis adnumeravit, optavitque eundem è sacris Diptychis expungi. Demum eâ ratione ad ipsum *BONIFACIUM* sibi suspectum propter damnationem trium Capitulorum scripsit idem Columbanus: *Jam vestra cul-*
Tom. IV. P. II. U u *pa est,*

pa est, si vos devlatis à vestra fiducia, & primam fidem irritam fecistis. Meritò vestri juniores vobis resistunt, ET MERITO VOBISCUM NON COMMUNICANT, donec memoria perditorum deleatur. Optimè hic Jll. Bossuetus *Lib. XIV. Cap. 25.* „ Ergone, inquires, vir tantus dicere potuit ad Rom. Pontificem, meritò ei non communicari? Certè, si pergeret, „ uti Columbanus putabat, hæresim profiteri, nec se admonitus corrigeret. Caterùm nihiloscìus ipse in Sedis Apostolicæ communione perstitit: Nos enim, inquit, devincti „ sumus Cathedræ S. Petri &c. “

X.

Ex his colligi potest, cum quo grano salis accipiendum sit quod Zaccaria *pag. 419.* tradit, scilicet, non spectare ad subditos examinare, Quid Papa possit quid non possit; & deinde *pag. 421.*, etiamsi de injustitia & abusu Pontificis liquido constaret. Principibus tamen non licere ejus mandatis resistere ante judicium Ecclesiæ. Non spectat sanè ad quemvis particularem *decidere*, quid de jure valeat Pontifex, quid non; attamen vidimus in præcedentibus, Synodos, Episcopos & alios viros magnos, taxantes (nec injuriâ) Pontifices propter aberrationes à Fide, aut excessus in Disciplina, eisque totis viribus repugnantes; absque quòd ante hanc resistantiam intervenerit totius Ecclesiæ judicium; quinimò in jam dicta causa *Stephani & Firmiliani* universalis Ecclesiæ definitionem non præcessisse, S. Augustinus apertè testatur. Caterùm non omnes resistunt Papæ in transversum euntieodem modo. Quomodo ei resistere valeant, imò debeant Doctores, sic explicat Gerson de Auferibilitate Papæ *Consid. 14. Opp. Tom. II. col. 218.* „ Jubebit „ e. gr. summus Pontifex coram Theologis expertis, quòd si „ deles credant, Spiritum Sanctum non procedere à Patre & „ Filio. Theologorum erit doctrinaliter resistere, & dicere, „ quòd sibi non obediatur. “

Verum regerit cum suo Ballerinio Zaccaria pag. 432. schisma proprie dictum cadere non posse in Papam, qui aliquos à sua communione segregat, sed in eos qui à Papa communio-
nis centro se dividunt. Ast omnibus notum est Ecclesiam esse mysticum quoddam Corpus, cujus Papa membrum sit non minus, quàm quilibet fidelium; nihil autem prohibet, quominus Papa per superbiam vel contumaciam ab hoc corpore se abscindat. Canonistarum communis vox est in Gratiani Decreto, ab ipsismet Romanis Pontificibus approbata in *Can. 6. Si Papa. Dist. XL.* fieri posse, ut successor Petri in hæresim prolaberetur; quidni etiam in schisma? Idem probant Theologi Romanis addictissimi Joannes à Turrecremata *Lib. IV. Summæ de Ecclesia. Part. I. Cap. 11.* Gregorius de Valentia *Tom. III. Disput. 3. Quæst. 15. de Schismate. Puncto 1. &c.*

Illud admodum singulare, quod pag. 421. in medium proponit adversarius noster, nimirum: „ Etiam si de injustitia & „ abusu Pontificis liquidò constaret, Principibus tamen ante judicium Ecclesiæ ejusmodi mandatis resistere non licere. “ Non putabam futurum, ut unquam inciderem in hominem tam imprudenter Curialistam; quanquam si rectè judico, viro illi mutabili, sua, & suæ extinctæ Societatis commoda, etiamnum magis cordi sunt, quàm veritas, quàm decor Romanæ Sedis & authoritas Pontificis, atque ea quam huic juravit obedientia. Sanè hoc ipso quo hæc scribo die, in Novellis publicis Colonienfis de 22. Febr. 1774. lego, Zaccariam quondam Ducis Mutinensis Bibliothecarium Romæ ad Judices Commissarios vocatum ad respondendum de scriptis post extinctam Societatem, ab eo, uti prætenditur, adversus authoritatem summi Pontificis sub ficto nomine compositis, & quidem (quod mirandum) in favorem & ad defensionem Justinii Febronii. Hæc per parenthesis. Nunc quæro; an in memorato casu Principes expectare debeant judicium Ecclesiæ *dispersæ*, an *congregatæ*? Si *dispersæ*, puto non defuturos Curialistas, qui de hoc consensu æque, tam diu, imò amplius disputaturi sint,

atque Janſeniſtæ de eo diſputant, an adſit vera & ſufficiens
 Episcoporum Bullam *Unigenitus* acceptantium unanimitas: Si
collectæ: jam non concedent Romani alteri quàm Pontifici ip-
 ſi jus univerſale Concilium convocandi; imò ſi Zaccariæ cre-
 dimus, ne licebit quidem Episcopis ſive in Concilio ſive ex-
 tra illud à Pontifice diſſentire, conſequenter durabunt grava-
 mina Principum, quamdiu Papæ viſum fuerit. Notum eſt
 excellivum illud Andreæ Duvallii ſtudium in Romanam Cu-
 riam, quod ei odium Sorbonæ in hunc uſque diem perdurans
 concitavit; attamen in illo, de quo nunc agimus, puncto fuit
 æquitatis ſtudioſior, De eo ita Boſſuetus *Lib. XV. Cap. 30.*
 „ Andreas Duvallius de ſuprema Rom. Pont. poteſtate Part.
 „ IV. Quæſt. ult. cùm appellationem omnem à Papa illicitam
 „ judicet, idque ſive ſit infra, ſive ſupra Concilium, permit-
 „ tit tamen Principibus ac Rebuſp. ad graves injurias de-
 „ pellendas, primùm, non obedire mandatis Pontificis; imò
 „ ſi aliter ſibi ſuccurrere non poſſint ſtrenuè prudentèrque reſiſte-
 „ re. An ergo lætos Principes ſtrenuè rem gerere, quàm
 „ Conciliare judicium exſpectare malint, ipſi dijudicent. “

Hæc in *liquidis*: In *dubiis* inquit adverſarius pag. 420. le-
 gitimo Pontifici parendum eſt. Nos dicimus, eorum, ad quo-
 rum officium pertinet ſubditorum jura tueri, eſſe, adhibito,
 quatenus opus, virorum Eccleſiaſticorum, etiam Episcopopo-
 rum, conſilio, prætenſa illa dubia eleuterare. Sic nuper fe-
 cere Rex utriusque Siciliæ & Republica Veneta, cùm Regu-
 las Romanæ Cancellariæ in ſuis ſtatibus abrogarent. Scilicet
 ſumptâ diligenti informatione obſervârunt, legitimos Patronos
 à paucis ſolum ſæculis per Romanos Pontifices certis ſuis juri-
 bus exutos fuiſſe proinde his Manum Regiam deberi. Ve-
 rùm intercedit iterum adverſarius, pag. 415. ſuſtinens, jus
 conferendi omnia beneficia Primatui ex divina inſtitutione an-
 nexum eſſe. Vellem ex eo interrogare, an hanc prætenſionem
 inter *liquidas* referat, an inter *dubias*? nos eam *ineptis*
 accen-

accensemus, sicut & cæteras quas ibidem ex divino jure Romano Pontifici proprias facit & ab eo inalienabiles, uti Confirmationem omnium electionum, Appellationes in omnibus causis ad Romanam Curiam. Qui talia prætendit, necesse est ut sincerissimos Canones & omnem Historiam Ecclesiasticam proseribat.

Porro, inquit Zaccaria pag. 423., „ aulicos Romanos per „ subtractionem obedientiæ ad auferendum gravamina com- „ pellere schismaticum esset. “ Ergo schismaticus esset Princeps, qui suis subditis prohiberet, ne Annatas Romam deportent, usquedum illata gravamina Curia abstulerit; nisi fortè adversarius etiam has jure divino Papæ deberi prætendat. Instat ille *ibid.* dicens, „ hac prætenfà obedientiæ subtractione „ non singularia facta & abusus, sed ipsa RR. Pontificum jura „ impeti, quæ à remotioribus sæculis exercuerunt, vel exer- „ cere potuissent, si Ecclesiæ bonum postulasset. “ Nos negamus, Pontificem alienis in diocesisbus beneficia conferre potuisse, si nolissent Episcopi, Ecclesiæ, Nationes. Idem dicendum de Exemptione Regularium, de Appellationibus ad Curiam Romanam, de Reservationibus peccatorum, de Annatis & multis aliis. Durant autem & durabunt precarii hi favores (quorum origines nobis nunc melius noti sunt, quàm majoribus nostris) quamdiu Ecclesiis utile, Ecclesiasticæ disciplinæ innoxium, & subditis Principum non nimis grave visum fuerit.

Febronius, per gradus in materia Subtractionis obedientiæ incedens, dixerat Tom. II. pag. 596. „ hætenus sibi po- „ tissimum sermonem fuisse de subtractione obedientiæ, quæ „ Papæ integrum relinquit exercitium jurium Primatûs ei di- „ vinitus attributorum. Quod si verò Pontifex hostilem ani- „ mum publicè indueret (uti fieret in aperto bello) quoad „ hæc hostilitas duraret, omnia in eo statu reposita censeret, „ quo forent Papa mortuo vel captivo. “ Vult ergo, inquit Zaccaria pag. 426. eò rem deduci, ut Ecclesiâ à Pontifice, etiam

suo Capite deficiat. En schisma. Non semel facere Pontifices, aut se ipsos per imprudentiam posuere, in eo statu, ut saltem respectu certarum provinciarum seu regnorum essent quasi mortui, extra omne exercitium sui Primatus, neque tamen ea propter eadem provinciarum & regna de schismate poterant accusari. In bello, quod cum Paulo V. habuere Veneti, dixerunt hi: *Si nihil humilitas proderit, arripiendam esse virilem & animo-jam libertatem*, apud Thuanum Lib. CXXXVI. p. m. 1255. atque ita declarato bello, respectivè ad ejus Primatum vivebant, quasi (ut jam dictum est) Papà mortuo vel captivo; at tamen ab aliis omnibus gentibus, exceptà Romana, serenissima Respublica, pro schismaticà habita non est.

Queritur Clemens PP. XIII. in suis ad Regem Lusitaniz mense Augusto an. 1768. exoratis litteris de rupto omni ipsum inter & Sedem Apostolicam commercio. Respondet ei Rex quinta Decembris ejusdem anni, graves & legitimas hujus rupturæ causas exponens; utriusque Epistolæ exemplar prostat *Tomo II. Febr. pag 578. seqq.* Duravit reptura, per imprudentiam Ministerii Pontificii causata, quoad vixit Clemens XIII. Restituit hoc commercium sapientissimus CLEMENS XIV. qui & ea damna, quæ Ecclesiæ Romanæ per legitimam resistentiam Principum Augustæ Domus Burbonicæ, sub præcedente Pontificatu in persona Infantis Hispaniæ Ducis Parmensis provocatam, illata fuerunt; suâ moderatione, & saniore sacrorum Canonum usu feliciter reparavit.

Caput III.

Summaria demonstratio bonitatis & veritatis doctrinarum Just. Febronii.

U num superest, ut ostendatur, quàm parum fidi sint viri illi (Romani librorum Censores), qui ad pallianda sua præ-

præjudicia: ne dicam ignorantias, Clementi XIII. Pont. Max. persuaserunt, Febronium *OMNIA* ex hæreticorum & Sanctæ Sedi infensissimorum hominum libris conquississe, & deprompta in unum congefisse. Adversus has iudificationes nos sole clariùs monstrabimus, Febronium omnia à Scriptoribus apprimè Catholicis, publicè approbatis, pro decore Domûs Dei strenuè laborantibus, & quidem plerisque inter illos primariæ eruditionis viris accepisse, & pro gloria divini Institutoris ac perpetui Rectoris Ecclesiæ nostræ, pro hujus reunione & obsequio, demum pro fidelium salute, nec non pro regnorum tranquillitate & felicitate in unum collegisse.

Illustratio doctrinarum Febronii non parum debet ejusdem adversariis, & tot contra illum editis lucubrationibus, quæ eum compulerunt, ut novis identidem testimoniis atque auctoritatibus suas assertiones muniret. Inde evenit, ut per quatuor volumina eadem auctoritates ac probationes dispergerentur, quas hic suas in classes distributas sub unum conspectum ponendas duximus. Hoc faciendo servabimus, quantum brevitatis patitur, ipsa Auctorum verba, quæ suis in fontibus inquirere cuique liberum est, quando nos interim pro Lectorum commoditate ad oram indicamus singula in Opere Febroniano loca, quibus eadem jam relata sunt.

I.

CORPUS JURIS CANONICI.

Falsas *ISIDORI DECRETALES* veteres Canonum Collectores pro genuinis acceperunt, decepti honesto nomine *Isidori*, sub quo prodiit larvatus impostor & maleficus harum Epistolarum artifex. Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom.* ^{304.} *Tom. II. p.* III. pag. 215. Jam sæculo IX. harum Decretalium falsitatem *Tom. II. p.* subodoratus est Hincmarus Archiepiscopus Remensis. Ipse ^{51.} *Opp. Tom. II. pag. 544.* Disputatum est etiam valde eo sæculo de earundem auctoritate, Gallicanis Episcopis litem adversus

- sus eas moventibus, eò quòd intelligerent illas antiquis regulis esse contrarias. Attamen vicit fortuna Populi Romani; ita ut qui deinceps Collectiones Canonum & Decretorum composuerunt, etiam istis Epistolis usi sint, tanquam bonis meritis. Baluzius in *Præfat.*, ad *Reginonis Libros de Eccles. Discipl.* §. 3. Porro facillimum erat Romanis, ut ex præconceptis, & præformatis secundum supposititias ab Isidoro Mercatore fabricatas Decretales, in Decreto Gratiani passim relatas, opinionibus, nova, in Canonibus & Historiâ genuinâ haud quaquam fundata, Decretalium posteriorum principia absque ullo scrupulo, præsertim cùm in suos favores essent, amplecterentur, innixasque his principiis Constitutiones, Declarationes, Bullas aliâque rescripta Apostolica & clausulas pro primo veluti suorum studiorum fundamento ponerent. Barthel de *Concord. Germ. Diff. III. in Præfat. n. 3. 4.* Hæc una ratio persuasit Nicolao I. ut se acerrimum vindicem Epistolarum Isidori præstaret, quo facilius Episcopos Romanæ Sedi sine medio subiceret. Ex iis enim novas illas regulas veteribus Canonibus incognitas, constituit, scilicet 1.) Ut nulla Synodus Provincialis Episcoporum criminales causas definiat inconsultâ Romanâ Sede: 2.) Ut nulla Synodus præter Sedis illius auctoritatem cogatur. His duobus Capitibus præcipuum discrimen juris antiqui & novi continetur. de *Marca Lib. III. Cap. 6, n. 1.* Nihil itaque est quod Conciliis Provincialibus ultimam perniciem intulit quam spuria Decretales. Quamvis enim posteriores Canones dictarum Synodorum celebrationem sæpius mandaverint nihilominus earum usum non valuerunt resistuere; quia mala illa non sunt resecta: quæ Synodorum celebrationem interruperunt. Oberhauser in *Prælect. Canon. Lib. II. Decretal. pag. 13.* Generatim adnotasse sufficiat, Decretales Isidorianas plurimum detraxisse potestati Metropolitanorum & Synodorum Provincialium, & illarum causâ controversas quamplures exortas fuisse inter Episcopos & Archiepiscopos, quarum vestigium agnosci potest in *Can. 1. Dist. XIX.* Berardus *Comment. in Canones Gratiani Tom. I. in Præfat. pag. 32.*

Tom. I. p.
199.

Tom. I. p.
783.

Tom. I. p.
252.

Tom. II. p.
394.

Tom. II. p.
395.

pag. 32. Graviora mala, quæ per receptionem Iſidorianarum Decretalium in Eccleſiam irruerunt, & in eadem etiamnum perſtant, deſcribere Petrus Couſtant, Georgius Zallwein, Caſpirus Berthel, Zegerus van Eſpen, Petrus Gibert, Carolus Sebaſt. Barardus, Claudius Fleury &c. ſunt autem ſequentia: Debilitati penitus fractique diſciplinæ nervi; conturbata Episcoporum jura; ſi non ſublata, ſaltem miſerum in modum afflicta judiciorum leges; integra ferè ceſſatio Synodorum; frequentiffimæ ad Romanam Sedem provocaciones; juri veteri Eccleſiaſtico abolendo, ac dominatui monarchico in Remp. Chriſtianam invehendo, certiffima fundamenta poſita; Evangelica à Chriſto inſtituta & ab Apoſtoliſ observata Diſciplina eradicata, ima ſummis permixta, & omnia ſuſque deque verſa &c.

Tom. II. p.
104. ſeq.

Sic juri antiquo, univerſalis Eccleſiæ aſſenſu roborato, ſucceſſit jus novum, in Collectione Iſidori comprehenſum, quod ab anno 836. publicari cœpit, & adn. tante Nicolao I. cæterisque RR. Pontificibus, per Occidentis provincias paulatim invaluit. Marca *Lib. III. Cap. 5. n. 1.* Eſt autem Nico-
laus I. falſas illas veterum Pontificum Decretales admiſiſſet, non ideo tamen nos illas admitteremus, ſed reſpondemus appoſitè, illum Pontificem æſtu contentionis abreptum id aſſe-
ruiffe, ut novum jus Romanæ Sedi vindicaret, hiſque funda-
mentis ſuperſtrueret. Natal. Alexander I. *cit. pag. 217.* Nulla
hic valet favore Decretalium Iſidori poſſeſſio, nulla præſcrip-
tio, nulla uſucapio. Quot non habemus opiniones antiqua-
tas, quæ olim ingenti cum applauſu deſenſæ, nunc verò tem-
poris é folio ſuæ authoritatis optimo jure deſectæ ſunt. Ne-
que exiſtiment Doctores ex harum Epistoſularum proſcriptione
Eccleſiæ generari præjudicium: quantum enim præjudicium
illæ attulerint Eccleſiæ, ex Petro Couſtancio diſcant. Zallwein
Tom. II. pag. 253. Etenim ſi poſteriora ſæcula jus habent cor-
rigendi priora, cùm aliquo experimento rerum aperitur quod
clauſum erat, & innotelcit quod latebat, ut S. Auguſtinus ait
Tom. IV. P. II. Xx Lib.

Tom. II. p.
308.

Tom. II. p.
307.

Tom. II. p.
105.

Lib. II. de Bapt. Cap. 3, non mirum, quòd Concilia & Auctores, qui post octavum sæculum floruerunt, viri hujus sæculi doctissimi, emendent in rebus criticis, quarum mediæ ætas rudis erat, Natalis Alexander *l. cit. pag. 215.*

II.

GRATIANUS in suo **DECRETO** non nisi corruptis & depravatis, à primorum Conciliorum ætate recedentibus Canonum Codicibus usus est. Unde non nisi depravatae interpretationes, sententiæ glossematibus intermixtis adauctæ, imò etiam aliquando in contrariam significationem detortæ oriri potuerunt. Berardus in *Præfat Observ. 6.* Hoc Decrerum continet multa falsa, adulterina, juribus etiam Pontificum contraria; attamen etiam ex adverso ad amplificandam eorum auctoritatem opportuna, ex Epistolis Isidorianis deprompta, cum doctrinis catholicis non bene coherentia. Zallwein *Tom. II. Diff. VI. Cap. pag. 252. & 287. Tom. III. pag. 205.* Gratianus, ut sinceros Canones cum fragmentis desumptis è falsis Decretalibus conciliare videretur, varia in diminutionem auctoritatis Conciliorum Episcopaliū adinvenit. Marca *Lib. VI. Cap. 14. n. 13.* Van Espen *Comment. in Part. I. Gratiani Dist. XVIII.* Multa tum in ejus Decreto, tum in Decretalibus continentur, quorum occasione & multa succreverunt, & succrescunt schismata in utraque Republica. Gerson *de Modo reformandi Ecclesiam in Concilio Cop. V.* Magna quidem est auctoritas Gratiani; nunquam tamen Pontificia auctoritas, ut in foro legem faceret, nequidem post Romanam correctionem, à Gregorio XIII. illi fuit accommodata. Eam igitur vim & auctoritatem singuli Canones habent, quam merentur, ex suo fonte, si illi accuratè respondereprehendantur; multi autem navi in hac Collectione deprehenduntur, tum propter defectum notitiæ veteris Historiæ, omnisque exquisitæ literaturæ, qua Auctor *Diff. VI. Cap. 3. n. I.* carebat, tum quòd ex impuris rivis, non ex fontibus, pleraque hausierit. Zech *Præcogn. Juris Can. Tit. XIV. §. 287. seq.* Equidem ab eo tempore quo Gratiani Decretum receptum creditur,

ditur, novum jus per illud in Ecclesiam invasit; attamen receptio illa in & cum effectu facta non est, obstante errore & per consequens defectu consensûs eorum, qui illud recepisse putantur. Zallwein *II. cit.* Et si unquam Decretum istud vim legalem universalem habuisset, eam nostris temporibus, magnâ saltem ex parte, deperdidisset, quibus ope Critices tot notantur spuria, adulterina, falsa, novioribus juribus, hodiernæ disciplinæ contraria, juribus etiam Pontificis præjudiciosa, imò aliqua non bene cum doctrinis Catholicis cohærentia. Et fortassis hæc ipsa fuit ratio, cur Pontifices prudenti usi economia, Decretum istud ex integro approbare approbatione publicâ non voluerint; ceterum verò illius usum tacite promovere in judiciis non desierint &c. Zallwein *cit. Tom. II. pag. 287. ibid.*

Epistolæ *DECRETALES* originem trahunt à Relationibus & Consultationibus jam in primitiva Ecclesia ad Romanam Ecclesiam factis, utpote quam omnes totius orbis Catholici Præsules velut Matrem omnium Ecclesiarum, & in ea Episcopum Romanum tanquam Primatem totius Ecclesiæ suspexerunt. Ad hunc igitur in causis dubiis ad Ecclesiasticam Disciplinam pertinentibus confugiebant ut suam sententiam ediceret, & *instar ARBITRI* supremi decerneret, quo jure, qua lege esset vivendum. Zallwein *eod. Tom. II. pag. 292.* Ceterum quanquam plures textus spurii, vel certè suspecti ex Gratiani Decreto in Decretales Gregorii IX. assumpti & relati fuerint, nihilominus ad eos tanquam genuinos in praxi provocatur, Zallwein *Tom. II. pag. 287.* Interim ex Decretalium principiis sæculo XII. velut ex equo Trojano, præter alios insignes abusus, præruperunt quoque excessivæ beneficiorum reservationes, expectativæ, commendæ, taxæ pecuniariæ, annatæ &c. Barthel *in Concord. Germ. Diff. III. in Præfat. n. 18.* Summatim in omnibus Juris Canonici partibus Libri Decretalium ordini & potestati Episcopali exitiales sunt: scilicet in introducto novo judiciorum Ecclesiasticorum ordine, in appellationibus à Synodis Provincialibus ad Romanam Curiam, in discretionem benefi-

Tom. IV.
Diff. IX. Cap.
1. n. 12.

beneficiorum à sacris ordinationibus & subsecutâ illorum reservatione, in exemptione & privilegiis Monachorum; inadinventis novis matrimonii impedimentis, eorumque reservatione; in novis excommunicationum formulis, poenitentiarum & absolutionum modis &c. Marca *Lib. III. Cap. 6. n. 4.* Inter reliquas etiam dissidii Sacerdotium inter & Imperium causas facile palmarium fuisse enata sæculo XII. Decretalistarum principia avidè & passim recepta. Barthel *l. cit. n. 20.* Quare non nisi sublati Decretalium principii discordiarum & labefactatæ Sacerdotium inter & Imperium pacis ac concordie in faciundo proficius demum labor esse potest. Idem *ibid.*

Tom. I. pag.
786.

Decretales Gregorii IX. sequuntur *SEXTUS DECRETALIUM ET CLEMENTINÆ*. Quis fecit hos Libros, inquit Gerson *Tract. de Modo reformandi Ecclesiam in Concil. Cap. V.* & mox respondet: Arrogantia, superbia, juris Ordinarium usurpatio, Imperatorum Romanorum injuriosa detractio, & eorum alliorumque potestatis periculosissima suppressio, & alia multa in spiritualis & sæcularis Reip. læsionem malitiosè & pertinaci ambitione fabricata.

Tom. I. pag.
292.

Itaque nostris temporibus nova Collectio Canonum & Decretalium summè necessaria est; ut quæ sint jura particularia Pontificum & Episcoporum, Ecclesiarum particularium & Ecclesiæ universalis, eo luculentius constaret, ne toties de regundis finibus agendum sit. Zallwein *Tom. II. pag. 309.*

Tom. IV.
Diff. VI. Cap.
3. n. 11.

III.

STATUS ECCLESIE.

Claves, id est omnem potestatem sacram, toti Ecclesiæ à Christo immediatè datas esse, demonstrant, & multis auctoritatibus firmiter Natalis Alexander *Hist. Eccles. sæc. XV. & XVI. Dissert. VIII. n. 54.* Andreas Escobar, Alphonsus To-
status, Antonius Periera &c, &c, Ecclesiasticam Monarchiam, sub

Tom. I. p.
39. Tom II.
p. 180. Tom.
VI. Diff. II.
Cap. 2.

sub Christo precipuo Monarcha constitutam, ad formam Monarchiæ sæcularis penitus institutam esse, falsissimum est. Christianæ Reip. forma scripturis & Traditione demonstranda, non ex proprio cerebro, vanisque ratioeinationibus effingenda est. Bossuet *Lib. XIII. Cap. 15.* Ex Christi instituto regiminis Ecclesiastici forma hæc est, ut diversis Pastoribus committatur, quorum unus sit Caput Collegii ad tuendam unitatem: hoc est, ut Politicorum verbis explicetur: Status Ecclesiæ est Monarchicus ex Aristocratico regimine temperatus. de Marca *Differt. de Forma regiminis à Christo instituta. Num. 4.* Verius forma regiminis Ecclesiastici, propriè loquendo, nec est Monarchica, nec Aristocratica. nec Democratica. In his enim tribus formis regiminis reperitur potestas dominativa; hoc est potestas pro libitu regendi, obligandi, legibus ordinandi & cogendi invitos. Econtra in regimine Ecclesiastico nihil pro libitu, sed omnia solum sunt ministerialiter pro executione legum anteriorum, puta Naturalium, Divinarum & Conciliarium seu Collegialium, quas vel Deus anteriore jure naturali ac divino, vel consensus Ecclesiarum, vel consuetudo popu- *Tom. II. p. 332.* lorum sensim pro lege induxit. Amort *Elementa Juris Canon. Tom. III. Dff. I. pag. 5.* Natura regiminis Ecclesiæ melius cognosci non potest, quàm observando considerandò quæ modum, quo gubernata est per Apostolos & successores istorum, usque ad Concilia generalia, per novem priora sæcula, in quibus celebrata sunt octo priora hujus generis. Porro, quamdiu vixerunt Apostoli, Ecclesia gubernata non est à Petro ut Monarcha, sed ab Apostolis conjunctim cum illo. Gibertus in *Prolegom. Corp. Juris. Can. Tom. I. pag. 111.* Si Traditionem Ecclesiæ consulimus, vix ullum in antiquis reperimus vestigium indubitatum regiminis monarchici, usque dum post sæculum VIII. autoritas Pontificis majora indies accepit incrementa, & successivè ad eum dominatus apicem, quem hodie possidet, ascendit. Zallwein *Tom. I. pag. 312.*

*Tom. IV.
Diff. II. Cap.
I. n. 2.*

ibid.

Tom. II. p.

*Tom. IV.
Diff. II. Cap.
I. n. 2.*

*Tom. IV.
Diff. VIII.
Cap. 3. n. 3.*

Affectabant in Tridentino RR. Pontifices titulum & rem *Episcopi universalis*. Sed Galli nunquam in hanc vocem flecti potuerunt. Post multam discussionem apparuit, nullam Ro-

Tom. IV.
Diff. 4. Cap. 2. n. 7. manis spem remansisse, futurum, ut talis prætenſio à Synodo probaretur. Pallavicinus *Lib. XIX. Cap. 4. n. 13. 14. 15.* In eadem synodo Pontifex ſibi ex formula Concilii Florentini arrogabat jus paſcendi, regendi & gubernandi *Eccleſiam Univerſalem*. Sed & hoc ei Synodus poſt diuturnam publicamque contentionem negavit. Pallavicinus *Lib. XIX. Cap. 16. n. 10. Lib. XX. Cap. 3. n. 2. Lib. XXI. Cap. 4. n. 12. 13. 14. 15.*

Carolus de Lotharingia ex ipſa Tridentina Synodo ad Britonem Secretarium ſuum, quem ad Pontificem ablegaverat, Romam perſcripſit: apud Gallos Conſtantiense Concilium in partibus ſuis omnibus ut Generale haberi: Baſileenſe in auctoritatem admitti, Florentinum nec legitimum nec generale reputari. Pallavicinus *Lib. XXI. Cap. 4. n. 5.* Ex eodem Cardinale Lotharingo, & aliunde, Vicecomes elicit, Gallos nunquam flexum iri ad verba Florentinæ Synodi Pontificiæ poteſtati faventia; nec apud ipſos auctoritatem hujus Synodi valere, utpote celebratæ ad æmulationem oppoſitionemque Baſileenſis, quæ ab Academia Pariſienſi ſuſtinebatur. Idem *Lib. XX. Cap. Diff. IV. Cap. 3. n. 2.* Sententia hujus Decreti Concilii Florentini: *Quemadmodum & in geſtis œcumenicorum Conciliorum, & in ſacris Canonibus continetur*: hæc eſt: ſummam & plenam adminiſtrandæ Eccleſiæ poteſtatem à Chriſto fuiſſe Pontifici traditam, eâ lege, ut eâ utatur juxta modum, qui & in actis Conciliorum œcumenicorum, & in Canonibus continetur. de Marca *Lib. III. Cap. 8. n. 5.*

Tom. IV.
Diff. VI. Cap. 2. n. 4 & 8. Papa ſolus non poteſt condere leges univerſam Eccleſiam obligantes. Card. Cuſanus *Lib. II. Cap. 9. & 12.* Zallwein *Tom. I. pag. 393.* Conſtant in *Præfat. ad-Epiſtolas RR. PP. n. 47. pag. 50.* Galli non credunt ſe obligari novellis Pontificum Conſtitutionibus, quæ inde à tribus ſæculis emanarunt. Etenim
531. apud

apud eos pro jure Canonico non habentur alii Canones, quàm quos vel universalis Ecclesiæ consensus vel particularis regni usus recepit. Fleury *Instit. Juris Ecclæs. Part. III. Cap. 25.* Itaque Leges seu Constitutiones Pontificum vi & effectu destituuntur, antequam particularium Ecclesiarum (id est, Episcoporum, & eorum de Clero, qui Conventibus publicis interesse solent) suffragio & consensu roborentur. de Marca *Lib. II. Cap. 16. n. 5. 6. 8. Cap. 17. n. 1. seqq.* Censetur autem etiam Papa suas unà cum Episcopis leges condere, quando hi eas suis in Synodis promulgant. Coustant *cit. Præfat. pag. 53.* Tom. IV.
Diff. VI. Cap. I.

Porro Canones non promulgati in provinciis non obligant. Cabassutius *Juris Can. Theoria & Praxis Lib. I. Cap. 4. n. 4. seqq.* Marca *Lib. II. Cap. 15. n. 7.* Tom. IV.
Diff. VI. Cap. 2. n. 4. & 8.

VI.

CONCILIA GENERALIA.

Ante sæculum IX. generalia Concilia solum Romanorum Imperatorum auctoritate convocata fuisse tradit & probat Natalis Alexander *Tom. IV. pag. 210. & 384. Tom. V. pag. 67. 245. 502 599. & 746. Tom. VI. pag. 284. &c.* Si Concilia generalia sæpius celebrata fuissent, verosimile est, quòd hoc nefandum schisma (sæculi XIV.) non tam diu perdurasset, nec fortè schisma Græcorum. Unde hujusmodi schismatibus debuisse citò per Concilium generale provideri. Ut in primitiva Ecclesia docuerunt Apostoli prout legitur Actorum VI. & XV. Petrus de Alliaco in *Actis Concil. Constant. Tom. I. Part. VIII. pag. 410. 412.* Aliqui sunt casus ardui necessàriò reformandi, in quibus non potest commodius quàm per generale Concilium provideri. Sicut patet primò de reformatione Romanæ Curie, quæ, ut infra dicitur, necessaria est; & tamen non nisi per generale Concilium fieri potest. Et ideo non debet Romana Curia indignari, seu respuere à generali Concilio reformari. Card. Alliacensis *l. cit. Ecclesia vel generale Concilium potest con-* Tom. I. p. 411.
gregari

- gregari sine expresso consensu vel mandato Papæ etiam ritè electi & viventis in multis casibus. Gerson *Tom. II. col. 135. 172. 205. & 344.* Hos casus ipse diligenter enumerat, tum in Sermone *Ambulate dum lucem habetis*, tum in aliis Tractatibus. Etiam propter injustas dispensationes, vel mandata insolentia, quæ in perniciem Ecclesiæ procedunt, posset convocari & congregari Concilium contra voluntatem Papæ; ut, si resisteret, obviaret ejus insolentiæ. Franciscus de Victoria *Relect. II. de Potestate Papæ Num. 24. pag. 162.* Casu quo Pontifex Concilio adesse non velit, aut non possit, non eapropter Concilium acephalum redditur. Enim-verò Pontifex rationem quidem primi Episcopi habet, sed non solus est Episcopus in Ecclesia, nec defuncto Episcopo Romano Ecclesia universa vacare censetur. Ut ergo sublato Pontifice Ecclesia non vacat, ita nec renuente Pontifice acephala est. Est Pontifex in Concilio Præses, quo genere officii si primus defungi nolit, ordine secundus aut tertius, & sic de reliquis, potietur. Oberhauser *Prælect. Juris Can. Lib. II. pag. 148.* Papa dicitur Caput Ecclesiæ secundum metaphoram: ablato enim Capite à corpore desinit vita corporis; non sic ablato Papâ ab Ecclesia cessat vita Ecclesiæ, cum Ecclesia sine Papa vivat. Solus igitur Christus est Caput Ecclesiæ, dans ei sensum, & motum; & omnem spirituales influxum. Academia Cracoviensis apud Bulæum *Hist. Univ. Paris. Tom. V. pag. 489.*
- Tom. II. p. 473.*
- Tom. II. p. 621.*

Vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis œcumenicis judicia retractata; de his quæstionem habitam; quæstione habitâ Cœlestini, Leonis, aliorumque probata judicia: Vigiliis atque Honorii rescripta improbata fuisse, neque quidquam à Sancta etiam Sede profectum, aut à Patribus, aut à Romanis etiam Pontificibus, pro irrefragabili esse habitum, nisi postquam Ecclesiæ consensus accessit &c. Bossuet *Lib. XIII. Cap. 20.* Libenter ab adversariis quærerem, ludantne nos Synodi, cum absolutè ac decretoriè pronuntiant: *Si quis non ita senserit, anathema sit.* Ac nimis profectò ineptiunt, qui

qui hæc anathemata intentari respondent à Synodis sub rati-
 habitione & confirmatione futurâ ipsius Pontificis; at saltem au-
 diant has formulas ab omnibus Synodis frequentatas, quæ ef-
 fectum ipsum denotant: *Ab Ecclesia projecimus, privavimus,*
nudavimus omni dignitate. Ac rursus alio modo: *Nudatus est,* Tom. I. p.
privatus est, projectus est &c. Bossuet *Lib. XIII. Cap. 10.* 393.

Ecclesia vel Generale Concilium, quamvis non possit tol-
 lere plenitudinem potestatis à Christo supernaliter collatæ, po-
 test tamen usum ejus limitare sub certis regulis in ædificatio-
 nem Ecclesiæ, propter quam Papalis auctoritas collata est. Et Tom. II. p.
 in hoc est totius Ecclesiasticæ reformationis stabile fundamen- 183.

tum. Gerson *Opp. Tom. II. col. 205.* Quis sanæ mentis dubi-
 tare potest, Concilium absque diminutione veræ potestatis &
 privilegii Sedis Apostolicæ, tam in abusum, quàm in abuten-
 tem, potestatem habere pro sui ipsius conservatione? Quare
 universaliter dici potest, Universale Concilium habere pote-
 statem immediatè à Christo, & esse omni respectu tam supra
 Papam, quàm supra Sedem Apostolicam. Et hanc sententiam Tom. II. p.
 probant plura Gesta & Canones & rationes. Card. Cusanus 184.

Lib. II. Cap. 17. Nationum & Academiæ Galliarum, Hispani-
 æ, Germaniæ communem fuisse & esse doctrinam de Conci-
 lii generalis auctoritate supra Papam, docent Acta Universita-
 tis Parisiensis ab anno 1303. ad annum 1664. Hispanorum Scrip-
 tores doctissimi: Andreas Escobar, Joannes de Segovia, Al-
 phonſus Toſtatus, Dominicus Sotus, Martinus Navarrus, Di-
 dacus Payva, Petrus & Alphonsus Guerrerius, Didacus de
 Alava, Antonius Periera &c. ex Germanis præter complures
 Theologos & Canonistas celeberrimos, Universitates Colo-
 niensis, Viennensis, Erfordiensis; demum ipsa Romanorum Tom. IV.
 Imperatrix Augustissima Regina Maria Theresia in suo Edicto Diff. II. Cap.
 4. 5. 6.
 anni 1769. Quinimo, non tota solum Germanica Natio in Con-
 cordati Principum œcumenicorum Conciliorum præ Papa su-
 perioritatem ipsa asseruit, sed & ipsimet Pontifices Eugenius IV,
 & Nicolaus V. eandem solemnem & publicam conventionem agno- Tom. I. p.
 verunt & firmarunt. Barthel. *Dissert. III. Cap. 1. n. 14. 15.* 795.

- Constat in generalibus Conciliis factos esse plurimos Canones ad regulandas actiones summorum Pontificum. Ex quo docemur, quod Ecclesia se habet ad Papam ut formalis causa. Potestas enim Papæ est informabilis & dirigibilis per regulas Ecclesiæ. Unde manifestè patet, quod illud verbum: *Nemo potest dicere Papæ, Cur ita facis?* vel simile, generale Concilium non comprehendit. Joannes à Segovia de Ecclesiastica potestate apud Hermanum von der Hardt Tom. IV. pag. 7. Caveat autem universalis Ecclesia, ne Papæ concedat facultatem dispensandi in generalibus Conciliis; etenim per abusum talis facultatis statuta quatuor primorum generalium Conciliorum everfa sunt. Gerson de Modo reformandi Ecclesiam in Concil. univ. Cap. XVII.
- Tom. II. p. 321.
Tom. I. p. 324.

V.

LEGITIMUS USUS ROMANI PRIMATUS.

- Convenit quidem omnibus orthodoxis de Primatu Sedis Apostolicæ divinitus instituto, quoad *intrinseca & essentialia* ejusdem Primatus; sed de *accidentaria* ejusdem extensione, noviter superinductis reservatis, non ita convenit. Inde concertationes, querelæ, motus &c. Barthel Dissert. II. Cap. 1. Sect. 1. n. 15. Etenim ob memoriam & honorem S. Petri nonnulla ab Ecclesiis & Episcopis Romanæ Sedi tributa sunt, quæ proprio jure non obtinebat. Baluzius in Notis & Addit. ad P. de Marca Lib. III. Cap. 16. pag. 201.
- Tom. III. p. 275.
Tom. III. p. 346.

- Generatim S. Petri Apostolorum Principis in Romana Sede successoribus ea debetur subjectio, quam sancta Concilia sanctique Patres Christianos ubique docuerunt. Bossuet in Expositione Doctrinæ Catholicæ Art. XXI. Hoc cum circa Pontificiam infallibilitatem Concilia & Patres non præstiterint, in rebus autem fidei certitudo divinæ auctoritatis in definiendo requiratur; hinc sequitur Pontificiam in errantiam, quæ tantopere jactitant Ultramontani, nullius in fidei controversiis
- Tom. II. p. 374.

momenti esse. Colletus *Instit. Theol. Tom. II. pag. 592.* Quare *Tom. I. p.*
 viris sanctis bonisque fraudi non fuit, quod Romani Pontificis, 88.
 recta etiam sentientis, pronuntiato non statim adhæserint,
 antequam scilicet Catholicæ Ecclesiæ auctoritas accessisset. Bo-
 Bossuet *Lib. XIV. Cap. 25.*

Potest & debet Pontifex ex officio & vi potestatis sibi col-
 latæ Unitatem tueri; erudiendo ignaros, & contumaces ligando,
 sive censuris præcludendo, cujuscunque sint conditionis,
 sive Episcopi, sive Clerici, sive Laici. Regiminis enim semel
 constituta forma exposcebat, ut sciremus Apostolos quoque ipsos
 huic regulæ à Christo præscriptæ subditos fuisse. Pares
 quidem in cæteris erant Petro; sed in retinenda unitate eum
 respicere debebant ut totius Collegii Caput, & Rectorem uni-
 tatis. de Marca *de Discrim. Cleric. Cap. 3. n. 11. & 22.* Fuit *Tom. III. pag. 33.*
 hæc prærogativa Romani Pontificis, ut si quæ de Ecclesiasti-
 cis Canonibus dubietas in Provincia aliqua emergeret, ad Pa-
 pam referretur; non quasi penes ipsum esset statuendi jus;
 hoc enim causæ judicium erat penes Synodum: sed tantum ut
 consilium & sententiam suam expromere Romanus Episcopus
 rogaretur. Id verò etsi honorificum maximè, tantum tamen
 abest, ut dominandi definiendique jus astruat, ut idem quo-
 que jus Episcopo Constantinopolitano in Oriente delatum vi-
 deamus. Gothofredus *Comment. ad Cod. Theod. f. Tom. VI. Part. Tom. IV. Dissert. VII. Cap. 3. n. 5.*
 I. pag. 101. Prærogativæ Romano Pontifici jure divino com-
 petentes in his consistunt: a) Invigilare, ut Ecclesiæ Decreta,
 tum circa fidem, tum circa mores, illibata serventur. b) Tue-
 ri Episcopos adversus eos, qui illos injuste opprimunt, vel eo-
 rum juribus detrahunt. c) Judicare de controversiis fidei &
 morum, tum maximè, quando Episcopi inter se dissentiunt,
 vel pares non sunt ad illas sopiendas, accedente consensu Ec-
 clesiarum. d) Ubi privatis Ecclesiis judicio summi Pontificis
 non acquiescentibus, mota controversia magis excandescit,
 indicere Concilium Generale, eique præsidere. Lud. Habert *Tom. III. pag. 343.*
Theol. dogmat. & moral. Tom. VII. pag. 303.

Si quis dixerit, eo quod Rom. Pontifici jure divino ab omnibus obedientia vera deberi fide Catholicâ credatur, quidquid ille scripserit, edixerit, jusserit, quocunque in negotio, in jure, in facto, in Ecclesia, in Rep. nihil nisi obediendum esse, neque unquam obripi posse, aut mala suaderi, occupa-

Tom. IV. tiffimo licet, sed standum ubique jubentis voluntati, in eoque
Diff. IX. Cap. veram repositam esse pietatem, insaniet certè. Bossuet *Lib. I.*
2. n. 2. Cap. 1. Attendant & seriò considerent Doctores, ne dum va-

nis & speciosis assentationibus ultra verum Pontificii arbitrii liberta-
tom attollere præsumunt, ejusdem realem auctoritatem magis
& reapse deprimant ansamque præbeant, ut ipsum indubita-
tum Pontificis Romani Primatum illis, qui adversum nos sunt,
Tom. I. p. odiosum reddant. Barthel *Diff. II. Sect. 5. n. 2.*
808.

Aliud est Ecclesia quæpiam, aliud ejus Episcopus. Hinc inter Romanam Ecclesiam & Romanum Pontificem Dictatus Gregorii VII. lucidè distinguit. Quin & aliud est Episcopus & ejus Cathedra: aliud Apostolica Sedes, aliud Pontifex Ro-

manus. Quare & in Evangelio dicit Dominus: *Super cathe-*
Tom. II. *drum Moysi sederunt scribæ & Pharisei.* Christianus Lupus *Opp.*
Præfat. Not. 4.

Tom. V. pag. 358. edit. Venet. Sanctus Columbanus in Episto-
la ad Papam Bonifacium eum monet, ut qui Petri, qui claves accepit, successor est, eâ p. testate bene utatur. *Tamdiu enim,*
inquit, *potestas apud vos erit, quamdiu recta ratio permanferit.*
Ille enim certus regni cælorum clavicularius, qui dignis per ve-
ram scientiam aperit & indignis claudit. Hæc insinuanda sunt

Tom. II. p. Romanis. Multi enim RR. Pontifices ab hac regula discesse-
625. runt. Baluzius in *Notis ad Opp. S. Cypriani* pag. 501. edit. *Bened.* Quid tam necessarium, quam bonum pacis inter Pontifi-
cem & Episcopos? Plenitudini Pontificiæ spiritualis potestatis ex animo assentimur, sed ulum hujus potestatis & exercitium
semper bono pacis, charitati, utilitati, necessitati Ecclesiæ,
justitiæ & sanctitati serviisse hoc opere toto per omnium retrò

Tom. I. p. sæculorum seriem demonstrare aggressi sumus. Thomassinus
592. Tom. I. in. princip. Not. 27.

VI.

ABUSUS PONTIFICIÆ POTESTATIS.

Romani Pontifices suas nimium extendunt fimbrias, sibi-
 que attribuunt quod est Ecclesiæ proprium. *Almainus Opp. Tom. III. Gerson. Tom. II. col. 998.* Mos inter antiquos obtinuit, quod *p. 60.*
 omnia diffœilia per Concilium terminabantur, & crebrò fie-
 bant. Postea verò quidam summi Pontifices, qui magis ad mo-
 dum terrenorum Principum, quàm Apostolorum Ecclesiam
 rexerunt, non curarunt facere Concilia: ex qua omiffione pro-
 dierunt multa mala &c. *Card. Zarabella Tract. de Schismate Tom. III. pag. 559. seqq.* Crescente Clericorum avaritiâ, & Papæ cupi-
 ditate, potestas & auctoritas Episcoporum quasi videtur exhauf-
 ta, & totaliter diruta; ita ut qui in primitiva Ecclesia æqualis
 potestatis cum Papa erant, non videantur nisi simulacra depi-
 cta. *Gerson Opp. Tom. II. pag. 172.* Plenitudo Pontificiæ po-
 testatis non sic est intelligenda, quasi possit immediatè jurisdi-
 ctionem pro libitu exercere in Episcoporum diœcesanos. *Ger- Tom. IV. son cit. Tom. II. col. 256. Fleury Dissert. de Libert. Eccl. Gall. Diff. VI. Cap. 5 n. 2.*
pag. 422. 442. &c.

Quæ quantâque vel adventitia vel mixta jura, vel extra
 spirituales limites protracta Ecclesiastica potestas mala invexe-
 rit, turbas moverit, & quantæ Religionis specie orbi Christia-
 no offensionis fuerit, faciliè deprehendet is, qui sinceris ocu-
 lis Historiam Ecclesiasticam perlustraverit. Auctor Libri de Po-
 test. Eccl. & temp. an. 1768. *Venetiis impressi in Præfat. Id de- Tom. II. p. 588.*
 trimenti accidit sequioribus sæculis, ut cum quondam Prima-
 tus per Canones ordinatus Centrum unionis respiceretur, post-
 hac ultra limites antiquos extensus à Schismaticis & Hæreticis
 sumeretur in petram scandali. *Melchior Canus Loc. Theolog. 133. Tom. II. p. Lib. V. Cap. 5. Concl. 3. Barthel. Dissert. II. Sect. 2. n. 5. Ober-
 hauser Prælect. Jur. Can. Lib. I. pag. 179.* Causas schismatum
 tam Græcorum quàm Latinorum Cardinalis de Alliaco, An-
 dreas Episcopus Magorensis, Card. Julianus Concilii Basileën-
 sis

Tom. III. sis Præses, novem à Paulo III. delecti Prælati, Orthuinus Gra-
 p. 225. Tom. tius, & alii viri egregii posuerunt in gravaminibus, quæ Ro-
 IV. Diff. 1. mana Ecclesia aliis inferioribus Ecclesiis & Prælatibus intulit.
 Cap. 4. n. 3.
 seqq. Diff. IX.
 Cap. 1. n. 16.
 seqq.

Quia Ecclesia Romana se ipsam humiliare, vel tot flagel-
 lis attrita, contempsit, rectè ab illo, qui plus æquo exaltata
 humiliat, elitæque & humiliata erigit, prius humilianda erat,
 ut in gratiam, à qua exciderat, rediret, postea erigenda &
 Tom. III. p. sublevanda: prius desolanda, postea consolanda: prius percu-
 271. tienda, postea sananda. Nicolaus de Clemangis de corrupto
 Ecclesiæ statu. Cap. 28. p. m. 26. Interim unum ex præcipuis
 obstaculis, quæ hæreticos morantur, ne Ecclesiæ Romanæ si-
 num repetant, est nimia elatio Pontificiæ authoritatis. Lud.
 Maimburgus *Lib. de Instit. & privileg. Rom. Ecclesiæ. Epist. ad*
Regem.

VII.

CONCILIUM TRIDENTINUM.

Cùm tandem post diutinas moras & negotiationes Pon-
 tificem inter & Nationem Germanicam, conventum esset, ut
 universalis Synodus in terris Imperii, & nominatim in urbe
 Tridentina, celebraretur, mox plura libertatem Concilii, præ-
 fertim quoad Nationum gravamina & abusus Curix, fecere
 suspectam; & imprimis quidem clausula & facultas mandato
 Legatis Pontificis dato inserta, Concilium in civitate Triden-
 na supprimendi & dissolvendi, ac in aliam, prout ipsis vide-
 bitur, transferendi, apud Raynaldum *ad an. 1545. n. 2.* qua
 etiam facultate deinde, invito & reclamante Imperio, cum
 magno Catholicæ Religionis damno usi sunt. Eisdem Lega-
 tis suis & Concilii Præsilibus Paulus PP. III. in mandatis de-
 dit, ne permitterent tractari de abusibus Curix & querelis ad-
 versus eandem. Raynaldus *eod. an. n. 47.* Vetuit item Papa,
 qui ipse per Legatos in Synodo comparuit, ne absentes Epi-
 scopi mandatarios ad eam mitterent. Idem *an. 1546. n. 7.* Im-
 pedivit

pedivit quoque, ne (quod in Synodis Constantiensi & Basileensi prosperè factum fuerat) per Nationes vota colligerentur. His mediis certam Italis votorum majoritatem asseruit. Fleury *eod. an. 1546. n. 35.* Noluit etiam quidquam adversus Cardinales (penes quos summa rerum Curia esse noscitur) ab Episcopis proponi. Raynaldus *d. an. 1546. n. 68.* Tandem Legatos Præsides dominatum in Episcopos exercuisse, pluribus factis probatur apud Fleury *an. 1546. n. 31. 33. 104. 108. seq. Raynald. eod. anno n. 67. & seqq. n. 126. & seq. an. 1547. n. 3. &c.* In Conventu Bellaquensi *an. 1560.* Carolus Marillacus Viennensis Archiepiscopus dixit, neminem non scire, quantos labores Carolus V. Imp. in Concilio procurando suscepit, & quibus ludificationibus usi sint Pontifices, ut eum spe laudabili, quam animo pius Princeps conceperat, frustraretur. Thuanus *Hist. Tom. I. Lib. XXV. pag. 762.* Tom. I. pag. 711.

Omne malum fatebantur Tridentini Patres à pravâ consuetudine invectâ originem trahere: Esse eundem fontem hæresium aiebant. Postquam igitur conventum, ut eodem tempore dogmata perlustrarent, ac de tollendis disquirerent erroribus, & ut conjunctim hæc duo pertractanda assumerentur, Legati idem se comprobare simularunt. Sed ubi ad mores ac disciplinam pedem promoverunt, tam pauca gesta sunt, & quæ tot modis atque limitibus circumscripta, ut longè præstitisset, hoc quidquid erat, suo loco fuisse relictum. Pudor enimerat Tom. I. p. 456. omnia Romæ iterum rescindi. Franciscus de Vargas *in Com-mentario Quis ordo deceat in Conciliis Part. I.* Italicorum in Concilio Trid. studia non aliò spectabant, nisi ad sustinendam Apostolicæ Sedis vim, dum interim Principes & eorum Ministri detestarentur abusus quosdam in aula Romana id temporis persistentes. Pallavicinus *Lib. XXI. Cap. 4. n. 6. & 9.* Quoad Tom. II. p. 372. perversas intentiones, quas introductores clausulæ *Proponentibus Legatis*, quæ Sess. XVII. & antea sæpius usurpata fuit, fortasse habuerunt, earum præcipua est, impedire sinceram Romanæ Curia reformationem. Gibert *Corp. Juris Can. in Tom. I. p. 383.* *Prolegom. Part. I. Tit. 15. Sect. 17. pag. 107.*

Cum

Cum suprema potestas, sive prerogativa & privilegium, ut reliquæ majores Ecclesiarum causæ, penes Romanam Sedem hæctenus fuerint; hinc factum est posterioribus sæculis, ut (quod meritò in Concilio Basiliensi Ludovicus Arelatensis querebatur) in Conciliis id demum fiat, & necessariò fiat, quod nationi placeat Italicæ, ut quæ sola Episcoporum (qui & ipsi soli vocem illic decisivam habent) numero nationes alias æquet
Tom. III. p. 125. & superet. Hæc est Helena quæ nuper Tridenti obtinuit. Claudius Espencæus in *Epist. ad Titum* pag. 473. Integro decennio interruptum Concilium, totis viribus optatum, tandem etiam à Pio IV. obtentum, rursùm Tridenti resumptum, & tertio congregatum, Patribus licet integrâ re à Pontifice permittâ, adeo tamen Romanam Curiam repurgare sibi non permisit, ut etiam quæcunque de morum reformatione & disciplina ecclesiastica inferioribus præscripsit, in his salvam semper Sedis Apostolicæ autoritatem & esse & intelligi declararit, Sessionis XI. & ultimæ Can. 21. die 1. Ut non minus gratè quàm piè Pius idem magnam gratiam Patribus Tridentinis publicâ oratione in Consistorio habuerit. quòd in Ecclesiastica emendatione tantam autoritatis illius rationem habuerint, tantâque in eum moderatione sint usi, ut si is se ipse suâque reformare voluisset, longè severior in se futurus fuerit. Idem pag. 480.
Tom. I. p. 479.

Nunquam tibi (Claudi Espencæ) melius Spiritus afflavit, quàm ne huc (Tridentum iterum) venires. Credo enim, quòd propter indignitates, quæ hic committuntur ad impediendam reformationem, mortuus fuisses. Franci sincerius & studiosius se gerunt aliis, qui nos sæpe habent ludibrio propter adversos casus, quibus nunc afflictorum regnum Franciæ. Quamprimùm huc appulimus, tractabatur de Sacramento Ordinis. Hispani maximè urgebant, ut Synodus declararet, Episcopos institutos à Christo, & Presbyteris jure divino esse superiores. Galli omnes se se Hispanis adjunxerunt. Sed ut consequentia hujus propositionis impediretur, Itali in hoc solo Canone decem aut duodecim titulos in gratiam & favorem Papæ immiscebant

bant, quibus titulis prætexebant solum Papam fuisse immediatè institutum à Christo, & reliquos Episcopos non habere potestatem nisi dependentem à Papæ potestate, & ab ipsomet Papa. Nullus est nostrum, qui non vellet esse in Sorbona etiam cum vitæ periculo. Mihi impossibile est tibi sigillatim omnia acta enarrare, quæ vidi in hoc Concilio. Claudius Sanctius Doctor Sorbonicus in Epistola ad Espenæum in Edm. Richerii *Hist. Concil. general. Tom. IV. Part. 2. pag. 100.* Cupiunt Itali ambiuntque officia Curia Romanæ, perinde ac Episcopatus, voluntque illa cumulatim possidere. Volunt quoque Cardinalatum, Legationes, Nuntiaturas conjungere cum Episcopatibus. Porro exoptata adipisci nequeunt, nisi Pontifex eos pro beneplacito suo dispensare possit à residentia: secus conscientia stimulis urgerentur; credentes autem Pontificem esse Juris Ecclesiastici positivi Dominum, parum curant secum dispensari abque ulla Canonica causa; sed ipsis ad securitatem conscientia sufficit, ut Pontifex eos dispensare velit; siue ex mera indulgentia, siue ex alio humano quovis motivo. *Gibert cit. Par. 548. Tom. I. p.*

te I. Tit. 20. Sect. 6. pag. 172.

Licet quædam præclara Decreta à Tridentina Synodo emanaverint, attamen per ea effectum nondum est, ut Ecclesiastica Disciplina ad pristinos mores componeretur. Interim hoc ad reducendam inter Christianos concordiam omnino necessarium est. Illud verè dolendum, quòd justæ emendationis spem præcindat Romanorum reclamatio, & metus ne per illam eorum diminuatur autoritas. Hervetus in *Oratione de reparanda Ecclesiasticorum Disciplina pag. 50.* Cùm Mauritiæ Elektoris Saxonie Legati à Patribus Tridentinis peterent, ut renovarentur Decreta Conciliorum Constantiensis & Basileensis, vigore quorum Papa in rebus tam Fidei quàm Disciplina Concilio subiectus declaratur; responderunt Præsides Concilii, Pontificem contrarium declarasse, nec fieri posse, ut tertius in terra supremus iudex inveniretur: Hanc argumentationem, nempe in Romano Pontifice multa corrigenda, proinde eum iudicem *Tom. II. p.*

Tom. IV. P. II. Zz esse 59.

esse non posse, vitiosam esse &c. Pallavicinus *Lib. XII. Cap. 15. n. 12. seqq.*

Tom. I. p. 793. In Tridentina Synodo fuere ex Patribus, qui de præensione Romanæ Curia, plenam, liberam & immediatam de omnibus beneficiis dispositionem summo Pontifici attribuentis, acerrimè conquesti sunt, quique volebant materiam beneficiale[m] discutiendam, & præensum Pontificis jus probandum esse. Barthel *Differt. III. in Præfat. n. 19.* In eadem Synodo potestas Episcoporum non solum non aucta, sed ex ea multum delibatum est; cùm ea potestas, quæ ipsorum propria est, & ex Dei instituto illis attributa, iis tanquam à Sede Apostolica delegatis concedatur. Thuanus *Hist. Lib. VI.*

In hac Synodo Ferrerius Regis Christianissimi ad eandem Legatus vituperavit pensiones reservatas ex alio titulo, quàm si Episcopus, inutilis effectus, eas sibi ad alimenta retineat, adjutore ad Episcopatum assumpto; sacerdotia multiplicia; eadem pro certo capite resignata; communem usum regressuum; expectativas, annatas; præventiones. Postea negavit de rebus Ecclesiasticis in possessionis judicio licere litem agere ante alia tribunalia præterquam Regia; & in judicio proprietatis, aut in causis criminosis, etiam si litigator esset Episcopus aut Cardinalis, ante alium judicem præter Ordinarium, aut à Pontifice delegatum, sed intra Galliam. Defendit consuetudinem provocandi ab Abusu, ut Galli loquuntur, quo deluderentur, non quidem mens summi Pontificis, cui debitum obsequium Gallia semper exhibuerat, sed homines fraudulentis, qui beneficia ab ipso Pontifice per fraudem extrahebant &c. Incredibile est, quoniam odio excepta fuerit à Conventu ea concio
Tom. IV. Diff. VI. Cap. 3. n. 9. & 10. ibid. n. 9. aucta ex eo fuit suspicio, pius de Ferrerio concepta, insinceræ religionis. Pallavicinus *Lib. XXIII. Cap. 1. n. 7. & 10.* Idem Orator apertè dixit, circa Reformationem Disciplina non esse satisfactum publicæ expectationi. Idem *cit. Cap. 1. n. 5.* Sub finem Concilii Card. Lotharingus hanc subjunxit declarata-

declarationem, quam ad acta referri petiit: scilicet à se suo omniumque Gallorum Episcoporum nomine renovari contestationem, quam ante biduum habuerat in conventu: nimirum accipi à se emendationem illam non tanquam integram, sed quæ viam sterneret ad aliam perfectam; postquam harum leviorum sanctionum auxilio Respublica Christiana, nimis nunc infirma & corrupta, redderetur idonea ad sustinendas graviores purificationes, antiquis Canonibus servatis, præsertim primarum *Tom. II. p. 551.* quatuor Synodorum. Pallavicinus *cit. Lib. XXIII. Cap. 12. n. 8.*

VIII.

CAUSÆ MAJORES.

Hac arte successivè quasi per gradus Pontifices tot sibi Causas Majores reservarunt: Jam sæculo II. & III. fiebant Recrūs, Relationes & Consultationes ad Sedem Pontificiam. Post sæculum IV. Innocentius I. ansam præbentibus Sardicensibus Canonibus, statuit, ut *post judicium Episcopale* Causæ Majores ad Sedem Apostolicam devolvantur. Sæculo V. & VI. jamjam Pontifices Relationes & Devolutiones magis urgebant. Eodem ævo inceptorum R. R. P. P. constituere Vicarios Sedis Apostolicæ, quibus ampliorem concedebant potestatem, cum mandato tamen, ut Causas Majores ad Pontificem referrent; quo factum est, ut autoritas Metropolitanorum & Synodorum multum labefacteretur, & harum frequentia desineret; unde mirum non est, quòd Causæ Majores frequentius ad Pontificem sint devolutæ. Sæculo VIII. emanavit Collectio Pseudo-Isidoriana, in qua cum plures aliæ prærogativæ, tum hæc præcipuè Pontifici asseritur, quòd depositio Episcoporum ad ipsum, tanquam una ex Causis Majoribus pertineat; à quo tempore Causæ Majores magis magisque determinatæ sunt. Accessit integra ferè Synodorum cessatio, frequentes Episcoporum & Metropolitanorum provocationes, aliqualis eorundem *Tom. I. p. 223.* sua jura vindicandi negligentia &c. Zellwein *Princip. Juris.* *Eccles. Tom. I. pag. 414.*

Pontifices Romani, cùm intelligerent, quanti momenti esset ad firmandam auctoritatem suam apud exterarum gentes, id est, ab Urbe procul distitas, gratia Episcoporum illustrissimarum Ecclesiarum, quibus ob prærogativam urbium præsto quoque erat Principum favor, eos in suas partes trahere studuerunt variis modis atque rationibus. Sed nulla potentior antiquitùs visa est, quàm si Episcopos illos ornarent dignitate Vicariorum Sedis Romanæ In universum autem affirmare licet, Romanas Pontifices, ut semper ad occasiones explicandæ

Tom. II. p. 279. firmandæque auctoritatis suæ valde intenti fuere, sic tempore semper bene usos fuisse antiquitùs. de Marca *Lib. V. Cap. 19. n. 2.*

Causas fidei *Majores* appellant, easque summo Pontifici reservandas nonnulli contendunt. Non ita censuit S. Gregorius M. *Lib. V. Epist. 53.* nisi fortè in partibus decidi nequiverint præ nimia difficultate. Certè non nisi priùs inquisitione factâ, & in partibus ventilatâ discussâque veritate ad Apostolicam Sedem referuntur. Vid. *Epist. 54. infra: Cujus vehemens Tom. III. p. fortasse sit dubietas examinatâ diligentius veritate.*

62. Benedictini Congr. S. Mauri in *Not. ad cit. Epist. 53.* Si Papa in causa fidei edicit, Episcopi nihilominus tanquam conjudices unâ cum ipso decernunt; estque eorum consensus

Tom. II. p. 264. non meri obsequii, sed veri judicii decretique Ecclesiastici. Bossuet *Lib. XV. Cap. 17.* Multæ etiam hæreses à solis Episcopis & particularibus Synodis, sine interventu summi Pon-

Tom. IV. Diff. V. Cap. 1. tificis, damnatæ sunt. Thomassinus *Tom. III. Theol. dogmat. pag. 33.* Bossuet *Lib. XIV. Cap. 1.* Etenim Spiritus S. id potestatis Episcopis tribuit, ut

de fidei rebus judicarent, non solum dum apertè hæresim sapiunt, sed etiam cùm ex à doctis viris in dubium revocantur.

Tom. II. p. 304. Clerus Gallicanus in *Declaratione an. 1660. editâ.*

Sæculo XII. emerfit effatum Innocentii III. Papæ, quem audacem Jurisperitum vocat Matthæus Parisius; qui depositio-

nes,

nes, cessiones & translationes Episcoporum ad solum Pontificem Romanum jure divino pertinere pronuntiavit. Adeo enim metuebat, ne Synodi Provinciales sua jura repeterent, ut subsidium audaciæ à metu petens, inauditam ante hoc sæculum, & à veterum moribus alienam sententiam protulerit, cui præterea stabiliendæ multum operæ posuit, argumento utens à posteris prorsus abjecto &c. de Marca *Lib. VII. Cap. 26. n. 8.* Tom. III. pag. 75.

Translationes Episcoporum Canone 1. & 2. Concilii Sardicenis atque multis aliis sinceris Canonibus severè prohibitæ sunt; fuere etiam ante Isidori Decretales perquam raræ; siquæ tamen antea factæ leguntur, ex solâ auctoritate Metropolitanorum & Provincialium Synodorum perfectæ fuerunt. Postquam autem falsæ Decretales hoc transferendi jus Romanis Pontificibus transcripserunt, redditæ sunt frequentes. Fleury *Tom. II. p. Disc. IV. in Hist. Eccles. n. 7.* Porro prohibitiones Translationum locum habent quando Episcopi avaritiâ aut ambitione inflammati Ecclesias suas absque superiorum suorum auctoritate dimittunt, & aliam Sedem invadunt. At si Ecclesiæ utilitas postulet, ut translationes fiant ab uno Episcopatu ad alium, tum verò vetitæ non sunt. Quinimo sæpissimè sic usurpatum est in Ecclesia; ut ex diversis translationum exemplis à Socrate *Lib. 7. Cap. 35. & 39.* allatis colligitur, & ex Theodoro *Lib. 5. Cap. 4. & 8.* Ad Metropolitanum autem & Episcoporum comprovincialium cognitionem spectat, an ex translatione hujusmodi emerfurâ sit utilitas Ecclesiæ; & eo casu decernere eam possunt. de Marca *Lib. VI. Cap. 8. n. 3.* Ex innumeris veteris Disciplinæ monumentis & historiis compertum est, ad Metropolitanum & Episcoporum Comprovincialium cognitionem olim spectasse an ex Translatione hujusmodi emerfura sit utilitas Ecclesiæ tanta, aut ea urgeat necessitas, ut omnibus expensis meritò Episcopus à vinculo, quo Ecclesiæ suæ tenetur alligatus, absolvatur & alteri alligetur. Van Espen *Part. I. Tit. 258. 15. Cap. 4. n. 15.* Tom. II. p.

Metropolitanas Ecclesias suam à summo Pontifice auctoritatem traxisse adversarius narrat, quo causæ suæ emolumento? Nempe & Paulus Titum in Creta Metropolitam instituit, iussitque, ut per Ecclesias Episcopos constitueret; an hic etiam necesse fuit intervenire Petrum? An Petrus Ephelinam, Casariensem, Heracleensem, aliasque in Oriente primarias Sedes instituit, quæ non modò Episcopos, sed etiam Metropolitæ plurimos sub se haberent? Quòd quidquid cæteri Apostoli, Paulus etiam apud Cretenses, egerint & iusserint; Petri & successorum expressò vel tacito consensu valuisse respondet: hæc contemnenda potius quàm refutanda duximus, & in tanta

Tom. II. p. 314. litterarum luce ab homine gravi dici potuisse miramur. Boscuet Lib. XIII. Cap. 15.

Quas Primates ac Metropolitanæ ad summum Pontificem dabant litteras suæ ordinationis testes, ex nihil attinebant ad

Tom. IV. electio- nis seu ordinationis confirmationem. Thomassinus Part. Dissert. III. Cap. II. Lib. 2. Cap. 19. n. 1.

I. n. 7.

Jus Metropolitanorum examinandi & confirmandi electiones Episcoporum, nec non controversias circa easdem obortas decidendi, in Concilio Nicæno fundatum, per tredecim sæcula apud Metropolitanos perstitisse probant Roussel *Hist. Pon-*

Tom. IV. tit. Jurid. Lib. II. Cap. 2. n. 3. seqq. Thomassin. Part. II. Lib. Dissert. VIII. 2. Cap. 7. 8. seqq. Van Epen Part. I. Tit. 14. Cap. 1. n. 4. Gilbert Corp. Juris Can. Tom. II. pag. 123. Duodecimum adhuc

sæculum conservaverat Metropolitanis jus electiones Episcoporum examinandi & confirmandi; attamen appellatio ad Sedem Apostolicam introducta, & per hoc magna vis antiquis Canonibus illata est. Nihilominus etiam post ea tempora adhuc Consecratio Metropolitanæ relicta est, quam illi seriùs Pontifices abstulerunt. Marca Lib. VI. Cap. 3. n. 12.

IX.

APPELLATIONES AD ROM. PONTIFICEM ET
VICISSIM AB EO.

Primis tribus Ecclesiæ sæculis suprema judicandi potestas erat penes Synodos Provinciales, quin vel de unico legalis appellationis monumento constet. In sæculo IV. ex Synodo Nicæna, Constantinopolitana I. & Antiochena probatur inappellabilitas à Provinciali Synodo ad Rom. Pontificem. Sed nec tempore Sardicensis Concilii reperitur hujusmodi legitimæ appellationis exemplum. Zallwein *Tom. II. pag. 202. seqq.* Cle- *Tom. IV. Dissert. VIII. Cap. 3. n. 3.*
ricus prius juxta sacra instituta apud Episcopum Civitatis, tum, si is suspectus est, apud Metropolitanum Episcopum reum agat. Sed si fortè ne ibi quidem accusatio placuerit, ad sacram ejus regionis Synodum accusatum deducat, & cum Metropolitano tribus convenientibus religiosissimis Episcopis de causa coram tota Synodo agatur. Si se lædi existimaverit, provocet illius Provinciæ beatissimum Patriarcham Contra horum Antistitem sententias non esse locum appellationi à majoribus nostris constitutum est. Justinianus Imp. *Leg. 29. Cod. de Episcopali auctoritate.* Joannis VIII. & Hadriani II. RR. Pontificum successio *Tom. III. p. 295.*
res ruptis Canonum cancellis appellationes Presbyterorum admiserunt; adeo ut Gregorius VII. in Decretis suis, quæ vulgò *Dictatus Papæ* dicuntur, hoc quoque præceperit: *Ut nemo audeat condemnare Apostolicam Sedem appellantem.* Quod in jus commune versum est in Decreto Gratiani & in Libris *Tom. II. p. 443.*
Decretalium. de Marca *Lib. VI. Cap. 14. n. 11.*

Tametsi non nihil hodie restricta sit appellatio à sententiis interlocutoriis, nihilominus adeo requens manet appellatio, ut ipsa jurisdictionis Ecclesiasticæ prolapsio, imò ferè totalis interitus, huic appellationum frequentiae adscribenda ferè unicè videatur. Van Espen *J. E. U. Part. III. Tit. 10. Cap. 2. n. 14. seqq.* *Tom. II. p. 238.*
Rex Romanorum juravit, officia sua interpositurum se, ut causæ Ecclesiasticæ omnes à viris doctis & statûs patriæ hujus peritis,

ritis, exemplo Galliarum, Statuum Veneti; Genuensis & aliorum, in Germania discutiantur, & sine debito terminentur.

Tom. II. p. 445. *Electo Moguntinus in Epistola ad Innocentium XII. de 10. Julii 1699.* Querelarum nostrarum moles unicè innititur usurpationibus Curia Romanæ, illisque turbationibus & subversionibus quas ejus Tribunalia contra Jurisdictionem Ecclesiasticam Germanicam, & contra Judiciorum ac processum ordinem mor-

Tom. II. p. 443. *Collegium S. R. J. Electorum in Litteris ad Josephum II. Regem Rom. 19. Martii 1746.*

Quòd si Papæ potentium auxilio (falsâ forsan suggestione, vel minus sano consilio deceptorum) adjuto resisti non potest, sublatâque sint resistendi remedia, unum tamen jure naturali proditum est, quod nullus Princeps tollere potest, Appellationis remedium. Academia & Parlamentum Parisiensean. 1517.

Tom. II. p. 467. *Hist. Univers. Paris. Tom. VI. pag. 88.* Appellationes ad futurum Concilium antiquiores sunt quoad substantiam, quàm quoad formam. Inde à primis Ecclesiæ sæculis communiter creditum fuit Papam non esse infallibilem, neque quoad Dogma, neque quoad Disciplinam; visumque fuit sæpe fieri oppositiones in uno & altero genere. Hoc probant causa Asiaticorum in negotio celebrandi Pascharis, Africanorum in qua-

Tom. I. p. 445. *sione de rebaptizatione hæreticorum, & alia, Hericourt Loix Ecclesiast. Part. I. Cap. 25.* Novum sit fortasse vocabulum,

Tom. I. p. 446. *res ipsa antiquissima, & cum ipsius Ecclesiæ constitutione conjuncta est. Bossuet Lib. XVI. Cap. 23.* Valde existimo jactatum privilegium Romanæ inappellabilitatis exuvias & spolia esse

Tom. II. p. 466. *demortuorum Conciliorum. Oberhauser Lib. II. Tit. 28. §. 38. pag. 142. n. 10,*

Appellationum ab Abusu legitimitatem, & universalem ferè in omnibus regnis observantiam, asserunt ac defendunt

Tom. I. pag. 765. seqq. *de Marca Lib. VII. Cap. 7. n. 1. Van Espen de Recursu ad Principem Cap. V. §. 5. Fevret de Abusu Lib. I. Cap. 3. &c.*

X.

DIVINA EPISCOPORUM AUTHORITY.

Episcopi jure divino, instituti, & ex eodem jure Presbyteris majores sunt. Episcopatus unicus est, cujus partem cuncti Episcopi obtinent. Pontifex Romanus & Episcopi fratres sunt, filii unius Patris, qui Christus est, & unius Matris, quæ est Ecclesia: Hi æque instituti à Christo ac ille. Romanus quidem Pontifex tanquam Caput institutus, sed solum tanquam causa benefaciens, non generans. Petrus Apostolorum institutor haud fuit, sed Christus, adeoque Episcopis, utpote successoribus Apostolorum, impertita est potestas non à Petri successoribus, sed à Christo. Ita Petrus Guerrerus Granatensis Archiep. in Tridentina Synodo apud Pallavicinum *Lib. XVIII. Cap. 14. n. 5.* Tom. III. p. 21. *Authoritas sive jurisdictio Episcoporum, in divina sua institutione spectata, & seclusa omni humana lege, consuetudine vel reservatione in contrarium, absoluta est, & nullis limitibus circumscripta, respectu singularum dioecesium. Hac illimitata potestate usi sunt Apostoli & per octo priora secula eorum successores Episcopi. Antonius Pereria Defensio Tentaminis Theol. de Auctorit. Episc. in Dedicatione.* Tom. IV. Dissert. VII. Cap. 1. n. 10.

Christus Dominus noster Apostolis omnibus & singulis in solidum Ecclesiam suam fundendam, docendam & regendam commisit, eam tamen lege adjunctam, ut Petrus inter eos Primatum gereret, & Caput esset Collegii Apostolici: eo fine scilicet, ut præter communem cum aliis curam, unitatis conservandæ sollicitudo præcipua & specialiter ei competeret. de Marca *de Discrim. Cleric. Cap. III. n. 2.* Tom. III. p. 33. Cum utraque plenissima jurisdictio de essentia Apostolici muneris, utramque à Christo omnes immediatè susceperunt, atque adeo unusquisque erat per Christum Episcopus universi orbis, quem ideo inter se partiti sunt, ut unusquisque ad suam plagam diverteret. Domini- Tom. IV. Dissert. III. Cap. 3. n. 2. *soto IV. Sentent. Dist. XX. Quæst. 1. Art. 2. Concl. 4.* Pro certo videtur pronuntiandum & tenendum, Apostolos omnes

Tom. IV. P. II.

Aaa

acce-

accepisse utramque potestatem, Ordinis & Jurisdictionis, à Christo. Sed superest dubium, an æqualem acceperint cum Petro? Pro sententia, quam veriore puto, pono conclusionem: *Apostoli omnes habuerunt æqualem potestatem cum Petro.* Quod sic intelligo, quòd quilibet Apostolorum habuit potestatem Ecclesiasticam in toto orbe & ad omnes actus, ad quos Petrus habuit. Non autem loquor de illis actibus, qui spectant ad solum summum Pontificem, ut est congregatio generalis Concilii &c. Hæc potestas probatur quoad primam partem ex Matth. ult. *Euntes in mundum universum &c.* & sine exceptione Matth. XXVIII. *Quæcunque solveritis &c.* Et Joan. XX. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Christus autem missus fuerat in totum orbem: ergo & in totum orbem ipse misit Apostolos. Secunda verò pars, quoad omnes actus probatur ex gestis Apostolorum ipsorum, qui ubique terrarum constituebant Ecclesias & Episcopos: & leges ferebant pro potestate: nec apparet, quid Petrus posset, dimissis iis, quæ ad solum Pontificem attinent, quod non & alii &c. Franciscus de Victoria *Relect. II. de Potestate Ecclesiæ.* Num. 9. & 10.

Tom. IV.
Diff. III Cap.
4 n. 2.

In principio Ecclesiæ fuit unus tantum Episcopatus generalis absque distinctione dioecesium per orbem diffusus. Caus. VII. Quæst. 1. Can. 6. Et propter hoc notatur in Cap. 1. de Translat. per quod ad esse Episcopi non requiritur, quòd sit illius vel illius loci Episcopus; sed sufficit quod sit generalis Ecclesiæ; sicut Paulus & Barnabas, qui dum mitterentur, generaliter missi sunt. Unde cum potestas ligandi & solvendi, in qua fundatur omnis Ecclesiastica Jurisdictio, sit immediatè à Christo: & quia ab illa potestate ligandi & solvendi est divinx jurisdictionis potestas: patet, omnes Episcopos æqualis potestatis esse quoad jurisdictionem, licet non executionis: quandoquidem exercitium executivum sub certis positivis terminis elaudatur & restringitur propter melius, & causâ perducendi homines ad finem suum, scilicet Deum. Unde cessante causâ statuti illius, quæ habet distinctionem terminorum, & quod nullus

nullus alterius terminum ingrediatur (puta vel ob negligentiam inferiorum, vel necessitatem) tunc cessant illa positiva jura. Cusanus *Lib. II. Cap. 13.* Quæ jure divino Episcopis quaesita est Ecclesiæ administratio, ea nullis Decretalibus ablata fuit, quamvis potestatis illius exercendæ modus variis Constitutionibus variè pro temporum ratione præscriptus fuerit. Itaque si ea tempora incidant, ut regendæ Ecclesiæ necessitas Episcopos à regulis recentioribus recedere cogat, nihil vetat, quo minùs jus naturæ & divinum, omiſſis formulis, quæ jure novo præscriptæ sunt, locum habeat. Marca *Lib. III. Cap. 6.* Tom. IV.
Diff. IX. Cap.
1. n. 13.

Coeteri Episcopi tractu temporis de communi omnium consilio, & Ecclesiæ consensu, quasdam Episcopalis administrationis partes Romano Episcopo cœperunt reservare; atque hinc ortum habuerunt peccatorum & dispensationum reservationes. Antonius Pereria *cit. Defens. pag. 232.* Pluribus sæculis penes Episcopos fuit plena ac omnimoda authoritas absol-
vendi in foro pœnitentiali cujuscunque & quantumvis enormis sceleris reos; neque enim iis sæculis ulla erat reservatio Papalis in foro pœnitentiali nota. Pòst, tum ex Episcoporum consensu, tum ex inventa doctrina. quasi Papæ tantum juris & immediatæ jurisdictionis in alienos diocesanos competat, quantum proprio Episcopo, invaluerunt Reservationes Papales, non ultra substituræ, quàm quoad persistat vigor hujus doctrinæ, aut Episcoporum consensus. Thomassinus *Part. I. Lib. II. Cap. 13. & 14.* Ignari Episcopi, ne-
scientes, quàm pulchra Jus Canonicum eis tribuisset privilegia, paulatim ex consuetudine & Stylo Curix Romanæ derogari illis passi sunt, & jus suum neglexerunt; verumtamen adhuc jure possent ex necessitatis causa dispensare. Rebuffus in *Praxi Benef. Tit. de Dispens. ad plura benef. n. 32. pag. 370.* Tom. I. p. 582.
Paucos habemus Canones, in quibus potestas dispensandi Episcopis adempta est, ut in dispensanda ætate; in impedimentis matrimonii nullos habemus, sed ex mera consuetudine sunt

reservata. Cum enim ob teneram conscientiam Episcopi in saeculo XII. desuper saepius referrent ad Pontificem, non quod de sua potestate dubitarent, sed quod ejus inquirerent consilium, quia magis adhuc insisterent observantiae Canonum, consuetudine sibi hæc impedimenta Pontifex reservavit. Quia tamen in remotis partibus nimis dein sumptuosum & difficile erat recurrere Romam, coeperunt Episcopi iterum uti suâ potestate, si nempe recursus vel nimis difficilis, vel nimis sumptuosus fieret, vel esset periculum in mora. Et hoc casu Doctores dicunt ex casu Papali fieri Episcopalem. Barthel *Addit. ad Jus Can. Lib. I. Tit. 33. pag. 137.*

Tom. I, p.
583.

XI.

BENEFICIORUM COLLATIONES.

Quamdiu sacri Canones pro felici regimine Status Ecclesiastici fuerunt observati, Ecclesia Dei fructus honoris & honestatis felici ubertate produxit, disciplina Ecclesiastica vigor perstitit &c. Sed postquam damnabilis ambitionis improbitas, & detestandæ cupiditatis insatiabilitas, humanitatis jura violando, ipsa Ss. Patrum Decreta paulatim coepit deierere, subsecutæ sunt deformationes Status Ecclesiastici, præsertim per Prælaturarum dignitatumque & aliorum beneficiorum reservationes &c. Universitas Parisiensis apud Balæum *Hist. Univ. Parisien. Tom. VI. pag. 88. an. 1516.* Romani Pontifices primùm Episcopis quosdam pauperes Clericos commendabant; dein has commendationes in præcepta mutaverunt; demum executoriales addiderunt. Roussel *Hist. Pontif. Jurisdic. Lib. II. Cap. 11. n. 18. 19.* de Marca *Lib. IV. Cap. 9. n. 3.* Crescente intolerabili pompâ, avaritiâ & ambitione Romanorum, illi sibi successivè omnia mundi beneficia reservârunt Episcopos & Ordinarios suis potestatibus, auctoritatibus &c. privârunt. Ger-
son *Tract. de Modo reformandi Eccles. Cap. 23.*

Tom. II, p.
483.

Tom. IV, p.
Dissert. VII.
Cap. 2. n. 6.
8. 9.

Tom. II, p.
67.

Persta-

Perstabat adhuc usus in Gallia anno 1226. per solum dis-
 sensum Regis, Episcoporum & Procerum libertates suas tuen-
 di. Cum enim Legatus Pontificius Cardinalis *Romanus* in Bi-
 turicensi Synodo proposuisset Episcopis & Abbatibus de reser-
 vandis in quavis Ecclesia arbitrio summi Pontificis duabus præ-
 bendis, rogarunt eum Procuratores Capitulorum, ut de tam Tom. IV.
 gravi scandalo, quod sine omnium offensione effectui tradi Dissert VII.
 non posset abstineat. de *Marcacit. Cap. 9. n. 1.* Pertacitum con- Cap. 2. n. 8.
 sensum totius Ecclesiæ Romani Pontifices reservationibus factis
 usi sunt. Nunc autem exorbitantia ob varias laciones displice-
 re incipit, & oritur contradictio. Quare puto, Papam amplius
 non posse generaliter reservare beneficia, nisi expressè ei in-
 dulgeretur per Concilium; Papa enim in vis Episcopis legem
 dare non potest. Card. Cusanus *Lib. II. Cap. 32.* Tom. III.
pag. 160.

Quia nullus Prælatorum illo tempore, quo reservationes &
 beneficiorum taxationes sunt factæ, reclamavit seu contradixit,
 aut propter impotentiam aut ignorantiam, atque utilitatem pro-
 priam; ideo dicunt eas in vim sacratissimi juris transivisse;
 quod falsum est. Exsurgant Prælati Ecclesiæ offerentes Deo sa-
 crificium justitiæ, & his rapinas, furta & latrocinia Romanæ
 Curie dignentur penitus amovere. Quia non possunt in detri-
 mentum & damnum Universalis Ecclesiæ stare, aut præscribi:
 cum sint contra naturam propriam corporis mystici Ecclesiæ, &
 contra omnem ordinem justitiæ, & in decrementum omnium
 bonorum spiritualium Ecclesiæ; nam propter habendas hujus-
 modi pecunias Beneficiorum, in eadem Curia mille Officiales
 inveniunt & fortè nullum inter eos reperire poteris ibidem ad
 conservationem virtutum. Gerson *Opp. Tom. II. col. 184.* Tom. II p.
324.

XII.

ANNATÆ.

Si Papa & Cardinales annatas olim perceperunt, hoc fuit
 per modum permissivæ facultatis & benignæ tolerantia, quæ

- potest revocari quodcumque. Gallica Natio tempore Concilii Constantiensis apud Orthuinum in *Fasciculo rerum expend. pag. m. 189.* Si non sufficiant redditus Episcopi Romani de præsentis, primum habet requirere subsidium à Clero suæ Civitatis & Diocesis; dein suæ Provinciæ; & per modum subsidii charitativi temporalis, & non perpetui censûs: & postmodum ab aliis Ecclesiis immediatè subditis potest subsidium benignè implorare (causâ necessariâ suppositâ, expressâque & verâ:) honestè non possunt denegare ad tempus. Natio Gallica in Concilio Constantiensi *Art. XVII.* Interim dispiciatur, num expediat Christianismo tantam alere Curiam, cujus maxima pars ad nihil vacat aliud, nisi ut emungat Episcopatus, exlugat Abbantias, deglubat Prælaturas, expilet citatos, excoriet damnatos: breviter aurum & argentum, quod Petro non erat, emungat ab omni Natione, & hoc ad delicias sæculi abutatur, Hæcne Apostolica? Hæcne boni exempli?
- Tom. I. p. 572.* Gregorius Vicelius in *Elencho abusuum pag. 359.*
- Tom. I. p. 575.*

Disciplina Ecclesiæ Christianæ providit sustentationi sui Cleri; distributis Ecclesiis in Dioceseos eâ methodo, ut omnes redditus dioceseos in potestate essent Episcopi, juxta Canones Antiochiæ & Chalcedonis, Decretâque Pontificum Gelasii & Symmachi. In hac generali institutione portio quoque sua Romanis Pontificibus tributa est in diocesi Romana; qua portione sibi satisfactum putârunt, nullum præterea auxilium implorantes, etiam tum, quando solis Matronarum oblationibus potiebantur, ut loquar cum Ammiano. Satis quippe id erat sub paganis Imperatoribus pro sustentatione Cleri Romani, & mille quincentorum pauperum; sufficebâtque insuper subsidiis, quæ à summis Pontificibus mittebantur ad Ecclesias remotas, ut testatur Eusebius Libr. IV. Cap. 12. & Lib. VI. Cap. 35. Hist. Eccles. Potentia porro eorum crevit ex redditibus latifundiorum, quæ Ecclesiæ Romanæ in diversis provinciis collata sunt, ex quibus ingentem numerum pauperum aluerunt, & jus hospitiiis erga peregrinos omnes magnificè exer-

exercuerunt. Nisi fortasse adversus hæc dicatur, Pontificem *Tom. II. in*
 ad Principis dignitatem evectum novis indigere subsidiis. *Prefat. Nor.*
 Verum Clerus non tenetur in eo agnoscere dignitatem Principis *6.*
 sæcularis. De Marca *Lib. VI. Cap. XII. n. 10.* Nec B.
 Athanasio, nec B. Joanni Chrysostomo, nec B. Thomæ Can-
 tuariensi per RR. Pontifices, nec pauperibus Hierosolymitanis
 per B. Gregorium de his Annatis subventum est &c. Nonne
 & gratis offerre & eleemosynam dare pium est & charitatis
 opus? Sed quoniam tempore baptismi nummos projicere in
 concham speciem prætendebat mali, emendari & aboleri hanc
 consuetudinem iussit Ecclesia. Nihil quidem novitatis per
 hoc Decretum in Ecclesia introductum est, sed præcepta &
 exempla Christi executi sumus, ac SS. Patrum renovamus in- *Tom. I. p.*
 stituta. Card. Julianus apud Harduinum *Tom. VIII. col. 576.*
 1353.

Ex his potest colligi, cum Annatæ titulo tantum subsidii
 debeantur, quod exigere Pontifex non potest absque consen-
 su Regis & Ecclesiæ Gallicanæ, liberum esse Regi & Episco-
 pis consensum suum revocare, eique tributo finem imponere.
 Solutio enim illa nihil aliud est, quam donum spontaneum
 & gratuitum, quod præscriptioni obnoxium esse non potest.
 Atque id eo majoris est momenti, quod Annatæ non appro-
 bantur conceptis verbis in Concordatis, & tamen disertè ve- *Tom. III.*
 tantur in Constitutionibus regni an. 1406. & 1418. nec non *pag. 238:*
 in Concilio Basileensi &c. de Marca *cit. Cap. 12. n. 12.* In
 Concordatis Germaniæ Annatæ Sedi Romanæ non fuerunt
 simpliciter addictæ & pro perpetuo, sed cum hac reservatio-
 ne: *Duret hæc observantia deinceps, nisi eam in futuro Concilio*
(quod Pontifex intra decennium promiserat se convocaturum)
de ipsius (Germanicæ) Nationis consensu contingat immutari.
 Hanc Conciliarem immutationem cum Roma declinaverit,
 non implendo appromissum Constantiensis Synodi Decretum
Frequens, cessavit quoad hoc, uti & quoad Alternativam
 Mensium, vinculum Concordati, rediitque dispositio Con- *Tom. II. in*
 cillii *Prefat. Co-*
roll. 4. Lit. a.

cilii Basileensis, Annatas prohibentis. Auctor Operis *Concordata Nationis Germa. integra* Tom. II. pag. 57. seqq. Sed nec in hunc diem Romana Curia cessat Concordatis contravenire: Utinam pigeret aliquando eam datæ fidei illudere; grave quippe est tot querelas, totque gravamina violatorum Concordatorum vel in omnis ætatis monumentis legere, vel ubivis Germaniæ locorum audire. Oberhauser *Prælect. Canon. Lib. III. pag. 65.*

Tom. II. p.
492.

XIII.

EXEMPTIO REGULARIUM.

Non jam ferè tutandis Canonibus, sed exemptionibus, dispensationibus, reservationibus, denique extraordinariis arbitrariisque mandatis & imperiis eminere cœpit auctoritas: cùm Papa longè positus, tot Capirula, tot Monasteria, de quibus nec cogitare quidem vocat, immediatè regenda suscepit; proprios arcet Episcopos, atque ab eis suum quoque Clerum avellit; cùm Episcopalem jurisdictionem in Monachos atque Mulieres effundit, atque effusam tutatur; cùm denique Romana Curia Episcopos veluti adversos habere, in tot Exemptionibus præsidium ac firmamentum ponere visa est. Bossuet *Defens. Cleri Gall. Tom. II. pag. 411. edit. an. 1730.* Certo certius recentiora instituta & monasteria se se à tanta necessitate & copia reformationum dispensare potuissent, si semper in antiqua subiectione Episcoporum perseverassent: Exemptione enim Tom. II. p. 499. maximè perdita est res Regularium. Oberhauser *Prælect. Juris Can. Lib. III. Tit. 36.*

Tom. I. p.
628.

Tom. II. p.
499.

Cùm per excessivas Regularium exemptiones nimium restringeretur autoritas Episcoporum, vitia ob remotionem locorum, quibus Pontifex non poterat inspicere, impunita manerent, voluerunt Episcopi in Tridentina Synodo istas exemptiones omnino tolli & abrogari. Intererant autem complures etiam

etiam Abbates & Generales Ordinum, qui suis insisterunt privilegiis, utpote quæ non gratuita sed remuneratoria affirmabant, ob insignia circa Ecclesiam merita. Quia tamen ipsi agnoverunt Ecclesiæ disciplinam sic non posse ob sæcularium exemptiones subsistere, in pluribus casibus delegata est ipso jure Episcopis jurisdictio. Quia tamen hæc jurisdictio non est attributiva novæ potestatis, sed excitatoria restrictæ seu sopitæ jurisditionis; hinc in Gallia Episcopi non attendunt formulas delegationis, & reipsa jure ordinario exercent jurisditionem. *Tom. I. p. 627.*
Barthel Addit. ad Jus Can. Lib. I. Tit. 29. pag 105.

Quòd Papa de facili debeat esse inclinatus ad faciendam revocationem exemptionum, multa eum movere debent: Primum generalis ordinatio universalis Ecclesiæ procedens à Deo; ab Apostolis, SS. Patribus, Generalibus Conciliis, & Romanis Pontificibus comprobata & observata Supposito, quòd Papa supradictas exemptiones concedere possit, non tamen expedit sibi, nec universali Ecclesiæ, nec statui Religionis, nec personis Religiosorum eas concedi propter multa mala scandala & dispendia, quæ proveniunt ex eisdem Per eas fovetur in religione multæ dissolutiones, partialitates & scandala Et licet fuerunt aliqua privilegia congrua, nunc tamen ratione diversarum circumstantiarum sunt incongrua; quare tolli deberent. Finaliter: cùm Regulares se nulli Episcopo omnino subesse profiteantur, consequens est, ut nullus Episcoporum, quæ sua sunt eis tanquam exteris largiatur. *Tom. III. p. 171. seqq.*
Durandus de Modo Generalis Concilii celebrandi Part. V. Tit. 5.

XIV.

EXCOMMUNICATIO.

Non sufficit obedientia tantum, sed debita; quia cùm absque causa rationabili aliquid præcipitur, non debemus audire; nec Papa pro suo libitu excusat, si Papæ mandatum sapiat
Tom. IV. P. II. Bbb

piat peccatum etiam veniale. Item si ex obedientia præsumeretur status Ecclesiæ perturbandus vehementer, vel aliud malum vel Scandalum futurum; etiamsi præciperetur sub poena excommunicationis latæ sententiæ aliquid, ex cuius executione præsumitur scandalum animarum vel corporum futurum in civitate, non est ei obediendum. Covarruvias in *Repet. Cap. Peccatum. Part. I. n. 7.* Quotiescunque lex vel propter iniquitatem nulla est, vel propter aliam causam actu non obligat, censura per talem legem lata nulla est, seu de facto non incurritur. Quia si lex non obligat, nec contumacia nec inobedientia, vel peccatum in transgressione inveniri potest; ablata autem materiâ censuræ nulla potest esse censura. Suarez *Tract. de Censuris Disp. IV. Sect. 6. n. 4.*

Tom. III. p.
212.

Tom. II. p.
575.

Nolle pertinaciter obedire summo Pontifici non est schisma, sed nolle subesse ipsi ut Capiti t. t. ius Ecclesiæ est schisma Contingit namque & sæpe, nolle exequi præcepta Superioris, retentâ tamen recognitione ipsius in Superiorem. Si quis verò personam Papæ suspectam rationabiliter habet, & propterea non solum præsentiam ejus, sed etiam immediatum iudicium recusât, paratus ire ad non suspectos iudices ab eodem suscipiendos, nec schismatis, nec alterius vitii crimen incurrit. Cajetanus in *S. Thom. 1. 2. Quæst. 39. art. 1.* Excommunicationi locus non est, nisi cum per contemptum Canones violantur. Quare Episcopi Gallicani, ut se ab excommunicationibus tutos præstarent, Reges, custodiæ Canonum & Clericorum à Christo præfectos, interpellabant, ut auctoritate suâ novorum decretorum executionem impedirent. Marca *Lib. IV. Cap. 6. n. 1. seqq.*

Tom. I. p.
733.

Tom. IV.
Diff. VI. Cap.
1. n. II.

Ad excommunicationem non satis est quoddam causa in re subdit, si sit occulta; quia iudex humanus non potest de sibi occultis judicare. Est autem occulta, quoad effectum ferendi sententiam, quamdiu juridicè probata non est. Suarez *cit. Tract. Disp. VII. Sect. 7. n. 4.* Quodocunque in sententia est

Tom. III. p.
189.

est defectus substantialis ordinis juris, certum est, censuram esse non solum utcumque injustam, sed prorsus invalidam, *ibid.*
Idem *Disput. IV. Sect. 7. n. 2.*

Excommunicationes ipso facto incurrendæ sunt novioris inventionis, alienæ à spiritu Ecclesiæ & Canonum; vigore quorum debitæ monitiones (ternæ scilicet) censuram præcedere debent, & nullus, nisi contumax, Ecclesiam audire renuens, excommunicandus est. Dum aliquis ex ignorantia, quamvis vitiosa, non tamen contumaci, facit aliquem actum, pro quo est statuta poena excommunicationis latæ sententiæ, judicis est videre, an talis dici possit ipso facto excommunicatus, si semper sit & fuerit promptus stare correctioni Ecclesiæ super suo delicto; quo casu non ex contemptu clavium, & jurisdictionis Ecclesiæ, sed aliunde motus malum fecit. *Ger. Tom. III. p. 186.*
son de Vita spirituali animæ Lect. IV. Coroll. 7. Opp. Tom. III. col. 42. Quare, etiamsi lex annexam habeat poenam latæ sententiæ, requiritur nihilominus citatio ad videndum se incidisse declarari; quam præviâ cognitione sequitur sententia declaratoria, an reus ipso facto excommunicationem incurrerit, nec ne. *Durand Dictionaire du Droit Canon. Tom. I. pag. 250.*

Si quis iis in circumstantiis versetur, in quibus, etsi maxime velit, ab ea communione actuali, non suâ culpâ, sed aliunde impediatur; illa ipsi, quoad duret ejusmodi impedimentum, ad salutem actu necessaria non est. Idem scilicet dicendum de communionis actualis necessitate ac de baptismo actuali. Hoc omnes Catholici actu necessarium fatentur, ut quis sit in Corpore Ecclesiæ; at impeditis ab eo percipiendo, *Tom. III. p. 193.*
actu non est ad salutem necessarium. *Petrus Ballerinius Lib. singulari de Vi ac ratione Primatus pag. 332.*

XV.

REGIA CLERI ET CANONUM PROTECTIO.

Certum est, Regem ex sententia Consilii sui, quod augeat & minuit prout ei lubet, posse latis edictis decernere, ut

Canones observentur, ac circumstantias & modos necessarios addere ad faciliorem eorum executionem, sive ad veram eorum mentem explicandam, eosque accommodare ad utilitatem regni. Ad probationem autem hujus auctoritatis extant exempla omnium Imperatorum Christianorum, Constantini videlicet, Valentiniani, utriusque Theodosii, Arcadii & Honorii, Marciani, Leonis, Justiniani, Heraclii, Leonis Philosophi & Basilii. In Gallia verò inter Reges tertiæ stirpis emicat S. Ludovicus; qui propriâ auctoritate, nullâ factâ mentione congregationis Ecclesiæ Gallicanæ, celebre illud Edictum tulit anno 1268. quo pessumdantur novitates ab Ecclesia Romana per illas tempestates introductæ, & Ecclesia Gallicana revocatur ad observationem Canonum de Marca *Libr. VI. Cap. 36.*

Tom. I. p.
288.

A temporali potestate deducta est exemptio Clericorum; at quæ iuducta fuit ad utilitatem Cleri & Ecclesiæ, non debet verti in ejus ruinam & detrimentum; prout contingeret, si per violentias gravatus & vi oppressus à Superioribus Ecclesiasticis non haberet recursum ad Regem & Principem temporalem, ad cujus exhibitionem ille tenetur jure naturali & divino, quod inviolabile est. *Salgado de Protect. regia. Præclud. III. n.*

Tom. IV.
Diff. IX. Cap.
2. n. 4.

91. *seqq. Cævallos de Cognit. per viam violent. Tom. I. Glossa 6. n. 61. pag. 84. Pereira de Manu regia. Præclud. I. n. 6. 7. Cognitioni per Viam violentiæ non obstat Tridentinum Sess. XXV. Cap. 3. etenim ibid. tantum agitur de iis, qui injustè jurisdictionem Ecclesiasticam retardant; ita ut sermo sit de cognitione principali causæ Ecclesiasticæ, quæ directè ad judicem Ecclesiasticum attinet. Imò illam probare videtur Concilium*

cod. Cap. 2.
n. 5.

Cap. 20. Sess. XXV. Cævallos cit. Tract. in Prologo ad Regem, n. 178. Barthel Dissert. II. de Concord. Germ. Cap. 3. Sect. 3. n. 9.

Resistendum est in faciem Papæ publicè dilanianti Ecclesiam, v. gr. quia non vult dare beneficia Ecclesiastica, nisi pro pecunia aut commutatione officii, & cum omni reverentia & obedientia neganda est possessio talium beneficiorum his qui emerunt, & alleganda est causa simoniæ etiam cum Papa commissæ. & sine dubio Principes sæculi gladium de manu furiosi

furiosi sic cum modestia tollerent. Multæ quoque sunt viæ, quibus absque rebellione Principes mundi & Prælati Ecclesiæ, si vellent uti, resistantiam impedimentumque abusus potestatis afferrent &c. Cardinalis Cajetanus *Tract. I. de Auctorit. Papæ & Concilii Cap. 27.* Ubi mandata & facta Papæ sunt in destructionem Ecclesiæ, potest ei resisti, & impediri executio mandatorum; Ergo si constet ex determinatione Concilii, quod certæ dispensationes sint in destructionem Ecclesiæ, poterunt Gubernatores ipsius Ecclesiæ & Principes resistere in his &c. *Tom. I. p. 756.*
 Franciscus de Victoria *Relect. IV. de Potest. Papæ & Conc.* *Tom. I. p. 758.*

Pro asserendo jure *Placiti* laborandum nequaquam de titulo consensionis Pontificem inter & Principem, aut de titulo præscriptionis, vel speciali aliquo privilegio Apostolico, quo jus illud Principibus fuisset indultum; quandoquidem supremi Principes soli Deo acceptum ferant imperium suum, qui publicam tranquillitatem, & quæ ad eam auxilia necessaria sunt, in manus ipsorum collocavit. Barthel *Diff. II. Cap. 3. Sect. 3.* *Tom. IV. Diff. IX. Cap. 2. n. 6.*
 Quod si quis contendat à Principibus secularibus hanc tollere potestatem, non quidem serò comperiet experimento manifestissimo quantum calamitatis Reipublicæ invexerit. Covarruvias *Pract. Quæst. Cap. 35. n. 3.* Dogmaticæ etiam Bullæ *Tom. I. p. 742.*
Placito regio subjectæ sunt; quia & hæ continere possunt clausulas juribus Regni & Ecclesiæ nationalis repugnantes: possent eæ quoque publicari tempore minimè congruo: possent præjudicare juribus Episcoporum & singularibus Provinciarum consuetudinibus. possent denique excedere limites Ecclesiasticæ jurisdictionis. Hericourt *Loix Ecclesiast. Part. I. Chap. 15. n. 8.* *Tom. IV. Diff. IX. Cap. 2. n. 7.*

Videmus assidue libros Catholicorum Authorum regnorum Hispaniæ, tractantes & fundantes Regis jurisdictionem, aut regalias, maximè in rebus Ecclesiasticis sibi competentes, qui ob id solum solent integraliter in Romana Curia prohiberi & vetari, & ad hoc Brevia Apostolica transmitti ad Inquisitorem supremum Hispaniæ publicanda. Rex autem omni conatu, cultu tamen reverenti, huic violentiæ, suis juribus regalibus & sibi ipsi illatæ occurrit, agnoscens hanc prohibitionem dun-

taxat tendere ad infringenda sua jura, nec non in grave & intolerabile præjudicium suum, ac proinde impediens talis Brevis executionem, ad evitanda scandala penes se illud retinet. *Tom. I. p. 702.* Salgado de *Supplicatione ad Sanctissimum Cap. XXXIII. n. 144.* Quotusquisque est, qui sibi scrupulo ducit libros Romæ prohibitos legere, nisi Placito Episcopali tales prohibitiones sint roboratae & publicatae? *Tom. II. Quæst. 3. Cap. 5. §. 8.* *Tom. I. p. 704.*

XVI.

Habes, amice Lector, integrum Systema Febronianum, non meis, non Febronii verbis, sed verbis gravissimorum virorum ex omni gente Christiana, ex quocunque statu, ex pluribus sæculis; quos non nisi amor veri & boni tantâ consensione potuit novere ad edolandos eos lapides & tigna, è quibus hoc aedificium quasi naturaliter & spontè assurgeret. Ex ordine *Cardinalium* hic comparent Petrus de Alliaco, Franciscus Zarabella, Thomas de Vio, Julianus Basileensis Concilii Praeses, Nicolaus Cusanus, Carolus à Lotharingia, & Sfortia Pallavicinus. In numero *Archiepiscoporum* sunt Hincmarus Remensis, Joannes de Segovia Caesareensis, Carolus Marillacus Viennensis in Gallia, Petrus Guerrerus Granatensis, Petrus de Marca Parisiensis. Ex serie *Episcoporum* Durandus Mimatensis, Andreas Escobar Magorensis, Didacus ab Alaba Asturiensis, Benignus Bossuet Meldensis &c. Inter Patres & Doctores *Tridentinos* laudati Carolus Lotharingus, Petrus Guerrerus & Didacus ab Alaba; Dominicus Sotus, Melchior Canus, Didacus Payva, Franciscus de Victoria, Didacus Cavarruvias, Claudius Espencaeus, Gentianus Hervetus, Claudius Sanctius & Franciscus Vargas. Inter Praesides & Rectores *Universitatum* nominantur Joannes Gerson, Gregorius Zallwein & Casparus Barthel; praeter ipsas Universitates integras, scilicet Parisiensem, Viennensem, Colonensem, Cracoviensem & Erfordiensem. Ex his aliisque Academiis hic comparent *Professores* singuli sequentes: Orthuinus Gratius, Franciscus Suarez, Petrus Rebuffus, Egassius Bulaeus, Joannes Cabassutius, Bernardus Zegerus van Espen, Ludovicus Habert, Petrus Colletus, Jo. Petrus

Petrus Gibert, Benedictus Oberhauser, Franciscus Xaverius Zech, Carolus Sebastianus Berardus. His accedunt alii viri celebres ac *Scriptores ex Statu Ecclesiastico* tam saeculari quàm regulari: Claudius Fleury, Petrus Hallerinius, Ludovicus Thomassinus, Natalis Alexander, Christianus Lupus, Odoricus Raynaldus, Benedictini Congregationis S. Mauri, Petrus Constant ejusd. Congregat. Ludovicus Maimburgus, Eusebius Amort, & Antonius Pereria. Demum *ex statu civili*: Michael Roussel, Nicolaus de Clemangis, Stephanus Baluzius, Jac. Augustus Thuanus, Jacobus Gothefredus, Hieronymus de Caevallos, Gabriel Pereira, Carolus Fevret, Franciscus Salgado, Ludovicus Hericourt &c.

Videat quisque æquus rerum arbiter, an, qui ex adverso producuntur Auctores, nostros solidæ eruditionis gloriâ, fidei puritate, zelo Domus Dei & studio boni publici superent. Jadicent insuper prudentiores, an quæ ex tam limpidis fontibus optimo consilio deducta sunt, ea sinistri in suo Auctore respectus aut animi accusare alius possit, quàm egregiè malus homo. Interim propter imbecillitatem nonnullorum ex nostris adversariis eâ scrupulositate his nostris allegationibus usi sumus, ut in iis, quas hoc Capite damus, rariùs utamur testimoniis & auctoritatibus Scriptorum, illis, etiam sine legitima causa, suspectorum. Ut ex his unum nominemus *Espenium*, Canonistam verè egregium, ille ne toties quidem nobis nominandus visus est, quoties ad eundem Canonistam in suo Opere de *Synedis* provocandum duxit Benedictus XIV. Pont. Max. & sic de pluribus aliis.

Porro quatuor sunt, quæ præter intrinseca causæ nostræ momenta, me moverunt ad apparandum hoc Systema, & alios fortè disponent ad illud tanquam verum, genuinum & sanctum amplectendum: 1.) Illud nititur auctoritatibus minimè suspectis, ad solam Dei gloriam & honorem Ecclesiæ ejus spectantibus, cujus promotores & sectatores nihil temporalis emolumenti appetunt; quod non æque dici aut præsumi potest de iis, qui Romanæ Curix, qua demum cunque ratione, additi
sunt

sunt & fortè cum excessu adhærent; uti plures ei in Tridentina Synodo adhæsisse testatur Pallavicinus: 2.) Quia qui pro moderno Systemate Curia agere & scribere pergunt adversus justam Ecclesiæ libertatem, ut plurimum generalioribus assertionibus & thematibus innixi & his contenti, ad specialiora seu ad exceptiones à communibus regulis (etiã si hæ veræ supponantur) non progrediuntur, sicuti fieri debere sæpe monstratum fuit: 3.) Quia certum & à Febronio pluribus locis ostensum est (vid. *Tom. I. p. 668. seqq. 808. Tom. II. pag. 123. 330. 529. 555. Tom. III. pag. 225. seqq. 256. &c.*) quòd Systema Romanum, Isidori Decretalibus respondens, sectionibus in Ecclesia ansam dederit, easque alere pergat: 4.) Quia universaliiores gravioresque abusus, hodiernum in Ecclesia subsistentes, & commoda publica non parum afficientes, in eodem Systemate fundantur, & ex eo nutrimentum capiunt, unde plures sæculares Potestates non pauca ex adversantibus illi Systemati consiliis Febronii, prospero cum successu, & cum evidenti Disciplina Ecclesiasticæ & boni communis profectu jam executioni dederunt.

Hæc si non sufficiant ad mutandum Romanorum & eorum, qui illis plus quàm oportet affecti sunt, animos, adhuc dum Scriptorum praeoccupatorum sententiis infixos, unum habeo quod addam, idque ultimum: *Papa tenetur Canonibus & sententijs sanctorum Patrum.* Porro sicut præsentis Capite ex auctoritate gravissimorum Commentatorum, Theologiae præsertim & Juris Canonici, per Opera Febronii sparsum, hic in unam seriem & quasi Tabellam contractorum, verus Ecclesiæ status expositus, ejusdem jura atque libertates, à Romanis parum agnita, suâ in luce posita sunt, ita illa quoque auctoritate SS. Canonum & dictis Patrum, per Tomos Febronianos disseminatorum, firmata reperiuntur; quæ hic simili methodo in compendium collecta & suas in classes distributa exhiberi possent; nisi multiplicatis repetitionibus Lectori tædium causari justus foret metus.



INDEX

Lit. *a.* primam partem, *b.* secundum designat.

- A**.
*A*bstentio quid significet. *b.* 217.
Abusus Romanæ Curiae. *b.* 246. seqq. 291. &c. Faciem Ecclesiæ deturpant. *b.* 298. Prædicta ex illis Ecclesiæ infortunia. *b.* 291. 302. Iis non sub-
latis nulla pax Ecclesiæ. *b.* 297. De eisdem tollendis Roma seriò non co-
gitat. *b.* 299. 300. 301. An hæreticus sit qui plures in & ab Ecclesiâ
abusus tolerari asserit. *b.* 76. seq.
Afri appellationes ad Romanam Curiam negant. *b.* 232.
Annatæ originem habent non legitimam. *b.* 374. An Simoniam sapiant.
b. 137. Successerunt in jus spoli & regaliæ. *b.* 138. A Germanis non
aliter quàm in subsidium belli turcici addictæ sunt. *b.* 139. seq. Illarum
terminus expiravit. *b.* 143. 375. Nihilominus summo rigore exigun-
tur. *b.* 253. Quandoque revocari possunt. *b.* 374. seq.
Antiocheni Concilii Canones an legitimi. *b.* 221.
Apostolis quando & per quid data sit suprema in Ecclesiâ potestas. *a.* 129.
130. Eorum missio differt quoad potestatem à missione Discipulorum
Christi. *a.* 122. Omnes erant auctoritate pares, excepto Primatu Petri,
a. 124. seq. Pares cum illo erant in potestate fundandi Ecclesias, has re-
gendi, instruendi &c. *a.* 110. 122. 127.
Apostolicæ Sedis Decreta quomodo conduntur & publicentur. *b.* 18.
Appellationes ad Sedem Romanam non sunt de jure divino. *b.* 92. seq. Sed
ex jure Canonico noviore & consuetudinario. *b.* 154. 367. Sunt fructus
falsarum Decretalium. *b.* 226. Earundem abusus. *b.* 244. 367.
Appellatio à Papâ ad Ecclesiâ. *a.* 78. Ad generale Concilium. *b.* 332.
Ejus antiquitas. *b.* 368.

INDEX.

Appellatio ab Abusu est antiquum & legitimum juris remedium. *b.* 319. seq. 368. Ejus usus in Germania. *b.* 323.

S. Athanasii causa qualiter retractata. *b.* 209.

B.

Barthelius vindicatur à calumniis Zaccariæ. *a.* 13.

Basileense Concilium à Gallis in auctoritatem admittitur. *b.* 350.

Beneficiorum reservatio in favorem Romani Pontificis non est ex jure divino. *b.* 116. seq. Illi nullæ beneficiorum collationes primitus competeabant. *b.* 127. 362. Horum collationibus quando & quo titulo Pontifices primum manus injecerint. *b.* 122.

Beneficia Metropolitanæ in suorum Suffraganeorum Dioecesibus subinde conferebant, seu jure, seu facto. *b.* 121.

Beneficiorum illegalis pluralitas & illufuriæ Coadjutoria Rom. Curia adscribi debent. *b.* 290.

S. Bernardus plura in Rom. Pontifice reprehendit. *a.* 35. Qualiter Papam monuerit, *a.* 17. Ejusdem de Rom. Pontificis Primatu sententia. *a.* 145. 149.

S. Bernardus & alii viri insignes prædixerunt mala Ecclesiæ ex abusu Pontificiæ potestatis secuta. *b.* 292. 295.

Bossueti genuinum opus est *Defensio Declarationis Cleri Gallicani.* *a.* 4. *b.* 311.

C.

Canonum non solum defensio sed & custodia Principibus credita est. *b.* 318.

Canones Conciliorum, etiam Generalium, non admittuntur indistincte in provinciis. *b.* 6. 9. 10. seq.

Caput Ecclesiæ quo sensu Pontifex dicatur. *b.* 352.

Cardinalium status in multis reformatione eget. *b.* 247. seq. 361. Non sunt Papæ Coadjutores, sed Consultores. *b.* 151. Qui & quo numero ad consilium Pontificis admittendi. *b.* 290. Illorum præcedentia præ Episcopis illegitima est. *b.* 250. Eorundem auctoritas crevit crescente auctoritate summi Pontificis. *b.* 248.

Causarum Majorum origines & incrementa. *a.* 189. seq. *b.* 363. Olim ad Patriarchas deferrebantur. *b.* 100. Causæ Fidei an ad Majores referendæ. *b.* 364.

INDEX.

- Claves à Christo traditæ sunt Ecclesiæ, per hujus ministros gerendæ.** *a.* 60.
65. 89. b. 348. Quo modo eas Ecclesia acceperit. *a.* 26. Has ab Episcopis Presbyteri accipiunt. *a.* 123.
- Clausulæ** *In solidum* vis & significatio. *a.* 58. 114.
- Clausulæ** *Non obstante* Romanis litteris inferi solitæ illegalitas. *b.* 130.
- Cleri & Populi assensus olim ad Episcoporum ordinationes requisitus.** *b.* 127.
- Clericorum exemptio à sæculari potestate originem ducit.** *b.* 380.
- Clerici in merè Ecclesiasticis à sæculari potestate, etiam in Gallia, exempti.**
b. 265. Propter bona temporalia non sunt à contributionibus immunes.
b. 266. seq.
- Coloniensis Univ. rſitas an tempore Basileensis Concilii fuerit schismatica.** *a.* 92.
- Commendationes RR. Pontificum in præcepta vertuntur.** *b.* 125.
- Communio sub utraque specie an Protestantibus reversuris indulgenda.**
a. 48.
- Concilia generalia à quibus convocanda.** *a.* 84. 88. *b.* 351. Eorum convocatio cur hodie minus urgeatur. *b.* 290. Illorum utilitas. *b.* 351.
- Omni respectu sunt supra Papam.** *b.* 353. Quando invito Papa celebrari valeant. *a.* 218. *b.* 166. 352. Quis tum illis præſideat. *b.* 333. Quam in eis vim habeant Episcoporum suffragia. *a.* 168. seq. Quando dici possint libera, quando non. *b.* 333. In rebus fidei universaliter obligant. *b.* 8. Non item in disciplinaribus. *ibid.* Non indigent confirmatione Pontificis. *a.* 224. Ut pro generalibus habeantur, ab Ecclesia pro talibus agnosci debent. *a.* 220. seq. Non semper salubriora in disciplinaribus statuunt. *b.* 79. Ideo quæ in uno sancita sunt, in alio mutant. *b.* 97. Posteriora prioribus derogant. *b.* 73.
- Conciliis generalibus quousque Pontifex se non submittit, illa feliciter non celebrantur.** *a.* 38. *b.* 312. Eorum superioritas multas perutiles conclusiones complectitur. *a.* 226. Tribunal Conciliorum generalium non est idem cum tribunali Papæ. *b.* 333. Eorundem definitiones quo sensu prævaleant disparatarum Ecclesiarum consensione. *a.* 228.
- Concordatum Germaniæ** *Aschaffenburgense* interemissicum & provisionale. *b.* 134. Non est munitum consensu Imperii. *ibid.* Ab eo differunt *Concordata Principum.* *b.* 133. Hæc potissimum urgentur in Constitutionibus Imperii. *ibid.* Eadem unanimi Principum consensu sancita sunt. *b.* 134. Germani adversus Concordata *Aschenburgensia* merito reclamant.

INDEX.

- b.* 135. 143. Consilium de auferendis gravaminibus quæ Romani Concordatis identidem inferunt. *b.* 136. 376.
- Confirmatio electionis Episcopi fit per Metropolitanum & Comprovinciales Episcopos. *b.* 182. Potissimum autem ab illo. *b.* 183. 366. Hoc suum jus Metropolitanus etiam adversus summum Pontificem tuentur. *b.* 184. seq. 198. Qualiter hæ Confirmationes lentè ad Rom. Pontificem delatæ sint. *b.* 193. Quid circa eas in Germania desideretur. *ibid.*
- Congregationes Indicis & sacri Officii non habent auctoritatem in Gallia. *b.* 261.
- Consecratio Episcoporum adhuc seriùs penes Metropolitanum persistabat. *b.* 366.
- Constantiense Concilium in omnibus partibus apud Gallos pro generali reputatur. *b.* 350.
- Constantinopolitana Ecclesia honorem secundæ Sedis semper obtinuit. *b.* 96.
- Constitutio *Unigenitus* quando ab universali Ecclesia acceptata fuerit. *a.* 231. An sit regula fidei. *a.* 233. seq. Quomodo circa eam Rex Galliæ silentium imposuerit. *a.* 237.
- Corpus Juris Canonici nullum fundat articulum fidei. *b.* 74. Capitalibus erroribus oneratum. *b.* 65. seq. In omni parte defectuosum est. *b.* 277. Votum pro illius reformatione seu abolitione an impium sit & novum. *b.* 80. seq. 348.

D.

- Decretales Pontificum Epistolæ illis in Ecclesiis obligant, in quibus inter Canones receptæ sunt. *b.* 44. 69.
- Decretales Georgii IX. plura ex Isidoro Mercatore & aliis impuris fontibus hauserunt. *b.* 271. In quibus à Decreto Gratiani differant. *b.* 64. Earum vitia. *b.* 68. 70. 72. seq. Corruptelæ. *b.* 277. 347. Juribus Principum detrahunt. *b.* 272. seq. Ut & Episcoporum. *b.* 276. 278. seq. Damna per illas illata quomodo reparanda. *b.* 280.
- Decretalistarum principia sunt causa abusuum in Ecclesiam inductorum. *a.* 36. *b.* 347.
- Decretum Gratiani nullâ per se gaudet auctoritate. *b.* 67. 347. Ingentes ejus nævi. *b.* 60. 346. Per illud jus novum in Ecclesiam invasit. *b.* 347. Ejus vitia in Decretales influxerunt. *b.* 64.

Depositio

INDEX.

Depositio Episcoporum ad Provinciales Synodos pertinet, *b. 219. seqq.* In extraordinariis casibus subinde à RR. Pontificibus promovebatur, *b. 223.*
 Dioecesium divisio humani instituti est, *a. 119.* Non à Papa sed ab Ecclesia, *a. 138.* Divisis dioecesibus unus Episcopus regulariter non potest exercere Episcopalia in alterius dioecesi, *a. 115.* Dioecesium fines determinare non est reservatum summi Pontificis, *b. 105. seq.*
 Dioscorus Alexandrinus ubi & à quo exauctoratus fuerit, *b. 214.*
 Disciplina Ecclesiastica successivè mutanda & in pristinum statum reducenda est, *b. 75. seq.*
 Dispensandi facultatem Episcopi in suis dioecesibus jure divino habent; Papa in toto orbe jure ecclesiastico, *b. 56. seqq. 371. seq. 354.*
 Dispensationes gratis & rarò dandæ, quod Romæ non servatur, *b. 353. 291.*
 Contra expressam Constitutionem datæ in Gallia non admittuntur, *b. 261.*

E.

Ecclesia an & qualis sit Status, *a. 22. 59.* Non est Monarchia, *a. 51. 54. b. 255.* Ex quibus constet, *a. 66.* Alia collectivè, alia distributivè sumpta *a. 68.* Ecclesiæ dispersæ autoritas & certitudo, *a. 223.*
 Ecclesia ordinat & constituit Episcopos, *a. 63.* Jurisdictiones assignat quibus convenit, *b. 241.* Ejusdem tribunal est superius tribunali Papæ, *b. 178.* Potest moderari & coercere potestatem Papalem & Episcopalem quoad exercitium, *a. 242. b. 305. 353. 354.* Ejus potestas merè spiritalis est, nec indirectè se ad temporalia extendit, *b. 257. 275.* Sequela hujus principii, *b. 258.*
 Ecclesiæ status & Episcoporum jura conformiter ad quatuor prima Concilia generalia, *b. 83.* Ejusdem scissio à negata Pontificum ad eam submissione, *b. 293.* Inductos & vigentes abusus non approbat, *b. 79.*
 Ecclesiæ mutuis se consiliis juvant, *b. 252.*
 Electiones Episcoporum qualiter primitus factæ, *a. 101. b. 168. seqq.* Populus in eis suam partem habebat & votum, *b. 169.* Nihil in illis juris Romano Pontifici, *b. 171. seqq.*
 Electionum Episcopatum pristina forma sæculo XII. & XIII. immutata est, *b. 176.* Sæculo XIV. cœperunt RR. Pontifices sibi omnium Episcopatum provisiones asserere, *b. 177.* Ecclesiis & Episcopis obnitentibus, *b. 178.* Prætextus harum reservationum, *b. 178. seqq.*

I N D E X.

- Electiões dubiæ & inordinatæ qualiter emendandæ. *b.* 179. 183.
- Electorum S. R. I. institutio an à Romano Pontifice fit. *b.* 275. 282.
- Episcopatus pluribus in solidum communis. *a.* 108. *b.* 369. seq. Unicus & universalis non repugnat Primatui Petri. *a.* 129. Quando ejus usus hodie obtineat. *b.* 371. Qualis Episcopatus universalis à S. Gregorio M. damnatus sit. *a.* 159. Qualis in Tridentino Rom. Pontifici negatus. *a.* 164.
- Episcopatum erectio de jure non est reservatum summi Pontificis. *b.* 101. seq.
- Episcoporum potestas immediatè à Deo est. *a.* 97. An & quatenus sint Apostolorum successores. *a.* 88. An horum Vicarii. *a.* 99. Plenissimè in Apostolorum jura succedunt. *a.* 131. 139. seq. 370. Omnes origine & naturâ suâ universales sunt. *a.* 111. 118. Habent sollicitudinem omnium Ecclesiarum, etiam hodie. *a.* 207. Eorum jurisdictio suâ naturâ absoluta est & nullis circumscripta limitibus. *b.* 113. 369. Eadem neque per Canones in ullo minuta fuit. *a.* 111. An Papa nativa Episcoporum jura intacta reliquerit. *b.* 304. 315. Illi per se habent jus dispensandi in suis dioecesibus. *a.* 133. *b.* 113. seq. Habent quoque jus Pontificias omnis generis Bullas examinandi & pro re nata retinendi. *b.* 8. 307. seqq.
- Episcopi recens ordinati de sua ordinatione ad Papam referunt. *a.* 104. Quando hic usus cœperit. *a.* 105. Episcopi olim, maximè Orientales, sedes suas administrabant inconsulto Papa. *b.* 186. An & quousque sint Papæ subditi. *b.* 38. Qualiter culpa Episcopum Pontifici subiectum faciat. *b.* 242.
- Episcoporum ordinatio ad Metropolitanarum de jure pertinet, non ad Patriarcham. *b.* 109. A provincialibus Synodis judicantur. *a.* 174. *b.* 219. Non possunt deponi nisi per legitimum Concilium. *b.* 147.
- Episcopi sunt iudices fidei. *a.* 192. 201. seq. In- et extra Concilia. *a.* 214. An in Synodo dissentire possint à sententia Pontificis. *a.* 171. Episcoporum Corpus postquam pronunciavit, non licet privato dubitare an legitima sit pronuntiatio. *a.* 170. 229. 231.
- Episcoporum accessio & consensus ad condendam legem universalem desideratur. *b.* 4. seq. 16.
- v. Espen (Zegerus) vindicatur à calumniis Romanorum. *a.* 14. *b.* 327.
- Excommunicationis papalis quæ sint jura, quæ principia. *b.* 27. 379. Contrâ Canones lata nulla est. *b.* 29. 312. 378. Uti & si ab aliis Ecclesiis impro-

INDEX.

- improberetur. *b.* 28. Legi annexa quando liget. *a.* 25. *b.* 378. Illegitima dat causam recurſui ad Principem. *b.* 318.
 Excommunicatio latæ ſententiæ novioris inventionis eſt, & à ſpiritu Canonum alienæ. *b.* 379.
 Exſpectativarum origines ac natura. *b.* 122.

F.

- Febronius an ſit malus Propheta. *b.* 296. Non ſcripſit pro rudi populo *a.* 68. An à Gallorum ſententiis recedat, *a.* 71. ſeqq. Ex quibus Aucto-ribus laboraverit. *b.* 343. 382. Ejus doctrinæ in materiis fidei vindicantur. *a.* 227. A Zaccariæ calumniis defenditur. *a.* 227. ſeq. 240. ſeq. An Richerismi reus ſit, *a.* 26. 29. Ejus adverſarii gratiam Clementis PP. XIII. promerentur. *a.* 3.
 Febronii libro nullus à multo tempore fortunatior. *a.* 1. Ejusdem libri fru-ctus. *a.* 35. ſeq.
 Febronianum Systema quare præferendum. *b.* 383.
 Fenelonus Archiep. Cameraceniſis an Romanum Pontificem inſallibilem crediderit. *a.* 170. Qualiter ſuum librum *Maximes des Saints* damnaverit. *ibid.*
 Ferrerrius Regis Chriſtianiſſimi nomine in Concilio Trid. reformationem abuſum poſtulans ſuſpicionem hæreſeos incurrit. *b.* 78.
 Fidei decreta obligant quomodocunque ad privatorum noti- tiam pervenerint. *b.* 51. 332. Fidei quæſtiones difficili- ores quæ. *a.* 192. Quando ad Sedem Apoſtolicam deferendæ. *a.* 198.
 Florentini Concilii infirmitatem Tridentini Patres agnoſcunt. *a.* 166. Illud Galli nec legitimum nec generale reputant. *b.* 350. An Florentinum Conſtantienſi & Baſileenſi repugnet. *a.* 70.
 Formata Rom. Pontificis, ſeu ejus Litteræ Communionis differunt à Confirmatione. *b.* 194.

G.

- Gallicana Eccleſia ex quibus perſonis conſtet. *b.* 8. Defenditur adverſus Zaccariæ imputationes. *a.* 210. Non omnes Pontificum Decretales admittit. *b.* 5. Quos Canones ex Corpore Juris recipiat. *b.* 260. 264. Suas quatuor Propositiones anni 1682. non retraxit. *a.* 205. ſeq.
 Gallicanas Eccleſias Leo P. X. à jure electionis deturbavit. *b.* 264.
 Gerbertus an aliter ſenſerit Archiep. Remenſis, aliter ſummus Pontifex. *a.* 178.
 Germania Romanæ Curie ancilla libertatem aliquando meretur. *b.* 144. An gravaminibus Germaniæ plurima ex parte ſubventum ſit, *b.* 280. Ger-

INDEX.

Germanorum de respectiva Concilii generalis & Rom. Pontificis superioritate sententia. *a.* 90. Rupturam sæc. XVI. Romanis, antequam eveniret, prænuntiant. *b.* 294.

Gerfonii apologia. *a.* 3.

Græcani schismatis quæ fuerit causa. *a.* 36.

Gregorius VII. auctor doctrinæ de potestate R. Pontificis deponendi Reges. *a.* 185. Ejus Officium pugnat cum lege Evangelii. *a.* 187.

H.

Hæreses solorum Episcoporum auctoritate proscriptæ. *a.* 201. Hæresum in Ecclesia extinguendarum remedia. *a.* 243.

Hæreses Lutheri & Calvinii ex Regiminis Ecclesiastici corruptela originem & incrementa sumpserunt. *a.* 46.

Hispanorum de superioritate Concilii præ Papa sententiæ. *a.* 85. seq.

Hollandiæ Episcopi quâ viâ Romanæ Sedi reconciliari valeant. *a.* 238.

I.

Janfeniana causa qualiter in Gallia tractata. *a.* 196. seq.

Jesuitarum doctrinæ multifariè ab Episcopis damnatæ. *a.* 204. seq. Eorum superbia. *a.* 209. *b.* 285. Eorundem in scholis Hispaniæ dominatus. *a.* 89.

Doctrinam Sorbonæ amplecti compelluntur. *a.* 30. Jesuitarum Ordo extinguitur. *b.* 285.

Illirici provinciæ particulari titulo ad jus Rom. Pontificis pertinebant. *b.* 155.

Imperium Romanum an per Leonem PP. III. ad Germanos translatum fuerit. *b.* 284.

Imperialis aula Viennensis mandat superioritatem universalis Concilii præ Papa defendi. *a.* 93.

Indulta conferendi beneficia nonnullis Archi- & Episcopis Germaniæ concessa non minuant sumptus in Rom. Curia faciendos. *b.* 254.

Infallibilitas Pontificia à Gallis semper et validè oppugnata fuit. *a.* 82. 210.

Olim minimè credita. *b.* 336. 361. Eâ cadente potiores Rom. Pontificis prætensiones concidunt. *a.* 77. Infallibilitas non confundenda cum fiducia sani judicii. *a.* 213.

Infalibilibus non immeritò Protestantibus suspecti, rei Catholicæ nocuerunt. *a.* 230.

Innocentius III. audax Jurisperitus. *b.* 364.

Isidorus Mercator an immeritò ab Auctoribus falsarius & nebulo vocetur. *b.* 256.

Isido-

I N D E X.

Isidori Decretales provincialibus Synodis earumque auctoritati grave vulnus inflixerunt. *b. 225. 344.* Ipsi etiam generalibus Conciliis illuserunt. *b. 71.* Multorum malorum causa sunt & origo. *b. 345.* Non faciunt jus. *b. 256. 345.* An ab Ecclesia irrevocabiler adoptata sint. *b. 306. 318.*

Jurisdictio quid sit. *a. 152.* An & quam in universali Ecclesia habeat ejusdem Primas. *a. 153.*

Jus Publicum Ecclesiasticum à RR. Pontificibus totum quantum immutatum est. *b. 278.* Quando Jus novum coeperit. *b. 70.* Antiquum paulatim in usum revocandum est. *b. 280.*

K.

Kauffmans Doctor Colonienfis Rabulæ nomen promeritus. *a. 63. 93. 109.*

L.

Leges Canonicae sine debita publicatione vigore destituuntur. *b. 50.*

Legislative potestas Ecclesiastica in quo differat à Sæculari. *b. 3.*

S. Léo M. Gallicanarum, imò omnium Ecclesiarum statum contra morem pristinum ordinavit. *b. 21.*

Liberio Papæ negata à Clero Romano obedientia. *b. 335. 337.*

Libertatis Ecclesiasticae nomen an meritò suspectum. *b. 255.* Libertas Ecclesiae per dissensum Regis, Episcoporum & Procerum defensa. *b. 123.*

Libertates Ecclesiae Gallicanae quid & quæ sint. *b. 257. 362.*

Librorum censurâ qualiter Roma abutatur. *b. 84. 381.* Romana librorum censura comparata cum Viennensi. *a. 17.*

Lugdunensis Ecclesia primum suum Episcopum Româ non accepit. *b. 104.*

M.

Mandata de providendo seriùs inducta sunt. *b. 128.*

Marca (Petrus de) homo versatilis, & in utramque partem æque compositus. *a. 82.*

Marcianus Arelatenfis Episcopus non fuit à Stephano Papa depositus. *a. 117.*

A quo judicatus. *b. 215.*

Matrimonii usus an Clericis Protestantibus ad Catholicam fidem reversis relinquendus. *a. 50.*

Metropolitanorum & Primatum institutio non à Rom. Pontifice, sed ab Ecclesia est. *a. 121. b. 366.* Eorum jura à Canonibus & Synodis determinata. *b. 107.*

Metropolitani à propriis Synodis judicantur. *b. 217. seq.* Illorum est confirmare electiones Episcoporum. *b. 184. seqq.*

Tom. IV. P. II.

D d d

Metro-

INDEX.

Metropolitani se obstringunt ad pallia à Romana Sede accipienda. *a.* 106.
Quis hujus rei effectus. *ibid.*

Monarcham in quo sensu Romani Papam faciant. *a.* 55, 57. In quo sensu talis revera dici possit. *a.* 56, 59.

Monarchica RR. Pontificum auctoritas est ansa bellorum, *a.* 15.

N.

Natalis Alexandri & Operum ejus iusta defensio. *a.* 8.

Nestorius per quem depositus. *b.* 212.

Nicolaus I. Papa ex fundamenta Ilidorianarum Epistolarum RR. Pontificibus plenum jus condendi leges adscribit. *b.* 20.

Nuntii Apostoli residentes quando cœperint. *b.* 86. Harum Nuntiaturarum abusus. *b.* 86. seq. 244. Nuntiaturæ Colonienſis specialia gravamina. *b.* 88.

Nuntii Apostolici nullam jurisdictionem exercent in Gallia, *b.* 258.

O.

Obedientiæ juramenta quando ab Episcopis Romano Pontifici præstari cœperint. *a.* 105. Qualis obedientia illi exhibenda sit. *b.* 309, 356. Quando & quousque ei neganda. *b.* 334, 377. Nolle obedire Papæ quando schisma sit. *b.* 341. seq. 378.

Ordinaria potestas quæ in Jure Canonico dicatur. *a.* 158.

Ordinis & jurisdictionis potestas qualiter & quando Episcopis conferatur. *a.* 107.

P.

Pallium. *vid.* *Metropolitani.*

Papa quo sensu Monarcha dici possit. *a.* 53. seq. An & qualiter sit Vicarius S. Petri. *a.* 99. Prætensa ejus infallibilitas ab antiquitate minimè agnita. *b.* 352. Nec ab universalitate. *b.* 354. Quo sensu juxta Concilium Florentinum habeat plenam potestatem universalem Ecclesiam gubernandi. *a.* 141, 148. *b.* 350. An ejus auctoritas se extendat ad omnes Ecclesias collectivè sumptas. *a.* 154. Quæ ad Ecclesiæ statum pertinent ad Papam referenda sunt. *a.* 191. Ei tanquam Capiti Ecclesiæ regulariter ab omnibus adhaerendum est. *b.* 355. Sed non in omni casu. *a.* 217. Potest fieri schismaticus. *b.* 336, 339. An in ejus potestate sit Episcoporum jura ampliare aut coarctare. *b.* 305. Non linquit intactas facultates Episcopis jure divino proprias. *b.* 304.

Papa non habet jus immediatum in privatos Episcoporum greges. *a.* 133. seqq. Qualiter possit supplere defectum Episcoporum. *a.* 144. Genuino & antiquo jure non concurrat ad Episcoporum constitutionem, *a.* 100.

Papalis

I N D E X.

- Papalis & Episcopalis potestas naturâ distinctæ sunt. *a.* 136. seq. 155. *b.* 23.
 Paparum acta & decreta in Conciliis refricantur. *a.* 180. Suprema eorum po-
 testas à Tridentino asserta qualiter intelligenda. *a.* 185. *b.* 350. Illorum
 decretis in materia fidei provisoriè parendum est. *a.* 189. Add. *Rom. Pon-
 tificis. Primatus.*
- Parisiensis Universitatis eminentia. *a.* 82. Ejusdem constans sententia de su-
 perioritate Concilii præ R. Pontifice. *a.* 83. seq.
- Parochorum & parochialium ecclesiarum origo. *b.* 127. Illorum auctoritas
 in quibus differat ab auctoritate Episcoporum. *a.* 122. 156.
- Paschali II. Patres Concilii Viennensis obedientiam se subtracturos minantur.
b. 336.
- Patriarcharum omnium jura æqualia sunt. *b.* 98. Patriarchæ Metropolita-
 nos ordinant. *b.* 204. Patriarchæ Orientis an à Rom. Pontifice confirma-
 tionem acceperint. *b.* 193. An ab eodem depositi fuerint. *b.* 209. seq.
- Patriarchalia Romani Episcopi sicut & cæterorum Patriarcharum jura atque fi-
 nes à Synodo & Canonibus determinantur. *b.* 96. 106. In quo Romani
 Patriarchatus jura consistant. *b.* 99. Extra suburbicarias regiones Epi-
 scopos olim non confirmabat. *b.* 191.
- Patriarchales Sedes cur certis urbibus affixæ. *b.* 97.
- Paulus Constantinopolitanus ubi & à quo depositus. *b.* 214.
- Petrus claves à Domino accipiens Ecclesiam representabat. *a.* 61. 100. Quo-
 modo & in qua qualitate eam representabat. *a.* 67. 76. Quid præcipui in
 hac traditione Petrus acceperit. *a.* 73.
- Placiti regii fundamentum & universalis usus. *b.* 324. 381. An etiam in
 Bullis dogmaticis obtineat. *b.* 328. seqq.
- Populus qualiter circa jura Pontificia instruendus. *b.* 211.
- Possessione & præscriptione non salvantur jura Decretalibus Isidori innixa.
b. 71. 74.
- Primatus Rom. Pontificis in quo consistat. *a.* 24. 117. 128. *b.* 113. 115. 354.
 seq. Illius natura & adfectiones. *a.* 145. 153. Ejus jura alia intrinseca &
 essentialia accidentaria. *b.* 354. Per traditionem & observantiam Ecclesiæ
 declarantur. *b.* 234. Quæ ejus jura essentialia? *b.* 355. Primatus juris-
 dictionis an & qualiter Rom. Pontifici competat. *b.* 232. 235.
- Primatus Romani excessus & pericula. *b.* 124. 357. Quondam centrum unio-
 nis, dein petra scandali. *a.* 41. Ejusdem abusus est causa schismatis.
a. 35. seq. 41.

INDEX.

- Provincialium Synodorum** pristina auctoritas adhuc sæculo VIII. firma stetit. *b.* 225. *R.*
- Reformatio Ecclesiæ** per sæculares Potestates noviter procurata. *b.* 297. Romanâ Curiâ eam identidem declinante. *b.* 299.
- Regia tuitio** adversus Romanorum excessus & injurias adhibetur. *b.* 126. 129. 132. 313. 322. 380. Quomodo Rex in causis Ecclesiasticis cognoscat per viam violentiæ. *b.* 317. Huic recursum Concilium Tridentinum non repugnat. *b.* 320. 380. Hac tuitione novorum decretorum Papalium executio impeditur. *b.* 378. Canonum observantia asseritur. *b.* 380.
- Regulæ Cancellariæ** an & quæ in Gallia receptæ. *b.* 260. Omnes in regno Neapolitano & Statu Veneto abrogantur. *b.* 316.
- Regularium exemptio** malam habet originem. *b.* 376. An Ecclesiæ utilis sit an damnosa. *b.* 284. seq. Eorum redactio in Congregationes an sit medium tollendorum abusuum. *b.* 287. Merito deberet revocari. *b.* 377.
- Relationes** quibus in causis ad Rom. Pontificem faciendæ. *b.* 145. seq. 355. Jus Relationum in gravioribus causis unde ad Pontificem devenerit. *b.* 154.
- Relationum** quædam species Primatibus Orientis & Occidentis ab Imperatoribus asseritur. *b.* 157. Earundem vigor & respectivè auctoritas. *b.* 160.
- Reservata** Pontificis sunt privilegia, quæ ei consensu, saltem tacito, Episcoporum obvenierunt. *a.* 132. *b.* 371.
- Reservationum** beneficalium initia & progressus. *b.* 122. 128. 372. Earum prætextus & ansæ. *b.* 128. 131. Non habent verum fundamentum nisi in consensu eorum quorum interest. *b.* 124. Illarum finis. *b.* 130. Incommoda. *b.* 130. 132. Merito abrogandæ. *b.* 373.
- Reservationibus** Papalibus in Gallia & Germania resistitur. *b.* 132. Similiter in Anglia. *b.* 125.
- Reservationes** peccatorum ex Episcoporum consensu jus & originem trahunt. *b.* 110. seq.
- Resistentia** est legitima ubi quod mandatur juri repugnat. *b.* 125. 129. 380. Antiquiora hujus resistentiæ exempla. *b.* 335. seq. 338. 373. Ad hanc resistentiam non desideratur prævium Ecclesiæ judicium. *b.* 339. Quid in dubio agendum? *b.* 340.
- Reunionis** Protestantium cum Catholicis impedimenta. *a.* 43. Ejusdem media. *a.* 45.
- Richerii** (Edmundi) fata. *a.* 30. Richerismus in quo consistat. *a.* 29.
- Robertus** Lincolnienfis, vir singulari pietate conspicuus. *a.* 125.

I N D E X.

- Roma** populorum bonâ voluntate abusa est. *b. 85.* Graviore causas sæculares ad se trahit. *b. 238.* An Pontifex omnes causas Ecclesiasticas Romam possit evocare. *b. 239. 242.*
- Romanæ Curia** Systema vacillat. *a. 1.* Ejusdem corruptelæ an silentio premissenda. *a. 47.*
- Romanæ Ecclesiæ** potentior principalitas in quo consistat. *b. 156.* Romana Ecclesia aliarum Ecclesiarum Magistra. *b. 151.*
- Romana Sedes** à Curia distinguenda est. *a. 18. seq.* Secundum regulas honoranda. *a. 48.*
- Romanorum** excessivis prætensionibus jam in multis termini positi sunt. *b. 80.*
- Rom. Pontificis** jus & auctoritas an sit nudæ directionis. *a. 24.* Est Custos & Executor Canonum. *b. 14. 44. 149. 213.* Pro horum executione potest mandare. *b. 25. 120.* Ex jure constituto mandat. *b. 172. seq.* Iis, qui SS. Canonibus graviter contraveniunt, infligit pœnas, non arbitrarias, sed legibus congruas. *b. 44.* Quæ Pontificiæ potestatis plenitudo. *b. 356.* Abusus Pontificiæ potestatis. *b. 357.* Hæc Canonibus regulatur. *b. 259.* Illius mandato paretur, postquam discussione ab Episcopis factâ SS. Scripturis & Traditioni conforme invenitur. *b. 213.*
- Rom. Pontificis** quæ potestas in legibus toti Ecclesiæ ferendis. *b. 25. 350.* Ejus constitutiones non receptæ non obligant. *b. 36. seqq. 355.* An Episcopos soleat consulere ante editionem generalium constitutionum. *b. 289.* An solus originariè in Ecclesia judicandi auctoritate polleat. *b. 240.* An nihil à Synodis, nihil ab Ecclesia acceperit. *b. 91.* An quæ Patriarcha jus habeat confirmandi & ordinandi omnes Occidentis Episcopos. *b. 190. seq.*
- Romani Pontifices** semper ad occasiones explicandæ firmandæque suæ auctoritatis intenti. *b. 364.* Cur hodie non amplius se scribant Urbis Episcopos. *a. 163.*
- S.**
- Sacramentorum** disciplina ad potestatem Ecclesiasticam nudè pertinet. *b. 270.* De exteriori eorum abusu judex Civilis subinde cognoscit. *ibid.*
- Sardicenis** Synodus judiciorum Ecclesiasticorum disciplinam alteravit. *b. 222.* Attamen veras appellationes ad Rom. Pontificem non instituit. *b. 233. 236.* Genuinus ejusdem sensus Sæculo IX. explicatus. *b. 237.*
- Schisma Orientalium** unde ortum. *a. 161.* Occidentale diu antè prænunciaturum. *b. 292. seqq.* Schismatis tollendi remedium. *a. 42.*
- Sedes** à Sedente distinguenda. *a. 21. 211. b. 308. 338. 356.*
- Sextus Decretalium** & Clementinæ quam habeant originem. *b. 348.*

INDEX.

Sicilia olim non habebat alium Metropolitanum quàm Romanum Pontificem. *b.* 119. 170.

Status Ecclesiæ non est Monarchicus. *b.* 83. 249.

Status regni an & quatenus comparari possint Episcopis in Concilio oecumenico congregatis. *a.* 175.

Subdiaconis continentia quando præscripta. *b.* 46.

Suburbicariæ regiones an Metropolitanos habuerint. *b.* 187. seq.

Successoris in Episcopatu designatio à jure reprobat. *b.* 206.

Suffragii Episcoporum in Conciliis oecumenicis vis & auctoritas. *a.* 168. seq.

Synodorum Provincialium origo. *b.* 241. An inconsulto Papa celebrari possint. *b.* 210.

T.

Toletanus Archiepiscopus omnes olim in Hispania Episcopos confirmavit. *a.* 102

Tostari Abulensis apologia. *a.* 63.

Translationes Episcoporum non sunt reservatum summi Pontificis, sed spectant ad jus Synodi. *b.* 199. seqq. 365. Eis, quanquam à jure vetitis, favet Socretes Historicus. *b.* 202.

Tridentini Concilii initia Germanis suspecta. *b.* 301. 358. Pontifex comparens per procuratores, idem ut possint Episcopi, his negat. *b.* 302. Cardinalium & Curiae suæ reformationem in eodem suscipi non patitur. *b.* 359. An in eo fuerit competens libertas. *b.* 360.

Tridentini Patres Rom. Pontifici nomen & qualitatem *Episcopi universalis* negant. *a.* 164. Sicut & illam *Reſtoris Ecclesiæ iniversalis*. *a.* 182. seq. *b.* 350.

Tridentina reformatio minimè sufficiens & completa est. *b.* 363.

Typum umbrosum sæculi in Ecclesiam Romani inducunt. *b.* 237.

U.

Vargas (Franciscus) judicium de ejus scriptis. *a.* 13.

Vicariorum Sanctæ Sedis origo & usus. *b.* 364.

Vigilius Papa hæreticis adnumeratur. *b.* 337.

Vilitatorum ad electiones Episcoporum deputatorum officium. *b.* 169. 174.

Unitas Episcopatus pluribus in solidum communis. *a.* 108.

Z.

Zaccaria statum merè monarchicum in Ecclesia constituit. *b.* 2. 57. 81. Malitiosè agit. *b.* 82. 84. seq. 90. 116. 161. 166. 218. 222. 223. 236. 248. 256.

312. Falsi convincitur. *a.* 11. 15. 22. 23. seq. 26. 58. 61. 74. 81. 96. *b.* 333.

334. Imperitus rerum Cisalpinarum. *b.* 320. 327.

I N D E X.

I N D E X

Dissertationum & Caputum.

Dissertatio VI.

De Legibus Ecclesiæ.

- | | | |
|----------|---|--------|
| Caput I. | De jure Romani Pontificis in ferendis Ecclesiæ Legibus, & de Ejus excommunicandi jure. | pag. I |
| II. | Ulteriora de Legibus Papalibus; de earum publicatione. De Dispensationibus. Variæ eaque graves in his Patris Zaccariæ aberrationes. | 35 |
| III. | Plura de Corpore Juris Canonici. Quædam de Romanalibrorum censura. De Legatis Apostolicis nonnulla recentiora. | 60 |

Dissertatio VII.

De juribus Primatus, quæ à Conciliis & ab Episcopis Romano concessa sunt.

- | | | |
|----------|--|-------|
| Caput I. | Generatim de iis quæ Rom. Pontifici serius per consensum Ecclesiarum obvenerunt: Speciatim de jure terminandorum finium Diocesium & de erectione novorum Episcopatuum; de reservatione peccatorum; iterum de dispensationibus. | p. 90 |
| II. | De beneficiorum reservatione & de Annatis. Varii circa hæc Zaccariæ errores. | 115 |
| III. | De Relationibus ad summum Pontificem faciendis, & de hujus jure generalia Concilia convocandi, eisdemque præsidendi. Zaccaria falsi & injuriarum accusatur & convincitur. | 145 |

Dissertatio VIII.

De aliis juribus, quæ sibi RR. Pontifices cum præjudicio Ordinis Episcopalis appropriarunt.

- | | | |
|----------|---|--------|
| Caput I. | De Episcoporum Electione, Confirmatione & Consecratione. Miræ circa has Zaccariæ ab antiquitate & à SS. Canonibus aberrationes. | p. 167 |
| II. | De Episcoporum Translatione & Depositione. | 199 |
| III. | De Appellationibus ad Romanam Curiam. | 224 |

Dissertatio IX.

De variis in Romana Curia abusibus, & legitimis adversus eos remediis.

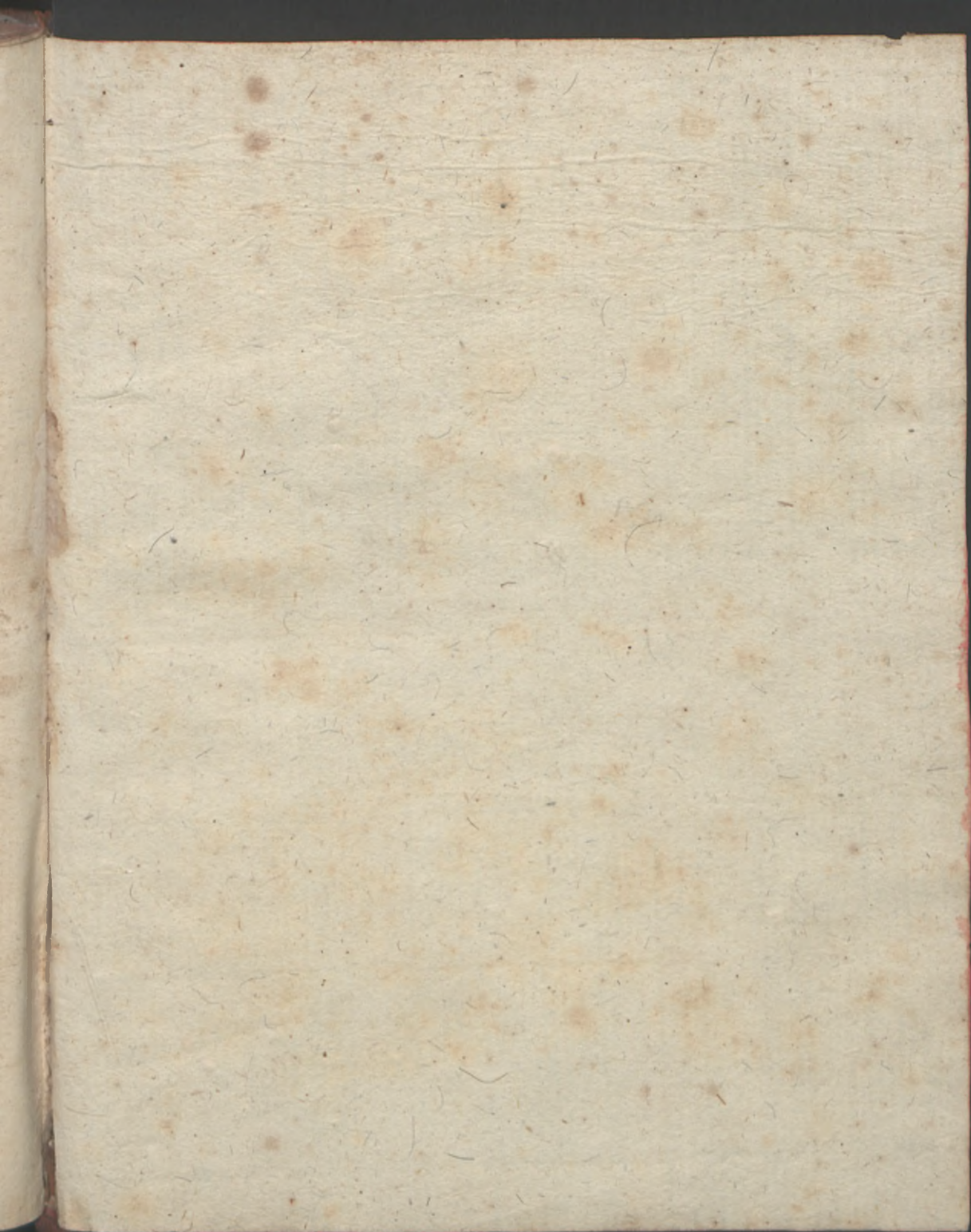
- | | | |
|------------|---|--------|
| Caput I. | De veris abusibus qui in Rom. Curia vigent, & de falsis qui Ecclesiæ Gallicanæ affinguntur. | p. 246 |
| II. | De mediis & subsidiis vindicandæ Ecclesiasticæ libertatis. Zaccaria semper idem, semper errabundus. | 303 |
| Caput III. | Summaria demonstratio bonitatis & veritatis doctrinarum Just. Febronii. | 342 |



ERRATA.

pag.	lin.	Partis I.
11	8	Justificatum. leg. <i>justificandum.</i>
47	17	Declinarent. leg. <i>declinarent.</i>
56	11	Exprimā. leg. <i>exprimunt.</i>
58	26	Tom. II. leg. <i>Tom. I.</i>
59	10	Deminationem. leg. <i>denominationem.</i>
60	3	Quæro. leg. <i>quaro.</i>
74	20	Hac. leg. <i>Hæc.</i>
116	pen	Litteræ. leg. <i>litteras.</i>
122	18	Quod. leg. <i>quoad.</i>
194	ult.	Tom. II. leg. <i>Tom. I.</i>
200	18	Collegiis. leg. <i>Collegis.</i>
238	3	Quaque. leg. <i>quaque.</i>
243	20	Cesibus leg. <i>casibus.</i>
ibid	pen	Catiofè. leg. <i>capiofè.</i>
Partis II.		
3	11	Sua res. leg. <i>Suare.</i>
7	11	Tam. leg. <i>cam.</i>
20	11	omittatur <i>Zaccaria</i>
21	3	Reflagaturum. leg. <i>refragaturum.</i>
35	1	Noræ. leg. <i>Nova.</i>
38	30	Constant. leg. <i>Constant.</i>
39	3	Constantio. leg. <i>Constantio</i> , & sic deinceps.
46	16	Pontifici. leg. <i>Pontificis.</i>
ibid	19	Subdiaconis. leg. <i>Subdiaconi.</i>
48	18	Ad Canonem b. leg. <i>ad Canonem 6.</i>
54	17	Jurisconsultus. leg. <i>Jurisconsultum.</i>
58	8	Canonici. leg. <i>Canon.</i>
64	31	Can. 45. Caus. 7. 2. I. leg. <i>Can. 45. Caus. 7. Quasi 1.</i>
73	27	Explotius. leg. <i>exploratus.</i>
78	21	Pias leg. <i>prius.</i>
80	20	Id emolumentum. leg. <i>id in emolumentum.</i>
ibid	22	Arbitratur. leg. <i>arbitretur.</i>
81	9	Varita. leg. <i>varia.</i>
92	12	De quo. leg. <i>de qua.</i>
ibid	18	Cotentioni. leg. <i>contentioni.</i>
ibid	20	Appellationem. leg. <i>appellationum.</i>
93	ult.	omittatur: <i>nos.</i>
94	23	Sed. leg. <i>Sed nec.</i>
ibid	27	Esse. leg. <i>esset.</i>
96	pen	Trullano. leg. <i>Trullana.</i>
100	11	omittatur repetitum in <i>Sardinia.</i>
102	20	Fueri. leg. <i>fieri.</i>
111	9	potestatem. adde <i>accepit.</i>
113	7	Cesos. leg. <i>usos.</i>
ibid	17	Paraciam. leg. <i>paraciam.</i>
117	23	Ordinari. leg. <i>contrisferis.</i>
119	pen	Præmittere. leg. <i>prætermittere.</i>
124	8	Dominio. leg. <i>Domino.</i>
125	4	annum 1753. leg. <i>annum 1253.</i>
128	12	Lanam., & pellem carnos. leg. <i>lanam, pellem & carnes.</i>
129	15	Eandem. leg. <i>in eandem.</i>
136	3	Ac. leg. <i>ab.</i>

pag.	lin.	
138	21	Ad. leg. <i>ab.</i>
139	3	Ænea Sylvio. leg. <i>ex Ænea Sylvio.</i>
140	29	Inde populus. leg. <i>causatur inde populus.</i>
142	4	Si ea. leg. <i>tam.</i>
ibid	5	Tan. leg. <i>si ea.</i>
150	26	Depositis. leg. <i>depositis.</i>
151	24	Quodam. leg. <i>quadam.</i>
161	27	Occurentiam. leg. <i>occurentia.</i>
167	10	Dissert. VIII. Cap. 2. leg. <i>Dissert. VII. Cap. 2.</i>
174	20	Morem. leg. <i>moram.</i>
ibid	23	Sic. leg. <i>si.</i>
191	6	Episcopos. leg. <i>Episcopo.</i>
ibid	20	Jura. leg. <i>jure.</i>
213	14	Et. leg. <i>ad.</i>
221	29	Antiochenorum. leg. <i>Antiochenorum.</i>
230	13	omittatur: <i>ac confirmatoriam Nicolai I.</i>
232	32	Ad aut revisionem. leg. <i>aut aut revisionem.</i>
238	10	Gantharium. leg. <i>Ganthariuri.</i>
247	9	Consistant. leg. <i>consistunt.</i>
251	21	Eit. leg. <i>et.</i>
253	22	Iter. leg. <i>inter.</i>
257	2	Lydicis. leg. <i>lydius.</i>
272	3	Nominis. leg. <i>nominis.</i>
ibid	7	Lesne. leg. <i>Leone.</i>
273	24	Dominium. leg. <i>dominium.</i>
285	3	Societas. leg. <i>Societatis.</i>
288	1	Secebatur. leg. <i>secabatur.</i>
ibid	10	Ordinis. leg. <i>Ordinibus.</i>
290	14	Potierint. leg. <i>petierint.</i>
293	ult.	Qui. leg. <i>quid.</i>
295	17	leg. <i>Interim augebatur numerus eorum, qui a Romana Ecclesia descebant. Non minus alii viri probi & perspicaces &c.</i>
ibid	31	Unitem. leg. <i>unitatem.</i>
296	21	Domum. leg. <i>domum.</i>
300	5	Germanam. leg. <i>Germaniam.</i>
304	21	Inter. leg. <i>intra.</i>
305	1	Ut. leg. <i>ne.</i>
308	19	Obviaverint. leg. <i>abviaverint.</i>
310	26	Episcoporum. leg. <i>Epistolam.</i>
ibid	ult.	In qua. leg. <i>in quo.</i>
321	20	Cap. Sess. 20. XXV. leg. <i>Cap. 20. Sess. XXV.</i>
327	25	Conferuari posse. leg. <i>conferuari haud posse</i>
328	4	Cerè. leg. <i>certe.</i>
335	20	Docens. leg. <i>docent.</i>
342	2	Aut. leg. <i>qui.</i>
353	32	Concordati. leg. <i>Concordato.</i>
363	13	Reclus. leg. <i>Recurfus.</i>
364	9	Romanas. leg. <i>Romanos.</i>
368	7	Processum. leg. <i>processum.</i>
ibid	8	Litteritis. leg. <i>Litteris.</i>
374	ult.	Hospitiis. leg. <i>hospitii.</i>
376	15	Vocat. leg. <i>vacat.</i>
382	13	Novere. leg. <i>movere.</i>



43947

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARY
Z 11111111



00042608

